

الفرقان

بَيْنَ أَوْلِيَاءِ الرَّحْمَنِ وَأَوْلِيَاءِ الشَّيْطَانِ

به کوردی

نووسینی

إِبْرَاهِيمَ تَيْمِيَّةَ

وه رگی رانی

نوری همه مه وه ند

به رگی په کم

نازی

نَامُوسَ

الْمُفْرَقَاتَانِ

بين أولياء الرحمن وأولياء الشيطان

نامی چاپدانی پائیدراوه به
نارین

ناری کتیب: الفرقان بین اولیاء الرحمن وأولیاء الشیطان به کوردی.
نووسیننی: ابن تیمیة.
وهرگیراننی: نوری هه مه وهند.
نه خشه سازی ناوه وه: کومپیوته ری نارین (کامران رفیق).
نوره و سالی چاپ: چاپی یه که م، سالی ۲۰۱۶ .
نرخ: ۲۵۰۰۰ د.ع .
ژماره ی سپاردن: (۷۶۱) ی سالی (۲۰۱۵) ی پیدراوه.

نامی چاپ و پیدراوه
نارین

هه ولیئر/ بازارپی زانست بو کتیب و چاپه مه نی

Website: www.nareenpub.com

E-mail: info@nareenpub.com

ته له فون: ۰۰۹۶۴)۶۶۲۵۱۱۹۸۲

موبایل: ۰۰۹۶۴۷۵۰۴۰۶۴۶۱۰

الفهوتان

بين أولياء الرحمن وأولياء الشيطان

به كوردی

به رگی یه کهم

نووسینی

ابن تیمیة

وه رگی رانی

نوری هه مه وه ند

نارین

پیشہ کی وہرگیپر

سو پاس و ستایش بۆ پەرورددگاری جیہانیان، پەرورددگاری خاوەن میہرہبانی و بہ زہیبی، خاوەنی پۆژی پاداشت و سزا، پەرستراوی راستہ قینہی ہر ہہ بوو و بہرہ وامی ہتہ تہ تایی، پاگری ئاسمانہ کان و زہوی و ہموو بونہ وەر، ئەو خواہی کہ سەر بہرزی تہنہا لہ گوپراہی ئی ئەودا بہ دەست دیت، شایہتی دەدہم کہ تہنہا (اللہ) شایستہی پەرستن و ملکہ چیبہ، تاک و تہنہایہ لہ سیفاتی مہزنیہتی و تہواویہتی دا ہیچ ہاوبہش و ہاوتایہکی نیہ .

ہر کات ئادہ میزاد ہستا بہ ئہرکی (تہنہا خواپہرستی) و دوورکہ و تہنہوہ لہ ہموو ئەوانہی کہ جگہ لہ خوا دە پەرستریں ئەوا پرزگاری دە بیٹ و، دە بیٹہ دۆستیکی تہواوی خوای گہورہ .

خوینہری بہرپز: کتیبخانہی کوردی کتیبی ئایینی زۆری تیدایہ، لہ ہموو ہوارہکانی بیروباوہرو، فیقہ و، موعاملات و، ہموو ہوارہکانی دیکہ دا، بہ لام تاوہکو ئیستا کتیبیکی بہم جۆرہی تیدانیہ کہ بہ تہواوی دۆستانی خوای گہورہ و دۆستانی شہیتان بہ خەلک ئاشناکات و، لیکیان جیابکاتہوہ، خەلکیش بزانی چۆن دەبن بہ دۆستی خوای گہورہ و چۆن خوئیان لہ شہیتان و فیلہکانی بہ دور بگرن .

لہ راستیدا ئەم کتیبہی پیشہوا ئیبنوتہیمیہ لہ ہوارہکەہی خویدا تاکہ، پیویستہ تیکرایی خەلکی بیخویننہوہ و سوودی لیوہربگرن، بۆیہ بہ ئہرکی سەرشانی خۆم زانی بہم کارہ ہستم و، تیکرایی خوینہرانی کوردی لی ئاشنا بکہم .

ئەو کارانہی لہم کتیبہدا ئەنجام داون:

۱_ وہرگیپرانی کتیبہ کہ .

۲_ بۆ زیاتر تیگه یشتن له ناوه پۆکی کتیبه که ههستام به وهرگیپانی نهو
شهرحی که شیخی پایه بهرز (صالح بن فوزان الفوزان) بۆ ئەم کتیبه کردویهتی، به
دهرهینانی له ئینتهرنیت.

۳_ نهو شهرحی که شیخ (صالح بن فوزان الفوزان) کردویهتی بۆ کتیبه که
شهرحیکی به پیزه و تهواوه، به لام هیندی جار شهرحی هیندی برگی نه کردوه،
منیش بۆ ناشناکردنی زیاتری خوینهری کورد ههستام به دهرهینانی شهرحی شیخانی
تر له ئینتهرنیت و وهرگیپانی و له جیگه ی پیویستی خویدا ئاماژه م پیداهه.

داواکارم خوای گه وره بۆ خاتری ناوه پیروژو سیفته جوانه کانی ئەم کرداره مان
قبول بکات و به لوتف و که ره می خۆی له ته رازووی چاکه کانماندا بینوسیته.

نوری هه مه وه ند

که لار ۲۰۱۳

الفرقان بین أولیاء الرحمن وأولیاء الشیطان

لشیخ الإسلام ابن تیمیة

رحمه الله تعالی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خُطْبَةُ الْكِتَابِ

الحمد لله، نستعينه و نستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهتد الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له، ونشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، ونشهد أن محمداً عبده ورسوله، أرسله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله، وكفى بالله شهيداً.

سو پاس و ستایش بۆ ئەو خوا بهی که پیغمبهری ﷺ پیش روودانی قیامت نارد، وهکو مژدهدهرو ترسینه، بانگهواز کاریک بۆ ریگه ی راستی خوا به فهرمانی خوا، وهکو چرایهکی پۆشنکار، کردی به هۆکاریک بۆ هیدایهتدان له گومرایی، هۆکاریک بۆ تیگه یاندن له سه رلیشیواندن، کردی به پینوین بۆ گه پانه وه له هه له و تاوان و له پری لادان، کردی به هۆکاریک بۆ کردنه وهی چاوگه لیکی کویر، گو یگه لیکی که پ، دلگه لیکی داپۆشراو، کردی به هۆکاریک بۆ جیا کردنه وهی هه ق و پووچی، پینوینی و گومرایی، ژیری و سه رلیشیوان، ئیمانداران و کافران، به ختیارانی ئەهلی به هه شت و به د به ختانی ئەهلی دۆزهخ، له نیوان دۆستانی خواو دوژمنانی خوا.

بۆیه که پیغمبهری خوا _ صلی الله علیه وسلم _ شایه تی بۆ هه ر که س ده دات دۆستی خوا به ئەوا دۆستی په حمانه . که شایه تیشی بۆ هه ر که س دابی دۆژمنی خوا به ئەوا به کیگه له دۆستانی شه یتان^(۱)

(۱) پیشه وا (ابن تیمیة) _ په حمه تی خوا ی لیبت _ ئەم کتیبه به نرخه ی سه باره ت به مه سه له یه کی گرنگ نووسیوه، که هه ق و نار ه وایی تی دا تیگه ل به یه کتر بووه، له سه رده می خۆیه وه تا وه کو ئەم پۆش ئەو تیگه ل و شیواندنه هه ر به رده وامه، به لام واپیویسته هه ق پوون بکریته وه، چونکه له کاتی تیگه لی و شیواندندا پیویسته

کسی زاناو ناگادار نه م تیکه ل بوون و شیواندنه به ده رخت و، بۆ جه ماوه ری خه لک هه ق ناشکرا کات، چونکه خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ﴾ [آل عمران: ۱۸۷] واته: (بیینه وه بیریان) کاتیک که خوا وه ری گرت په یمان له وانهی که نامه یان پی به خشرا بوو ده بی نه و نامه یه بوون بکه نه وه بۆ خه لکی و نه یشارنه وه. هه روه ها خوی تعالی ده فه رمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ [البقرة: ۱۵۹] واته بی گومان نه وانهی ده یشارنه وه نه وه ی که نار دومانه ته خواره وه له نایه تانی روشن و پینمایی دوی نه وه ی که بوونمان کردۆته وه بۆ خه لکی له نامه ی (تهورات و ئینجیل) دا نه وانه خودا نه فره تیان لی ده کات و نه فره تکارانیش نه فره تیان لی ده که ن. بۆیه شیخ _ په حمه تی خوا لیبت _ به م کاره هه ستا، سه ره پای چه ندین کاری مه زنی تریش که له سه رده می خۆیدا پیی هه ستا، وه کو سه رخستن و ناشکراکردن و بوونکردنه وه ی هه ق و، به رپه رچدانه وه و په تدانه وه و وه لامدانه وه ی پووچی و نارپه وایی، بۆ نه وه ی شته که به تیکه ل و پیکه لئی و به شیواوی له بیری خه لکه وه نه مینیتته وه . بۆیه شیخ _ په حمه تی خوا لی بیت _ به م کاره هه ستا، سه ره پای چه ندین کاری مه زنی تریش که له سه رده می خۆیدا پیی هه ستا، وه کو سه رخستن و ناشکراکردن و بوونکردنه وه ی هه ق و، به رپه رچدانه وه و په تدانه وه و وه لامدانه وه ی پووچی و نارپه وایی، بۆ نه وه ی شته که به تیکه ل و پیکه لئی و به شیواوی له بیری خه لکه وه نه مینیتته وه .

له و مه سه له گرینگانه ی که شیخ هه ستا به بوونکردنه وه ی، مه سه له ی دوستایه تی خواو دوستایه تی شه یتان بوو، چونکه خه لک له م باره وه بوونه ته دوو کۆمه له وه، بپواداران و کافران، بپواداران دوستانی خوان و، کافرانیش دوستانی شه یتانن، به لام له

زەمەنی شیخداو تا ئیستاش کهسانی باوەرپوچ و خوارفی جیاوازی له نێوان دۆستانی خواو دۆستانی شەیتاندا ناکەن، بۆیە و فالچی و جادووگەر و چاوەستکەر بە دۆستی خوا دادەنێن، چونکە تەنها تەماشای ئەو شتە لە سروشت بە دەرونا ناسایی شەیتانیانە دەکەن که ئەنجامی دەدەن و، وا دەزانن هەموو ئەوانە که راماتە، چونکە دەیانبینن بە سەر ئاودا پێ دەکەن و، دەچنە نێو ئاگرەووە، بە هەوادا دەفەرن.

بەلام لە راستیدا هەموو ئەو شتە کاری شەیتانە که بە سەر ئاوەکهدا هەلیانەگرن و، بە هەوادا دەیانفەرپێنێت و، دەچنە نێو ئاگرەووە، تەنها شەیتان ئەو شتە لە سروشت بە دەرونا ناساییانەیان بۆ ئەنجام دەدات، پێشتریش خەلک بەو شتە ناشنا نەبوونە، بۆیە واتێدەگەن ئەو کهسانە دۆستی خوان و شتەکانیشیان که راماتە، که چی خەلک تەماشای چاکێتی و خراپێتی کاروکردهووەی ئەو کهسانە ناکەن، چونکە ئەنجامدانی شتی لە سروشت بە دەرونا ناسایی بە تەنها بەس نییە تاوەکو تەماشای چاکێتی و خراپێتی کاروکردهووەی کهسە که نەکرێت، ئەگەر کاروکردهووەکانی صالح و چاک بوون، ئەوا شتە لە سروشت بە دەرونا ناساییەکانیشی که راماتەو، پەرورەدگاریش دەفەرموێت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (٦٢) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ [یونس: ٦٢-٦٣] واتە: ئاگاداربن بێ گومان دۆستانی خوا ترسیان لە سەر نیە خەفتیش ناخۆن ئەوانە ی باوەرپیان هیناوە و هەمیشە خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن. بۆیە ئەگەر ئەو کهسە بروادارو تەقوادار بێت، یەكسەر دەزانرێت کردەووە لە سروشت بە دەرونا ناساییەکانیشی که راماتەو، لە لایەن خوای گەرەووە پێی دراوە، مەرجیش نیە هەموو دۆست و وهلییەکی خوا لە سەر دەستی که رامەت بێتە دی، لەوانە یە جار بە جار ئەو بێتە دی و پووبدات، بەلام ئەگەر کاروکردهووەی ئەو کهسە خراپ بوو، نوێژەکانی پشتگۆی دەخست، حەرام کراوەکانی ئەنجام دەدا، ئەوا

ده زانریت ئه و کرده وه ناسروشتی و نااساییانهی که له سه ر دهستی دیته دی، شهبتانبه و کهراماتیک نیه له لایه ن خواوه پتی درایی. ئه م کهسانه له م بواره دا سهریان له خه لک تیکداوه و، دۆست و وهلی شهبتانیان کردوه به دۆست و وهلی خوا، به و به هانه یه وه که گوايه کرده وهی ناسروشتی و نااسایی ئه نجام ده دن، به بی ئه وهی ته ماشای چاکیتی و خراپیتی کارو کرده وه و، ئه و بارو حاله بکه ن که ئه و کهسانه ی تیدان. بی گومان ئه م مه سه له مه تر سیداره و ئه نجامه که شی گومرا بوونه. به م شیوازه خه لکانیکی زۆد له ریگی راست لایاندو، ئه ولیایان په رست، چ مردووبن بن یا خود زیندوو، به و به هانه یه وه که گوايه دۆستان و وهلی خوان و، کرده وهی له سروشت به ده و نااسایی ئه نجام ده دن، به بی ته ماشا کردنی کارو کرده وه و ئه و بارو حاله ی که تیایدان. شیخ _ په حمه تی خوا لیبیت _ له م کتیبه دا ویستویه تی ئه م مه سه له به ته واری پوون بکاته وه و، دۆست و ئه ولیای خوامان به پوونی بۆ ئاشکراکات، تا ئیمه ش دۆستایه تیان له گه ل ببه ستین و، شوینیان بکه وین، هه روه ها ویستویه تی دوژمنانی خوامان به ته واری بۆ به ده رخت، بۆ ئه وهی ئیمه ش به دوژمنی خو مانیان بزانی و بۆ ئه وهی هه ق و پووچی و نا په وایی تیکه ل به یه کتر نه بن.

ده روزهی (الولاء والبراء) واته دۆستایه تی ئه ولیای خوا و به ریپوون له دوژمنانی خوا ده روزه یه کی گرینگه و، خه لکی له م باره وه جیاوازن مه گه ر که سانیک که خوی تعالی هیدایه تی دابن و، ریگی هه قی پیشان دابن، چونکه که سانیک له م ده روزه یه دا زیده پۆی ده که ن و، خه لک ته کفیر ده که ن، وه کو خه واریج و که سانیتر که له سه ر پیره وی ئه وان ده چن، ئه م تا قمه ئه و ئایه تانه وهرده گرن که باسی به ریپوونی تیدایه له دوژمنانی خوا، ئه مه ش هه ق و راسته، که چی ته ماشای ئه و ئایه تانه نا که ن که مامه لکردنی تیدایه له گه ل دوژمنانی خوا دا، ئه م تا قمه ده یانه ویت مامه له کردنیان له

گه‌لدا بېرن به هه‌تا هه‌تایی، به‌لام خوی تعالی فه‌رمانی داوه مامه‌لیان له‌گه‌لدا بکریت،
 له‌ بواری کاروباری دونیاییدا، نه‌و کاروباران‌هی په‌یوه‌ندیان به‌ نایینه‌وه نییه، بویه
 په‌یمانامه‌و، صلوح و ناشته‌واییان له‌گه‌لدا ده‌به‌ستریت، نه‌مان و نارامییان پیده‌دریت
 و، نیت‌ده‌ستدریژیان ناکریته‌سه‌رو، ناکوژرین و، مال و، سامان و، شهرف و ناموسیان
 ده‌پاریزریت، نه‌و مافانه‌یان ده‌بیت که موسلمانان ده‌یانبیت و، نه‌وه‌شیان له‌سه‌ر
 ده‌بیت که له‌سه‌ر موسلمانان ده‌بیت، هه‌روه‌ها هیچ ریگریه‌ک له‌نارادا نییه
 کرداره‌کانی کرین و، فروشتن و، بازرگانیان له‌گه‌لدا بکریت، هیچ ریگریک له‌نارادا نیه
 سوود له‌و تواناو، کارشناسی و، ده‌ستره‌نگینه‌یان وه‌رگریت که نه‌وان شاره‌زان
 تیایدا، نه‌م شته‌قه‌ده‌غه ناکری و، هیچ دزایه‌تیه‌کی له‌گه‌ل (الولاء والبراء) دا نییه،
 که‌چی نه‌م تاقمه‌کوئییان به‌هه‌موو نه‌و شتانه‌هیناوه، خوی گه‌وره‌ده‌فه‌رمویت:
 ﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا
 إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ (۸) إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم مِّنْ
 دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (۹) ﴿المتحنه﴾:
 ۸-۹]واته: خوا پیتان لی ناکریت له‌گه‌ل نه‌وانه‌ی که جه‌نگیان له‌گه‌ل نه‌کردون له
 سه‌ر نه‌م دینه و ده‌ریان نه‌کردون به‌راستی خوا نه‌وانه‌ی خوش نه‌وی که دادگرن
 بنگومان خوا ری گریتان لی ده‌کات ته‌نھا له‌وانه‌ی که جه‌نگیان له‌گه‌ل کردون له
 سه‌ر دین و ده‌ریان کردون له‌جیگه‌و شوینه‌وارتاندا و یارمه‌تی یان داوه له‌سه‌ر
 ده‌رکردنتان (به‌رگریتان ده‌کات) له‌وه‌ی که دوستایه‌تیا یان له‌گه‌ل بکن و
 به‌دوستیان دابنن و هر که‌سیک دوستایه‌تیا بکات تا نه‌وانه‌خویان سته‌مکارن.
 خوی گه‌وره له‌نیوان تاقمه‌جوړ به‌جوړه‌کانی کافراندا جیاوازی کردوه . دایک و
 بابی کافر، خوی گه‌وره به‌واجبی داناوه مندالان چاکه‌یان له‌گه‌لدا

بکن، به لام به مرجیک شوینی دینه که یان نه که ون، چونکه خوی گوره له سورہ تیکی تر دا ده فرموتیت: ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصْلُ بَيْنِ عَامِرٍ إِلَىٰ أُنْشُكْرٍ لِي وَوَالِدَيْكَ إِلَىٰ الْمَصِيرِ (۱۴) وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبَيْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا﴾ (۱۵) [لقمان: ۱۴-۱۵] واته: فرمانمان داوه به ناده می (به چاکی هه لس و کهوت کردن له گه ل) دایک و باوکیدا دایکی هه لی نه گری به دوو گیانی (پئی لاواز ده بی) لاوازی له دوازی لاوازی و برینه وهی له شیر له (دوا ته منی) دوو سالیه وه (وه فرمانمان به ناده می دا) که سوپاس گوزاری من (خوا) و باوک و دایکت بکه ته نها بۆ لای منه گه پانه وه تان و نه گه ر (باوک و دایکت) نه و په پری هه لیان دا له گه لت بۆ نه وهی شتی بکه یت به هاوبه شی من که هیچ زانیاریه کت پئی نیبه نه وه گوپرایه لیان مه که به لام له دونیادا زۆر به چاکی هاوپریه تیان بکه. واته نه گه ر دایک و باب کافر بن، پیویسته شوینی دینه که ی نه وان نه که ون، به لکو شوینی دینی برواداران بکه ون، به لام به چاکی رهفتار کردن له گه ل دایک و ابدا کاریکی واجبه له سهر مندالی موسلمان. کۆمه لی دووه م به پیچه وانه ی کۆمه لی یه که م بیر ده که نه وه به ته ووی، تا نه و ئاسته ی (الولاء والبراء) ده تویننه وه و، ده لئین: پیویسته خوشه ویستیمان هه بی بۆ هه موو مرؤفتیک، ئایینه که ی ئیمه ئایینی لیبوردن و چار پۆشینه، ئایینی ناشتی و یه کگرتنی نیوان هه موو مرؤفایه تیه، نه م تا قمه به پیچه وانه ی تا قمی یه که مه وهن و، ده لئین: (الولاء والبراء) له نیوان مرؤفایه تیدا نیه. باسی مافه کانی مرؤف و شتی تری به و هاوشیوانه ده که ن، بۆیه پیچه وانه ی تا قمی یه که م بوونه ته وه، ته ماشا ده که ین تا قمی یه که م زیده پوی یی ده که ن و، تا قمی دووه میش نهرم و نیانی ده نوینن تا نه و ئاسته ی هه ولده دهن (الولاء والبراء) له کتیبی یه کخوابه رستی و مه نه جه کانی خویندندا لاده ن، هه ول ده دهن جیهاد له منه جه کانی

خویندندا لادن، وهكو نه وهی به لاتانه وه ناشکرایه، قسه له م شتانه دا ده کهن و، به کارنکی فورس و گرانی داده نین و، سه ماحهت و لیبوردهیی و به خشندهیی نیسلام ده که نه به لکه، بیگومان نیسلام نایینکی لیبوردهیه، به لام سه ماحهت و لیبوردهیی سنورری هه یه و، شوینی خوی هه یه، له شوینی خویدا به کاردیت، سنورو پیتساو یاسای شهرعی خوی هه یه و، ره ها نیه.

کومه لی سیّ یه م کومه لی باوه پ پووچان و خورافین، نه وانن که شیخ مه به ستیتی و له م کتیبه دا باسیان ده کات، وه کو که سانی باوه پ پووچ و خورانی که بۆم باس کردن، نه م تا قمه هه موو که سیک کرده وه یه کی له سروشت به دهر و نائاسایی نه نجام بدات به وه لی و دوستی خوی داده نین، به بیّ نه وهی ته ماشای کارو کرده وه و نه و بارو حاله بکه ن که نه و که سه ی تیدایه، هه ر که سیک شتیکی پیّ بیت وه کو جادوگری، بانگه شه ی غه ییزانی، فالچییتی به وه لی و دوستی خوی داده نین و، ته ماشای کارو کرده وه و له خواترسان و ته قواکه ی ناکه ن، ته ماشای نه و نایه تانه ناکه ن که شیخ له م کتیبه دا باسی کردوون. کومه لی چواره م نه وانن که (الولاء والبراء) بۆ فیرقه و کومه له کان ده که پیننه وه، بۆیه دوستایه تی و پشتگیری هیه که سیک تر ناکه ن، جگه له فیرقه و کومه له که ی خویان و، دوژمنایه تی هه موو که سیک تر ده که ن، (الولاء والبراء) بۆ فیرقه و کومه له کان ده که پیننه وه، بۆیه هه ر که سیک له سه ر پیتاوه پو مه زه ب و بیرو بۆچونی نه وان بیت، نه و به دوست و پشتگیری خویانی داده نین و، هه ر که سیش موخاله فه یان بکات، به دوژمنی داده نین، بیگومان نه م دیارده یه ناشکرایه وه یه . نه م چوار کومه لن له و باره وه گومرا بوون . به لام کومه لی پینجه م، کومه لی سوننه ت و جماعه تن، که شیخ _ په حمه تی خوالی بیت _ له م کتیبه دا باسیان ده کات، نه وانن که ته ماشای هه موو قورپانان کردو، هه ستان به (الجمع)

کردن له نىوان ئايه ته كانداو، ته ماشاي سىفاتي دۆستانى خواو سىفاتي دۆستانى شه يتانيان كرد، ئائمه نهو ته وه ره يه كه كتيبه كه باسى ده كات، كتيبي (الفرقان بين اولياء الرحمن وأولياء الشيطان)، بى گومان نه مه كتيبيكى به نرخه و، زۆر پيويستيشه بۆ لادانى نه م تيكه ل و پيكه ل و شيواندنه، كه به لاي خه لكانىكى زۆره وه (الولاء والبراء) ي تيدا شيواوه و، كه سانىك زنده پۆي تيدا ده كهن و، كه سانىك وازى لى ده هينن و، كه سانىكيش هر له بنه ره ته وه نكۆلى لى ده كهن.

وه كو نه وه ي بيستوتانه پيغهمبهرى خوا _ صلى الله عليه وسلم _ له نىوان كه سانىكدا ده ركوت كه له په رسته كانياندا جياواز بوون، هيچ زانستىكيان پى نه بوو، به لكو شويى ناره زواتى خويان و، شويى باو باپيرانيان ده كه وتن، بۆيه خواي تعالى قورئان و سونه تى ي بۆ دابه زاندى، كردى به هوكارىك بۆ هيدايه تدانى نه وانى كه ويستى لى بوو هيدايه تيان بدات و، به هيدايه تدان شايبته بوون، نهو كه سانه شى پى گومرا كرد كه ويستى لى بوو چاويان كويز بكات و، دليان داپوشيت، بۆيه نه م هه قه يان قبول نه بوو، ئيتر به ناردنى نه م پيغهمبهره دۆستان و وه لى خوا له دۆستان و وه لى شه يتان جيا بونه وه و ئاشكرا بوون، خواي تعالى قورئان و سونه تى ي بۆ دابه زاندى، دۆستانى خواي بۆ پوون كردينه وه بۆ نه وه ي خووشمان بوين و شويان كه وين و، دۆزمنانى خواشى ئاشكرا كرد، بۆ نه وه ي رقامان لييان بيته وه و، خوومان له ريگه و ريچكه كانيان به دور بگرين، هه روه ها چۆنيه تى مامه ل كردنى له كه ل نه واندا بۆ پوون كردينه وه، بۆ نه وه ي بزاني چۆن مامه ل يان له كه لدا بكه ين، به لى، كتيبه كه نه م ته وه ره يه باس ده كات.

دۆستانی ره حمان و دۆستانی شهیتان^(۱)

خوای گوره له قورپان و سونه تی پتفه مبه ره کهیدا نه وهی پوون کردۆته وه که
 خوا دۆستانیکی ههیه له خه لک، شهیتانیش دۆستی ههیه^(۲) خوای گوره دۆستانی
 خواو دۆستانی شهیتانی له یه کدی جیا کردۆته وه، خوای گوره ده فه رمویت: ﴿أَلَا إِنَّ
 أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ (۶۳) لَكُمْ الْبُشْرَىٰ فِي
 الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (۶۴)﴾ [یونس: ۶۲ -
 ۶۴] واته: ناگادرا بن بئ گومان دۆستانی خوا ترسیان له سه ر نییه و خه فه تیش
 ناخۆن، نه وانه ی باوه ریان هیناوه و هه میسه خۆیان ده پارێزن و له خوا ده ترسن هه ر بۆ
 نه وانه مزگینتی له ژیا نی دونه ادا و له دوا پۆریشدا گۆران نییه بۆ وته (وبه لینه) کانی
 خوا هه ر نه وهیه سه رکه وتنی زۆر گوره .

(۱) وشه ی (أولیاء) م به دۆستان وه رگێپراوه، تاکیشی (ولی) ه واته دۆست، وه رگێپ.

(۲) به لئ نه مه له قورپاندا هه یه و، چه ند ئایه تیکیشتان بۆ ده هینیتته وه، سیفاتی

دۆستانی خواو دۆستانی شهیتانی تیدایه، خوای تعالی جیاوازی له نیوان دۆستانی

خواو دۆستانی شهیتاندا کردووه و، سیفاتی دۆستانی خواو سیفاتی دۆستانی شهیتان

باس ده کات، بۆیه ناگاداری نه مه بن.

دیسان خوی تعالیٰ ده فہرمویت: ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ لَهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ [البقرة: ۲۵۷] وات: خوا دوست و کارسازی نہ وانہیہ کہ بپوادارن دہریان دہہینیت لہ تاریکستانی بی بپوایی بو پووناکی باوہ پو پینموونی و نہ وانہی کہ بی بپوان شہیتان دوستیانہ دہریان دہہینی لہ پووناکی (و بیروباوہ) ہوہ بو تاریکستان نہ وانہ ہاوپئی دوزہ خن تیا یا نہ میننہ وہ ہتا ہتاہ (۱)

(۱) _ نہم نایہ تہ باسی دوستانی خواو دوستانی شہیتانی تیدایہ، خوی گہورہ دہ فہرمویت: (اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا) واتہ خوی گہورہ دوست و کارسازی نیماندارانہ، نہ وانہی نیمانیان ہیناوہ، پاشان خوی گہورہ دہ فہرمویت: (يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) واتہ: لہ تاریکستانیہ کانی کوفرو شیرک و گومان دہریان دہہینیت بو نورو پووناکی نیمان و زانست و پینموونی، نا نہمہ بہروبومی دوستایہ تیکہ یانہ بو خوی گہورہ، لہ تاریکستانیہ کان دہریان دہہینیت، تہ ماشای وشہی (الظُّلُمَاتِ) واتہ تاریکستانیہ کان بکن کہ ہیچ سنوریکی نییہ، بہ شیوہی (الجمع) واتہ: کو ہاتوہ، چونکہ ہیچ سنوریکی نییہ و، تاریکستانیہ کی زورہ، (إِلَى النُّورِ) واتہ بو نورو پووناکی، یہ ک نورو پوناکیہ و، نہیفہرموہ: (الأنوار) واتہ نورو پوناکیہ کان، لہ نایہ تیکی دیکہ دا خوی گہورہ دہ فہرمویت: ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ [الأنعام: ۱۵۳] واتہ: ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾ (فہرمانی داوہ کہ) بی گومان نہمہ پیگای راستی منہ کہ راست و دروستہ ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کہ واتہ شوینی بکہون ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ و شوینی پیچکہ کانی ترمہ کہون . چونکہ پیگای راستی خوا یہ کہ و، پیچکہ کانی تری پیچہ وانہی پیگای راستی خوا نون، کہوا بوو تاریکستانیہ کانیش نون و، نورو پووناکیش تہنا یہ کہ و ہیچی تر، لہ تاریکستانیہ کان دہریان دہہینیت بو نورو پووناکی، نہ مانہ دوست و نہ ولیای خوان، باشہ دوست و نہ ولیای شہیتان

کين؟ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ﴾ کافران، نه وانهی به خوی گه وره کوفریان کردوه، نه وانه شهیتان دوستیانه که له نورو پووناکیه وه ده ریان ده هیئنن بۆ تاریکستانیه کان، له زمانی عه ره بیدا وشه ی (الطاغوت) له وشه ی (الطغیان) وه وه رگیراوه، که مانای له سنور ده رچوون ده به خشیت، (الطاغوت) ییش زۆرن و، هر هموشیان ناوی (الطاغوت) ده یانگریته وه، (الطاغیة) نه وه یه که له گوپرایه لی خوی گه وره چوو بیته ده ره وه، شهیتان (الطاغوت) وه، هموو شهیتانه کانی ئینس و جن به تیکرا (الطاغوت) ن، سنووریکی دیاریکراو بۆ (الطاغوت) نییه، هموو (الطاغوت) یکیش شوینکه وته ی هیه، به لام ئیمانداران ته نها شوینی خوی گه وره ده که ون و، خوی گه وره دوستیانه، ته ماشاکن ئیمانداران خوی گه وره دوستیانه به ته نها، به لام کافران دوستیان زۆره، (الطاغوت) یکی زۆر دوستیانه، (الطاغوت) ییش له زمانی عه ره بیدا (اسم جنس) ه، واته ناوه بۆ په گه زیکی دیاریکراو و، هموو شهیتانیک له شهیتانه کانی ئینس و جن و که سانی بانگه واز که رانی گومرایی ده گریته وه، ﴿مُخْرِجُوهُمْ مِنَ النُّورِ﴾، واته: له نورو پووناکی په یام و ئیمان و پینموونی ده ریان ده هیئیت، ﴿إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾ بۆ تاریکستانیه کانی کوفرو شیرک، نه م شته ش تاوه کو هستانی قیامت به رده وامه، پاشان خوی گه وره عاقیبهت و ده ره نجامی نه وانمان بۆ پوون ده کاته وه و ده فه رمویت: ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ که له هاوه لانی دۆزه خن، هاوه لانی دۆزه خ واته: لی جیا نابنه وه و، له و ئاگره پزگاریان نابیی، هاوه لانی ئاگر، پاشان خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ لی جیا نابنه وه و به هه تا هه تایی تیایدا ده میئنه وه، نا نه مه ده ره نجام و عاقیبهتیانه _ په نا به خوا _ که وا بوو جیاوازی نیوان دوستانی خواو دوستانی شهیتانمان زانی، که دوستانی خوا ئیمانداران و دوستانی شهیتانیش کافران.

ديسان خواي گه وره ده فه رمويت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى
أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (۵۱)
فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ
يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُضْبِحُوا عَلَى مَا أَسْرَوْا فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ (۵۲) وَيَقُولُ الَّذِينَ
آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ
(۵۳) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (۵۴) إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ (۵۵) وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ
الْعَالِيُّونَ﴾ [المائدة: ۵۱ - ۵۶] واته: ئه‌ی ئه‌وانه‌ی باوه‌رتان هیناوه جووله‌که‌و گاور
مه‌که‌ن به‌پشتیوان و خو‌شه‌ویستی خو‌تان ئه‌وانه‌ دۆستی یه‌کترن ئه‌وه‌تان ئه‌وان
بکات به‌پشتیوان و دۆست ئه‌وه‌ به‌پاستی ئه‌و که‌سه‌ له‌وانه‌ بی‌گومان خوا پ‌ینمونی
گه‌لی سته‌مکاران ناکات بویه‌ ئه‌بینی ئه‌وانه‌ی دل‌یان نه‌خو‌شی (دوو پووی) تیا‌یه‌ پ‌یش
برک‌ی نه‌که‌ن له‌ دۆستایه‌تی ئه‌و (جووله‌که‌و گاور) انه‌دا ئه‌ل‌ین ئه‌ترسین که‌ به‌سه‌ر هاتی
ناخو‌شی پو‌ژگار دووچارمان بب‌یت ده‌ی نزیکه‌ خوا سه‌رکه‌وتن و زال کردنی ته‌واو
بنیریت (بو پیغه‌مبه‌ر ﷺ) یان له‌ لایه‌ن خو‌یه‌وه‌ کاریک‌ی تر بکات به‌هوی ئه‌وه‌وه
وایان لیدی له‌وه‌ی په‌نهانیان کردبو له‌ ده‌رونی خو‌یانه‌دا په‌شیمان ده‌بنه‌وه‌ ئه‌وسا
ئه‌وانه‌ی بروایان هیناوه‌ ده‌ل‌ین ئایا ئه‌و که‌سانه‌ ئه‌وانه‌ن که‌ سویندیان به‌خوا ئه‌خوارد
به‌توندترین سویندیان که‌ به‌پاستی ئه‌وان له‌ گه‌لتانن کرده‌وه‌کانیان پو‌چه‌ل بویه‌وه
به‌هوی ئه‌وه‌وه‌ زه‌رهمه‌ندو په‌نجه‌پو‌ بوون ئه‌ی ئه‌وانه‌ی که‌ باوه‌رتان هیناوه‌ مه‌ر
که‌س له‌ ئیوه‌ هه‌لگه‌پ‌یته‌وه‌ له‌ ئایینه‌که‌ی ئه‌وه‌ به‌ زووی خوا له‌باتی ئه‌وان گه‌ل و
کو‌مه‌ل‌یک‌ی تر نه‌هینی خوا ئه‌وانی خو‌ش ئه‌وی و ئه‌وانیش خوایان خو‌ش ئه‌وی به‌سو‌ند
به‌زه‌ین به‌رانبه‌ر برواداران به‌هیزو توندن به‌رانبه‌ر بی‌ بروایان تی‌ کوشان ده‌که‌ن له‌

پیی خوادا و ناترسن له سه زه نشستی سه زه نشستکاران نه وهی باسکرا چاکه و به هرهی خوابه ﴿ نه یبه خشی به هر کهس که خوی بیه ویت و خوا دهستلآت فراوانی زانایه بیگومان دوست و یارمه تی ده ری نیوه ته نها خواو پیغه مبه ره که یه تی و برواداران نه وانه ی که به پیک و پیکی نویژه کانیا ن به جی نه هینن و زه کات نه دهن به رده وام ملکه چن بو فه رمانی خوا و هر کهس خواو پیغه مبه رو ئیمانداران بکات به پشتیوانی خوی نه وه بیگومان هر کومه لی خوا زال و سه رکه وتون (۱)

(۱) _ نه م ئایاتانه له سوپه تی پیروزی (المائدة) یه، جیابونه وهی تیدایه له نیوان دوستانی خواو دوستانی شه ی تاندا، خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ قسه ی له گه لدا کردن و به ئیمانداران ناوی بردن، چونکه ئیمان و بروابوون وا پیویست ده کات که ملکه چی فه رمانی خوی گه وره بن و، گویدیری بانگه وازیه که ی بن، پاشان قه ده غه یکردن و فه رموی: ﴿ لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ ﴾ واته: دوستایه تی جوله که و گاوران مه که ن، خوشتان بوین و سه ریان بخه ن و به رگریان لی بکه ن، جوله که نه وانه ن که ته وراتیان بو دابه زیوه و، نوممه تی (موسی) پیغه مبه رن _ علیه السلام _، به لام گاوران نه وانه ن که ئینجیلیان بو دابه زیوه و، نوممه تی (عیسا) ی کوری (مریم) ن _ علیه السلام _، به لام نه و دوو نوممه ته له پیبازه پاسته که ی (موسی) و (عیسا) لایانداو دورکه وتنه وه، کاتیکیش موحه ممه د ﷺ وه کو پیغه مبه ریک نیردا، کوفریان کردو شوینی نه که وتن، جوله که به (عیسا) و به (موحه ممه د) یش کوفریان کرد، گاورانیش به (موحه ممه د ﷺ) کوفریان کرد، هر که سیش به یه ک پیغه مبه ر کوفر بکات، نه وا به خوی گه وره و به هه موو پیغه مبه رانی کوفری کردوه، خوی گه وره له سوپه تیکی دیکه دا ده فه رمویت: ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ

سَيِّئاً (۱۵۰) أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا (۱۵۱) ﴿[النساء: ۱۵۰-۱۵۱]، واته: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ به راستی نه‌وانه‌ی بیباوه‌رین ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ به خواو پیغه‌مبهره‌کانی ﴿وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا﴾ وه ده‌یانه‌وی جیاوازی بخنه ﴿بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ نیتوان خواو پیغه‌مبهره‌کانی ﴿وَيَقُولُونَ نُوْمِنُ بِعُضِّ﴾ وه ده‌لین باوه‌ر به هه‌ندیك (له پیغه‌مبهران) ده‌هینین ﴿وَنَكْفُرُ بِعُضِّ﴾ وه باوه‌ر ناهینین به‌هه‌ندیکی تریان ﴿وَيُرِيدُونَ﴾ و ده‌یانه‌وی ﴿أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلاً﴾ له و نیتوانه‌دا ریگه‌یه‌ك بده‌نه‌به‌ر ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا﴾ نا نه‌وانه به راستی بی باوه‌ری ته‌واون . نه‌وه هیچ گومانیکی تیدا نیه، چونکه هر که سیک باوه‌ر به یه‌ك پیغه‌مبهر نه‌کات، نه‌وا به هه‌موو پیغه‌مبهران باوه‌ری نه‌هیناوه‌و، له هه‌مان کاتیشدا باوه‌ری به خوی گه‌وره نییه که پیغه‌مبهرانی نارده‌وه، خوی گه‌وره ئیمان و باوه‌ری نه‌و که‌سانه‌ی به پیغه‌مبهرانی خویان پوچ کرده‌وه کاتی که باوه‌ریان به پیغه‌مبهرمان موحه‌ممه‌د صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه‌کرد، وه ئیمان و باوه‌ری جووله‌که‌ی به (موسی) پیغه‌مبهر _ علیه السلام _ پوچ کرده‌وه کاتی که باوه‌ریان به (عیسی) پیغه‌مبهر _ علیه السلام _ و (موحه‌ممه‌د صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) نه‌کرد، نه‌گه‌ر نه‌مه باروحالی جووله‌که‌و گاوران بیت له کاتی‌کدا که خاوه‌ن کتیبی ناسمانین، نه‌ی باروحالی که‌سانی دیکه‌ی موشریک و بت‌پرستان و یاخیوان له ناین و خواپه‌رستی ده‌بیت چون بیت، نه‌مانه شایسته‌ترین برویان نه‌بیت، ﴿لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ﴾ واته: دؤستایه‌تیاں مه‌که‌ن به خؤشویستن و سه‌رخستن، به‌لکو با له به‌ر خاتری خوی گه‌وره رقتان له‌وانه بیته‌وه، چونکه خوی گه‌وره رقی له‌وانه ده‌بیته‌وه‌و، له سو‌ره‌تیکی دیکه‌دا ده‌فه‌رمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ [الممتحنة: ۱] واته: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نه‌ی نه‌و که‌سانه‌ی که باوه‌رتان هیناوه ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ دوزمنانی من و خؤتان مه‌که‌ن به دؤستی

خزتان. پاشان خوی گوره ده فەرمویت: ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ واتە: کافران دۆستی یە کترن، خوی گوره دۆستایەتی لە نێوان کافران و موسلماناندا بریووە و نە یەشتوو، بە لکو کافران دۆستی یە کترن، بۆیە کافر دۆستی کافرەو، جوولە کە دۆستی جوولە کە یەو، گاور دۆستی گاورە، نێوان ئەوان و موسلمانانی لە یە کتر جیا کردۆتەو، پاشان خوی گوره ده فەرمویت: ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ﴾ دەبی بە جوولە کە یان گاور، ئە گەر دۆستایەتیان بکات دەبیت بە یە کتیک لە ئەوان، پاشان دە فەرمویت: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەو سزایە کە بۆ ئەوان، ئەو شتە ی بە ستم ناو بردوو، هەوایی داوێ کە پێنموونی ئەو کە سە ناکات کە ئەو سیفەتە ی تێدا هەبیت، بۆیە هەر کە سیک دۆستایەتی جوولە کە و گاوران بکات، ئەو کە سیک ستمکارەو، بێگومان خوی گوره ده پێنموونی گە لی ستمکاران ناکات، ئەمەش سزایە کە بۆ ئەوان، بە لکو پێنموونی ئەهلی ئیمان و باوهر ده کات، ئەوانە ی هەق قبول دەکەن، بە لام ئەو کە سە ی پوو لە هەق وەر دە گێریت، خوی گوره ده پێبەشی دە کات لێ، وەکو سزایە ک بۆ ئەو کە سە، بێگومان خوی گوره ده پێنموونی گە لی ستمکاران ناکات، پاشان هەوایی مونا فقی و دوو پوانمان پێ دە دات، ئەوانە ی وا رادە گە یە نن کە موسلمانن، چە ندیش زۆرن، خوی گوره ده زۆریان نە کات، وا رادە گە یە نن موسلمانن لە کاتی کدا دۆستایەتی جوولە کە و گاوران دە کەن، پاشان خوی گوره ده فەرمویت: ﴿فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ دەبینی ئەو کە سە نە ی دلایان نە خووشی دوو پوو ی تێدا یە ﴿يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ﴾ لە دۆستایەتی جوولە کە و گاوراندا پێش برکی دە کەن و دستیان لە گە ل تیکە ل دە کەن، ئە گەر جوولە کە و گاوران بە سەر موسلماناندا سەر کە تن، ئەو دەستیکیان لە وێ یە و ترسیان نییە، ئەوان گومانی خراب بە خوی گوره ده بەن و، گومانی ئەو دە بەن کە خوی گوره ده واز لە

پشتگیری و هاوکاری مؤسلمانان ده‌مینیت و، جووله‌که و گاوران به‌رز ده‌کاته‌وه و سهریان ده‌خات، به‌راستی نه‌مه به‌دگومانیه به‌رامبه‌ر به‌خوای گه‌وره، ده‌لین ده‌ترسین به‌سهر هاتی ناخوشی پوژگارمان دوچار بی‌ت، پاشان خوای گه‌وره ده‌فرمویت: ﴿فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِي بِالْفَتْحِ﴾ ده‌ی نزیکه خوا سهرکه‌وتن و زال کردنی ته‌واو بو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی ﷺ بنیریت، بو نه‌وه‌ی مؤسلمانان سهربخات، وتنی وشه‌ی (عسی)ش له لایه‌ن خوای گه‌وره‌وه بو واجیب بوونه، نه‌مه‌ش په‌یمانیکه له لایه‌ن خوای گه‌وره‌وه که مؤسلمانان سهرده‌خات و، سهرکه‌وتن و زال‌کردنیان پی‌ده‌به‌خشیت، پاشان ده‌فرمویت: ﴿أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ﴾ یان له لایه‌ن خوایه‌وه کاریکی تر بکات، بو نه‌وه‌ی له نه‌واندا جیبه‌جیبی بکات، له جووله‌که و گاوراندا، نیتر نه‌و مونافیق و دوو پووانه ئابرویان ده‌چیت، پاشان خوای گه‌وره ده‌فرمویت: ﴿فَيُضْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرُوا فِي أَنفُسِهِمْ نَادِمِينَ﴾ نیتر به‌هوی نه‌وه‌وه که له ده‌روونی خوایاندا په‌نهانیان کرد بوو په‌شیمان ده‌بنه‌وه، په‌نا به‌خوا ده‌گرین، نه‌م شته‌ش پووی داوه، خوای گه‌وره ئابرووی دوو پووانی بردوه‌و، جووله‌که و گاورانی سهرشور کرده‌و، مؤسلمانانی به‌هینو شکومه‌ند کرده‌و، خوای گه‌وره له زور شوین و هلو‌یستدا ئابرووی دوو پووانی بردوه‌و، نه‌مه‌ش تاوه‌کو پوژی قیامت و، تاوه‌کو ئایینی ئیسلام بمینتی و، تاوه‌کو مؤسلمانان بمینن هر به‌رده‌وام ده‌بی‌ت، پاشان نه‌هلی ئیمان و باوه‌ر به‌رامبه‌ر به‌و مونافیق و دوو پووانه سهریان سور ده‌مینیت ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهْلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ﴾ نایا نه‌و که‌سانه نه‌وانه‌ن که سویندیان به‌خوا ده‌خوارد، به‌توندترین سویندیان، که به‌راستی نه‌وان له گه‌لتانن، له سوپه‌تیکی دیکه‌شدا خوای تعالی ده‌فرمویت: ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ (۱) اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً

فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۲) ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ (۳) [المنافقين: ۱- ۳] واته: ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ﴾ کاتیک که دوو بیوان بیته لات ﴿قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ﴾ ده لئین شایه تی ده دهین که به راستی تو پیغه مبه ری خواست ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ﴾ وه دیاره خوایش ده زانی که تو ره وانه کراوی نه وی ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ﴾ وه خوا شایه تی ده دات ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ که بیگومان دوو بیوان دروزنن ﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ سوینده (دروکانی خویمان کرد به قه لغان (بو خویمان) ﴿فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ نینجا ریگری (خه لک) یان ده کرد له ری خوا ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ به راستی نه وان کاریکی خراپیان ده کرد ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ نه وهی که (وترا) له بهر نه وه بوو که به راستی نه وان باوه پریان هیئاو ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ له پاشان بی باوه ر بوون ﴿فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ نینجا مؤر نرا به سهر دلایاندا ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾ نیتر نه وان هیچ تی ناگن. نیتر به هوی نه وه که له دهرونی خویماندا په نهانیان کرد بوو په شیمان ده بنه وه، پاشان خوی گوره ده فهرمویت: ﴿حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ﴾ دوو پرووی کار و کرده وهی پووج کردنه وه، په نا به خوا، کارو کرده وه دیاره کانیان چوو به هوا داو، بو به توژو خوئی بلاوبووه، هیچ نرخ و به هایه کی نه ما، پاشان خوی گوره ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ﴾ وه کو چون نه و دوو پروانه مه لگه پانه وه ﴿فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ﴾ خوی گوره بهوادارانی خوش ده وی و، نه مهش دوستایه تیه، نه و دوستایه تیه بریتیه له وهی که خوی گوره خوشی دهوین و بهوادارانش نه ویان خوش دهویت، خویان خوش دهویت و خواش نه وانی خوش دهویت ﴿أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بو برا بهواداره کانیان نه رم و نیانی ده نوینن، بو براکانیان نه رم و نیانی ده نوینن و به زیان پیاندا دیته وه و ده یانپاریزن، نه مه نه ریتی

موسلمانان، وهكو ديوارى بينان تيھه لکيشن و هندیكى هندیكى تری ده به سستی،
 وهكو يهك جهستن نه گهر نه ندامیكى نازارى هه بی هموو نه ندامه کانی تر ده نالینن له
 بهر بیخه وی و گهرمه تا ﴿أَعِزَّةَ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ به سهر کافراندا به هیزن، وشه ی (العزّة)
 مانای هیز ده به خشیت، نه وان به رامبه ر به موسلمانان نه رمونیانی ده نوینن و، بیبه زى
 و توندیشن به رامبه ر به کافران و نه رم و نیانیان بو نانوینن، ﴿يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
 به رامبه ر به کافران و دوژمنانی خوا تیده کوشن، به زمان و به ده ست و به هموو
 جوړه کانی تری تیکوشان به رامبه ریان تیده کوشن ﴿وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ﴾ له
 سه رزه نشتی سه رزه نشتکاران نا ترسن، چونکه تیکوشان بناغه و پشتیوانی دینه و،
 به بی تیکوشان له پیناوی خوا دا دین هه لئاسیت و راست نابیته وه، تیکوشانه که
 دوستانى شهیتان سه رکوت ده کاو کافران سه رکوت ده کات ﴿ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ
 يَشَاءُ﴾ نه وه چاکه و به هره ی خوابه و ده یبه خشى به هر که س که خوی بیه ویت، نه م
 نیمان و باوه رپه، نه م به هیزه له دینی خوا دا، نه م ره حم و به زه یبه به رامبه ر به
 نیمانداران و دوستایه تی نیمانداران، بیگومان فهزل و چاکه و به هره ی خوی گه وره یبه،
 به ویستی خوی رینومایی نه و به ندانه ی بو ده کات که خوی ده یبه ویت، نه و به ندانه ی
 هه ق قبول ده کن و، هه قیان ده ویت، به لام هر که س پوو له هه ق وه رگپریت، خوی
 گه وره له وه بیبه شی ده کات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ خوا ره حمه ت و به زه یی فراوانه، پوزی
 فراوانه، مولک و ده سته لات فراوانه، فراوانه به هموو جوړه کانی فراوانی، وه به
 هه موشتیک زانایه و، ده زانی چ که سیک نیمانداری راسته قینه یه و چ که سیک دوو پوو،
 هیچ شتیکی لی په نهان نابیت، خوی گه وره پاش نه وه ی باسی نه و که سانه مان بو
 ده کات که دوستایتی جووله که و گاوردان ده کن له کاتیکدا وا پا ده گه یه نن که
 موسلمانن ده فه رمویت: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ نه وانیه پیویسته

دۆستایه تیان بکهین یه کهم خوای گه وره یه به خوشویستنی، به گوپرایه لئی کردنی، به لئی ترسانی، به هیوا بوونی، به په رستنی به هه موو جوره کانی په رستن، دووهم پیغه مبه ره که یه تی به گوی دیری کردنی، به شوینکه ورتنی، به خوشویستنی، به ده سنگرتن به سونه ت ه که یه وه _ علیه الصلاة والسلام _ سی یه میش بروادارانن، نه وان براتانن، نه وان دۆستی ئیوهن و، ئیوهش دۆستی نه وانن، پاشان خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ نه مه نه ریتی ئیماندارانه دۆستی یه کترن، جووله کهش دۆستی یه کترن ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ مه بهستی نه وه یه که جگه له خواو پیغه مبه ری خواو ئیمانداران دۆستایه تی هیچ که سیتر مه کهن، نه گه ر خاوهن کتیب بن یان خاوهن کتیب نه بن، به خوشویستن و سه رخستن دۆستایه تیان مه کهن، ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ نه مه سیفاتی دۆستانی خواجه، سیفاتی دۆستانی خوا بریتیه له وه ی که نویژ ده کهن و زه کات ده دن و گوپرایه لئی خواو پیغه مبه ره که ی ده بن ﴿وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ به رده وام نویژ ده کهن، خوای گه وره له جیاتی نویژ رکوعی به کارهیناوه، چونکه رکوع گه وره ترین پایه کانی نویژه، سجوودیش ده چیته نه و چوارچنویه وه، به رکوعیش ناو نراوه، چونکه ملکه چ بوونه بو خوای گه وره، پاشان خوای گه وره نه وه ی بو پوون کردوینه ته وه که سه رکه وتن و زال بوون بو کئییه، ئایا سه رکه وتن و زال بوون بو دۆستانی شهیتان و دۆستانی جووله که و گاور ده بیئت، یا خود سه رکه وتن و زال بوون بو دۆستانی خوا ده بیئت و، ده فه رمویت: ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْعَالِيُونَ﴾ هه رکه س خواو پیغه مبه رو ئیمانداران بکات به دۆست و پشتیوانی خوئی نه وه بیگومان هه ر حیزبی خوا زال و سه رکه وتوون، به حیزب و کومه لئی خوئی ناوی بردوون، که وابوو تا قمی دووهم حیزب و کومه لئی سه ر به

كۆن؟ حېزب و كۆمەلى شەيتانن، ﴿هُمُ الْعَالِيُونَ﴾ كۆمەلى خوا زال و سەرکەوتوو دەبن، بهلى له وانەيه هەندى نوشوستى و بەلاو کارەساتيان تووش بىت، بەلام ئەگەر كەم و كۆرپەكانيان چاك كردهوه، خواي گەوره سەرکەوتن و زال بونيان پى دەبه خشىت، ناكام و دەرەنجامى باشيش تەنها بۆ بروادارانە. له پوانگەي ئەم ئايەتانهوه بۆمان پوون دەبىتەوه كه ئەولياو دۆستانى خوا ئەهلى ئيمانە، ئەوانەي هەندىكيان دۆستايەتى يەكتر دەكەن، ئەولياو دۆستانى شەيتانىش كافران و دووپوانن، ئەوانەي خويان مەلاس دەدەن و، له نيوان ئەمان و ئەواندا دوودلى دەنوینن، نه له گەل ئيمانداراندا و نه له گەل كافرانيشدان، دودلن و دلەپراوكييانە له نيوان كوفرو ئيماندا، نەلای ئيماندارانن و نەلای بى باوەرانيشن، ئەمانە دۆستانى شەيتانن، ئەمەيه جياكارى له نيوان دۆستانى خواو دۆستانى شەيتاندا.

دیسان خوای گوره ده فہرمویت: ﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقُّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا﴾ [الکھف: ۴۴]، واتہ: ﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقُّ﴾ لہ و شوینانہ دا پشتیوانی و یاریدہر ہر خوای راست و ہقہ ﴿هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا﴾ ہر نہ ویش چاکترین پاداشت دہ داتہ وہو ﴿وَخَيْرٌ عُقْبًا﴾ سہرہ نجامہ ہشی باشترہ^(۱)

(۱) _ لہ پوڑی دوایدا ہیچ دوستایہ تی و خوشویستنیک نامینیت، جگہ لہ دوستایہ تی و خوشویستنی خوای گورہ، (الْوَلَايَةُ) بفتح الواو: واتای دوستایہ تی و خوشہ ویستی دہ گہ یہ نیت و، (الْوَلَايَةُ) بکسر الواو: واتای نہ میرایہ تی و کاروبار کرتنہ دست دہ گہ یہ نیت، دوستایہ تی و خوشویستنی خوای ہق، جگہ لہ خوای گورہ ہیچی تر نامینیت، ہموو شتیکی تریش لہ ناو دہ چیت و نامینیت، بہ لی، ہر نہ ویشہ کہ چاکترین پاداشت و سہرکہ وتنی باش بہ ئیمانداران دہ دات، بہ لام نہ و کہ سہی دوستایہ تی شہیتانی کردبوو، بہ دلنیاپی عاقیبت و دہرہ نجام خراپی دہ بینیت و، لہ جیاتی پاداشتیش سزا دہ بینیت .

دُوستانی شهیتان:

مهروه‌ها باسی ((دوستانی شهیتان))ی کردوهه، خوی گوره ده‌فهرمویت: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ (۹۸) إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ (۹۹) إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ (۱۰۰)﴾ [النحل: ۹۸ - ۱۰۰] واته: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾ (نه‌ی موحه‌ممه د صَلَّىٰ اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) کاتنی ویستت قورن‌ان بخوینی ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ په‌نا بگره به‌خواله شهیتانی ده‌رکراو له به‌زه‌یی خوا ﴿إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ﴾ به‌پاستی نه‌و (شهیتان) ده‌سه‌لاتی نییه ﴿عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ به‌سه‌ر نه‌وانه‌ی که باوه‌رپان هیناوه ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ و‌ته‌نها پشت به‌په‌روه‌ردگاریان ده‌به‌ستن ﴿إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ﴾ ته‌نها ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر نه‌وانه‌دا هیه ﴿يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ﴾ که نه‌و (شهیتان) ده‌که‌نه دوست و پشتیوانی خوین و نه‌وانه‌ی به‌هویه‌وه بوونه‌ته هاوه‌ل دانر^(۱)

(۱) _ نه‌مه سیفاتی دوستانی په‌حمانه ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾ واته نه‌گه‌ر ویستت قورن‌ان بخوینی، نه‌مه به‌هاوشیوه‌ی نایه‌تیکی تره که خوی تعالی‌تیایدا ده‌فهرمویت: ﴿وَإِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ﴾ [المائدة: ۶] واته نه‌گه‌ر ویستت‌ان هه‌ستن بؤ نویژکردن، پاشان خوی گوره ده‌فهرمویت: ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ به (أعوذُ بالله من الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) ده‌ست پیّ ده‌که‌ی، بؤ؟ بؤ نه‌وه‌ی شهیتانت لیّ دورکه‌ویته‌وه، بؤ نه‌وه‌ی خویندنه‌که‌ت لیّ تیک نه‌دا، بؤ نه‌وه‌ی پیگریت لیّ نه‌کات و نه‌هیلتت سه‌رنج له سه‌ره‌نجامه‌کانی بده‌یت و بیری لیکه‌بیته‌وه، به‌نه‌ندیشه‌و خه‌یالات و بیرکردنه‌وه سه‌ر قالت بکات و، نه‌توانی به‌باشی کتیبی خوی گوره بخوینیته‌وه و بیری لیّ که‌یته‌وه، له نادابی خویندنه‌وه‌ی قورن‌ان نه‌وه‌یه که خوینه‌ر پییش ده‌ست‌پیکردنی خویندن (أعوذُ بالله من الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) بلیت، له سه‌ره‌تای سوپه‌ته‌که‌دا بیّت یان ناوه‌پاستیدا بؤ نه‌وه‌ی شهیتان له خوی دورخاته‌وه، چونکه ناماده ده‌بیّ بؤ نه‌وه‌ی سه‌ر له خوینه‌ر

تیک بدات و، ریگری لی دهکات و ناهیلت سهرنجی سهره نجامه کانی بدات و بیری لی بکاته وه، سوود له قورئان خویندنه که وه ریگریت، بویه نه گهر (أعوذُ بالله من الشیطانِ الرَّجیمِ) ی گوت، نه وا خوای گه وره ش په نای ده داو شهیتانی لی دور ده خاته وه، پاشان خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ نه مانه واز له دوستایه تی شهیتان دینن و بو دوستایه تی ره حمان ده گه ریینه وه ﴿لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ﴾ به سهر نه وانده دا که ئیمانیا ن هینا وه و پشتیان به خوای گه وره به ستووه هیچ دهسته لاتیکی نییه، پاشان خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿إِنَّمَا سُلْطَانُهُ﴾ ده سه لاتی شهیتانی به سهر چ که سانیکدا سنوردار کردووه ؟ ﴿عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ﴾ نه و که سانه ی شهیتان ده که نه دوست و پشتیوانی خوین و نه وانیه به هوی نه وه وه بوونه به موشریک و هاو هل دانه ر، به سهریاند ا زال ده بی و ده ستیان به سهر دا ده گری و، ده بن به حیزب و کومه لی نه و، حیزب و کومه لی شهیتان، چونکه گوپرایه لی بوون، دوستایه تی و پشتیوانیا ن کردو، خوشیا ن ویست و گوپرایه لی بوون، ئیتر شهیتان بوو به دوست و پشتیوانیا ن و، نه وانیش بوون به حیزب و کومه لی شهیتان، نه م نایه تانه جیا بوونه وه ی تیدایه له نیوان دوستانی خوا و دوستانی شهیتاندا، دوستانی خوا پشتیوانی و دوستایه تی خوای گه وره ده که ن، شهیتان به سهر نه وانده دا که ئیمانیا ن هینا وه و پشتیان به خوای گه وره به ستووه هیچ دهسته لاتیکی نییه، نه مه سیفاتی دوستانی خوییه، به لام نه وانیه دوستایه تی شهیتان ده که ن، نه وا شهیتان دهسته لات و به هانه و هیزی به سهریاند ا ده بی.

ديسان خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ [النساء: ۷۶] راوی واته: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نه و که سانه ی باوه ریان هیناوه ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ له پیناوی خوادا ده جه نگیئ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وه نه وانه ی بی باوه رین ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾ له پیناوی نارپه و (یان شهیتان) دا ده جه نگیئ ﴿فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ﴾ که واته: شه پ بکن له گه ل دوسته کانی شهیتاندا ﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ به راستی پیلانی شهیتان هر لاواز بووه ^(۱)

(۱) _ خوی گه وره له نایه تیکی دیکه دا ده فهرمویت: ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَوْلَاهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا﴾ [النساء: ۷۵] واته: نه وه چیتانه (به چ بیانویهك) جهنگ ناکه له پیناوی خوادا و له پیناوی چه وساو هکان له پیوان و نافر هتان و مندالان نه وانه ی که ده لئین نه ی په روه ردگارمان پزگارمان بکه له م شاره که خه لکه که ی سته مکارن له لایه ن خوته وه دل سو زیکمان بو به دی بهینه وه له لایه ن خوته وه به دی بهینه بو مان یارمه تی ده ریک. ته ماشای نایه ته که ی سه ره وه بکن، نه وانه ی خوی گه وره باسیان ده کات له وه لات و شوینی خویاندا بوون و، به ریبوونی خویان له کافران ده ربپی و، له خوی گه وره یان داوا کرد دوستانیکیان له نیمانداران بداتی و، ده یانگوت: په روه ردگارا له لایه ن خوته وه دل سو زیکمان بو به دی بهینه و، له لایه ن خوته وه یارمه تی ده ریکمان بو به دی بهینه، خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ نه وانه ی باوه ریان هیناوه له پیناوی خوادا ده جنگیئ، به لام کافران ده جنگن، کافران ده جنگن و، نه فس و مال و سه روه ت و سامانیان پیشکesh ده کهن، خویان ده خه نه مه ترسیه وه، خویان تووشی مردن ده کهن، بو سه رخستنی چ لایه نیك؟ بو سه رخستنی شهیتان، په نامان

به خوا، نه مه شتیکی سه رسورمینه، ته ماشاکن چون بۆ به رگریکردن له کوفرو له شه په که یان هیچ سلّیک ناکه نه وه، به لام ئیمانداران له پیناوی خوادا ده جنکن، بۆ سه ر خستنی دینی خواو بۆ به رز پاگرتنی گوفتاری خوا ده جنکن، نه وه سیفته تی دوستانی خواجه، له پیناوی خوا دا ده جنکن، بۆ پوپامایی و، ناوو شوره ت و، ته ماعکردنی مال و سامان و، ته ماعکردنی مولک و ده سه لات ناجه نکن، به لکو له پیناوی به رز پاگرتنی وشه ی خوی گه وره دا ده جنکن، پاشان خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾ نه وانه ی بی باوه پن له پیناوی ناره وایی و شه یتاندا ده جنکن، ده جنکن و نه فس و سه روه ت و سامانی خویان بۆ به رگری کردن له شه یتان پیشکesh ده کن، په نامان به خوا، نه وه دوستایه تیه، نه وه نه وپه پی دوستایه تیه بۆ شه یتان، پاشان خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ﴾ که واته له گه ل دوستانی شه یتاندا شه پیکه ن، جهادیان به رامبه ر ده کریت له گه ل بوونی توانادا، موسلمانانی دوستانی خوا دژ به دوستانی شه یتان ده جنکن، پاشان خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ به راستی پیلانی شه یتان هر لاواز بووه، پیلانه کانی شه یتان هر چونیک بیت هر لاوازه، هر کاتیک نه هلی ئیمان هه ستاون به جهاد له پیناوی خوادا نه وه یان به پوونی بۆ ده رکه وتوو، نه و پیلان لاوازی شه یتان هاته دی، کاتی که پیغه مبه ری خوا ﷺ و هاوه لانی جهادیان ده کردو، کاتیکیش له پاشخوی هاوه لانی جهادیان کرد، نه وه بوو شه یتان و حیزبه که ی شکستیان هیناو، ئیسلام ده رکه وت و، له ژیر ئالای ئیسلامدا وه لاتانی کوفر که وتن، چونکه پیلانه کانی شه یتان لاوازه، هیزو هه یبه تیان چ بۆ کردن؟ فارس و پومه کان به رامبه ر به سه ربازانی خوی گه وره شکستیان هینا، نه م نایه ته سیفته تی دوستانی خوی بۆ پوون کردوینه ته وه که له پیناوی خوادا ده جنکن، وه سیفته تی دوستانی شه یتانیشی بۆ ده رختوین که له پیناوی شه یتاندا ده جنکن.

هروه ها خوی گوره ده فهرمویت: ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا﴾ [الكهف: ۵۰] بؤسته مکاران (۱)

(۱) _ خوی گوره ده فهرمویت: ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا﴾ کاتیک خوی گوره ئاده می _ علیه السلام _ دروست کرد، به دهسته کانی خوی دروستی کرد، له قور دروستی کرد، نه مه پیزگرتنه له ئاده م که خوی گوره به دهسته کانی خوی دروستی کردوه، پاشان ناوی هموو شته کانی فیئرکرد، بویه به زانسته وه به سر فریشته کانداهرکه وت، پاشان خوی گوره فهرمانی دایه فریشته کان سوژده بؤ ئاده م بهرن، سوژده ی پیزلینان، نه ک سوژده ی په رستن، سوژده ی سالوکردن و پیزگرتن، نه مه ش په رستنه، په رستنی خوی گوره یه، په رستنی خوی گوره یه به ملکه چ بوون بؤ فهرمانه کانی، نه مه ش پیزگرتنی ئاده مه، فریشته کان دوودلیان نه نواند، دوستانی خوا دوودلیان نه نواند، به لکو سوژده یان برد، ملکه چی خوی گوره بوون، نه مه ش نه و په ری په رستنی خوی گوره یه، هر هموو یان سوژده یان برد، ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ جگه له ئیبلیس که سه رکرده ی سه راپای شه ی تانه کانه، (أستثناء) کردن واته: جیا کردنه وه ی ئیبلیس له فریشته کان، ئایا له په گزی نه وانه، نه گره له په گزی فریشته کان بیت نه و له م باره دا ده بی به (أستثناء متصل)، واته له په گزی فریشته کان بوو، پاشان کاتی که پازی نه بوو سوژده به ری و خوی به گوره نواند، خوی گوره سه رشوپی کردو، نه فره تی لی کردو، دوری خسته وه، یا خود له په گزی فریشته کان نه بوو، له م باره دا ده بی به (أستثناء منقطع) به مانای (لکن) واته به لام، واته هموو فریشته کان سوژده یان برد به لام ئیبلیس سوژده ی نه برد، _ والله أعلم _ پای پیتیچووتر نه وه یه که له په گزی فریشته کان نه بوو، به لکو خوا په رستی له گه ئدا ده کردن، به به لگی نه وه ی که خوی گوره

ده فہر مویت: ﴿كَانَ مِنَ الْجِنَّ﴾ واتہ لہ پتیری جنو کہ کان بوو، چونکہ نہ گہر لہ رہ گہزی فریشتہ کان بویہ خوای گہورہ نہیدہ فہرموو ﴿كَانَ مِنَ الْجِنَّ﴾، بویہ ئیبلیس لہ جیہانی جنو کہ کان بوو، جیہانی جنو کہ ش سہرک ش و یاخیبوانیان تیدایہ، ہر یہ کیک لہ جیہانی جنو کہ یاخی و سہرک ش بیت دہبی بہ شہیتان و سہرک کہ شیان ئیبلیسہ، کہ سہر کردہی ہموو شہیتانہ کانی جنو کہ یہ، جیہانی نادمیزادیش شہیتانی تیدایہ، خوای گہورہ لہ نایہ تیکی تردا دہ فہر مویت: ﴿شَیَاطِیْنَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ یُوحِی بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرَفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ [الأنعام: ۱۱۲] واتہ: ﴿شَیَاطِیْنَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ﴾ لہ شہیتانہ کانی مروؤ و جنو کہ ﴿یُوحِی بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ﴾ کہ بہ نہیتی بہ یہ کتر پادہ گہ یہ نن ﴿زُخْرَفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ وتہی پازاوه و بریقہ دار بو فریودانیان. جنو کہ ش جیہانیکن ئیمہی نادمیزاد توانای بینینی نہ وانمان نییہ، بویہ بہ (جن) ناونراون، وشہی (جن) یش لہ زمانی عہرہ پیدا لہ (الإجتنان) ہوہ ہاتوہ، کہ واتای پہ نہان بوون دہ گہ یہ نیت، نہ وان جیہانی جنو کہ ن کہ ئیمہ نایان بینین، بہ لام خوای گہورہ لہ نایہ تیکی تردا دہ فہر مویت: ﴿إِنَّهُ یَرَاکُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ [الأعراف: ۲۷] واتہ ﴿إِنَّهُ یَرَاکُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ بہ راستی شہیتان خوی و دہستہ کہ ی دہ تانبینن ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ لہ جیگاہ کہ وہ کہ ئیوہ نہ وان نابینن . بویہ بہ (جن) ناونراون، ﴿كَانَ مِنَ الْجِنَّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ﴾ واتہ سہر پیچی فہرمانی پہرہ ردگاری کرد، کاتی خوای گہورہ بہ فریشتہ کانی فہرموو: سوژدہ بہرن و ئیبلیسیشیان لہ گہ لدا بوو، ہموویان سوژدہ یان برد، بہ لام ئیبلیس قایل نہ بوو و، لہ فہرمانی خوای گہورہ یاخی بوو، ئەم کارہی ئیبلیس واتای (فسق) دہ گہ یہ نیت، ﴿أَتَسَّخِدُونَهُ﴾ ئەم شیوازہ لہ زمانی عہرہ پیدا (استفہام إنکاری) ہ، واتہ خوای گہورہ دہ پرسیت بہ لام مہ بہستی نکو لیکردنہ لو شتہی کہ لہ بارہ یہ وہ دہ پرسیت،

﴿ فَتَّخَذُوهُ وَوَرَثِيَّهُ أُولِيَاءَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ وَهُمُ لَكُمْ عَدُوٌّ ﴾ تا یا شهبان و نه وه کانی ده که ن به دوست له کاتیکدا خوی گوره ده به وی دوستی خوا بن، نه مه نکولیکردنه له لایه ن خوی گوره وه، دوژمنه که ی خوتان خوش ده وی و، له که ل دوژمنه که ی خوتاندا دوستایه تی ده که ن، نه مه به کیکه له شته سه رسورمینه کان، شکسته یانی متمانه به، خوی گوره له نایه تیکی بیکه دا ده فه رمویت: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أُولِيَاءَ تُلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ (۱) إِنْ يَتَّقُواكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتُهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ (۲) ﴾ [الممتحنة: ۱-۲] واته: ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ نه ی نه و که سانه ی که باوه پتان هیناوه ﴿ لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أُولِيَاءَ ﴾ دوژمنانی من و خوتان مه که ن به دوستی خوتان ﴿ تُلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ ﴾ دوستایه تی خوتانیان بو بنیرن ﴿ وَقَدْ كَفَرُوا ﴾ له کاتیکدا دلنیاشن نه وان بی باوه پن ﴿ بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ ﴾ به و نایینه راسته ی که بوتان هاتوه ﴿ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ ﴾ پیغه مبر ﷺ و نیه هس ده رده که ن ﴿ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ ﴾ (له به نه وه ی) که باوه پ ده هینن به خوی په روه ردگارتان ﴿ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ ﴾ جا نه گه ر ده رچوون له ولای خوتان ﴿ جِهَادًا فِي سَبِيلِي ﴾ بو جهنگ کردن له پی منا ﴿ وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي ﴾ وه بو به ده سته یانی خوشنودی من (دوستایه تی نه وان مه که ن) ﴿ تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ ﴾ پازد نه یانیان پی ده لین به دوستایه تی ﴿ وَأَنَا أَعْلَمُ ﴾ له کاتیکدا من پی نه زانم ﴿ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ ﴾ به وه ی شاردتانه وه به وه ی ناشکراتان کرد ﴿ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ ﴾ وه هه ر که سیک له نیه دوستایه تیان بکات ﴿ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴾ نه وه بی گومان پی ی راستی ون

کردوه ﴿إِنْ يَنْقُوكُمْ﴾ نه گهر تووشتان بین ﴿يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاء﴾ نه بن به دوزمنی نیوه
 ﴿وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ﴾ وه دریز نه کن بۆتان ﴿أَيْدِيَهُمْ وَالسُّوءَ﴾ ده سستیان و
 زمانیان به خرابی ﴿وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ناواته خوازن که نیوه بی باوه پ بوونایه. نا
 نه مه نهریتی کافرانه به رامبه ر به موسلمانان به به رده وامی و به هتا هتایی، که وا
 بوو چون متمانه یان پی ده کن و لییان دلنیا ده بن، چون دوستایه تیان ده کن له
 کاتیکدا نه وان له دلی خویاندا دوزمنایه تیان شار دۆته وه به رامبه ر به نیوه، خوی
 گه وره له نایه تیکی دیکه دا ده فرمویت: ﴿هَأَنْتُمْ أَوْلَاءِ حُبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ
 بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ﴾ [آل عمران:
 ۱۱۹] واته: ﴿هَأَنْتُمْ أَوْلَاءِ حُبُّونَهُمْ﴾ بیدارین نا نه وه نیوه ن که نه وانتان خوش ده ویت
 ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمْ﴾ وه نه وان نیوه یان خوش ناوی ﴿وَتُؤْمِنُونَ﴾ وه باوه پتان هیه ﴿بِالْكِتَابِ
 كُلِّهِ﴾ به هه موو نامه ناسمانیه کان ﴿وَإِذَا لَقُوكُمْ﴾ کاتی نه وان پیتان بگن ﴿قَالُوا آمَنَّا﴾
 ده لاین بروامان هیناوه ﴿وَإِذَا خَلَوْا﴾ وه کاتی ته نها بوونه وه ﴿عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ﴾
 سه ره په نجه کانی خویان نه گه زن لیتان ﴿مِنَ الْغَيْظِ﴾ له رقدا. نه مه سروشتی نه وان،
 هرگیز کافران ده ست له م شته هه لناگرن، هر چه نده خویان وا پیشان بدن و، هر
 چه نده بلین و بلین، نه وان دوزمنن، کافرن، ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ﴾ نه م نایه ته ناماژه یه
 بۆ نه وه ی که ئیبلیس نه وه ی هیه وه کو چون ناده م نه وه ی هیه ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ
 أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا﴾ نایا ئیبلیس و نه وه کانی ده کن به
 دوستی خۆتان له جیاتی من له کاتیکدا نه وان دوزمنی نیوه ن، نای چ گۆرینه وه یه کی
 خرابه بۆ سته مکاران، به لی نه وه که سه ی دوستایه تی خوی گه وره به دوستایه ی
 شه یان ده گۆرینه وه، نه وه هرگیز گۆرینه وه یه کی چاکی نه نجام نه داوه، داواکارم
 خوی گه وره بمانباریزیت.

مهروه ما خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا﴾ [النساء: ۱۱۹] واته: هر که سیک شهیتان بکات به دوستی خوی بیجگه له خوا نه وه بی گومان زیانی لی که وتوو به زیانیکی دیارو ناشکرا^(۱)

(۱) _ نایه ته که ی پیشوو به وه ته واو ده بی که خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا﴾ واته: نای چ گورپینه وه یه کی خراپه بو سته مکاران، نه م نایه ته ش خوی گه وره به م شیوه کوتای پی دینیت: ﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا﴾ واته نه وه بیگومان زیانی لی که وتوو به زیانیکی دیارو ناشکرا، نه و که سهی شهیتان ده کات به دوستی خوی واده زانیت قازانچ ده کات، که سایه تیه کی دیلو ماسی بو خوی دروست ده کات، له گه ل خه لکدا چاکه ده کات، توندی و زیری به کار ناهینیت، له گه ل خه لکدا تیکه ل ده بیت، له گه ل خه لکدا ده چیته ژوره وه، نه مه سیفه تی دوپرووانه، نیمه نالین ده ست دریزی له کافران بکن، نه خیر، سته مکردن جایز نیه، ده ست دریزی کردن و شه پرفروشتن جایز نیه، ناشلین له گه ل کافراندا په یمان مه به ستن، یاخود ریکه وتن و ناشتبونه وه یان له گه لدا مه به ستن، یاخود سوود وه رگن، یاخود کپین و فروشتنیان له گه ل بکن، له کاروباری دونیادا، یاخود چاکه له گه ل نه وانه یاندا بکن که چاکه یان له گه لدا کردون، خوی گه وره قه ده غه ی نه مه تان لی ناکات، نیمه نه م شتانه نالین، ده لین نه و شتانه نه نجام بدهن، چونکه مه مور نه و شتانه ناچنه چوارچپوهی دوستایه تیه وه، به لکو ده چنه چوارچپوهی گورپینه وهی به رژه وه ندیه کانه وه له نیوان یه کتر دا، ده چیته بواری پاداشت دانه وه له سهر چاکه کاری له نیوان یه کتر دا، موسلمانانیش به وه فان، نیمانداران به وه فان به رامبه ر به به جیهیتانی په یمان و، مامه له کردنی چاک، نه مه سیفه تی نیماندارانه، نه مه ناچیته چوار چپوهی دوستایه تیه وه، وه کو نه وهی که سانیکی نه فام لپی تیکه یشتون، به لکو نه و شتانه ده چیته بواری گورپینه وهی به رژه وه ندیه کانه وه، والله أعلم، وصلى الله على نبينا
موحه مه د وعلی آله و صحبه وسلم.

مه‌روه‌ها خ‌وای‌گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (۱۷۳) فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ مِّنَ اللَّهِ وَفَضِلٍ لَّمْ يَمَسُّهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ (۱۷۴) إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا مِنِّي إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ [آل عمران: ۱۷۳ - ۱۷۵] واته: نه‌وانه‌ی‌ که‌ خه‌لکی‌ پی‌یان‌ ده‌ووتن‌ به‌ راستی‌ خه‌لکی‌ (بی‌ باوه‌پ) له‌ شکرو‌ کومه‌لی‌ زودیان‌ ک‌و‌ کردوته‌وه‌ له‌ دژتان‌ که‌واته‌ بترسن‌ لی‌یان‌ که‌چی‌ نه‌وان‌ (نیمانداران) به‌مه‌ باوه‌پیان‌ زیاد‌ بو‌وه‌ ووتیان‌ هر‌ خوامان‌ به‌سه‌ چاکترین‌ پشت‌ و‌ په‌نامان‌ هر‌ نه‌وه‌ ئینجا‌ گه‌پانه‌وه‌ (بو‌مه‌دینه) به‌ به‌هره‌ی‌ گه‌وره‌وه‌ (که‌ سه‌لامه‌تی‌ یه‌) و‌ فه‌زل‌ و‌ پاداشت‌ له‌ لایه‌ن‌ خواوه‌ هیچ‌ زیان‌ و‌ ناخوشیه‌کیان‌ تووش‌ نه‌بو‌ نه‌وانه‌ شوینی‌ په‌زامه‌ندی‌ خوا‌ که‌ووتن‌ وه‌ خوا‌ خاوه‌ن‌ به‌هره‌ی‌ گه‌وره‌یه‌ به‌ راستی‌ نه‌وه‌ی‌ ئیوه‌ (سارد‌ ده‌کاته‌وه‌) ته‌ن‌ها‌ شه‌یتانه‌ که‌ دؤست‌ و‌ (براده‌رانی) خوی‌ ده‌ترسینی‌ جا‌ ئیوه‌ لی‌یان‌ مه‌ترسن‌ و‌ له‌ من‌ بترسن‌ نه‌گه‌ر‌ ئیوه‌ بپوادارن^(۱)

(۱) _ نه‌م‌ نایه‌تانه‌ له‌ سوپه‌تی‌ (آل عمران)ه‌، خ‌وای‌ گه‌وره‌ به‌وردی‌ پوودای‌ جه‌نگی‌ نوحودی‌ تیدا‌ باس‌ ده‌کات، نه‌م‌ نایه‌تانه‌ له‌ کوتایه‌که‌یدا‌ هاتووه‌، دؤستانی‌ خواو‌ دؤستانی‌ شه‌یتانی‌ تیدا‌ پوونده‌کاته‌وه‌، سه‌باره‌ت‌ به‌ دؤستانی‌ خوا‌ ده‌فه‌رمویت: ﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (۱۷۳) فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسُّهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾، پاشان‌ دؤستانی‌ شه‌یتان‌ باسده‌کات‌ و‌ ده‌فه‌رمویت: ﴿إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا مِنِّي إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾، جه‌نگه‌ که‌ له‌ نوحود‌ پوودا، ژماره‌یه‌کی‌ زود‌ له‌ موسلمانان‌ شه‌هید‌ بوون‌ و‌، ژماره‌یه‌کی‌ زودیشیان‌ بریندار‌ بوون‌، چونکه‌ مه‌ندیکیان‌ سه‌رپیچی‌ فه‌رمانی‌ پیغه‌مبه‌ری‌ خ‌وایان‌ ﷺ کرد، کاتی‌ک‌ سه‌رپیچیان‌ کرد‌ سزاکه‌ مه‌مووی‌ گرتنه‌وه‌، پیغه‌مبه‌ری‌ خوا‌ ﷺ له‌ جه‌نگه‌که‌دا

موسلمانانی ریکخست بوو، پشتی کرد بوون له شاخه که، به سهر شاخه که شهوه
 کومه لیک تیرهاویژی دانا بوو، بؤ نه وهی به رگری له پشتی موسلمانان بکن، نیتر نه
 شاخه به (جبل الرماة) واته شاخی تیرهاویژه کان ناو نرا، نه وه بوو گوپرایه ل بوون،
 شاخه که یان به توندی گرت و موشریکه کان هلیان دهست نه که وت بؤ نه وهی
 له پشته وه هیرش به رنه سهر موسلمانان، نیتر موسلمانان خویان بؤ شه پ کردن
 تهرخان کردو، کوشتنیکی زوریان لیکردن و، نه وه ندهی نه ما بوو دوژمن به ته واری
 شکست بینیت، موسلمانانیش دهستیان به کؤکردنه وهی دهستکه وته کانی جهنگ کرد،
 کاتی هندی له تیرهاویژه کانی سهر شاخه که سهرکه وتنی موسلمانانیا بینی و،
 دهستیان به کؤکردنه وهی دهستکه وته کان کرد، و اتیگه یشتن جهنگه که کوتایی هات،
 گوئیان دا ده به زین و له کؤ کردنه وهی دهستکه وته کاندایارمتهی براکانمان ده دهین،
 به لام سهر کرده که یان عه بدوللای کوی جو به بیر پتی فرموون: پیغه مبهری خوا ﷺ
 پتی فرموون: شاخه که به جی مه هیلن نه گهر سهرکه وتین یا شکستمان هیئا، نه وهی
 بیرخستنه وه، به لام نه وان سوور بوون له سهر دابه زین، نه وه بوو هندیکیان دابه زین و،
 هندیکیان مانه وه و له وانهش عه بدوللای ی کوی جو به بیر پتی ﷺ سهر کرده یان بو،
 تا موشریکه کان له پشته وه هاتن و، بینیان ژماره ی تیرهاویژه کان له سهر شاخه که
 که م بونه ته وه، نیتر له گه ل تیرهاویژه کانی تردا به شه پ هاتن تا هه موویان کوشتن،
 پاشان له پشته وه په لاماری موسلمانانیاکانیا داو، موسلمانانیش ههستیان به هیج
 نه کرد، تا له ناکاودا بینیان له پیش و له پاشه وه چوار ده وریان دراوه، تا مهینه تبه که
 پوویدا، چونکه سهر پیچی فرمانی پیغه مبهری خویان ﷺ کرد، بویه خوی گوره له
 نایه تیکی تری نه م سوپته دا ده فرمویت: ﴿أَوْلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلِهَا قُلْتُمْ
 أَلَيْ هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ﴾ [آل عمران: ۱۶۵] واته: ﴿أَوْلَمَّا أَصَابَتْكُمْ﴾

نایا بۆچی کاتیڭ دووچارتان بوو ﴿مُصِيبَةً﴾ ناخوشیهك (له نوحودا) ﴿قَدْ أَصَبْتُمْ
 مِثْلَهَا﴾ بیگومان ئیوه دووقاتی ئهوه تان دووچاری نهوان کرد (له به دردا) ﴿قُلْتُمْ﴾
 وتان ﴿أَنْتَ هَذَا﴾ ئه مه له کوئوه هات ﴿قُلْ﴾ بلی ﴿هُوَ مِنْ عِنْدِ﴾ ئه وه له لایه ن
 ﴿أَنْفُسِكُمْ﴾ خۆتانه وه بوو (که فه رمانی پیغه مبه رتان شکاند). خوای گه وره کاتی
 ده فه رمویتی: ﴿هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ﴾ واته هۆکاری شکستیه که خۆتان بوون،
 له نایه تیکی پیشتیشدا ده فه رمویتی: ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُونَهُمْ بِأَذْنِهِ﴾ [آل
 عمران: ۱۵۲] واته ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ﴾ سویندبی بیگومان خوا به جیی هینا بۆتان
 ﴿وَعْدَهُ﴾ به لینه که ی ﴿إِذْ تَحُسُونَهُمْ﴾ کاتیڭ (سه ره تای جهنگی نوحود) هه سستان لی
 برین (ده تان کوشتن) ﴿بِأَذْنِهِ﴾ به فه رمانی خوا. خوای گه وره کاتی ده فه رمویتی: ﴿إِذْ
 تَحُسُونَهُمْ بِأَذْنِهِ﴾ واته به فه رمانی خوا ده تان کوشتن . پاشان خوای گه وره له هه مان
 نایه تی (۱۵۲) ی (آل عمران) دا ده فه رمویتی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا فُشِلْتُمْ وَتَنَارَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ
 مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
 لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ واته ﴿حَتَّىٰ إِذَا فُشِلْتُمْ﴾ هه تا کاتی
 (له ناکاو) سست بوون ﴿وَتَنَارَعْتُمْ﴾ ئازاوه و دوو به ره کیتان کرد ﴿فِي الْأَمْرِ﴾ له کاری
 جهنگدا ﴿وَعَصَيْتُمْ﴾ وه بی فه رمانیتان کرد ﴿مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ﴾ له پاش نه وه ی که خوا
 نیشانی دان ﴿مَا تُحِبُّونَ﴾ نه وه ی (له جهنگه که دا) پیتان خۆش بوو (که سه رکه وتن له
 سه ره تای جهنگه که دا) ﴿مِنْكُمْ﴾ هه ندیک له ئیوه ﴿مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا﴾ (ده سته وتی)
 دنیایی ده ویست ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ﴾ وه هه ندیکتان ﴿يُرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ پاداشتی پوژی دویایی
 ده ویست ﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ پاشان (خوا) ئیوه ی گپرایه وه (له جهنگی) نهوان
 (وتیکشکان) ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ تا تا قیتان بکاته وه (له خۆ پاگرتندا) ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ﴾
 سویندبی بیگومان خوا لیتان بوورا.

خوای گه وره کاتی ده فهرمویت: ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ﴾ واته خوای گه وره موژدهی پیدان که ده بوریت له و سه ریچییهی نه نجامیان دا، بو نه وهی دلنیاو نارامیان بکاته وه . پاشان جهنگه که کوتایی هات، موسلمانان شهیدانی خویمان له (مقبرة الشهداء) واته: گورستانی شهیدانی لای شاخی نوحود به خاک سپاردو، برینداره کانی خویشیان هه لگرت و بو مه دینهی پیروز گه پانه وه، موشریکه کانیش به ره و مه ککه گه پانه وه، پاشان موشریکه کان سه رزه نشتی به کتریان کردو وتیان بو نه گه پئینه وه و باقیمه نیشیان له ناو به رین، بویه نوینه ریکی خویمان بو لای پیغه مبه ری خوا ﷺ ناردو، پیی گوت ده گه پئینه وه و هه مووتان له ناو ده بهین، پیغه مبه ری خواش ﷺ فه رمانیدایه هه موو نه و که سانهی نامادهی جهنگه که بوون ته نانهت برینداره کانیش خویمان ناماده کن و که س دوا نه که ویت، فه رمانیشیدا جگه له وانهی که نامادهی جهنگه که بوو بون هیچ که سیکی دیکه یان له گه لدا دهرنه چیت، بویه به برینه کانی خویمانه وه له گه ل پیغه مبه ری خوادا ﷺ شوینی بیباوه پان که وتن، تا له شوینیک دابه زین به ناوی (حمراء الأسد)، کاتی بیباوه پان هه والیان پیگه شت که موسلمانان شوینیان که وتوون توقین و، وتیان: نه گه ر به هیز نه بوایه ن دهرنه نه چوون، نه وه بوو خوای گه وره شکستی پی هینان و نه گه پانه وه، بو جهنگی موسلمانان نه گه پانه وه، به لکو ترسان و، بو مه ککه گه پانه وه، خوای گه وره شه ری بیباوه پانی له موسلمانان دور خسته وه، به لام دوا ی چ شتیک؟ دوا ی تاقیکردنه وه، دوا ی به ده رخستنی هیزو نیمان، ﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ﴾ نوینه ریکی له بیباوه پان پیی گوتن ﴿إِنَّ النَّاسَ﴾ بیباوه پان ﴿قَدْ جَعَلُوا لَكُمْ﴾ کوبونه ته وه ده یانه وی بگه پئینه وه، نه م شته یان له کاتیکدا پی گوترا که به و نزیکانه له جهنگه که بوو بوونه وه و، خویناوی و بریندار بوون، ﴿فَاخْشَوْهُمْ﴾ که واته: لییان بترسن، ﴿فَزَادَهُمْ إِيمَانًا﴾ به لام نیمانداران

نه ترسان، به لکو نه و شفته نیمانی زیاتر کردن، چونکه برهویان به خوی گه وره بوو، نا نه وانه نه ولیا و دوستانی خوان، ﴿وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ و تیان خوامان به سه، ﴿وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ پشت پی به ستر اوئیکی چاکه و کاروبارمان سپی در اوده ته دهستی، به هیزی برهواو نیمانی خزیان به رامبر به و هره شانه لاوازیان نه نواندو، له بیباوه رانیش نه ترسان، ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ نه مه بیان فرموو، به فرمانی پیغمبری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده رچوون، پاشان خوی گه وره ده فرمویت: ﴿فَانْقَلَبُوا﴾ واته: به ساغ و سه لامه تی گه رانه وه ﴿بِنِعْمَةِ مَنْ اللَّهُ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسُّهُمْ سُوءٌ﴾ نینجا به به هره ی گه وره وه که سه لامه تیه و، فهزل و پاداشت له لایه ن خواوه بو مه دینه گه رانه وه، هیچ زیان و ناخوشیه کیان تووش نه بوو، نه مه نه نجامی چ بوو؟ نه نجامی نیمان و خو پاگرتن بوو، نه نجامی نه وه بوو که ده یانگوت ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾، بویه خوی گه وره به فهزل و چاکه ی خوی پاداشت و سه لامه تی پی به خشین و، دلی به هیز کردن و، هیچ لاوازیه کیان نه نواند، پیشه وای نیمن و عه بیاس فرموویه تی: نه م گوفتاره ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾، نیبراهیم _ علیه السلام _ کاتی خرایه نیو ناگره که وه فرمووی، خوی گه وره ش فرمووی: ﴿يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ [الانبیاء: ۶۹] واته: ﴿يَا نَارُ﴾ نه ی ناگر ﴿كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا﴾ سارد به ره وه و بی زیان به ﴿عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ بو نیبراهیم، موحه ممه دیش صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه وه ی فرموو کاتی پییان گوت: ﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ نه نجامه که ی نه وه بوو که ﴿فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ مَنْ اللَّهُ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسُّهُمْ سُوءٌ﴾، نانه وانه ولی و دوستانی خوان به به رده و امی و به هتا هتا یی، خویان له گه ل ده بی، پاشان باسی وه لی و دوستانی شه یقان ده کات و ده فرمویت: ﴿إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ واته: نه و ده نگزیه ی که گوئیستی بوون، نه و قسه یه و، نه و هره شه یه، له راستیدا نه نها

له لایهن شهیتانه وه یه ﴿يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾ که دۆستانی خوئی پی دهرسیئیت، لیره دا
 فرمایشتی خوای گهره: ﴿يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾ به دوو پوو لیک دهریتته وه، له پووی
 یه که مدا گوتراوه (مفعول) یه که م (مخوف) هو تقدیره که ی (بخوفکم اولیاءه) واته نه ی
 موسلمانان شهیتان به دۆسته کانی خوئی له کافران و موشریکه کان ده تانترسیئیت، له
 پووی دووه میشدا سه بارهت به فرمایشتی خوای تعالی: ﴿يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ﴾ ده گوتریت:
 دوو پووه نیمان لاوازه کان نه وانه ی که دۆستانی شهیتان دهرسیئیت، ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ﴾
 نه مه نامازه یه که له لایهن خوای گهره وه که دۆسته کانی خوئی له دۆستانی شهیتان
 دهرسن، به لام خوای گهره له سوره تیکی تردا ده فرمویت: ﴿فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ
 إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ [النساء: ۷۶] له گهل دۆستانی شهیتاندا بجه ننگن،
 به راستی پیلان و ده سیسه کانی شهیتان هر لاواز بووه، ﴿وَتَخَافُونَ﴾ نه م وشه یه سووک
 کراوه ته وه چونکه له بنه رهدا (وَتَخَافُونَ) ه، به لام بو سووکردنه وه (یاء) ه که ی لابراره،
 ﴿وَتَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ته نها له من بترسن نه گهر نیوه بروادارن، چونکه برواداری
 راست ته نهاو ته نها له خوای تعالی دهرسیئیت، هر چند هره شه ی لی بکری و، هر
 چند و هر چند، نه و ته نهاو ته نها له خوای گهره دهرسیئیت، دلی به خوای گهره وه
 په یوه سته و، جگه له خوای گهره له هیچی تر ناترسیئیت، نه م نایه تانه سیفاتی
 دۆستانی خواو دۆستانی شهیتانی تیدایه.

مهروه‌ها خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (۲۷) وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرْنَا بِهَا فُلَّ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (۲۸) فُلَّ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ (۲۹) فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنََّّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿[الأعراف: ۲۷ - ۲۸] واته: به راستی نیمه شه‌یتانه‌کانمان گتیراوه به دؤست و خو‌شه‌ویست بو‌ئه‌وانه‌ی که بپروا ناهینن وه کاتی کرده‌وه‌یه‌کی زؤر به‌دو ناشیرینیان ده‌کرد (که به پووتی ته‌واف کردن نمونه‌که‌یه‌تی) ده‌یان گوت: له باو و باپیرانمانه‌وه بو‌مان ماوه‌ته‌وه وه خوا‌فه‌رمانی نه‌و (کرده‌وه‌ی) پی داوین (نه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ) بلی بی گومان خوا‌فه‌رمان نادا به‌کرده‌وه‌ی به دو خراب‌نایا به ده‌م خواوه‌شتی ده‌لین که نایزانن و بی‌ناگان لئی بلی په‌روه‌ردگارم فه‌رمانی به دادپه‌روه‌ری داوه وه له کاتی هه‌موو نو‌یژیکدا پاست پوو بکه‌نه خوا و دلسؤزانه هاواری لی بکه‌ن و بیپه‌رستن هه‌رچؤنی له یه‌که‌م جاره‌وه (خوا) دروستی کردوون به‌و شیوه‌یه ده‌گه‌رینه‌وه (بو‌لای خوا) ده‌سته‌یه‌کی پینمونی کرده ده‌سته‌یه‌کیش گومرایی به‌سه‌ریاندا چه‌سپا به راستی نه‌وانه شه‌یتانه‌کانیان کرد به دؤست و پشتیوانی خویان له جیاتی خوا وه وا گومان ده‌بن که پینمونیی کراون^(۱)

(۱) _ خوی گه‌وره شه‌یتانه‌کانی زال‌کردووه به‌سه‌ر نه‌و که‌سانه‌دا که نیمان ناهینن، له نایه‌تیکی دیکه‌دا خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤْذُهُمْ أَوْ لَا﴾ [مریم: ۸۳] واته ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ نایا نه‌تدیوه (سه‌رنجت نه‌داوه) ﴿أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ که بیگومان نیمه شه‌یتانه‌کانمان زال‌کردووه ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ به‌سه‌ر بی باوه‌پاندا ﴿تَؤْذُهُمْ أَوْ لَا﴾ چاک هانیان ده‌ده‌ن (بو‌کوفرو تاوان) . شه‌یتانه‌کان دؤستی کافره‌کانن، ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ به‌راستی خوی

گەرە شەپتانەکانی گنپراوه بە دۆستی ئەو کەسانە ی کە بپروا ناھینن، ھۆکارە کە ی ئەو بە کە بپروایان ئەھیناوه، لە بەر ئەو ی بپروا ناھینن، خوای گەرە شەپتانە بە سەردا زال کردن و، کردنی بە دۆستیان، خوای گەرە لە نایە تیکی تردا دەفەر مویت:

﴿ثُمَّ وَلِيَ الْمَالِئِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ لَئِن كَانُوا لَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ لَأُخْرِجَهُنَّ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ [البقرة: ۲۵۷] خوا

دۆست و کارسانی ئەوانە یە کە بپروادارن دەریان دەھیننیت لە تاریکستانی بێ بپروای بۆ پووناکی باوہ پو پینموونی و ئەوانە ی کە بێ بپروا شەپتان دۆستیانە دەریان دەھینن

لە پووناکی و بیروباوہ پوہ بۆ تاریکستانی، ئەوانە ھاو پیتی دۆزەخن تیا یا دەھیننەوہ بە مەتا مەتایی. ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ خوای گەرە شەپتانەکانی گنپراوه بە دۆستی ئەو کەسانە ی کە بپروا ناھینن، ئەو ھۆکارە کە یە، کە بپروا ناھینن، ئەم نایە تە نامازە بۆ ئەوہ دەکات کە ئەو کەسانە ی بپروا دەھینن شەپتانیان لێ دور دەکەوێتەوہ، خوای گەرە دەبێ بە دۆستیان . پاشان خوای گەرە دەفەر مویت: ﴿وَإِذَا نَعَلُوا فَاجِشَةً﴾ ئەو کردەوہ بە دو ناشیرینە بریتی بوو لەوہ ی کە بە پووتی بە دەوری کەعبەدا دەسورپانەوہ، عەرپەتی خویمان دەخستەدەر، خستە دەری عەرپەتیش (فاجشە) یە، خوای گەرە بە (فاجشە) ی ناو بردوہ، وشە ی (فاجشە) ش واتای ئەو پەپی بەدی و ناشیرنی دەگە یە نیت، بۆ یە عەرەت خستەدەر، سفوری ئافرەتان، (فاجشە) یە، ئەوہ ش کە فەرمانی پێدەکات شەپتا و، سەربازانیتی لە ئینس و جن و بانگەوازکارانی فیتنە و بەرە لاین، ئەوانە ی ئەم پۆ بۆ فریدانی بالآ پۆشی و حجاب و، پۆشیننی جل و بەرگی تەنک و سفور بانگەوازی دەکەن، ئەم تاقمە بە ھاوشیوہ ی ئەو تاقمەن کە لە زەمەنی یە کە مەدا بانگەوازیان دەکرد بۆ ئەوہ ی خەلک بە پووتی بە دەوری مالی خوادا تەواف بکەن، ھەر دوو تاقمە کە یە کسانن و ھیچ

جياوازيه كيان لهو باره وه نيه، ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا﴾ به لگه و به هانه ده هيننه وه به وهی كه باو و باپيرانيان بينيوه كه بهو جوړه كرداريان كردووه، كه چي دهسته واژه كاني خوا فرموي، پينغه مبه ره كه ی فرموي به به لگه و به هانه ناكه ن، به لكو ته نها كرداری باو و باپیرانی خوین ده كه نه به لگه، نه مهش به لگه و به هانه به كي پووجه و، چه ندين جار له وانه وه دووباره بوته وه له كاتي كدا كه پووجه، ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ نه مه سه خترة، نه وه يان داوه ته پال خوی گوره كه فرماني پي كردون به پووتي به ده وری مالى خوادا ته و اف بكن، درويان به دهم خوی گوره وه مه لبه ستووه، به لام خوی گوره به ر په رچی قسه پووجه كاني داونه ته وه و، به پينغه مبه ره كه ی خوی ده فرمويت: ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ نه مه له گه ل شرعی خوا دا پيك ناكه وي، ﴿لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ (امر تشریح) ه، به لام (الأمر الكوني والقدری) خوی گوره ته قدیری ده كات وه كو سزايه ك بو هندی له به نده كاني خوی، به لام سه باره ت به (امر تشریح)، مه حاله خوی گوره عه و پرت خستنه دهر بو به نده كاني خوی به شوع دابني، چونكه كرده وه به كي زور به دو ناشيرينه و، خوی گوره فرمان به نه نجامدانی كرده وه ی به دو ناشيرين ناكات، وه كو نه وه و هيتريش، ﴿اتَّقُوا اللَّهَ عَلَىٰ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ تايا به دهم خواوه شتانيك ده ليين كه نايزانن وليي بيتاگان، كاتي كه ده ليين: ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ نه وه به بي زانين قسان به دهم خواوه ده كه ن، به بي عيلم و زانين به دهم خواوه قسه كردنيش له شيرك و هاوه ل پرياردان سه خترة، پاشان خوی گوره ده فرمويت: ﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بلي په روه ردگارم فرماني به دادپه روه ری كردووه ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ نا نه مه به كه خوی گوره فرماني پي كردووه، ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ﴾ واته: نيه ت و مه به ستان راست بكنه وه و به دلسوزي بو خوی گوره ی نه نجام بده ن،

﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بلیّ په روه ردگارم فه رمانی به داد په روه ری کردووه، عه وپه ت خستنه دهریش هیچ داد په روه ری کی تیدا نییه، ﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ له نویژو ته واف کردنتاندا راستگو بن و به دلسوزی بو خوای گه ووهی نه نجام بدهن، چونکه مالی خوا مزگه و تهو، عه وپه ت خستنه دهریش هیچ راستگویی و دلسوزیه کی تیدا نییه، به لکو به شیکه له ستم کردن، پوو وه رگیزانه له خوای گه ووه، نه و کاره له شه یثانه و هیه، ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ دوعاو نزاو هاوار لیکردن، دوعاو نزاو هاوار لیکردنی به په رستن ناو بردووه، له فرموده شدا هاتووه (الدعاء هو العبادة) دوعاو نزا گه ووه ترین جوړه کانی په رستن، گه ووه ترین دینه، ﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ وه کو چون به که م جار خولقاندنی، به و شیوه یه ش له پوډی قیامه تدا ده تانگه ریښتیه وه، له دیدو بوچوونی عه قلبشدا دوباره دروستکردنه وه له دست پیکردنی به دیهینان ناسانتره، خوای گه ووه له نایه تیکی تردا ده فرمویت: ﴿وَهُوَ الَّذِي بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ [الروم: ۲۷] واته: ﴿وَهُوَ الَّذِي بَدَأَ الْخَلْقَ﴾ نه و (خوا) به دی هیثانی دست پیکردووه ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ له پاشان (دوای مردنی) دوباره دروستی ده کاته وه ﴿وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ نه م (دروستکردنه وهی دووه م) لای خوا ناسانتره ﴿وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ و هه ر بو نه وه (خوا) سیفتهی هه ره بلند له ناسمانه کان و زه ویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ و هه ر نه وه زالی کار دروست.

﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ وه کو چون به که مجار خوای گه ووه له نه بونه وه دروستی کردن، له کاتی زیندوبونه وه شدا به و جوړه و له سه ر شیوه ی ده تانگه ریښتیه وه، خوای گه ووه له نایه تیکی تردا ده فرمویت: ﴿وَعَرَضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ [الکهمف: ۴۸] واته: ﴿وَعَرَضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا﴾ و هه موو (ناده می)

له بهردهم په روه ردگار تدا ريز ده کرين ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا﴾ سویند به خوا بی گومان
 هاتنه وه بو لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هر به و شیوه یی که به که م جار
 دروستمان کردن . پاشان خوی گه وره ده فرمویت: ﴿فَرِيقًا هَدَى﴾ خوی گه وره
 دهسته یه کی رینمونی کردوه ﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ دهسته یه کیش گومراییان
 به سردا چه سپا، چونکه کوفریان کردو شه یتانیان کرد به دوستی خویان،
 هؤکاره که ی چ بوو؟ بؤچی دهسته یه ک گومراییان به سردا چه سپا؟ بؤچی؟ نایا خوی
 تعالی سته می لیکردن؟ نه خیر، به لکو ﴿إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ نانه مه
 هؤکاره که یه، نه وان شه یتانیان کرد به دوست و پشتیوانی خویان له جیاتی خوی
 گه وره، ده سته برداری دوستایه تی خوی گه وره بوون و، دوستایه تی شه یتانیان
 هه لبارد، په نامان به خوا، دوستایه تی نه و شه یتانیان هه لبارد، که بو شیرک و
 هاوه ل په یداکردن و عورهت به ده رختن و گومرایی و سفور بانگیان ده کات، به
 دوستی خویانیان هه لباردو، کردیان به پشتیوانی خویان و خوشیانویست و
 شوینیکه وتن له جیاتی خوی گه وره، ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ کاره ساتی سه ختیش
 نه وه یه واگومان ده بن که رینمونی کراون، شه یتان شته کانیاان بو ده رازینیتیه وه،
 بویه ده لین نه مه راسته که یه، نه مه پیشکه وتنه، نه مه شارستانیته، ناین دواکه وتنه،
 کونه په رستیه و تا دوی له و جوړه قسانه ی که ده یلین، نه گه ر بیانزانیبا خویان له
 گومراییدان، شته که ناسانتر ده بوو، چونکه نومیدی گه پانه وه و په شیمان بوونه وه یان
 لی ده کرا، به لام کیش که نه وه یه نه وان وا گومان ده بن رینمونی کراون، بویه
 ناگه رینه وه و په شیمان نابنه وه، نا نه مه تووشبوونه به موسیبه تیکی ته واو، په نا به
 خوا، وا گومان ده بن خویان له سر هه قن، نه مه په نجه بو نه وه پا ده کیشیت که
 هه رکه سیک سه رپیچی هه ق بکات له کاتیکدا بزانییت که هیچ

شتیک به سهر هه قدا بهرز نابیتته وه، به لام سور بیت له سهر نه وهی که نه وشتهی
 پیادهی دهکات هه قه نه گهرچی پیچه وانهی سرووشی خوی گهره ش بیت، با بزانییت
 کرداره کهی هه ر پووچه، نه گهرچی به هه قیشی دابنییت به لام هه ر پووچ و نارپه وایه، و
 گومان ده بن که ریتمونی کران، شهیتانیان کرد به دوستی خویان، به وه شه وه
 نه وه ستان به لکو واهزانن نه وه هه قه، نه وه پیشکه وتنه، نه وه شارستانیته، تا
 کوتایی نه و بی هووده قسه کردن و هیچانه، له گهل پیا هه لدانی نه هلی شیرک و نیلحادو
 و کوفرو پیا هه لدانی گومراییدا . که سانیک وای بو ده چن که هه ر که س و بزانییت
 له سهر هه قه نیتر به هانه دارو به خشراوه، نه و که سهی و بزانییت له سهر هه قه، له بهر
 نه وهی سرووشی خوی پی نه گه یشتووه، تا ماوه یه که به هانه دارو به خشراو ده بی تا نه
 کاتهی بوی پوون ده بیته وه، به لام پاش نه وهی سرووشی پیده گات سه ریچی بکات و
 سوور بی که تنها خوی له سهر هه قه، نه م که سه به هانه دارو به خشراو نابی، به لکو
 به لگه کانی له سهر دامه زراوه، نه گهرچی و بزانییت له سهر هه قه، له سهر هه ق نیه،
 چونکه سه ریچی سرووش دهکات و، به لگهی له سهر دامه زراوه، له سهر هه ق نیه،
 به هانه دار نییه و نه به خشراوه .

مهره‌ها خوای گوره ده‌فرمویت: ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ
تَحَادُّلُوكُمْ﴾ [الأنعام: ۱۲۱] و بنگومان شه‌یتانه‌کان به نه‌ینی شت به دۆسته‌کانیان
ده‌لین ﴿تَحَادُّلُوكُمْ﴾ بۆ نه‌وه‌ی موجدده‌له‌و ده‌مه ده‌میتان له‌ گه‌ل بکن^(۱)

(۱) - نه‌م نایه‌ته له‌ سوپه‌تی (الأنعام)ه، خوای گوره له‌ میانه‌ی به‌ حه‌لال دانانی
نازه‌لی مرداره‌وه بوودا ده‌یلتیت، چونکه موشریکه‌کان مرداره‌وه‌بوو به‌ حه‌لال
داده‌نین، به‌ حه‌لالیان داده‌ناو ده‌یانگوت: خودی خوا نه‌و نازه‌له‌ی سه‌ربریوه، نیت
چۆن له‌وه نه‌خۆین که خوا سه‌ری بریوه‌و، له‌وه بخۆین که نئوه سه‌رتان بریوه، نه‌مه
فسه‌ی موشریکه‌کانه، ده‌لین: به‌راستی مرداره‌وه بوو خوا خۆی سه‌ری بریوه، به‌لام
نازه‌له سه‌ربرپاوه‌کان نئوه سه‌رتان بریوه، نه‌م قسه‌یه شه‌یتانه‌کانی فارسه
ناگره‌رسته‌کان به‌نه‌ینی پییان گوتن، به‌ نه‌ینی به‌ دۆسته موشریکه عه‌ره‌به‌کانی
خۆیان گوت، نه‌م بوختان و درۆو ده‌له‌سه‌یان پیگوتن، وتیان: نه‌وانه‌ی که خوا سه‌ری
بریوه، که مرداره‌وه بووه، له‌وه شایسته‌تره که نئوه سه‌رتان بریوه . خوای گوره
ده‌فرمویت: ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ﴾ واته: شه‌یتانه‌کانی نینس، ﴿لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ﴾ به
نه‌ینی نه‌م به‌هانه پووجه‌یان پیده‌لین، ﴿لَيُحَادُّلُوكُمْ﴾ بۆ نه‌وه‌ی موجدده‌له‌و ده‌مه
ده‌میتان له‌گه‌ل بکن نه‌ی نیمانداران، پاشان خوای گوره ده‌فرمویت: ﴿وَإِنْ
أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ نه‌گه‌ر ملکه‌چیان بن له‌ به‌ حه‌لال دانانی نه‌وه‌دا که خوای
گوره به‌حه‌پامی داناوه، دلنیا بن هاوه‌لتان بۆ خوای گوره بریارداوه، چونکه حه‌لال
کردن و حه‌پام کردن مافی خوای گوره‌یه، نه‌مه هه‌قی خوای گوره‌یه‌و، هه‌ر خۆی
حه‌لال ده‌کاو حه‌پام ده‌کاو، بۆ هه‌چ که سیک نییه له‌ جیاتی خوای گوره حه‌لال بکات
و حه‌پام بکات، نه‌و هاوه‌ل بریاردانه‌ش (شِرْك الطاعة)یه ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ
لَمُشْرِكُونَ﴾ که جۆریکه له‌ جۆره‌کانی شیرک. شاه‌یدیش له‌ نایه‌ته‌که نه‌وه‌یه که خوای
گوره ده‌فرمویت: ﴿لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ﴾ نه‌مه نامازه‌یه بۆ نه‌وه‌ی که هه‌ر که سیک

نوشته به حال دابنیت که خوی تعالی حرامی کردوه، له دوستانی شهیتانه،
چونکه نوشته به حال دادهنی که خوا حرامی کردوهو، نوشته به حرام
دادهنی که خوا حاللی کردوه، بویه دهبی به دوستی شهیتان، که چی نه و که سی
حال کراوه کانی خوا به حال دابنی و حرام کراوه کانیشی به حرام دابنی، با
دلنیابی که دوستی خویه.

وه (ابراہیم الخلیل) _ علیہ السلام _ به بابی ده فہرمویت: ﴿مَا أَتَىٰ أَخَافُ أَنْ يَشَاكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا﴾ [مریم: ۴۵]. واتہ: نہی باوکی خورشہ ویستم به راستی دہ ترسم (گہر به کافری بمری) تووشی سزایک ببی له لایہن خوای به بہ زہیہ وہ نیتر ببیتہ ہاویئ و ہارده می شہیتان (له دوزہ خدا)^(۱)

(۱) _ (ابراہیم) پیغمبہر _ علیہ السلام _ خوای گہورہ به نورو پھوناکی نیمان و بہک خواپہ رستی دلی روشن کردہ وہ، له نیوان قومہ کہیدا کہ ہہ سارہ کانیاں دہ پہرست و، له جیاتی خوای گہورہ به خواوہ ندیان دادہ نان، بتیان له شیوہی ہہ سارہ کان دروست دہ کردو، له جیاتی خوای گہورہ دہ یانپہ رستن، بویہ خوای گہورہ خہ لیلی خوی (ابراہیم) _ علیہ السلام _ ی بۆ ناردن، بۆ یہ کتابہ رستی خوای گہورہ بانگی دہ کردن و، نکۆلی پہ رستی ہہ سارہ کان و بتہکانی لیدہ کردن، (ابراہیم) _ علیہ السلام _ له بابیہ وہ دہستی به بانگہ وازیہ کہی کرد، نہمہ به لگہ یہ کہ نہ و کہ سہی بانگہ وازی بۆ پینگہ راستہ کہی خوای گہورہ دہکات، پیویستہ سہرہ تہی دہست پیگردنہ کہی له خزم و کہ سوکاری خویہ وہ بیت، چونکہ خوای گہورہ له نایہ تیکی تردا دہ فہرمویت: ﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ [الشعراء: ۲۱۴] واتہ: خزم و کہ سہ زور نزدیکہ کانت بترسیئہ. بہ لام نہ ہلی مالہ کہی خوت و خزم و کہ سوکارہ گومراکانت بہ جبیبیئت و، سہ فہر بکہیت و دور کہ ویتہ وہ و بانگی خہ لکانی تر بکہی بۆ پینگہ راستہ کہی خوای گہورہ و کہ سوکاری خوت و شارہ کہی خوتت بیر چیتہ وہ، نہمہ پیچہ وانہی سوننہ تی پیغمبہرانہ _ علیہم الصلاة والسلام _ چونکہ خوای گہورہ له نایہ تیکی تردا دہ فہرمویت: ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ [البقرة: ۴۴] واتہ: ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ﴾ نایا فہرمان بہ سہر خہ لکیدا دہ دہن بہ چاکہ ﴿وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾ و خوتان فہراموشدہ کہن ﴿وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ (له گہل نہمہ شدا) کہ نیتوہ دہوری پہراوہ کہ (تہورات) دہ کہ نہ وہ

﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دهی نایا ژیر نابن و تیناگن . بویه (ابراهیم) _ علیه السلام _
 له بابیه وه دهستیپیکرد، خوی گوره دهفهرمویت: ﴿وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ
 صِدِّيقًا نَبِيًّا﴾ [مریم: ۴۱] واته ﴿وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وه (نهی موحه ممد ﷺ) له
 قورپاندا باسی ئیبراهیم بکه ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا﴾ به راستی نهو (ئیبراهیم) زود
 راستگو و پیغمبر بوو. وشه ی (الصّدِّیق) ی نیو نایه ته که مانای زیده پوی ده که به نیت
 له راستگویدا، (الصّدِّیق) واته نهو که سهی که له راستگویدا زیده پوی ده کات و
 کرده وه کانی پشتگیری قسه کانی ده کات، هیچ که سیکدی که ش له پیغمبر (ابراهیم)
 _ علیه السلام _ راستگو تر نه بوو، ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا
 يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا﴾ [مریم: ۴۲] واته: ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ﴾ کاتی به باوکی ووت ﴿يَا أَبَتِ﴾ نهی
 باوکی خوشه ویستم ﴿لِمَ تَعْبُدُ﴾ بؤ ده په رستی ﴿مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ﴾ شتی که
 نابیستی و نابینی ﴿وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا﴾ و هیچ سوو دیکت پی ناگه به نیت . ته ماشاکه
 پیغمبر (ابراهیم) _ علیه السلام _ له گه ل بابیدا ده دوی و دهفهرمویت: ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا
 أَبَتِ﴾ له پوی به زهی پیدا هاتنه وه وه له گه ل بابیدا ده دویت، ئینجا به بابی
 دهفهرمویت: ﴿لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ﴾ له پوی عه قل و ژیره وه له گه ل بابیدا
 ده دویت و پی دهفهرمویت: نهو بتهی تو دروستی ده که ی _ چونکه بابی پیغمبر
 (ابراهیم) _ علیه السلام _ بتی دروست ده کرد _ نابیستی و نابینی و هیچ سوو دیکت پی
 ناگه به نی، که واته بؤ ده په رستی؟ له پوی عه قل و ژیره وه له گه لیدا ده دوی، نه م
 شته ناماژه بؤ نه وه ده کات که خوی گوره سیفاته کانی بیستن و بینینی هیه،
 چونکه نه گه ر خوی گوره سیفاته کانی بیستن و بینینی نه بوایه بابی پیغمبر
 (ابراهیم) یش _ علیه السلام _ به (ابراهیم) ی ده گوت: هه روه ها تو ش خوی که ده په رستی
 که نابیستی و نابینی، نه مه جیگیر کردنی

سیفاته‌کانی بیستن و بینینه بؤ خوی گوره، ﴿وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا﴾ هیچ سوودیکت بیناگه‌یه‌نیت، نه‌گه‌ر تووشی نه‌خوشیه‌ک بووی، نه‌گه‌ر تووشی ناره‌ح‌تی و ته‌نگانه‌یه‌ک بووی به‌رگرت لی ناکات، نه‌مه‌ به‌رده‌و هیچ سوودیکت پی ناگه‌یه‌نیت، ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ [مریم: ۴۳] واته: ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ﴾ نه‌ی باوکی خوشه‌ویستم به‌راستی دلنیا‌به‌زانست و زانیاره‌کم بؤ هاتووه ﴿مَا لَمْ يَأْتِكَ﴾ که بؤ تو نه‌هاتووه ﴿فَاتَّبِعْنِي﴾ که واته شوینمکه‌وه و گوپراه‌لیم بکه ﴿أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ رینموونیت ده‌که‌م بؤ ری‌بازی راست. ته‌ماشاکه پیغه‌مبه‌ر (ابراهیم) _ علیه‌السلام _ به‌بابی ده‌فرمویت: ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ﴾ واته: له‌پوانگه‌ی زانست و زانینی ته‌واوه‌وه بؤ ری‌بازی راستی خوی گوره بانگی بابی ده‌کات، نه‌ک ته‌نها به‌به‌زه‌یی و سوژه‌وه، به‌لکو له‌پوانگه‌ی زانست و زانینی ته‌واوه‌وه، بانگی ناکات و خوی نه‌فام بیت، ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا﴾ [مریم: ۴۴] واته: ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ﴾ نه‌ی باوکی خوشه‌ویستم شه‌یتان مه‌په‌رسته ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ به‌راستی شه‌یتان ﴿كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا﴾ همیشه سه‌ری‌چی‌که‌رو یاخی‌یه‌له‌خوی به‌به‌زه‌یی. چونکه بت‌په‌رستی شه‌یتان‌په‌رستی به، شه‌یتان‌فرمانی په‌رستنی بت‌ه‌کانی پیداوه، بت‌ه‌کان‌فرمانی نه‌وه‌یان نه‌داوه، بت به‌رده‌فرمانی نه‌داوه که بی‌په‌رستن، که‌وا بووکی‌فرمانی په‌رستنی بت‌ه‌کانی پیداوه؟ شه‌یتان، نه‌مه‌له‌وکاته‌وه که خوی گوره باوکه‌ناده‌می خولقاندووه‌و تا ئیستاش هر به‌رده‌وامه، شه‌یتان له‌فرمانی په‌روه‌دگاری یاخی‌وو، سه‌ری‌چی‌فرمانی په‌روه‌دگاری خوی‌کرد، کاتی که فرمانی پیدا بؤ باوکه‌ناده‌م سوژده‌به‌ریت، سه‌ری‌چی‌کردو قایلنه‌بوو، پاشان خوی گوره ده‌فرمویت: ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ﴾ [مریم: ۴۴] نه‌ی

باوکی خۆشه‌ویستم به‌راستی ده‌ترسم گەر به کافرێ بمری له‌لایه‌ن خوای به‌به‌زه‌یه‌وه
 تووشی سزایه‌ك ببی، چونکه خودی خوای گه‌وره‌یه که نه‌خۆش ده‌خات و شیفا
 ده‌به‌خشیت، ده‌مرینیت و ده‌ژینیت، چاره‌سازی و کارسازی کاروباره‌کان ده‌کات،
 به‌لام بت به‌رده، هیچ شتیکی نییه، نه‌فه‌رماندان و نه‌قه‌ده‌غه‌کردن و نه‌زیان گه‌یاندن و
 نه‌سوود به‌خشین، نابیسیت و نابینیت، ﴿فَتُكُونُ لِلشَّيْطَانِ وِلِيًّا﴾ نیتر ببیته‌هاوپی و
 هاوده‌می شه‌یتان و، خوای گه‌وره‌ش وازت لی‌بینیت و، ته‌نها بو شه‌یتان بمینیته‌وه،
 شه‌یتانیش توانای نیه له‌سزای خوای گه‌وره‌ه‌رزگارت بکات، نه‌مه‌گوتیه‌کی پاراو و
 به‌رزه، ده‌چیته‌دله‌وه، به‌لگه‌یه‌کی پوونه، به‌لگه‌ی سه‌لماندن، ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ
 يَمْسَكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ فَتُكُونَ لِلشَّيْطَانِ وِلِيًّا﴾ شه‌یتان ببی به‌هاوپی و هاوده‌می تو له
 کاتیکدا که ناتوانیت له‌سزای خوای گه‌وره‌ه‌رزگارت بکات، یاخود نایه‌ویت ه‌رزگارت
 بکات، چونکه شه‌یتان دوزمه‌وه، ه‌هرگیز خێرو خۆشی تو‌ی ناوی، نیتر ده‌بی به‌دوست
 و هاوده‌می شه‌یتان و خوای گه‌وره‌ه‌رزگارت لی‌بینیت و، نابی به‌دوستی خوای گه‌وره،
 نه‌مه‌یه‌سیفاتی دۆستانی شه‌یتان که شتی دیکه‌ی جگه‌له‌خوای گه‌وره‌ه‌رزگارت
 وه‌کو دره‌خت و به‌ردو گۆپو و نه‌ولیاو پیاو چاکان، دلنیا بن ه‌موو نه‌مانه‌کاری
 شه‌یتانه‌وه، نه‌وه‌فرمان به‌وه‌ده‌کات، بۆیه ه‌هر که‌سێک نه‌و شته‌نه‌نجام بدات و،
 ده‌ستی لی ه‌هل نه‌گریت، با زۆر دلنیا‌بی که ده‌بی به‌دوستی شه‌یتان، نسأل الله
 العافیه.

هه روه ها خواى گه وره ده فه رموئیت: ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْرَهْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ
 أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ﴾ [الأنعام: ۱۲۸] واته: نهى ده سته و
 كرمه لى جنوكه بيگومان نيوه زور كه ستان له ناده ميه كان گومرا كرد وه دوسته كانتان
 له ناده مى ده لئین نهى په روه ردگارمان هه نديكمان سوودو كه لكمان له هه نديكمان
 وه رگرت^(۱)

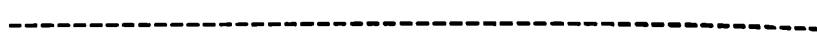
(۱) _ دواتر به ته واوى نه م نايه ته ته فسير ده كريت، وه رگير.

مهر و مهرها خورای که وره دهه ره مویت: ﴿وَمَا أَلْبَسُوا لَهُمِ الْآبَاءَ وَلَا تَشْحَبُوا عَادُوِي وَعَدُوِيكُمْ
 أُولَئِكَ أَكْفَرُونَ لَكُمْ بِالْعَدْوَةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِنَّمَا كُنْتُمْ
 بِاللَّهِ رَبًّا إِن كُنْتُمْ حَرِيصِينَ عَلَيْهِ سَمِعْتُمْ جَهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسَبِّحُونَ إِلَيْهِم بِالْعَدْوَةِ وَأَنَا أَغْلَمُ بِمَا
 أَخْفَيْتُمْ وَمَا أُنْتَبِهْتُمْ وَمَنْ يَعْمَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ (۱) إِنْ يَتَّقِفُوكُمْ يُكَفِّرُوا لَكُمْ أَغْدَاءَ
 وَرَبِّتُمْ لَوْ أَنَّ إِلَيْكُمْ أَنبَاءُ بِهِمْ وَالسُّبْحُ وَالسُّبْحُ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ (۲) لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا
 أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُفْعِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بِصِيرٍ (۳) قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي
 إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا
 بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَخَدَّهَ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَ لَكَ
 وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ (۴) رَبَّنَا لَا
 تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (۵) ﴿الممتحنة: ۱-۵﴾

واته: نهی نهو که سانهی که باوه پرتان هیئاوه دوزمنانی من و خوتان مه کهن به دوستی
 خوتان دوستایه تی خوتانیان بؤ بنیرن له کاتیکدا دلنیاشن نهوان بی باوه پرن بهو
 نایینه راسته تی که بؤتان هاتوه پیغه مبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و نیوهش دهرده کهن (له بهر نهوهی)
 که باوه پ ده هیتنن به خورای په روه ردگارتان جا نه گره دهرچوون له وولاتی خوتان بؤ
 جهنگ کردن له پیکای مندا و بؤ به دست هیئانی خوشنودی من (دوستایه تی نهوان
 مه کهن) پازو نهیئی یان پی ده لئین به دوستایه تی له کاتیکدا من پیئی نه زانم به وهی
 شاردتانه وه به وهی ناشکراتان کرد و هر که سیک له نیوه دوستایه تیان بکات نهوه
 بی گومان پیی راستی

(۱) _ نه م نایه تانه له سه ره تای سورته تی (الممتحنة) دایه، هوی هاتنه خواره وهی
 نه م سورته ته نهوه بوو که پیغه مبری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کاتی ویستی مه کهه پرگار بکات و،
 غه زای بیباوه پان له مه کهه بکات، چونکه ناپاکیان کردو، نهو په یمانه یان شکاند که
 له نیوان نهوان و پیغه مبری خوا دا بوو، ریکه وتنامه ی (الحدیبه) یان مه لوه شانده وه،

رون کردوو نه گه ر تووشتان ببن نه بن به دوژمنی ئیوه وه دریژنه کهن بۆتان دهستیان و زمانیان به خراپی ئاواته خوازن که ئیوه بی باوه پ بونایه نه خزمانتان و نه منالانتان سوودتان پی ناگه یه نن له پوژی دواپی دا (خوا ئیوه و خزمه کانتان) له یه ک جیاده کاته وه و خوا بینایه به وهی که دهیکه ن به راستی بۆ ئیوه هه یه سه رمه شقیکی جوان و چاک له ئیبراهیم و نه وانهی له گه لیدا بوون که به گه له که ی خو یانیان ووت به راستی ئیتمه بیزارو به رین له ئیوه و له و شتانه ی که دهیان په رستن له جیاتی خوا ئیتمه باوه پمان نی یه به (ئایینی) ئیوه وه په یدا بوو له نیوان ئیتمه و ئیوه دا دوژمنایه تی و کینه بۆ هه میسه تا کاتی که بپروا به خوای ته نیا ده هی نن جگه له و سه یه ی ئیبراهیم که به باوکی گووت بیگومان داوای لیخوشبوونت بۆ نه که م و من هیچم به ده ست نییه له به رانه ر خوا دا بۆ تو ئه ی په روه ردگارمان ته نها پشتمان به تو به ستوو و هه ر بۆ لای تو گه پراوینه ته وه سه ر نه جانمیش هه ر بۆ لای تو یه ئه ی په روه ردگار نه مان که یت به مایه ی گو مری پی نه وانه ی بی باوه پ بوون وه لی مان خو شبه ئه ی په روه ردگارمان به راستی هه ر تو یت زالی کار به جی.

ئیتیر پیغه مبه ری خوا ﷺ برپاری غه زا کردنیدان، به لام شته که ی له دلای خویدا هیلا یه وه و ناشکرای نه کردو، پیره وی خوی بۆ هاوه لانی ناشکرانه کرد، چونکه نه وه نه ینی جه نگو و نابی بۆ خه لک ناشکرا بکریت، نه وه بوو له مانگی په مه زاندا به ره و مه که به پیکه وت، هاوه لی به ریز (حاطب) ی کوپی (أبي بَلْتَعَة) رضی الله عنه له نیو کومه لی هاوه لاندای بوو، که یه کی که بوو له هاوه له گه وره کان و، له وان هه ش بوو که ئاماده ی جه نگی به در بوو بوو، به لام ئیجه تهادی کی کردو، هه له ی کرد، نه وه بوو نامه یه کی نه ینی بۆ موشریکه کان نووسی و، پی پی راگه یانندن که موحه ممه د ﷺ به نیازه غزایان بکات و، نامه که شی له گه ل ژنی کدا نارد، به لام خوای گه وره وه حی بۆ پیغه مبه ری خوا ﷺ ناردو، شته که ی پی راگه یاند، نه ویش هه ر دوو هاوه لی به ریز خالی دی کوپی وه لیدو، عه لی کوپی نه بی تالیبی ﷺ به شوین ژنه که دا ناردو، پی پی فه رموون که له فلان جیگه

فسه كانی نه گوری، بویه پیغه مبری خوا ﷺ باوه پیبیکرد، به راستی وه لامی دایه وه، بویه خوی گوره به هانه کی قبول کردو، پیغه مبری خواش ﷺ به هانه کی قبول کرد، ته ماشاکن خوی گوره ده فرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ واته: وه سنی نه هاوه له ی به نیماندار کردوه، نه مه په نجه راده کی شیت بؤ نه وهی که نیمانی نه م هاوه له لق نه بوو بوو، نیفاق و دوو پرویی نه نواند بوو، به لکو خوی گوره به نیماندار وه سنی ده کات له گه ل تیکرای براکانیدا له کوچ کردوان و پشتیوانان، به لام خوی گوره قه ده غه ی نه م جوره په فتارانه ده کات و ده فرمویت: ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ دوژمنانی من و خوتان مه کن به دوستی خوتان، وشه ی (المولا) یش له زمانی عه ره پیدا واتای خوشویستن و سه رخستن ده گه یه نیت، (حاطب) یش خوشی نه ده ویستن به لکو ویستی به و رفتارهی خوی ههستیکیان بؤ دوست بیت که نه م کارنکی بؤ کردون، بؤ نه وهی نازاری که سوکاره کی نه دهن، له راستیدا نه م په فتارهش دوستایه تی نواندنه، بویه خوی گوره ده فرمویت: ﴿تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِّنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ﴾ دوستایه تی خوتانیان بؤ بنوینن له کاتیکدا دلنیاشن نه وان بیباوه پن به و نایینه راسته ی که بؤتان هاتووه و، پیغه مبری خوا ﷺ و نیوهش دهرده کن، نایا پیغه مبری خویان دور نه خسته وه و، موسلمانانیشیان دهر به دهر نه کرد، تا نه و ناسته ی ناچاری کوچ کردنیان کردن، ﴿يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ﴾ پیغه مبر ﷺ و نیوهش دهرده کن، به بی هیچ هویه ک، به لکو ته نها له بهر نه وهیه که خوی گوره ده فرمویت: ﴿أَن تُوْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ له بهر نه وهی که به خوی په روه ردگارتان باوه رده هیتن، نانه مه نه و هؤکارهیه که له پیناویدا دهریانکردن، ﴿إِن كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾

ده بیینن، نه وانیش له هه مان نه و جینگه بهی که پیغه مبهری خوا ﷺ بوی دیاری کرد
بوون پییگه یشتن و، نامه که یان برده خزمه تی پیغه مبهری خوا ﷺ، ته ماشایان کرد له
(حاطب) ی کوپی (أبي بَلْتَعَة) وهیه ﷺ بو خه لکی مه که، پیغه مبهری خوا ﷺ په له ی
له شته که دا نه کرد، نه گه ر چی شتیکی زود سخت بوو به لام په له ی نه کرد، (حاطب) ی
کوپی (أبي بَلْتَعَة) ی بانگ کردو، پیی فهرموو نه ی (حاطب) نه مه چییه؟ (حاطب) ییش
فهرمووی: نه ی پیغه مبهری خوا ﷺ په له م لی مه که، به پاستی هه ر به کیک له
هاوه لانت خزم و که سوکاری له مه که هیه، به لام من خزم و که س وکارم له وی نییه،
دلنیاشم خوی گوره به سه ریاندا سهرت ده خات، ده ترسیم توله له که سوکاره کم
بکه نه وه له مه که چونکه هیچ که سینکیان نییه به رگریان لیبکات، به لام هه ر به کیک له
هاوه لانت خزم و که سوکاری هیه که به رگری له که سوکاره کانی تریان له مه که
ده که ن، بویه من شتیکم ویست که زیان به تو ناگه به نی، چونکه خوی گوره ده
له که لدایه له کاتی کدا که بو من سوود به خشه، نه م کرده وه شم له پوی نیفاق و دور
پوویه وه نه نجام نه داوه، به لکو دلنیام خوی گوره به سه ریاندا سهرت ده خات، نه نها
ویستم خزم و که سوکارم له مه که بیاریم، چونکه له بنه په تدا من خه لکی مه که
نیم، بویه پیغه مبهری خوا ﷺ فهرمووی: پاستی پی گوتن، نیر وازی لیتهینا، هاوه لان
له (حاطب) تووره بوون، به لام پیغه مبهری خوا ﷺ به رامبه ر به و هاوه له میهریان بوو
و، لی خوش بوو، به لام هاوه لان له م په فتاره تووره بوون و، نیمامی عومهر ﷺ
داوای له پیغه مبهری خوا ﷺ کرد رینگه ی کوشتنی (حاطب) ی پی بدات، پیغه مبهری
خوا ﷺ پیی فهرموو: نه ی عومهر خوی گوره ته ماشای نه هلی به دری کردو پیی
فهرموون: به ناره زووی خوتان کردار بکن من له ئیوه خوش بووم، نه میش به کیکه له
نه هلی به در، که سینکی راستگوبه و، له گه ل خواو پیغه مبه ره که یدا راستگوبوه،

جا ئەگەر لە ولاتی خۆتان بۆ جەنگ كردن و لە پێی منداو بۆ بە دەست هێلانی
خۆشنوودی من دەرچوون، دۆستایەتی ئەوان مەكەن، پازو نەيینی یان پسی مەلین بە
دۆستایەتی لە کاتی کدا من بەوەی کە شاردتانهووە بەوەی کە ناشکراتان کرد دەزاد و
هەر کەسێک لە ئیو دۆستایەتیان بکات بێگومان پێی راستی و ن کردووە، ئەمە ناماز
بۆ ئەو دەکات کە هەر کەسێک دۆستایەتی بپاوە پان بکات پێگە ی راستی و ن کردووە .
تا کوتای ئایەتەکان کە سەرزەشت و گلەیی کردن دەر دەخەن، هەر وەها
ناگادار کردنەوێ موسلمانانی تێدایە بۆ ئەوێ کە هیچ کەسێک لە ئاییندەدا نە
پەفتارە ئەنجام نەدات، هەر وەها ئەوێ تێدایە کە هۆی دۆژمنايەتی ئیە بەرامبەر بە
ئەوان دەگەرێتەوێ بۆ ئەوێ کە دۆژمنی خوان و دۆژمنی ئیمانداران، ئانە
هۆکارە کە یە، دۆژمنايەتی ئیە بەرامبەر بەوان ئەوێ کە دۆژمنی خوان، ئیەش
دۆژمنايەتی دەر دەبێن بەوانێ کە دۆژمنی خواو پیغەمبەری خوان، ئەم
هۆکارە کە یە، لە بەر دنیا یاخود لە بەر سۆز یان لە بەر هەر شتیکی دیکە دۆژمنايەتیان
ناکەین، بە لکو لە بەر خاتری خواي گەرە دۆژمنايەتی و دۆستایەتی دەکەین.

بە شېك

سەبارەت بە پېيوستېتى جېياکردنەو لە نېوان دۆستانى خواو دۆستانى شەيتاندا

(سېفاتی دۆستانى خواو دۆستانى شەيتان)^(۱)

هەر کات زانرا خەلك دۆستانى خواو دۆستانى شەيتانیا تېدايه^(۱)، نیتەر پېويستە جیاوازی لە نېوان نەوان و ئەماندا بکریت^(۲)، وەکو چۆن خواو پینغەمبەرەکی جیاوازی لە نېواندا کردوون^(۳).

(۱) پاش نەوہی شیخولئیسلام _ رەحمەتی خوا لی بیّت _ نەو ئایەتە پیرزانی
لەسەرەتای ئەم کتیبەدا هینایەو، کە وەسفی دۆستانى خواو وەسفی دوژمنانى خواى
تېدايه، ئینجا ئەم بەشەى نووسی، بۆ نەوہی ئەنجامی ئایەتەکانی پیشەوہ پوون
بکاتەوہ.

(۲) _ لە چ شتیکیوہ ئەوہمان زانی؟ لە ئایەتەکانی پیشەوہ کە شیخولئیسلام _
رەحمەتی خوا لی بیّت _ هیناویەتیوہ، ئا ئەمە ئەنجامەکیە.

(۳) _ پېويستە جیاوازی لە نېوان دۆستانى خواو دۆستانى شەيتاندا بکریت و، ئەم
شتە بە ئاسایی تەماشانەکەین و، بلیین: هەموویان نەوہی ئادەمن، هەموویان لە
پووی مرقایەتیوہ برامانن و، هەموویان نەوہی ئادەمن، نەخیر، مەسەلەکە
مەسەلەى کوفرو ئیمانە، مەسەلەى مرقایەتی و مەسەلەى هەست و سۆز نییە، لە
راستیدا شتەکە بریتیە لە کوفرو ئیمان.

(۴) _ خواى گەورە جیاوازی لە نېواندا کردوون وەکو نەوہی کە گوئیستی
ئایەتەکانی پیشەوہ پوون.

((دۆستانی خوا)): بریتین له ئیمانداره له خواتر سهکان^(۱)، وه کو نه وهی خوامی گه وره ده فه رمویت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ (یونس: ۶۲ - ۶۳) واته: ناگادار بن بئ گومان دۆستانی خوا ترسیان له سه رنی یه خه فه تیش ناخۆن نه وانهی باوه رپیان هیتاوه و مه میشه خویان ده پارێزن و له خوا ده ترسن.

وفي الحديث الصحيح الذي رواه البخاري وغيره عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: ((إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْحَارِبَةِ - أَوْ فَقَدْ آذَنَّهُ بِالْحَرْبِ^(۲))).

(۱) - خوامی گه وره ده فه رمویت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ پاشان نه و دۆستانه ی خوامان زیاتر بو پرون ده کاته وه، ده فه رمویت: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ هه ر موسلمانیکه له خواتر سه به دلنیا یی دۆستی خواجه و، هه ر بیباوه پر هاوه ل په رستیکیش به دلنیا یی دوژمنی خواجه.

(۲) - به لئ نه م فه رمووده یه ئیمامی بوخاری له (صحیح) ه که یدا ده یگێرپه وه، که سانی دیکه ش ده یگێرپه وه، چه ندین رپگه ی گێرانه وهی دیکه شی هه یه که یه کتر به هیز ده که ن و، پئی ده گاته پله ی (صحیح)، بۆیه ئیمامی بوخاری له (صحیح) ه که یدا ده یگێرپه وه، که وا بوو ناو پر له قسه ی نه و که سانه نادریته وه که سه باره ت به م فه رمووده قسه ده که ن و، له بوخاری گله یی ده که ن، ئیمامی بوخاری له م که سانه زاناتره و، له هه مووشیان شاره زاتره به ناسینی فه رمووده ی (صحیح)، به لای تیکرایی موسلمانانه وه به حوجه ت و به لگه ی راست دانراوه، بۆیه هه رگیز گومان له (صحیح) ه که ی یاخود چه ند فه رمووده یه که له (صحیح) ه که یدا ناکرئ، نه م فه رمووده فه رمووده یه کی قودوسییه، چونکه له گوفتاره کانی خوامی گه وره یه و، پینغه مبه رکه ی صلى الله عليه وسلم لێوه ی ده گێرپه وه، که خوامی تعالی ده فه رمویت، لێره دا نه وه ش جیگیر ده بی که خوامی تعالی قسه ده کات، گوفتاره که ش گوفتاری خوامی گه وره یه (مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنَّهُ بِالْحَرْبِ) لێره دا خوامی گه وره پئی راگه یاندوین که نه و که سه ی دوژمنایه تی

ئيمانداران دەكات بە دلتىيىي دوزمنايه تى خواي گەورەي كردوو، خواي گەورەش
 جەنگى دژ بە و جورە كەسانە راگە ياندوو، هەر وەكو چۆن جەنگى دژ بە سووخۆران
 راگە ياندوو ﴿فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ [البقرة: ۲۷۹] واتە: ﴿فَإِنْ لَمْ
 تَفْعَلُوا﴾ ئىنجا ئەگەر دەستان لى هەل نەگرت ﴿فَأْذَنُوا﴾ كە واتە بزنان و ناگادارين
 ﴿بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بە جەنگىك لە لاين خواو پىغەمبەرى خواو. ئايا لە تواناي
 كە سىكدا هەيه دژبە خواي تعالى جەنگى؟ (فَقَدْ آذَنْتُهُ) واتە: ناگادارم كردو، كە من
 دژبە ئەو دەجەنگم، پەنا بە خوا، چونكە خواي گەورە يارمەتى دۆستانى خۆي دەداو
 بەرگريان لىدەكات، ئەو كەسانەي ئىستا لە مەجلىسە كانداو لە پاشم لە قسە بە زانايان
 دەلین و گالتهيان پىدەكەن و غەيبەتيان دەكەن لەم جورەن، لەو كەسانەن كە
 دوزمنايه تى دۆستانى خوا دەكەن، بۆچى؟ چونكە زانايان ميراتبەرى پىغەمبەرانن،
 وەكو ئەو هەي پىغەمبەرى خوا ﷺ فەرموويه تى: ((وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ)) بۆيه ئەوان
 ميراتبەرى پىغەمبەرانن، كاتى كە سانىك لە زەمەنى پىغەمبەرى خوادا گوتيان: (ما رأينا
 مثل قرائتنا هؤلاء، أرغب بطونا، ولا أكذب ألسناً، ولا أجبن عند اللقاء) واتە: دەيگوت:
 (هېچ كە سىكى دىكەمان وەكو خوينەرانى خۆمان _ مەبەستى پىغەمبەروهاو لە لانی
 بو _ نەبينو، زۆر خۆر بن، و زمان درۆزن بن، و لە كاتى پووبەروو بونەو دەدا ترسنۆك
 بن)، خواي گەورە سەبارەت بە ئەوان فەرمووى: ﴿لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ
 إِيمَانِكُمْ﴾ [التوبة: ۶۶] واتە: ﴿لَا تَعْتَذِرُوا﴾ بە هانە مەهیننەو، ﴿قَدْ كَفَرْتُمْ﴾ بە پراستى
 ئیوه بى پروا بوونەو، ﴿بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ پاش پروا هینانتان. جايز نييه بۆ هېچ كە سىك
 قسە بە زانايانى ميرات بەرى پىغەمبەران بلیت، با كە سانىك لەو زانايانە بە بى قەست
 هەلەش بکەن، باخەلكى هەلەكانى نەكەن بە هۆيك بۆ تانە لیدانى و، رپگە بە نەفسى
 خویان بەن بۆ ئەو هەي بەسەر زانايان و خەلكدا زمان درۆزى بکەن، دەبى

مه مووان وریای ئەم شته بن، به تایبەت ئەو کەسانەى له پاشمەله قسه به زانایان دەلێن
 و، مه جلیسه کانی خۆیانی پى ئاوه دان ده که نه وه، له سه ر ئەم شته دۆستایه تی و
 دۆزمنایه ی ده که ن _ لا حول ولا قوه إلا بالله _ تا ئەو ئاسته ی دووبه ره کی و جیاوازیان
 تیکه وت و، له نیوان خۆیاندا بوون به دۆزمن له کاتی کدا خۆیان به قوتایی زانست
 ده زانن و، که سانی کیشیان بانگه شه ی ئەوه ده که ن که شیخن و یه کیکن له زانایان،
 به لام ئەم با بزانی ت ئەو په فتاره ی ئەو ته نها له لایه ن شه ی تانه وه یه، له پاستیدا ته نها
 پیلان و ده سیسه ی شه ی تانه، (مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ) خوای گه وره جهنگی
 دژ به و که سه راگه یاندووه، هه ر که سینکیش خوای گه وره جهنگی له گه ل بکات به
 دلنیایی سه ر شوڤه و، هه رگیز سه ر که وتوو نابى، ئەمه ناگادار کردنه وه ی تیدا به بۆ ئەو
 که سانه ی دۆزمنایه تی دۆستانی خوای گه وره ده که ن.

(مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ) واته: جهنگم دژی
 راگه یاندووه، هه ردوو ریوایه ته که ش یه ک مانایان هیه، هه ر که س دۆزمنایه تی
 دۆستانی خوا بکات، با دلنیابیت که جهنگ دژ به خوای گه وره ده کات و، خواش
 جهنگی له گه ل دا ده کات.

وَمَا تَقْرَبُ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ^(۱).

(۱) _ ((وَمَا تَقْرَبُ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ)) نه مه له سیفاتی دۆستانی خواجه که خویان له خوای تعالی نزیك ده که نه وه، کاتی باسی وریا کردنه وه له دۆرمنایه تی دۆستانی خوا ده کات، باشه دۆستانی خوا کین؟ دۆستانی خوا نه وانه ن که له رینگه ی به جیهینانی فرهزه کانه وه، پاشان نوافل و سووننه ته کانیشه وه خویان له خوای گه وره نزیك ده که نه وه، ((وَمَا تَقْرَبُ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ)) نه مه هاندانی تیدایه بو به جیهینانی نه وه فرزانه ی که خوای گه وره فرهزی کردون، پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فره موویه تی: ((إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ فَرَايِضَ فَلَا تُضَيُّوهَا)) واته: ((خوای گه وره چه نده ها په رستشی فرهز کردوه به هیچ شیوه یه ک پشتگوی مه خن))، و له بهر نه وه ی فرهزه کان بنه پرت و بنچینه ن، بویه هر که س فرهزه کانی پشتگوی خست، نوافل و سونه ته کان هیچ سوویدیکیان بوی نابیت، چونکه له سهر بی بنه پرتی و بی بناغهی بینا ده کات، بو نمونه نه گه ر که سیک به دریزایی شه و شه ونویژ بکات، هموو شه وه که هه ستیت، شه ونویژ بکات و هاوار بکات و بگری، به لام فرهزه کانی نه پاراست، فرهزه کان و پینج نویژه فرهزه که ی پشت گوی خست، هموو کرده وه ی نه م که سه ده بی به خول و توزیکی بلوه بوو، و ماندوبونیکی بی سوود، که وا بوو نه گه ر پاریزگاری له فرهزه کانکرد، ئینجا نوافل و سووننه ته کانیش به جی دینی، چونکه سهرتا بنه پرت و بناغه که ی به جی هینا که پاشتر بینای له سهر ده کری، به لای خوای گه وره وه فرهزه کان له نوافل و سووننه ته کان خوشه ویستن، نه گه ر خوازیاری به دست هینانی خوشه ویستی خوای گه وره یه، نه و شتانه نه نجام ده ده ی که خوشی ده وی، بریتیه له و فرهزانه ی که له سهر به نده کانی خوی نویسیویه تی و واجبی کردوه.

(۱) ((وما يزال عبيد يتقرب إلي بالتوافل حتى أجبته)) نه مه هاندانی تیدایه بز به جیهینانی نوافل و سوننه ته کان به لام پاش به جیهینانی فرهزه کان، ((حتى أجبته)) به لگه به له سه ر نه وهی که پاراستنی فرهزه کان و به جیهینانی نوافل و سوننه ته کان هۆکارینکی کاران بو به ده ستهینانی خوشه ویستی خوی تعالی بو به نده که ی، نه مه ش به شیکه له دوستایه تی، چونکه دوست بریتیه له خوشویستراو، خوا نه و که سانه ی خوشده وی که ه لگری نه م سیفاتانه ن، فرهزه کان ده پاریزن و، پاشان نوافل و سوننه ته کانیش نه نجام ده دن، نویژ سوننه ت ی هیه، زه کات سوننه تی هیه، بوئوو سوننه تی هیه، حج سوننه تی هیه و، هه موو شتیک له فرهزه کان سونه تیکی له ره گزی خوی هیه، به لام بنه رت و بناغه بریتیه له فرهزه کان، به لام دوستانی خوا کین؟ به و گوفتاره ی خوی بو ی پوون کردینه ته وه که ده فره مویت: ((وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ. وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ)) نه مه نامه بو نه وه ده کات که دوستی خوا بریتیه له و که سه ی که له ریگی به جیهینانی په رسته کانه وه خوی له خوی گوره نریک ده کاته وه، فرهزه کانی و سوننه ته کانی، نه مه ش چونیه کی نه م نایه ته یه که خوی تعالی تیایدا ده فره مویت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ [یونس: ۶۲-۶۳]، بو یه دوستایه تی ته نها بانگ شه کردن نییه، نه م که سه دوستی خوا یه چونکه کرده وهی ناناسایی و له سروشت به در نه نجام ده دات، تاوه کو ته ماشای کارو کرده وهی که سه که نه کریت، نایا کارو کرده وه که ی چاکه و گونجاوی شرعه؟ نه گه ر به و جوړه بو نه وا بنگومان وه لی و دوستی خوا یه، فره مووده که ش نه م مه سه له یه کلا ده کاته وه، ((لا يزال عبيد يتقرب إلي بالفرائض)) واته: به واجیباته کان ((حتى أجبته)) نه وهی تیدایه که خوی تعالی دوسته کانی خوی خوش ده وی، خوشویستنیش له

سیفاته جنگیره کانی خوی گه وردیه، خوی گه ورد خورشیددوی، رقی دهبیته وه،
دهبیزینیت، توره دهبیت، رازی دهبیت، نه مه له سیفاته کانی خوی گه وردیه و، به
خوبه وه شایسته به و، له سیفاتی مه خلوقات ناچیت، و دگوره مور سیفاته کانی تر.

فَإِذَا أَخْبَيْتَهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَإِذَا أَلَيْسَ يَبْطُلِينَ
وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا^(۱).

(۱) ((فَإِذَا أَخْبَيْتَهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَإِذَا أَلَيْسَ يَبْطُلِينَ
بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا)) نه وهی تیدایه که خوی گوره پالپشتیان دهکات و سه ریان
دهخات و ریگی راستیان پیشان ده دات، له هه مور شتینکدا، له جولانه وه باند، له
هسته کانیا اندا، له نه نداهه کانیا اندا، بویه هه ر هه مور نه وانه له گویرایه لی خوی
گوره دا به کار دینن. لیره دا که ده فه رمویت: ((فَإِذَا يَسْمَعُ، وَبِی يُبْصِرُ)) ته فسیر کردنه بز
له رمایشته که ی دیکه ی که ده فه رمویت: ((كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ
بِهِ، وَبَدَهُ الَّتِي يَبْطُلُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا)) سه باره ت به وهی که ناماده نییه شتیری
گوئی بیست بیت جگه له وهی سوودی پیده گه به نیت، گوئی بیستی زیکرو یاد کردنه وه
ده بی، گوئی بیستی زانست ده بی، چونکه خوی گوره له بواری بیستندا ریگی راستی
پیشان داون، بویه خوی له چه پام کراوه کان به دور ده گریت و، گوئی بیستی قسه ی
پروپوچ و رابواردن و گورانی و میزمار (زورنا و نامیره موسیقیه کان) و غه یبته و
دووزمانی نابی، گوئی بیستی هیچ شتیک نابی که خوی گوره تورپه بکات، هه روه ما
ته ماشای هیچ شتیک ناکات جگه له وهی سوودی بز ده بی، بویه ته ماشای مه خلوقاتی
خو او نیشانه و به لگه و شته سه رسورمینه کانی ده کاو، بیرده کاته وه، له و شتانه
پاده مینن و، ده یانکات به به لگه بز تواناو، تاکیتی خوی گوره وه، شایان بوونی به
په رستن، و ته ماشای چه پام کراوه کان ناکات، ته ماشای ژنان ناکات، ته ماشای دیمه نی
قیزه ون ناکات، ته ماشای عه و پرت ناکات، ناماده نییه ته ماشای نه و شتانه بکات که
ده بنه هوی تورپه بوونی خوی گوره، چونکه خوی گوره ده فه رمویت: ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ
يَعْضُوا مِنْ أَمْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا أَرْوَاحَهُمْ﴾ [النور: ۳] . واته: ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (نه ی موچه معده
و سگله) بلی به

پیارانی نیماندار ﴿يَغْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾ چاوی خویمان (له سهیر کردنی نا مه حرهم) داخن و بپارینن ﴿وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾ وه عوره تیان (له داوین پیسی) بپارینن.

هروه ها خوی تعالی ده فهرمویت: ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ [الإسراء: ۳۶] واته ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ﴾ به پاستی گوئی و چاو و دل ﴿كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ هه موو نه وانه (خاوه نیان) پرسیار لیکراوه. گوئی و چاوه کانی له و بوارانه دا به کار دینئی که که لکیان بو هه بی و سوودی پیبگه یه نن، واز له هه موو نه وانه دینئی که زیانی پی ده گه یه نن و، نایین و پره وشتی خراب بکن. هه روه ها ریناکات ته نها بو نه و جیگایانه نه بی که به رژه وه ندی بو ده سته به ر ده کات، هیچ شتیک به ده سته کانی هه لئاگری و، هیچ شتیک به ده سته کانی نابه خشئی مه گه ر له و بوارانه دا که به رژه وه ندی خوی تیدایه، بویه شتی چه پام هه لئاگری و، به ده سته کانی له هیچ که س نادات، سته م له هیچ که س ناکات، ده سته کانی له چه پام و سته مدا به کار ناهینئی، له پاستیدا ته نها له پیناوی خوا دا ده باو ده به خشئی، ده سته کانی له گوپراه لی خوی گه ورده دا به کار دینئی، هه روه ها ریناکات ته نها بو نه و شوینانه نه بی که جیگه ی پره زامه ندی خوی گه وره یه، وه کو ریکردن بو مزگه و ته کان، بو نه لقه کانی زیکرو یاد کردنه وه، ریکردن بو گوپراه لی خوی گه وره له هه ر جیگه یه ک بیت، ریناکات ته نها بو نه و شوینانه نه بی که گوپراه لی خوی گه وره ی تیدایه، ریناکات بو نه و شوینانه ی که خوی گه وره چه پامی کردون، بو شانۆکان و، جیگه کانی پابواردن و، داوین پیسی و، سینه ما ریناکات، خوی له و شوینانه دور ده خاته وه، به لکو بو نه و شوینانه ی که گوپراه لی و، خه یرو، زیکرو، فیّر بوونی زانستی به سوودی تیدایه ری ده کات.

وَلَيْنُ سَأَلْنِي لِأَعْطِيَنَّهُ، وَلَيْنُ اسْتَعَاذَنِي لِأَعِيذَنَّهُ))^(۱).

وفي رواية: ((فَبِي سَمْعٍ، وَبِي يُبْصِرُ، وَبِي يَنْطِشُ، وَبِي يَمْشِي، وَلَيْنُ سَأَلْنِي لِأَعْطِيَنَّهُ، وَلَيْنُ اسْتَعَاذَنِي لِأَعِيذَنَّهُ، وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدَّدِي عَنْ قَبْضِ نَفْسِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ))^(۲).

(۱) _ ((وَلَيْنُ سَأَلْنِي لِأَعْطِيَنَّهُ، وَلَيْنُ اسْتَعَاذَنِي لِأَعِيذَنَّهُ)) نه‌مه‌ش دیسان له کوی به‌روبومه‌کانی دؤستایه‌تیکه‌یه‌تی بؤ خوای گه‌وره، بؤیه خوای گه‌وره دوعا‌کانی قبول ده‌کاو، له دوزمنان و شه‌یتانه‌کانی جین و ئینس که جینگه‌ی مه‌ترسین بؤی په‌نای ده‌دات، چاودیری ده‌کاو ده‌پاریزی، نه‌مه به‌هوی نه‌وه‌ویه که دؤستی خوای گه‌وره‌یه.

(۲) _ ((وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدَّدِي عَنْ قَبْضِ نَفْسِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ)) له هیچ شتیکی دیکه‌دا پاراو دوو دل نه‌بووم به نه‌ندازه‌ی پارای و دودلیه‌که‌م به‌رامبه‌ر به‌کیشانی نه‌فسی به‌نده ئیمانداره‌که‌م، نایا خوای گه‌وره پاراو دوو دل ده‌بی؟ نه‌مه‌ی به‌وه ته‌فسیر کردووه که ده‌فهرمویت: ((يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ)) حه‌زی به‌مردن نییه‌و، منیش حه‌زم به‌نازاردانی نییه، پارایی و دودلی‌ی خوای تعالی مانای حه‌ز لینه‌کردنی نه‌و شته ده‌به‌خشیت، به‌راستی خوای گه‌وره حه‌زی له‌و شتانه نییه که دؤسته‌که‌ی حه‌زی لی نییه، دؤستی خوا حه‌زی له‌مردن نییه‌و، خوای گه‌وره‌ش حه‌زی له‌و شته نییه که دؤسته‌که‌ی حه‌زی لی نییه، نه‌مه‌یه مانای پارای و دودلی خوای گه‌وره، مه‌به‌ستی نه‌وه‌یه که به‌فهرمویت: من حه‌زم له‌و شتانه نییه که دؤسته‌که‌م حه‌زی لی نییه.

يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ، وَلَا بُدَّ لَهُ مِنْهُ^(۱).

واته: پیغه مبهری خوا ﷺ فرمویه تی: ((خوای تعالی ده فرمویت: هر که س دوزمنایه تی له گه ل دوستیکی من بکات به راستی شه پی له دژ راگه یاندووم _ یا خود به راستی شه یم له دژی راگه یاندووه _ و بنده که م به هیچ شتیک لیم نزیک نه بۆته وه و خۆشه ویستر بیت به لامه وه به نه ندازه ی نه و فرزانه ی که به سه ریدا سه پاندوومه، و بنده که م به رده وام به سووننه ت و نافیله کان لیم نزیکده بیته وه تا خۆشم ده وی، کاتی خۆشم ویست گوئییه کانی ده پاریزم که پیی ده بیستی، چاوه کانی که پیی ده بیینی، دهسته کانی که زه برو زهنگی پیی ده کات، پییه کانی که پیی پیده کات)).

له (ریوایه) تیکی دیکه شدا ((له پیناوی مندا ده بیستی، له پیناوی مندا ده بیینی، له پیناوی مندا زه بر و زهنگ ده کات، له پیناوی مندا پیده کات، به دلنیایی هر کات داوام لیبکات پیی ده به خشم، هر کات په نام پیی بگریت په نای ده ده م، و له هیچ شتیکی دیکه دا پارا و دوو دل نه بووم به نه ندازه ی پارای و دوو دلیه که م به رامبه ر به کیشانی نه فسی به بنده ئیمانداره که م، چه زی به مردن نییه و، منیش چه زم به نازاردانی نییه، به لام نه و مردنه ده بیی هر پروودات)).

---

(۱) _ ((وَلَا بُدَّ لَهُ مِنْهُ)) خوای تعالی ده فرمویت: ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ خوای

که وره بریاری داوه که هه موو نه فسیک ده بیی مردن بچیژییت، دۆستانی خواو، هه موو نه و شتانه ی که مولکی نه وه وه کو زیان و پوح، خوای گه وره بریاری مردنی بو داون ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ وَيَقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ ده بیی بمریت به لام خوای گه وره نه وه ی پی ناخۆشه، له گه ل نه وه شدا ده یمریینییت، بو جیبه جیکردنی نه وه ی قه زای کردوه و به قه ده ره ی داناوه.

ئەمە (صحیح) ترین فەرموودەییە کە سەبارەت بە دۆست و ئەولیا پێوایەت کرا

بی^(۱).

لێرەدا پێغەمبەری خوا ﷺ پوونیکردۆتەووە کە هەرکەس دۆژمنایەتی لەگەڵ دۆستیکی خوا دا بکات، بە راستی شەپی دژ بە خوا ڕاگە یاندووە^(۲).

وێی حدیث آخر: ((وَأَيُّ لَأْتَأُرُّ لَأُولِيَّائِي كَمَا يَتَأُرُّ اللَّيْثُ الْحَرْبُ))^(۳) واتە: ((بۆ دۆستانم تۆلە دەکەمەووە لەو کەسانە ی کە دۆژمنایەتیان دەکەن وەکو چۆن شێپی توورە بوو تۆلە دەکاتەووە))^(۴)،

(۱) _ ئەمە (صحیح)ترینی ئەو فەرموودانەییە کە سەبارەت بە دۆستانی خوا پێوایەت کراوە، ئەم گوفتارە ی پێشەوا ئیبن وتیمیە بەرپەرچدانەووەیە بۆ ئەو کەسانە ی کە دەربارە ی ئەم فەرموودە قسە دەکەن و، بە لاوازی دادەنێن، لە کاتی کدا کە لە (صحیح)ی ئیمامی بوخاریدا یە.

(۲) _ مەبەستی ئەووەیە کە خۆی تووشی توورە بوونی خوای گەورە و سزادانی کردووە.

(۳) _ خوای گەورە پشتگیری دۆستانی خۆی دەکات، وشە ی (یئار)ی نیو فەرموودە کە واتە خوای گەورە پشتگیری دۆستانی خۆی دەکات و، لە دۆژمنەکانیان تۆلە یان بۆ دەکاتەووە، سەریان دەخات بەسەر ئەو کەسانە دا کە سته میان لێدەکەن و، دەست درێژیان لێ دەکەن، ((كَمَا يَتَأُرُّ اللَّيْثُ الْحَرْبُ)) مەبەستی شێرە توورە بوووە کاتی کە پەلاماری نیچیرە کە ی دەدا، ئەمە تەشبیە و چواندنی مەخلوق نییە بە خوای گەورە، بە لکو تەشبیە و چواندنی تۆلە یە بە تۆلە، کردارە بە کردار، نە ک چواندنی خوای گەورە بی بە مەخلوقەکانی خۆی.

(۴) _ بە لێ، شیری دڕندە ئەگەر نازاردراو دەست درێژی کرایە سەر ئەوا پەلاماری ئەو کە سە دەدات کە نازاری داو، تۆلە بۆ خۆی دەکاتەووە.

ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە دۆستانی خوا بوون ئیمانیاں پێ هێناو، بوون بە دۆستی، ئەوەیان خۆشویست کە ئەو خۆشی دەوێ و پقیان دەبۆو لەوەی کە ئەو پقی لێدەبێتەو^(۱)، وە پازیبوون بەوەی کە ئەو پیتی پازیه، وە پقیان دەبۆو لەوەی ئەو پقی لێتەتی^(۲)، فەرمانیاں بەو دەکرد کە ئەو فەرمانی پێدەکات، وە قەدەغەیی ئەوەیان دەکرد کە ئەو قەدەغەیی کردووه^(۳)،

(۱) _ ئا ئەمانەن دۆستانی خوا، ئەوەیان خۆش دەوێ کە خوا خۆشی دەوێ و، پقیان دەبێتەو لەوەی کە خوا پقی لێ دەبێتەو، لەگوفتارو، کردارو، کەسان، ئەوان ئەوەیان خۆشدهوێ کە خوا خۆشی دەوێ و، پقیان دەبێتەو لەوەی خوا پقی لێدەبێتەو، بەگوێرەیی هەواو ئارەزوو شتیان خۆش ناوێ و، بە گوێرەیی هەواو ئارەزووش پقیان نابێتەو، بەلکو تەنها لە پێناوی خوادا دۆستایەتی و دۆزمنایەتی دەکەن.

(۲) _ پازی دەبن بەوەی خوا پیتی پازیه و پقیان دەبێتەو لەوەی کە جیگەیی پقی هەستانی خوایه، ئەمە مانای ویلایەت و دۆستایەتی راستەقینەیه.

(۳) _ فەرمان بەو دەدەن کە خوای گەرە فەرمانی پێداوه، قەدەغەیی ئەو دەکەن کە خوای گەرە قەدەغەیی کردووه، لە خۆیانەو هێچ شتێک ئەنجام نادن، بۆیه فەرمان بەشتێک ناکەن کە خوا فەرمانی پێنەکردبێ یان قەدەغەیی شتێک ناکەن کە خوا قەدەغەیی نەکردبێ، بە هاوشێوەیی ئەو بیدەچیانهی کە فەرمان بە شتانێک دەکەن کە خوای تعالی وەکوو شەرعی داینەناوه، قەدەغەیی شتانێکی شەرعی دەکەن کە خوای تعالی بۆ بەندەکانی بەشەرعی داناوه، ئانەمانە بیدەهەچین، چونکە پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرمویت: ((من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد)) واتە: ((هەر کە سێک لەم کارەماندا شتێک داھێنیت کە تیایدا نەبێت ئەو پەتەرە تکرارەتەو)).

بەۋەيان دەبەخشى كە ئەو ھەز دەكات پىتى بېخىرىت و، بەۋەيانىش نەدەدا ك

ئەۋ پىتى ناخۇش بوو پىتى بىدرىت^(۱)، پىشەۋا (الترمانىي) و كەسانى دىكەش
 لە پىغەمبەرى خاۋە ﷺ دەگىرنەۋە كە فەرموۋىتە: ((أَوْثُقُ عَزَى الْإِيمَانِ: الْحُبُّ فِي اللَّهِ،
 وَابْتِعْضُ فِي اللَّهِ))^(۲) واتە: ((توندترین گرىكانى ئيمان: خۇشەۋىستىيە لە پىناۋى خوادا،
 رىقبونەۋەيە لە پىناۋى خوادا)).

(۱) _ بەۋەيان دەبەخشى كە خاۋى گەۋرە پىتى خۇشە پىيان بېخىرىت، ۋەكو
 ھەژدان و دەست كورتان و كەسانى نىزىك و ئەۋانەش كە خاۋى گەۋرە فەرمانى كىردە
 پىيان بېخىرىت، بەۋانەشيان نە دەبەخشى كە خاۋى تەالى قەدەغەي بەخىشىنى
 لىكردون، ۋەكو دوزمىنانى خاۋ ئەۋانەي ئەۋ بەخىشىنانە ۋەكو ھۆيەك بەكاردىنن بۆ
 دوزمىنايە تىكردنى خاۋ پىغەمبەرەكەي.

(۲) _ ((أَوْثُقُ عَزَى الْإِيمَانِ)) واتە: بەھىزترین گرىكانى ئيمان خۇشۋىستىنە لە پىناۋى
 خواداۋ پىق بونەۋەيە لە پىناۋى خوادا، لە باسەكانى پىشەۋە فىر بوين كە
 خۇشۋىستىنى خاۋ، خۇشەۋىستى بەندە بۆ خاۋاكەي بە گەۋرەتەرىن جۆرەكانى پەرستىن
 دانراۋە، ھەرۋەھا خۇشۋىستىنى ئەۋانەي كە خاۋى گەۋرە خۇشىدەۋىن، ۋەكو
 پىغەمبەران و بەندە صالح و چاكەكانى، موسلمانى چاك ئەۋانى خۇش دەۋى، چونكە
 خاۋى گەۋرە خۇشى دەۋىن، نەك لە پىناۋ تەماحىكى دۇنيادا يان بۆ مەبەستىكى
 تايبەت بە نەفسى خۇي يان بۆ ھەۋاۋ ئارەزۋىيەك، بەلكو تەنھا لەبەر ئەۋە خۇشى
 دەۋىن چونكە خاۋى گەۋرە خۇشىدەۋىن، ھەرۋەھا بۆ رىقبونەۋەش، بە گۆپرەي ھەۋاۋ
 ئارەزۋو يان بۆ ھەزى تايبەتى خۇي رقى لە ھىچ كەس نابىتەۋە، بەلكو تەنھا رقى
 لەۋانە دەبىتەۋە كە خاۋى گەۋرە رقى لىيانە، خاۋى گەۋرە رقى لە كافران و دۇ
 پۋانە، رقى لەئەھلى سەرپىچى و خراپەيە، بۆيە موسلمانى چاكىش رقى لىيانە و
 دوزمىنايە تىيان دەكات، دۆستايەتى ئەۋانە دەكات كە دۆستايەتى خاۋ دەكەن و،

دوژمنایه تی نه وانه دهکات که دوژمنایه تی خوا دهکهن، خوای گه وره دهفه رمویت: ﴿لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء﴾، ههروه ها دهفه رمویت: ﴿إنما ولیکم الله و رسوله﴾، نه وان دوژستایه تی نه م که سانه دهکهن و، دوژمنایه تی کافران و دوو پوووان دهکهن، چونکه دوژمنی خوان، دوژمنایه تیان دهکهن چونکه خوا دوژمنیانه، خوای تعالی دهفه رمویت: ﴿إن الله عدو للکافرین﴾، هه رگیز نابی کافرانت خوشبوی له کاتی کدا که خوای تعالی رقی لییانه و دوژمنایه تیان دهکات.

وفي حديث آخر رواه أبو داود قال: ((مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ، وَأَبْغَضَ لِلَّهِ، وَأَعْطَى لِلَّهِ، وَمَنَعَ لِلَّهِ، فَقَدْ شَكَّلَ الْإِيمَانَ))^(۱) واته پیغمبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموویه تی: ((هر که س به دلسوزی له پیناوی خوادا خوشویستن بکات، له پیناوی خوادا رقی بیته وه، له پیناوی خوادا ببخشیت، له پیناوی خوادا دهستی بگریته وه، به راستی ئیمانی ته واوه)).

(۱) _ به لئ، هر که س به دلسوزی له پیناوی خوا دا که سیکی خوشویست، له پیناوی خوا دا رقی بیته وه، له پیناوی خوادا ببخشیت، له پیناوی خوادا دهستی بگریته وه، به راستی ئیمانی ته واوه، هر که سیش شتیک له وانه که م بکاته وه ئه وای ئیمانیسی که م ده کات، واته نه گه ر به ندهی چاک به پیی ئه م ته رازووه به پئوه بچیت و، نه وانهی خوشبویت که خوا خوشیده وین و، رقی بیته وه له وانهی که خوا رقی لییانه و، به وانه ببخشیت که خوای گه وره حه ز ده کات پییان ببخشریت و، دهستی بگریته وه له و که سانهی که خوای گه وره قه ده غه ی به خشینی پیکردوون، به راستی ئه م که سه مال و سامانی له ملکه چی خوای گه وره دا به خشيووه، به دوزمنانی خوا و نه وانهی خوای تعالی خوشی ناوین نابخشیت، ئه م که سه ئیمانی ته واو کردووه، هر که سیش شتیک له وه که م بکاته وه، ئه وای ئیمانیسی که م ده بیته وه.

(الْوَلَايَةُ): واته: دۆستایه تی، له زمانی عه ره بیدا پیچه وانهی (العداوة) یه واته
 دورمنایه تی^(۱)، له زمانی عه ره بیدا مانای بنچینه یی (الْوَلَايَةُ): خۆشویستن و
 نزیکبونه وه یه^(۲)، مانای بنچینه یی (العداوة) ش بق بونه وه و دور بونه وه یه.

(۱) _ نه مه ته فسیرکردنه بۆ وشه ی (الْوَلَايَةُ) بفتح الواو: واته دۆستایه تی، که
 پیچه وانهی وشه ی (العداوة) یه واته دورمنایه تی، وشه ی (الْوَلَايَةُ)، له زمانی عه ره بیدا
 له وشه ی (الْوَلَايَةُ) وه هاتوو، که مانای نزیک بوونه وه ده به خشیت، بۆیه له زمانی
 عه ره بیدا ده گوتریت: (فَلَانٌ يَلِي فِلَانًا) واته: فلان کهس له فلان کهس نزیک ده بیته وه،
 ههروه ما له زمانی عه ره بیدا ده گوتریت: (فَلَانٌ يَلِيكَ فِي الصَّفِّ) واته: فلان کهس له
 ریزه که دا یه کسه ر به دوا ی تۆدا وه ستاوه، واته لیت نزیکبۆته وه، پیغه مبه ری خوا ﷺ
 ده فه رمویت: ((لِيَلِيَنَّ مِنْكُمْ أَوْلُو الْأَخْلَامِ وَالنُّهَى)) واته: ((با هۆشیاره پیگه شتوو
 عاقله کانتان له من نزیکبونه وه)). بۆیه مانای بنه ره تی (الْوَلَايَةُ) له زمانی عه ره بیدا، نزیک
 بونه وه له شت ده به خشیت، (وَلِي): لیتی نزیک بویه وه. و تاعه ت و گویری له بوونی خوا ی
 گه وه به (وَلَايَةُ) ناوده بریت، چونکه هۆکاره بۆ نزیک بونه وه له خوا ی گه وه.

(۲) _ مانای بنچینه یی (الْوَلَايَةُ) له زمانی عه ره بیدا: خۆشویستن، (وَلَاةُ) واته
 خۆشویستن و لیتی نزیکبویه وه، ئیمانداریش له خوا ی گه وه نزیک ده بیته وه، له
 خوا ی گه وه نزیکه، کافریش له خوا ی گه وه دوره، مونا فیق و دوو پووش له
 خوا ی گه وه دوره، بۆیه نه مانه دۆستی خوانین.

هروه ها گوتراوه: (الْوَلِي) واته دۆست، به (الْوَلِي) ناوبراوه چونکه له سه ر تا عهت و گوپرايه ليوونی خوی تعالی به رده وامه، واته: به به رده وامی نه نجامیان ده دات^(۱)، مانای به که میش پاستره^(۲). به لام له راستیدا مانای وشه ی (الْوَلِي) له زمانی عه ره بیدا (القرب) واته: نزیکي ده به خشیت، بویه ده گوتريت: (هذا يلي هذا) واته نه مه له نه مه ره نزیکه.

(۱) _ هروه ها به کیک له مانا کانی (الْوَلَايَة) بریتیه له به دوایکدا نه نجامدانی تا عهت و په رسته نه کان و، به رده وامبوون له سه ر نه نجام دانیان به دريژایی ته مه ن، نه ک کاتی وا هه بی نه نجامیان بدات و، کاتی واش هه بی پشتگوینیان بخات، به لکو به پیی توانا له سه ر نه نجام دانیان به رده وام ده بی، خوی گه وره به پیغه مبه ره که ی ﷺ ده فه رمویت: ﴿وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ﴾ [الحجر: ۹۹] واته ﴿وَأَعْبُدْ رَبَّكَ﴾ وه په رده رگارت به رسته ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ﴾ هه تا مردن به خهت پیده گريت . به رده وام بوون له سه ر نه نجام دانی کرده وه کان به لام به بی له پاده چوونه ده ره وه و زیاده پویی، به لکو به میانیه یی و میانپه وی، وه کو نه وه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ نماژه ی بو نه وه کردوه، به لام که سه ره تا له تا عهت و گوپرايه لیدا دريغی نه کات و، پاشان له کاتیکی تردا وازی لیبینیت، نه م که سه له سه ر نه نجامدانی په رسته نه کان به رده وام نه بووه، نه م په فتاره ش نماژه بو که م بوونی دۆستایه تیکه ی ده کات بو خوی گه وره.

(۲) _ مانای به که می (الْوَلَايَة) که نزیکي و تا عهت و گوپرايه ل بوونه له مانای دووه می پاستره که به دوای به کدا نه نجام دانی په رسته نه کان و کرده وه وه له سه ری به رده وام بوون ده گه به نیت.

ومنه قوله - صلى الله عليه وسلم - : ((أَلْحِقُوا الْفَرَايِضَ بِأَهْلِهَا، فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوْلَى رَجُلٍ دَرَجَةٍ))^(۱) واته فرموده‌تی: ((نهوانه‌ی به‌شی دیاریکراویان له میراتدا هه‌یه، به‌شه‌کانیان پیبده‌ن، هه‌رچیشی که مایه‌وه بۆ به‌که‌م پیاوی نئیرینه‌یه)). واته: بۆ نزیکترین پیاو له مردووه^(۲).

(۱) - وشه‌ی (أولی) ی نئو فرموده‌که واته: نزیکترین نئیرینه له مردوکه‌وه که له پشت (عصبه) ی خویه‌تی، ((أحقوا الفرائض)) واته نه‌و به‌شه دیاریکراوانه‌ی که له قورپاندا هاتوون وه‌کو نیوه‌و، چواریه‌ک و، هه‌شت یه‌ک و، سی یه‌ک و، دوو له سه‌ر سی و، شه‌ش یه‌ک، نه‌مه نه‌و به‌شه دیاریکراوانه‌یه که له قورپانی پیروژدا هاتوون، که شه‌شن، له نه‌مانه‌وه ده‌ست به دابه‌شکردنی میراته‌که ده‌کریت و، به‌و که‌سانه ده‌دری که به‌شه‌کانیان بۆ دیاریکراوه، هه‌رچیش بمینیتته‌وه پاش دابه‌شکردنی به‌شه‌کان به نزیکترین که‌سی نئیرینه‌ی پشتی مردوکه ده‌دری. ((فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوْلَى رَجُلٍ دَرَجَةٍ))، باشه سوودی نه‌وه چیه که پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وشه‌ی (دگر) ی پاش وشه‌ی (رَجُل) فرموده؟ گوتویانه: نه‌وه‌کو خه‌لکی واتن بگن که جگه له پیاوه که‌وره‌کان که‌سی دیکه به نه‌وه‌ی پیاو و خزمان (عصبه) ی مردوکه دانانریت، به‌لگو گرنگ نه‌وه‌یه نئیرینه بیت، نه‌گر چی مندالکی بچوکیش بیت، نه‌گر چی له سکی دایکیشیدا بیت، گرنگ نه‌وه‌یه نئیرینه بیت نه‌گر چی بچوکیش بیت، هه‌روه‌ها بیروپای دیکه‌ش له‌م باره‌وه گوتراوه، وه‌کو نه‌وه‌ی دانه‌ری کتیبه‌که باسی ده‌کات.

(۲) - نه‌مه (عصبه) یه واته نه‌وه‌ی پیاو خزمانیتی، (عصبه) ش هه‌ندیکیان له هه‌ندیکیان نزیکترین، له پووی پیشخسته‌وه (التقدمه)، پاشان له پووی نزیکیه‌وه (الغرب)، پاشان پیشخستن له پووی (أجعلاه‌وه واته به‌هیزه‌وه، چونکه (عصبه) چه‌ند لایه‌که: لایه‌نی باب، لایه‌نی کور، لایه‌نی برا، لایه‌نی باپیره و داپیره، لایه‌نی مام... هتد، شه‌ش لایه‌نه، له نزیکترین و پاشان نزیک و... به‌و شیوه ده‌ست پیده‌کریت.

به وشه ی ((الذکر)) یش جه ختی له سهر کردۆته وه، بۆ نه وه ی پوونی بکاته وه ی
 حوکمیکه و به نیرینه وه تایبه ته^(۱) و، نیر و میی تیدا به شدار نابیی، وه کو نه وه ی
 پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ فه رموویه تی: ((فابن لبون ذکر))^(۲) واته: به چکه ووشتریکی نیر،
 نه وه ی که دور سالی ته واو کردیی و پیی نابیتته نیو سییه م ساله وه.

بۆیه نه گهر دۆستی خوا نه و که سه بیته که ریکه وتووی شوینکه وتووی خوی
 گهره بیته له هه موو نه وانهدا که خووشی دهوی و پیی رازیه، حهزی پی نییه و رقی
 لیتیه تی، فه رمانی پی دهکات و قه دهغه ی لی دهکات، که وا بوو که سی دوزمنی
 دۆستانی خوا دوزمنی خواشه^(۳)،

(۱) _ نه مه بۆچونیکه و نه وه دهگه یه نیت که میینه ی تیدا به شدار نابیی، جگه له
 مه سه له ی (عصبه) به هوی که سیکی تره وه یان (عصبه) له گه ل که سیکی تره، یان
 نازاد کراو، که میراتی نه و که سه ی بهر ده که ویت که نازادی کردوه، ژنانیش میراتیان
 به به شیکی دیاری کراو بهر ده که وی، چونکه نابن به (عصبه) ته نها له یه ک باردا نه بی
 نه ویش نه وه یه که نه و ژنه نازاد کراوی و که سی نازادکاریش هیچ نه وه یه کی نه بی و
 میراته که ی بهرن، واته ژنان نابن به (عصبه بالنفس) به لکو ته نها ده بن به (عصبه) به
 هوی که سیکی تره وه یان له گه ل که سیکی تره.

(۲) _ نه م گوفتاره جیکه ی تیراوانینه، چونکه میینه کان له گه ل نیرینه کاندای
 هاوبه شی ده که ن بۆ پیکهینانی (عصبه بالغیر) به هوی که سیکی تره وه، وه کو کچان
 له گه ل کوراندای، خوشکان له گه ل براکانیاندای، هه روه ها نازاد کراویش.

(۳) _ نه مه ریکه وتووی گوفتاره که ی خوی گهره یه ((مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنَةً
 بِالْحَرْبِ أَوْ بَارِزِي بِالْمُحَارَبَةِ))، چونکه خوی گهره یارمه تی و پشتگیری و بهرگری له
 دۆستانی خوی دهکات، به رانبه ر به دوزمنه کانیان.

وہ کو نہ وہی خوی گہورہ دہ فہرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ﴾^(۱) [المتحنة: ۱] واتہ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نہی نہی کہ سانہی کہ باوہرتان ہیئاوہ ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ دوژمنانی من و خوتان مہکن بہ دوستی خوتان ﴿تُلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ﴾ دوستایہتی خوتانیان بو بنیرن.

بویہ نہو کہسہی دوژمنایہتی دوستانی خوا بکات بہ دلنیایی دوژمنایہتی خوی گہورہش، ہرکہسیش دوژمنایہتی خوا بکات بہ دلنیایی شہری دژبہ خوا کردوہ^(۲)، لہر نہمیہ دہ فہرمویت: ((مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنَنِي بِالْحَارَةِ)) واتہ: ہر کہس دوژمنایہتی لہگہل دوستیکی من بکات بہ راستی شہری لہ دژراگہ یاندووم.

(۱) _ نہم نایہتہ وہکو پیشتریش نامازہی پیدرا سہ بارہت بہ پروداوی خودہیبیہ دابہزی و، نہو ہہلانہی کہ لہہندی ہاوہلہوہ پرویداو، خوی گہورہش بہخشینی، ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ﴾ واتہ نہی نہو کہ سانہی باوہرتان ہیئاوہ کافران مہکن بہ ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ دوستی خوتان، خوشتان بوین و یارمہتی و پشتگیری و بہرگریان لیبکہن ﴿تُلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ﴾ خوشہویستی خوتانیان بو بنیرن، ﴿بِالْمَوَدَّةِ﴾ نامازہ بو نہوہ دہکات کہ ﴿الْمَوَدَّةِ﴾ بریتبہ لہ دوستایہتی یاخود بنہرہتی دوستانہتیہو پاشان بہ دوی دا یارمہتی و پشتگیری و بہرگری کردن دیت، ہرہوہا گوفتاری خوی تعالیٰ ﴿تُلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ﴾ تہفسیرہ بو وشہی ﴿أَوْلِيَاءَ﴾.

(۲) _ ہر کہس دوژمنایہتی دوستانی خوی گہورہ بکات بہ دلنیاینہوہ دوژمنایہتی خوی کردوہ. باشہ بوچی دوژمنایہتی دوستانی خوا دہکات؟ نایا ہر لہ بہر نہوہ نیبہ کہ خوا خوشی دہوین؟ و نایا ہر لہ بہر نہوہ نیبہ کہ نہم دوستانہی خوا لہ ہمووشتیکدا گوپرایہلی تہواوی پہرہردگاریان بوون؟ بہ دلنیاییہوہ تہنہا لہ بہر نہوہیہ کہ رقی لہو دوستانہی خوا دہبیتہوہ، ہر بویہ دوژمنی خوی گہورہشہ.

چاکترینی دۆستان

چاکترین دۆستانی خوا پیغه مبه رانن^(۱)، چاکترین پیغه مبه رانیس نه وانن که به یامیتکیان بۆ دابه زیوه^(۲)،

(۱) _ نه ولیاو دۆستان پله پله ن، چاکترینیان پیغه مبه رانن _ علیهم الصلاة والسلام _ هیچ که سئکی تریان پی ناگات و له که لیاندا به کسان نابی له و پله به دا که لای خوای تعالی به دهستیان هیناوه، چونکه هه لیبزیردراو و پوخت و پالوتن له نئو مه خلوقاتی خۆیدا، هه لیبزاردوون، خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ﴾ [الحج: ۷۵] واته ﴿اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ خوا له فریشته کاندای نیردراو هه لده بزیریت ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ هه روه ها له خه لکیش. خوای گه وره هه لیبزاردوون، بۆیه نزیکترین مه خلوقن له خوای گه وره وه، پیغه مبه ران خۆشه ویسترین مه خلوقاتیشن به لای خوای گه وره وه، نه مه ش به ر په رچدانه وه و وه لām دانه وه به بۆ نه وانن که ولی و دۆستان له پیغه مبه ران په سه ندر ده کن و به چاکترینان دانه نین، که صوفیه کانن.

(۲) _ الأنبياء والمرسلون، جیاوازی نئوان نبی و مُرسل جییه؟ وشه ی (الأنبياء) کۆی وشه ی (نبی) ه، وشه ی (المرسلون) یش کۆی وشه ی (رسول) ه، جیاوازی نئوان (نبی) و (رسول): گوتویانه: (نبی) نه وه به که خوای گه وره به شه رع ی پیغه مبه رانی پیش خۆیه وه ناردویه تی و، پیده چی له مه سه له و روداوئکی تایبه تدا سروس و وه حی بۆ دابه زیت، به لām خودی خۆی شه رعئکی سه ربه خۆی بۆ دانه به زیوه، وه کو نه وه ی که بۆ (رسول) دابه زیوه، به لām (رسول) خوای گه وره شه رع ی بۆ دابه زاندووه. (نبی) شه رع ی بۆ دانه به زیوه، فه رمانی پیکراوه ته نها شوئینی شه رعیه تی پیغه مبه رانی پیش خۆی بکه ویت، وه کو (نبی) هکانی به نو ئیسرائیل که به شه رعیه ته که ی موسا _ علیه السلام _ حوکمیانده کردو، به ته ورات که خوای گه وره بۆ موسای دابه زاندبوو، بۆیه

نهوان (نبي) بوفن نهك (رسول)، ئا نه مه به جياوازي نيوان (نبي) و (رسول). (نبي) شه رعي بؤ دانه به زيوه و، (رسول) شه رعي بؤ دابه زيوه. بؤيه گوتويانه: هه موو (رسول) نيك (نبي) ه، به لام هه موو (نبي) يهك (رسول) نيبه، بؤيه له نيواني هه ردو كياندا گشتي و تاييه ت (عموم) و (خصوص) هه به، خواي گه وره ش ده فه رمويت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ﴾ [الحج: ۵۲] واته ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ﴾ و ئيمه له پيش تو نه مان نار دووه ﴿مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ﴾ هيج ره وانه كراو يا پيغه مبه ريك. خواي تعالي له م ئايه ته دا (نبي) و (رسول) يشي باس كر دووه، وه (واو العطف) يشي خستوته نيواني هه ردوو كيانه وه، كه ئاماژه بؤ جياوازي نيوان هه ردوو كيان ده كات، بؤيه هه موو (رسول) نيك (نبي) ه، به لام هه موو (نبي) يهك (رسول) نيه.

چاکترینی نه و پیغه مبه رانه ش که په یامیان بو دابه زیبی بریتین له پیغه مبه رانی
(أولو العزم): نوح و، ئیبراهیم و، موسا و عیساو، موحه ممدن _ صلوات الله علیهم
أجمعین^(۱)

(۱) _ ریزی هه ندیک له پیغه مبه ران دراوه به سه هه ندیکی تریاندا، خوای تعالی
ده فه رمویت: ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ
دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ [البقرة: ۲۵۳] ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ
فَضَّلْنَا﴾ نه و پیغه مبه رانه ی (که باسکران) ریزمانداوه ﴿بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ به
هه ندیکیان به سه هه ندیکیاندا ﴿مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ﴾ له و پیغه مبه رانه هی وایان بووه
که خوا قسه ی له گه ل کردووه (به بی پهرده) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ﴾ وه هه ندیکیان
به رز کردوته وه به چند پله یه ک ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى بْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾ و دامان به عیسا
کوپی مه پیم چند به لگه یه کی (موعجیزه یه کی) ئاشکرا ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ و
پشتگیرمان کرد به فریشته ی سرش (که جبریله). بویه ریز دراوه به هه ندیک له
پیغه مبه ران به سه هه ندیکی تریاندا، (رسول) یش له (نبی) چاکتره، چاکترین
(رسول) هکانیش (أولو العزم)ن، که پیئجن، نه وانه ی که خوای گه وره له سوپه ته کانی
شوری و نه حزاب دا باسی کردون.

خوای گوره ده‌فهرموبیت: ﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾^(۱) [الشوری: ۱۳] واته ﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ﴾ نه و نایینه‌ی بؤ داناون ﴿مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا﴾ که فرمانیداره به نوح و ﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ نه و هس نیگامان کردوره بؤ تو و ﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى﴾ نه و هس که فرمانمان داوه به نیبراهیم و موسا و عیسا ﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ که له‌سه‌ر نه و نایینه‌بن به‌رئک و راستی و جیاوازی تیدا مه‌کن.

(۱) _ نه و پیغهمبه‌رانه‌ی له‌م نایه‌تدا باس کراون پینجن، ﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا﴾ نه و نایینه‌ی بؤ داناون که فرمانیداره به نوح ﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ نه و هس نیگامان کردوره بؤ تو، که مه‌به‌ستی موحه‌مه‌ده ﷺ ﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى﴾ نه و هس که فرمانمانداوه به نیبراهیم و موسا و عیسا، دووان و سیان چند ده‌کات؟ پینج، نه‌مانه پیغهمبه‌رانی (أولو العزم)ن، خوای تعالی له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فهرموبیت: ﴿فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ﴾ [الأحقاف: ۳۵] که‌واته خؤ گربه (نه‌ی موحه‌مه‌ده ﷺ) هر وه‌کو پیغهمبه‌رانی خؤ راگری به‌هیز دانیان به‌خؤدا گرت، و په‌له مه‌که بؤ (سزادان)یان. مانای (أولو العزم)یش واته: خاوه‌ن هیز. خوای گوره فرمانی به موحه‌مه‌ده ﷺ داوه به هاوشیوه‌ی نه و فرمانه‌ی که به پیغهمبه‌رانی تریداره نوح و، نیبراهیم و، موسا و عیسی، چونکه نایینی پیغهمبه‌ران په‌که و بریتیه له به‌کخوابه‌رستی، به‌ته‌نفا په‌رستنی خوای گوره که هیچ هاوبه‌شیکی نییه، نه‌گه‌رچی شهریه‌ته‌کانیشیان جیاواز بیت به‌لام نایینیان په‌که، به به‌لگی نه‌وه‌ی که پیغهمبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: ((نَحْنُ مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أَخْوَةَ لِعَلَاتِ دِينِنَا وَاجِد، وشرائعنا مختلفة)) واته: ((ئیهم‌ی کۆمه‌لی پیغهمبه‌ران برای باوکی‌ن نایینمان په‌که‌و، شهریه‌ته‌کانمان جیاوازه))، باشه چ فرمانیکی دایه نه‌م پیغهمبه‌رانه؟

﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ واته: له سەر ئه و ئایینه بن به رێك و راستی و جیاوازی تیدا مه که ن، پێویسته له سەر ئه و ئایینه بیت و به دلسۆزی په رسته نه کان بۆ خوای گه وره نه نجام بدهیت به گوێره ی ئه و شه رعه ی که دایناوه، لیتره دا بۆمان پوونده بیته وه که هر په رستنیك پێویستی به دوو مه رجی سه ره کیه: دلسۆزی و، نه نجامدانی په رسته نه کان به گوێره ی ئه وه ی که شه رع بریاری له سه ر داوه، شه رعیش به گوێره ی ئه و زه مه نانه ی که ئه و پێغه مبه رانه ی تیدا نیتر دراون جیاواز بووه، به به لگه ی ئه وه ی که خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَا جَا﴾ [المائدة: ٤٨] واته دامان ناوه بۆ هر ئومه تیك له ئیوه شه ریعت و رێگه یه کی پوون، بۆیه په رستنی خوای گه وره بریتیه له په رستنی به گوێره ی ئه و شه رعه ی که له هه موو زه منیكدا دایناوه، ﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ له سەر ئه و ئایینه بن به رێك و راستی و جیاوازی تیدا مه که ن، هه مووتان له سه ر یه ك ئایین بن، به به لگه ی ئه وه ی که خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ [الأنبياء: ٩٢] به راستی ئا نه مه یه ئایینی ئیوه که یه ك ئایینه (که ئایینی هه موو پێغه مبه رانه). بۆیه جیاوازی له ئاییندا جایز نییه، چونکه ئایین یه که، نابێ جیاوازی تیدا بکری و، هر که سیک ئایینیکی هه بی، هر که سیک رێباوه رێکی هه بی، هر که سیک رێگه یه کی هه بی، دلنیا بن رێگه هر یه که و، ئایینیش یه که، که ئایینه که ی خوای گه وره یه، نابێ هیچ شتیك له خۆمانه وه دا به ینین.

هروه‌ها خوی گه‌وره ده‌سه‌رمویت: ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنَّا نُوْحٌ وَإِبْرَاهِيْمُ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنُ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا مُّخْتَلِفًا فَاوْتَلَّآ (۷) لِيَسْئَلُ الضَّالِّقِيْنَ مِنْ مِّثَاقِهِمْ وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِيْنَ عَذَابًا أَلِيْمًا (۸)﴾ [الأحزاب: ۷... ۸] واته: ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ﴾ (ه‌ی موحه‌مه‌د ﷺ بیریان بخه‌روه) کاتی که په‌یمانمان وه‌رگرت له‌ پیغه‌مبه‌ران ﴿وَمِنَ نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيْمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ﴾ ه‌روه‌ها له‌ تو و نوح و نیبراهیم و موسا و عیسی کوری مه‌ریه م ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ و له‌ ه‌مرویان په‌یمانی به‌میژو بته‌ومان وه‌رگرت (۷) ﴿لِيَسْئَلُ الضَّالِّقِيْنَ عَنْ مِّثَاقِهِمْ﴾ بؤ نه‌وه‌ی (خوا) پرسیار له‌ راستگویان بکات ده‌ریاره‌ی راستییان ﴿وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِيْنَ عَذَابًا أَلِيْمًا﴾ و سزای پر نیش و نازاریشی ناماده کردوه‌ه بؤ بی باوه‌پان^(۱).

چاکترین پیغه‌مبه‌رانی (أولو العزم) یش موحه‌مه‌ده ﷺ^(۲)،

(۱) _ نه‌مه‌ نایه‌تی دوومه‌ که خوی گه‌روه پیغه‌مبه‌رانی (أولو العزم) ی بؤ باس

کردن و، له‌ سوپه‌تی نه‌حزاب دایه، که پینجن.

(۲) _ چاکترین پیغه‌مبه‌رانی (أولو العزم) یش موحه‌مه‌ده ﷺ، چونکه پیشه‌وای

پیغه‌مبه‌رانه، خوی تعالی به‌ چند خه‌سه‌له‌تیک جیای کردوته‌وه که له‌ پیغه‌مبه‌رانی

تردا نییه، په‌کیک له‌ و خه‌سه‌له‌تانه نه‌وه‌یه که خوی گه‌وره بؤ ه‌موو مروفایه‌تی

ناردویه‌تی، له‌ کاتیکدا ه‌موو پیغه‌مبه‌رانی دیکه به‌تایبه‌ت بؤ قه‌ومه‌کانی خویان

ده‌نیردان، به‌لام نه‌م پیغه‌مبه‌ره بؤ ه‌موو خه‌لکی نیردر، خه‌سه‌له‌تیک دیکه‌ی

نه‌ویه که شه‌ریعه‌تی ه‌ر پیغه‌مبه‌ریک ته‌واو ده‌بو و لاده‌چو به‌ شه‌ریعه‌تی

پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی دوی خوی، جگه له‌ شه‌ریعه‌تی نه‌م پیغه‌مبه‌ره که تا وه‌کو پوژی

قیامت به‌رده‌وام ده‌بی و کوتایی نایه‌ت، نه‌مه‌ش په‌کیکه له‌ تایبه‌تمه‌ندیه‌کانی نه‌م

پیغه‌مبه‌ره ﷺ، نه‌م شته‌ نامازه ده‌کات بؤ پیزی نه‌م پیغه‌مبه‌ره به‌سه‌ر پیغه‌مبه‌رانی

دیکه دا، پاشان پیغه‌مبه‌ر نیبراهیمه _ علیه السلام _، پاش موحه‌مه‌ده ﷺ نیبراهیمه،

چاکترین پیغمبرانی (أولو العزم) بش هر دو خلیل که ن موحه ممد و نبیبراهیم -
 علیهما الصلاة والسلام _ ، چون نه م دووانه به خلیل ناو ده برین؟ چونکه خوی گوره
 ده فرمویت: ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ [النساء: ۱۲۵] واته خوا نبیبراهیمی ه لبرارد به
 دوست و خوشه ویستی خوی، هروه ها پیغمبره ری خوا ﷺ فرمویه تی: ((إِنَّ اللَّهَ
 اتَّخَذَنِي خَلِيلًا كَمَا اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا)) واته: ((به راستی خوی گوره به خلیل خوی
 ه لبراردم وه کو چون نبیبراهیمی به خلیل خوی ه لبرارد))، بویه پیغمبره ری خوا
 ﷺ چاکترین ه هر دو خلیل که یه و، ه هر دو خلیل که ش چاکترین پیغمبرانی
 (أولو العزم)ن، نه مه ش له بهر نه وه یه که خوی تعالی ده فرمویت: ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا
 بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾. به لام لیره دا نه وه تبیینی ده کریت که جایز نییه پتر په سه ندیتی
 و پیزی ه ندی له پیغمبران بده ین به سه ر ه ندیکی دیکه یاندا، له پروی شانازی
 کردنه وه یان بو که مکردنه وه و شکاندنی پیزی نه و پیغمبرانه ی که پیزی پیغمبرانی
 دیکه یان به سه ردا دراوه، به لام جایزه باسی پتر په سه ندیتی و پیزی زیاتری
 ه ندیکیان بکه یت، له و پوه وه که نه وه نیعمه ت و به ه ره یه که و خوی گوره پتی
 به خشیون، نه ک بو شانازی کردن یان که م کردنه وه و شکاندنی پیزی پیغمبرانی دیکه،
 چونکه پیغمبره ری خوا ﷺ فرمویه تی: ((لَا تَفْضُلُونِي عَلَى يُوسُفَ بْنِ مَتَّى)) واته:
 ((پیزی من مه دن به سه ر یونسی کوری مه تای پیغمبردا)) له کاتیکدا چاکترین و
 به پیزترینی پیغمبرانیشه، له یونس پیغمبره و پیغمبرانی دیکه ش به پیز تره
 چاکتره، چونکه نه گره له پروی شانازی کردنه وه بیت یان بو که م کردنه وه و شکاندنی
 پیزی پیغمبرانی دیکه بیت جایز نییه، هروه ها پیغمبره ری خوا ﷺ فرمویه تی:
 ((لا تفاضلوا بين الأنبياء)) واته ((به راوردکاری پیز و چاکه له نیوان پیغمبراندا
 مه که ن))، پیغمبره ری خوا ﷺ پیگری کردوه له وه ی به راوردکاری پیزو چاکه له
 نیوان پیغمبراندا بکه ین، بو شانازی کرن یان بو که م کردنه وه و شکاندنی پیزو چاکه ی
 ه ندی له پیغمبران.

(۱) - خوی گوره دهفه رمویت: ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ [الأحزاب: ۴]. واته: ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ موحه ممد ﷺ باوکی هیچ بهک له پیاوه کانتان نییه ﴿وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ به لکو نه و نیردرای خواو کوتا همینی پیغمبرانه. واتای ﴿وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ نه وهیه که هیچ پیغمبریکی دیکه ی به دوادا نایهت تا وهکو پوژی قیامهت، پیویسته نه و باوه پرهت هه بی که کوتا پیغمبرانه، و پاش نه و هیچ پیغمبریکی دیکه ره وانه ناکریت، هرکه سیش رتیدات و به جایزی دابنیت که پیغمبریکی دیکه ی به دوا دا ره وانه ده کری، کافره، چونکه نه و که سه موخالیفی قورثانه که به ﴿وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ ی ناو ده بات، و موخالیفی سووننه تی (صحیح) یشه که پیغمبره ی خوا ﷺ دهفه رمویت: ((أَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، لَا نَبِيَّ بَعْدِي)) واته: ((مَنْ كَوَّنَا هَمِينِي بِبَيْتِهِمْ، هِيَ بَيْتُهُمْ بِرَيْكُم بِدَوَادَا نَيْهَت))، هه روه ها پی پی راگه یاندوین که وا ((إِنَّهُ يَأْتِي مِن بَعْدِي كَذَابُونَ ثَلَاثُونَ، كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ، وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ، لَا نَبِيَّ بَعْدِي)) واته: ((له پاش من سی دروژن دین، هه موویان بانگه شه ی نه وه ده کن که پیغمبرن، به لام من کوتا همینی پیغمبرانم، هیچ پیغمبریکی دیکه م به دوادا نایهت))، بویه هه ر که سیک رینگه بدات و به جایزی دابنیت که له پاش پیغمبره ی خوا ﷺ پیغمبره ی دیکه ره وانه ده کریت، کافره، بویه موسلمانان تایفه ی قادیانیه کانیاں به کافر دانا، نه وانه ی بانگه شه ده کن که نه حمه دی قادیانی پیغمبره، موسلمانان به کافرین دانان و، بهک ده نگیش بوون له تکفیر کردنیاندا، قه ده غه شیان کردن چه ج بکن و، بچن بو مه که، نه وان کافرن.

پیشه‌وای له خوا ترسانه^(۱)، سه‌روه‌ری نه‌وه‌کانی ئاده‌مه^(۲)، پیشه‌وای پیغه‌مبه‌رانه
کاتی کۆ ده‌بنه‌وه^(۳)، گوتار بیژیانه کاتی ده‌گه‌نه‌وه به‌خوای گه‌وره^(۴)،

(۱) _ چونکه یه‌که‌م که‌سه له زیندوو کردنه‌وه‌داو، یه‌که‌م که‌سیشه که‌ده‌رگای
به‌هه‌شتی بۆ ده‌کریته‌وه، له پۆژی قیامه‌تیشدا خه‌لکی له ژیر ئالای ئه‌ودا ده‌بن _ علیه
الصلاة والسلام _.

(۲) _ پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: ((أَنَا سَيِّدُ وُلْدِ آدَمَ، وَلَا فَخْرَ)) واته: ((من
سه‌روه‌ری نه‌وه‌کانی ئادمم، به‌بی شانا‌زیی))، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ نه‌وه‌ی فه‌رموه
له‌په‌وی باس‌کردنی ئه‌و نیعمه‌ت و به‌هرانه‌وه که‌ خوای تعالی پێی به‌خشیوه، نه‌ک بۆ
شانا‌زیکرن یان که‌م کردنه‌وه‌و شکاندنی پیغه‌مبه‌رانی دیکه.

(۳) _ پیشه‌وای پیغه‌مبه‌رانه کاتی کۆده‌بنه‌وه لای خوای تعالی، بۆیه کاتی
پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ بۆ به‌یتولمه‌قدیس شه‌وپه‌وی پیکرا، خوای گه‌وره هه‌موو
پیغه‌مبه‌رانی بۆ کۆکرده‌وه‌و، نوێژی پیکردن ﷺ، بوو به‌ پیشه‌وایان.

(۴) _ گوتار بیژیانه مه‌به‌ست پیغه‌مبه‌ر ﷺ ه کاتی ده‌گه‌نه‌وه به‌ خوای گه‌وره،
له‌و کاته‌دا ئیزنی قسه‌کردنی پیده‌دری ﷺ خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿لَا يَتَكَلَّمُونَ
إِلَّا مَنْ أِذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ واته که‌سیان قسه‌ناکه‌ن مه‌گه‌ر نه‌وه‌ی که‌ خوا پێی
بدات و قسه‌ی به‌پێی و جی بکات.

خاوه نى (المقام المحمود) ه كه پيشمينان و پاشمينان له سه ر نه وه ستايشى ده كه ن^(۱)،
خاوه نى نالاي حه مد و ستايش كردنه (صاحب لواء الحمد)^(۲)،

(۱) _ (المقام المحمود) يش ديسان يه كيكى تره له تايبه تمه نديه كانى پتغه مبه رى خوا
بِسْمِ اَوْلِيَاءِ الرَّحْمَنِ وَاَوْلِيَاءِ الشَّيْطَانِ كه له م بواره دا ريزى نه ويداوه به سه ر پتغه مبه رانى تره، (المقام المحمود) يش بريته
له نكا كارى گوره (الشفاعة العظمى)، كاتى له گوره پانى مه حشه ردا وه ستان به سه ر
مه مخلوقات وه ناره حه ت ده بى، بويه به دواى يه كيكدا ده گه رين لاي خواى گوره
نكايان بو بكات و، بو نه وهى خواى گوره دادگايان بكات و، له وه ستانه پرگاريان
بكات، بويه ده چنه لاي ئاده م، پاشان ئيبراهيم، پاشان موسى، پاشان عيسى، به لام
هر مه موويان داواى ليبوردين ده كه ن، تا له كو تادا ده گه نه موحه ممه د ﷺ نه ويش
ده لى: من نه وه ده كه م، له پيش ده ستى خواى گوره دا سژود ده بات و، له سژود
بردنا به رده وام ده بى و، له په روه ردگارى ده پارپته وه، تا پى ده گوتريت: سه رت
به رز كه ره وه، بلى ده بيستريت، تكا بكه تكا كه ت قبول ده كريت، نه ويش تكا بو
مه مخلوقات ده كات و، خواى گوره ش دادگايى و حيسا بيان له گه ل ده كاو، له وه
ه ستانه دريژه پرگاريان ده كات، چونكه په نجا هه زار ساله له سه ر پتيان وه ستاون، نا
نه مه به (المقام المحمود)، خواى گوره ده فه رمويت: ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدُ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ
أَنْ يَنْعَلَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ [الإسراء: ۷۹] واته: ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ﴾ وه (نهى موحه ممه د
بِسْمِ اَوْلِيَاءِ الرَّحْمَنِ وَاَوْلِيَاءِ الشَّيْطَانِ) له به شيكى شه ودا ﴿فَتَهَجَّدُ بِهِ﴾ هه سته شه ونويژ بكه به قورئان خويندن تيايدا
﴿نَافِلَةً لَكَ﴾ نه وه زياده نويژى تايبه ت به تويه ﴿عَسَىٰ أَنْ يَنْعَلَكَ رَبُّكَ﴾ ئوميده واربه
به روه ردگارت بنگه به نيته ﴿مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ پله و جيگه به كى په سه ند كراو.

(۲) _ لواء: نه و نالايه به كه سه ربازانى له ژيردا كو ده بيته وه.

خاوهنی (الحوض المورود) ه^(۱)، نکاکاری مه خلوقاته له پۆژی قیامه تدا^(۲)، خاوهنی (الوسيلة والفضيلة) یه^(۳)، نه و که سه یه که خوی گوره به چاکترین کتیبه وه ناردویه تی و، چاکترین پرسیاو یاساو شرعی دینه که ی بۆ داناوه^(۴)،

(۱) _ وه سنی ئه م حه وزه له فهرموده کانداهاتوه، که دریزی حه وزه که ماوه ی ریکردنی مانگیکه و، پانیه که شی ماوه ی ریکردنی مانگیکه، ناوه که ی له شیر سپیتره و، له هه نگوین شیرینتره، هه ر که س جارنک لئی بخواته وه هه رگیز دوی نه وه تینووی نابی، نه مه بۆ موحه ممه ده ﷺ.

(۲) _ له پۆژی قیامه تدا بۆ مه خلوقات نکا کاری ده کات، وه کو پیشتر له (المقام المحمود) ناماژه ی پیدرا.

(۳) _ (الوسيلة والفضيلة): پیغه مبه ری خوا ﷺ باسی نه وه ی بۆ کردوین که کۆشکیکه له به هه شتداو دهستی که س نا که ویت جگه له یه ک به نده له به نده کانی خوا نه بی، داواکارم نه و که سه ش من بم، نه گه ر داواتان له خوی گوره کرد، داوی وه سیله م بۆ بکه ن، که بریتیه له کۆشکیکه له به هه شت.

(۴) _ له و چاکانه ی که ریزی پیداو به سه ر پیغه مبه رانی دیکه دا، نه وه یه که شه ریه ته که ی له هه موو شه ریه ته کانی تر چاکتره، ته وا تره، سه رتاپا گیرتره، خوی گوره ده فهرمویت: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [المائدة: ۳] واته: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾ نه مرۆ نایینه که تانم ته واو (کامل) کردوه بۆتان ﴿وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾ و چاکه و به هره ی خۆم به ته واوی رشتوو به سه رتاندا ﴿وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ و پازی بووم که ئیسلام نایینتان بیت. بۆیه نه م نایینه هه تا پۆژی قیامه ت به رده وام ده بی، هه روه ها نه و قورنانه ی که بۆی دابه زینراوه، ته واوترینی هه موو نه و کتیبانه یه که خوی تعالی دایبه زاندوون.

نوممه ته که ی کردوه به چاکترین گه لیک که بۆ خه لکی هینرابیته دی^(۱)، هه موو نه و فه زل و چاکه و باشانه ی بۆ کۆکردنه وه که له نوممه تانی دیکه دا بلاویکردبونه وه^(۲)، نه وان کۆتا نوممه تانن له پوو ی خولقاندنه وه، یه که م نوممه تانن له پوو ی زیندوکردنه وه وه^(۳)،

(۱) _ خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ [آل عمران: ۱۱۰]. واته ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ ئیوه (موسلمانان) باشترین گه لیک بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بۆ خه لکی هینرابیته دی ﴿تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فه رمان ده ده ن به چاکه ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ وه جله وگیری ده که ن له خراپه ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ وه برپا ده هینن به خوا. نه وان چاکترین نوممه تن چونکه بانگه وازی بۆ خوا ده که ن و، فیڕ ده که ن و، له پیناوی خوا دا جیهاد ده که ن، بۆ نه وه ی ئه م ئایینه بلاو بکه نه وه و، مرؤفایه تی له تاریکستانیه وه به ره و پووناکی ده ره هینن، خیری ئه م نوممه ته ته نها به خویانه وه سنوردار نییه، به لکو هه موو مرؤفایه تی ده گریته وه، ئه مه ش زۆر به ئاشکرا له جیهادی موسلمان و، بلاوکردنه وه ی ئه م ئایینه له پۆژه لات و پۆژئاوادا دیاره، خوای گه وره چه ن دین نوممه تی له کوفر و گومرایی و ناگرو نه فامی پیّ بزگار کردن.

(۲) _ واته: نه وه ی له نوممه تانی تر دا بلاوه ی پی کرد بوون له م نوممه ته دا کۆی کردنه وه، چونکه کۆ کردنه وه پیچه وانه ی بلاوکردنه وه یه، بۆیه خوای گه وره هه موو نه و چاکه و باشه و فه زلانه ی که له نوممه تانی تر دا بلاوه ی پی کرد بوون، له م نوممه ته دا کۆی کردنه وه.

(۳) _ نوممه تی موحه ممه د کۆتا هه مینی نوممه تانه و پاش ئه وه قیامه ت پووده دا، نه وان یه که مینی هه موو نوممه تانن کاتی که خه لک له گۆره کانیا نه وه زیندوو ده کرینه وه، نه وان یه که م نوممه تن که زیندوو ده کرینه وه، یه که م ئه م نوممه ته ش موحه ممه ده ﷺ، له پۆژی قیامه تدا ئه و یه که م که س ده بی که زه وی بۆ ده کریته وه، نه گه ر چی ئه م نوممه ته کۆتا نوممه تانن له پوو ی خولقاندنه وه به لام پیشی هه موویان زیندوو ده کرینه وه.

و دهكو نه وهی پیغه مبهری خوا ﷺ له فرموده یه کی (صحیح) دا فرموده یه تی: ((عز
الْجُرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَدُّ أُنْهُمُ أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأُوتِينَاهُ مِنْ بَعْدِهِمْ^(۱)،

(۱) _ ((نحن الآخرون)) واته: ئیمه کوتاهه مینی نوممه تانین له پووی خولقاندنه وه،
((السابقون)) پیشی هه مووان زیندوو ده کرینه وه، ((بید أنهم)) له بهر نه وهی پاش
نه وان قورپانمان بو دابه زی و، نه وان پیشتر کتیبیان بو دابه زیبوو، بوچی ئیمه پیشتر
زیندوو ده کرینه وه؟ چونکه دواي نه وان قورپانمان بو دابه زی، پروانه خوی گوره
ده فرموده یه: ﴿ثُمَّ أَوْزَنَّا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ
وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ (۳۲) جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا
(۳۳)﴾ [فاطر: ۳۲ - ۳۳] واته: ﴿ثُمَّ أَوْزَنَّا الْكِتَابَ الَّذِينَ﴾ له پاشان نه م قورپانمان
به خشی به که سانی ﴿اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ که له ناو بهنده کانماندا هه لمان بژاردن
﴿فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ﴾ ئینجا هه ندیکیان سته مکارن له خودی خویمان ﴿وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾
و هه ندیکیان مامناوه نندین ﴿وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذْنِ اللَّهِ﴾ و هه ندیکیتریان به
فرمانی خوا پیشکه وتوون به هوی چاکه کانیا نه وه ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾ نه م
(قورپان پیدانه) له خویدا به هره یه کی گوره یه ﴿جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ نه وانه ده چنه
ناو به هه شتانی جیگای مانه وهی هه میسه یی، پروانه نه وانه ی سته مکارن له خودی
خویمان و، نه وانه ی مامناوه نندین و، نه وانه ش که به فرمانی خوا پیشکه وتوون به هوی
چاکه کانیا نه وه، حوکمیان نه وه یه که هه موویان ده چنه به هه شته وه، سوپاس وستایش
بو خوا. خوی گوره کتیبی به م نوممه ته به خشی، که قورپانمان و، چاودیره به سر
کتیبه کانی پیش خوی و، راستگویان به دهر ده خات.

وَمَذًا يَوْمُهُمُ الَّذِي فُرِضَ عَلَيْهِمْ، فَاخْتَلَفُوا فِيهِ - بَعْنِي يَوْمَ الْجُمُعَةِ - (۱)

(۱) - نه و شتهی ناماژه بۆ فهزل و چاکه‌ی نه م نوممه‌ته ده‌کات نه‌وه‌یه که خوای گوره پۆژی هه‌ینی بۆ هه‌لبژاردوون، له کاتی‌کدا جووله‌که پۆژی شه‌مه‌یان هه‌لبژاردو، گاورانی‌ش پۆژی یه‌کشه‌م، خوای گوره پۆژی هه‌ینی بۆ نه م نوممه‌ته هه‌لبژارد، چونکه هه‌موو فهزل و چاکه‌کانی تیدا کۆ بۆته‌وه، له م پۆژه‌دا ئاده‌م خولقی‌نراوه، له م پۆژه‌دا خراوه‌ته به‌هه‌شته‌وه، له م پۆژه‌دا له به‌هه‌شت ده‌رکراوه، پۆژی هه‌ینی کات و سه‌عاتی‌کی تیدا یه هه‌ر که سیکی ئیماندار پیکه‌وتی بکات و، هه‌رچی له خوای تعالی داوا بکات پێی ده‌به‌خشی، ئا نه‌مه پۆژی هه‌ینی که خوای گوره بۆ نه م نوممه‌ته‌ی هه‌لبژاردووه. جووله‌که و گاوره‌کان جیا‌وازیان تیکه‌وت سه‌باره‌ت به‌ دیاری‌کردنی نه‌و پۆژه‌ی که بیکه‌ن به‌ پۆژیک بۆ په‌رسته‌نه‌کان، جووله‌که پۆژی شه‌مه‌یان بردو، گاورانی‌ش پۆژی یه‌کشه‌م، بۆ نه‌و پۆژانه‌یان دیاری کرد؟ جووله‌که‌کان وتیان: چونکه پۆژی شه‌مه نه‌و پۆژه‌یه که خوای گوره له خولقاندنی ئاسمانه‌کان و زه‌مین بویه‌وه، گاوره‌کانیش وتیان: چونکه پۆژی یه‌کشه‌م نه‌و پۆژه‌یه که خوای گوره ده‌ستی به‌ خولقاندنی ئاسمانه‌کان و زه‌مین کرد، چونکه خوای تعالی له شه‌ش پۆژدا ئاسمانه‌کان و زه‌مینی خولقاند، سه‌ره‌تا‌که‌ی پۆژی یه‌کشه‌م بوو، کۆتا‌که‌شی پۆژی هه‌ینی بوو، جووله‌که‌کان بانگه‌شی نه‌وه‌یان ده‌کرد که خوای گوره له پۆژی شه‌مه‌دا پشوویدا، چونکه ماندرو بوو به‌هۆی خولقاندنی ئاسمانه‌کان و زه‌مینه‌وه، پاکوبی‌گه‌ردی بۆ خوای گوره سه‌باره‌ت به‌ و قسانه‌ی که ده‌یکه‌ن، بۆیه خوای تعالی ده‌فه‌رمووت: ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ﴾ [ق: ۳۸] واته: ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا﴾ سویند به‌خوا بی‌گومان دروستمان کردووه ﴿السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانه‌کان و زه‌وی و هه‌رچی له نیوانیاندا یه ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ له شه‌ش پۆژدا ﴿وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ﴾ وه هیچ ماندوو بوونی‌کمان تووش نه‌بوو. هه‌روه‌ها خوای گوره

دهه رموت: ﴿وَلَمْ يَعْزِبْنَاهُمْ﴾ [الأحقاف: ۳۳] واته: ماندوو نه بوو به هوی خولقاندنیانه وه، چونکه مانای وشه ی (عَی) ماندوو بوون ده گه یه نی، ئەم ئایه تانه بهر په رچدانه وه یه بۆ جووله که کان، بانگه شه ی ئەوه ده که ن که گوايه خوای گه وره به هوی ماندوو بوونه وه له پۆژی شه مه دا پشوویدا، بۆیه تیایدا داده نیشن و پشوو ده دن، به لام ئەمه بانگه شه یه کی پووجه. گاوارانیش پۆژی یه کشه میان برد، چونکه سه ره تای خولقاندنه. به لام هه ینی کۆتایی و ته واو بوون و کامل بوونی خولقاندنه، باشه کامیان له پیشترو چاکتره؟ سه ره تای خولقاندن یا خود ته واو بون و کامل بوونی خولقاندن؟ بیگومان ته واو بوون و کامل بوون له پیشترو چاکتره، ئەوه بوو خوای گه وره پۆژی هه ینی بۆ ئەم ئوممه ته هه لبارد، بۆیه له هیچ شتی کدا ئیره یی مان پینابه ن به ئەندازه ی ئیره یی بردنیان به ئیمه سه باره ت به پۆژی هه ینی. ئەمه ش ئاماژه بۆ فه زل و چاکه ی ئەم ئوممه ته ده کات، که خوای گه وره چاکترین پۆژی بۆ هه لباردوه، که پۆژی هه ینیه.

وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ لَنَا نَعْمًا فِيهِ، عَدَا لِلْيَهُودِ وَبَعْدَ غَدٍ لِّنُصَارَى (۱))

واته: ((نیمة له دنیادا دواين نوممه تانین و له قیامه تیشدا پیشکه وتوانین، نه گەر چی نه وان پیش نیمة کتیبیان بۆ هاتوره، نیمة دواي نه وان بۆمان هاتوره، نه مه نه و بۆزه به که فرهز کرایه سه ریان، که چی نه وان له و باره وه جیاوازییان تیکه وت _ مه به سنی بۆژی هه یینی _ به لام خوی گه و ره پیتموننی کردین بۆ نه و بۆزه و، خه لکی نیابدا بواي نیمة ده که ون، سبه یینی بۆ جووله که و، دوو سبه ی بۆ گاوردان)).

وَإِنَّا مُنذِرُونَ: ((أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ)) (۲) واته: پیغه مبه ری ﷺ فره موریه تی: ((من به که م که س ده بم که زه ویم بۆ قلیش ده بات)).

- .....
- (۱) .. واته: بۆژی هه یینی بوبه به که م بۆژ، پاشان به دوایدا بۆژانی شه مه و به ک شه من، واته: پیشه وه یی بۆبه هی نه م نوممه ته، سوپاس و ستایش بۆ خوا.
- (۲) _ بۆژی قیامه ت، له کاتی زیندوو بونه وه دا، که فوو به (صور) دا کرا _ زه وی فلش ده بات له ناستی نه وانه ی که مردوون، به که م که سیش که زه وی له ناستیدا فلش ده بات، پیغه مبه رمان موحه مه ده ﷺ نه م شته نامازه بۆ فه زل و چاکیتی پیغه مبه ری خوا ﷺ ده کات، خوی گه و ره ده فره موریت: ﴿يَوْمَ تَشَقُّ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِك حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ [ق: ۴۴] واته: ﴿يَوْمَ تَشَقُّ الْأَرْضُ عَنْهُمْ﴾ بۆژی دی زه وی له ناست نه وانه (ی مردوون) قلیش ده بات ﴿سِرَاعًا﴾ به په له (دینه ده ره وه) ﴿ذَلِك حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ نه و کۆ کردنه وه به لای نیمه وه ناسانه.

فَهَذَا اللَّهُ لَهُ، النَّاسُ لَنَا تَبَعٌ فِيهِ، غَدًا لِلْيَهُودِ وَبَعْدَ غَدٍ لِلنَّصَارَى (١))

واته: ((ئيمه له دونيادا دواين نوممه تانين و له قيامه تيشدا پيشكه وتوانين، نه گەر چي نه وان پيش ئيمه كتيببان بو هاتوهو، ئيمه دواي نه وان بومان هاتوهو، نه مه نهو پوژدهيه كه فهرز كرايه سهريان، كه چي نه وان لهو بارهوه جياوازيبان تيگهوت _ مه به ستي پوژي هه ينيه _ به لام خواي گوره پينموني كردين بو نهو پوژهو، خه لكي نيابدا دواي ئيمه ده كه ون، سبه يني بو جووله كهو، دوو سبه ي بو گاوران)).

وقال ﷺ: ((أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ)) (٢) واته: پيغه مبهري ﷺ فه رمويه تي: ((من يه كه م كه س ده بم كه زه ويم بو قليس ده بات)).

-
- (١) _ واته: پوژي هه يني بوبه يه كه م پوژ، پاشان به دوايدا پوژاني شه ممه و يه ك شه ممه ن، واته: پيشه وه يي بوبه هي نه م نوممه ته، سوپاس و ستايش بو خوا.
- (٢) _ پوژي قيامه ت، له كاتي زيندوو بونه وه دا، كه فوو به (صور) دا كرا _ زه وي قليس ده بات له ئاستي نه وان ه ي كه مردون، يه كه م كه سيش كه زه وي له ئاستيدا قليس ده بات، پيغه مبه رمان موحه ممه ده ﷺ نه م شته ئاماژه بو فه زل و چاكي تي پيغه مبه ري خوا ﷺ ده كات، خواي گوره ده فه رموي ت: ﴿يَوْمَ تَشَقُّ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ [ق: ٤٤] واته: ﴿يَوْمَ تَشَقُّ الْأَرْضُ عَنْهُمْ﴾ پوژي دي زه وي له ئاست نه وان ه (ي مردون) قليس ده بات ﴿سِرَاعًا﴾ به په له (دينه ده ره وه) ﴿ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ نه و كو كردنه وه به لاي ئيمه وه ئاسانه.

هروهه پيغه مبهري خوا ﷺ فرمويه تي: ((آيَ بَابِ الْجَنَّةِ فَأَسْتَفْتِحُ، فَيَقُولُ الْحَارِثُ: مَنْ أَنْتَ؟ فَأَقُولُ: مُحَمَّدٌ، فَيَقُولُ: بِكَ أَمِرْتُ أَنْ لَا أُفْتَحَ لِأَحَدٍ قَبْلَكَ))^(۱). واته: فرمويه تي: ((ديمه ده رگای به هشت و داوای کردنه وهی ده کم، ده رگاوانی به هشتیش ده لیت: تو کی؟ ده لیم: موحه ممه د، بویه ده لیت: فرمانم پیکراوه بؤ توی بکه مه وه، بؤ هیچ که سیکی پیش تو ده رگا که نه که مه وه)).

(۱) _ نه شته به شیکه له فهزل و چاکه کانی پیغه مبهري خوا ﷺ، به شیکه له فهزل و چاکه کانی نه م پیغه مبهروه، فهزل و چاکه کانی نوممه ته که ی، پیغه مبهري خوا ﷺ به که م که سه که داوای کردنه وهی ده رگای به هشت ده کات، خوی گه ورهش فرمانی به ده رگاوانی به هشت کردوه که پیش پیغه مبهري خوا ﷺ بؤ هیچ که سیکی دیکه ی نه کاته وه، خوی گه وره ده فرمویت: ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ [الزمر: ۷۳] واته: ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ وه که سانی که له په روه ردگاریان ده ترسان ده برین ﴿إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ بؤ به هشت پؤل پؤل ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾ تا کاتی دینه (نزیکی) به هشت ﴿وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ و ده رگا کانی ده کرینه وه ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ و ده رگاوانه کانی به وان ده لین ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ سه لامتان لیبیت ﴿طِبْتُمْ﴾ نیوه پاکو خاوین بوون (له تاوان له دونیادا) ﴿فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ که واته: برؤنه ناو به هشت به هه میسه یی. به که م که س که داوای کردنه وهی ده رگای به هشت ده کات، پیغه مبهرمان موحه ممه ده ﷺ، له نیو پیغه مبهرانی شدا به که م پیغه مبهر ده بی که ده چیته به هشته وه، له نیو نوممه تانی شدا نوممه تی موحه ممه د ﷺ به که م نوممه ت ده بی که ده چنه به هشته وه، نه گه رچی کوتا هه مینی نوممه تانن له پوی خولقاندنه وه، به لام له پؤزی قیامه تدا پیشی هه موو نوممه تانی تر ده که ون.

هزار و چاکه ی خوی و نومه نه که ی زلد زلد^(۱) و له و کانه وهی که خوی گه وره
 بار دویه نی، کردویه نی به جیاکار له نیوان دوستان و دوزمنانی خوا دا^(۲)، بویه هیچ
 کس ناسی به وهلی و دوستی خوی گه وره جگه له وانه ی که نیمان به موحه مه د بِسْمِ اللَّهِ
 دینن، و به وهی که بوی دابه زینراوده، له ناوه کی و بهوکاره وه (باطناً و ظاهراً) شوینی
 گهوت بین^(۳)

(۱) واته: له زل و چاکه کانی پیغه مبهری خوا بِسْمِ اللَّهِ که پیسی تاک بۆتوه به سهر
 همور پیغه مبهرانی دیکه و، سه رتاپای مه خلوقاتی تردا، هه روه ها فه زل و چاکا کانی
 نه و نومه نه ی که پیسی تاک بونه ته وه به رانبه ر به همور نومه تانی تر.

(۲) له و کانه وهی که خوی گه وره نه م پیغه مبهری بِسْمِ اللَّهِ بۆ هه مور مرفایه تی
 ناردوده، کردویه تی به جیاکار له نیوان دوستانی خوا و دوستانی شهیتاندا، خوی
 گه وره نه م پیغه مبهری کردوده به هۆکار بۆ جیا کردنه وهی هه ق و باتل، هیدایه ت و
 گومپایی، پنگه ی پاست و له پیسی لادان، کردویه تی به هۆکاری جیا کردنه وه به و قورپان
 و سویننه ته ی که بوی دابه زاندوده، به و ده رخستن و په وان بیژی و ناشکر کردنه ی که
 پیسی به خشیه و، به و نامۆزگاری و نه مانه ت و ده ست پاکیه ی پیسی داوه، بویه خوی
 گه وره پیغه مبهری بِسْمِ اللَّهِ کرد به هۆکاری جیا کردنه وهی نیوان هه ق و باتل.

(۳) نابن به وهلی و دوستانی خوا جگه له وانه ی که نیمانی پیدی نین، واته له
 ناره کی و بهوکاره وه نیمان به پیغه مبهری خوا بِسْمِ اللَّهِ دینن، نه وه به س نییه که ته نها به
 بهوکار نیمانی پیسی بینن، وه کو مونا فیق و دوپه وه کان، خوی گه وره له م باره وه
 ده فرمویت: ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ
 يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ [المنافقون: ۱] واته: ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ﴾ کاتیک که دوپوان
 بینه لات ﴿قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ﴾ ده لین شایه تی ده ده یین که به پاستی تو
 پیغه مبهری خویت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ﴾ وه دیاره خویش ده زانی که تو

په وانه کراوی نه وی ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ﴾ و خوا شایه تی ده دات ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ که
 بیگومان دوو پوان دروژنن. بو دوو پوان دروژنن؟ چونکه خوی گه ورده ده فـرمویت:
 ﴿يَقُولُونَ بِاللَّسْتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ [الفتح: ۱۱] واته: ﴿يَقُولُونَ بِاللَّسْتِهِمْ مَا﴾ نه وی
 به زمانیان ده یلین ﴿لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ له دلیاندا نییه. هـروهـا نه و که سانه ش که له
 ناوه کیه وه نیمانی پیدینن و، دان به پیامه که یـدا نانین، وکو موشریک جوله که و
 گاوردگان، نه م تا قمانه هیچ گومانیکیان نییه که موحه ممد ﷺ پیغه مبری خویبه،
 به لام لووتبه رزی و نیره یی و ده مارگیری نه فامی پیکرییان لیده کات دان به
 په یامه که یـدا بنین، خوی گه ورده له م باره وه ده فـرمویت: ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي
 يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ [الأنعام: ۳۳] واته: ﴿قَدْ
 نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ﴾ به راستی نیمه ده زانین که بیگومان نه وی که نه وان
 ده یلین غه مبارت ده کات ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ به لام بیگومان نه وان تو به دروژن
 دانانین ﴿وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ به لکو نه و سته مکارانه نایه ته کانی خوا
 ﴿يَجْحَدُونَ﴾ نینکار ده کـن. هـروهـا خوی گه ورده ده ربارهی جوله که و گاوردان
 ده فـرمویت: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ
 الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ [البقرة: ۱۴۶] واته: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ نه وان هی که په راومان
 پی داون ﴿يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ﴾ پیغه مبر ﷺ ده ناسن وه کو چون کورانی
 خویان ده ناسن ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ﴾ بیگومان کومه لیک له وان ﴿لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾ نه و
 راستی به ده شارنه وه ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ له کاتیدا نه وان ده زانن (موحه ممد ﷺ
 پیغه مبره). بویه هیچ کس برپای به م پیغه مبر ﷺ نابی، تاوه کو له پووکاود
 ناوه کیه وه برپای پی نه مینن.

هر که س بانگه شهی خوشویستن و دوستایه تی خوا بکات له کاتیگدا که شوینی
 موحه ممد ﷺ نه که وت بی، با دنیا بی له وهلی و دوستانی خوا نییه، به لکو نه و
 که سهی سه ریچی بکات دوزمنی خواو دوستی شهیتانه^(۱)، خوی گوره ده فهرمویت:
 ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ [آل عمران: ۳۱] واته: ﴿قُلْ﴾ (نهی
 موحه ممد ﷺ) بلی ﴿إِنْ كُنْتُمْ﴾ نه گهر نیوه ﴿تُحِبُّونَ اللَّهَ﴾ خواتان خوش دهویت
 ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ که واته دوی من بکه ون ﴿يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ تا خواش نیوهی خوش بوی.

(۱) _ هر که س بانگه شهی خوشویستن خواو دوستایه تی خوا بکات و، گویه نه و
 دوستی خویه، له کاتیگدا شوینی پیغه مبهری خوا ﷺ ناکه وی، راست ناکات، خوی
 گوره له م باره وه ده فهرمویت: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ
 ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (۳۱) [آل عمران: ۳۱] واته ﴿قُلْ﴾ (نهی موحه ممد ﷺ)
 بلی ﴿إِنْ كُنْتُمْ﴾ نه گهر نیوه ﴿تُحِبُّونَ اللَّهَ﴾ خواتان خوش دهوی ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ که واته:
 دوی من بکه ون ﴿يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ تا خواش نیوهی خوش بویت ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ وه
 له گوناها کانتان خوش ببیت، ههروه ها خوی گوره ده فهرمویت: ﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ
 وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ [آل عمران: ۳۲] واته: ﴿قُلْ﴾ بلی ﴿أَطِيعُوا
 اللَّهَ﴾ فرمانبری خوا ﴿وَالرَّسُولَ﴾ و پیغه مبهر بکه ن ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ نینجا نه گهر پشت
 هه لکه ن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ نه وه بیگومان خوا ﴿لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ بیبرویانی خوش ناویت.
 خوی تعالی شوینکه وتنی نه م پیغه مبهری ﷺ کردوه به نیشانه بو خوشویستن
 خوا، بویه هه هر که سیک شوینی پیغه مبهری خوا ﷺ نه که وی، بیگومان خوی
 گوره شی خوش ناویت، نه گهرچی بانگه شهی نه وه ش بکات، جوله که و گاوره کان
 ده یانگوت: نیمه کوران و دوستانی خواین، بانگه شهی نه مه یان ده کرد، به لام شوینی
 نه م پیغه مبهره ﷺ نه که وتن، بویه نه وان دوزمنی خوان، هه هر که سیک نیمان به م
 پیغه مبهره ﷺ نه هینی، دوزمنی خوی، خوی گورهی خوش ناوی.

حه سەنى بە صرى _ په حمەتى خوا لى بىت _ فه رموويه تى: ((كومه له كه سانىك بانگە شەى ئەو هەيان دە كرد كه خوايان خۆش دەوى، خواى گە و رەش ئەم ئايە تەى بۆ دابە زاندىن وەكو تاقىكردنه وە يەك^(۱)، خواى گە و رە لەم ئايە تە دا ئەو هە پوون دەكاتە وە:

(۱) _ خواى گە و رە ئەو ئايە تەى كردو ه بە تاقىكردنه وە، بۆ جوله كه و گاوران و تاقمانى دىكهى جگه له وانىش، وەكو صۆفیه كان و گوپه رستان و كه سانى ترىش، بانگە شەى خۆشويستنى خواو، خۆشويستنى پىغه مبه ره كهى ﷺ ده كەن، بە لام گوپرايه لىى خواو، پىغه مبه ره كهى ﷺ ناكەن، بۆيه بانگە شە كه يان درۆيه، شاعير دە لىت:

تعصى الإله وتزعج حبه

هذا لعمرى فى القياس شنيع

لو كان حبك صادقاً لأطعته

إن المحب لمن يحب مطبوع واته:

سە رپىچى خوا وە ند دە كه يت و بانگە شە دە كه يت كه خۆشت دە وى

سویند بە خوا ئەمە له قیاس كردندا ترسناكە

ئە گەر خۆشويستنه كه ت راست بوایه گوپرايه لى دە بووى

چونكه خۆشه ويست گوپرايه لى خۆشه ويسته كه يە تى

﴿فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ بۆيه هەر كه س شوینى ئەم پىغه مبه ره ﷺ بکه وى، بىگومان

خواى گە و رە خۆشى دە وى، هەر كه سيش شوینى نه كه وىت، خواى گە و رە رقى لىيه تى،

دوژمنى خوايه ئە گەر چى بانگە شەى ئەو هە بكات كه دۆستى خوايه، نىشانى

خۆشويستنى خواى گە و رە برىتیه له شوینكه وتنى پىغه مبه رى خوا ﷺ، بە روبومه كهى

چیه؟ بە روبومه كهى ئەو هە يە كه خواى گە و رە لەم ئايە تە دا دە فه رمو يت: ﴿يُحِبِّكُمْ اللَّهُ

وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ئەمە بە روبومه كه يە تى كه خواى گە و رە له تاوانى ئەو

كه سانه خۆش دە بى كه شوینى ئەم پىغه مبه ره ﷺ دە كه ون. نىشانه كهى باس كردو ه

كه برىتیه له شوین كه وتن، بە روبومه كه شى باس كردو ه كه خواى گە و رە خۆشى

دە وین، و له تاوانه كانىان خۆش دە بى. دوو بە روبومى بۆ باس كر دوین كه برىتیه له بە

دە ست هینانى خۆشه ويستى خواو، خۆش بوون له تاوانه كانى.

که هر که سبک شوینی پیغمبر ﷺ بکهویت، با دنیا بیت خواش خوشی دهوی، وه هر که سبکیش بانگه شهی خوشویستنی خوا بکات و، شوینی پیغمبر ﷺ نه کهویت، له وهلی و دوستانی خوانی یه))، کومه لیکتی زوری دیکه ش وا دهزانن خودی خویان یان کهسانی تر له وهلی و دوستانی خوان به لام له دوستانی خواش زین^(۱)، جووله که و گاوره کان بانگه شهی نه وه ده کهن که دوستی خوان و گویه هیچ کهس ناچیته به هشته وه جگه له کهسانی سر به خویان، تا نه و راده یه ی بانگه شهی نه وه ده کهن که کورپان و خوشه ویستانی خوان^(۲).

(۱) _ زورن نه و کهسانی بانگه شهی ده کهن که له دوستانی خوان، به لام ته نها بانگه شهی وه هیچی تر، بانگه شهی دوستایه تی بو خودی خویان یان بو کهسانی دیکه ده کهن و، ده لئین: نه وانه نه ولیاو دوستانی خوان، به لام له کاتی جیبه جیکردن و به جیهتانی کرده وه کانی خویاندا به کرداری، ته ماشا ده کهی شوینی پیغمبر ﷺ خوا ﷺ ناکه ون و، گوپرایه لی نابن، به لکو ته نها شوینی کهسانی دیکه ی وه کو سه رکرده و، پیشه وایان و، بانگه وازکارانی تاییه ت به خویان ده که ون و، گوپرایه لیان ده بن، نه م جو ره که سانه دروزن کاتی که بانگه شهی خوشویستنی خوا ده کهن، دروش ده کهن کاتی بانگه شهی دوستایه تی خوی گه و ره ده کهن، بویه کاتی باسی دوستایه تی خوا ده کری، به رده وام نه م نایه ته ی وه کو به لگه له که لدا وهر گره، ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾، نه مه پیوه ره که یه: ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾.

(۲) _ خوی گه و ره ده فه رمویت: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ﴾ وشه ی ﴿أَبْنَاءُ﴾ لیره دا مانای نه وه یه که نیمه هه ژارین بو خه یری خوی گه و ره، مانای کورپی ره چه له کی ناگه یه نی، به لای نه وانه وه خوی گه و ره بابو، نه وان هه ژارن بو خیری خوی گه و ره، به نده ی دل سوژی نه ون، پاشان خوی گه و ره ده فه رمویت: ﴿قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ﴾ نه گه ر خوشه ویستی خوا بویان سزای نه ده دان، ﴿بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ﴾ نیوه وه کو تیکرپی کهسانی ترن که خوی گه و ره خولقاندونی، خوی تعالی ده فه رمویت: ﴿يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ﴾ [آل عمران: ۱۲۹] واته: خوش نه بی له هر کهس خوی بیه وی وه سزای هر که سیش نه دات خوی بیه وی.

خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَجِبَاءُ فَلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ^(۱) يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَلِلَّهِ الْمُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ [المائدة: ۱۸] واته: جووله که گاورد کان ده یانوت نیمه کوربان و خورشه ویستانی خواین بلی دهی بچی سزاتان ده دات به هوی گوناوه تاوانه کانتانه وه (نه خیر پاست نییه) به لکو نیوه مروفیکن له و مروفانهی که خوا دروستی کردون خوش نه بی له هر که س بیهوی و سزای هر که سیش نه دات که بیهوی و هر بق خویه مولکی ناسمانه کان و زهوی وه هرچی وا له نیوانیاندان وه هر بق لای نه ویشه گه رانه وه.

هه روه ها خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۱۱۱) بَلَى مَن أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۱۱۲)﴾^(۲) [البقرة: ۱۱۱-۱۱۲] واته: (جووله که و گاورد کان) ووتیان: که س ناچیتته به هه شته وه مه گه ر یه کیک که جووله که یا گورد بیت نه مه تاواتیانه پییان بلی: به لگه تان بهینن نه گه ر پاست ده که ن (نه وانییه) به لکو هر که سیک به پاستی پوو بکاته خوا و له هه مان کاتدا چاکه کار بیت نه وه بوی هه یه پاداشت له لای په روه ردگاریه وه نه ترسیان له به ره و نه خه میش ده خون .

(۱) _ نه مه وه لامدانه وه یه بق نه وان.

(۲) _ خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا﴾ [البقرة: ۱۳۵] بانگه شهی نه وه یان ده کرد که هیچ که س هیدایه تدرا نابی مه گه ر جووله که یان گورد بیت، نه مه مانای وایه نه م نومته هیدایه ت دراو نییه و، کافره، چونکه نه جووله که یه و، نه گاورد، پاشان وتیان: ﴿وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى﴾ تا نه و ناسته ی به هه شتیشیان بق خویان گرتووه و، هیچ که سیش ناچیتته نیوی مه گه ر له وان بیت، خوای تعالی ده فه رمویت: ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ به لگه کانتان بیتن که نامارزه بق نه و قسانه بکات، ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ به لگه کانتان بیتن نه گه ر پاستگون له بانگه شه کانتاندان، چونکه هر که س بانگه شهی

شتیک بکات، پیویسته به لگه ی بو بینیتته وه، تهنه بانگه شه کردن به بی به لگه قبول
 ناکریت، بویه خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿مَاتُوا بُرْمَانَكُمْ﴾ به لگه کانتان بینن، چونکه
 داوای به لگه له که سی نکولیکار ده کریت وه کو چون له که سی جیگیرکار داوا ده کریت،
 داوای به لگه یان لیده کریت، چونکه نکولییان کردو وتیان: ﴿لَنْ يَدْخُلَ﴾ واته: ناچیتته
 نیو به هه شته وه، ﴿إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى﴾ مه گهر جووله که یان گاور بیته،
 هه روه ها هر که سیك شتیک جیگیر بکات پیویسته به لگه ی بو بینیتته وه، پاشان خوی
 تعالی ده فهرمویت: ﴿بَلَى﴾ واته: به لی که سانی دیکه ی جگه له جووله که و گاور ده چنه
 به هه شته وه ﴿مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ هه ر که سیك به دلسوژی په رستنه کانی بو خوی
 گه وره نه نجام بدات و، شیرکی تیدا نه کات ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و شوینکه وتووی پیغه مبه ری
 خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بیته، نه مه یه مه رجه کانی قبول بوونی کرده وه: به دلسوژی نه نجام دانی بو
 خوی گه وره و (الإخلاق لله)، شوینکه وتنی پیغه مبه ری خوا (الإتباع للرسول).

هاوه لپه رستانی عه ره بیش بانگه شهی نه وه بیان ده کرد که نه هلی خوان، چونکه دانیشتویی مه ککه و دراوستی مالی خوان، وه کو نه وهی خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُنلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰٰ أَعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ﴾ (۶۶) مُسْتَكْبِرِينَ بِه سَامِرًا تَهْجُرُونَ ﴿۶۷﴾^(۱) [المؤمنون: ۶۶-۶۷] واته: بیگومان (پیشتر) نایه ته کانی من ده خوینرایه وه به سهرتاندایه به لام نیوه به دوی خوتاندایه پاشه لپاش ده گه رانه وه له به رامبه رنه و (قورنانه دا) خوتان به گه وره ده زانی شه وگارتان ده برده سهر به گالته کردن و قسهی ناشیرین ووتن (به نایه ته کانی خوا).

(۱) _ ده یانگوت: با شوینی نه م پیغه مبه رهش نه که وین، ته نها نه وه مان به سه که نیمه ناوه دان که ره وه و، سهر په رشتیاری مالی خوانین، له م نایه تدا خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿مُسْتَكْبِرِينَ بِه﴾ به مالی خواوه فیز زلی و لووت به رزییان به سهر خه لکدا ده نواند ﴿سَامِرًا﴾ شه وگارتان له شوینی کوبونه وه کانی خوتاندایه ده برده سهر و ستایشی خوتانده کردو، شانازیتان به خوتانه وه ده کرد به سهر خه لکیدا ﴿تَهْجُرُونَ﴾ هه ره موو شه وگارتان به گالته کردن و قسهی ناشیرین ووتن و ده مپسی به سهر ده برد. نه مهش به ربه رچدانه وه و وه لامدانه وه به بو نه و بیباوه رانه.

مهروهه ما خواى گه وده ده فهرمويت: ﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ
 أَوْ يُجْرِحُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾^(۱) [الأنفال: ۳۰] واته: وه (بیر
 بکهره وه) کاتیک نه وانهی بی باوه پ بوون پیلانیان له دژت ده گپرا تا به ندو کۆتت بکه ن
 یان بتکوژن یان (له مه ککه) دهرت بکه ن و نه وانه (به رده وام) فر و فیلّ ده کهن و
 خوايش له به رامبه ر نه واندا پیلان ده گپرت وه خوا چاکترینی پیلان گپرانه (به رامبه ر
 پیلان گپران).

(۱) _ له خانهی کۆپ به ستندا کۆبونه وه، که شاره زایان و خاوه ن پراو پیاو
 ماقولانیانی تیدا کۆده بویه وه، چ شتیك به موحه ممه د بکه ن، که جنیو به
 خاوه ننده کانیان ده داو، به سووک ته ماشای عه قلّ و چۆنیه تی بیرکردنه وه یان ده کات،
 مهروهه ما کاتی هاوه لانی بۆ مه دینه ی پیروژ کۆچیان کرد، بیباوه پان ترسان له وه ی
 نه میش کۆچ بگات و پییان بگات و، له وی هیژیکی بۆ دروستی و، غه زایان بکه ن و،
 ده ستیان به سه ردا بگرن، بۆیه به هه موو توانایه کیانه وه هه ولایاندا پتگی له
 کۆچکردنه که ی بگرن و، نه هیلن به هاوه لانی بگات، له خانهی کۆپ به ستندا کۆبونه وه به
 مه به ستی پراویژکردن، چ شتیکی لیبکه ن؟ که سانیتیکیان وتیان: به ندیده که یین، خواى
 تعالی له م باره وه ده فهرمويت: ﴿لِيُثْبِتُوكَ﴾ تا به ندو کۆتت بکه ن، چونکه له زمانى
 عه ره بیدا وشه ی (الإثبات) واتای به ندرکردنیش ده به خشیت، واته: به ند و کۆت بکریت
 تا ده مریت، وه کو چون شاعیرانی دیکه ی جگه له و مردن، خواى تعالی له م باره وه
 ده فهرمويت: ﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُّ بِهِ رَبِّبَ الْمُنُونِ﴾ [الطور: ۳]. واته: ﴿أَمْ يَقُولُونَ
 شَاعِرٌ﴾ نه به لکو ده لاین (موحه ممه د ﷺ) شاعیره ﴿نَتَرَبَّصُّ بِهِ رَبِّبَ الْمُنُونِ﴾
 چاوه پوانى مردنى ده که یین. چاوه پوان ده بین تاوه کو ده مریت، به ندو کۆت ده کری، بۆ
 نه وه ی کۆچ نه کات و، به هاوه لانی نه گات، پاشان خواى تعالی له هه مان نایه تدا
 ده فهرمويت: ﴿أَوْ يَقْتُلُوكَ﴾ یان بتکوژن، کۆتایی به زیانت بینن و، به وهینه وه، ﴿أَوْ
 يُجْرِحُوكَ﴾ یان (مه ککه) دهرت بکه ن، بۆ نه وه ی وه ده ری نین و، کاروباریان لی تیک

نهدات. له م کاته دا شهیتان له شیوهی مرؤفئیکدا هاته مه جلیسه که یان و پیسی گوتن: له
 هه موو هۆزه کان کۆمه لئیک لاو کۆبکه نه وهو، هه ر یه کیکیان تیریکیان بده نی، هه ر کات
 موحه ممه د هاته دهره وه، لئی دهره ن وه کو لئیدانی یه ک پیاو، خوینه که ی له نیوان
 هه موو هۆزه کاندا بلاو ده بیته وهو، هۆزه که شی توانای جهنگی هه موو هۆزه کان
 دیکه یان نابی، گوتی: نه مه یه پای پاست و ته واو، لاوه کانیا ن کۆ کرده وهو، چه کیان
 دانی، چون چاودیری هاتنه دهره وهی پیغه مبه ری خویان صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده کرد، به لام خوی
 گوره له نیوان هه موویانه وه دهریچاند بی نه وهی نه وان هیچ هه سستیک به دهرچوونه که ی
 بکه ن، پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عه لی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له جیگه که ی خۆیدانا، ته ماشایان ده کردو، وایان
 ده زانی پیغه مبه ره صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له نیوان هه موویانه وه چووه دهره وه به بی نه وهی هه سستی
 پیبکه ن، خوی تعالی کردیه دهره وه، هیندی خۆل و خاکی پرژان به سه ر سه یانداو،
 چووه دهره وه بو لای نه بوبه کر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، هه ر دوو کیان به ره و نه شکه وت (ثور) به ریگه وتن
 و، خویان تیدا شارده وه، تا راودونانیا ن ته واو بوو، پاشان به سه لامه تی و نارامی خوی
 گوره وه چون بو مه دینه ی پیروز، تا که شتنه نه وی، به هاوه لانی که شت، خوی
 گوره له م نایه ته دا بو پیغه مبه ره که ی نه م پووداوه ده گپرتته وه، که به ریگه یه کی
 سه رسوپمین له نیوانیا نه وه دهریه تیا به بی نه وهی هه سستی پی بکه ن، پاشان خوی
 گوره له م نایه ته دا ده فه رمویت: ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾ وه خوا چاکترینی پیلان گپرانه
 (به رامبه ر پیلان گپران)، له نایه تیکی تر دا خوی گوره ده فه رمویت: ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ
 عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصَدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ (۳۵) إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ
 أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ
 جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴿۳۶﴾ [الأنفال: ۳۵ - ۳۶] واته: ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ﴾ وه
 نوئی نه وان (بتپه رستان) له مالی خوادا هیچ نییه

﴿إِذَا مَكَأ﴾ جگہ لہ فیکہ کردن ﴿وَتَصْدِيئُهُ﴾ و چہ پہلہ لیدان نہ بیت ﴿فَأَذُواوا الْعَذَاب﴾
 کہوانہ: بچیزن سزای سہخت (لہ بہ دردا) ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بہ ہوی بہوا
 نہ میناننانہ وہ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بہ راستی نہوانہی کہ بیباوہ پین ﴿يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾
 مال و سامانیان خہ رجدہ کن ﴿لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بؤ نہ وہی بہ رہہ لستی رینگہی
 خوا بکن ﴿فَسَيُنْفِقُونَهَا﴾ جا لہ مہو دوا (مال و سامانیان) بہ خندہ کن و دہ بیہ خشن
 ﴿تُمْ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾ لہ پاشان دہ بیت بہ داخ و پہ ژارہ بویان ﴿تُمْ يُعْلَبُونَ﴾ پاشان
 زین دہ کہون ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وہ نہوانہی کہ بی باوہ پین ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ ہر لہ
 دوزہ خدا کو دہ کرینہ وہ. سہ رسہختی بیباوہ پان گہشتہ نہ و ناستہی کہ خوی گہورہ
 لہ م نایہ تہ دا دہ فرمویت: ﴿وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا
 جَحَازَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ [الأنفال: ۳۲] واتہ: ﴿وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ﴾ (بیر
 بکہرہ وہ) کاتیک (کہ بیباوہ پہ کان) دہ یانوت نہی پہرہ ردگار ﴿إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ
 مِنْ عِنْدِكَ﴾ نہ گہر نہم قورنانه راستہ و لہ لایہن تووہ ہاتوہ ﴿فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا جَحَازَةً﴾
 دہی بہ رد بہ سہرماندا بیبارینہ ﴿مِنَ السَّمَاءِ﴾ لہ ناسمانہ وہ ﴿أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ یان
 سزای سہختی پیر نازارمان بؤ بنیرہ. تہ ماشاکہ چؤن کوفرو سہ رسہختی و جہور مروؤ
 بہ چ ناستیک دہ گہ یہ نی، نارہ زایی دہ ردہ پین و تہ حددای خوی تعالی دہ کن. لہ
 نایہ تیکی تردا خوی گہورہ دہ فرمویت: ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ
 اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ [الأنفال: ۳۳] و بہ راستی خوا سزایان نادات لہ کاتیکدا تو
 (نہی موحمہد ﷺ) لہ ناویاندا بیت ہرہوہا خوا تووشی سزایان ناکات لہ کاتیکدا
 نہوان داوای لیبوردن بکن. لہ م نایہ تہ دا خوی گہورہ دووشتی باسکردوہ کہ رینگن
 لہ وہی خوی گہورہ سزایان بدات، یہ کہم: بوونی پیغہ مہبری خوا ﷺ لہ نیوانیاندا،
 لہ راستیدا قہومی ہر پیغہ مہرینک تیا دہ چن نہ گہر لہ نیویاندا نہ ما. دووہم: داوای
 لیخوشبوون کردن سزا

دوور ده خاتوهه. پاشان خواى گوره له نابه تىكى تردا ده فه رمويت: ﴿وَمَا هُمْ أَرْءَ
 يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾، ﴿وَمَا هُمْ أَرْءَ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ خوا
 چون سزايان نادات له كاتيكدا نه وان ريگري له حاجى و عه مره كاران ده كه ن بو نه وهى
 بو مالى خوا نه چن، ﴿يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ چونكه سالى حوده ييبه ريگريان له
 پيغه مبهري خوا ﴿وَصَلَّى﴾ و هاوه لاني كردو نه يانهيلا بو مالى خوا بچن، ﴿وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ﴾
 نه ميه مه حلى شاهيد له كاتيكدا نه وان خو شه ويست و سه ربه رشتياري نه و
 (مزگه وته) نين، ﴿إِنْ أَوْلِيَاءَهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ به راستى
 سه ربه رشتيار و خو شه ويستى نه و (مزگه وته) خوا ناسان و پاريزكارانن، به لام
 نقره بيان نازانن.

تا خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّفُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ [الأنفال: ۳۴] واته: ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ له کاتیکدا نه وان به رگری (موسلمانان) ده کهن له چون بؤ مزگه وتی به ریند پیرۆز ﴿وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ﴾ له کاتیکدا نه وان خوشه ویست و سه ره رشتیاری نه و (مزگه وتی) نین ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّفُونَ﴾ به راستی سه ره رشتیاری خوشه ویستی نه و (مزگه وتی) خواناسان و پاریزکارانن ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ به لام زۆریه یان نازانن.

خوای گه وره بؤی پوونکردوینه ته وه که هاوه لپه رستان وه لی و دوستی نه و نین و، وه لی و دوستی پیغه مبه ره که شی نین، به لکو له راستیدا ته نها له خواترسان دوستی نه ون^(۱).

(۱) - نه مه یه سنووری جیاکار له مه سه له که دا، به راستی ته نها بانگه شه ی وه لایه ت و دوستایه تی به س نییه تا به لگه ی له سه ر داده مه زینیت، که بریتیه له په رستن و له خوا ترسان، هر که س بانگه شه ی دوستایه تی بکات، ته ماشای کرده وه که ی ده کریت، نه گه ر کرده وه کانی صالح و چاک بوون و، له په روه ردگاری ده ترسا، نه وه بیگومان وه لی و دوستی خواجه، به لام نه گه ر به پیچه وانه شه وه بوو، بیگومان دوستی شه ی تانه و، دوستی خوا نییه، نه مه یه سنووری جیاکاری له نیوان دوستانی خوا و دوستانی شه ی تاندا، خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّفُونَ﴾ نه م نایه ته به لگه یه له سه ر نه وه ی که دوستانی خوا سنوردار کراوه ته نها به و که سانه وه که له خوای گه وره ده ترسن، مانای وایه نه وانه ی که له خوا ناترسن دوستی خوا نین به لکو دوستی شه ی تانن.

و ثبت ان ((السحیحین)) عن عمرو بن العاص رضی اللہ عنہ قال: سمعت رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم يقول
 جہاراً من غیر سر: ((إِنَّ أَلَ فُلَانٍ لَيْسُوا لِي بِأَوْلِيَاءَ - يَغْنِي طَائِفَةٌ مِنْ أَقَارِبِهِ - إِنَّمَا وَلِيِّيَ اللهُ
 وَمَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ))^(۱). واته: له عہری کوپی عاصوہ رضی اللہ عنہ فرموویہ تی: گوئیستی
 پیغہ مبری خوا بووم صلی اللہ علیہ وسلم به ناشکراو به بی نہینی دہیفہ رموو: ((به راستی بنہ مالہ می
 فلان ہرگیز دوستی من نین - مہ بہستی تاہ فہ یک بوو له خزم و کہ سوکاری خوی -
 له راستیدا دوستان و پشتگیرانی من تہنہا خواو نیماندارہ چاکہ کانہ)).

(۱) - نہ گہر خزم و کہ سوکاری پیغہ مبری خوا صلی اللہ علیہ وسلم له سہر کوفر بوون، بیگومان
 دوست و پشتگیری پیغہ مبری خوا صلی اللہ علیہ وسلم نین، ((إِنَّمَا وَلِيِّيَ اللهُ وَمَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ)) دوست و
 پشتگیرانی پیغہ مبری خوا صلی اللہ علیہ وسلم خوی گہورہو، موسلمانہ چاکہ کانن. تہ ماشاکہ
 فرموویہ تی: ((وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ))، ناہمہ یہ و ہلی و دوست: موسلمانہ چاکہ کان، نہم
 شتہ نامازہ بۆ نہوہ دہکات کہ تہنہا خزمایہ تی و نزیکیتی له پیغہ مبری خواہ صلی اللہ علیہ وسلم
 سوودی نییہ، له راستیدا نہوہی کہ سوود بہ خشبیت تہنہا کردہوہی چاکہ، نہ گہر
 چی نہو کہ سہ له خزمان و کہ سوکاری پیغہ مبری خواش صلی اللہ علیہ وسلم نہ بی، نہ بو لہ ہب
 مامی پیغہ مبری خوا صلی اللہ علیہ وسلم بوو، له دوزہ خیشدایہ، نہ بولہ ہب و نہ بوتالیب و ہموو
 نہ وانہی نیمانیان بہ پیغہ مبری خوا صلی اللہ علیہ وسلم نہ ہینا، له دوزہ خدان، له کاتی کدا نہ وان
 مامی بوون، بہ لام بیلال و سہ لمان و صوہ یب و کہسانی غہیری نہ وانیش بہ نندہ
 کویلہ بوون، و بوون بہ ہاوہ لانی بہ پرتزو گہورہ، بۆچی؟ چونکہ نیمانیان بہ خوی
 تعالی ہینا، شوینی پیغہ مبرہ کہی صلی اللہ علیہ وسلم کہ وتن.

نهم گوتاره‌ی پیغمبهری خوا ﷺ ده‌قارده‌ق ریکه‌وتی نه‌و نایه‌ته‌ی خوی
 گه‌ورده‌به که ده‌فرمویت: ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ
 هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةَ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ﴾^(۱) [التحریم: ۴] واته: (نه‌ی
 حه‌فصه‌و عائشه) نه‌گه‌ر هه‌ردوکتان ته‌وبه بکه‌ن و بکه‌رینه‌وه بو لای خودا (جیی
 خزیه‌تی) چونکه به پاستی دلتان لایدا (له هه‌ق و پاستی) وه نه‌گه‌ر پستی یه‌کتر بگرن
 له‌دزی پیغمبهر ﷺ (سه‌رکه‌وتوو نابن) چونکه بیگومان پشتگیری نه‌وه خواو
 جویره‌ئیل و ئیمانداره چاکه‌کانیش دوا‌ی نه‌وان فریشته‌کانیش پشتیوانی نه‌ون.
 وشه‌ی ((صالح المؤمنین))ی نیو‌فرموده‌که‌ی پیغمبهری خوا ﷺ هه‌موو چاکیک
 له ئیمانداران ده‌گریته‌وه^(۲)، که بریتین له ئیمانداره له خوا ترسه‌کانی دوستانی خوا.

(۱) _ نه‌م نایه‌ته سه‌بارته به‌و پووداویه که له‌نیوان پیغمبهری خوا ﷺ

خیزانه‌کانیدا پوویدا، به تایبته‌عائیشه‌و حه‌فصه که هه‌ستان به که‌می‌ک بیزار کردنی
 پیغمبهری خوا ﷺ و داوا‌ی هه‌ندی شتیان ده‌کردو، پیغمبهری خوا ﷺ توانای
 جیبه‌جیکردنی نه‌و داوا‌کاریانه‌ی نه‌بوو، ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا
 عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةَ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ﴾ ئا نه‌مانه
 خوشه‌ویست و هاوپشت و پشتگیری پیغمبهری خوان ﷺ: خواو، فریشته‌کان و،
 ئیمانداره چاکه‌کان، نه‌مانه پشتگیری خوشه‌ویست و هاوپشتی پیغمبهری خوان ﷺ
 هه‌ر که‌سی‌کیش نه‌وانه پشتگیری خوشه‌ویست هاوپشتی بن، هه‌رگیز شکست ناهینی.

(۲) _ ته‌ماشاکه نه‌مه‌یه مه‌حله‌ی شاهید، چونکه خواو ئیمانداره چاکه‌کان
 پشتگیری خوشه‌ویستی پیغمبهری خوان ﷺ، بویه ئیمانداره چاکه‌کان پشتگیری
 پیغمبهرن نه‌ک خزم و که‌سوکاری بی ئیمان.

پیشه وایان نه بو به کرو عومر و عثمان و علی^(۱) و تیکرایی نه هلی (بیعة الرضوان) نه وانه ی له ژیر دره خته که دا گفتیاندایه پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَامُ^(۲) ده چنه چوار چپوهی نه و گوفتاره ی پیغه مبهروه عَلَيْهِ السَّلَامُ که هزار و چوار سهد هاوهل بوون و، هموشیان له به هشتدان، ثبت فی ((الصحيح)) عن النبي عَلَيْهِ السَّلَامُ أنه قال: ((لَا يَدْخُلُ النَّارَ أَحَدٌ بَاتِعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ))^(۳). واته پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمویته ی: ((نه وانه ی له ژیر دره خته که دا گفتیان دا هیچ که سیکیان ناچنه ناگره وه)).

(۱) _ به که م که سان که نه و فرمایشته ی پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَامُ ده یانگریته وه، نه بوبه کرو عومر و عوسمان و علی و، باقیمه نی نه و ده که سهن که مزده ی به هشتیان پی دراوه، نه مانه که وره دوستانی خوی که وره ن، هر همو هاوه لانیس دوستی خوان، به لام فزل و چاکه ی هندیکیان له هندیکی تریان زیاتره.

(۲) _ له پوژی حوده بییه دا بیباوه پان پیگریان له پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَامُ و هاوه لانی کردو، نه یانهیلا به مالی خوا بگهن، و توپژ له نیوان هر دو لادا دهستی پیکردو، پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَامُ نیمامی عوسمانی بو لای خه لکی مه که نارد، ده نگویه ک بلایوبیوه که گویه نیمامی عوسمان له مه که کوزراوه، بویه پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَامُ داوای له سه راپای هاوه لانیکرد په یمانی پی بدن بو جهنگ، نه وه بو هر همو هاوه لان له ژیر دره خته که دا په یمانی جهنگردنیان دایه پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَامُ خوی تعالی له م باره وه له م نایه ته دا ده فرمویت: ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ [الفتح: ۱۸] واته: ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ﴾ سویند به خوا بیگومان خوا پازی بوو ﴿عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ له نیماندارانه ی ﴿إِذْ يُبَايِعُونَكَ﴾ که په یمانیان پی دایت ﴿تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ له ژیر دره خته که دا (له حوده بییه). نه و بوو نه و پیزه ی خویان دهستکوت که بریتی بوو له به دهست هیئانی ره زای بوونی خوی گوره، که هه زاو چوار سهد که س بوون.

(۳) _ به پاستی خوی گوره له هر هموویان خوش بوو، پیغه مبه ریش عَلَيْهِ السَّلَامُ هه والی پیداوین که ناچنه دوزه خوه، بویه نه مانه دوستی خوان به هه قیقه ت.

ھاوشنیوہی ئەمەش فەرموودە کەسێ ترە: ((إِنَّ أَوْلِيَاءِي الْمُتَّقُونَ أَيُّهَا كَانُوا، وَخَيْثُ كَانُوا))^(۱). واتە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی: ((بە راستی دۆستانی من کەسانی لە خواترس و ھەر کەس بن و لە ھەر کوی بن)).

ھەروەھا کەسانێک لە کافرانیشت بانگەشەیی ئەو دەکەن کە دۆستی خۆیان، بەلام دۆستی خۆیان، بە لکو دۆزمنی خۆیان^(۲)،

(۱) _ پێغەمبەری خوا ﷺ دەفەرمویت: بە راستی پشتگیری و خوشەویستی من تەنھا کەسانی لە خوا ترسن، نەک ئەوانەیی ترسی خۆیان نییە، ھەموو کەسیکی لە خوا ترس دۆستی خۆیان پشتگیری و خوشەویستی پێغەمبەرن ﷺ لە ھەر جێگەیە کە بیت لەسەر ئەم زەمینە، ئەگەر چی لە مەککەش نەبێ، ھەر کەسیکیش بیت، ئەگەر چی بەندە و کۆیلەش بیت، یان عەرەب بیت، یان عەجەم بیت، ھەر کەسیک بن، لە خوا ترسان ھەر کەسیک بن خوشەویست و پشتگیری پێغەمبەری خوا ﷺ.

(۲) _ کەسانێک لە کافران بانگەشەیی ئەو دەکەن کە دۆستی خۆیان، وەکو بانگەشەکانی خەلکی مەککە، ھاوێڵ پەرستانی خەلکی مەککە، گواپە ئەھلی مائی خۆیان و ئەھلی حەرەم و.... ھتد، بەم شتانەوہ فیز زلی و لووت بەرزیا بەسەر خەلکەوہ دەنواندو، وایان دەزانی ئەمەیان بەسەر پێویستیان بە شوینکەوتنی پێغەمبەری خوا ﷺ نییە، بانگەشەیی ئەوہیان دەکرد کە دۆستی خۆیان، چونکە خزمەتکارو سەرپەرشتیاری مائی خۆیان، بۆیە دۆستی خۆیان گەرەن، بەلام خۆیان گەرە بەر پەرچی دانەوہ ﴿إِنَّ أَوْلِيَاءَهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ [الأنفال: ۲۴] بە راستی سەرپەرشتیارو خوشەویستی ئەو (مژگەوتە) خوا ناسان و پارێزکاران، بەلام زۆریەیان نازان. ئەم شتە لە ھاوێڵ پەرستان و بێباوە پاندا ھەیە، ھەروەھا لە مونا فیق و دوو پوو و جوولە کە و گاوران و غەیری ئەوانیشدا ھەیە، بانگەشەیی دۆستایەتی دەکەن و، ھیچ بەلگە یەکی لەسەر نییە.

هروه‌ها مونا فیق و دورپوانیش نیسلام دهرده‌خن و، به پوکار دان به شایه تومانی (لا اله الا الله وان محمداً رسول الله) دا ده‌نین، و به پاستی بزهره‌مور نیس نیردراوه، به لکو بزهره‌مور نیس و جن نیردراوه^(۱)،

(۱) _ له‌وانه‌ی بانگ‌شهی وه‌لایه‌ت و دوستایه‌تی ده‌کن سی تابه‌فن، تابه‌فی به‌کم: مونا فیق و دورپوانن، نه‌وانه‌ی به پوکار نیسلام به‌ده‌رده‌خن و، له‌دل وه کافرن، تابه‌فی دوه‌م: صوفیه‌کانن، سه‌رانی صوفیه توندیره‌وه‌کان، نه‌مان بانگ‌شهی نه‌وه ده‌کن که به‌خوای گه‌وره گه‌یشتوون و، پتیوستیان به پیغمبر ﷺ نیبه و، پیغمبر ﷺ بز نه‌وان نه‌نیردراوه، تابه‌فی سییه‌م: جووله‌کر گاوره‌کانن، نه‌وانه‌ی باوه‌ریان به پیغمبر ﷺ هیناوه، به لام کوتویانه په‌یامه‌کی به تابه‌ت بز عه‌ره‌به و په‌یوه‌ندی به جووله‌که و گاورانه‌وه نیبه. مونا فیق و دورپوه‌کان به پوکار باوه‌ری پیده‌کن، به لام له‌دل وه دان به په‌یامه‌که‌یدا نانتین، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ (۱) اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۲) ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ (۳) وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهِمْ خَشَبٌ مُسْتَنْدَةٌ يَخْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاخْذَرْهُمْ قَاتِلْتَهُمُ اللَّهُ أَنْتَ يَوْمَ تُؤْفَكُونَ (۴) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ (۵) سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (۶) هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ (۷)﴾ [المنافقون: ۱ - ۷] واته: کاتیک که دورپوان بیته لات ده‌لین شایه‌تی ده‌ده‌ین که به پاستی تز پیغمبری خوایت وه دیاره خوایش ده‌زانی که تز په‌وانه کراوی نوی و خوا شایه‌تی ده‌دات که بیگومان دورپوان دروزنن، سوینده (درق) کانی خوایان کرد به قه‌لغان (بز خوایان)

بُهِنجا رُبْمُرى (خه لك بمان ده كرد له رِبى خوا به راستى ئه وان كارىكى خرابيان ده كرد زه وه (ى كه ووترا) له بهر نه وه بوو كه به راستى ئه وان باوه ريان هيتاو له پاشان بيباوه پ برون بُهِنجا مؤرنا به سهر دلياندا ئيتر ئه وان هيچ تى ناگن هر كاتيك ده يانبينيت له ش و زلفانتيان سه رسامت ده كات وه نه گهر قسه بكن گوى له قسه كانيان ده گريت (دوو بروان) هر وهك دارى هه لسپير دراو و گومان ده بهن هه موو هاوارو قيره يهك بو سهر نه وان هه ر نه وانن نوژمن كه واته خو تيان لى بپاريزه خوا بيانكوژى (يان خوا له ناويان بهرى) چون وه رده گيرين (له حهق) كاتيك پى يان بووترى وه رن بو لاي پيغه مبهرى خوا نا داواى ليبورديتان بو بكات ﴿لَوْؤَا رُؤُوسَهُمْ﴾ (سه رپيچى ده كهن) سه ريان با ده دن و ده يان بينيت روو وه رنه گيرن له كاتيكدا كه ئه وان خو يان به گه وه ده زانن بو ئه وان به كسانه داواى ليبورديتان بو بكه يت يا داواى ليبورديتان بو نه كه يت هه رگيز خوا لى يان خو ش نابى به راستى خوا رينموونى گه لى له رپى لاده ران ناكات ئه وان نه وه كه سانه ن كه ده لئىن دارايى مه به خشن به نه وانى له گه ل پيغه مبه ردان تا بلاوه ي لى له كاتيكدا هه ر چى گه نجينه كانى ئاسمان و زه ويى هه يه هى خوايه .

به لام دوو پوه كان نازانن . ته ماشا كه ن خواى تعالى له م ئايه ته دا ده فه رمويت : وشه ي سوينده كانيان ، له زمانى عه ره بيذا ماناى (الشهادة) شايه تيدان ده به خشيت ، چونكه شايه تى برىتبه له سويند ، بويه كاتى ده لئىن ده لئىن شايه تى ده ده ين كه به راستى تو پيغه مبه رى خوايت ، نه مه سويند خوار دنه ، واته : سوينده كانيان كردووه به نه لغان بو نه وه ي كوشتن له خو يان دوورخه نه وه و ، نه وه يان پينه كرى كه به كافر ه كان كرا ، بويه دوو پوه كان به پوو كار موسلمان بوون ، بو نه وه ي نه و موسلمان بوونه بكن به نه لغان بو خو دور خسته وه له كوشتن ، دوو پوه كان بانگه شه ي موسلمان بوون ده كهن ، زانراويشه كه ئيماندار دوستى خوايه ، بويه نه وانيش ده لئىن : ئيمه دوستى خواين ، به لام خواى تعالى زانايه به وه ي كه نه وان دروژنن ، چونكه له ده وه نكو لئى ده كهن و بيباوه ين .

که چی له دل و له ناوه وه بیروباوه پیتی پیچه وانهی نه وه یان ههیه، وه کو نه وهی له دل و له ناوه وه دان به وه دا نانین که پیغه مبهری خوی، به لکو ته نها پادشایه کی مل بو که چکراو بووه، به بیروپاکانی خوی خه لکی به پتوه ده برد، له ره گزی پادشایانی دیکه^(۱)، یان ده لئین: به راستی پیغه مبهری خوا بووه بو نه خوینده واره کان نه ک نه هلی کیتاب، وه کو نه وهی که سانیک بیثوماری جووله که و گاوردان ده یکن^(۲)،

(۱) _ ملکه چی بوون چونکه ده سه لاتی ههیه، ملکه چی پیغه مبهری خوا ﷺ بوون و، به پووکار شایه تیان بو په یامه که یدا چونکه له زه برو هیزی ده ترسان، نه وان نه م کاره یان کرد بو نه وهی به سه لامه تی و ئارامی بزین، به بپروا ئیمان و له ده وه نه مه یان نه کرد.

(۲) _ که سانیک هه ن له جووله که و گاوردان شایه تی ده دن که پیغه مبهری خوی، به لام ده لئین: په یامه که ی بو قه ومه نه خوینده واره که یه، واته بو عه ره به به ته نها، نه هلی کیتاب ناگریته وه، نه مه شایه تیه کی باتل و پووچه، چونکه شایه تیدان بو پایه مه که ی پیغه مبهری خوا ﷺ ته واو نابی، تاوه کو شایه تی نه درئ که په یامه که ی بو سه رتا پای مرو فایه تیه، خوی گه وره ده فه رمویت ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ [الأعراف: ۱۵۸] واته: ئه ی موحه ممه د ﷺ بلی ئه ی خه لکینه به راستی من پیغه مبهری خوام بو ئتوه هه مووتان. هه روه ها خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ [سبأ: ۲۸] واته: و ئیمه تو مان نه ناردووه مه گر بو هه مو ئاده می به مژده ده رو ترسینهر. بو یه هه رکه سیك سنووری په یامه که ی پیغه مبهری خوا ﷺ ته نها بو نه خوینده واره کان واته: بو ته نها بو عه ره ب کورن بکاته وه، گوایه چوار چپوهی په یامه که ی نه هلی کیتاب ناگریته وه، دان به په یامه که یدا نانین، نه و که سه کوفری به خوا کردووه. نه مه به ره رچدانه وه یه بو نه که سانه ی ده لئین: ئایینه راسته کان سیانن و، پیویسته گفتوگو بکن و، له به کتر نزیک بنه وه، هه ر سی ئایینه که مرو ف به خوا ده گه یه نن، با جووله که له سه ر ئایینی خویان

بن، گاور له سەر ئایینی خویان بن، موسلمانان له سەر ئایینه که ی خویان بن، ئەم جزره قسه هه له ت و په له تانه _ په نا به خوا _ خراپترین جۆری گومرایی و، پوچترین پوچیتیی، چونکه ئایینه کوفره کان ده که ن به باوه پرو ئیمان و گوايه مرۆڤ به خوا ده که به نیت، گوايه ئەو ئایینانه به کسانن به ئیسلام، ئایینه کانی جووله که و گاور به کسانن به ئایینی پیروزی ئیسلام؟ ئەم قسانه یان به درۆخستنه وه ی ئایه ته که ی خوای گه وره یه ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ [الأعراف: ۱۵۸]، هه روه ها به درۆخستنه وه ی ئەو ئایه ته شه که خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ [الأعراف: ۱۵۷] واته: ئەوانه ی شوینی پیغه مبه ر و نیردرای نه خوینده وار ده که ون (که له لایه ن په روه ردگار وه هاتوه) ئەو که سه ی که (نامه داره کان) ده بیینن به نووسراوی لایانه له ته و پرات و ئینجیلدا که فه رمانیان پی ده کات به چاکه و ینگریان لیده کات له خراپه .

پیغه مبه ره که مان ﷺ دراوه نه وه یه که پیغه مبه رانی پیشتر به تایبته بؤ قه ومه کانی
 خرابان ده نیردران، به لام پیغه مبه ری خوا ﷺ بؤ هر هه موو مؤفایه تی نیردراوه، نه م
 نابیه نمه ندیه ته نها بؤ نه و بوو، دواى ناردنی پیغه مبه ری خوا ﷺ ده بی هه موو که ستيك
 شوینی بکه وی، هر یه کیکی خه لقی خواى تعالی ده بی شوینی بکه وی. صوفیه کان له
 نوممه تی موحه معدن ﷺ، به لام نوممه تی بانگه واز (الدعوة) ن _ واته له تیکرایی
 مه خلوقاتن که بانگه وازه که ی پیغه مبه ری خوا ﷺ ده یانگریته وه، به لام له نوممه تی
 به گوی کردن و وه لامدانه وه (الإجابة) نین، واته: له تیکرایی نه وانه نین که به یه کجاری
 و به ته وای شوینی پیغه مبه ری خوا که وتوون و، نالای شریعه ته که یان هه لگرتووه و،
 هه رگیز له ریگه راسته که ی لاناده ن، به لام نوممه تی به گوی کردن و
 وه لامدانه وه (الإجابة) له هی یه که م به ریترن و به شوینکه وتووی چاکی پیغه مبه ر
 ده زمیردین، به لام نه م شته هه موو صوفیه کان ناگریته وه، به لکو سهرانی ته صه و فی
 توندپه وه ده گریته وه، که سانیکیان قسه ی هه لته و په لته (شطحات) یان هه یه، به لام
 له بازنه ی نیسلام ناچنه دهره وه، به لام سهرانی ته صه و فی توندپه وه، نه وانه ی به م بی
 نابویه تیه گه یشتوون و، ده لئین: ئیمه هیچ پیویستیه کمان به پیغه مبه ران نییه، گوايه
 نه وان به خواى گه وره گه یشتوون و، به بی پیغه مبه ر هه موو شتيك ده زانن و، ده لئین:
 پیغه مبه ر ته نها بؤ خه لکی ناساییه، ته نها نه وانه یان ده گریته وه. هه موو شتيك له
 خواى گه وره وه وهر ده گرن به بی هیچ واسیته و نیوه ندکاریك، نه م قسه پرپوچانه
 ده لئین. سهرانی ته صه و فی توندپه وه ده لئین: ئیمه هه موو شتيك له خواى گه وره وه وهر
 ده گرین به بی هیچ واسیته و نیوه ندکاریك، به لام موسلمانه کان و تیکرایی نوممه تان به
 واسیته و نیوندکاری پیغه مبه رانه وه له خواوه شریعت وهر ده گرن، ده لئین: ئیمه
 پیویستمان به واسیته و نیوه ندکاریتی پیغه مبه ر نیه، چونکه به خوا گه یشتووین، تا
 نه و ناسته ی که سانیکیان بانگه شه ی نه وه ده کهن که له گه ل خواى گه وره دا
 داده نیشیت و، ته فاهوم ده کهن و له سهر هه موو شته کان پیکدین و، له خواوه
 وهر ده گریته، ته ماشای کومرایی بکه ن مؤف به چ ناستیک ده گه یه نی.

یاخود هه موو نه و شتانهی که پئوئستیان پی هه بی یه کسه ره له خواوه وه ری ده گرنه و سوردی لی وه رده گرن، به بی واسیته و به بی هیچ که سیتیکی نیوه ندکار^(۱)، یاخورد ده لئین: به شریعه ته دیاره کانه وه (بالشرع الظاهر) نیردراوه و، نه وانیش قایلین به وه، به لام چند شتیک و حقیقه تیکی ناوه کی (الحقائق الباطنیة) تره هیه و، ناردنی نه وانسی پینه دراوه^(۲)، یاخود خوی نه دیده زانی^(۳)،

(۱) _ ده لئین: ئیوه ئایینه که تان له مردو کانه وه وه رده گرن، به لام ئیمه له وزاتوره وه ریده گرین، که هه رگیز نامریت، ده لئین: ئیوه ئایینه که تان له مردو کانه وه وه رده گرن، مه به ستیان فرموده ناسانه که فرموده کانی پیغه مبه ری خوا^(۱) ده گپنه وه، نه مانیش قورئان و سوونتیان بو شیواندن، به لام ئیمه ئایینه که مان راسته و خو له خواوه وه رده گرین که هه رگیز نامریت.

(۲) _ ئەم شته به لای نه وانیه وه جیاوازی نیوان شریعه ت و حقیقه ت، به نیسبه ت حقیقه ته وه: به بوچونی نه وان جگه له خویان هیچ که سی تر نه و حقیقه ت نازانیت، به نیسبه ت شریعه تیشه وه: به بوچونی نه وان شریعه ت بو چاککردنی خهک هاتووه و، بریتیه له و شریعه ته پووکارو دیاره ی (الشرع الظاهر) که ته نها بو چاککردنی خهک هاتووه. به لام جگه له صوفیه کان هیچ که سیتر حقیقه ته کان نازانیت، مه تا پیغه مبه رانیش حقیقه ته کان نازانن مه گه ر سه رانی ته صه وف، به لای نه وانیه وه نه مه ی جیاوازی نیوان شریعه ت و حقیقه ت.

(۳) _ ئەم گوفتاره یان ناخۆشتره، ئا نه مه یه پئیازی (أهل التجهیل) واته: نه که سانه ی پیغه مبه ران به نه زان له قه له م ده دن، ئەم که سانه ده لئین: پیغه مبه ران حقیقه ته کانیا ن نه ده زانی، به لکو چه ند شتیکی ناراست و ناحه قیقه تیا ن بو خهک باس ده کرد، بو به رژه وه ندی خهک، له پینا و به رژه وه ندیدا درو یانده کرد، وه کو نه وه شیخولئیسلام _ په حمه تی خوا لی بیّت _ له کتیبی (الرسالة التدمریة) دا پینا د پتگه کانی (أهل التجهیل و أهل التضلیل) باس ده کات.

ياخود نه وان له پيغه مبهري خوا ﷺ پيئي شارازاترن^(۱)، ياخود نه و حقيقه ته ناره كيانه ده زانن وه كو نه و ده يزاني له ريگه يه كي ديكه وه جگه له ريگه كه ي نه و^(۲).

(۱) _ واته: يا صوفييه كان له پيغه مبهران به و حقيقه تانه شاره زاترن.

(۲) _ نه و حقيقه تانه له ريگه يه كي ديكه ي غه يري ريگه كه ي پيغه مبهري خواوه ده زانن، نه و حقيقه تانه له ريگه ي پيغه مبهري خواوه نازانن، به لكو پاسته وخو له خواوه وه ريان گرتووه، گومرپايي مرؤف به م ناسته بگه يه نيټ، ده بي بارو حالي چون بيټ؟ _ په نا به خوا _ .

نه هلی صوفیه

پنده چی که سانیك له وانه بلین: به راستی نه هلی صوفیه پیوستیان به پیغه مبهری خوا ﷺ نه بوو^(۱)، بۆ نه وانیش نه نیر درا بوو^(۲)، که سانیکیشیان ده لین: به راستی خوی گوره له باطن و ناوه کیه وه سرش و وحی بۆ نه هلی صوفیه نارد به ماوشیوهی نه و سرشهی که له شهوی میعراجدا بۆ پیغه مبهری خوا ﷺ نارد، بۆیه نه هلی صوفیه به پله کهی نه و گیشتن^(۳)، به لام نه مانه _ له بهر نه فامی له پاده به دریان _ نه یانزانیوه که شه و په ویه کهی پیغه مبهری خوا ﷺ له مه که وه بوو^(۴)،

(۱) _ هندی له صوفیه توند په وه کان ده لین: نه هلی صوفیه له نیمه یه، شیخولنیسلامیش _ په حمه تی خوا لی بیت _ نه وه پوونده کاته وه که نه هلی صوفیه کین؟ تا نه و ناستهی که سانیکیان ده لین: وشهی صوفی له وشهی صوفیه وه ره گبراه، ده لین: پیوستیان به پیغه مبهری خوا ﷺ نه بوو چونکه خویان ناسیوه، ده لین: کاتیک پیغه مبهر به لایندا تیپه پ بوو، وتیان: بچۆ بۆ لای نه وانهی که تویان بۆ نیردراوه.

(۲) _ چونکه ده لین: پیوستمان پی نییه، ده زانین و خۆمان به خوی تعالی گیشتووین.

(۳) _ به پله ی پیغه مبهری خوا ﷺ گیشتووین، به بۆچونی نه وان خوی گوره سرش و وحی بۆ نه وانیش نارد وه کو چون بۆ پیغه مبهری خوا ﷺ نارد.

(۴) _ نه هلی صوفیه له مه دینه ی پیروز بوون، له پاش کوچکردن، به لام شه و په ویه کهی پیغه مبهری خوا ﷺ له مه که وه بوو، خوی تعالی ده فهرمویت: ﴿أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾، پیش مه دینه ی پیروز، پیش کوچ کردنیان.

خوای گوره ده فەر مویت: ﴿مَنْ جَاءَنَا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ يَأْتِيَنَا مِنْ مَغْرِبِ الْأَرْضِ أَهْلَ مَذْهَبٍ وَنُحْمٍ يُسْأَلُ عَنْ مِثْقَلِ ذَرَّةٍ مِنْ حَسَنَاتِهِ أَلَيْسَ إِنَّهُ لَشَدِيدٌ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مُرِيدًا﴾ | واته: پاک و بینگردی بۆ ئه و که سهی که شه و په ویس کرد به به ندهی خوی له شه و ینکدا ﴿مَنْ أَسْبَغَ فِي مَاءٍ حَارٍّ مِنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ له مزگه و ئی به ریز و پیروزه وه (مه که) بۆ مزگه و ئی (از اقصی) له (بیت المقدس) که ده و دو به ریمان پیروزو فیدار کردوه.

به لام صوفه نه بوو ته نها له مه دینهی پیروز نه بین^(۱)، که جینگه (الصفة) به کی سه رگه یراو بوو^(۲)، له باکوری مزگه و ته که ی پیغه مبهری خوا ﷺ که نه و که سه غه ربانهی تیدا ده مانه وه که هیچ خیزان و که سوکارو ها ورپیه کیان نه بوو که لایان بمیننه وه، نیمانداران بۆ مه دینهی پیروز بۆ لای پیغه مبهری خوا ﷺ کوچیان ده کرد، نه گه هر که سیک توانای مانه وهی له شوینیکدا هه بویه ده مایه وه، هر که سیکیش مانه وه که ی ناسته م بویه نه و له مزگه و ت ده مایه وه، هر کات شوینیکیشی ده سته و تابه له صوفه ده یگواسته وه.

(۱) _ صوفه: بریتی بوو له خانویه ک له مزگه و ته که ی پیغه مبهری خوا ﷺ، پیغه مبهری خوا ﷺ نه و خانووهی بۆ هه ژارانی کوچکردوان ته رخان کرد بوو، نه وانهی هیچ شوینیکی مانه وه یان نه بوو، تیایدا کۆ ده بونه وه، ده مانه وه، په رسته یان تیدا نه نجام ده دا، زانستیان تیدا ده خویند، له خیرو سه ده قه ش خواردنیا ده درایه، خپرو سه ده قه یان پیده درا، پیغه مبهری خواش ﷺ له هه موو نه و شتانهی پیده دان که پنی ده گه شت، نا نه مانه بوون نه هلی صوفه، هه ژارانی کوچکردوان بوون، نه وانهی شوینی مانه وه یان نه بوو، یاخود له و که سانه بوون که له هۆزه کانه وه هات بوون بۆ وه رگرت زانست و زانیاری.

(۲) _ ئوریک بوو، صوفه واته ژوور.

نه‌لی صوففه خه‌لک‌کی تاییه‌ت نه‌بوون و له صوففه‌که‌دا بمیننه‌وه^(۱) به‌لکو جار به جار ژماره‌یان که‌م ده‌بویه‌وه‌و جار به جاریش ژماره‌یان زیادی ده‌کرد، ماوه‌یه‌ک پیاری تیدا ده‌مایه‌وه‌و پاشان ده‌ی گواسته‌وه، نه‌وانه‌ی له‌وی ده‌مانه‌وه له په‌گه‌زی تیکرای خه‌لک بوون و هیچ جیاوازیه‌کی تاییه‌ت‌یان له زانست و ناییندا نه‌بوو^(۲)، به‌لکو که‌سانیکیان تیدا بوو له نیسلام هه‌لگه‌پانه‌وه، پیغه‌مبه‌ری خواش ﷺ کوشتنی^(۳) وه‌کو نه‌لعه‌ره‌نیه‌کان که‌ ئاوو هه‌وای شاری مه‌دینه‌ی پیروز له‌گه‌ل جه‌سته‌یاندانده‌گرنجاو نه‌خوش که‌وتن و (تا)یان لی‌هات، بویه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمانیدا روشتری شیرداریان بو دابینبکری و، فه‌رمانیشی پیدان له میزو له شیره‌که‌ی بخونه‌وه^(۴)، به‌لام کاتی چاک بوونه‌وه، شوانه‌که‌یان کوشت و ووشره‌کانیشیان برد، بویه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ که‌سانیک‌کی به‌ دوا داناردن، نه‌وه‌بوو هیتانیان، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمانیدا ده‌ست و قاچیان بپردری و، چاوی ده‌ره‌یتان و، له‌ه‌رپه به‌جیی هیشتن داوی ئاویان ده‌کردو، هیچ که‌س ئاوی نه‌ده‌دانی^(۵).

- (۱) _ به‌لکو که‌سانیک ده‌چوون و، که‌سانیک ده‌هاتن، تاییه‌ت نه‌بوو به‌ که‌سانیک‌کی دیاری کراوه‌وه، شوینیک‌کی مانه‌وه بوو بو نه‌وانه‌ی بو مه‌دینه‌ی پیروز ده‌هاتن، که‌سانیک ده‌هاتن و، که‌سانیک ده‌چوون.
- (۲) _ نه‌وانه‌ی له صوففه‌که‌ ده‌مانه‌وه بریتی بوون له هه‌ژارانی کۆچکردوان، هیچ جیاوازیه‌کی تاییه‌ت‌یان به‌سه‌ر که‌سانی غه‌یری خویاندان نه‌بوو، به‌سه‌ر که‌سانی دیکه‌ی جگه له نه‌لی صوففه، له‌هاوه‌لان، له زانست و نیماندا هه‌ر هه‌موویان وه‌کو یه‌ک بوون.
- (۳) _ وه‌کو نه‌لعه‌ره‌نیه‌کان که‌ شیخولنیسلام په‌حمه‌تی خوا لی بیت باسیان ده‌کات.
- (۴) _ چونکه میز و شیر و وشر بو (تا) به‌ ئیزنی خوی گه‌وره چاره‌سه‌ری تیدایه.
- (۵) _ کاتی نه‌و کرداره‌یان کردو، به‌بسماری گه‌رم کراو چاوی شوانه‌که‌یان ده‌ره‌ینا، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ قه‌سası کردن، هه‌مان شتی پیکردن که‌ نه‌وان به‌ شوانه‌که‌یان کرد بوو، نه‌وان ده‌ست و قاچی شوانه‌که‌یان بریبوو، هه‌ر دوو چاویان ده‌ره‌ینا بوو، نینجا کوشت بوویان، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ قه‌سası کردن و، هه‌مان نه‌و کرده‌وانه‌ی پیکردن که‌ نه‌وان به‌ شوانه‌که‌یان کرد بوو.

لهرمووده که بیان له (الصحيحين) دایه به گنځرانه وهی هاوهلی به پریز نه نه سسی کورپى مالیک^(۱)، له لهرمووده که دا هاتووه؛ له صوففه مانه وه، ته ماشا ده که مین که که سانیکر وه کور نه وان له صوففه ده مانه وه، له چاک و هه لېژر دراوانیش که سانیکى وه کور سه عدی کورپى نه بی وه قاسی تیداده مایه وه، که چاکترین نه وه که سانان که له صوففه که دا مانه وه، پاشان چووه شوینیکى تر، هه روه ها هاوهلی به پریز نه بوهوره پیره وه که سانر دیکه شی تیدا ده مایه وه^(۲).

نه بو عه بدولپه حمانی نه لسوله می میژوی نه وه که سانیهی کۆ کردۆته وه که ل صوففه مابونه وه^(۳).

(۱) _ صحیح: وهو حديث العرنيين وفيه أنهم كانوا في الصفة، وقد أخرجه البخاري (۶۸. ۴)، ومسلم (۱۶۷۱)، من حديث أنس بن مالك رضي الله عنه نحو ما ذكره ابن تيمية، وليس عند مسلم أنهم كانوا في الصفة وإنما هذا في رواية البخاري.

(۲) _ چاکترین هاوه لانی تیداده مایه وه، وه کور سه عدی کورپى نه بی وه قاس و، نه بو هوپه پیره و، هاوه لانی چاک و به پریزی غه پیری نه ویش _ خویان لی پازی بیت _ له مانا ده مانه وه تا پئویستیان پئی نه ده ماو ده چوونه شوینیکى دیکه.

(۳) _ نه بو عه بدولپه حمانی نه لسوله می یه کیکه له عابیدو خواپه رستان، که سبکی نه هلی ته صوففیشه، میژوی نه وه که سانیهی کۆ کردۆته وه که له صوففه ده مانه وه، نار و، ژیا نامه ی نووسیون و، کردویه تی به کتیبیک.

به لام ((پشتیوانان)) له نه هلی صوففه نه بوون^(۱)، هه روه ها گه وره کۆچکردوانی وه کو نه بو به کر و عومهر و عوسمان و عهلی و ته لحه و زیرو عه بدولپه حمانی کوپی عه رف و نه بی عوبه یده ی کوپی نه لجه راح و غهیری نه وانیش له نه هلی صوففه نه بوون^(۲).

(۱) _ پشتیوانان خه لکی مه دینه ی پیروژ بوون، خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ [الحشر: ۹] واته: نه وانیه ی که له پیش کۆچکه راندا نیشته جی بوون له مه دینه، نه وان خه لکی شوینه که بوون، مالیان هه بوو، کینگه و کشتوکالیان هه بوو، هیچ پیویستییه کیان به صوففه نه بوو، صوففه ته نها بۆ پیویستییه کان بوو، نه ک بۆ نه وه ی فه زل و چاکه یه ک له وه لایهت و دوستانیه تیدا دروست بکات، وه کو نه وه ی نه مان بانگه شه ی بۆ ده که ن، پیده چی نه وانیه ی له صوففه نه ما بیته وه زۆر چاکتر و خاوه ن فه زلتر بن له وانیه ی که له صوففه مابونه وه، صوففه هیچ فه زل و تاییه تمه ندیه کی نه بوو.

(۲) _ نه بی به کر و عومهر و عوسمان له صوففه نه مانه وه، ته لحه و زوبه یریش له صوففه نه مانه وه، نه و که سه ی که له صوففه مابیتنه وه هیچ فه زل و تاییه تمه ندیه کی نه بوو، به لکو ته نها له بهر پیویستییه ک له وی ده مایه وه، به نه ندازه ی پیویستییه که ی خۆی له وی ده مایه وه، نه ک له بهر نه وه ی فه زل و تاییه تمه ندیه کی به سه ر ها وه لانی دیکه ی جگه له خۆیدا هه بی، پیده چی نه و ها وه لانه ی که له وی نه مابیتنه وه زۆر چاکتر بن وه کو گه وره کۆچکردوانی وه کو نه بی به کر و عومهر و عوسمان و عهلی و، ته لحه و، زوبه یرو، نه بی عوبه یده ی کوپی جه راح و، سه عیدی کوپی زهید، هه روه ها هیچ یه کی که له پشتیوانانیش له صوففه نه مانه وه، که چاکترین ها وه لانه پاش کۆچکردوان.

کومه نېک فهرموودهی (موضوع) سه بارهت به وهلايهت و دوستايهتی

په روايهت مکاروه کهوا بهنده يه کی موغیره ی کورپی شوعبه^(۱) له صوفه دا بوهر
 په مبهري خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فهرموويه تی: ((هَذَا وَاحِدٌ مِنَ الشُّبْعَةِ)) واته: ((نومه به کيکه له
 حوت قوتبه که))، نه م فهرمووده يه به پيکه وتنی نه ملی عيلم و زانست درويه^(۲)، با
 نه بو نه عيم له کتيبی نه لحيليه شدا پيوایه تی کرد بی^(۳)،

(۱) _ اخرج أبو نعیم فی ((الحلیة)) (۲ / ۲۴)، فی ترجمة هلال مولى المغيرة بن شعبة بإسناد
 ضعيف منقطع من طريق عطاء الخراساني، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((لَيْدُخْلَنْ
 مِنْ هَذَا الْبَابِ رَجُلٌ يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِ))، قال: فَدَخَلَ _ يعني هلالاً _ فقال له: ((صَلِّ عَلَيَّ يَا
 هِلَال)) فقال: ما أَحَبَّكَ عَلَى اللَّهِ وَأَكْرَمَكَ عَلَيْهِ)) فاسم مولى المغيرة بن شعبة هنا هو هلال
 وله ترجمة في ((الإصابة)) (۳ / ۵۷۵، ۵۷۶)، فليراجعها من شاء.

(۲) _ گوايه قوتبه كان حوتن، نه ميش له حوته که يه، واته به کيکه له حوت
 قوتبه که، چونکه صوفيه كان نه وتادو نه قتاب و، چه ندين زاراو هی شيواوی تريان هه يه،
 نه م فهرمووده يه درويه و، پيغه مبهري خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه يه رمووه: نه و بهنده يه له حوت
 قوتبه که يه، چونکه حوت نه هاتوه.

(۳) _ نه بو نه عيم _ په حمه تی خوا لی بیت _ کتيبی (حلیة الأولياء) ی داناوه،
 ژيانامه ی نه وليای تیدا نووسیوه ته وه، پيده چی هندی که م و کورپی نیو کتيبه که
 جیگی په خنه گرتن بیت، چونکه هاوشيوه ی نه م پيوایه ته ی تیدا نووسیوه ته وه،
 که چی باتل و پووجه و (صحیح) نیيه.

هروه ما هر فرموده به کی دیکه ش که سه باره ت به زماره ی نه وایه و، نه بدال و^(۱)،
نوقه بیه و، نوجه بیه و نه و تادو، اقطاب ربوایه ت کرا بن^(۲)، گواپه جوار بان هه و ت بان
دوانزه بان چل بان هه لقا بان سنسه د بان سنسه دو سه باره ده بان به لاقوایه ی هانه،
هیچ شتیکی (صحیح) له پیغه مبهری خواوه ^{بنا} له و باره وه ربوایه ت نه گراوه، پیغمبری
چاکیش هیچ شتیکی له نه ووشانه بان به زاردا نه هانوره، جگه له نه بدال^(۳).

(۱) _ لم نقف علی حدیث مسیح فی البدال، وفاء ذکر النسخ باسم الالمامی بعض
طرقها فی ((سلسلة الاحادیث الضعيفة)) رقم (۹۳۵)، و (۹۳۶)، واحسن فی الکلام علیها
فجزاه الله خیرا، وقال هناك: واعلم ان احادیث البدال لا یصح منها شیء وکلها معلومة
وبعضها اشد ضعفاً من بعض.

(۲) _ هر هه مور نه مانه دهسته وازه ی صوفیه کانن، جگه له نه بدال که
فرموده به کی که مینک به هینزی له باره وه هاتوره، واتای نه بدال نه وه به که هر کات
به کینک چو به کینکی تر جینگی ده گرتته وه، هر کات به کینکیان مرد به کینکی نر
جینگی ده گرتته وه، ته نها خوی گوره به (صحیح) ی نه مه ده زانی، به لام چاکترین
شتیکه که سه باره ت به نه بدال روایه ت کرا بن، به لام گوتوبه تی له وولاتی شامن بزیه
شیخولنیسلا میش _ ره حمه تی خوال بیت _ مونا قشهی نه مه ده کات. هه مود
فرموده به کی له پیغه مبهری خواوه ^{بنا} سه باره ت به نه قتاب و، نه بدال و، نه و تاد
روایه ت کرا بن درویه، جگه له فرموده کی نه بدال که که مینک به هینزه.

(۳) _ به تی، فرموده کی نه بدال به هینزی تیدایه.

فهرموده يهك سه بارهت به نه بدال رپوايهت كراوه كه گوايه چل پياون و، له ولاتى شامن، فهرموده كه له (مه سنهد) دايه به گيترانه وهى نيمامى عهلى عليه السلام (۱) كه فهرموده به كى (منقطع) هو جيگير نه بووه (۲).

وه زانراوه كه نيمامى عهلى و نه و هاوه لانهى له كه ليدا بوون له موعاويه و نه وانهى له ولاتى شام له كه ليدا بوون چاكترو بوون (۳)،

(۱) _ ضعيف لأنقطاعه: أخرجه أحمد (۱ / ۱۱۲) من طريق شريح بن عبيد عن علي بن مرفوعا بلفظ قَالَ: ذُكِرَ أَهْلُ الشَّامِ عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَهُوَ بِالْعِرَاقِ، فَقَالُوا: اَلْعَنُومُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالَ: لَا، إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: ((الْأَبْدَالُ يَكُونُونَ بِالشَّامِ وَهُمْ أَرْبَعُونَ رَجُلًا، كُلَّمَا مَاتَ رَجُلٌ أَبْدَلَ اللَّهُ مَكَانَهُ رَجُلًا، يُسْقَى بِهَمُّ الْعَيْثُ، وَيُنْتَصَرُ بِهَمِّ عَلَى الْأَعْدَاءِ، وَيُضْرَفُ عَنْ أَهْلِ الشَّامِ بِهَمِّ الْعَذَابِ)).

وهذا إسناده منقطع، شريح بن عبيد لا تعرف له رواية عن علي عليه السلام، وقال الشيخ أحمد شاکر: (التعليق على المسند حديث ۸۹۶): إسناده ضعيف: شريح بن عبيد الحمصي لم يدرك علياً بل لم يدرك إلا بعض متأخري الوفاة من الصحابة.

(۲) _ واته: نيسنادى فهرموده كه (منقطع) ه.

(۳) _ چونكه گوتويه تى: نه بدال له وولاتى شامن، نه مه ماناى وايه كه خه لكى شام له نيمامى عهلى و هاوه لانى چاكترو بن، له كاتيگدا كه نيمامى عهلى و هاوه لانى به پيزترو چاكترو بوون، چونكه نيمامى عهلى چواره م جينشينه كانه، له پيشكه وتوه به كه مبنه كانى كزچكردوان و، له كه سوكاره نزيكه كانى پيغه مبهري خواش بوو عليه السلام بزيه نيمامى عهلى و هاوه لانى له نه وانهى كه له وولاتى شام بوون چاكترو بوون، نه م شته نه وه ده كه يهنى كه نه م فهرموده به جيگى تيروانيه كه گوايه له وولاتى شامن.

دوره نامی چاکترین که همان له سوپای موغاریه دا بن و له سوپای علیدا نه بن، وقد
اسرها و ((المصححین))^(۱) من ابي سمعیه، قال: قال رسول الله ((تَمَرِي مَارِقَةٌ مِنَ الدِّينِ عَلٰى
حَرِّ مُرْفِدٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، يَمْتَلَهُمْ اَوَّلُ الطَّالِفَتَيْنِ بِالْحَقِّ))^(۲)

(۱) صحیح: اعلم ان اصل حدیث الخوارج فی الصحیحین عند البخاری (۳۳۴۴ و
۳۶۱ و ۴۳۵۱ و فی عاده مواضع من صحیحه)، و مسلم (۱۰۶۳)، کتاب الزکاة، باب ذکر
الخوارج و مسفتهم و فیہ: ((... ان من منفضی هذا قوم یقرءون القرآن، لا یجاوز خناجرهم،
مقرءون من الإسلام مرفوق السهم من الرمیة، یقتلون أهل الإسلام، ویدعون أهل الأوثان، لیس
أنا أذرتهم لأقتلنهم قتل عاد)).

وهو فی الصحیحین من حدیث ابي سعید الخدری - رضی الله عنه -، لکن قوله - علیه
السلام -: ((یَمْتَلَهُمْ اَوَّلُ الطَّالِفَتَيْنِ بِالْحَقِّ))، إنما هو عند مسلم فقط ص (۷۴۶)، ولم
یفرجه البخاری.

(۲) پیغمبر صلی الله علیه و آله هوالی دهرکه و تنی خه واریجه کان و کاتی دهرکه و تنیانی
پیداوین، له گه ل نیمامی علیدا ده جهنگان، کاتی له صیفین گه پانه وهو، جهنگه که ته وار
بوو، نیمامی علی به داوهری و ناویژیوانیه که پازی بوو، کومه لیکتی زوریان ده یانگوت:
نیمامی علی به داوهری و ناویژیوانی پیاوان پازیووه، له کاتی کدا خوی تعالی
ده فهرمویت: ﴿إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ﴾ [الأنعام: ۵۷] واته: فهرمانره وایی ته نها بو خوی،
مه به ستیان نه وه بوو که حوکمی خوا له م مه سه له دا ناشکرایه و ده بی له گه ل موغاریه دا
جهنگ بکریت و، نابی به ناویژیوانیه که پازین، بویه تکفیری نیمامی علیان کردو، لئی
هه لکه پانه وه، دوانزه هه زار که س بوون، له شوینیک دابه زین به ناوی حارورا له عیراق،
بویه حهروریه کانیاں پی ده گوتریت، پاشان نیمامی علی له نه ره وان له دزیان جهنگاو،
خوی گه وره به سه ریاندا سه ریخست، پیغمبر صلی الله علیه و آله ده فهرمویت: ((یَمْتَلَهُمْ اَوَّلُ
الطَّالِفَتَيْنِ بِالْحَقِّ)) نه مه شایه تیدانیکه بو نیمامی علی که له خه لکی وولاتی شام نزیکر
بوو له هه قه وه، چونکه نه و بوو که خواریجه کانی گوشت.

واته: پيغه مبهري خوا ﷺ فه رمويه تي: ((كومه ليك له ناييني نيسلام هه لده گه پينه وه، له كاتي جياوازي نيوان موسلماناندا، نزيكتريني هه ردوو تا يه فه كه له هه قه وه ده يان كورن))، نه وه لگه پراوانه بریتين له خواريجه حه رويه كان، نه مانه هه لگه پراوانه وه نه وه كاتي كه جياوازي له نيوان موسلماناندا پوویدا له ماوه ي جينشيني نيمامي عه ليدا، نه وه بوو نيمامي عه لي و هاوه لاني كوشتيان، بويه نه وه فه مووده (صحيح) ه نامازه ده كات كه نيمامي عه لي له موعاويه و هاوه لاني هه قدار تر بوو^(۱).

كه وا بوو چون نه بدال له و سوپايه دا ده بي كه پله كه ي كه متره و له و سوپايه دا نابي كه پله كه ي كه ورترو به رزتره^(۲)؟

هه روه ها ده گيرنه وه كه شاعيريك نه م شيعره ي خوينده وه^(۳):

قد لَسَعَتْ حَيَّةُ الْهُوَى كَبِدِي   فَلَا طَيْبَ لَهَا وَلَا رَاقِي
إِلَّا الْحَبِيبُ الَّذِي شَغَفْتُ بِهِ   فَعِنْدَهُ رُقِيَّتِي وَتَرِيقِي   واته:

ماری خوشه ويستی جهرگی گه ستم و   نه پزیشك و نه نزاكارىكى بو هه يه
جگه له و خوشه ويسته ي كه شهيداي بووم   لاي نه و نزاو ده رمانى من هه يه

(۱) _ نه مه هيچ گومانىكى تيدا نييه.

(۲) _ نه گه ر نه بدال له وولاتى شام بن ماناي وايه له گه ل موعاويه دا ده بن و، له گه ل نيمامي عه ليدا نابن، له كاتي كدا كه سوپاي نيمامي عه لي له سوپاي معاويه چاكتره.

(۳) _ نا نه مه يه سه رسوپمان، كه سانيك له صوفيه كان نه مه له پيغه مبهري خواوه ﷺ ده گيرنه وه، گوايه كاتي گويبىستى نه وه شيعرانه بووه به شيويه صوفيه كان سوز گرتويه تي.

بۇيە پيغەمبەرى خوا ﷺ سۆز گرتى تاوه كو بورده كەي لەسەر شان كەوتە خوارى^(۱)، ئەم شتە بەرئىكە وتنى زانايانى لەرموودە ناس درۆيە^(۲)، لەميش درۆتر ئەويە كە كەسانىكىيان دەگىرئەو وە كە گوايە پۆشاكە كەي دراندو، جىرپىلش پارچە يەكى لىبردو بە عەرشەو وە هەلىواسى^(۳)، ئەمەو هاوشىئە كانى لەوانەن كە ئەهلى زانست و زانين بە پيغەمبەرى خوا ﷺ چاك دەزانن كە لە پوون ترين ئەو لەرموودانەن كە بۇ درۆ كردن بە دەم پيغەمبەرى خواو وە ﷺ هەلبەستراون^(۴).

(۱) _ الوجد: واتە: سۆز لىھاتن كە يەكئىكە لە دەستەواژە كانى ئەهلى تەصوف بە جۆرىك لە كاتى بىستنى ئەو شىعرو ئاوازو گۆرانىيانەدا كەيف خۆش دەبى و جۆش و خرۆشى دەيگرى، پاشان جۆش و خرۆش بوون و سەرسورپمانە كەي زياد دەكات تا هۆشى بە لاي دونياو و نامىنى و، دەكە وئتە سەر زەوى، بانگە شەي ئەو دەكەن كە پيغەمبەرى خوا ﷺ ئەو دىرپانەي بىست، كە دىرپە شىعەرى عىشق و خۆشەويستى و غەزەلىياتە، چۆن پيغەمبەرى خوا ﷺ گوى بىستى ئەو شتانه دەبى، لەو هەش سەختەر گوايە لەو كاتەدا سۆز گرتى وەكو سۆز گرتنى صوفىيەكان، تەماشاكەن چۆن درۆ بۇ پيغەمبەرى خوا ﷺ هەل دەبەستن و، رىزى ناگرن، هەرزەبى و بى هۆشيان داووتە پال _ عليه الصلاة والسلام _.

(۲) _ ئەم چىرۆكە بە رىكە وتنى زانايان درۆيە، لايەق بە پيغەمبەرى خوا ﷺ نە كە سۆز بىگرى و، گويىبىستى دىرپە شىعەرى عىشق و خۆشەويستى و غەزەلىيات بىت، خواي گەرە لە ئاستى ئەوانەدا داوئىن پاك و بە ناموس و ئابرودارى كردووە.

(۳) _ گوايە پيغەمبەرى خوا ﷺ كاتى سۆز گرتى پۆشاكە كەي دراندو، جىرپىلش پارچە يەكى بردو بە عەرشەو وە هەلىواسى، هەر هەمووى درۆيە، تەماشاكەن بىشەرمى بە چ ئاستىكى گەياندون، لە كاتىكدا بانگە شە دەكەن كە دۆستى خوان.

(۴) _ صوفىيەكان ئەوئەندە قسەي هەلەت و پەلەت و، سەرسورپمىن و، درۆ و، شتى پىكە نىناويان هەيە كە زۆر لەمە سەختەرە. ئەمە سووننەتى خواي گەرەبە كە هەر كە سىكە هەق پشتگوى بخات، دۇنيا بن بە شتى پىرۆچەو وە گرفتار دەبى.

و كذلك ما يروونه عن عمر رضي الله عنه أنه قال: ((كان النبي صلى الله عليه وسلم وأبو بكر يتحدثان، وكنت بينهما كالزنجي))^(۱) واته ده گپږنه وه که نیمامی عومەر فەرموویه تی: ((پیتغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم و نه بوبکر قسه یان ده کردو، منیش له نیتوانیاندا وه کو زنجی وا بووم و هیچیان لی نئ ده ده گیشتم))^(۲) نه مه درؤ و هه لبه ستراوه به ریکه وتنی زانیانی فەرمووده ناس^(۳). مه بهستی سه ره کی لی ره دا نه وه یه که که سانیکی بی شومار به پووکار دان به په یامه کی پیتغه مبهری خوادا صلى الله عليه وسلم ده نین، به لام له دل و ناوه پوکوه به بیروباوه ریکی بیکه یان هه یه و پیچه وانهی نه وه یه^(۴)، نه م ره فتاره ده یانکات به مونا فیک و دوو پوو له کاتیکدا بانگه شهی دوستایه تی خوی گوره بو خودی خویان و که سانی هاوشیوهی خویان ده که ن^(۴)

- (۱) _ واته: له قسه که یان تی نه ده گیشتم، به شیوازیک قسه بکه نیمامی عومەر لیان تینه گات؟ نه مه رپی تیده چی، نیمامی عومەر نه زانی چیان فەرمووه؟.
- (۲) _ مه بهستی شیخولئیسلام _ ره حمه تی خوا لی بیت _ له نووسینی نه م قسه پیکه نیناویانهی صوفیه کان نه وه یه که کرداره ناشیرینه کانیاں پوون بکاته وه، خوش و ناته واویه کانیاں به ده رخت، چونکه نه وان بانگه شهی دوستایه تی خوی گوره ده که ن، له کاتیکدا نه م قسه هه لته و په لته و پرپوچانه یان هه یه.
- (۳) _ نا نه مه یه مه بهستی سه ره کی، چونکه که سانیکی زور هه ن به پووکار خویان وا به ده ر ده خه ن که پیتغه مبهری خوا صلى الله عليه وسلم به راست داده نین، به لام له دل و له ناوه پوکوه په یامه کی به درؤ ده خه نه وه، له وانه صوفیه کان و دوو پوهه کانن.
- (۴) _ نا نه مانه مونا فیک و دوو پوهه کانن که له خانه و ته به قی هه ره ژیره وهی ناگردان له کاتیکدا بانگه شهی دوستایه تی خوی گوره ده که ن، بو نه وان دوو پوون؟ چونکه به زمانیاں شتانیک ده لئین که له دلایاندا نییه، به پووکار دان به په یامه کی پیتغه مبهری خوادا صلى الله عليه وسلم ده نین و، له دل و له ناوه پوکوه به درؤنی داده نین.

له كاتىكدا له دل و له ناوه پۆكه وه كوفر به وه ده كەن كه پىغه مبهرى خوا ﷺ هیناویه تی، به نه فامی یان به كه لله په قى ^(۱).

(۱) _ یان به كه لله په قى هر چند ده زانن، یان نه فامن به وه ی كه پىغه مبهرى خوا ﷺ هیناویه تی، له كاتىكدا بانگه شه ی زانست ده كەن و، بانگه شه ی زانین ده كەن و، به كه سانى زانيار به خوا (العارف بالله) ناو ده برین، گوايه به خواى گه وره گه شتون، چون به خواى گه وره ده كەن، له كاتىكدا نه وان له سەر ئەم پله نزمه ی نه فامی و گىلتیه ن.

هیشتا شیخولئیسلام _ په حمه تی خوا لى بىت _ جیاكاریه كانی نیوان دۆستانى خوا و دۆستانى شه ی تان باس ده كات، خواى گه وره بۆى باس كردوین كه دۆستانى خوا نه و كه سانەن كه ئیمانیا ن هیناوه و له په روه ردگاریا ن ده ترسن، له پووکارو له دل و ناوه پۆكیشه وه ئیمانیا ن هیناوه، به س نییه تهنه ا به پووکار ئیمان بى نیت به بى نه وه ی له دل و له ناوه پۆكه وه ئیمان بى نیت، وه كو ئیمانى مونا فیق و دوو پوو ه كان، نه وانە ی شایه تی ده دن كه موحه ممد ﷺ پىغه مبهرى خوايه به لام درۆزنن و، له دل وه په یامه كه ی به درۆ ده خه نه وه، نه مانه له خانه و ته به قى هه ره ژیره وه ی ناگردان، نى تر چون بگو تریت نه مانه دۆستانى خوان، هه روه ها سه رانى صوفیه توندره وه كان، نه وانە ی خو یان وا به ده رده خەن كه شایه تی راستی تی بو پىغه مبهرى خوا ﷺ ده دن، به لام له دل و له ناوه پۆكه وه بیرو باوه پىكى پىچه وانە ی نه وه یان هه یه، له و باوه په دان كه دۆستانى خواى گه وره پىوستان به پىغه مبهرى خوا ﷺ نییه، به لكو راسته وخۆ له خواى گه وره وه و ده گرن، به بۆچونى نه وان تهنه ا خه لكانى ناسایى پىوستان پىیه تی نه وانە ی به خوا نه گه یشتوون، به لام تايبه تمه ندانى ته صه وف به خواى گه وره گه یشتوون، بۆیه پىوستان به پىغه مبه ران نییه، ئایا نه مانه پىیان ده گو تریت له دۆستانى خواى گه وره ن، له كاتىكدا له دل و له ناوه پۆكه وه كوفر ده كەن و، به پووکاریش بانگه شه ی ئیمان و باوه ر ده كەن؟ خو یان ده لىن: ئیتمه

دۆستی خواین، به لّام نه هلی ئیمان و نه هلی بیروباوه پی راست به دۆستی شهیتانیاں داده نین، چونکه له بووکارو له دل و ناوه پۆکیشه وه ملکه چی نه بوون، بۆیه له دۆستانی شهیتانن، ههروهها تا قمیکی سییه میس هه ن که بریتین له گاوه کان، چونکه گارانی واهن شایه تی ده ده ن که موحه ممه د ﷺ پیغه مبه ری خوایه به لّام ده لّین: په یامه که ی به عه ره به وه تایبه ت کراوه و، بۆ سه رجه م مرؤفایه تی نییه، که سانی وه کو نه مانه ئیماندار نین، چونکه په یامه که یان به لایه که وه تایبه ت کردوه، دانیان به لایه کدا ناوه و، لایه نه گه وره که یان پشتگوئ خستوه، که بریتیه له گشتی پیغه مبه ری خوا ﷺ بۆ هه موو مرؤفایه تی، بۆیه ناگوتریت که سانی وه کو نه مانه دۆستانی خوی گه وره ن، نه گه ر چی شایه تیش ده ده ن که موحه ممه د ﷺ پیغه مبه ری خوایه، چونکه گشتی پیغه مبه ری بۆ سه رجه م مرؤفایه تی په تده که نه وه، ههروهها تا قمیکی چواره میس هه ن دان به وه دا ده نین که موحه ممه د ﷺ پیغه مبه ری خوایه و، په یامه که شی سه رجه م مرؤفایه تی ده گریته وه، به لّام ده لّین: کۆتاهه مینی پیغه مبه ران نییه و، پیغه مبه رانی دیکه ی به دوا دا دیت، ئیمانیاں به وه نییه که کۆتاهه مینی پیغه مبه ران بیت له کاتی کدا خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ [الأحزاب: ۴۰] واته: به لّام نه و نیردراوی خواو کۆتاهه مینی پیغه مبه رانه. ههروهها پیغه مبه ری خواش ﷺ فه رمویه تی: ((أَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ لَا نَبِيَّ بَعْدِي)) واته: ((من کۆتاهه مینی پیغه مبه رانم و هیچ پیغه مبه ریکی دیکه م به دوا دا نایه ت))، بۆیه هه ر که سیک باوه پی وا بی که به دوا ی پیغه مبه ری خوادا ﷺ پیغه مبه ریکی تردیت، نه و که سه کافره، چونکه باوه پی به وه نییه که په یامی خوی گه وره به موحه ممه د ﷺ کۆتایی دیت، بۆیه هه ر هه موو نه وانیه ی باسکران وه لی و دۆستی خوی گه وره نین، نه گه ر چی خۆیان وا به ده ر ده خه ن که دۆستی خویان بانگه شه یان بۆ ده کریت که

نه وانه دوستی خواین، چونکه ناچنه چوارچیوهی نه و نایه ته وه که خوی گوره
 ده فەرمویت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا
 يَتَّقُونَ﴾ [یونس: ۶۲ - ۶۳] واتە: ﴿أَلَا إِنَّ﴾ ناگادار بن بی گومان ﴿أَوْلِيَاءَ اللَّهِ﴾
 دوستانی خوا ﴿لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ترسیان له سه ر نیه ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ خه فیتیش
 ناخون ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نه وانه ی باوه پریان هیناوه ﴿وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وه هه میشه خویان
 ده پاریزن و له خوا ده ترسن. نا نه مانه ن وه لی و دوستانی خوی گوره، نه مبه
 هه قیقه ت، نه ک به بانگ شه کردن. یان به که لله په قی نه گه ر چی ده زانن، یان
 به نه فامی، نه م نافامیتیه ش بو نه وان به به هانه و عوزر دانانریت، چونکه له توانادایه به
 فیر بوونی زانست لابریت، به لام نه وان له بنه ره ته وه باوه پریان به زانست نییه، چونکه
 به سووک ته ماشای نه و که سانه ده که ن که خه ریکی فیر بوونی زانستن، ده لئین: نیمه
 پیوستمان به زانست نییه، نه مه دیارده یه کی زور ناشکرایه و، له کۆنه وه پیشه را
 ئیبینونه لجه وزی له کتیبی ته لیبیس ئیبلیسدا باسی کردووه، هه تاوه کو نه مپوش نه م
 شته واقیعه و هه یه، تا قمیک له صوفیه کان هه ن فیر بوونی زانست په ت ده که نه وه،
 ده لئین: به عیبادت و خواپه رسته وه خو مان خه ریک ده که یین، فیر بوونی زانست رتگری
 له خواپه رسته که مان ده کات، به خواپه رسته وه خو ت خه ریک بکه، پیوستت به فیر
 بوونی زانست نییه، به بی ویست و هه ر له خو وه زانستت به ره و پوو دیت، نه گه ر
 خو تت به خواپه رسته وه خه ریک کرد نه و به بی ویست و هه ر له خو وه له لایه ن خوی
 گه وره وه زانستت بو دیت، پیوستت به وه نییه له خو یندن گاکاندا یان له نه لقه کانی
 زی کردا بو فیر بوونی زانست دانیشیت، به لکو به خواپه رسته وه خو ت خه ریک بکه،
 خوی گه وره خو ی زانستت ده داتسی. نه مه یه سیفه تی نه وانه ی خویان کردونه
 خواپه رست، نه مانه بانگ شه ده که ن که به جیهینانی په رسته کان له فیر

بوونی زانست چاکتره، له کاتیځدا شته که به پیچه وانه وهیه و، فیږ بوونی زانست له عبادت و به جیهینانی په رسته نه کان چاکتره، مه سه له یه ک که فیږی ده بی و ده یزانیت له شه و نوږتک و، له نافیله کان چاکتره، هیچ شتیک وه کو فیږ بوونی زانست نییه، فیږ بوونی زانست چاکترین عبادت و خواپه رسته، به لام عبادت و خواپه رسته به بی فیږ بوونی زانست گومراییه و، ریږازی گا وره کانه، بویه ده بی پیشبینی نه و شته له م که سانه بکریت، نیمه نالین نه م که سانه نه ماون و چوون، نه خیر تا وه کو نیستاش هر ماون.

له هۆکاره کانی کوفری جووله که و گاوردکان

مهروه ما ژماره یه کی نۆدی جووله که و گاوردکان له و باوه پدان که دۆستانی

خوای گهره ن، به راستی موحه مه د پتغه مبه ری خوایه ^(۱)

(۱) _ خوای گهره نه وهی باسکردوه و، ده فه رمویت: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ
 أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ﴾ [المائدة: ۱۸] واته: جووله و گاوردکان ده یانوت ئیمه کورپان و
 خۆشه ویستانی خواین. بانگه شه ی نه وه بۆ نه فسی خۆیان ده که ن، له کاتی کدا ده لئین
 بئگومان خوا به کی که له و سیّ خوا (پهروه ردگارو عیساو دایکی)، یان ده لئین: به
 راستی خوا هر مه سیحی (عیسای) کورپی مه پیه مه، بۆیه خوای گهره ده فه رمویت:
 ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ﴾ [المائدة: ۷۳] واته: سویند به خوا به راستی
 بی باوه پ بوون نه وانیه که ووتیان بئگومان خوا به کی که له و سیّ خوا (پهروه ردگارو
 عیساو دایکی). ته ماشاکه ن نه مانه ده لئین: ئیمه دۆستی خواین له کاتی کدا ده لئین:
 بئگومان خوا به کی که له و سیّ خوا (پهروه ردگارو عیساو دایکی)، جووله که کانیش
 ده لئین: بئگومان خوا هه ژاره و ئیمه ده وله مه ندین، چونکه داوای قه رزمان لیده کات،
 یان ده لئین: خوا دهستی به ستراره، پاک و بیگه ردی بۆ خوای گهره، گویره که
 ده په رستن و، ده لئین: ئیمه کورپان و خۆشه ویستانی خواین.

به لام ده لاین؛ له راستیدا ته نها بؤ خه لکی دیکه ی جگه له نه هلی کیتاب نیردراوه (۱)

(۱) به بؤ چونی نه وان موحه معده ﷺ ته نها بؤ خه لکانی دیکه ی جگه له نه هلی کیتاب نیردراوه، ته نها بؤ عه ره ب، بؤ نه خوینده واره کان نیردراوه، نه مه کوفریزگر ناشکرایه، چونکه په یامی پیغه مبهری خوا ﷺ گشتیه و بؤ مه موو مروفا یه تیه، خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ [الأعراف: ۱۵۸] واته: (نه ی موحه معده ﷺ) بلی نه ی خه لکینه به راستی من پیغه مبهری خوام بؤ نیوه مه مووتان. خوی گه وره سه باره ت به جووله که و گا وره کان ده فه رمویت: ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يِعْلَمُونَ أَنَّهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ [الأعراف: ۱۵۷] واته: نه وان ه ی که شوینی پیغه مبهر و نیردراوی نه خوینده وار ده که ون (که له لایه ن په روه ردگار ه وه هاتوه) نه و که سه ی ک (نامه داره کان) ده بیبنن به نو سراوی لایانه له ته و پات و ئینجیلدا که فرمانیان پی ده کات به چاکه ﴿وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ و پیگریان لیده کات له خراپه. له م نایه ته دای خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ﴾ نه وان ه ی که شوینی پیغه مبهر و نیردراوی نه خوینده وار ده که ون، باشه مه به سستی کییه؟ بیگومان مه به ستن موحه معده ﷺ، مه روه ها خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ﴾ [البقرة: ۱۴۶] واته: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ نه وان ه ی که په راومان پیداون ﴿يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ﴾ پیغه مبهر ﷺ ده ناسن وه کو چون کورانی خویان ده ناسن. عیسا پیغه مبهر _ علیه السلام _ مژده ی به هاتنی پیغه مبهری خوا ﷺ داوه، له م باره وه خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنَ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ [الصف: ۶] واته: مژده تان پی ده دم به پیغه مبهریک که له دوا ی من دی د ﴿اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ ناوی نه حمده. باشه کی به دوا ی عیسا پیغه مبهردا _ علیه السلام _ هات؟ موحه معده بوو ﷺ ﴿اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ نه مه ناوی پیغه مبهره که یه ﷺ

که ناوی نه حمه د و موحه ممه دهو، جگه له م دوو ناووش چه ند ناویکی دیکه ی هه یه،
 نه مان باوهر په به گشتیتی په یامه که ی پیغه مبه ری خوا ﷺ ناکه ن بو هه موو مرؤفایه تی.
 نه نانه ت که سانیک ی سهر به ئیسلامیش هه ن بریویان پیده که ن و، ده لئین: با ئه وان
 له سهر ئایینی خویان بن و، ئیمه ش له سهر ئایینی خومان بین، هه موومان براین،
 هه موو ئایینه کان به خوا ده گن، نه مه کوفره _ خوا په نامان بدات _ نه مه
 نکۆلیکردنه له په یامه که ی موحه ممه د ﷺ، پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رموویه تی:
 ((وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٍّ وَلَا نَصْرَانِيٍّ ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ
 يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ)) واته: ((سویند به و که سه ی نه فسی
 منی به دهسته هه ر یه کیك له م ئوممه ته با جووله که و گاوریش بن هه والی منی
 بیستبیت و پاشان بمری و ئیمان به وه نه هیئی که به مندا نیردراوه مه گه ر ده بی به
 نیسته جیی دۆزه خ))، پیغه مبه ری خوا ﷺ هه موو خه لکی بانگ کردوه بو ئیسلام،
 عه رب، جووله که و گاور، بو پادشایان و سه رۆکه کانی نووسی، بو کیسراو، قه یسه ری
 نووسی و، بو ئیسلام بانگی کردن، چون بو یان ده نووسی نه گه ر بو ئه وان نه نیردرا
 بی، پیویسته روو به رووی نه م بیروکه پیسانه بوه ستینه وه که جووله که و گاوره کان
 بلاوی ده که نه وه و، پیده چی که سانیک ی سهر به ئیسلامیش قبولی بکه ن، به قه سستی
 بیت یان به نه فامی.

به راستی له سهر نئمه واجب نییه شوینی بکهوین، چونکه خوی گه وره پئیش
موحه معد پیغه مبهری دیکه ی بو ناردوین^(۱)

(۱) _ پیغه مبهرانی پیشتر خه لکیان مه والهی لای پیغه مبهری خوا ﷺ کردوته وه،
ئه وه مووسا پیغه مبهره _ علیه السلام _ له و ته و پاته دا که پییه تی، خوی گه وره
ده فهرمویت: ﴿الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ﴾ [الأعراف: ۱۵۷] ئه و که سه ی ک
ئه هلی کیتاب ده بیینن به نووسراوی لایانه له ته و پاتدا، عیسا پیغه مبهر _ علیه
السلام _ مزده ی به هاتنی داوه و، خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنَ
بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ [الصف: ۶] وه مزده تان پیده ده م به پیغه مبهریک که له دوی من دی
و ناوی ئه حمده، پیغه مبهری خوا ﷺ بو ئه وانیش نیردراوه، بو پادشایان و
سه رکرده کانیان نامه ی نووسی و بو ئیسلام بانگی کردن. پیغه مبهری خوا ﷺ کاتی
هاوه لی به ریز موعادی ﷺ بو یه من نارد پیی فهرموو: ((إِنَّكَ تَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ فَلْيُكِّنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ شَهَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ)) واته: ((تو
ده چیته لای قه ومانیک له ئه هلی کیتاب با یه کم شتیک بانگی ئه وانی بو ده که ی
شایه تیدان بیت که به راستی هیچ خوابه ک نییه به هق جگه له خوی گه وره و به
راستی منیش پیغه مبهری خوام))، پیغه مبهری خوا ﷺ کتیبیکی پییه که چاکترینی
مه مو کتیبه کانه، باشه چون بانگیان ده کات بو ئه وه ی شایتومان بیئن، ئه گه ر ئه وان
ئیماندار بن وه کو ئه وه ی ئه وان بانگه شه ی بو ده که ن، ئه گه ر ئیماننداری ته و او بوایه ن
پیغه مبهری خوا ﷺ بو ئیسلام بانگی نه ده کردن، بویه ئه و بو چوونه ی ئه وان له
بوچترین بوچیه کانه و، گه وره ترین گومرا بوونیشه _ په نا به خوا _ .

بزيه هر هه موو نه مانه کافرن، نه گهر چي به نه فامی و بی نه قلیتی خویمان له و باوه په دابن که تايه فه که ی خویمان له دوستانی خوان^(۱) ،

(۱) _ نه وان دوستانی شه يتانن چونکه وه لاسی پیغه مبهری خوایان ﷺ نه دایه وه، خوی گه وره سه بارهت به جووله که و گاورده کان ده فهرمویت: ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ أَوْ لَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَافِرُونَ (۴۸) قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۴۹) فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّكَ فَاعْلَمْ أَنَّهَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (۰.۵)﴾ [القصص: ۴۸-۰.۵] واته: نینجا کاتی پاستیان بۆ هات له لایه نئمه وه ووتیان بۆ چي به و (موحه ممه د ﷺ) نه دراوه وینه ی نه وه ی به موسا دراوه نایا نه وان پیشتربیی بیروا نه بوون به وه ی درا بوو به موسا ده یانوت (قورپان و ته وپات) دوو سیحرو جادوون پشتگیری یه کتر ده که ن و ده یانگوت بیگومان نئمه بی بیرواین به هه موویان (قورپان و ته وپات) (نه ی موحه ممه د ﷺ) بلی ده ی نئوه کتیبیک له لایه ن خواوه بینن که نه و (کتیبه) پاست تربیت له و دووانه (قورپان و ته وپات) من شوینی ده که وم نه گهر نئوه پاستگون نینجا نه گهر به گوویان نه کردی (و وه لامیان نه دایته وه) ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ﴾ نه وه بزانه که نه نا شوین هه واو نارزه زوی خویمان ده که ون و کی له و که سه گو مپاتره که شوین نارزه زوی خوی بکه ویت بی پینموونی له لایه ن خواوه بیگومان خوا رینموونی گه لی ستمکار ناکات. نایه ته که باسی جووله که و گاورده کان، نامه داره کان ده کات، نه وان شوینکه و ته ی موسا و عیسا _ علیهما السلام _ نین، به لکو نه وان کافرن، له شه ریه ته ی موسا و له شه ریه ته ی عیسا به دهرن، ته ماشاکه ن خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّكَ فَاعْلَمْ أَنَّهَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ﴾ نینجا نه گهر به گوویان نه کردی (و وه لامیان نه دایته وه) نه وه بزانه

که تهنه شوین ههواو ناره زوی خویان ده که ون، نه یفه رموو هه گه ر به گوئیان نه کردی نهوا شوینی شهریه ته کانی پیشتر ده که ون، چونکه به هاتنی نیسلام شهریه ته کانی تر لا بران و نه سخ بوونه وه، بویه تهنه شوینی ههواو ناره زوی خویان ده که ون، بزانه که شهریه ته کانی تر لا براون و نه سخ بوونه ته وه له هه مان کاتیشدا خه لکیان ههوالله شوینکه وتنی کۆتا هه مینی پیغه مبه ران موحه ممه د ﷺ کردۆته وه، ته ماشاکه ن خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضُكُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَيَّ دَلِيلًا مِنْكُمْ إِضْرِي قَالُوا أَقْرَضْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ (۸۱) فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ (۸۲) أَفَغَيَّرَ دِينَ اللَّهِ يَتَّبِعُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ (۸۳)﴾ [آل عمران: ۸۱-۸۳] واته: (بهینه وه یادیان) کاتیک که خوا په یمانی وه رگرت له پیغه مبه ران که هه ر چیم دانئ له نامه و حکمه ت (شهریه ت) له پاشان پیغه مبه ریکتان بۆ هات به برۆا هینه ر به و نامه ی که له لاتانه ده بی برۆای پی بهینن و یارمه تی بدن خوی گه وره فه رمووی ئایا دانتان نا به م په یمانه دا؟ و له سه ر نه وه په یمانی منتان وه رگرت پیغه مبه ران گوئیان به لئ دانمان پیا ناو په یمانمان به ست خوا فه رمووی که واته ئیوه به شاهید بن وه منیش له گه ل ئیوه به کیکم له شاهیده کان جا نه وه ی پشتی هه لکرد (له م په یمانه) دوا ی نه م دان پیا نانه که واته هه نه وانن ده سته ی ده رچوان له فه رمان ئایا (بی برۆایان) داوا ی غه یری دینی خوا ده که ن؟! له کاتیکدا هه ر چی له ئاسمان و زهوی دایه فه رمان به ری خوان بیان هوی (به ویستی خویان) یا نه یانه وی (به ناچاری) وه هه موو هه ر بۆ لای نه وه ده گه ریترینه وه، خوی گه وره کاتی ده فه رمویت: مه به سته موحه ممه ده ﷺ، کاتی به وردی دیقه نی نه و ئایه تانه ده ده هیت بۆت پوون ده بیته وه

نه وهى كه خواى گه وړه باسى ده كات زږر پوونه و ناشكرايه و، هيچ سه رسوپمانيك
 له وړه دا نيبه كه جووله كه و گاوران نه و شتانه بلين، له و هس سه ختر ده لين، به لام به
 راستى سه رسوپمان له وه دايه كه سانيك بانگه شهى ئيسلامه تى ده كه ن، قسه كاني
 جووله كه و گاور به راست داده نين و ده لين: نه وان له سه ر ئايينين كن و كافر نين،
 ده ليت: جووله كه و گاوره كان كافر نين، باشه چون كافر نين له كاتيكدا كوفر به
 كرتاهه مينى پيغه مبه ران موحه ممد ﷺ ده كه ن، ده ليت: نه خير كافر نين، دنيا بن
 نه وهى نه م قسانه بلت: كافر ده بى به هاوشيوهى نه وان، چونكه نه وهى كافر به كافر
 دانه نيت، به هاوشيوهى كافره، نه وه ئيسلام بوون هه لده وشينيتته وه.

له راستیدا دۆستانی خواته‌ن‌ها نه‌وانه‌ن که خوی گه‌وره وه‌سفی کردوون به دۆستایه‌تی خوی و ده‌فهرمویت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿۱﴾ [یونس: ۶۲ - ۶۳] واته: ناگادار بن بی گومان دۆستانی خواترسیان له‌سه‌ر نییه خه‌فته‌تیش ناخۆن نه‌وانه‌ی باوه‌ریان هیناوه و هه‌میشه خۆیان ده‌پاریزن و له‌خوا ده‌ترسن.

له‌ئیمان هیناندا پێویسته‌ مرۆف ئیمانی به‌خوا، فریشته‌کانی و کتیبه‌کانی و پێغه‌مبه‌رانی و پۆژی دوابی هه‌بیت (۲)،

(۱) _ خوی تعالی وه‌لی و دۆستانی دیاری کردووه، دۆستی خوی دیاریکردووه به‌نه‌وانه‌ی که باوه‌ریان هیناوه، هه‌میشه خۆیان ده‌پاریزن و له‌خوای گه‌وره ده‌ترسن، له‌پووکارو له‌دل و ناوه‌پۆکیشه‌وه ئیمانیا‌ن هیناوه، نه‌وانه‌ی خۆیان ده‌پاریزن و له‌خوای گه‌وره ده‌ترسن نه‌ولیاو دۆستانی خوان، ئیمانداره له‌خوا ترسه‌کان دۆستانی خوان، هه‌ر که‌سی‌کیش به‌و شیوه‌ نه‌بیت وه‌لی و دۆستی خوی گه‌وره نییه، به‌لکو دۆستی شه‌یتانه.

(۲) _ نه‌مانه ئیمانیا‌ن به‌پێغه‌مبه‌ران نه‌هینا، ئیمانیا‌ن به‌کتیبه‌کان نه‌هینا، به‌قورئان و به‌موحه‌مه‌د ﷺ کوفریان کرد، هه‌ر که‌سی‌ک به‌یه‌ک کتیب کوفر بکات نه‌وا به‌هه‌موو کتیبه‌کان کوفری کردووه، و هه‌ر که‌سی‌کیش به‌یه‌ک پێغه‌مبه‌ر کوفر بکات نه‌وا به‌هه‌موو پێغه‌مبه‌ران کوفری کردووه، هه‌موو پێغه‌مبه‌ران نێردراوی خوی گه‌وره‌ن و پێویسته ئیمان به‌هه‌ر هه‌موویان بینیت، له‌یه‌که‌م پێغه‌مبه‌ره‌وه تا کۆتاهه‌مینی پێغه‌مبه‌ران، جووله‌که‌کان به‌دوو پێغه‌مبه‌ر کوفریان کرد، به‌موحه‌مه‌د و به‌عیسا، گاوره‌کانیش به‌موحه‌مه‌د ﷺ کوفریان کرد، ئیتر چۆن بگوتریت ئیماندارن، خوی گه‌وره ده‌فهرمویت: ﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ﴾

مِنْ رَحْمَتِهِمْ لَّا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿۱۳۶﴾ [البقرة: ۱۳۶] واته: بلین (ئی
 موسلمانینه) بروامانهینا به خوا و به و قورئانهی که بۆ خۆمان نیرراوه ته خواره وه به و
 نامه یه ی که نیرراوه بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یه عقوب و کوره کانی
 یه عقوب و به وه ی که دراوه به موسا و عیسا وه به وه ی که دراوه به هموو
 پیغه مبه ران له لایه ن په روه ردگار یانه وه جیاوازی ناکه ین له نیوان هیچ کامیکیان دا و
 نیمه فه رمانبه ری خوا یین. به لام ئه مانه جیاوازی یان کردو، به گه وره ترینی پیغه مبه ران و
 سه روه ری پیغه مبه ران موحه ممه د ﷺ کوفریان کرد، ئیتر چۆن بگوتریت ئه وان
 نیماندانن، که سانیکیش هه ن ده لئین: ئه وان برامانن _ په نا به خوا_.

وه نیمان بینیت به هموو پیغه مبریک که خوی گوره ناردوو یه تی، و هموو کتیبیک که خوی گوره دایبه زاند بی^(۱)، به به لگه ی نه وه ی خوی گوره ده فهرمویت: ﴿قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ (۱۳۶) فإن آمنوا بمثل ما آمنتم به فقد اهتدوا وإن تولوا فإنما هم في شقاقٍ فسيكفيكهم الله وهو السميع العليم (۱۳۷) ﴿^(۲) واته: بلین (نه ی موسلمانینه) بروامان هینا به خوا و به و قورپانه ی که بو خومان نییراوه ته خواره وه و به و نامه یه ی که نییراوه بو نیبراهیم و نیسماعیل و نیسحاق و یه عقوب و کوره کانی یه عقوب و به وه ی که دراوه به موسا و عیسا و به وه ی که دراوه به هموو پیغه مبران له لایه ن په روه ردگاریانه وه جیاوازی ناکه ین له نیوان هیچ کامیکاندا و نیمه فرمانبهری خواین نینجا نه گره برویان هینا به و وینه یه ی که نیوه برواتان پی هیناوه نه و بیگومان پی راستیان دوزی یه وه و نه گره پشتیان هه لکرد نه و نه وان له دوو به ره کیی دان و خوا ناگاداریی تو نه کات له وان و هر خواجه بیسه ری زانا.

(۱) _ پیویسته به هر هموو نه و کتیبانه ی که خوی گوره دایبه زاندووه نیمان بینیت، نه گره به یه ک کتیب کوفری کرد، به لکو به هندی به ش له کتیبیکیان نیمان بینتی و، به هندی به شی تریان نیمان نه هینی، نه و به هموو کتیبه کان کافر بووه. هه روه ها پیویسته به هر هموو پیغه مبران نیمان بینیت، له یه که م پیغه مبره وه تا کوتاه مینی پیغه مبران، نیر ده بی باروحالی نه و که سه چون بیت که به چاکترینی پیغه مبران موحه مه د ﷺ کوفرده کات، نایا به مه ده گوتریت نیماندار؟.

(۲) _ خوی تعالی له م نایه ته دا ده فهرمویت: ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا﴾ نینجا نه گره برویان هینا به و وینه یه ی که نیوه برواتان پی هیناوه نه و بیگومان پی راستیان دوزیوه ته وه، که و بوو نه گره برویان نه هینا به و شیوه یه ی که

نیوه برواتان پیهیناوه، نهوا بیگومان کافرن، چونکه به موسلمانان دهلین: ﴿كُونُوا
مُؤَدَّا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا﴾ [البقرة ۱۳۵] واته: بین به جووله که یان گاورد تا بکونه سه رپی
پاست. به لام خوی گوره پیی فهرمون: ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ﴾ [البقرة: ۱۳۵] واته: بلی: به لکو په پره ویی نایینی پاکی نیبراهیم ده که یین که
له هاویه ش په یدا که ران نه بووه. پاشان خوی گوره ده فهرمویت: ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا
آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾ نینجا نه گه ر پروایان هینا به و وینه یه ی
که نیوه برواتان پی هیناوه نهوا بیگومان رپی راستیان دوزی یه وه ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ
فِي شِقَاقٍ﴾ و نه گه ر پشتیان هه لکرد نهوا نهوان له دوو به ره کی دان، له گه ل خواو
پتغه مبه ره که یدا له دوو به ره کیدان، ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ خوی گه ور
ناگاداریی تو نه کات له وان و هه ر خوی به بیسه ری زانا. نازانم نه مانه چون قورپان
ناخویننه وه کاتی ده لین: جووله که و گاورد کان نیماندارن، برای نیمنه، نازانم چون
قورپان ناخویننه وه.

مه‌روه‌ها خ‌وای‌ گ‌وره ده‌فه‌رم‌وی‌ت: ﴿آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ (۲۸۵) لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (۲۸۶)﴾^(۱) واته: پی‌غه‌م‌به‌ر ب‌ر‌وای‌ هی‌نا ب‌ه‌ و‌نام‌ه‌ی‌ه‌ی‌ که ب‌وی‌ نی‌س‌ر‌دا‌وه ل‌ه

پ‌ه‌روه‌د‌گ‌اری‌ه‌وه ل‌ه‌گ‌ه‌ل‌ ب‌ر‌و‌اد‌ار‌ان‌دا ه‌م‌و‌و ب‌ر‌و‌ای‌ان ه‌ی‌نا‌وه ب‌ه‌ خ‌وا و‌ف‌ری‌ش‌ت‌ه‌ک‌انی و‌ نام‌ه‌ک‌انی و‌ پ‌ه‌ی‌ام‌ب‌ه‌ر‌انی ج‌یا‌وا‌زی‌ ن‌اک‌ه‌ی‌ن ل‌ه‌ نی‌وان ه‌ی‌ج‌ ی‌ه‌ک‌ی‌ک‌ ل‌ه‌ پ‌ه‌ی‌ام‌ب‌ه‌ر‌انی (ب‌ر‌وا د‌اره‌ک‌ان) گ‌وت‌ی‌ان: (پ‌ی‌غه‌م‌به‌ر‌ ئ‌ای‌ینی خ‌وای‌ پ‌ی‌گ‌ه‌ی‌ان‌د‌وین ئ‌ی‌م‌ه‌ش) ب‌ی‌س‌ت‌مان ف‌ه‌ر‌مان‌ب‌ه‌ر‌ی‌مان ک‌رد د‌ا‌و‌ای‌ ل‌ی‌خ‌و‌ش‌ب‌و‌ن‌ت ل‌ی‌ده‌ک‌ه‌ی‌ن ئ‌ه‌ی‌ پ‌ه‌روه‌د‌گ‌ار‌مان و‌ ه‌ر ب‌و‌ل‌ای‌ ت‌و‌ی‌ه‌ گ‌ه‌پ‌ان‌ه‌وه خ‌وا د‌ا‌وا ل‌ه‌ ه‌ی‌ج‌ که‌س‌ی‌ک‌ ن‌اک‌ات م‌ه‌گ‌ر ب‌ه‌ ئ‌ه‌ن‌د‌از‌ه‌ی‌ ت‌وان‌ای‌ خ‌وی‌ (س‌و‌دی) ب‌و‌ خ‌وی‌ ه‌ه‌ی‌ه‌ ه‌ر چ‌اک‌ه‌ی‌ه‌ک‌ ب‌ک‌ات (ب‌ا ه‌ر ب‌ه‌د‌لی‌ش ب‌ی‌ت) و‌ (ز‌ی‌انی) ب‌و‌ خ‌وی‌ه‌ت‌ی‌ ه‌ر خ‌راپ‌ه‌ی‌ه‌ک‌ ب‌ک‌ات (ب‌ه‌ ع‌م‌دی و‌ ئ‌ه‌ن‌دام‌ی‌ ل‌ه‌ش) ئ‌ه‌ی‌ پ‌ه‌روه‌د‌گ‌ار‌مان ل‌ی‌مان م‌ه‌گ‌ر ه‌گ‌ر ک‌رده‌وه‌ی‌ه‌کی‌ پ‌ی‌و‌ی‌س‌ت‌مان ل‌ه‌ ب‌ی‌ر‌چ‌و‌و‌یا ب‌ه‌ ه‌ل‌ه‌ گ‌ونا‌ه‌ی‌ک‌مان ک‌رد ئ‌ه‌ی‌ پ‌ه‌روه‌د‌گ‌ار ل‌ه‌ س‌ه‌ر‌مان د‌ام‌ه‌نی‌ ب‌اری ق‌ور‌س و‌ه‌ک‌ د‌ات‌نا‌وه ل‌ه‌ س‌ه‌ر ئ‌ه‌وان‌ه‌ی‌ پ‌ی‌ش ئ‌ی‌م‌ه‌ ئ‌ه‌ی‌ پ‌ه‌روه‌د‌گ‌ار‌مان ب‌ه‌ل‌ای‌ و‌ام‌ان ب‌ه‌س‌ه‌ر‌دا م‌ه‌ده‌ که‌ ب‌و‌مان ه‌ل‌ن‌ه‌گ‌ی‌ر‌ی‌ت و‌ه‌ گ‌ونا‌ه‌ک‌ان‌مان ب‌س‌ر‌ه‌وه‌ و‌ه‌ ل‌ی‌مان خ‌و‌ش‌ب‌ه‌ و‌ م‌ی‌ه‌ره‌ب‌ان‌ی‌مان ل‌ه‌گ‌ه‌ل‌ د‌ا ب‌که‌ ت‌وی‌ ی‌اری‌ده‌د‌ه‌ر‌و ک‌ار‌س‌از‌مان که‌وات‌ه: س‌ه‌ر‌مان ب‌خ‌ه‌ ب‌ه‌س‌ه‌ر‌گ‌ه‌لی‌ بی‌ ب‌ر‌و‌ای‌ان‌دا.

(۱) _ ئ‌ه‌م‌ ئ‌ای‌ه‌ت‌ان‌ه‌ ل‌ه‌ س‌و‌ر‌ه‌ت‌ی‌ ئ‌ه‌ل‌ب‌ه‌ق‌ه‌ر‌ه‌د‌ای‌ه‌، ه‌ر ل‌ه‌م‌ س‌و‌ر‌ه‌ت‌ه‌د‌ا خ‌وای‌ گ‌وره ده‌فه‌رم‌وی‌ت: ﴿لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ﴾ [البقرة: ۱۷۷] واته: چ‌اک‌ه‌ ئ‌ه‌وه‌ ن‌ی‌ی‌ه‌ که‌ ب‌د‌ ب‌که‌ن‌ه‌ ب‌ه‌ر‌ه‌و پ‌و‌ژ‌ه‌ل‌ات و‌ پ‌و‌ژ‌ئ‌ا‌وا ب‌ه‌ل‌کو چ‌اک‌ه‌ ئ‌ه‌وه‌ی‌ه‌ که‌ م‌ر‌و‌ژ‌ ب‌ر‌و‌ای‌ بی‌ی‌ ب‌ه‌خ‌وا

و فریشته کان و کتیبه کان و پیغمبران. له سه ره تای سوپه ته که ش دا خوی گه وره ده فرموت: ﴿ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ (۲) الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (۳) وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ (۴) أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۵)﴾ [البقرة: ۲-۵] واته: نه م قورئانه هیچ گومانیکي تیدا نییه ری نشانده ره بو پاریزکاران نه وانه ی که بره ده هیئن به شته په نهان و نادیاره کان و نویژ ده کن له وه ی کردومانه به پوزی یان ده به خشن (له بهر خوا) و نه وانه ی که بره ده هیئن به و قورئانه ی که بو تو (نه ی موحه ممد عَلَيْهِ السَّلَام) نیراوه ﴿وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ و به و کتیبانه ی که بو نیراوانی پیش تر نیراونه ته خواره وه و بره یان هیه به پوزی دواپی نه وانه له سه ر پی راستن له لایه ن په روه ردگاریانه وه و هر نه وانن پزگارن. نه وه به سنییه بلئی: من ته نها ئیمانم به موحه ممد هیئاوه و، په یوه ندیم به پیغمبرانی پیشتره وه نییه، یا خود بلئی: ئیمانم به پیغمبرانی پیشتر هیئاوه و، په یوه ندیم به موحه ممد ده وه نییه، نه خیر پیویسته ئیمانت به هر ه موویان ه بی.

له سه ره تاي سوږه ته كه شدا خواي كه وره ده فهرمويته: ﴿الم (۱) دَلِكِ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ (۲) الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (۳) وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ (۴) أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۵)﴾ [البقرة: ۲-۵] واته: ﴿الم﴾ به ئلف لام ميم ده خويندرته وه نه م قورپانه هيچ گومانتيكي تيدا نيبه رپنيشانده ره بو پاريزكاران نه وانه ي كه بپروا ده هينن به شته په نهان و نادياره كان وه نويژ ده كهن له وه ي كردومانه به پوزيبان ده به خشن (له بهر خوا) و نه وانه ي كه بپروا ده هينن به و قورپانه ي كه بو تو (نه ي موحه ممد ﷺ) نيراوه و به و كتيبانه ي كه بو نيراواني پيش تو نيراونه ته خواره وه و بپروايان هه يه به پوژي دوايي ﴿أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ﴾ نه وانه له سه ر پسي راستن له لايه ن په روه ردگار يانه وه و هه ر نه وانن پزگارن.

له بواري نيمان هيناندا ده بي باوه رت به وه هه بي كه موحه ممد ﷺ كوتاهه ميني پيغه مبه رانه و هيچ پيغه مبه ريكي تري به دوا دا نايه ت^(۱)

---

(۱) _ پيويسته باوه رت به گشتيتي په يامه كه ي پيغه مبه ري خوا ﷺ هه بي كه بو هه موو مروفايه تيه و، هه روه ها ده بي باوه رپشت هه بي كه كوتاهه ميني پيغه مبه رانه و هيچ پيغه مبه ريكي تري به دوا دا نايه ت.

خوای گوره بۆ هه موو جین و ئینسی ناردوو، بۆیه هه ر که سیك باوه پى به هه موو ئه رانه نه بی که بۆی دابه زیوو ئیماندار نییه و، چا یه کیك بیٹ له وه لی و دۆسته له خواتسه کانی خوای گوره ^(۱) و هه ر که سیك باوه پى به هه ندیک له وانیه بۆی دابه زیوه بیئى و به هه ندیکى تری کوفر بکات، نه و که سه کافره و ئیماندار نییه ^(۲)

(۱) _ هه ر که سیك ئیمان به م پیغه مبه ره ﷺ و به وه ی بۆ دابه زیوه نه هیئى ئیماندار نییه، واته: کافره، باشه نه گه ر کافر بیٹ چون به دۆستی خوای گوره ده بی، نه مه شتیکی مه حاله، کافران دۆستی خوای گوره نین، له راستیدا ته نها دۆستی شه ی تانن، بۆیه ده بی ناگاداری نه م شته بین، ئایه ته کانی قورئان له م باره وه پوون و ناشکران، به لام به لای که سانیکى بیشوماری نه مپووه نادیارو نه زانراوه، به ناییه ت به لای زۆریك له و که سانه وه که بانگه شه ی نه وه ده که ن که پۆشنبیرن و پۆژنامه وانن وه... وه...، که چی نه م شته یان به لاره نادیارو نه زانراوه، بۆیه داوای نزیك برونه وه له گه ل جواره که و گاوره کاندای ده که ن، له کاتیکیدا خوای گوره ده فه رمویت: ﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ﴾ [البقرة: ۱۲۰] واته هه رگیز نه جواره که و نه گاوری لیت پازی نابن تا داوی ئایینیان نه که ویت. نه م که سه به ناو موسلمانانه ده یانه وی پازیان بکه ون و خوشه په فتاریان له گه لدا بکه ن، به لام دلنیا بن نه وان هه رگیز له ئیمه پازی نابن تا وه کو واز له ئایینه که ی خویمان نه هیئین و داوی ئایینه که ی نه وان نه که وین.

(۲) _ هه روه ها ده بی مرؤف باوه پى به هه موو نه و کتیبانه بیئیت که خوای گوره بۆ پیغه مبه رانی خوای دایبه زاندوو، نه ک باوه پى به ژماره یه ک له و کتیبانه بیئى و، کوفر به ژماره یه کی تری بکات، هه روه ها ده بی مرؤف باوه پى به هه ر هه موو کتیبه که هه بی، نه ک باوه پى به هه ندیک له حوکمی کتیبه که هه بی و، باوه پى به هه ندیکى تری حوکمی کتیبه که نه بی، وه کو نه وه ی باوه پى به هه ندی حوکمی کتیبه که بیئى که له گه ل هه واو

ناره زوویدا رینکده که وی و، باوه پ به هندی حوکمی کتیبه که نه هینی که له گه ل هه واو ناره زوواتی نه فسیدا رینک ناکه وی، خوی گه وره له م باره وه ده فه رمویت: ﴿أَشْرَأْتُمْ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنُزُومٌ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ [البقرة: ۸۵] واته: جا نیهه بهوا ده هینن به هندی که ته ورات، و بی بهوا ده بن به هندی کی تری جا توله ی نو که سانه که وا بکن له نیهه هر پیسوایی و به د ناوی به له ژیا نی دنیادا وه له بژنی دواشدا ده که پینرینه وه بو ناو سهخت ترین سزا و خوا بی ناگا نییه له وه ی کی ده یکن. ده بی پروات ه بی به هر هه موو کتیبه که، نه وه ی له گه ل هه واو ناره زوویدا ده گونجیت و، نه وه ی له گه لیدا ناگونجیت، چونکه نه گه رچی له گه ل هه واو ناره زوویدا نه فسیشتدا نه گونجیت به لام چاکترین خیری بو تو تیدایه، خوی گه وره له م باره وه ده فه رمویت: ﴿وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ [البقرة: ۲۱۶] واته: و نه گونجی شتیکتان پی ناخوش بیت و باش بی بوتان و نه گونجی شتیکتان پی خوشبیت و خراب بی بوتان وه خوا (چاک و خرابی نیهه) نه زانی و نیهه نایزانن.

خوای گوره له م باره وه ده فه رمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا
بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا
(۱۵۰) أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا (۱۵۱)﴾^(۱)

(۱) - خوای گوره له م نایه ته دا ده فه رمویت: ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا﴾ نا نه وانه
به راستی بی باوه پی ته واون، چونکه ده یانگوت: به هندی له کتیبه که باوه پ دینین و،
باوه پ به هندیکی ناهینین، خوای گوره ده فه رمویت: ﴿وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ
وَرُسُلِهِ﴾ و ده یانه وی جیاوازی بخه نه نیوان خواو پیغه مبه ره کانی، باشه به چ جوریک
ده یانه وی نه و جیاوازیه دروست بکن؟ به و جورهی که خوای گوره ده فه رمویت:
﴿وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ﴾ و ده لین باوه پ به هندیکی له پیغه مبه ران
ده مینین وه باوه پ به هندیکی تریان ناهینین، نا نه مه یه جیاوازی کردن له نیوان
خواو پیغه مبه ره کانیدا ﴿وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ له و نیوانه دا پتگه یه ک
بدنه به رو، ریباوه پتک بوی بچن ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا﴾
نانه وانه به راستی بی باوه پی ته واون وه ناماده مان کردوه بو بیباوه پان سزایه کی
پسواکه ر، نه وانه ی باوه پ به موحه ممه د ﷺ ناکن کافری ته واون.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (۱۵۲) ﴿^(۱)﴾ [النساء: ۱۵۰-۱۵۲] واته: به راستی نهوانه ی بی باوه پین به خوار پیغه مبه ره کانی و ده یانه وی جیاوازی بخنه نیوان خواو پیغه مبه ره کانی و ده لین باوه پر به هندیک (له پیغه مبه ران) ده هینین و باوه پر نا هینین به هندیکی تریان ر ده یانه وی له و نیوانه دا ریگه یه ک بده نه بهر نا نهوانه به راستی بی باوه پر ته واون ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ و ناماده مان کردوه بو بیباوه پران سزایه کی ریسواکه ر و نهوانه ی بروایان هیناوه به خواو پیغه مبه ره کانی و هیچ جیاوازی به کیان نه خسته نیوان هیچ کام له و پیغه مبه رانه نا نهوانه له داهاتودا خودا پاداشتیان ده داته وه و خوا هه میشه لیبورده ی میهره بانه .

-----

(۱) _ به لام که سانیک بی شوماریش جیاوازیان له نیواندا ناکه ن و، نیمان به هر هه موویان دینن، چونکه هر هه موویان پیغه مبه ری خوان _ علیهم الصلاه والسلام _ ریگه ی هر هه موویان به که و، هر به کیکیان به راست دانه ری نه وه ی پیشی خو به تی و، مزده ده دات به هاتنی پیغه مبه ریکی دیکه له پاشخوی، هه موویان به ک زنجیره ن، بو ب پیویسته جیاوازی له نیوانیاندانه کریت، به وه ی که باوه پر به هندیکیان بکری و، ب هندیکی تریان کوفر بکریت.

له چوار چیتوهی باوه پهناندا به پیغه مبهری خوا ﷺ: پیویسته باوه پرت به وه مه بی که واسیته و میانگیری کاره له نیوان خواو مه خلوقاتیدا، که فرمان و فدهغه کاریه کان^(۱)،

(۱) _ پیغه مبهری خوا ﷺ له نیوان خواو له نیوان مه خلوقاتیدا واسیته و میانگیری کاره، بۆ چ شتیک؟ بۆ جیبه جیکردنی پیدایستییه کان و، په وانه وهی نارپه حه تیه کان؟ نه خیر، بۆ پی پراگه یاندنی په یامه که ی، واسیته و میانگیری کاری نیوان خواو نیوان مه خلوقاتیتی بۆ نه وهی په یامی خویان پیپراگه یه نیت، به لام بۆ نه وهی واسیته و میانگیری کاری نیوان خواو مه خلوقاتی بیته بۆ جیبه جیکردنی پیدایستییه کان، ئەم بۆچونه کوفره، پیشه وائینوته ییمه کتیبیککی له م باره وه نرسیوه به ناوی ((الواسطة بین الحق والخلق))، له و کتیبه دا ده لیت: واسیته و میانگیری کاریه که هیه هه ر که سیک نکۆلی لیبکات کوفری کردوه، واسیته و میانگیری کاریه کیش هیه هه ر که سیک جیگیری بکات و دانی پیدای بنیت کوفری کردوه، باشه کامانه؟ نه و واسیته و میانگیری کاریه که هه ر که سیک نکۆلی لیبکات کوفری کردوه، واسیته یی و میانگیری پییه بۆ پیپراگه یاندنی په یامه که ی، پیغه مبهران واسیته و میانگیری کاری نیوان خوی گه وره و مه خلوقاته کانین بۆ نه وهی په یامه که ی خویان پیپراگه یه نن، له رپه گی نه وانه وه نه بی هیچ که سیک ناتوانی به خوی گه وره بکات، هه ر که س نکۆلی له بکات کافر ده بی، سه رانی صوفیه توندپه وه کان نکۆلیان کردو وتیان: هیچ پیویستییه کمان به پیغه مبهران نییه، ئیمه راسته وخۆ له خوی گه وره وه وهرده گرین، که سانیکیان گوتویانه: من له گه لّ خوادا داده نیشم و، له گه لم دا قسه ده کات. به لام نه و واسیته و میانگیری کاریه که به کاری دینن بۆ جیبه جیکردنی پیدایستییه کان و، په وانه وهی نارپه حه تیه کان هه ر که س جیگیری بکات و دانی پیدای بنیت کافر ده بی، دنلیا بن هیچ واسیته و میانگیری کاریه که له نیوان خواو مه خلوقاتیدا نییه بۆ نه وهی پیدایستییه کانیا بۆ جیبه جی بکات و، نزاکانیا ببول بکات و، فریای نارپه حه تیه کانیا بکه ویت.

پہیمان و ہرہرہشہکان، حلال و حرامہکانی^(۱) خوی گہورہیان پی دہگہ بہ نیت.

(۱) _ نہم نایینہ گہورہیمان پی نہگہ یشتووہ تہنہا لہ رینگای نہم پیغہ مبرہرہ صَلَّى نہبی، پیش نہم پیغہ مبرہرہ صَلَّى خہ لہ گومراییہ کی ناشکرا دا بوون، خوی گہورہ لہم بارہوہ دہفہرمویت: ﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ [الجمعة: ۲] ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا نہوہیہ ﴿بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ﴾ کہ نارڈویہ تی لہ ناو نہخویندہ واراندہ ﴿رَسُولًا مِنْهُمْ﴾ پیغہ مبریک لہ خویمان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾ دہخوینتہوہ بہ سہریاندا نیشانہکانی خوا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ پاکیاندہ کاتہوہ ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ و قورپان و فہرموودہی (پرسوود) یان فیردہکات ﴿وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ ہرچہند نہوان لہ پیشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لہ گومراییہ کی ناشکرا دا بوون. ہرہوہا خوی گہورہ دہفہرمویت ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ [آل عمران: ۱۶۴] واتہ ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ﴾ سویند بی بیگومان خوا چاکہ و منہ تی نا ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بہ سہر بپواداراندہ ﴿إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ﴾ کاتی کہ رہوانہی کرد لہ ناویاندہ ﴿رَسُولًا﴾ پیغہ مبرہرو نیراویک ﴿مِنْ أَنْفُسِهِمْ﴾ لہ خویمان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ﴾ کہ دہخوینتہوہ بہ سہریاندا ﴿آيَاتِهِ﴾ بہ لگہکانی ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ پاک و خاوینیان دہکاتہوہ ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ و قورپان و فہرموودہیان فیردہکات ﴿وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ ہرچہند نہوان لہ پیشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لہ گومراییہ کی بوون و ناشکرا دا بوون. پیشتر لہ نہفامیدا دہریان، لہ گومراییہ کی ناشکرا دا بوون، بہ لام کاتی نہم پیغہ مبرہرہ صَلَّى نیردرا رینمونینی ہات، نورو پووناکی و زانستی بہ سوود ہات، نہو کہ سانہ سوودیان لی بینی کہ نیمانیان پی ہینا، بہوہش لہ تاریکستانہوہ بہرہو پووناکی و نور دہرچوون.

حەلالیش: بریتیه له وهی که خواو پیغه مبه ره که ی حەلالیان کردوه، حەرامیش: بریتیه له وهی که خواو پیغه مبه ره که ی حەرامیان کردوه^(۱)،

(۱) - وریای ئەمە بن، حەلال ئەوهیه که خواو پیغه مبه ره که ی حەلالیان کردوه، حەرامیش ئەوهیه که خواو پیغه مبه ره که ی حەرامیان کردوه، بۆ هیچ که سێک نییه خۆ وێستانه و هەر له خۆوه شتیک به حەلال دابنێ و، شتیک به حەرام دابنێ، خوای گوره له م باره وه ده فه رمویت: ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ [التوبة: ۳۱] واته: زاناو عابیده کانیان کردوه به پهروه ردگار له جیاتی خوا ههروه ها مه سیحی کوری مه ره میش (یان کردوه به خوا) له کاتی کدا فه رمانیان پینه دراوه بیجگه له وهی که یه ک خوا به رستن که هیچ په رستراویکی راست نییه بیجگه له ئەو پاک و بیگه ردی بۆ ئەو (خوا) له وهی ده یکه نه هاوبه شی. عه دی کوری حاته م له سه ر ئایینی گاورد بوو، پیش نه وهی موسلمان بیت، کاتی گوئیستی ئەم ئایه ته بوو، گوتی: ئە ی پیغه مبه ری خوا نیمه نایان په رستین، پیغه مبه ری خواش ﷺ پیی فه رموو: ئایا ئەوان حەرام کراوه کان به حەلال دانانین و ئیوه ش به حەلالیان داده نین، عه دی گوتی: به لێ، پیی فه رموو: ئایا حەلال کراوه کانیش به حەرام دانانین و ئیوه ش به حەرامیان داده نین، عه دی گوتی: به لێ، فه رموی: ئا ئەوه په رستنیانه. واته: گوپرایه لیکردنیان له حەلال کردن و حەرام کردنداو گوپرایه لێ نه کردنی خوای گوره، خوای گوره ده فه رمویت: ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُخَوِّنُ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ [الأنعام: ۱۲۱] واته: و بیگومان شه ی تانه کان به نهینی شت به دوسته کانیان ده لێن بۆ ئەوهی موجداده له و دمه ده میتان له گه ل بکه ن جا ئە گه ر به گوئیان بکه ن ئەوه بیگومان له هاوبه شدانه ران ده بن. باشه ئەم ئایه ته سه باره ت به چ شتیکه؟ سه باره ت به ئاژه لێ مرداره وه بووه، چونکه خه لکانی سه رده می نه فامی ئاژه له مرداره وه بووه کانیان به

حالان دادەناو، دەیانگوت: لە ئازەلی سەر بپراو باشترە، چونکە ئازەلی مردارەووە بوو
 خوای گەورە سەری بپووە، بەلام ئازەلی سەر بپراو ئیوون سەری دەبین، بۆیە
 مردارەووە بوو لەسەر بپراو باشترە، خوای گەورە دەفەر مویت: ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ
 إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ﴾ واتە: شەیتانەکان بەنەینی ئەو گومان و شوبهانە بە دۆستەکانیان دەلێن
 ﴿لِيُجَادِلُوكُمْ﴾ بۆ ئەوێ موجدەلەو دەمە دەمیتان لە گەڵ بکەن ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ
 لَمُشْرِكُونَ﴾ جا ئەگەر بەگوێیان بکەن ئەو بەیگومان لە هاوبەشدانەران دەبن، بۆیە هەر
 کە سێک گوێرایەلی کە سێکی تر بیّت لە حالان کردنی ئەوانەدا کە خوای گەورە حەرامی
 کردوون، بە دلتیایی بە موشریک و هاوبەشدانەر دەبی، چونکە لە بواری حالان کردن
 حەرام کردندا هاوبەشیکی بۆ خوای گەورە داناو، کەچی ئەم شتە تەنها هەقی خواوە.
 ئیستا کە سانیک هەن دەلێن: لەبەر ئەوێ مەسەلە کە لە نیوان زانایاندا خیلاف
 جیاوازی تێدایە، ئیمە بۆچونی ئەو زانایانە وەر دەگرین کە لە گەڵ ویستی ئیمەدا
 دەگونجی، ئەم شتە فراوانی تێدایە، بەلام دلتیا بن ئەمە گومراییە _ پەنا بە خوا _
 گوفتارو بۆچونی هیچ زانایەک وەرناگرین مەگەر پیکەوتی بەلگەکان بیّت، ئەو گوفتارو
 بۆچونانە وەر دەگرین کە سازیارو پیکەوتی بەلگەکانە، ئەو هەشی کە پێچەوانە
 بەلگەکانە پشتگوێ دەخەین. ئیمامی شافعی _ رەحمەتی خوا لی بیّت _
 فەرموویەتی: هەر کات گوفتارو بۆچونەکانم پێچەوانە ی گوفتاری پێغەمبەری خوا ﷺ
 بوو، ئەوا گوفتارو بۆچونەکانم بە پانتایی دیواردا بدەن، ئیمامی مالیک فەرموویەتی:
 هەموومان لە گوفتارو بۆچونمان وەر دەگیریت و رەت دەکریتەووە جگە لە خاوەنی ئەم
 گۆرە، مەبەستی پێغەمبەری خوا ﷺ، ئیمامی ئەحمەد فەرموویەتی: لە کە سانیک
 سەرم سوپدەمینی کە ئیسنادو (صحیح) یە کە ی دەزانن، بەلام پراو بۆچونی ئەبی
 سوفیان وەر دەگرن، خوای گەورە دەفەر مویت:

﴿فَلْيُخَذِرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ [النور: ۶۳]
 واته: جا بابت رسن نه وانه ی که پیچه وانه ی فه رمانی پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده کن که (له دنیا دا) به لاو تا قیکردنه وه یه کیان تووش بیی یا سزایه کی سه ختیان تووش بیی (له دوا پوژدا). شیخ موحه ممه دی کوری عه بدلولوه هاب _ په حمه تی خوا لی بیت _ به شیکی له کتیبی توحید ناوانوه به: هر که س گوپرایه لی زانایان و کار به دهستان بیت له حال کردنی نه وانه دا که خوی گه وره حه پامی کردون و، له حه پام کردنی نه وانه دا که خوی گه وره حه لالی کردون، بیگومان کردونی به په روه ردگار له جیاتی خوا. دنیا بن مه سه له که زور ترسناکه، به لی گوفتارو بوچونی زانایان به سوودن، به لام به پی ویستی خو مان وه ریان ناگرین و، بلین: زانست ده ریایه کی فراوانه و، نه وه ی سازیارو پیکه وتی ویستمان بیت وه ریگرین، نه خیر، نیمه گوفتارو بوچونی نه و زانایانه وه رده گرین که له گه ل به لگه کانی قورپان و سووننه ته کانی پیغه مبه ری خوا دا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده گونجین، خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ [النساء: ۵۹] واته: جا نه گه ر دوپه ره کیتان هه بوو له شتی کدا نه وه بیگی پنه وه بو لای خواو پیغه مبه ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه گه ر نیوه باوه رپتان هه یه به خوا و به پوژی دویی نه وه باشتره و ناکام و نه نجام چاکتره. پنگه و ریپازی خوی گه وره ئاشکرایه و شاراوه نییه، به لام له کوین نه وانه ی له قورپان شاره زا دهن و، بو قورپان و سووننه ته ده گه پینه وه. نه ک نه وه ی زانایان به حه لالی داده نین و، به حه پامی داده نین به بی هیچ به لگه یه ک، نه گه رچی نه وان زاناش بن گرفتارو بوچونه کانیان به بی به لگه وه رناگرین، چونکه زانایان موخته هیدن و له سه ر نیجه داده کانیان پاداشت ده درینه وه نه گه ر نه شیان پیکا بیت، به لام نیمه به مانه کانمان وه رناگریت نه گه ر گوفتاریکی پیچه وانه ی به لگه کان وه رگرین، یان فه توایه کی پیچه وانه ی به لگه کان وه رگرین.

دینیش: بریتیه له وهی که خواو پیغه مبرکه ی دایناوه و برپاریان له سهر داوه^(۱)، سهر که سینک باوه ری و ابیت که یه کیک له وهی و دوستانی خوا ریگه یه کی دیکه یان هه به بز که یشتن به خوی گه وره، به بی شوینکه وتنی موحه ممد عَلَيْهِ السَّلَام نه وه کافره ول دوستانی شهیتانه^(۲).

(۱) _ نه مه بهر په رچدانه وهی بیدعه چپانه، نه وانه ی ده لئین: نئمه خوومان له خوا نزیک ده که ینه وه، مه به ستمان په رستن و گوپرایه لیکردنه، بویه هیچ شتیک نابیته ریگر بو نه وهی خوومان له خوا نزیک بکه ینه وه، به هر شیوه په رستنیک که به خه یالماندا بیت، نئمه ده لئین: نه خیر، نه مه جایز نییه، نائین له سهر په پیره وکردن و شوینکه رتن بونیاد نراوه، ته وقیفیه، هیچ تازه گه ری که تیداناکریت، قال رسول الله عَلَيْهِ السَّلَام ((مَرَّ أَخَذَتْ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ زِدٌّ)) واته: پیغه مبری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فه رموویه تی: ((هر که سینک له م کاره ماندا شتیک دابهیننی که تیایدا نه بی به سهر خاوه نه که یدا په تکراره ته وه))، و فی روایه أخرى ((مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ زِدٌّ)) واته: پیغه مبری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فه رموویه تی: ((هر که س کرده وه یه که نه نجام بدات و فه رمانی نئمه ی له سهر نه بی نه وا به سهر خاوه نه که یدا په تکراره ته وه))، نائین بریتیه له شه رعه ی که خوی گه وره دایناوه، نه که نه وهی که به بوچون و په سه ندکردنی خه لک و به بی هیچ به لگه یه دانراوه.

(۲) _ نه مه گوفتاری سهرانی صوفیه توندپه وه که کان بوو، نه وانه ی ده یانگوت: نئمه هیچ پیویستییه کمان به پیغه مبران یان به موحه ممد عَلَيْهِ السَّلَام نییه، چونکه نئمه به خوا گه یشتین و، هق له خواوه فی رده بین، راسته وخو له خواوه وهرده گرین، که چی له راستیدا ته نها له شهیتانه وه وهرده گرن و هیچی تر، نه که له خوی گه وره، بانگه شهی نه وه ده که ن که له گه لئیدا داده نیشن و له گه لئیدا قسه ده که ن، بیگومان نه وهی له گه لئیدا داده نیشن و قسه ده که ن شهیتانه _ خوی گه وره بمانپاریزیت.

به لام خولقاندنی مه خلوقات و پۆزی دانیان و وه لامدانه وه و به جیهینانی دوعاو نزاکانیان و هیدایه تدانی دلیان و^(۱)، سه رخستنیان به سه ر دوژمنانیانداو، شتی دیکه ی جگه له وانهش له بواری به دهست هینانی سووده کان و دور خستنه وه ی زیانه کاند، نهنا بۆ خوی تاک و بیهاوه له، نهو شتانه جی دههینی به و هۆکارو نه سبابانه ی که ویستی دهکات^(۲)، واسیته و میانگیری پیغه مبه ران هیچ په یوه ندیه کی به مانه وه نییه .

(۱) _ نه مه هه قی خوی گه وره یه و، واسیته و میانگیری پیغه مبه رانی تیدا نییه، واسیته و میانگیری پیغه مبه ران له م بواره دا په فزه، شیخولنیسلام _ په حمه تی خوا لی بیت _ کاتی باسی واسیته و میانگیری راست و دروستی پیغه مبه رانی کرد بۆ راگه یاندنی شرعی خوی گه وره، ئینجا دیته سه ر باس کردنی نهو کارانه ی که واسیته و میانگیری پیغه مبه رانی تیدا نییه و په فزه، به ته نها هه قی خوی گه وره یه .

(۲) _ خوی تعالی هه موو نهو شتانه به جیدینی، به بی واسیته و میانگیری پیغه مبه ران، چونکه واسیته و میانگیری پیغه مبه ران لیره دا په فزه، نهو شتانه به ته نها مانی خوی گه وره یه، بۆیه به کارهینانی واسیته و میانگیری کار له نیوان به نده و خوی گه وره دا بۆ به جیهینانی پیداویستییه کان و، لا بردن و په وانه وه ی نارحه تیه کان و وه لام دانه وه ی نزاکان و داواکردنی پۆزی، یان که سیك پۆزیت بدات جگه له خوی گه وره نه مه په فزه و پووچه، وه سیله یه کی پووچه . نه مه واسیته و میانگیر دانانیکه ندهغه کراوه، واته له و بواراندا دروست نییه پیغه مبه ران بکرین به واسیته و میانگیری کار له نیوان به نده و خوی گه وره دا، هه ر که س جیگیری بکات و باوه پی پی بیت کوفری کردوه .

بنيستيتي باوهر هينان به هه موو نه وهی که بو پيغه مبه رمان

موحه ممه عليه السلام دابه زيوه و کوفر کردنی نه و که سهی سهر پيچی ليده کات

نه گهر پياو له زوه دو پرستن و زانستدا بگات به لووتکه، به لام باوهر به مهر هه موو نه وانه نه هيني که بو موحه ممه عليه السلام دابه زيوه، باوهر دار نييه و دوستی خوی گه ورده ش نييه ^(۱)،

(۱) _ نه گهر مروژ له نه نجام دانی پرستنه کان و، نویتو پوژو و خيرو صه دق کردندا هه ول بدات و دريغی نه کات، به لام ئيمان به مهر هه موو نه وانه نه هيني که بو موحه ممه عليه السلام دابه زيوه، بيگومان ئيماندار نييه و کرده وه کانی پوچه، عيبرهت به زوری نه نجامدانی کرده وه نييه، به لکو عيبرهت به شوينکه وتن و په يره و کردنه، عيبرهت به زوری نه نجام دانی کرده وه و پرستن و ماندوو بوون نييه، خوی گه ورده له م باره وه ده فهرمویت: ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ [الملك: ۲] واته: نه وهی که مردن و ژيانی داهيناوه تا تاقيتان بکاته وه که کرده وهی کامتان چاکتره. خوی تعالی له م نايه ته دا ده فهرمویت: تا تاقيتان بکاته وه که کرده وهی کامتان چاکتره، نه يفه رموه: که کرده وهی کامتان زورتره، دلنيا بن عيبرهت به زوری نييه، عيبرهت به چاکتیه. باشه چ کاتيک کرده وه و پرستنه کان چاک ده بن؟ نه گهر دوو مهرجی سهره کی تیدا بوو، يه که م: به دلسوژی و به ته نها بو خوی گه وره بين (الإخلاص لله)، دووه ميش: شوينکه وتن و په يره و کردنی پيغه مبه ری خوا عليه السلام (المتابعة للرسول)، نانه مه يه کرده وه و پرستنی چاک، به لام نه گهر هر کرده وه يه ک يه کيک له مهرجانهی تیدا نه بوو، بيگومان کرده وه يه کی ناشيرينه و چاک نييه، با مروژ خوی له نه نجام دانيدا ماندوو بکات و هه موو کاته کانی خوی تیدا به سهر به ریت، لای خوی گه وره هيچ سو ديکی پی ناگه يه نيیت.

و ده کو حیبرو پراهیبه کان له زاناکانی جووله که و گاورد و عابیده کانیان^(۱)، ههروه ها نهوانه ی سه ر به زانست و په رستنن له کومه لانی موشریک و هاو لپه رستان: هاو لپه رسته کانی عه رهب و تورک و هیندو که سانی دیکه ی غهیری نهوانیش وه کو دانایانی هیندو تورک^(۲) که زانست یان زوهدو په رستنیا ن له نایینه که ی خو یاندا هه یه، به لام برودار نین به هه ر هه موو نه وه ی که بو موحه ممد ﷺ دابه زیوه، بویه نهوان کافرن، دوزمنی خوان^(۳)،

(۱) _ جووله که و گاورد کان حیبرو پراهیبه زانایان تیدایه له عیبادت و په رستنندا درینی ناکن و له دیرو کلنساکاندا گوشه گیر ده بن، له دنیا واز ده هینن و ژن ناهینن، خوای گه وره له م باره وه ده فرمویت: ﴿وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا﴾ [الحديد: ۲۷] واته: وه گوشه گیری به ک که خو یان دایان هینابوو. نه گه ر گومراییه _ په نا به خوا _ نهو خو ماندوو کردنه یان هیچ سوودیکیان پی ناگه به نیت، چونکه نه وه به بی پینمونی نه نجام ده دن، نه ک له سه ر پیگه ی راست.

(۲) _ کافرانیش زاهدانیا ن تیدایه، که واز له دنیا دینن و، به کوله مهرگی ژیا ن ده گوزه ریئن، نه م شته له هندستان باوه و، چه نده ها زاهدان و دانایانیا ن تیدایه، فه یله سوفان و مولحیده کانیش زوهد ده کن، واز له دنیا دینن و، به شیکی که می ژیا ن ورده گرن و، ته قه شوف ده کن، به لام گومران و له سه ر پیگه ی راست نین.

(۳) _ دوزمنی خوان، چونکه شوینی پیغه مبه ران نه که وتوون، بویه کوششکردنیا ن رزهد و ته قشوف و گوشه گیری که یان به لای خوای گه وره وه هیچ سوودیکیان پی ناگه به نیت، به لکو ئیماننداری سه رکه ش و یاخی، ته ماشاکن ئیماننداری یاخی که گوناوه تاوانه که ی له شیرک و هاوه لدانان که متر بیت له وان چاکترو باشتره، نه گه ر فاسقیش بیت له بهر نه وه ی ئیمانداره با فاسقیش بیت له خواوه نزیکتره و، نومیدی بزگار بوون و لیخوش بوونی بو ده کریت. به لام نه و که سه ی گوپراهی لی پیغه مبه ر ﷺ نابو، با ته قه شوف بکات و، زوهد بکات و گوشه گیری بکات کافره به خوای تعالی، له نهلی دوزه خه و نه و کرده وانه هیچ سوودیکیان پی ناگه به نین.

نه گرجی به بزرچونی تایه فه یه ک وهلی و دۆستی خوا بن^(۱)، ههروهه دانایانی فارس،
که سه به ناگر په رستان بوون، کافری ناگر په رست بوون^(۲).

ههروهه دانایانی یونان _ وهکو: ئه رستۆ و هاوشیوانی _ موشریک و هاوه له په رست
بوون، بت و هه ساره کانیا ن ده په رست^(۳)، ئه رستۆ پیئش مه سیح _ علیه السلام _ به
سی سه د سال هاتۆته دونیا وه، وهزیری ئه سکه نده ری کورپی فیلبسی مه قدۆنی بوو^(۴).

(۱) _ عیبرهت به زۆری ئه نجام دانی په رستن و، زوهدو، ته قه شوف و، کم
وه رگرتن له دونیا و، گوشه گیری نییه، عیبرهت به شوینکه وتنه، به شوینکه وتنی
پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

(۲) _ قه ومیک په رستن ده که ن و به شه و ناخه ون، ناگر په رستان ناگر ده په رستن،
هندۆس و سیخ مانگا ده په رستن، زوهدو ته قه شوف ده که ن، له کاتی کدا ئه هلی
دۆزه خن، ئه گه ر پیئش مردنیا ن ته وه به نه که ن و په شیمان نه بنه وه و، موسلمان نه بن،
ئه وا زوهدو ته قه شوفه کانیا ن هیچ سوودیکیان پیئاگه یه نن. دلنیا بن هیچ مروئیک به
خوای گه وه ناگات مه گه ر له ریگه ی ئه م پیغه مبه ره وه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

(۳) _ فه یله سوفه یونانیه کان ئه هلی زوهدو ئه هلی په رستن و ته قشوف بوون،
به لام باوه رپیان به پیغه مبه ران نه بوو، بۆیه ئه وان ئه هلی دۆزه خن، باوه رپیان به
پیغه مبه ران نییه، به تایبهت به کۆتاهه مینی پیغه مبه ران موچه ممه د صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، بۆیه ئه وان
ئه هلی دۆزه خن، وهکو ئه فلاتۆن و ئه رستۆ غه یری ئه وانیش.

(۴) _ وهزیری ئه سکه نده ری کافر بوو، چونکه دوو ئه سکه نده ره هه ن، به کیکیان
کافره و، ئه ویتریان موسلمانان، ئه سکه نده ری موسلمان بریتیه له ذولقه رنه بن، که خوای
گه وه له قورئانی پیروژدا باسی ده کات، به لام ئه سکه نده ری مه قدۆنی که شاری
ئه سکه نده رییه ی له مصر دروست کرد کافره، وهزیره که شی ئه رستۆی فه یله سوف بوو،
ئه رستۆ مامۆستای ئه سکه نده ر بووه له ته مه نی مندالیدا، کاتی بوه به پادشا
ئه رستۆی هیناوه و، کردویه تی به وهزیری خوئی، ئه رستۆ خویندکاری ئه فلاتۆن بوو.

ئەو پیاو دەیە گە ھۆکاری نووسینەوہی میژووی پووم و یونانہ، ھۆکاری نووسینەوہی
 مینژووی جوولہ کەر گاوریشہ، ئەم ئەسکەندەرہ ذولقەرنەین نییە کە خوای گەرہ لە
 فوونانی، پیرۆزدا باسی دەکات^(۱)، کەسانیک وا دەزانن ئەرستۆ وەزیری ذولقەرنەین
 بوو^(۲)، چونکە تەماشایان کرد ئەو پیاوہ ناوی ئەسکەندەرہ و پیدەچی ذولقەرنەینیش
 ھەر بە ئەسکەندەر ناوبریت، بۆیە وای بوو دەچوون کە ئەسکەندەری مەقدونی
 ئەسکەندەری ذولقەرنەین بیت^(۳)، وەکو ئەوہی ئیبن سینا و تایەفەیک وای بوو
 دەچوون^(۴)،

(۱) _ ئەسکەندەری ذولقەرنەین موسلمانە، بە ئەسکەندەر ناو دەبریت بە لام
 موسلمانە.

(۲) _ نەخیر، ئەمە پووجە و ئەرستۆ ھاوچەرخی ذولقەرنەین نەبوو، نیتوان ھەر دوو
 کیان ھزار سال بوو.

(۳) _ ناوہ کیان لینگۆرا، نەیان دەزانن دوو کەس ھەن ھەر دوو کیشیان بە
 ئەسکەندەر ناو دەبرین، یەکیکیان کافرہو، ئەویتریان موسلمانەو، نیتوانی ھەر دوو
 کیان دوو ھزار سالہ، ئەسکەندەر ناوی دیاری ذولقەرنەین نییە، بە لام لەوانە یە جار بە
 جار بەو ناوہ ناوبریت، بە لام ئەسکەندەری یە کەم ناوی دیاری ئەسکەندەرہ، تاوہ کو
 نەمۆش ھەر بەو ناوہ ناو دەبریت، پیتی دەگوتریت: (سکەندەر) و (ئەسکەندەر).

(۴) _ ئیبن و سینا پزیشکە بە ناو بانگە کە یە، بە لام ئایینیکی پیسی ھە یە، چونکە
 باطنیەو لە ئیسماعیلیە کانە.

به لام شته که به و جوره نییه، به لکو نه سکه ندهری بیباوه پر _ که نه رستوی
 فه یله سوف وه زیری بوو _ له دواي نه سکه ندهری ذولقهرنه یین هاتوته دونیاوه، نه بهر
 به سته که ی دروست کرده و، نه به وولاتی یه نجوج و مه نجوجیش که یشتوره (۱)،
 نه سکه ندهری مه قدونی که نه رستوی فه یله سوف وه زیری بوو، هۆکاری نووسینه وه ی
 میژوی پۆمه (۲).

-----

(۱) _ نه سکه ندهری ذولقهرنه یین که قورئان باسی ده کات، نه و بووک
 بهر به سته که ی له پیش یه نجوج و مه نجوجدا دروست کردو، به بهر به سته ذولقهرنه یین
 ناسراوه، نه و بووک که به شوینی هه لاتن و ئاوا بوونی خۆر که یشت، پادشابه کی
 موسلمان بوو.

(۲) _ نه مه نه سکه ندهری کافری بیباوه پره.

زالبوونی شهیتان به سهر دوسته کانیدا

له نئو جوره کانی موشريك و هاو له پهرستاندا، له هاوه له پهرستانی عه ره ب و هیند و نورک و یونان و کهسانی دیکه ی غهیری نه وانیش که سانیک هه ن له زانست و زوه دو پهرستندا درییغی ناکه ن^(۱)، به لام شوینی پیغه مبه ران ناکه ون، ئیمانی به هه ره هموو نه وه نییه که بویان دابه زینراوه، باوه ر به وانه ناکات که هه والیان پیداووه، گوپزایه لیشیان ناکات له وانهدا که فرمانیان پیکردوووه.

بویه نه مانه نه ئیماندارن و نه وه لی و دوستی خوان^(۲)،

(۱) _ وه کو پیشتر ئاماژه ی پیدرا زاهیدان و عابیدان و گوشه گیرانیا ن تیدایه، به لام له سهر ریگه ی راست نین، بویه نه و شتانه سوودیان پیناگه یه نی، به لکو ماندوو بوونیکه بیسووده، دلنیا بن کرده وه بیسووده مه گه ر به دل سوژی و به ته نها بۆ خوی گوره نه نجام بدری و، راستیشبی و ده قا و ده ق له سهر سووننه تی پیغه مبه ری خوا بیت بیگومان به بی نه م دوو مه رجه با مرؤف خوی ماندوو نه کات.

(۲) _ نه گه ر چی به وه لی و دوستانی خوا ناو ده برین، به لام ئیماندار نین ئیتر چۆن وه لی و دوستانی خوا بن، له راستیدا نه وان ته نها دوستانی شهیتانن، با زاهید و عابید و کۆش شکاریش بن، چونکه له سهر ریگه ی راست نین.

نه مانه شه‌یتانیان پی‌وه په یوه‌ست ده‌بی و به‌سهریاندادا داده‌به‌زیت، بویه
موکاشه‌فهی هندی شت بؤ خه‌لکی ده‌کهن و چنده‌ها ته‌صه‌پوفاتی نا‌ئاسایی له‌توانا
به‌ده‌ریان له‌په‌گزی سی‌جرو جادوو هه‌یه^(۱)، نه‌مانه له‌په‌گزی کاهین و جادوگرانز
که شه‌یتانه‌کانیان به‌سهردا دا ده‌به‌زی.

(۱) _ دؤستانی شه‌یتان کاتی موخاله‌فهی پیغه‌مبه‌ران ده‌کهن و گوپراه‌لی شه‌یتان
ده‌بن، چه‌ندین بارو حالی نامؤیان ده‌بی، چونکه شه‌یتانه‌کان یارمه‌تیا ن ده‌دن و
هندی ته‌صه‌پوفاتی نا‌ئاسایی له‌توانا به‌ده‌ریان بؤ به‌دی دینیت، پیشتریش نامازهی
پیدرا که رفتاری نا‌ئاسایی له‌توانا به‌ده‌ر دوو به‌شه: رفتاریکی نا‌ئاسایی له‌توانا
به‌ده‌ر هه‌یه که پامه‌ته و خوی گه‌وره به‌و که‌سه‌ی ده‌به‌خشی، نه‌گر خاوه‌نه‌که‌ی
له‌سهر گوپراه‌لی خوی گه‌وره پاسترؤ بی و، له‌ئیمانداره له‌خوا ترسه‌کان بیت.
رفتاریکی نا‌ئاسایی له‌توانا به‌ده‌ریش هه‌یه شه‌یتانیه، نه‌گر خاوه‌نه‌که‌ی له‌سهر کوفر
و گومرای و سه‌پیچی پیغه‌مبه‌ران به‌رده‌وام بیت، له‌م باره‌دا کرده‌وه نا‌ئاساییه
له‌توانا به‌ده‌ره‌که شه‌یتانی ده‌بی و که پامه‌تی خوی نابی، نه‌مه نه‌و به‌شه‌یه که
شیخولئیسلام _ په‌حمه‌تی خوا لی بیت _ به‌و گوفتاران‌ه‌ی سه‌ره‌وه‌ی باسی ده‌کات. نه‌م
که‌سانه که بوون به‌دؤستی شه‌یتان و، دوزمنایه‌تی پیغه‌مبه‌رانیان کرد، ئیز
شه‌یتانه‌کان ده‌یانگره‌ نه‌ستو و هندی ته‌صه‌پوفاتی نا‌ئاسایی له‌توانا به‌ده‌ریان بؤ
نه‌نجام ده‌دن، نه‌م شته بارو حالی شه‌یتانیه‌و، فریوی پیناخوری. که‌سانی نه‌فامیش
ده‌لین: نه‌مانه دؤستی خوان، چونکه ته‌صه‌پوفات و، کرده‌وه‌ی نا‌ئاسایی له‌توانا
به‌ده‌ریان هه‌یه.

خوای گوره له م باره وه ده فهرمویت: ﴿هَلْ أَنْبَأَكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنْزَلُ الشَّيَاطِينُ﴾ (۲۲۱) تَنْزَلُ
عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ (۲۲۲) يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿﴾ [الشعراء: ۲۲۱ - ۲۲۳]
واته: هه والتان بده می شهیتانه کان داده به زنه سهر کی؟ دا ده به زنه سهر هه موو
(که سیکه) نذر دروژنی نذر تاوانبار باش گوی ده گرن ﴿بَوَّ شَهِيْتَانِهْ كَان﴾ وه زوریه یان
دروژنن (له وه والانه دا ده ی دن به خه لکی) ^(۱).

(۱) - خوای گوره نکۆلی له دابه زینی شهیتان کردوه به قورپان یان بو سهر
پیغه مبهری خوا ﷺ خوای گوره له م باره وه له نایه تیکی دیکه دا ده فهرمویت: ﴿وَمَا
تَنْزَلَتْ بِهِنَّ الشَّيَاطِينُ﴾ (۲۱۰) وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ (۲۱۱) إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْرُولُونَ
(۲۱۲) ﴿﴾ واته: شهیتانه کان نه وه (قورپانه) یان نه هیئاوه ته خواره وه نه شیایوی نه وه ن و
نه ده شتوانن به راستی شهیتانه کان له گوی گرتنی (هه والی ناسمان) به رگری کراون.
خوای گوره کاتی ده فهرمویت: ﴿وَمَا تَنْزَلَتْ بِهِنَّ الشَّيَاطِينُ﴾ مه به سستی قورپانه و که
ده فهرمویت: ﴿إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْرُولُونَ﴾ مه به سستی سروش و وه حیه، واته:
شهیتانه کان توانای وه رگرتنی سروش و وه حی خوای گوره یان نییه، مه گهر نه وانیه
سیفه تی به دزیه وه گوی گرتنیان هه یه. پاش نه وه ی خوای گوره نکۆلیده کات له وه ی
که شهیتانه کان قورپان دابه زیننه سهر پیغه مبهری خوا ﷺ، ئینجا دیته سهر
باسکردنی نه وانیه که شهیتانیان به سهر دا داده به زنی، بویه له نایه ته که ی سهر وه دا
ده فهرمویت: ﴿هَلْ أَنْبَأَكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنْزَلُ الشَّيَاطِينُ﴾ (۲۲۱) تَنْزَلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ (۲۲۲) ﴿﴾
هه والتان بده می شهیتانه کان داده به زنه سهر کی؟ دا ده به زنه سهر هه موو که سیکه
نذر دروژنی نذر تاوانبار، ﴿يُلْقُونَ السَّمْعَ﴾ به دزیه وه گوی ده گرن ﴿وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ﴾
له یه وشه دا راست ده که ن به لام سه د دروی تیکه ل ده که ن، وه کو نه وه ی پیغه مبهری
خوا ﷺ هه والی پیداوین. لی ره دا خوای گوره دۆستانی شهیتانمان بو پوون
ده کاته وه، که نه وان دۆستی خوای گوره نین، به لکو ته نها دۆستی شهیتانن،
شهیتانیان به سهر دا داده به زیت.

هه ره مو نه وانه ی که سه ره به که شف و کرده وه ناناسایه له توانا به دهره کانن، نه گه ره شوینکه وتووی پیغه مبه ران نه بن، بینگومان درۆ ده که ن و^(۱) شه ی تانه کانیا ن درۆیا ن پی ده که ن، بینگومان له کارو کرده وه کانیا ندا تاوان و کرده وه ی ناشیرین هه به، وه که جوړتک له شیرک یاسته مکاری یا خراپه کاری ناشیرین و قیزه ون یا زیده پژی و بیدعه کردن له په رسته کاند^(۲).

(۱) _ تا نه مه یه یاساکه، چونکه عیبره ت به وه نییه مرؤف کرده وه ی ناناسایی له توانا به دهره نه نجام بدات، تا ته ماشای بارو حالی ده کریت، نه گه ره له سه ره گوپراهه لی خوای گه وره پاسترۆ بوو، که سیك بوو له نیمانداره له خوا ترسه کان، بینگومان نه و کرده وه ناناسایه له توانا به دهره ی نه نجامی ده دات، که پامه ت و پیزیکه و له لایه ن خوای گه وره وه پیی به خشراوه، به لام نه گه ره که سیکی سه ره پیچیکاری فره نه کانی خوا بوو، گوپراهه لکاری فره مانه کانی شه ی تان بوو، به دلنیا یی نه و کرده وه ناناسایه له توانا به دهره ی نه نجامی ده دات شه ی تانیه و، به هوی شه ی تانه کانه وه به نه نجامی ده که یه نییت، بویه نه م که سه به دوستی خوای گه وره دانانری، به لکو ته نها دوستی شه ی تانه.

(۲) _ خوای گه وره ده فره مویت: ﴿هَلْ أَنْبَأْتُكُمْ عَلَىٰ مَنْ نَزَّلَ الشَّيَاطِينَ﴾ (۲۲۱) نَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿۲۲۲﴾ [الشعراء: ۲۲۱-۲۲۲] هه والتان بده می شه ی تانه کان داده به زنه سه ره کی؟ دا ده به زنه سه ره هه مو که سیکی ﴿أَفَّاكٍ﴾ زۆر درۆزن ﴿أَثِيمٍ﴾ زۆر تاوانبار به هوی نه و کرده وه ناشیرین و قیزه ون و سه ره پیچیکاریانه وه که به رده وام نه نجامی ده دات، نیتر چون نه م که سه به وه لی و دوستی خوای گه وره دابنریت، نه مه به هه له دا چونه.

بزیه شهیتانه کانیان به سهردا دابهزی و، پتیانه وه په یوه ست بوون، نیتر بوون به دؤستی شهیتان نه ک دؤستی په حمان^(۱) خوی تعالی له م باره وه دهفه رمویت: ﴿وَمَنْ يَفْزُقْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُفِضَ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ﴾^(۲) [الزخرف: ۳۶] واته: و هر که س پشت له زیکرو یادی خوا ه لکات شهیتانکی بو ناماده ده که ین که ه همیشه له گه لی بی و لئی جیا نه بیته وه.

(۱) _ به هوی زود درؤزی و زوری تاوانه کانیه وه شهیتانیا به سهردا دابهزی، که را بوو مروف یا وه لی و دؤستی خویه یا وه لی و دؤستی شهیتانه، نه گه رملکه چی خوار پیغه مبه ره که ی بی و، برودارو له خوا ترس بی، بیگومان وه لی و دؤستی خویه، به لام نه گه ر گوپرایه لی شهیتان بی و سه ریچی پیغه مبه ری خوا ﷺ بکات، بیگومان دؤستی شهیتانه. نه م شته جیاوازیه کی بوون و بنه مایه کی گرنه و له هیچ که س تیک ناچیت، مه گه ر که سیکی خاوه ن ناره زوات یان که سیکی نه قام که وا ده زانیت هه موو سپتیه ک به زو پیوه وه کو نه وه ی ده لین.

(۲) _ خوی تعالی دهفه رمویت: ﴿وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ﴾ باشه مانای ﴿يَعْشُ﴾ چییه؟ نایه ته که ی سوپه تی (طه) ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي﴾ (طه: ۱۲۴) ته فسیری ده کات، واته ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ﴾ و هر که سی بوو وه رگپری ﴿عَنْ ذِكْرِي﴾ له ریپاز و یادی من. بزیه مانای ﴿يَعْشُ﴾ واته: له سرش و یادکردنه وه ی خوی گه وره بوو وهرده گپریت، هر که سی که له یاد کردنه وه ی خوی گه وره بوو وهر گپریت، که بریتیه له قوربان و سووننه ت و (سبحان الله) و (لا إله إلا الله) و (الله أكبر) بیگومان شهیتان ده بیات و، ده ی کات به یه کی که له سه ربا زانی خوی، ﴿وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُفِضَ لَهُ شَيْطَانًا﴾ و هر که س پشت له یادی خوا ه لکات، شهیتانکی بو ناماده ده که ین، نه مه سزایه که بو نه و که سه، واته: خوی گه وره شهیتانی به سهردا زال ده کات، که ه همیشه له گه لی ده بی و لئی جیا نابیته وه وه کو سزایه ک بو نه و

که سه، پاشان خوی گه وره ده فہ رمویت: ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ﴾ (۳۷) حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا آيَاتُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ ﴿۳۸﴾ وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿الزخرف: ۳۷ - ۳۹﴾، ﴿وَإِنَّهُمْ﴾ وانه: شه یقانه کان ﴿لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ له ریگای راستی خوی گه وره دوریان ده خنه وه و به رگریان ده کهن ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ﴾ واش ده زانن به بی هیچ گومانیک ته نها نه وانن که رینوینیکراون، نه گه ر مروف و بزانیست رینوینیکراوه له کاتیکدا له سهر گومرای بیست، نه مه به لایه کی گه وره یه و، بیگومان ناگه ریته وه، به لام نه گه ر له سهر گومرای بی و، بزانی له سهر گومراییه، بیگومان چاوه پروانی گه پانه وهی لیده کریت، ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا﴾ کاتی که ده مرئی و دیته وه لامان له پوژی قیامه تدا ﴿قَالَ يَا آيَاتُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ﴾ ده لیت خوزگه نیوانی من و تو به قه ده ر خوره لان ر خورئاوا بوايه ﴿فَبِئْسَ الْقَرِينُ﴾ نای که چ هاورپییه کی خراپ بویت. ﴿وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ نه م خوزگه خواستنه هیچ سو دیکتان پی ناگه یه نی چونکه سته متان کرد بیگومان نیوه له سزای سه خندا هاوبه شن.

زيكرو بادی په حمانيش بریتیه له و زیکرو بادهی که به هوی پیغه مبه ره که یه وه نارویه تی، وه کو قورپنان^(۱) بویه هر که سیک بپوا به قورپنان نه کات و، هه واله کانی به پلست دانه نیت و، باوه پی به واجبوونی فرمانه کانی نه بی، به دلنیایی پووی وه رگنبراه^(۲)، بویه خوی گوره شه یقانیکی بو ناماده ده کات، له گه لی دا ده بی و همیشه لی جیا نه بیته وه^(۳)، دیسان خوی گوره ده فهرمویت: ﴿وَمَآذَا ذِکْرٌ مُّبَارَكًا یُنَادِ﴾^(۴) [الانبیاء: ۵۰] واته: ونه م قورپنانه یاد خه ره وه یه کی به فپو پیروزه ﴿وَمَآذَا ذِکْرٌ مُّبَارَكًا﴾ ناردومانه ته خواره وه،

(۱) بریتیه له سروش و وه حی دابه زینراو، نه مه یه زیکری په حمان.

(۲) هر که سیک باوه پ به قورپنان نه کات و بلیت: جادوه و نه فسانه ی پیشینانه، یا خود درویه و، گو فتاری موحه ممه ده و گو فتاری خوا نییه، یان بلیت: قورپنان ماخلوقه و گو تاری خوی گوره نییه، بیگومان که سیکی به و جوړه بپوای به قورپنان نییه. هه روه ها به س نییه ته نها بپوای به قورپنان بی و هیچی تر، به لکو پیویسته کرده ی پی بکات و شوینی بکه ویت، تا ببیته نه هلی قورپنان و یه کیک بیت له نرستانی خوی گوره.

(۳) پیوه ی په یوه ست ده بی و، لی جیا نابیته وه.

(۴) نه وه ی خوی تعالی فهرمویه تی نامازه بو نه وه ده کات که زیکری قورپنانه دابه زینراوه، نه م نایه ته ﴿وَمَآذَا ذِکْرٌ مُّبَارَكًا أَنْزَلْنَاهُ﴾ به لگه یه له سر نه وه ی که زیکر بریتیه له وه ی که خوی تعالی دایبه زاندووه، بریتیه له وه ی که بو پیغه مبه ره که ی خوی دایبه زاندووه، وه کو قورپنان و سووننه ت، نا نه مه یه زیکر.

هروه ها خوی گوره ده فەرمویت: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى﴾ (۱۲۴) قَالَ رَبُّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا (۱۲۵) قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى (۱۲۶) ﴿^(۱) [طه: ۱۲۴-۱۲۶] واتە: هەر کەسێ پوو وەرگێڕێ له پێبازو یادی من ئەو و پێگومان ئەو کەسە گوزەرانیکی سەخت و تەنگی دەبێت (له گۆردا) و له پۆزی دوايشندا حەشری دەکەین بە کوێری دەلسێ ئەی پەرەردگارم بۆچی بە کوێری حەشرت کردم خو من (له دونیادا) ساغ و بینا بووم دەفەرموێ هەر بەو شیوەی ئایەتەکانی ئیمەت بۆ هات و له بیری خۆت بردهوه (و کوێر بویت له ئاستیدا) بە هەمان شیوە تۆش ئەمڕۆ گویت پێ نادری له بیر دەکری.

(۱) _ فەرمایشتی خوی گوره: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي﴾ وەکو فەرمایشتەکی دیکە یەتی کە دەفەرمویت: ﴿وَمَنْ يَعِشْ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَنِ﴾، ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي﴾ و هەر کەسێ له و سروس و پێبازو یادهی کە بۆ پێغه مبه ره کە ی دایبە زاندوو و پوو وەرگێڕیت ﴿فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾ بە دلنیا یی گوزەرانیکی تەنگی دەبێت، گوتراوه ئەمە له گۆردا دەبێ، گۆرە کە ی لی تەنگ دەبێتەوه، چونکە لێی دە پرسن و پێی دە گوتریت: پەرەردگار ت کێیە؟ ئایینت چییە؟ پێغه مبه رت کێیە؟ دە لێت: ها، ها نازانم، گوێبیستی خە لک بووم شتێکیان دە گوت و، منیش گوتم، بۆیە گۆرە کە ی له سەر تەنگ دە بێتەوه تا هێندە ی نامینی ئەندام و پەراسوو هەکانی جەستە ی تیکبچن و تیکە ل بە یە کترین، ئەمە یە مانای وشە ی ﴿ضَنْكًا﴾ ی نیو ئایە تە کە _ پە نا بە خوا _ له دونیاشدا گوزەرانیکی تەنگی دەبێ، تە ماشا دە کە ی له بی ئارامی و دوو دلی و پە ریشانی و غە م و دلته نگی و ئە ندیشه ی خراپدا دە ژێ، بە لام تە ماشا دە کە ی ئیماندار بە ئاسوودە یی و ئارامی و، دلنیا یی و، بیخە می دە ژێ و لە زە ت له زی کړو یادی خوی گه وره وەر ده گری. ئەو کە سە ی له زی کړو یادی خوی گه وره پوو وەر ده گێڕی، له دونیادا بە بی ئارامی و، دلته نگی دە ژێ، ئە گەر چی بە ملیارە ها سەر وە ت و سامانی هە بی، له گوزەر ان تە نگیدا یە و، له وە ی کە له ژێر دە ستیدا یە لە زە ت وەر نا گری، یان له

گدردا، پاشان له پوڅی دوايشدا به کویری چه شر ده کریت و چاوی نابی وه کو سزایه ک،
 نیر سوری سوږده مینى و ده لیت: ﴿قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا﴾ هۆکار
 چی به؟ هۆکاره که ی نه وه یه که خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا
 فَنَسِبْتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى﴾، پاداشت له ره گزی کرده وه یه.

ئو ئایه تانه به لگن له سه ره ئه وهی که پێبازو یادو زیگری خوی گه وده
 ئایه ته کانیتی که دایبه زاندووه ^(۱) که وا بوو نه گه ر پیاو به شه و و پۆذ یادی و زیگری
 خوی گه وده بکات، له گه ل زوهدیکی ته واو دا ^(۲)، و بیپه رستی و له په رستنیدا کوشش
 بکات، به لام شوینکه وتووی ئه و زیگری خوی نه بی که دایبه زاندووه _ که بریتیه ل
 قورئان _ ئه و بیگومان له دوستانی شهیتانه ^(۳)، با به هه واشدا بفری ^(۴)،

(۱) _ خوی گه وده قورئانی ناو ناوه به (ذکر)، (الذکر الحکیم).

(۲) _ مه به ست به (ذکر) چیه؟ مه به ست به (ذکر) ئه و (سبحان الله) و (لا اله الا
 الله) نییه که به زمان ده گوتریت، به لکو مه به ست به وشه ی (ذکر) ی نیو ئایه ته کان
 سروس و وه حیه، به لام سه باره ت به و یادو زیگری که مرۆف ده یلئیت، بیرتان لای ئه وه
 بیت که شیخ ده یلئیت.

(۳) _ نه گه ر ویردو زیگری زۆر بخوینی، ئه و ویردانه ی که به یانیان و ئیوان
 ده یخوینن، زۆره و نوسراوه، که سانیکیان له به ری ده کات و له گوێپایه لی و په رستندا
 کوشش ده کات، به لام شوینی قورئان ناکه وی، به لکو شوینی فلان شیخ و، فلان
 ته ریفه ت ده که وی و شوینی قورئان ناکه وی، بیگومان ئه م که سه دوستی شهیتانه.

(۴) _ شهیتان ده یفرینئیت.

یان به سەر ئاودا پێبکات^(۱)، دلنیا بن ئەو شەیتانە کە بە هەوا دا دەیفڕێنێ و، بە سەر ئاودا پێی پێ دەکات، ئەمەش لە شوێنێکی تردا باسکراوە^(۲).

(۱) لێره دا ئەو کەسانە دەچنە چوار چێوهی ئەو ئایەتانەوه کە خوای گەوره دەفرمویت: ﴿وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ﴾، ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي﴾، لێره دا مەبەست بە وشە (ذکر) ئەو زیکرانە نییە کە بە زمان دەگووتریت، وهکو (سبحان الله) و (لا إله إلا الله) و (الله أكبر)، بە لکو مەبەست بە (ذکر) ئەو سروشه دابه زینراوهیه، کە بریتیه له قورئانی پیرۆز. بۆیه ئەو کەسانە ئەگەر بە زمانیش زیکر بخوینن، بە لام شوینکە وتووی راستی قورئان نەبن و بە هەوا دا بفرین و بە سەر ئاودا پێبکەن، یان بە نێو ئاگر دا پێبکەن، بێگومان ئەم کردەوه نائاسایە لەتوانا بەدەرانی ئەنجامی دەدەن شەیتانیەو، بۆیان جیبەجێدەکات و بەم شتانه خزمەتیان دەکات. عیبرەت بەبوونی کردەوهی نائاساییە لەتوانا بەدەر نییە کە مڕۆف ئەنجامی بدات، بە لکو عیبرەت بەرەوشت و ژیا نامەیهتی، بۆیه ئەگەر بە تهواری شوینکە وتووی پیغه مبهری خوا ﷺ بوو، ئەوا دۆستی خوایه، بە لام ئەگەر سەرپێچی پیغه مبهری خوای ﷺ دەکردو، گوێزایه لی کەسانی خورانی و شەیتانەکان بوو، پیچهوانه ی سووننه تی پیغه مبهری خوا ﷺ کرداری دەکرد، بێگومان دۆستی شەیتانە، با بە هەواشدا بفری و، بە سەر ئاودا پێبکات و، بەو هاوشیوانە، دلنیا بن ئەو کردەوه گەله نائاساییە لەتوانا بەدەرانی شەیتانیەو خزمەتی دۆستانی خۆی پێدەکات.

(۲) شەیتان ئەو کەسانە بە هەوا دا هەلده گری و ماوهی دوریان پێدەبڕی، ههوالی شتگه لیکیان پێدەدات کە ئینس نایزانن، ههوالی ئەو شتانه و شوینە کە یانی پێدەدات، ئەو بارو حالانە شەیتانین، ئەمە ئەو کەراماتە نییە کە هی وهلی و دۆستانی خوای گەوره یه. ئیستا ئەم شتە بە لای خه لکه وه تیکه ل و شیواوهو، توانای جیاکردنه وهی ئەو دوو شته یان نییە. بە حەقیقەت ئەم کتیبە زۆر بە نرخه و جیکه ی خۆیهتی بە ئاوی زێر بنوسریت، چونکە دۆستانی خوا و دۆستانی شەیتان زۆر بە جوانی پوون دەکاته وه.

بِهَشِيك^(۱)

له جه ماومری خه لکدا که سانیک هه ن لیمالیان تیدایه و لقیکی

نیفاق و دوو بوویشیان تیدایه^(۱)

(زیادبوون و که مبوونی نیمان)

(۱) نیستا شیخولنیسلام _ په حمه تی خوا لی بیت _ له بوون کردنه و دی دوستانی خولو دوستانی شهیتان و نه و نیشانانای که به هویه و ددهناسرین بویه و ده، نه و دی بو بولن کردینه و که شته که به بانگه شه کردن نییه، به لکو شته که به حقیقه ته، دوستانی پوختی شهیتانی بو بوونکردینه و ده، نیجا له م به شه دا دیته سه ر باس کردنی جزینکی سنیهم که بریتیه له کومه له که سنیکی دیکه که له لایه که وه دوستی خوان و له لایه کی تریشه وه دوستی شهیتانن، جووری سنیهم که سانی نیمانداری سه ریچیکارن، نه و نه ای سه ریچیبه کانیان به پله ای کوفرو شیرک نه گه یشتوره، به لکو تاوانیکی گه ربه له تاوانه گه وره کان و به پله ای کوفرو شیرک نه گه یشتوره، بویه نه م جووره که سانه نه وه لی و دوستیکی پوختی خوان و نه دوستیکی پوختی شهیتانیشن، له نیوان هر دوو شته که دان، بویه نه م جووره دوستی خوان به پیی نه و نه اندازه نیمانه ای که هه بی تی و به پیی نه اندازه ای گوپرایه ل بوونی بو خواو پیغه مبه ره که ی، دوستی شهیتانیشه به پیی نه اندازه ای سه ریچی بوونی بو خواو پیغه مبه ره که ی.

(۲) لیره دا مه به ست به (لقیک له نیفاق) نیفاقی عه مه لیه، که پیده چی له هه ندی

نیمانداراندا هه بی، پیغه مبه ری خوا صَلَّى ده ترسا له هاوه لانیدا هه بی و ده یفه رموو:
(إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشُّرُكُ الْأَصْغَرُ) قَالُوا: وَمَا الشُّرُكُ الْأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ:

((بُيُوتُ)) واته: ده یفه رموو: ((له هه موو شتی زیاتر که ده ترسم تووشی بن شیرکی

بچوک)) فه رمویان: باشه شیرکی بچوک چییه؟ فه مووی: ((پووپامایی)).

له نَبُو جِه ماوه ری خه لکدا که سانیک هه ن ئیمانیان تیدایه و لقیك له نینفاق و دمو
 روویشیان تیدایه، جاء فی ((الصحيحین)) عن عبد الله بن عمرو رضی الله عنه قال: قال رسول الله
صلی الله علیه و آله ((أربع من كنَّ فيه كان منافقًا خالصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خِصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خِصْلَةٌ
 مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدْعَهَا: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ، وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ، وَإِذَا عَاهَدَ
 غَدَرَ))^(۱) واته: له عه بدوللای کوری عه مره وه رضی الله عنه فه رموویه تی: پیغه مبه ری خوا رضی الله علیه و آله
 فه رموی ((چوار شت هه ن هه ر که س تیایدا بیئت مونافیقیکی ته واوه، هه ر که سیش
 به کیکیانی تیدا بیئت، سیفه تیکی مونافیقی تیدایه، هه تا وازی لی دینیت، هه ر کات
 قسه ی کرد درو بکات، نه گه ر دزایه تی که سیکی کرد له هه ق لا بدات و سته می لی بکات،
 نه گه ر نه مانه تی لا دانرا ناپاکی بکات، هه ر کات په یمانیدا بیشکینیت)).
 لیره دا پیغه مبه ری خوا رضی الله علیه و آله بوی پوون کردوینه ته وه که هه ر که س سیفه تیکی له و
 سیفه تانه ی تیدا بیئت، نه وا سیفه تیکی دوو پووی و مونافیقی تیدایه تا وازی لی دینیت.

(۱) _ صحیح: أخرجه البخاري (۳۴)، ومسلم (۵۸)، من حديث عبد الله بن عمرو بن

العاص رضی الله عنه عن النبي صلی الله علیه و آله.

مه به ست نینفاقی عه مه لیه، ((منافقاً خالصاً)) واته: نینفاقی عه مه لی، پیکی کافر
 نابی، ((وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خِصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خِصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدْعَهَا)) هه ر که سیش
 به کیکیانی تیدا بیئت، سیفه تیکی مونافیقی تیدایه، نه م شته ئاماژه بو نه وه ده کات که
 پیده چی مؤسلمان ئیمانی تیدابی و نینفاقیشی تیدابی له هه مان کاتدا، ((إِذَا حَدَّثَ
 كَذَبَ)) پیویسته مروقی مؤسلمان له گوتاره کانیدا راستگو بی و خوئی له سه ر درو
 پانه هینی و درو کردنی به لاهه ئاسایی نه بیئت، پیویسته مروقی مؤسلمان هه ر کات
 به لینیکیدا به جیی بیئی، دوانه که وی و به لینه که ی به ریته سه ر، ((وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ))
 نه گه ر کرا به که سیکی متمانه کاری سه ر نهینی که یان کاریک یان وه زیفه یه ک یان

سپارده به ك ناپاكیده كات، به لام ناپاکی سیفته تی ئیماندار نییه، به لكو ئیماندار
 سیفته ته هره به رزه كه ی له گوتارو كردار دا ده سپاکیه، كه سیکی ده سپاکه،
 ((وَأَوْفُوا عَاهِدًا غَدْرًا)) نه گه رگفتی به كار به ده ست و سه ر گه وره ی موسلماناندا غه در
 ده كات و له گوتراپه لیه كه ی په شیمان ده بیته وه، هه تا نه گه ر په یمانی به كافر یكیشدا
 پیوسته بیبته سه ر، خوی گه وره له م باره وه ده فه رمویت: ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ
 وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ [النحل:
 ۱۰۱] واته: وه به لئینی خوا به جیبینن کاتی که به لئین ده دن و به لئین و په یمانه کانتان
 مه شکینن له پاش به هیز کردنیان له کاتیکدا خواتان کردوه به شایهت و چاودیر
 به سه ر خوتانه وه به راستی هر چی ده که ن خوا ده یزانی. واته: نه گه ر به لئینی به
 که سیکدا ئیماندار بیت یان کافر پیوسته به لئینه که ی به جی بیتیت، چونکه غه درو
 په شیمان بونه وه له به لئین و په یمانه کان سیفته تیکی نیفاقیه، خوی تعالی
 ده فه رمویت: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ﴿[المائدة: ۱] واته: ئه ی بپرواداران
 به لئینه کانتان ببه نه سه ر. که وابوو پیوسته ئیماندار له سه ر به لئین و په یمان و راستگویی
 ره دستپاکی خوی بیت، بو ئه وه ی له نیفاقی عه مه لیه وه به دور بیت. شاهد له
 نه رموده که ئه وه یه پیده چی موسلمان سیفته تیك له سیفاته کانی نیفاقی تیدا بیت،
 بزیه ئیمان و نیفاقی له هه مان کاتدا تیدا کو ده بیته وه.

وَرَوَاهُ (أَوْسَعُ) أَنَسًا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((الْإِيمَانُ بَضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً وَسِتُّونَ شُعْبَةً، أَعْلَاهَا: قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا: إِمَامَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ)) وَتَمَّى هُوَ بِرُءُوسِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ بَيْتُهُ مَبْرَى خَوَاهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَرَمُوهَ تَمَّى: ((نِيْمَانُ شَهْصَتِ وَ نَهْرَهَنْدِه يَا حَهْفَتَاو نَهْرَهَنْدِه بَهْشَه، كِه وَرَه تَرِيْنِيَان: كُوْتَنِي ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)) بِهَو، بِچُو كَرِيْنِيْشِيَان لَا بَرْدَنِي كُوْسَبِيْنِكِه لَه سَهَر رِيْنِكَا، شَهْرَم وَ حَهْيَاش بَه شِنِيْكَ ل نِيْمَان))

(۱) _ صحيح: أخرجه البخاري (۹) من حديث أبي هريرة رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بلفظ: ((الْإِيمَانُ بَضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ))، وليس عنده: ((أَعْلَاهَا: قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا: إِمَامَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ))، إنما هي عند مسلم (۳۵) من حديث أبي هريرة قال: قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((الْإِيمَانُ بَضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا: قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا: إِمَامَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ)).

پیتھ مبرى خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَرَمُوهَ تَمَّى: نِيْمَان حَهْفَتَاو نَهْرَهَنْدِه بَهْشَه يَان شَهْصَتِ وَ نَهْرَهَنْدِه بَهْشَه، نَهْمَه بَه لَكِه يَه لَه سَهَر نَهْوَه ي كِه نِيْمَان جِيَاوَازَه وَ يَه كِ نَاسْتِ نِيْبِه، هَه نَدِيْكَى لَه هَه نَدِيْكَى دِيْكَه ي كَامَلْ تَرُو تَه وَ او تَرَه وَ يَه كِ شَتِ وَ يَه كِ نَاسْتِ نِيْبِه وَ هُو نَهْوَه ي مَوْرَجِيْنِه كَان دَه يَلِيْنِ، بَه لَكُو نِيْمَان بَه رِزِي وَ نَزْمِي هَه يَه، چُونَكِه پِيْتَه مَبْرَى خَوَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَرَمُوهَ تَمَّى: ((أَعْلَاهَا)) نَهْمَه بَه لَكِه يَه لَه سَهَر نَهْوَه ي كِه بَه رِزِي هَه يَو نَزْمِيْشِي هَه يَه، بَه رِزْتَرِيْنِي شَايَه تُوْمَانِه، بِچُو كَرِيْنِي خَه سَلَه تَمَّى نِيْمَانِيْش لَا بَرْدَنِي كُوْسَبِ وَ شِنِيْكَى نَازَار پِيْنِكِه يَه نَهْرِي خَه لَكِي مُوسَلْمَانِه لَه سَهَر رِيْنِكِه، ((وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ)) چُونَكِه شَهْرَم وَ حَهْيَا مَرُوْفْ لَه وَ شَتَانَه ي كِه شَايْسْتَه ي نِيْنِ دَه كِه رِيْنِيْتَهْوَه، پِيْتَه مَبْرَى خَوَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَرَمُوهَ تَمَّى: ((إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ الْأُولَى: إِذَا لَمْ تَسْتَحِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ)) وَ تَه: ((بَه پَاسْتِي نَهْوَه ي لَه پِيْتَه مَبْرَايَه تِيَه پِيْشِيْنِه كَانَه وَ هَه بَه خَه لَكِ كِه يَشْتُوَه: نَه كَر لَه خَوَا ي كِه وَرَه شَهْرَم وَ حَهْيَا نَه يَكْرَتِي نَهْوَه ي نَارَه زُووتِ لِيْبَه ي تَمَّى

بيکه))، بۆيه شهرم و حهيا له ئيمانە و لقيکه له لقهکانی ئيمان. شاهيد له فرموده که نهويه که ئيمان جياوازه و هندیکی بهرزه و هندیکی بچووک و کهمه، هندیکی ناوهنده و هموی وهکویهک نییه، نه مه بهلگهیه له سه ر نه وهی کهسانی واهن ئیمانیکي تهواویان ههیه و کهسیکه له وهلی و دوستانی تهواو پوختی خوی گوره، کهسانی واش هه ن ئیمانیا ن نا تهواوی تیدایه نه م کهسانه له لایه که وه ئیمانیا ن تیدایه و، له لایه کیشه و ناتهواوی له ئیمانیا ندا ههیه، بۆیه له لایه که وه دوستی خوان و له لایه کی دیکه شه وه دوژمنی خواو دوستی شه یقان.

وقد ثبت ((الصحيحين)) أنه قال لأبي ذر - وهو من خيار المؤمنين: ((إنك امرؤ فيك جاهلية))، فقال: يا رسول الله أعلى كبر سني؟ قال: ((نعم))^(۱) واته پیغمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم به نبی ذری فرموو - که به کیک بوو له چاکترینی موسلمانان - ((تو پیاویکی سیفه تیکی نه فامیتیت تیدا ماوه))، نه ویش فرمووی: نهی پیغمبهری خوا بهم ته من گوره یشمه وه هیشتا هر نه فامیتیم تیدا ماوه؟ فرمووی: ((به لی)).

(۱) - أخرجه البخاري (۶۰۵۰)، وفي غير موضع من صحيحه، ومسلم (۱۶۶۱) من

حدیث أبي ذر رضی اللہ عنہ.

نه مه نه بو ذره رضی اللہ عنہ له که سه پیشه نگه گانه بو نیسلام، به کیکیشه له چاکترین هاوه لان، له گهل نه وشدا پیغمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم پی پی ده فرمویت: ((إنك امرؤ فيك جاهلية)) واته: خه سله تیک له خه سله ته کانی سه رده می نه فامیتیت تیدا ماوه، نه مه به لگه یه له سه ر نه وه ی که پیده چی ئیماندار خه سله تیک له خه سله ته کانی نه فامیه تی تیدا بیت. هۆکاره که شی نه وه بوو که نه بو ذر رضی اللہ عنہ له گهل به کیک له هاوه لاندان خراب تیگه شتنتیک که وته نیوانیانه وه، نه بو ذر رضی اللہ عنہ پی پی فرموو: ((نهی کوری ژنه ره شه که)) نه و هاوه له به ریزه ی عه یبدار کرد، بویه پیغمبهری خوا صلی اللہ علیہ وسلم پی پی ده فرمویت: ((به دایکی عه یبدارت کرد، تو پیاویکی هیشتا نه فامیتیت تیدا ماوه)) چونکه عه یبدار کردن و تانه دان له بنه ماله و تیره و تابه فه له خه سله ته کانی سه رده می نه فامیتیه، نه م پیاوه له گهل ته واویتی ئیمانیدا و پیشه نگیکه بیدا بو موسلمان بوون که چی نه م خه سله ته ی تیدا بوو، ئیتر بارو حالی که سانی ترکه نه وه کو نه ون و نه له ویشه وه نزیکن ده بی چون بی.

وثبت في ((الصحيح)) عنه أنه قال: ((أزنع في أمّتي من أمر الجاهليّة: الفخر في الأُحساب، والطعن في الأُنساب، والنياحة على الميت، والاستنفاء بالنجوم))^(۱) واته: فمرمويه تي: ((چوار شت له نيو نوممه ته كه مدا هه ن و له كرده وه كانى سهرده مى نه فامين: خو هه لكيشان به ره چه له ك و پله و پايه وه، تانه دان له تيره و تايه فه، شين و زارى بو مردوان، به ته ما بوونى باران به هوى نه ستيره كانه وه)).

(۱) - أخرجه مسلم (۹۳۴) من حديث أبي مالك الأشعري.

به ناردين پيغه مبهري خوا ﷺ سهرده مى نه فاميه ت نه ماو لا چوو - سوپاس بو خوا - به لام پيده چي شتيك له و نه فاميه ته هه ر بمينيّت، پيده چي شتيك له و نه فاميه ته به لاي كه سانكي موسلمانان وه هه ر بمينيّت، وه كو نه وه ي پيغه مبهري خوا ﷺ به نه بو ذري ﷺ فه رموو، له نيو هوزانيكدا، له هه ندي وولاتاندا شتيك له و خه سله ته نه فاميه ته هه ر ده ميّني، ((أزنع في أمّتي من أمر الجاهليّة: الفخر في الأُحساب)) له زماني عه ره بيدي وشه ي (حَسَب) واتاي ره چه له ك و پله و پايه ده به خشيت، پيده چي مروّف پله و پايه يه كي هه بي شه رافه ت و به ريزيه كي له نيو خه لكدا هه بي و، شانازي پيوه ده كات به لام نه مه له كرده وه كانى سهرده مى نه فاميه ته، نه گه ر به پله و پايه و شه رافه ت و به ريزيه كه ي خو يه وه شانازي بكات و، به و شتانه وه خو ي به سه ر خه لكيدا به رز بكاته وه، با دلنيا بي شتيكي سهرده مى نه فاميه تي نه نجامدا وه، دو وه م: ((وَالطُّعْنُ فِي الْأُنْسَابِ)) له زماني عه ره بيدي وشه ي ((الْأُنْسَابِ)) كو ي وشه ي (نَسَب) ه كه بريتيه له هوزو تيره و بنه مالانه ي مروّف ي بو ده گه رپته وه، جايز نييه تانه له هوزو تيره و بنه ماله ي خه لكى بدريت، خوا ي گه وره ده فه رمويّت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ﴾ [الحجرات: ۱۳] واته: نه ي خه لكينه بيگومان نيّمه دروستمان كردون له نيرو مييه ك و كردومانن به چه ند كال و هوزيك تا يه كتری بناسن به راستي به ريزترينتان

لای خوا پاریزکارترینتانه. بۆ گهلانی عهجه مه ویش بۆ هۆزانی عه ره به، که وا بپوو ناسینی نه سب و هۆزو تیره و بنه ماله ته نها بۆ به کتر ناسینه، نه ک بۆ تانه دان بیت له به کتر، خوای گه وره هر له و نایه ته دا ده فرمویت: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنْفَأكُمْ﴾ | الحجرات: ۱۳ | ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ﴾ به راستی به پیزترینتان لای خوا پاریزکارترینتانه، تانه دان له نه سب و بنه ماله نه وه به به کتیک بلتیت: فلان که س له بنه ماله به کی نزمه، فلان که س سه ر به هیچ هۆزیک نییه، نه م شتانه جایز نییه، به لام مه به ست به زانینی بنه ماله و هۆزو تیره ی خۆت بۆ نه وه بی که خزم و که سوکارو بنه ماله و تیره و هۆزی خۆت بنا سیت، نه مه هیچی تیدا نییه، پیغه مبه ری خوا ﷺ فرموویه تی: ((تَعَلَّمُوا مِنْ أُنْسَابِكُمْ مَا تَصِلُونَ بِهِ أَرْحَامَكُمْ)) واته: ((ناوی باوبا پیران مام و خال و تیکرایی خزمانتان بزنان به نه ندازه ی نه وه ی که بتوانن گه یاندنی خزمایه تی به جیبینن))، بۆیه نه گه ر مه به ست به زانینی بنه ماله و هۆزو تیره ناسینی خزمان و بنه ماله و هۆزو تیره بیت، نه وه هیچی تیدا نییه، به لام نه گه ر بۆ تانه دان بیت، نه وه جایز نییه، پیغه مبه ری خوا ﷺ فرموویه تی: ((لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَيَّ أَعْجَمِيٍّ، وَلَا لِأَبِيضٍ عَلَيَّ أَسْوَدٍ، إِلَّا بِالتَّقْوَى)) واته: ((نه عه ره بیه ک فه زلی به سه ر نه عه مه کدا هه یه، نه سپی پیستیکیش فه زلی به سه ر په ش پیستیکیدا هه یه، مه گه ر به ته قوار له خواترسان)) نه م فرمایشته ی پیغه مبه ر ﷺ هه مان مانای نایه ته که ی خوای گه وره ی هه به که ده فرمویت: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنْفَأكُمْ﴾، نه عه ره بوون هیچ زیانیکی بۆ هاوه لانی به پیزی وه کو بیلال و سه لمان و صوهه یب نه بوو، که به کام حه به شی و دووه م فارسی و، سنییه م پوومی بوو نه وه هیچ زیانیکی بۆ نه وان نه بوو، به لکو بوون به که سانیک له گه وره هاوه لان، خزمایه تیش سوودی بۆ نه بوله هه ب نه بوو، به وه ی هاشمی و مامی پیغه مبه ری خوا ﷺ بوو، نه وه هیچ سوودیکی بۆ نه بوو، که وا

بوو عبیرهت به خزمایه تی نییه، به لکو عبیرهت به له خواترسان و بپوا بوون به خواو پیغه مبه ره که یه تی، له راستیدا زانینی نه سب و بنه ماله و هؤزو تیره تنها بؤ که یاندنی خزمایه نییه، سئیهم: ((وَالنَّبَاخَةُ عَلَى الْمَيْتِ))، له زمانی عه ره بیدا وشه ی ((النَّبَاخَةُ)) مانای بهرز کردنه وهی دهنگ به گریان و بی نارامی و بی ئوقره یی له کاتی کاره ساتی مردندا ده به خشیت، شیوه نکار ده گری و په وشت و کرداره چاکه کانی مردوو ده ژمی ریت، وه کو نه وهی ده لیت: (داخه که م بؤ سرگه وره م، داخه که م بؤ دهستی راستم) وه کو نه وهی ژنانی شیوه نکاری سه رده می نه فامیهت نه نجمیان ده دا، تا نه و ناسته ی که سانیک هه ن ژنانیکی شیوه نکار به گری ده گرن، بؤ نه وهی په وشت و کرده وه چاکه کانی مردوکه بژمی رن و، له پوومه تیان بدن و به دم و چاوی خویاندا بکیشن و جله کانیان بدپینن و پرچه کانیان بکیشن، گوايه بی تاقت و بی ئوقره ن بؤ مردوکه، هر که سیش نه و شتانه نکات بینره خه و، به لایانه وه هیچ به هایه کی نییه، به لام با دلیبا بن کرده وانیکی سه رده می نه فامیان نه نجام داوه، واجیبه له کاتی نه و کاره ساتانه دا مروّف به نارامی و بی ئوقره نه بی و شیوه ن و زارینه کات، به چاره نووس پازیبیت، به لام بؤ نه وهی مروّف ده ل تهنگ بی و بگری، نه مه هیچی تیدا نییه، چونکه پیغه مبه ری خوا عَلَيْهِ السَّلَام له کاتی مردنی ئیپراهیمی کوریدا دل تهنگ بوو و، فرمی سک به چاره کانیدا هاته خواری، له راستیدا دل تهنگ بوون و بی نارامی زیانی نییه، بیزاری دتوره بوون بؤ قه زاو قه دهر و چاره نووسی خوا زیان به مروّف ده گه یه نی، نه مه زیان به مروّف ده گه یه نی، نه م شته له نیوان موسلماناندا نه براوه و ته واو نه بووه، به لکو که سانیک له نیو موسلماناندا هه ن هر نه نجام ده دن. چواره م: ((وَالْاِسْتِسْقَاءُ بِالْمُحْرَمِ)) واته باران بؤ نه ستیره بگه ریندریته وه، نه مه نه ریتی سه رده می نه فامیه ته، ده لیتن: هر کات فلان نه ستیره هه لهات باران ده باری، هر کات فلان نه ستیره ناوا

بوو باران ده باری، باران بارینه که بو خوی گوره ناگه پیننه وه، خوی گوره
 ده فهرمویت: ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ (۷۵) وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ (۷۶) إِنَّهُ لَنُرَّانٌ
 كَرِيمٌ (۷۷) فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ (۷۸) لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ (۷۹) تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 (۸۰) أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ (۸۱) وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ (۸۲)﴾ [الواقعة:
 ۷۵-۸۲] واته: جا سویند بی به شوینی (هلهاتن و ناوا بوونی) نه ستیره کان به
 راستی نه سوینده نه گه بزنان سویندیکی زور گوره به که بیگومان نه مه قورپانیدی
 گوره و به ریزه له ناو کتیبیدی شاره و دایه (که له و حوله حفوزه) جگه له (فریشته)
 پاکان کس دهستی لیتادات نیردراوه ته خواره وه له لاین پوره و ردگاری
 جیهانیانه وه دهی نایا ئیوه به قورپانه باوه پناکه ن و له جیاتی سوپاس گوزاری
 له سر یوزیتان ئیوه باوه پناهینن. باران بارین بو نه ستیره کان ده گه پیننه وه، گوا به
 به هوی نه ستیره کانه وه به، بویه کاتی له حوده بیبه بارانیان به سر داباری،
 پیغه مبری خوا ﷺ پاش نه وهی نویژی به یانی پیکردن، پی فهرموون: ((هَلْ تَدْرُونَ
 مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ)) قالوا: الله وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: ((أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ، فَأَمَّا مَنْ
 قَالَ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ، فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِالْكَوْكِبِ، وَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِنُورٍ كَذَا
 وَكَذَا، فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِالْكَوْكِبِ)). واته: فهرمووی: ((نایا ده زانن پوره ردگارتان
 چ فهرمووه)) وتیان: خوا پیغه مبره که ی زانانن، فهرمووی: ((فهرمووی به تی:
 به نده کانم هه یانه برپای پیمه، هه شیانه کافره. نه وانهی ده لاین: خوی گوره
 به پرهمهت و به زهی خوی بارانی بو باراندین، نه وه برپایان به من هه یه و کافرن
 به نه ستیره، به لام نه وانهی که ده لاین: به هوی جوولهی نه ستیره کانه وه بارانمان بو
 باری، نه وه باوه پریان به خوا نیبه و باوه پریان به نه ستیره هه یه))، که وا بوو نابی باران
 بارین بدریته پال هلهاتن و ناوا بوونی نه ستیره کان،

دهگر نه ریتی سه رده می نه فامیه ت، به لکو باران به فهرمانی خوی گه وره وه په یوه نده،
 خوی گه وره به ویستی خوی باران ده بارینی، خوی تعالی ده فهرمویت: ﴿وَهُوَ الَّذِي
 يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ﴾ [الشوری: ۲۸] واته: و خواته و که سه یه که
 باران ده بارینی له پاش نه وهی که خه لکی بی نومیډ بوون و (بارانی) په حمه تی خوی
 بلاوده کاته. هه روه ها خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ (۶۸) أَأَنْتُمْ
 أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ (۶۹)﴾ [الواقعة: ۶۸-۶۹] واته: جا پیم بلین نه و
 ناوهی که ده یخونه وه نایا نیوه له هه وره وه ده یبارینن ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾ یا نیمه
 ده یبارینن. خوی گه وره خوی باران ده بارینیت. دیسان خوی گه وره ده فهرمویت:
 ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَآذَا تَكْسِبُ
 غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ [لقمان: ۳۴] واته: به راستی
 نه نا لای خوی زانیاری (کاتی هاتنی) پوژی دوی و هه ر خواته باران ده بارینی ته نه نا
 خواته زانی به وهی له مندانانی (دایکان) دایه و هیچ که س نازانی سبه یینی (له
 داهاتوودا) چی ده کات و هیچ که س نازانی له چ شوین و زهوی یه کدا ده مری به راستی
 خواته زاناو ناگاداره. که و بوو گه پاندنه وهی باران بو نه ستیره، یا بو ناو هه واکان له
 کرده وه کانی سه رده می نه فامیه ته، شاهید له فهرمووده که نه وه یه که مروف پیده چی
 خسه لته تیک له خسه لته کانی سه رده می نه فامیه تی تیدا بیت، نه گه ر یه کیک له وانه ی
 تیدا بیت، با موسلمانیش بیت.

روى ((الصحيحين)) عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: ((آية المنافق ثلاث: إذا

خُدْتُ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا أُؤْتِيَ خَانَ))^(۱).

روى ((صحيح مسلم)): ((وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى وَزَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ))^(۲).

واته: له نه بو هوره يره وه رضي الله عنه له پیغه مبهری خواوه صلى الله عليه وسلم فه رموویه تی: نیشانه کانی که سی دوو پوو سیانه: هر کات قسه ی کرد درؤ بکات، هرکات په ایمانیدا بیشکینیت، نه گره نه مانه تی لادانرا ناپاکی بکات)).

له ((صحيحی موسلمیشدا)) هاتوه: ((با پؤذووش بگری و نویش بکات و واش پراگه به نیت که موسلمانه)).

وذكر البخاري عن ابن أبي مليكة، قال: ((أذرت ثلاثين من أصحاب محمد صلى الله عليه وسلم، كلهم يخاف النفاق على نفسه))^(۳) واته: ئیمامی بوخاری له ئیبن و ئه بی موله یکه وه ده گپرتته وه که فه رموویه تی: به سی هاوه لی پیغه مبهری خواوه صلى الله عليه وسلم که یشتم هر همویان ده ترسان نه فسیان تووشی نیفاق و دوو پووی بیّت.

(۱) _ صحيح: أخرجه البخاري (۳۳)، و (۲۶۸۲)، و (۲۷۴۹)، (۶۰۹۵)، و مسلم

حديث (۵۹)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم.

(۲) _ نه م فه رمووده یه پیشتر باس کراوه و نه مهش پریوایه تی ئیمامی موسلیمه، فه رمووده که نامازه بو نه وه ده کات نه و موسلمانه ی که نویش ده کات و پؤذووش ده گریت، جار به جار سیفه تیکی نیفاق و دوو پووی تی دایه.

(۳) _ ذكره البخاري معلقاً في كتاب ((الإيمان))، باب خوف المؤمن من أن يحبط عمله وهو لا يشعر وعزاه الحافظ في ((الفتح)) الى ابن أبي خيثمة في ((التاريخ))، و محمد بن نصر المروزي في كتاب ((الإيمان)) له، وعنهم أبو زرعة الدمشقي من وجه آخر مختصراً كما هنا.

و ذکر حافظ ابن حجر: أن معنى هذا الأثر روي في حديث عن عائشة مرفوعاً عند
 نظرني في ((الزوسط)) وفي إسناده ضعف (فتح الباري ۱/۹).

ئيبن و ئه بي موله يکه تا بي عيه کی به ريزه و، به کيکه له زانايانی مه ککه ی پيروز،
 ده فرمويت: مه موو ئه و ژماره هاوه له ی پيغه مبهري خوا ﷺ ترسي ئه وه يان مه بوو
 نه نسيان تووشی نيفاق و دوو پرووی بيټ، واته: پاكانه يان بؤ نه نسي خويان نه ده کرد،
 چونکه پيغه مبهري خوا ﷺ خه می ئه وه ی بوو هاوه لانی تووشی ئه و شته بن، ئه م
 شت نامازه بؤ ئه وه ده کات که پيڊه چي مروفي موسلمان خه سله تيکی دوو پرووی تيڊا
 بيټ؛ بؤيه پيويسته وريای خوی بيټ و، نه لیت: من موسلمانم و له خه سله ته کانی دوو
 پرووی بيټه ی ده بم، وريای خوی بيټ و، له و شته په نا به خوا بگريټ. پيغه مبهري خوا
 ﷺ به نه نيني ناوی دوو پرووه کانی به هاوه لی به ريزی خوی حوده يفه کورپی به مان
 ده فرموو، نه نينه کانی بؤ باس ده کرد، بؤيه حوده يفه ﷺ به متمانه کاری سه ر
 نه نينه کانی پيغه مبهري خوا ﷺ ده ناسرا، ئيمامي عومهر ﷺ ليټی ده پرسى و
 ده يفرموو: توخوا ئايا پيغه مبهري خوا ﷺ منی له ريزی دوو پروواندا ناو برد،
 ده ترسا نه نسي تووشی دوو پرووی بيټ، له کاتيکدا ئه و عومهری کورپی خه تاب ﷺ
 بوو، مروڤه نه نسي خوی له دوو پرووی به دور ناگريټ، وه نه گه ر نه نسي خوشي له
 نيفاق به دور نه گرت ئه و پيويسته وريای خوی بيټ، له خه سله ته کانی نيفاق خوی
 درخاته وه، شاهيد له فرمايشته که ی ئيبن و ئه بي موله يکه ئه وه يه که پيڊه چي
 مروفي موسلمان خه سله تيک له خه سله ته کانی دوو پرووی تيڊا بيټ و، به ئه ندره ی ئه و
 خه سله ته نيفاق و دوو پرووه يه ی که تيايدايه دوستايه تی شه يتانيشی تيڊايه . ئه مه
 بالگه به له سه ر ئه وه ی که ئه وان خويان به کامل و ته واو دانه دناو، بؤ نه نسي خويان
 پاكانه يان نه ده کرد، هر چه ند ئه و پله و پايه و ريزه شيان له ئيمان و پرواداريدا مه بوو،
 نه نسي خويان پاک نه ده کرده وه و، ترسي ئه وه يان مه بوو تووشی دوو پرووی بن.

﴿وَمَا أُمَّاكُمْ يَوْمَ الْاْتْفَى الْجُمُعَانَ فَبِاٰذْنِ اللّٰهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِيْنَ (۱۶۶) وَلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ نَافَقُوْا وَفِيْنَ هُمْ نِعَاۗنُوْا فَاْتَلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوْ اذْفَعُوْا قَالُوْا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّا تَبِعْنَاكُمْ هُمْ يَلْكُفْرُ يَوْمَئِذٍ فَرَثَ مِنْهُمُ الْاِيْمَانُ (۱۶۷)﴾^(۱) [آل عمران: ۱۶۶ - ۱۶۷] واته: نه‌وهی که دوچارقان بوو له و پوژده‌دا که هر دو کۆمه‌ل به یه‌ک گه‌یشتن (له ئوحووددا) نه‌وه به ویسنی خودا بوو بو نه‌وهی برواداران دهرخات و بو نه‌وهی دوو پووه‌کان ناشکرا بکات ﴿وَقِيْرَ مِنْهُمْ﴾ وپیتیان ووترا ﴿تَعَالَوْا قَاتِلُوْا﴾ وهرن بجه‌نگن ﴿فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ﴾ له ریسی خودا یا به‌رگری (له وولاتی خوٚتان بکه‌ن) گوٚتیان: نه‌گه‌ر بمانزانیبایه جه‌نگ ده‌بی شوٚنتان ده‌که‌وتین نه‌وانه له و پوژده‌دا له بی برواییه‌وه نزیك تر بوون تا بروا و ئیمان.

(۱) _ نه‌و لیتقه‌ومان و به‌لایه‌ی له جه‌نگی ئوحووددا به‌سه‌ر موسلماناندا هات، به هۆی نه‌و سه‌رپیچییه‌وه بوو که له هه‌ندیکیانه‌وه رویداو، بریتی بوون له‌و تیرهاویژانه‌ی که به‌سه‌ر چیاکه‌وه بوون، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمانی پیدان چیاکه به جینه‌هیلن له حاله‌تیکدا نه‌گه‌ر موسلمانان سه‌رکه‌وتوو یا دوپا و بوون، به‌لام هه‌ندی له تیرهاویژه‌کان کاتی موسلمانانیا به‌دی کرد له سه‌ره‌تای جه‌نگه‌که‌دا سه‌رکه‌وتن و ده‌ستیان به کۆ کردنه‌وه‌ی ده‌ستکه‌وته‌کان کرد، هه‌ولیاندا له چیاکه دابه‌زن و وتیان: بیگومان جه‌نگه‌که‌ کۆتایی هات، عه‌بدولای کورپی جوبه‌یر ﷺ که فه‌رمانده‌یان بوو، فه‌رمانه‌که‌ی پیغه‌مبه‌ری خوی ﷺ بیر خستنه‌وه، که پیی فه‌رموو بوون: ((چیاکه به‌جی مه‌هیلن))، به‌لام سه‌ره‌پای نه‌وه‌ش هر دابه‌زین و چیاکه‌یان به جیهیلا، بۆیه کاتی هاوه‌له‌پرستان چیاکه‌یان به‌دی کرد ژماره‌یه‌کی که‌می تیرهاویژی به‌سه‌ره‌وه ماوه، له پشته‌وه‌و له لای چیاکه‌وه په‌لاماری موسلمانانیا داو، موسلمانان که‌وتنه‌ نیتو بیباوه‌ره‌کانه‌وه، له پیش و له‌پاشه‌وه، ئیتر جه‌نگه‌که‌ دووباره هه‌لگیرسایه‌وه و لیتقه‌ومان و به‌لاکه به‌سه‌ر موسلماناندا هات، حه‌فتایان لی شه‌هید بوو، تا نه‌و ئاسته‌ی پیغه‌مبه‌ری خواش ﷺ بریندار بوو، خوده‌که‌ی سه‌ری شکاو هر چوار دانه‌کانی

نيوان كه لپه و خريتكاني شكان، به هوي نه و سه رپيچيه وه كه پويدها، زياني سه رپيچي نه نها بگه ره كه ي ناگريته وه به لكو نه و سنوره شي تيپه راند و هه لبريتر دراواني شي گرتنه وه، دهره نجاميش خوي گه و ره نه وه يان بير ده خاته وه، ده فه رمويت: ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجُمُعَانِ﴾ نه وه ي كه دوو چارتان بوو له و پوژدها كه هر دوو كومه ل به بهك گه يشتن، نه وه له پوژي جهنگي نو خوددا بوو ﴿الْجُمُعَانِ﴾ واته: هر دوو كومه لي موسلمانان و كومه لي هاوه لپه رستان ﴿فَبِإِذْنِ اللَّهِ﴾ نه وه به ويست و قه زاو نه دهر ي خوي گه و ره بوو ﴿وَلْيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ (۱۶۶) وَلْيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ بو نه وه ي بپواداران دهر خات و بو نه وه ي دوو پوهه كان ناشكراكات، نه مه ناماژيه كه كه سانتيكي موسلمان دوو پويان تيدها ده بي، خوي گه و ره هر خوشي موسلمانان ده ناسي، خوي گه و ره نه م تاقير كرده وه يه ي كرد، تا نه و كه سانه ي نيمانيكي ته واويان هه يه له و كه سانه ي كه نيفاق و دوو پويان تيدها جيبانه وه و ناشكرا بن، پاشان خوي گه و ره ده فه رمويت: ﴿هُمْ لِلْكَفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ﴾ نه مه يه مه حه لي شاهيد له نه رموده كه، كه وا نيماني مرؤف له لاواز ده بي، تا له كوفره وه نزيك تر ده بي، نيمانيكي لاوازي ده بي، پيغه مبهري خوا ﷺ له فه رموده يه كدا فه رمويه تي: ((مَا مِنْ نَبِيٍّ بَعَثَهُ اللَّهُ فِي أُمَّةٍ قَبْلِي إِلَّا كَانَ لَهُ مِنْ أُمَّتِهِ حَوَارِيُونَ وَأَصْحَابٌ يَأْخُذُونَ بِسُنَّتِهِ وَيَقْتَدُونَ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِنَّهَا تَخْلُفُ مِنْ بَعْدِهِمْ خُلُوفٌ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ وَيَفْعَلُونَ مَا لَا يُؤْمَرُونَ فَمَنْ جَاهَدَهُمْ يَدِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِلِسَانِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَدَهُمْ بِقَلْبِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَيْسَ وَرَاءَ ذَلِكَ مِنَ الْإِيمَانِ حَبَّةٌ خَرْدَلٍ)) واته: ((زوربه ي پيغه مبه راني پيشي من كه خوي گه و ره بوو نوممه تانيك نارووني، به دنيايي له نوممه ته كانياندا هاوه لانتيكي تايبه ت و نزيك و دزستانيكي پشتگيري كاري هه بوو، كه ده ستيان به سووننه ته كانيانه وه ده گرت و پيره وي فه رمانه كانيان ده كرد، دواي نه وان كه سانتيكي

شهر پهيدا دهبن، فرمان به شتانیک دهکن که خویان نه نجامی نادهن و شتانیک نه نجام ددهن که فرمانیان پینهکراوه، بویه هر که سیک به دسته کانی کوششی ریگریان بکات، نیمانیکی زور به هیزی هیه، هر که سیش به دل کرده وه کانیانی پیناخوش بیت و، پیتی پازی نه بی، نیمانیکی ته وای هیه، دوی نه وهش به نه ندازهی توره ره شه زور بچوکه که ی خه رته له نیمانیکی تر نییه)). هروه ها پیغه مبری خوا

ﷺ له فرموده یه کدا که نیمامی موسلیم به ژماره (۲۳۵) ده یگیریته وه، فرموده تی: ((مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيَعْبِرْهُ يَدِيهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَيَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَيَقْلِبْهُ وَذَنْبِكَ أضعفُ الإيمان)) واته: ((هر کات که سیکتان خراپه یه کی به دی کرد، با به دسته کانی بیگوریت، نه گهر نه یوانی با به دل پیتی ناخوش بیت و پیتی پازی نه بیت، نه وهش که مترین به روبومه کانی نیمان و لاوازترین کاته کانی تی)). هه مو نه وانه ناماژن که نیمان لاوازو لاواز تری هیه تا نه و ناسته ی خاوه نی نه و نیمانه له کوفره وه نزدیکتر ده بیت، مه حله ی شاهید له نایه ته که نه وه یه که خوی گوره ده فرمویت: ﴿هُمُ الْكُفْرُ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ﴾ نه وانه له و پوژده دا له بی برواییه وه نزیک تر بوون تا بروا نیمان، که وا بوو نیمان که م ده کات و، لاواز ده بی تا نزیکی کوفر ده بیته وه، نیمان یه ک شت نییه که نه زیادو نه که م بکات، وه کو نه وه ی کومالی مورجینه سته م کاره کان بانگه شه ی بو ده کن، به لکو نیمان زیاد و که م ده کات، شاهید نه وه یه که نیمانی موسلمان لاواز ده بی تا له کوفره وه نزیک ده بیته وه.

به باستی خوی گوره نه وانه ی له کوفر نزیکتر کردۆته وه تا ئیمان، به وه ده زانریت نه وانه تیکه لکارن و کوفریان به هیژتره^(۱)، که سانی غهیری نه وانیش تیکه لکار ده بن به لام ئیمانیان به هیژتر ده بی^(۲).

نه گره وه لی و دۆستانی خوا بریتیین له ئیمانداره له خواتر سه کان، که وا بوو به گویره ی ئیمانی به نده و له خوا ترسانه که ی دۆستایه تی بو خوی گوره ده بی^(۳)، بو یه هر که سیک تا ئیمان و له خوا ترسانه که ی کامل و ته واو تر بیت، نه وه نده وه لایهت و دۆستایه تیکه ی بو خوی گوره کامل و ته واو تر ده بی، خه لکی له دۆستایه تی خوی گوره دا پتر به رزبونه وه یان به سهر یه کتریدا هه یه، نه مه ش به گویره ی به رزبونه وه ی هه ندیکانه له بواری ئیمان و له خوا ترساندا به سهر هه ندیکی تریاندا^(۴)

(۱) _ واته: ئیمان تیکه ل به کوفر ده که ن، به دوو پوو یی تیکه لی ده که ن، کوفره که یان له ئیمان که یان به هیژتره .

(۲) _ که سانیک له موسلمانان ئیمانیان ته واو و پوخته، که سانیکیش تیکه لکارن، واته: ئیمان و دوو پوو ییان تیدایه، موسلمانانیش جیاوازن که سانیکیان تیکه لکاره به لام ئیمان که ی له دوو پوو یی و نیفاقه که ی به هیژتره، که سانیکیشیان به پیچه وانه وه ن ئیماندارن به لام دوو پوو یی و نیفاقه که یان له ئیمان که یان به هیژتره، که وا بوو جه ماوه ری خه لک له بواری ئیمان وه جیاوازیه کی گوره یان هه یه و یه ک پله نین.

(۳) _ به گویره ی ئیمان و له خوا ترسانه که ی دۆستایه تی بو خوی گوره ده بی، دۆستایه تیه که ی ته واو و پوخت ده بی یان تیکه لکار ده بی، ئیمان که ی به هیژ ده بی یان نیفاق و دوو پوو یه که ی به هیژ ده بی.

(۴) _ جه ماوه ری خه لک له وه لایهت و دۆستایه تی خوی گوره دا پتر به رز بونه وه یان به سهر یه کتریدا هه یه، واته: له خۆشویستنی خوی گوره دا، نه وان خویان خۆش ده وی و خواش نه وانی خۆش ده وی، به نه ندازه ی نه و ئیمان که پیانیه، بو یه

که سانبکیان و ولایت و دستایه تیه که ی بز خوی گه و ره ته او و پوخته، هه شبانه و ولایت و دستایه تیه که ی ناته واوه، هر هه مووشیان دوستی خوی گه و ره ن. نه م بهر په رچدانه وهی کومه لی مورجینه یه و پیشتر باسما ن کرد، هه روه ها بهر په رچدانه وهی کومه لی خه واریجیشه، نه وانه ی نه انجام ده رانی تاوانه گه و ره کان به کافر داده نین و له چوار چیه وهی نیمان ده ریان ده کهن، به لام نه مه رپیباوه پرتکی پوچه، چونکه نه انجام ده رانی تاوانه گه و ره کان نیمانیان پتیه به لام ناته واوه، نه وان له زیر ویستی خوی گه و ره دان، نه گه ر خوی گه و ره ویستی لیتیت ده یان بوریت و، نه گه ر ویستیشی لیتیت به گویره ی تاوانه کانیا ن سزایان ده دات، نه مه یه بیروباوه پی نه ملی سروننه ت و جه ماعت به رامبه ر به نه انجام ده رانی تاوانه گه و ره کان، که بیروباوه پرتکی نیره نده له نیتوان بیروباوه پی کومه لی خه واریج که به کافریان داده نین و، له نیتوان کومه لی مورجینه دا که ده لیتین: نیمانیان ته واوه و سه رپیچیکرن زیانیا ن پی ناگه یه نیت، ده لیتین: نه گه ر مرؤف نیمانی هه بوو سه رپیچیکرن زیانی پی ناگه یه نیت.

مرددها له دوژمنایه تیشیاندا بۆ خوای گه و ره پتر بهرز بونه وه یان به سه ره به کتریدا هیه، به گوێره ی بهرز بونه وه یان به سه ره به کتریدا له بواری کوفرو دوو پوویدا^(۱).

له باره ی زیاد بوون و که مبوونی ئیمان وه خوای گه و ره ده فه رمویت: ﴿وَإِذَا مَا نُنزِّلُ سُورَةً فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ (التوبة ۱۲۴) ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَاذِبُونَ﴾^(۲) [التوبة ۱۲۴-۱۲۵] واته: و کاتی که بنی دردیته خواره وه سوره تیک (له فوړنان) (دوو پوهه کان) هی وایان هیه ده لئی کام له نیوه زیادی کرد به م (سوپه ته) باوه پی جا نه وانه ی که باوه پریان هیناوه ئه مه ئیمانیا ن زیاد ده کات (و به هیتر ده بی) و نه وان مزده به خشن و خوش حالن به لام نه وانه ی له نیو دلایندا نه خوشی (ناپاکی) هیه نه وه سوپه ته که بویان زیاد ده کات سه ره پای پیسی و ناپاکی خویان پیسی و ناپاکی تر نه و (ناپاکانه) ده من له کاتی کدا که بی پروان.

(۱) ههروه ها کافرانی ش یه ک پله نین، دوژمنانی خوا یه ک پله نین، کوفرو دوژمنایه تی هه ندیکی تریان بۆ خوای گه و ره سوو کتره، خوای گه و ره له م باره وه ده فه رمویت: ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ﴾ [المائدة: ۸۲] واته: سویند بیته ده بینیت (نه ی موحه ممه د ﷺ) خراپترینی خه لکی بۆ دوژمنایه تی له گه ل برواداران دا جوله که و هاوبه ش دانه رانن و سویند بیته ده بینیت نزیکترینیا ن له خوشه ویستی بۆ برواداران نه وانن که ده یان ووت بیگومان ئیمه گا ورین. کافران له کوفردا یه ک پله نین.

(۲) نه م نایه ته به لگه یه له سه ره نه وه ی که کوفر زیاد و که می هیه، ئیمانیا ش به بند نزمی هیه، ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ نه م نایه ته به لگه یه له سه ره نه وه ی که ئیمان زیاد ده کات، ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ واته

دلایان گومان و نیفاق و دوو پروی تیدایه ﴿فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ﴾ واته: سه ره برای پیسی و ناپاکی خویان پیسی و ناپاکی کوفری تری بو زیاد کردن ﴿فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا﴾ و نه و ناپاکانه ده مرن له کاتیکدا که بی پروان، نه مه به لگه به له سه رنه وهی ک کوفریش زیاد ده کات، چونکه خوی تعالی ده فره رمویت: ﴿فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ﴾ که وا بوو کوفریش زیاد و که م ده کات.

مهره‌ها خوی گوره ده‌فهرمویت: ﴿إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ﴾^(۱) [التوبة: ۳۷]
 واته: به راستی دواخستن و گورینی (مانگه چه‌رامه‌کان) بۆچونه له بیناوه‌پیدا.
 مهره‌ها خوی گوره ده‌فهرمویت: ﴿وَالَّذِينَ افْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ﴾^(۲)
 ﴿محمد: ۱۷﴾ واته ﴿وَالَّذِينَ افْتَدَوْا﴾ نه‌و که‌سانه‌ی هیدایه‌تیا و ده‌رگرتووه ﴿زَادَهُمْ
 هُدًى﴾ (خوا) شاره‌زایان زیاد ده‌کات ﴿وَأَتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ﴾ ته‌قوا و پارینزکاریان پی
 ده‌به‌خشی.

مهره‌ها خوی گوره ده‌فهرمویت: ﴿فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا﴾^(۳) [البقرة: ۱۰۱]
 واته: له دلپاندا نه‌خووشی (ناپاکی) هه‌به‌خواس نه‌خووشی به‌که‌ی زۆتر کردن
 (به‌هانتی قورپان).

(۱) ﴿النَّسِيءُ﴾ بریتیه له دواخستنی چه‌ج له کاتی دیاریکراوی خوی، له
 سه‌رده‌می نه‌فامیدا به‌پتی ئاره‌زوی خویان چه‌جیان له کاتی دیاریکراوی خوی دوا
 ده‌خست، ﴿النَّسِيءُ﴾ بریتیه له دواخستن، و مانگه چه‌رامه‌کانیشیان له کاتی
 دیاریکراوی خوی دوا ده‌خست، نه‌م شته له سه‌رده‌می نه‌فامیدا ده‌کرا، ﴿زِيَادَةٌ فِي
 الْكُفْرِ﴾ نه‌مه به‌لگه‌یه له سه‌ر نه‌وه‌ی که کوفریش زیاد ده‌کات، نه‌و که‌لکانه کاتی
 حوکه‌کانی خوی گوره‌یان گوری، بوو به‌هوی زیاد بوونی کوفریان، کوفر له سه‌ر
 کوفر_ به‌نا به‌خوا.

(۲) نه‌مه به‌لگه‌یه له سه‌ر زیاد بوونی ئیمان، ﴿وَالَّذِينَ افْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى﴾ نه‌مه
 به‌لگه‌یه له سه‌ر نه‌وه‌ی که هیدایه‌ت زیاد ده‌کات و ئیمانیش زیاد ده‌کات.

(۳) نه‌مه به‌لگه‌یه له سه‌ر نه‌وه‌ی که کوفر و دوو بوویی زیاد ده‌کات، ﴿فِي قُلُوبِهِمْ
 مَرَضٌ﴾ واته: دوو په‌وه‌کان له دلپاندا نه‌خووشی ناپاکی هه‌یه، ﴿فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا﴾
 نه‌مه به‌لگه‌یه له سه‌ر نه‌وه‌ی که کوفر زیاد ده‌کات و دوو بوویش زیاد ده‌کات و،
 نه‌خووشی ناپاکی نیو دلپیش زیاد ده‌کات، تا نه‌و ناسته‌ی دل ده‌مریت.

حوای گهوره هوی روونگردوبینه نه وه که له وانیه نهها که سینک به شیک له وه لایبت
 و دوزه هه مر حوای تیدا بیت به نه اندازه ی نیمان و ته قواو له خوا ترسانه کی، ول
 هه مر که تیدا له وازه شه به شیک له دوزمنایه تی حوای تیدا بیت به نه اندازه ی کورن
 به و و دوو پرویه که ی.

ههروه ها حوای گهوره ده فه رمویت: ﴿وَيَزِدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾^(۱) [الدثر: ۳۱]
 و ته و بر واده کان بر واکه یان زیاد ده کات.

(۱) - حوای تعالی ده فه رمویت: ﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا
 عَنْتَهُمْ لَآئِنَهُمْ لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ واته: هه
 فریشته مان کردوه به کاریه دهستی دوزه خ و ژماره ی نه و فریشته مان نه گنپاره
 مه گر بو تا قیکردنه وه ی نه وانیه بیباوه پین تا نه وانیه کتیبیان پیدراوه دنیا بنر
 بر واده کان بر واکه یان زیاد بکات. حوای گهوره له م سوپه ته دا ده فه رمویت: نوزده
 فریشته به سه دوزه خوهن، بویه که سانیکی کافر بو قه شمهری کردن و رابواردن
 ده بانگوت: هیچی تیدا نییه با نوزدهش بن، من چاره ی نه وهنده و نه وهنده یاننان بو
 ده که م. نیودش نازاد بن و چاری نه وانیه ترم بو بکه ن و له دوزه خ دیمه ده ره وه،
 نه ونده بن نه قلن وا ده زانن فریشته کان به هاوشیوه ی ئاده مین، ته نه حوای گهوره
 ده زانی فریشته کان چند به هیزو گه و ره و توند و تیژن، به هاوشیوه ی ئاده میه کان بن
 تا موفد بتوانیت به سه ریاندا زالبیت، ته نه یه ک فریشته سه راپای ئاده میه کان ناتوان
 به رگه یی بگردن، ﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً﴾ بو
 تا قیکردنه وه ی نه وانیه کافرن ﴿لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ چونکه پیکره نی
 ته و پاته کی خویان بوو ﴿وَيَزِدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ نه مه یه مه حله ی شاهید که نیمان
 زیاد ده کات.

هروهه خوی گوره دهفه رمویت: ﴿لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ﴾^(۱) [الفتح: ۴] واته:
تا ئیمانیان زیاد بکات له گه لّ نه و ئیمانیهی که هه یانه.

(۱) _ خوی گوره دهفه رمویت: ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ نه و
خوا به خوی ئارامی دابه زاندوته ناو دلی ئیمانداران له پوژی جهنگی ئوحووددا ﴿لِيَزِدُوا
إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ﴾ تا ئیمانیان زیاد بکات له گه لّ نه و ئیمانیهی که هه یانه. نه مه به لگه به
له سهر نه وهی که که سی ئیماندار ئیمانیهی زیاد ده کات.

به شیک

سه بارهت به ودی که دوستانی خوا دوو چینن

(پله کانی دوستایه تی)

وهلی و دوستانی خوا دوو چینن^(۱): (سابقون مقربون) و (اصحاب نمین مقتصدون)^(۲).

(۱) _ دوستانی خوا جیاوازن به شیکیان له (المقربون)ن، به شیکیشیان له (اصحاب الیمین)ن، هه روه ها چینیکی سنیه میش هه ن و سته مکارن له نه فسی خویان، که واپور نه هلی نیمان جیاوازن، خوای تعالی دهه فرمویت: ﴿لَنْ نُؤْتِنَا الْكِتَابَ الَّذِي اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُؤْتِنَا اللَّهُ﴾ [فاطر: ۳۲] واته: له پاشان نه م قورپانه مان به خشی به که سانی که له ناو به نده کانماندا هه لمانبژاردن نینجا هه ندیکیان سته مکارن له خودی خویان، نه مانه که سانی خاوه ن سه رپینچین له که ل نه و نیمانه ی که هه یانه ﴿وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾ و هه ندیکیان مامناوه ندین، بریتین له و که سانه ی که ته نها واجیباته کانی سه ر شانیان نه نجام داوه و، خویان له هه رامه کان دوور خستوته وه، و هه ندیکی تریان به فرمانی خوا پیشکه وتوون به هوی چاکه کانیا نه وه، نه مانه چینی هه ره به رزن، به هوی چاکه کانیا نه وه پیشکه وتوون، بریتین له و که سانه ی هه موو واجیبات و موسته حیباتی سه ر شانیان نه نجام داوه و خویان له هه موو هه پام و مه کروهاتیک به دوور گرتووه، تا نه و ناسته ی خویان له هه ندی موباحات و پپیدراویش به دوور گرتووه، بۆ نه وه ی ناگادارو وریای خویان بن، نا نه مانه ن (السابقون)، له م باره شه وه شیخولنیسلام _ ره حمه تی خوا لی بیت _ چه ند نایه تیک ده نووسیت بیخویننه وه. له و نایه تانه وه بۆمان پوون ده بیته وه که نیمانداران به ک چین نین، به گویره ی نه وه له پوژی قیامه تیشدا پاداشته کانیا ن جیاواز ده بی.

(۲) _ نه وانه چاکانن (الأبرار)، یارانی دهستی راست.

خوای گه وده له چه ندین جیکه ی قورپانه پیروزه که یدا باسی کردوون، له سه ره تایی سوپه تی (الواقعة) و له کوتایه که شیدا، له سوپه تی (الإنسان) و (المطففين) و له

سوره نبي (فاطر) يشدا، خواى كه وره له سهره تاي سوره تى (الواقعة) دا باسى قيامه تى
 كه وره تى كردوه، له كوتايه كه شيدا باسى قيامه تى بچوكى كردوه، له سهره تاي
 سوره تى كه دا ده فهرمويت: ﴿إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ (۱) لَيْسَ لَوْفَعِيهَا كَاذِبَةٌ (۲) خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ
 (۳) إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا (۴) وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا (۵) فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا (۶) وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا
 ثَلَاثَةً (۷) فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ (۸) وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ
 الْمَشْأَمَةِ (۹) وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ (۱۰) أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ (۱۱) فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ (۱۲) ثَلَاثَةٌ
 مِنْ الْأَوَّلِينَ (۱۳) وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ﴾^(۱) [الواقعة: ۱-۱۴] واته: كاتيك كه پووداوى
 كه وره تى (قيامه تى) پوويدا له پوودانيدا هيچ درؤ و گومانتيك نيبه نزم كه ره وه تى
 (كه سانتيكه) به رزكه ره وه تى (بو كه سانتيكى تر) كاتيك كه زهوى هينرايه جولان به
 جولانتيكى توند و شاخه كان زؤد وه ردكران به وورد كردن و بوون به ته پو توؤزى پهرش
 ربلؤ و نيوه ده بنه سى كومه ل (له دوا پؤژدا) نه نجا يارانى لاي راست، كام يارانى
 لاي راست؟ و يارانى لاي چه پ، كام يارانى لاي چه پ؟ و پيشكه وتوه كان هر خويانن
 پيشكه وتوو نه وانن نزيكاني (باره گاي خوا) له به هه شتاني پر نازو نيعمه تان
 كومه لتيكى زؤدن له (كه لاني) پيشينان و كه ميكن له پاشينان (له نوممه تى
 موخه مه د صلى الله عليه وسلم).

(۱) - ﴿إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ (۱) لَيْسَ لَوْفَعِيهَا كَاذِبَةٌ (۲) خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ (۳) إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ
 رَجًا (۴) وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا (۵) فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا (۶) وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً﴾ واته: سى جور، نهى نيمانداران نيوه بوون به
 قيامه تى ده كات، ﴿وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً﴾ واته: سى جور، نهى نيمانداران نيوه بوون به
 سى جور، چونكه نيمانى هر هه موومه خلوقاتى خوا يه ك ناست نيبه، نهى موسلمانان
 نيوه سى جورن، ﴿فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ﴾

نه مانه چاكانن (الأبرار)، خاوه نانی دهستی راست (أصحاب اليمين)، ﴿وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ
 مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ نه مانه كافرانن _ په نا به خوا _ که خاوه نی شوم و به د به ختی و
 کوفرن، کاتیکیش دوجار له نیو نایه ته که دا ده فه رمویت: ﴿وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا
 أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ له زمانی عه ره پیدا ناماژه بؤ گه وره بوونی شته که ده کات، پاشان
 ده فه رمویت: ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ (۱۰) أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ﴾ و پیش که وتوو ده کان هر
 خویانن پیش که وتوو، نه وانن نزیکانی (باره گای خوا)، که وا بوو موسلمانان سی
 جودن: کافران، خاوه نانی دهستی راست (أصحاب اليمين)، نزیکان (المقربون)، نه مهی
 سه ره تای سوورپه ته که باسی قیامه تی گه وره ده کات.

مهركات قيامه تي گه وره پرويدا دابه شېبوني خه لك به و جوړه ده بي كه خوي گه وره پېشېنان و پاشېناني تي دا كو ده كاته وه، وه كو نه وه خوي گه وره نه چه ندېن جيگه ي قورباننه كه يدا وه سفي نه وه يكردوه. پاشان خوي گه وره له كوتاي مېرډه نه كه شدا ده فه رمويت: ﴿فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ (۸۳) وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ (۸۴) بِغَيْرِ قُرْبٍ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ (۸۵) فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ (۸۶) تَرْجِعُونَهَا إِنْ شَاءَ صَادِقِينَ (۸۷) فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ (۸۸) فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةٌ نَعِيمٍ (۸۹) وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ (۹۰) فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ (۹۱) وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمَكْدُوبِينَ الضَّالِّينَ (۹۲) فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ (۹۳) وَتَصْلِيَةٌ جَهِيمٍ (۹۴) إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ (۹۵) فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (۹۶)﴾^(۱) [الواقعة: ۸۳-۹۶] واته: ده ي بوجي كاتي گياني (نه خوشه كه تان) ده گاته گه رووي و نيوه له و كاته دا ته ماشا ده كه ن له و كاته دا (نريشته كانمان) له نيوه نزيكترن له و (كه سه ي له سه ره مه رگدايه) به لام نيوه نيمه نابيين ده ي بوجي نه گه ر نيوه (زيندو ناكريته وه و) پاداشت نادرېته وه پوجي (مردوكانتان) بگيرنه وه نه گه ر پاست ده كه ن نه نجا نه گه ر نه و (كه سه ي له گيانه لايه) له نزيكان بي (له خوا) نه وه حه سانه وه و بوني خوش و به هه شتي پر له نازو نيعمه تي بزه به وه نه گه ر له هاوه لاني ده ستي پاست بي نه وه سه لامه تي و بي زياني بو تو (چونكه) تو له ياراني ده ستي پاستي به لام نه گه ر له بي باوه پاني گومرپايان بي نه و (شوين) ميوانداريه كه ي نيچگار گه ر مه و چوونه ناو دوزه خه به پاستي نه وه ي (كه له م سرده ته دا باسكرا) حه ق و بيگومانه جا كه وا بوو به پاكي يادي په روه رگاري گه وره ي خزن بكه.

(۱) له كوتايي سوږه ته كه شدا باسي قيامه تي بچوك ده كات، كه برېتبه له مردن، خوي گه وره ده فه رمويت: ﴿فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ﴾ ده ي بوجي كاتي پوح و گياني نه خوشه كه تان ده گاته گه رووي ﴿وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ (۸۴) وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ

مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١﴾ له و کاته دا فریشته کانمان له نئوه نزیکتزن له و که سه وه که له
 سه ره مه رگدایه به لام نئوه نئمه نابینن ﴿فَلَوْلَا اِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ (٨٦) تَرْجِعُونَهَا اِنْ
 كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ پوچی مردو کانتان بگپرنه وه نه گهر راست ده کهن ﴿وَأَمَّا اِنْ كَانَ مِنَ
 الْمُقْرَبِينَ (٨٨) فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةٌ نَعِيمٌ﴾ جا نه گهر له پیشکه وتووه نزیکه کان بووند
 (السابقون المقربون) نهوا له حه سانه وه و بونی خوش و به هه شتی پر له ناز و نیعه تدان
 ﴿وَأَمَّا اِنْ كَانَ مِنَ اصْحَابِ الیَمِینِ﴾ وه نه گهر له یارانن دهستی راست (الأبرار) بن
 ﴿فَسَلَامٌ لَّكَ مِنَ اصْحَابِ الیَمِینِ﴾ نهوا له دهست دریژی خه لك و به لاو کاره سات بن
 وه بی و بی زیان ده بن، به لام وه کو چینه به رزه که نابن، ﴿وَأَمَّا اِنْ كَانَ مِنَ الْمُكْفُرِیْنَ
 الضَّالِّیْنَ﴾ و نه گهر له بی باوه پانی گومرایانی کافریش بوون ﴿فَنَزَّلُ مِنَ حَمِیمٍ (٩٢)
 وَتَصْلِیةً حَمِیمٍ﴾ جیگه یه ی گه رمیان هه یه و ده چنه دوزه خه وه. تا به م جوورن خه لکان
 له کاتی مردندا، یا له نزیکانن (المقربین)، یا له یارانن دهستی راست (أصحاب الیمین)، و یا
 له کافرانن _ په نا به خوا _ .

له سورپه تی (الإنسان) یشدا خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا
 قَائِمًا كَفُورًا (۳) إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَ وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا (۴) إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ
 كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا (۵) عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا (۶) يُوفُونَ بِالْغَدْرِ وَيَخَافُونَ
 يُؤْمِنًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا (۷) وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا (۸) إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ
 لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا (۹) إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا (۱۰)
 فَوَقَّامُ اللَّهِ شَرٌّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا (۱۱) وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا (۱۲)
 مُتَكَبِّرِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿(۱۳)﴾^(۱) [الإنسان: ۳-۱۳] واته:

بی گومان نیمة پی نموونیمان کرد بو پاسته پی نایا سوپاس گوزاره وهیا نا سوپاس و
 سبله به پاستی نیمة ناماده مان کردوه بو بی پروایان زنجیرو ته وقی زور (که ده کریته
 گردنیان) و ناگری هه لگیرساو بیگومان چاکان له په رداختیکا (شه پاب) ده خوئنه وه که
 نارینه که ی له سه رچاوه ی کافوره وه یه که کانی یه که (له به هه شتدا) به نده کانی خوالی
 ی ده خوئنه وه (له هه شوینیکا بیان هوی) به ری ده دهنه وه چوئن به ردا نه وه یه که وه فا
 به نه زده که ن و له پوژیکیش ده ترسن که به دی و سه ختی یه که ی هه مووان
 ده گریته وه و خوارده مانی به هه ژاران و هه تیوان و دیلان دهن با حه زیشیان لی
 بیت (ده لین) به پاستی نیمة خوارده مه نیتان ده دهنی هه ر له بهر خوا چاوه پروانی
 ناکین له نیوه نه پاداشت و نه سوپاس به پاستی نیمة له سزای په روه ردگارمان
 دهنسین له پوژیکی ترش و تال و دژوارا جا خوا پاراستنی له به دی نه و پوژه و
 بیدان پاروی و خووشی و پاداشتی دانه وه به هوی خورا گرتنیان (له سه ر چاکه و
 لورکه وتنه وه له خراپه) به به هه شت و (پوشاکی) ناوری شم پالی تیاده دهنه وه له سه ر
 نخت و قه نه فه ی زور نابینن تیایدا نه گه رمی پوژ ﴿وَلَا زَمْهَرِيرًا﴾ و نه سه رما (واته
 هه وایه کی زور خووشی هه یه).

(۱) - ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ﴾ واته: بیگومان نیمة مرؤفمان بو پاسته پی هیدایه ت و
 بینمونی کرد، هیدایه تی گشتی که بریتیه له پوون کردنه وه ی هه ق له باتل و هیدایه ت

و ریتمونوی له گومرایی، ﴿إِنَّمَا شَاكِرًا وَإِنَّمَا كَفُورًا﴾ نیتر یا سوپاسگوزاره، پاشان پاداشتی سوپاس گوزاران پوون ده کاته وه و یا نا سوپاس گوزارو سپله یه و پاداشتی نه مانه ش پوونده کاته وه، ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا﴾ نه مانه هاوه لانی دهستی راستن (أصحاب الیمین)، چاکان (الأبرار) هاوه لانی دهستی راستن ﴿يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ﴾ له په رداخیکدا شه رابی به هشت ده خونه وه ﴿كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا﴾ ی ناویته کی ﴿كَافُورًا﴾ کافوری بون خوش و تام به له زه ته، ﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾ به نده کانی خوانه و نزیکانه (المقربون) له کانی کی به هشت ده خونه وه ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾ له هر شوینیک خویان بیان وی به ری ده دهنه وه چنن به ردا نه وه یه ک، نزیکان (المقربون) نه و شه رابی به هشته به پوختی ده خونه وه _ وانه ته نها شه رابه که یه و هیچی تر _ ، به لام چاکان (الأبرار) له گه ل تیکه لی کافوردا ده یخونه وه، ﴿يُؤْفُونَ بِالنَّدْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾ (۷) وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حَيْثُ مَسْكِينًا وَنَيِّبًا وَأَسِيرًا﴾ نه مه سیفاتی نه و به ندانه ی خوی گه وره یه که به و شنبه پاداشتیان ده داته وه. خوی گه وره له م سوپه ته دا هر سی چینه کی خه لکی باسکردوه: کافران، هاوه لانی دهستی راست (الأبرار أصحاب الیمین)، نزیکان (المقربون) له شه رابه پوخته کی به هشت ده خونه وه، ﴿فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرًا وَسُرُورًا﴾ (۱۱) وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا (۱۲) مُتَكَبِّرِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَْائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمَهْرِيرًا﴾ پاداشته که شیان به م شنبه ده بی لای خوی گه ره.

اه سورته نى (المائدة: ۱۰۱) بيلندا دهه رهونيت: ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سَجِّينٍ (۷) وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا بُرْهَانَ (۸) كِتَابٍ مَّرْقُومٍ (۹) وَإِلَّيَّ يُؤْمِنُونَ لِلْمُكَذِّبِينَ (۱۰) الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بَيْنَ الَّذِينَ يَدْعُونَ وَمَا يُنَادِبُ بِهِ إِلَّا تُكُلُّ مُعْتَادٍ أَنِيْمٍ (۱۲) إِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِ أَهَانًا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ (۱۳) كَلَّا مَنْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (۱۴) كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُورُونَ (۱۵) ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ (۱۶) ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ (۱۷) كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَنْبِيَاءِ لَفِي عِلِّيِّينَ (۱۸) وَمَا أَذْرَاكَ مَا عَلِيُّونَ (۱۹) كِتَابٍ مَّرْقُومٍ (۲۰) يَشْهَدُهُ الْمُفَرِّقُونَ (۲۱) إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَفِي نُعِيمٍ (۲۲) عَلَى الْأَرْوَاحِ يُنْفَخُونَ (۲۳) تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ (۲۴) يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ (۲۵) خِتَامُهُ مِسْكَ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (۲۶) وَمِرَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ (۲۷) عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُفَرِّقُونَ (۲۸)﴾^(۱) | المطففين: ۷-۲۸ | واته: با په شيمان بنه وه، چونکه به راستی نامه ی تاوانباران له ناو دهفته ریکی په ستی په شدايه تو چوزانیت نه و دهفته ره چی په دهفته ریکی نووسراوه هاوار له و پوژده دا بؤ بی بپروایان نه وانه ی که بپروا ناکه ن به پوژی پاداشت دانه وه که س نه و پوژده به درو نازانیت مه گره موو سته م کاریکی گوناهار هر کانتیک که نایه ته کانی نیمه ی بؤ بخوینریتته وه ده لئ (نه مانه) نه فسانه ی پیشینانن نه خیر وانیبه به لکو ژهنگی نه و (خراپانه ی) که ده یانکرد په رده ی هیناوه به سهر دلایندا نه خیر به راستی نه وان له و پوژده دا، بی به شن له بینینی په روه ردگاریان له پاشان بیگومان نه وان ده چنه دژده خوه نینجا پی یان ده ووتریت نه مه نه وه یه که بپرواتان پی نه کرد به راستی نامه ی (کرداری) چاکان له ناو دهفته ریکی به رزدايه تو چوزانیت نه و دهفته ره چی په ؟ دهفته ریکی نووسراوی (نه ونده به فپه) نزییکانی خودا ده یبینن بی گومان چاکان له نازو نبعمت دان له سهر ته خت و باره گاو ه سهر ده کن ده بینیت له پوخساریاندا جوانیی و گشاوه یی خو شگوزه رانیی شه رابی پاکی سهر به مؤریان پی ده درئ بیخونه وه که دوا نرمی بونی میسکه بؤ نه وه با پیشبرکی بکن پیشبرکی کاران تیکه ل کراوی، له ناوی نسنیمه کانیبه که که نزییکراوه کان لئی ده خونه وه.

(۱) ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سَجِّينٍ﴾ نه مه چینیکه، ﴿سَجِّينٍ﴾ واتای په ستیتی و په ستیتی و ته نکیتی ده به خشیت، له زمانی عه ره بیدا له سهر وه زنی (فعلیه) که (صیغه

مبالغه) به، واتای تهنگیتی ده به خشیت، مهروه ها گوتراوه ﴿سَجِينٌ﴾ له ژیره وهی
 چینی هونه می زه میندایه _ به نا به خوا_ ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عَلْيَيْنَ﴾ نه مهش
 چینیکی تری خه لکه که بریتین له چاکان (الأبرار المقتصدون)، ﴿يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ﴾
 (۲۵) خَتَامُهُ مِثْلُ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ﴿ثم چینه نزیکانن (المقربون) که له
 شه رابی به هشتی پوختی سه رمؤر ده خون وه، ﴿وَمَزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ﴾ نه مه چینی
 چاکانن (الأبرار) که له شه رابی تیکه ل کرای به ناوی ته سنیم ده خون وه، که وات
 چینی چاکان (الأبرار) شه رابه که یان بو تیکه ل ده کریت، ﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ﴾
 کانیه کی به هشته و نزیکان (المقربون) لئی ده خون وه به پوختی و تیکه ل نه کرای.

وعن ابن عباس رضی اللہ عنہ و غیرہ من السلف ^(۱) قالوا: یمزج لأصحاب الیمین مزجاً، ویشرب بها المقربون مزجاً، واته: له نیین وعه باس (رضی اللہ عنہما) و پیئشینانی دیکه شهوه ده لهرموون: خاوه نانی دهستی راست (أصحاب الیمین) شه رابی به هه شتیان بو تیکه ل نه کریت به تیکه ل کردن، نزیکانیش (المقربون) به پوختی و تیکه ل نه کرایی ده یخونه وه ^(۲). هه ر به و جوره شه که نه وان فرموویانه، چونکه خوی گوره له نایه ته که دا ده فرمویت: ﴿یَشْرَبُ بِهَا﴾ نه یه فرمووه: (یشرب منها)، چونکه که خوی گوره ده فرمویت: ﴿یَشْرَبُ بِهَا﴾ واته ده یخواته وه تا ته واو تیر ده بی، چونکه که سی راهه به ده خواته وه به لام تیرنابی.

بویه نه گه ر گووترا: (یشربون منها) واته (لیتی ده خواته وه) نه م بیژه یه نامازه بو تیر بوون ناکات، به لام نه گه ر گووترا: (یشربون بها) واته: (ده یخواته وه) نه م بیژه یه نامازه بز تیر بوونی ته واوه تی ده کات، نزیکان (المقربون) ده یخونه وه تا به ته واوی تیر ده بن ^(۳)، که وا بوو پیویستیان به شتیکی دیکه نابی ^(۴)،

(۱) _ ورد ذلك عن ابن مسعود وابن عباس وحذيفة رضی اللہ عنہ، وانظر: ((الدر المنثور)) (۳۲۸/۶)، وأورده هناك، عن بعض التابعین أيضاً.

(۲) _ واته: شه رابیکی پوختی پاکی ساف له ساف و بی تیکه ل ده خونه وه.

(۳) _ که وا بوو نزیکان (المقربون) له چینی ده ستانی راست (أصحاب الیمین، الأبرار) خۆشه خترن، چونکه (أصحاب الیمین، الأبرار) شه رابی به هه شت به تیکه ل کرایی له گه ل میسک، له نایه ته که ی تریشدا له گه ل کافوردا ده یخونه وه، به لام نزیکان (المقربون) به پوختی و پاکی و تیکه ل نه کرایی ده یخونه وه.

(۴) _ نه ماش دیسان جیاوازیه کی دیکه یه، (أصحاب الیمین، الأبرار) لیتی ده خونه وه، پیده چی تیر نه بن، به لام نزیکان (المقربون) ﴿یَشْرَبُ بِهَا﴾ واته: ده یخونه وه نابه ته واوی تیر ده بن، هه ر دوو بیژه که (یشرب بها) و (یشرب منها) جیاوازیان له نیواندایه، بپوانه ووردی تیگه یشتن و ووردی فیهی قورپانی پیروز.

بۆیه به پوختی و پاکی و ساف له ساف و بئ تیکه ل خواردیانه وه، به لام چینی دهستانی راست (أصحاب الیمین) بۆیان تیکه ل ده کریت به تیکه ل کردن، به و جۆده ی که خوای گه وره له سوپه تی (الإنسان) دا ده فه رمویت: ﴿كَانَ مِزَاجُهَا كَأَفْوَا (۵) غِنَا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا (۶)﴾، ﴿عِبَادُ اللَّهِ﴾ (۱)

(۱) _ پیشتەر شیخولئیسلام _ په حمه تی خوا لئ بیّت _ نه وه ی بۆ باسکر دین کی وه لی و دۆستانی خوای گه وره بۆ سی چین دابه ش ده بن: پیشکه وتوووه نزیکه کان (السابقون المقربون)، چاکان (الأبرار أصحاب الیمین)، سته مکاران له نه فسی خۆیان کی یاخیبووانی به کخوابه رستانان، وه کرده وه ی هر سی تایه فه که ی بۆ باس کردووین، پیشکه وتوووه نزیکه کان (السابقون المقربون) ئەوانه ن که هر هه موو واجیبات و سووننه ته کانیان ئەنجام داوه و خۆشیان له هر هه موو حه رام کراو و مه کروه کان دوور خستۆته وه، بۆیه هر هه موو کرده وه کانیان بوون به عیبادت و خوا په رستی، به لام چاکان (الأبرار أصحاب الیمین) پییان ده وتریت (المقتصدون) ئەوانه ن که واجیباته کانی سه رشانیان ئەنجام داوه و، خۆیان له حه رام کراوه کان دوور خستۆته وه و پیده چی واز له سووننه ته کان بیئن و، هندی له مکروهه کانیش ئەنجام بدهن، به لام ئەوانه ی سته میان له نه فسی خۆیان کردوووه بریتین له و موسلمانانه ی که له وانه ی هندی له گونا هه گه وره کان ئەنجام بدهن، که له شیرک و هاوه لپه رستی که مترن، هندی له حه رام کراوه کان ئەنجام بدات که له شیرک و هاوه لپه رستی که مترن، ئەمانه سته مکارن له نه فسی خۆیان. پادا شته کانیشیان به پیی کرده وه کانیان ده بی، پیشکه وتوووه نزیکه کان (السابقون المقربون) له شه پابی به هه شتی سه رمۆر به پوختی و پاکی ده خۆنه وه، که له گه ل هیه شتی کدا تیکه ل نه کراوه، چونکه کرده وه کانیان به دلسۆزی ته نها بۆ خوای گه وره ئەنجامدا و هر هه موو ژیانیان بوو به په رستن بۆ خوای گه وره، چاکان (الأبرار أصحاب الیمین) یش ده خۆنه وه به لام له وه ی که تیکه ل

به کافور یان به میسک کراوه، له پوژی قیامه تدا بویان تیکه ل ده کریت وه کو چۆن
 نه وان له دونیادا کرده وه کانیان به هندی له له زهت و چیره کانی نه فسی موباح و
 بنییدراو تیکه ل ده کرد، به لام سته مکاران له نه فسی خویان له ژیر ویستی خوی
 گوره دان، نه گه ویستی لیبت سزایان ده دات به هوی نه و تاوانانه وه که نه جامیان
 داره، پاشان ده یان خاته به هه شته وه، له وان هه به تکا کاری پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 له دوزهخ بکرینه دهره وه، پاش نه وه ی ده چنه نیو ناگره وه پیده چی به تکا کاری
 پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یان به تکای غهیری نه ویش دهر کرینه دهره وه، ئانه مانه
 چینه کانی دوستانی نیمانداری خوی گهره ن.

بریتین له و نزیکانه ی (المقربون) که له سوپه ته که دا باسکراوه ^(۱)، که شه رابی به ههشت به پوختی و پاکی و ساف له سافی ده خوئه وه، چونکه پاداشت له ره گزی کرداری مروفه که یه له خیره شه پدا ^(۲)، له م باره وه پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ فره موویه تی: ((مَنْ نَفْسٌ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةٌ مِنَ الدُّنْيَا نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةٌ مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ^(۳)، وَمَنْ يَسْتَرْ عَلَى مُعْسِرٍ يَسِّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ^(۴)،

(۱) _ له سوپه تی (الحاقه) و سوپه تی (الواقعة) له سه ره تاو کو تا که یدا و سوپه تی (الإنسان) و سوپه تی (الفاطر) دا، باسی هر سی چینه که هاتووه.

(۲) _ ئیمه له دونیادا کرده وه کانمان به شتیک له سه ر پیچی تیکه ل ده که یین، بویه له پوژی قیامه تیشدا شه رابه که مان بو تیکه ل ده کریت و هر که سیکیش کرده وه کانی به دلسوزی نه نجام دابی و هیچ سه ر پیچی کی تیدا نه بی، شه رابه که ی به پوختی و پاکی و تیکه ل نه کراوی ده خواته وه، که وا بوو پاداشت له ره گزی کرده وه یه.

(۳) _ نه مه پاداشت دانه وه یه که له ره گزی کرداری به نده که، ((نَفْسٌ)) واته: ره وانه وه و لا بردن، ((مَنْ نَفْسٌ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةٌ)) واته: هر که س ته نگانه و نارچه تیه که له سه ر ئیمانداریک به ره وینیتته وه و لابه ریت، بو نمونه موسلمانیک برابیه کی ئیمانداری خوئی به دی کرد له ته نگانه یه کی قه رزاریدایه، یان له ته نگانه ی برسیتیدایه، یان له هر ته نگانه یه کی تردایه، هه ستاو نه و ته نگانه یه ی له سه ر ره وانه وه و لابرد، یا خود برا ئیمانداره که ی سزایه کی به سه ردا سه پینرا بی و نه میش تکاکاری بو کردو، له و ته نگانه یه پرزگاری کرد دهره نجام ته نگانه و نارچه تیه کی له سه ر لابرد، پوژی قیامه ت خوی گه وره له ته نگانه و نارچه تیه کانی قیامه تی له سه ر لا ده بات.

(۴) _ نه گه که سی که قه رزی به لای یه کی که وه هه بی و به په له داوای قه رزه که ی نه کاته وه و ئاسانکاری بو که سی قه رزار بکات تا نه و کاته ی پارهی ده بی و ئینجا ده یداته وه، نه و خوی گه وره ش له دونیا و قیامه تدا ئاسانکاری بو ده کات، وه کو پاداشتیک بو کرده وه باشه که ی که به رامبه ر به که سی قه رزار کردویه تی، پاداشت له ره گزی کرده وه یه.

ومن ستر مسلماً ستره الله في الدنيا والآخرة^(۱)،

(۱) هر که سبک هله و تاوانیکی له برا موسلمانه که ی به دی کرد، چونکه مرؤف پارینزلو نیبه و هندی هله ی لیده وه شیتته وه، هندی تاوانی لیده وه شیتته وه، با هر که سبک به و هله و تاوانانه ی زانی دایانپوشیت و هله کانی له نیو خه لکدا بئونه کاته وه، به لکو با ناموزگاری بکات، خوی گوره له رژی قیامه تدا هله ی نه م کهسه داده پوشیت، پاداشت له ره گزی کرده وه یه، چونکه مرؤف هله ی هیه و نه گره هله کانی له لایه ن خه لکه وه داپوشریت، نه وا خوی گوره ش له رژی قیامه تدا هله و نارانه کانیا ن داده پوشیت. به لام نه گره هله و تاوانی برا موسلمانه که ی ناشکرا کرد و ناری زباند و هله کانی له نیو خه لکدا بلاو کرده وه، نه وا خوی گوره ش ریسوای ده کات و، هله کانی له نیو خه لکدا بلاو ده کاته وه، پیغه مبری خوا ﷺ فرمویه تی:

((يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بَلِسَانِهِ وَلَمْ يُفْضِرِ الْإِيمَانَ إِلَى قَلْبِهِ لَا تُؤْذُوا الْمُسْلِمِينَ، وَلَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ، فَإِنَّ مِنْ تَتَّبِعِ عَوْرَةَ أَحِيهِ الْمُسْلِمِ، تَتَّبِعِ اللَّهَ عَوْرَتَهُ، وَمَنْ تَتَّبِعِ اللَّهَ عَوْرَتَهُ، يُوشِكُ أَنْ يَفْضَحَهُ)) واته:

((نه ی کومه لی نه وانیه که تنها به زمانیا ن موسلمان بوونه و ئیمان نه چوته دلایانه وه نازاری موسلمان ته واوه کان مه دن و به دوی هله و تاوانه کانیا ندا مه گه رین، چونکه هر که سبک به دوی هله و عیبی برا موسلمانه که یدا بگه ریت، خوی گوره ش عیب رنانه واویه کانی ناشکرا ده کات، خوی گوره که عیب و ناته واوی هر که سیکی ناشکرا کرد، نزیکه ریسوای بکات))، که وا بوو داپوشینی هله و عیبی خه لک پیویسته باش ناموزگاری کردنیا ن.

والله في عون العبد ما كان العبد في عون أخيه^(۱)، ومن سلك طريقاً يلتمس فيه علماً سهل الله به طريقاً إلى الجنة^(۲)،

(۱) هر چه که خواست گه وره له یارمه تیدانی به نده که یدا ده بی چه ند به نده که ی ل یارمه تیدانی برا که یدا بیت، ئیماندار یارمه تی برا که ی له دینه که یدا، له دونیا که یدا ده دات، له نه نجامدانی به رزوه ندیه کانیدا یارمه تی ده دات، که وا بوو هر که سیتک یارمه تی برا موسلمانان که ی بدات، خوی گه وره ش یارمه تی ده دات، له م باره وه خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ [المائدة: ۲] واته: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾ کومه کی بکن له سهر چاکه و پاریزکاری ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا﴾ کومه کی به کتر مه که ن ﴿عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ له سهر تاوان و ده ست دریزی.

(۲) نه مه هاندانی تیدایه بو فیر بوونی زانست، هر که س ریگه ی فیر بوونی زانستیک بگریته بهر، خوی گه وره ش به و هویه وه ریگه یه کی بو به هشت ناسان ده کات، پاداشت له په گزی کرده ویه، بویه وه کو چون مروّف ریگه ی فیر بوونی زانست ده گریته بهر، به ناره زوی سوود وه رگرتن له فیر بوونی زانست و، سوود که یاندن به که سانی تریش، به و جوړه خوی گه وره ریگه یه کی بو به هشت ناسان ده کات، که وا بوو نه م دیره فرمایشته ی پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هانی مروّف ده دات بو نه وه ی کوششی فیر بوونی زانست بکات و ته مبه لینه کات و مه یلی حه وانه وه نه کات، بیگومان که پان به دوی فیر بوونی زانستدا ماندویه تی تیدایه، ناره حه تی تیدایه، به لام به شیکه له تی کوّشان له پیناوی خوادا، پیوسته مروّف به نارام بیت، چونکه فیر بوونی زانست به حه وانه وه و ته مبه بلی ده ستگیر نابیت، به لکو به ماندوبون و شه ونخوونی و لی کوّ لینه وه و گه پان و پرسیار کردن ده ستگیر ده بی، به پرسیار کردن له نه هلی زانست و ناماده بوونی مه جلیسه کانی یاد کردن وه با دوریش بیت ده ستگیر ده بی، نا نه مبه کرتنه به ری ریگه ی فیر بوونی زانست.

وما اجتمع قومٌ في بيتٍ من بيوتِ اللهِ يتلونَ كتابَ اللهِ ويتدارسونه بينهم إلا نزلت عليهم
سكينةً، وغشيتهم الرحمة، وحففتهم الملائكة، وذكرهم اللهُ فيمن عنده^(۱)،

(۱) - ئەمە فەزلى و چاكيىتى فير بوونى زانستمان له مزگهوتەكان و له ماله كانى
خودا بۆ بوون دەكاتهوه، ئەمە چاكيىتى شوينه بۆ زانست فير بوون، چونكه ئەو
سوردانى تيدا دەستگير دەبيت: دل ئاراميان بەسەردا دادەبەزيت، پەحمەت و
بەزەبى دايان دەپوشيت، فريشته بەريزهكان چوارده وريان دەگرن، له هەمووشى
گەرەتر ئەو هيه خواى گەرەش لەنيو كۆمەلى هەرە بەرزى فريشتهكان ياديان
دەكان، ئەمە فەزلى فير بوونى زانستى تيداىە له مزگهوتەكاندا كه مالى خوايه،
پيوسته مالى خوا بەو شتانه زيندوو بكرتەوه، بۆ ئەوهى ئەو موسلمانانى نامشوى
مزگوت دەكەن، سوود وەرگرن، بيگومان ئەو هەش ئاوه دانکردنەوهى مزگهوتەكانى
مالانى خواى گەرەيه، بۆيه چاكيىتى شوينيىك بۆ فير بوونى زانست مزگهوتەكانە، هيج
پنڤيه كيش نيه بۆ ئەوهى زانست له خویندنگا و پەيمانگا و كۆليجهكان و غەيرى ئەو
شوتنانش وەرگيرت، بەلام گەرەن بە دواى فير بوونى زانست له سارداوەى ژيرخان
و ئەشكەوتەكان و خەلەوتگاكان و غەيرى ئەو جيگە ناديارو نهينيانە، ئەوه جايز
نييه و پيڤه چى هەندى بيروبووچونى تيگەل بكرت، بە تايبەت لەم زەمەنەدا پيڤه چى
هەندى بيروبووچونى خراپ و لادراوى تيگەل بيت بانگەواز خوازانى گومرايش نامشوى
بەن، كهوا بوو پيوسته مرؤف لەم شتانه و لەم جيگا گوماناويانە ورياي خوى بيت،
ئەو كەسەى بە دواى فير بوونى زانستدا دەگەرى، پيوسته بۆ ئەو جيگە گوماناويانە
نەچيت، بەلكو بۆ خانەكانى زانستى وەكو مزگهوتەكان و خویندنگاكان و پەيمانگاكان
و كزليجهكان دەچيت، چونكه ئەوانەن شوينيى فير بوونى زانست، چونكه كاروبارى
نايين نهينى و خوشاردنەوهى تيدا نييه، دلنباين هيج كەسيك لەو جيگە گوماناويانەدا
خوى ناشارتەوه مەگەر مرؤفيك كه بيروباوه پيكي خراپى هەبى و نەيهوى خەلكى پيى

بزانت، بەلام زانستی شەرىى ھىچ شتىكى تىدا نىيە بە لاي خەلكەۋە نادىيار بىت، نۇپە
 لە پىشەۋا عومەرى كۆپى عەبدولعەزىز دەگىرنەۋە فەرموۋىيەتى: ھەركاتىك كەسانىكىد
 بەدى كىرد لە فىر بوۋى زانست يان لە كاروبارى ئايىندا خۇيان دەشارنەۋە، ئەۋا بىن
 نىزىك بە دەروانى فىتنەيەكن يان لەدەرگاي فىتنەيان داۋە، چونكە سوپاس بۇخۇ
 كاروبارى ئايىن پوۋنەۋ ھىچ نەپتى و خۇشاردەنەۋەيەكى تىدا نىيە، بەلكو پىۋىستىن بۇ
 سەرجم مۇۋاپىيەتى ئاشكرا بىكىت، بۇ ئەۋەى سوۋدى لىۋەرىگىن، بۇ ئەۋە
 گومانەكان بە لاي خەلكەۋە نەمىنىت و تۆمەتبار نەكىن، ئەمە شتىكە پىۋىستىن
 ھەموو خەلك ناگادارى بىت، بە تايىبەت لەم زەمەنەدا.

وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ))^(۱) واته: ((هر کس تهنگانه و نارچه تیه کی
 دنیایی له سهر نیمانداریک لابه ریت، نهوا خوی گه وردهش نارچه تیه ک له نارچه حتیه کانی
 بئذی قیامه تی له سهر لا ده بات، وه هر کس له قه رزاریک چار پوشی بکات، نهوا
 خوی گه وردهش له دنیاو قیامه تیشدا چار پوشی لی ده کات هر کس عیب و هله ی
 مرسلمانیک داپوشیت، نهوا خوی گه وردهش له دنیاو قیامه تدا عیبه کانی
 داده پوشیت، خوی گه وه له یارمه تیدانی بنده که یدا ده بی هتا نه و کاته ی که
 بنده که ی له یارمه تیدانی براکه یدا بیت وه هر کس ریگی فیتر بوونی زانستیک
 بگریته بهر، خوی گه وردهش به و هویه وه ریگیه کی بو به هشت ناسان ده کات، وه
 هیچ قه ومیک له مالیک له ماله کانی خوادا دانه نشتون بو خویندنه وه ی قورپان و
 نارنویکردنی ماناکانی له نیوان خویاندا مه گه ر دلنارامییان به سهردا داده به زیت و
 به حمهت و به زهی دایانده پوشیت و فریشته به ریژه کان چوارده وریان ده گرن و خوی
 گه وردهش له نیو ده سته و کومه لیک باشتر له ده سته و کومه له که ی خویان یادیان
 ده کاته وه هر که سیش کرده وه کانی دوی خات، بیگومان چاکیتی نه سب و بنه ماله
 پیشی ناخات)).

(۱) صحیح: أخرجه مسلم (۲۶۹۹) من حدیث ابي هريرة رضی اللہ عنہ.

بیگومان عیبرهت به کرده وه ی چاکه، به لام نه سب و بنه ماله به لای خوی
 گه ورده وه مروف پیش ناخات، خوی گه ورده ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ
 ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ﴾ [الحجرات: ۱۳]
 واته: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ نه ی خه لکینه بیگومان نیمه دروستمان کردون له نیرومی به ک
 دکردومانن به چند گه ل و هوه زه وه تا به کتری بناسن به پاستی به ریتریتان لای
 خوا پاریزکارترینتانه. پیغه مبه ری خوا صلی اللہ علیہ وعلیہ آله و سلم فهرمویه تی: ((لا فضل لعربی علی أعجمی،
 ولا لأبيض علی أسود، إلا بالتقوى)) واته:

((نه عره بیهک فه زلی به سهر نه عجه میه کدا هه یه و نه سپی پیستیکیش فه زلی به سهر رهش پیستیکدا هه یه، مه گهر به ته قواو له خواترسان))، که وا بوو نه سب و بنه مال به لای خوای گه وره وه مروّف پیش ناخات، با سهر به به رزترین و بلندترین بنه مال کانیش بیت، به رزیتی و بلندیتی بنه مال هیهچ سوودیکی به نه بو له هه بی مامی پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه گه یاند، له و باره یه وه خوای گه وره نایه تیکی دابه زانده کتاوه کو رژی قیامت ده خویندریته وه ﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي هَبٍ وَتَبَّ (۱) مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ (۲) سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ هَبٍ (۳) وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ (۴) فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ (۵)﴾ واته: له ناو چی هه ر دوو دهستی نه بوله هه ب و له ناویش چوو سوودی پینه گه یاند داراییه که ی و نه وه ی که کردی (له دوزمنایه تی پیغه مبهردا _ صلی الله علیه وسلم) بیگومان له مه ولا ده چیته ناو ناگری بلایسه دار له گه ل ژنه که یدا، ی هه لگری داروچیلکه یه (بو نانه وه ی ناژاوه) هه همیشه گوریسیکی بادر او (له پالی خورمایی ناگرین) و وا له گه ردنیدا. به رزیتی و بلندیتی بنه مال هه که ی سوودی پینه گه یاند، له کاتی کدا که له خانه واده کانی به نی هاشم و مامی پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بوو، زیانیشی به هاوه لانی ریژدار بیلال و سه لمان و صوهه یب و خه بباب و عه ماری کوپی یاسر نه گه یاند، که له مه والی و لایه نگران بوون، به لکو بوون به که سانی که له گه وره هاوه لان صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، بویه پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه رموویه تی: ((وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ)) واته: هه ر که سیک کرده وه کانی دوا یخات، نه سب و بنه مال هه پیشی ناخات، با له بنه مال هه کی به ناو بانگیش بیت، به لای خوای گه وره وه هیهچ سوودیکی بو نابیت، خوای گه وره له م باره وه ده فه رموویت: ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ (۱۰۱) فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۱۰۲) وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ (۱۰۳)﴾ [المؤمنون: ۱۰۱-۱۰۳]

راته: ئىنجا كاتى فوودە كرى بە شەى پوردا لە و پۆژەدا هىچ خزمایە تىك نامىنى لە
 نىوانىندا و پرسىارى بە كترى ناكەن ئىنجا هەر كەسى كىشراوه (چاكە) كانى قورس
 بىت ئەو ئەوانە پزگارو سەر كە وتوون و كەسى كىشراوه (چاكە) كانى سووك بىت
 ئەوانە كە سائىكن زىانىان لە خۆيانداوه، خۆيان دۆراندوه لە دۆزەخ دان بى برانەوه.
 بىگومان هەر كە سىك بنە مالى بەرزو بلىدى هەبىت يان نەبىت، بە لای خوای
 كەردەوه هىچ سوودىكى نىيە، لە پۆژى قىامەتدا جگە لە كەردەوهى چاك هىچ شتىك
 سوودى نىيە.

پیغه مبهری خوا ﷺ فرمویه تی: ((الزَّائِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ، اَزْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمُهُمُ مَنْ فِي السَّمَاءِ))^(۱) واته: ((که سانی به رهم و به زهی خوی گوره په حمیان پیده کات، رهم و به زه بیتان به خه لکی سر زه میندا بیته وه، نه وهی له ناسمان رهم و به زهی بوتان ده بیت)).

(۱) _ صحیح لشواهد: أخرجه الترمذي (۱۹۲۴)، وقال: هذا حديث حسن صحيح، وأبو داود (۴۹۴۱)، وأحمد (۱۶/۲)، من طريق أبي قابوس، عن عبدالله بن عمرو - رضي الله عنه - مرفوعاً، وفي إسناده أبي قابوس، وهو مجهول إلا أنه قد توبع بلفظ آخر، تابعه حبان بن زيد الشرعي، عند أحمد (تحقيق أحمد شاكر: ۶۵۴۱)، بلفظ: ((ارحموا تُرحموا، واغفروا يُغفر لكم...)) وله شواهد كثيرة متظافرة من الكتاب والسنة، فأخرج البخاري (۷۳۷۷) ومسلم (۹۲۳)، من حديث أسامة بن زيد - رضي الله عنه - أنه قال: ((إنما يرحم الله من عباده الرحماء)). وأخرج البخاري (۷۳۷۶)، ومسلم (۲۳۱۹)، من حديث جرير بن عبدالله - رضي الله عنه - عن النبي - صلى الله عليه وسلم - قال: ((لا يرحم الله من لا يرحم الناس)).

وأخرجه الطبراني في ((الكبير)) (۲۴۹۷)، من حديث جرير مرفوعاً بلفظ: ((من لا يرحم من في الأرض لا يرحمه من في السماء)). ولمزيد طرق انظر: ((فتح الباري)) (۴۴۹/۱).

هروه ها نه م فرموده ش نه وه مان بو به درده خات که پاداشت له په گزی کرده وهی، نه و که سانهی که رهم به خه لکی ده کهن و به رامبه ریان به به زه بین، به نه رم و نیانی مامه لیان له گه ل ده کهن و که سی برسی تیر ده کهن و پووت پوشتا ده کهن و خیر و صه ده قه به هه ژاران ده کهن، بیگومان خوی گوره په حمیان پیده کات، ((رهم و به زه بیتان به خه لکی سر زه میندا بیته وه، نه وهی له ناسمان رهم و به زهی بوتان ده بیت)) مه به ست خوی گوره یه که په حمیان پیده کات، نه سووده ی له م فرموده یه وه ده ستگیرمان ده بیت نه وهی که به رزبونه وه له ناسمان بوونی خوی گوره جیگیر ده کات.

هروهها پیغه مبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فهرموویه تی: ((أَنَا الرَّحْمَنُ، خَلَقْتُ الرَّحِمَ وَشَقَقْتُ لَهَا مِنْ ابْنِي اسْمَاءَ، فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ، وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعْتُهُ وَبَتَّئْتُ))^(۱) واته: ((من رهحمانم، (الرَّحِم) واته خزم و که سوکارم خولقاندوره، له ناوی خوم ناویکم بو داتاشیوه، بویه هر که س په یوهندی خزمایه تی بگه یه نیت ده یگه یه نم، هر که سیش بیچرینیت ده بیچرینتم)).

(۱) _ صحیح لشواهدده: فله طرق: الأولى: سفیان عن الزهري، عن أبي سلمة بن عبدالرحمن بن عوف، عن أبيه مرفوعاً، أخرجه أبو داود في الزكاة (۴۵)، باب في صلة الرحم حديث (۱۶۹۴)، وأحمد (۱/۱۹۴)، والترمذي (۱۹۰۷)، وقال عقبه: حديث سفیان، عن الزهري حديث صحيح.

الثانية: معمر، عن الزهري، حدثني أبو سلمة بن عبدالرحمن أن أبا الرداد الليثي أخبره، عن عبدالرحمن بن عوف أنه سمع رسول الله _ صلى الله عليه وسلم. أخرجه أحمد (۱/۱۹۴).

هروهها نهم فهرمووده یه ش بوی پوون کردوینه ته وه که پاداشت له په گه زی کرده وه یه، هر که س په یوهندی خزمایه تی بگه یه نیت، خواش به پاداشتی ده گه یه نیت، هر که سیش په یوهندی خزمایه تی بیچرینیت، خواش له پاداشت ده بیچرینیت، که وا بوو پاداشت له په گه زی کرده وه یه، (رهحمان) له ناوه کانی خوی گوره یه و پرهم و به زهیی له خو ده گریت، (الرَّحْمَن) ناوی خوی گوره یه و (الرَّحْمَة) ش سیفه تی خوی گوره یه، هروهها وشه ی (الرَّحِم) واته: په یوهندی خزمایه تی له ناوی (الرَّحْمَن) داتاشراوه، بویه نهم زور له سهر گه یاندنی په یوهندی خزمایه تی پی داگری ده کات، خزم و که سوکاری مرؤفیش خزمه کانی لایه نی بابی و خزمه کانی لایه نی دایکتی، خوی گوره پاش مافی باب و دایک مافی بو نه وانیش داناوه، خوی گوره ده فه رمویت: ﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ﴾ [النساء:

واته: بهس خوا بپرستن وهیچ شتیک مهکن به هاوبهشی هروهها له گهکن باروک و دایکتاندا چاک بن و له گهکن خزم و نزیکان، مافهکانی نهوانی له پلهی سیپه مدا داناره، مان خوی گهوره، نینجا باب و دایک، دواتر خزمان، کهوا بوو نمازیهکی بههیزه بز پیوستیتی که یاندنی خزمایهتی، خوی گهوره له و کهسانهش که په یوهندی خزمایهتی خویان ده پچرینن هره شهی کردوه، له م باره وه خوی گهوره ده فرمویت: ﴿إِنَّ عَسَىٰ أَنْ تَكُونُوا فِي الْأَرْضِ تُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَتُقْطَعُونَ أَرْحَامَكُمْ﴾ (۲۲) أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّىٰ أَبْصَارَهُمْ ﴿۲۳﴾ | عماد: ۲۲-۲۳ | واته: جا نایا نیوه به ته مان (نهی ناپاکان) نه گه پشته هه لکهن (له نیسلام و جهاد) له زه ویدا نازاوه و خرابه برپا بکن و هر چی په یوهندی خزمایهتی به بیچرینن نا نه وانه نه و کهسانه که خوا نه فرینی لی کردون و که پی کردون و چاویانی کویر کردوه. مانای نه م فرموده به نه وهیه که هر که سیک په یوهندی کانی خزمانی خوی بگه یه نیت، خوی گهوره ش له دنیا و قیامه تدا به هه موو خیر و نیعمت و به ره که تیکی ده گه یه نیت، هر که سیش بیچرینیت، خوی گهوره ش ده بیچرینیت و، له هه موو خیریک بیبهشی ده کات، به م جوړه پاداشتی ده داته وه، چونکه پاداشت له په گه زی کرده وهیه، خوی گهوره له م باره وه ده فرمویت: ﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾ [الرحمن: ۶۰] واته: نایا پاداشتی چاکه هر چاکه نیبه.

هوره ما پيغه مبهري خوا ﷺ فه رمويه تي: ((وَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ، وَمَنْ قَطَعَهَا فَفُتِنَهُ اللَّهُ))^(۱) واته: ((هر کس بيگه نيټ خوي گوره ده يگه يني و هر کس سيش بيچرنيټ خوي گوره ده بيچرنيټ)).
 ماوشيوه ي نه م فه رمودانه ش زودن.

(۱) _ صحيح: أخرجه البخاري (۵۹۸۹)، ومسلم (۲۵۵۵) من حديث عائشة قالت: قال رسول الله ﷺ ((الرحم معلقة بالعرش تقول من وصلني وصله الله ومن قطعني قطعه الله)) (واللفظ لمسلم).

وأخرجه البخاري (۵۹۸۷)، ومسلم (۲۵۵۴)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ ((إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ، حَتَّى إِذَا فَرَّغَ مِنْ خَلْقِهِ، قَالَ الرَّحْمَ: هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنَ الْقَطِيعَةِ، قَالَ: نَعَمْ، أَمَا تَرْضِينَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكَ وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكَ؟ قَالَتْ: بَلَى يَا رَبِّ، قَالَ: فَهُوَ لَكَ)).

وللحديث طرق وألفاظ أخرى كثيرة.

((من وصلها)) واته: هر کس په يوه ندي خزمني خوي بگه ينيټ، خوي گوره ش ده يگه ينيټ، وه کو پاداشتيک بو کرده وه چا که که ي به هه موو خيرتيکی ده گه ينيټ، ((وَمَنْ قَطَعَهَا)) واته په يوه ندي خزمني خوي بيچرنيټ، خوي گوره ش له هه موو خيرتيکی ده بيچرنيټ، نه مه يه پاداشتي کرده وه ي خراب.

هه موو نه وه فه رمودانه ي شيخولئيسلام _ په حمه تي خوا لي بيت _ ليړه دا باسيان ده کات، بو تيگه ياندي ني مه يه که له پوژي قيامه تدا خوي گوره پاداشتي نه هلي به هشت به پي کرده وه کاني خويان ده داته وه، بويه که سانتيکيان له پيشکه وتواني نزيکن (السابقون المقربون)، که سانتيکيشيان له چا کائن (الأبرار المقتصدون)، که سانتيکيشيان سته مکارن له نه فسي خويان وه کو دوو پوه کان و کافران.

وهلى و دوستانى خواش دوو جۆردن: پيشكه وتوره نزيكه كان (السابقون المقربون) ، چاكان (الأبرار المقتصدون أصحاب اليمين)، وهكو نه وهى پيشتر ناماژهى پيدرا^(۱) .

پيغه مبهرى خوا صلى الله عليه وسلم كرده وهى هر دوو جۆرى دوستانى خوى له فرموده (الأولياء) دا باسكردوه .

فقال: ((إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْمُحَارَبَةِ - أَوْ فَقَدْ أَذَنَّهُ بِالْمُحْرَبِ. وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُمَا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ . وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالسُّؤَالِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِئُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا))^(۲) .

واته: پيغه مبهرى خوا صلى الله عليه وسلم فرموده: ((خوای گه وره ده فرموده: هر کس دوژمنایه تی له گه ل دوستی مندا بکات به راستی شهری له دژ راگه یاندوم _ یا خود به راستی شهرم له دژى راگه یاندوه _ وه به نده کم به هیچ شتیک لیم نزیك نه بۆته وهو خوشه ویستر بیت به لامه وه به نه اندازه ی نه وه پزانه ی که به سه ریdam سه پاندوه، به نده کم به رده وام به سووننه ت و نافيله كان لیم نزیك ده بیته وه تا خوشم ده وی، کاتی خوشم ویست گوییه کانی ده پاریزم که پیی ده بیستی، چاوه کانی که پیی ده بیستی، دهسته کانی که زه برو زهنگی پیده کات، پییه کانی که پیی پیده کات)) .

(۱) _ پيشتر له سوپه تی (الواقعة) و (الإنسان) دا ناماژهى پيدرا.

(۲) _ نه م فرموده یه پيشتر ناماژهى پيدرا، ئيمامى بوخارى ده يگيرتته وه، فرموده یه کی قودسيه، خوای گه وره فرموده تی: ((مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْمُحَارَبَةِ)) هر کس دوژمنایه تی له گه ل دوستی من بکات به راستی شهری له دژ راگه یاندوم، خوای گه روه بۆ دوستانى خوى تۆله ده کاته وه، بۆیه هر کس نازاریان بدات یان دوژمنایه تیان بکات، بیگومان خوای گه وره به سزادانی هه نووکه یی و دواتر،

ماشگرایی و نهینیتی جهنگیان له گه ل دهکات، پاشان ده فهرمویت: ((وَمَا تَقْرُبُ إِلَيَّ غَدْبِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ. وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالتَّوْفَلِّ)) و بهنده کهم به هیچ شتیک لیم نزیك نه بۆته وه که خو شه ویستر بیئت به لامه وه به نه ندازه ی نه و فهرزانه ی که به سه ریدا سه پاندوومه، بهنده کهم به رده وام به سوونه ت و نافیله کان لیم نزیك ده بیته وه، نه مه کرده وه ی پیشکه وتووه نزیکه کانه (السابقون المقربون)، نه م کرمله به به جیهینانی فهرزه کان و سووننه ت و نافیله کان له خوای گه وره نزیك ده بنه وه، پاداشته که شیان نه وه یه که خوای گه وره پینوینی ریگی راستیان دهکات و سه رکه وتوویان دهکات و، له سه ر به جیهینانی کرده وه ی چاک جیگیریان دهکات، پاشان ده فهرمویت: ((حَتَّىٰ أُجِبَّ)) خوای گه وره خو شی ده وین ((فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ أَذْبِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا)) مانای نه وه به که خوای گه وره پالپشتیان دهکات و سه ریان ده خات و ریگی راستیان پیشان ده دات، سه باره ت به وه ی که ناماده نییه شتی تری گوئی بیست بیئت جگه له وه ی سوودی پی ده گه یه نیئت، گوئی بیستی زیکرو یاد کردنه وه ده بی، گوئی بیستی زانست ده بی، چونکه خوای گه وره له بواری بیستندا ریگی راستی پیشانداون، بۆیه خزی له حه رام کراوه کان به دور ده گریت و، گوئی بیستی قسه ی پرپوچ و رابواردن و گردانی و غه یبه ت و دوو زمانی نابی، گوئی بیستی هیچ شتیک نابی که خوای گه وره توپه بکات، هه روه ها ته ماشای هیچ شتیک ناکات جگه له وه ی سوودی بۆ ده بی، بۆیه نه ماشای مه خلوقاتی خواو نیشانه و به لگه و شته سه رسورمینه کانی ده کا و بیر ده کانه وه و له و شتانه پاده مینی و ده یانکات به به لگه بۆ توانا و تاکیتی خوای گه وره و شایان بوونی به په رستن، ته ماشای حه رام کراوه کان ناکات، ناماده نییه ته ماشای نه و شتانه بکات که ده بنه هۆی توپه بوونی خوای

گوره، گوی و چاوه‌کانی له و بوارانه‌دا به‌کار دینی که که لکیان بو هه‌بی و سوودی پز
 ده‌گه‌یه‌نن، واز له هه‌موو نه‌وانه دینی که زیانی ده‌گه‌یه‌نن و ئایین و په‌وشتی خراب
 بکن. هه‌روه‌ها ریناکات ته‌نها بو نه‌و جیگایانه نه‌بی که به‌رژه‌وه‌ندی بو ده‌سته‌به‌ر
 ده‌کات، هه‌چ شتی که به‌ده‌سته‌کانی هه‌لناگری و هه‌چ شتی که به‌ده‌سته‌کانی نابه‌خشی
 مه‌گر له و بوارانه‌دا که به‌رژه‌وه‌ندی خوی تیدایه، بویه شتی چه‌رام هه‌لناگری و به
 ده‌سته‌کانی له هه‌چ که‌س نادات، سته‌م له هه‌چ که‌سناکات، ده‌سته‌کانی له چه‌رام و
 سته‌م‌دا به‌کارناهیینی، له راستیدا ته‌نها له پیناوی خوادا ده‌باو ده‌به‌خشی، ده‌سته‌کانی
 له گوپرایه‌لی خوی گه‌وره‌دا به‌کار دینی، هه‌روه‌ها ریناکات ته‌نها بو نه‌و شوینانه نه‌بی
 که جیگه‌ی په‌زامه‌ندی خوی گه‌وره‌یه، وه‌کو ریکردن بو مزگه‌وته‌کان، بو نه‌لقه‌کانی
 زیکرو یادکردنه‌وه، ریکردن بو گوپرایه‌لی خوی گه‌وره له هه‌ر جیگه‌یه‌ک بیته، ریناکات
 ته‌نها بو نه‌و شوینانه نه‌بی که گوپرایه‌لی خوی گه‌وره‌ی تیدایه، ریناکات بو نه‌و
 شوینانه‌ی که خوی گه‌وره چه‌رامی کردون، به‌لکو بو نه‌و شوینانه‌ی که گوپرایه‌لی و
 خه‌یر و زیکر و فیر بوونی زانستی به‌سوودی تیدایه ریده‌کات.

که و ابو (الأبرار المقتصدون أصحاب الیمین) نه وانه که خویمان به به جیهینانی
 فه رزه کان له خوای گه وره نزیك ده که نه وه، نه و فه رزانه به جیهینن که خوای گه وره
 به سه ریاندا سه پاندوونی و واز له و شتانه دینن که خوای گه وره له سه ری حه پام
 کردون^(۱) به لام خویمان به به جیهینانی مه ندوو باته وه ماندوو ناکه ن و له زیاده ی
 موباح و پپیدراویش نه فسی خویمان ناگر نه وه^(۲).

به لام چینی پیشکه وتوو نزیکه کان (السابقون المقربون) به به جیهینانی فه رز و
 نافیه و سووننه ته کان خویمان له خوای گه وره نزیك کرده وه^(۳)، واجیبات و
 مرسته حیباته کانیان به جیهینا و حه پام کراو و مه کروه کانیان واز لیهینا^(۴)،

(۱) _ نه مانه (الأبرار المقتصدون أصحاب الیمین)ن، نه م کومه له ته نها فه رزه کانیان
 به جیهینا وه و خویمان له حه پامه کان به دور گرتوو، پیده چی سووننه ت و
 نافیه کانیش واز لیینن و، شتیك له مه کروه کان نه نجام بدن، یان شتیك له موباح و
 پپیدراوه کان نه نجام بدن که نه فسیان ئاره زوی ده کات. بویه نه م کومه له کاتی
 هندی شتی موباح و پپیدراویان به نه فسی خویماندا که ئاره زوی ده کات و پی
 ده حه ریته وه، کاتی کرده وه کان خویان له گه ل نه و شتانه دا تیکه ل کرد، خوای گه وره
 له پژی دوایدا شه پابی به هه شتی بو تیکه لکردن. پاداشت له ره گزی کرده وه یه.

(۲) _ موباح و پپیدراوی زیاد، واته: نه فسیان چ حه ز پی بکات له موباح و
 پپیدراوه کان دهیده نی، نه مانه هندی له پپیدراوه کان زیان به نه فسی خویمان
 ده دن، نه م شتانه موباح و پپیدراون و هیچی تیدا نییه، به لام لای خوای گه وره
 پاداشته کانیان که م ده بیته وه و له گه ل چینی پیشکه وتوو نزیکه کاندانابن.

(۳) _ نه مه یه جیاوازی و تایبه تمه ندیه که یان.

(۴) _ هه موو کارو کرده وه کانیان بو خوای گه وره بوو، هیچ شتیکیان به نه فسی
 خویمان نه دا، وه کو نه وه ی چاکان (الأبرار المقتصدون) نه نجامیان ده دا، هه موو زیانیان
 بو خوا بوو.

کاتی له خوا نزیك بوونه وه به به جیهیتانی هه موو نه و کرده وانهی که توانایان به سهریدا ده شکئی و خوا خوئی دهوین، په روه ردگار به خوشویستنیکئی ته وار خوشویستن^(۱) چونکه له فرموده که ی پیشوودا هاتووه: ((وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّىٰ أُجِبَّهُ)) به نده که م به رده وام به سوونه ت و نافیله کان لیم نزیك ده بیته وه تا خوشم دهوئی، مه به ستی خوشویستنیکئی ته واو ته واوه (الحب المطلق)^(۲)، نه مهش به هاوشیوهی نایه ته که ی خوی گه وره یه که ده فرمویت: ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ (۶) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿[الفاتحة: ۶-۷] واته: پینموونیمان بکه بۆ ریگای راست ریگای نه وانهی که چاکه ت له گه ل کردوون نه ک (پیی) نه وانهی خه شمی (تویان) لیگراوه (به هوئی نه وه وه ده یزانن لایان داوه وه ک جوله که کان و هاوکرداریان) نه ک (پیی) گومرایان (به هوئی لاساری و نه زانینیا نه وه وه ک گاوره کان و هاوکرداریان).

(۱) _ په سه ندیتی پاداشتی خویان دا به سه ر ئاره زوواتی نه فسی خویاندا نه گه رچی موباح و پپیدراویش بیت، له بهر خاتری خوی گه وره له هه موو نه و شتان وازیان هیئا، نه گه رچی موباح و پپیدراویش بیت، بویه پله و پایه به رزه که بیان به ده ست هیئا، پله ی پیشکه وتووه نزیکه کان (السابقون المقربون).

(۲) _ خوشویستن ته واو، خوئی دهوین خوشویستنیکئی ته واو، خوی گه وره چاکان (الأبرار المقتصدون) ی خوش دهوئی و، رقی له و موسلمانانه یه که به تاوان کردن سته م له نه فسی خویان ده که ن، به لام خوشویستن ته واو ته واو بۆ پیشکه وتووه نزیکه کانه (السابقون المقربون)، چاکانیش (الأبرار المقتصدون) به شیان له و خوشویستن له چینی یه که م که متره و، سته مکاران له نه فسی خوشیان له هه ر دوو چینه که که متر.

لنزهه دا که خوای گه وره ده فہ رمویت: ﴿صِبْرًا ط الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ واتہ: ئەوانہ ی چاکہ و نیعمه تی تہ واو تہ واوی پی بہ خشیون (أنعم علیہم الإنعام المطلق التام)، ئەو چاکہ و نیعمه تہ تہ واو تہ واوہ یہ کہ لەم نایہ تہ دا باسی دەکات ﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾^(۱) [نساء: ۶۹] واتہ: ھەر کہ سیٹک گوێرایہ لی خواو پیئغە مبه ر بکات جا ئەوانہ لە گەل کسانیکن کہ خوا بہ ھرہ ی رشتوہ بہ سەریاندا لە پیئغە مبه ران و راستگوێیان و شەھیدان و پیاو چاکان ئەوانہ چ ھاوپی و ھاوہ لئیکی چاکن.

مویاح و پینیدراوہ کان بو ئە و پیشکە وتووہ نزیکە کانہ (السابقون المقربون) بوو بہ ناعت و گوێرایہ لی پیتی لە خوای گه وره نزیکدە بنەوہ^(۲)،

(۱) _ خوای گه وره نیعمه تی تہ واوی خوئی بہ سە ر پیشکە وتووہ نزیکە کاند (السابقون المقربون) رشتووہ، کہ هیچ ناتە واویہ کی تیدا نیہ، (الإنعام المطلق) ی پنداون، بە لām ئەوانہ ی لە خواری ئەوانہ وەن خوای گه وره نیعمه تی خوئی بہ سە ر دارشتوون، بە لām بە گوێرہ ی نیعمه تی چینی یە کہ م نیہ، (مطلق الإنعام) ی پینداون، لە نیاوان (الإنعام المطلق) و (مطلق الإنعام) دا جیاوازی ھە یە، چونکە (مطلق الإنعام) کہ مو کورتی تیدا یە، بە لām (الإنعام المطلق) تہ واوہ و ھیچ کہ مو کورتیہ کی تیدا نییہ، کہ وا بوو پادشت دانە وە یە کہ لە رە گەزی کردە وە، ئە گینا چاکان (الأبرار المقتصدون) یش خوای گه وره نیعمه تیکی بە رزی پینداون، ستە م کاران لە نە فسی خویشیان خوای گه وره نیعمه تی پینداون بە ئە ندازہ ی ئە و ئیمان و ھیدایە تی کہ پینانہ، بە لām نیعمه تیکی لە نیعمه تی (الأبرار المقتصدون) کہ مترہ، نیعمه تی ئە مانیش لە نیعمه تی پیشکە وتووہ نزیکە کان کہ مترہ.

(۲) _ واتہ: سە رپە رای مە کروہە کان و حە رپامە کان بە وازھینان لە مویاح و پینیدراوہ کانیش خوێیان لە خوای گه وره نزیک دە کە نە وە، بۆ یە ھەر ھە موو کردە وە کانیا ن بو بە پە رستنی خوای گه وره.

سه‌رپای کرده‌ودکانیان بوو به تااعت و په‌رستن بو خوی گه‌ورده، بویه شه‌رپایی به‌هشت به‌پوختی و پاکی و بی‌تیکه‌لکردن ده‌خونه‌وه، و دکو چنژ کرده‌وه. په‌رستنه‌کانیان به‌پوختی و پاکی و دلسوزی بو خوی گه‌ورده نه‌نجام دا^(۱).

به‌لام چاکان (الأبرار المتصدون) جگه‌له‌و کرده‌وانه‌ی که بو خوی گه‌ورده‌یان نه‌نجام دابوو، هندی‌شتیان بو خوی خویان نه‌نجام دابوو^(۲)، بویه نه‌پاداشتیان ده‌دریته‌وه‌و نه‌سزاشیان ده‌دریته^(۳)، شه‌رپایی به‌هشتیان به‌پوختی و پاکی نه‌خوارده‌وه، به‌لکو شه‌رپابه‌که‌ی چینی (المقربین) یان بو تیکه‌لکرا، به‌گویردی نه‌ودی له‌دونیادا کرده‌ودکانی خویان تیکه‌ل‌ده‌کرد^(۴).

(۱) _ له‌روژی قیامه‌تدا له‌شه‌رپایی به‌هشتیان به‌پوختی و پاکی خوارده‌وه، که تیکه‌ن به‌هیچ نه‌کراوو، خوی گه‌ورده‌له‌م بارده‌وه ده‌فرمویته: ﴿حَتَّىٰ يَشْرِبَ بِمَا عَبَّادُكُمْ وَتَمَّ بِمِثْلِكَ وَتَوَّه نَزِيكَةً لِّىْ دَخُوْنَهُو، له‌کاتیدا نه‌ودی بو باسکروین که چاکان (الأبرار) ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا﴾ چاکان له‌په‌رداختیدا شه‌رپایی به‌هشد ده‌خونه‌وه که تیکه‌لکراوی کافوره، بوئی خوشه‌به‌لام و دکو پاک و پوخته‌که نییه.

(۲) _ واته: له‌موباح و پینیدراوده‌کان له‌زده‌تیا و درده‌گرت و هندی‌هوانه‌ودیان به‌نه‌فسی خویانده‌دا، بویه نه‌پاداشتیان ده‌دریته‌وه‌و، نه‌سزاشیان ده‌دریته، له‌شه‌رپا موباح نه‌ودیه که هه‌ردوو لاکه‌ی په‌کسان بیته، نه‌پاداشتی تیدایه‌و، نه‌سزاشی تیداب، بویه له‌به‌ر نه‌ودی هندی‌هوانه‌ودیان به‌نه‌فسی خویاندا له‌روژی قیامه‌تدا پاداشته‌که‌شیان که م‌بوویه له‌چار پله‌ی پیشکه‌وتوووه نزیکه‌کاندا. دلین: (حَسْبُ الْأَبْرَارِ سِئَاتِ الْمُقْرَبِينَ) واته: کرده‌وه چاکه‌کانی چینی (الأبرار المتصدون) کرده‌وه خراپه‌کانی چینی (السابقون المقربون) ه، چونکه (السابقون المقربون) نه‌وه‌هوانه‌وه به‌نه‌فسی خویان ناده‌ن که چینی (الأبرار المتصدون) به‌نه‌فسی خویانی ده‌ده‌ن.

(۳) _ به‌لام پاداشته‌که‌یان له‌پاداشتی چینی (السابقين المقربين) دا که م‌تره.

(۴) _ له‌گه‌ل کافورو، له‌گه‌ل میسکدا بویان تیکه‌لکرا.

به ندایه تی و پیغه مبه رایه تی، پیغه مبه رایه تی پادشایه تی

هاونای دابه شبوونی دۆستانی خوای گوره پیغه مبه رانیش بۆ به ندهی پیغه مبه رو
پیغه مبه ری پادشا دابه ش ده بن^(۱)، خوای گوره موحه ممه دی ﷺ له نیتوان به ندایه تی
پیغه مبه رایه تی و پیغه مبه رایه تی و پادشایه تیدا سه رپشک کرد، ئه ویش به ندایه تی بۆ خواو
پیغه مبه رایه تی هه لبارد.

پیغه مبه ره پادشاکان وه کو: داود و سوله یمان و به و هاوشنیوانه _ علیهم الصلاة والسلام _.

خوای گوره له چیرۆکی سوله یماندا ده فه رمویت: ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا
يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ (۳۵) فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ
(۳۶) وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَعَوَّاصٍ (۳۷) وَأَخْرَيْنَ مُفْرِّينَ فِي الْأَصْفَادِ (۳۸) هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ
أَنْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (۳۹)﴾ [ص: ۳۵-۳۹] واته: (سوله یمان) ووتی ئه ی په روه ردگارم لیم
خۆشبه و ده ستلات و پاشایه تیکم پی بیه خشه ﴿لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي﴾ که دواى من
ده ست ندها بۆ که سی تر بیگومان ته نها توی به خشنده ی (هه موو شتیکی) (دواى نزاکه ی)
بامان بۆ پامهینا به فه رمانی ئه و به نه رمیی ده پۆیی بۆ هه ر جیگه یه ک بیویستایه وه هه موو
(په ری و) شه ی تانه کانمان بۆ پامهینابوو که بیناسازو مه له وانی ژیر ده ریابوون وه هه ندیکی
نریان (که سه رپیچی سوله یمانیان کرد بوو پامان هینان بۆی) به پیکه وه به ستراوی له
کوت و زنجیردا ئه مه (که باسکرا) به خششی ئیمه یه (بۆتۆ) ئینجا به ویستی خۆت بیبه خشه
با بیگروه وه مه یبه خشه به بی پرسینه وه (لینت).

(۱) _ پیغه مبه ران بۆ به ندهی پیغه مبه رو، پیغه مبه ری پادشا دابه ش ده بن، بیگومان
به نده و پیغه مبه ر له پیغه مبه رو پادشا چاکتره، یوسف و داود و سوله یمان _ علیهم السلام
له و پیغه مبه رانه بوون که پیغه مبه ربوون و پادشاش بوون، پیغه مبه رمان موحه ممه د ﷺ
له نیتوان بوون به به نده ه پیغه مبه رو، پیغه مبه ری پادشادا سه رپشک کرا، ئه ویش به ندایه تی
خواو پیغه مبه رایه تی هه لبارد، بۆ خوای گوره خاکیتی نواندو، ئه وه ی هه لبارد که به نده و
پیغه مبه ر بیت، ئه و مولک و پادشایه تیه ی پینه درا وه کو ئه وه ی به یوسف و داود و سوله یمان
_ علیهم السلام _ درا.

مانای نایه تی کوتاش نه وه یه که به ویست و ناره زوی خوت به هر کس
 ده به خشی به خسه و، له هر که سیکیشی ده گریته وه بیگره وه و پیسی مه به خسه،
 پیغه مبهری پادشا نه و کرده وانه نه جامده دا که خوی گه وره له سهری فرهز کردوون،
 له و کرده وانه ش واز ده هینی که خوی گه وره له سهری چه پام کردوون، به لام له بواری
 فرمانره وایی و مال و داراییدا به پیتی چه زی خوی و هلبژاردنی خوی ته صه پوز
 ده کات، به بی نه وه ی هیچ تاوانیکی له سهر بیته^(۱).

(۱) _ وه کو چون نیمانداران چین چینن و هه ندیکیان له هه ندیکی تریان چاکترن،
 هر به و جوردهش پیغه مبهران هه ندیکیان له هه ندیکی دیکه یان چاکترن، له م باره ره
 خوی گه وره ده فره مویت: ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ
 بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ [البقرة: ۲۵۳] وانه:
 نه و پیغه مبهرانه ی (که باسکران) ریزمانداوه به هه ندیکیان به سهر هیندیکیاندا له
 پیغه مبهرانه هی وایانبووه که خوا قسه ی له گه ل کردووه (به بی په رده) وه هه ندیکیان
 به رز کردووته وه چند پله یه ک وه دامن به عیسای کوپی مه پیه م چند به لگه به کی
 (موعجیزه یه کی ناشکرا) وه پشت گیریمان کرد به فریشته ی سرووش (که جبریل)،
 که و ابو خوی گه وره ریزی هه ندی له پیغه مبهرانی به سهر هیندیکی دیکه یان دا داوه.

به لام بندهی پیغمبر به هیچ که سیک نابہ خشیت مہگر بہ فرمانی
 پروردگاری، نابہ خشیت بہ ہر کہ سیک نارہ زوی لبیت و، بیگرتہ وہ لہ ہر کہ س
 نارہ زوی لبیت^(۱)، بہ لکو بہ وانہ دہ بہ خشیت کہ پروردگاری فرمانی دلوہ پنیان
 بہ خشریت، وہ نہو کہ سانہش بہ کار بہ دہست دہکات، کہ پروردگاری فرمانی
 داوہ بکرتن بہ کار بہ دہست، بویہ ہر ہر موو کردہ وہ کانی عیبادت و بہ رستہ بنو
 خوی گورہ۔

كما في ((صحيح البخاري)) عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وآله أنه قال:
 ((يُرَى وَاللَّهِ لَا أُعْطَى أَحَدًا، وَلَا أَمْنَعُ أَحَدًا، وَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ أَضَعُ حَيْثُ أُمِرْتُ))^(۲)، ولتہ:
 ((موتند بہ خوا من بہ رای تاییہ تیی خوم بہ هیچ کہ س نابہ خشم و، لہ هیچ کہ سیشی
 ناگرہ وہ، بہ لکو لہ راستیدا من تہنہا دابہ شکارتم و دہ بہ خشم و دہ گرہ وہ بہ ہر
 کہ سیک کہ خوی گورہ فرمانی پیدایم))۔

(۱) خوی گورہ پیداوہ بہ پیغمبر صلى الله عليه وآله کہ بہ رست و نارہ زوی خوی بہ
 ہر کہ سیک دہ بہ خشیت بہ خشیت، ہر کہ سیکیش بیتہش دہکات بیگات، خوی
 گورہ دہ فرمانی: ((فَأَمَّنْتُ أَوْ أَمْسِكُ بِعَضِّ حَسَابٍ)) واتہ: بہ خشمہ یان بیگرہ وہو
 بہ خشمہ بہ بی هیچ پرسینہ وہ یہک، ہیجیت لہ سہر نابی، بہ لام پیغمبر صلى الله عليه وآله بہو
 جزہ نیہ بہ نارہ زوی خوی بہ خشیت و بیگرتہ وہ، بہ لکو بہ وانہ دہ بہ خشی کہ
 خوی گورہ فرمانی داوہ پنیان بہ خشریت، بہ وانہش نابہ خشیت کہ خوی گورہ
 فرمانی داوہ پنیان نہ دریت، چونکہ نہم پیغمبر بہ بنده بہو پادشا نیہ۔

(۲) صحیح: أخرجه البخاري (۳۱۱۷)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وآله
 قال: ((ما أعطيكُم ولا أمنعکم إنما أنا قاسم أضع حيث أمرت))۔
 وأخرج البخاري (۶۱۹۶)، ومسلم (۲۱۳۳)، من حديث جابر رضي الله عنه مرفوعاً... ((فإنما أنا
 قاسم أضع بينكم))۔

بزیه خوای گوره مال و سامانه شهرعیه کان ده داته پال خوی و پیغه مبه ره کسی
 ﷺ، له م باره وه خوای گوره ده فهرمویت: ﴿قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرُّسُولِ﴾ (۱) | الأنفال: ۱ |
 واته: توش بلی: نه و دست که وتانه هر بق خواو پیغه مبه رن ﷺ.

هروره ها خوای گوره ده فهرمویت: ﴿مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ
 وَالرُّسُولِ﴾ (۲) | الحشر: ۷ | واته: نه وهی خوا ده دست پیغه مبه ری خست (به بی جهنگ)
 له (سهره و سامانی) دیهاتی به کان نه وه بق خواو بق پیغه مبه ره ﷺ.

(۱) _ بزیه مال و دارایه شهرعیه کانی وه کو (الفیء) واته نه و دست که وتانی کی
 به بی جهنگ دهستی موسلمانان ده که وی، (الغنیمة والآنفال) واته: ده دست که وته کانی
 جهنگی داوته پال خواو پیغه مبه ر، وه کو نه وهی له نایه ته کانی سهره وه دا هاتوره،
 خوای گوره مال و دارایه کانی کردوره به هی خواو پیغه مبه ر، به ته نها نه بیکردوره
 به هی پیغه مبه ری ﷺ، وه کو نه وهی کرد بووی به هی سوله یمان پیغه مبه ر علیه
 السلام. پیغه مبه ری خوا ﷺ نابه خشی و ناگریته وه، به لکو خوای گوره به که فرمان
 به به خشین و گرتنه وه ده کات.

(۲) _ هی خواو پیغه مبه ره، ته ماشا ده که ین پیغه مبه ر به ته نها له بردنی (الفیء) دا
 تاك نه بوته وه، به لکو هی خواو پیغه مبه ره، به لام پیغه مبه ر به بی فرمانی خوای
 گوره ته صه پوی پیوه ناکات، پیغه مبه ر ته نها فرمان جیبه جی ده کات، پیغه مبه ر
 ﷺ جیبه جیکاره، که وا بوو خوای گوره دابه ش ده کات و پیغه مبه ر ﷺ ته نها
 جیبه جیکاره.

مهرده‌ها خوی گوره ده‌فهرمویت: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ
وَالرَّسُولِ﴾^(۱) [الأنفال: ۴۱] واته: بزائن بیگومان هر چیه کتان له غنیمت
(ده‌ستکوت) گرت نه‌وه به راستی پینج یه‌کی نه‌و (ده‌سکوته) بو خویبه وه بو
پینغمبره ﷺ.

(۱) _ نه‌و ده‌ستکوتانه‌ی جه‌نگ که به‌ده‌ستتان که‌وتوه، باشه ده‌ستکوته‌کانی
جه‌نگ چن دابه‌ش ده‌کریت، به‌پیی ناره‌زوی خه‌لک؟ به‌پیی ناره‌زوی پینغمبره؟
به‌پیی ناره‌زوی فلان که‌س؟ نه‌خیر، به‌لکو پیویسته له‌م بواره‌دا بو ش‌رعی خوا
بگ‌پینه‌وه، له‌م باره‌وه خوی گوره ده‌فهرمویت: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ
خُمُسَهُ وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أَنْزَلْنَا
عَلَيْ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّقِي الْجُمُعَانِ﴾ [الأنفال: ۴۱] واته: بزائن بیگومان هر
چیه کتان له غنیمت (ده‌ستکوت) گرت نه‌وه به راستی پینج یه‌کی نه‌و (ده‌سکوته)
بو خویبه وه بو پینغمبره ﷺ و بو خزمانی (پینغمبره ﷺ) و بو ه‌تیوان و بو
ه‌ژاران و بو پیوارانه نه‌گر نیوه باوره‌پتان هیناوه به‌خوا وه به‌وه‌ی ناردومانه‌ته
خواره‌وه بو س‌ر به‌نده‌که‌مان (که موحه‌مه‌د پینغمبره ﷺ) له پوژی
جیا‌کردنه‌وه‌دا (واته: جه‌نگی به‌در) ﴿يَوْمَ التَّقِي الْجُمُعَانِ﴾ له و پوژه‌ی که‌دوو کومه‌ل به
به‌ک گه‌یشتن (دژ به به‌یه‌ک جه‌نگان). له نایه‌ته‌که‌ی تریشدا خوی گوره ده‌فهرمویت:
﴿مَّا آفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ
السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ
فَانْتَهُوا﴾ [الحشر: ۷] واته: نه‌وه‌ی خوا ده‌ست پینغمبره‌ی خست (به‌بی جه‌نگ)
له (سه‌روهت و سامانی) دیه‌تیه‌کان نه‌وه بو خوا بو پینغمبره ﷺ وه بو خزمان و
ه‌تیوان وه بو ه‌ژاران و پیوارانی که‌م ده‌ست تا ده‌ست به‌ده‌ستی پی نه‌کری (نه‌و
سامانه) له ناو ده‌وله‌مه‌نه‌کانتاندا و به‌س و نه‌وه‌ی پینغمبره ﷺ

پنیدان وهریگرن ﴿وَمَا نَهَاكَ عَنْهُ فَاتَّقُوا﴾ و نهوهی لیتانی قهدهغه کرد وازی
 لیتیتن. کاتی خوی گوره له نایه ته که ی سه ره وه دا ده فهرمویت: ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ
 مِنْ شَيْءٍ﴾ و ه بزانتن بیتگومان هر چیه کتان له غه نیمه ت و ده سته که وتان گرت،
 مه به سته له سه روه ت و مال و سامانی کافرانه له جه نگدا، له نایه ته که ی تریشدا که
 ده فهرمویت: ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾ و نهوهی پیغه مبه ر ﷺ پییدان وهریگرن،
 چونکه پیغه مبه ر ﷺ به فرمانی خوی گوره شته کان ده به خشیت.

بؤیه دەرکه وتوترین بۆچونی زانایان نه وه بوو که نه م دهستکه وتانه ی جهنگ له و
 بوارانه دا خه رج ده کریت که خواو پیغه مبه ره که ی پییان خوشه و، به پیی نیجتهادی
 کار به دهستی موسلمانان، نه مه بۆچونی پیشه و مالک و غیری نه ویشه له پیشینی
 چاک، ههروه ها ریوایه تیکی پیشه و نه حمه دیشه .

گوتراویشه: دهستکه وته کانی جهنگ به سهر پینج دا دابه ش ده کریت، به پیی
 بۆچونی شافیعی و بۆچونی زانراوی ئیمامی نه حمه د _ ره حمه تی خویان لی بیت _ (۱)،
 گوتراویشه به سهر سیدا دابه ش ده کریت، به پیی بۆچونی نه بو حه نیفه (۲) .

مه بهستی سه ره کی: لی ره دا نه وه یه که به نده پیغه مبه ره کان له پیغه مبه ره
 پادشاکان چاکترن (۳)

(۱) _ نه م بۆچونه له سهر نه و ئایه ته دامه زراوه که خوی گه وره ده فه رمویت:
 ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ
 السَّبِيلِ﴾ لی ره دا به شی خواو پیغه مبه ره یه که به شه، ﴿وَلِذِي الْقُرْبَىٰ﴾ به شیك، نه مه دوو،
 ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ به شیك، نه مه سی ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ به شیك، نه مه چوار ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾
 به شیك، نه مه پینج، که وا بوو (خمس) پینج یه که به و ناو براوانه ی نیو ئایه ته که
 ده دریت.

(۲) _ به پیی بۆچونی نه بو حه نیفه دابه شی سی ده کریت ﴿وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ
 السَّبِيلِ﴾.

(۳) _ شیخولئیسلام _ ره حمه تی خوی لی بیت _ که له باسه سه ره کیه که لایداوه و،
 باسی دابه ش کردنی دهستکه وته کانی جهنگ ده کات، له راستیدا بو دریزه پیدان له
 باسکردنی هندی بابته تی پیوستدا، نه گینا ناوه رۆکی بابته که باسی پیغه مه رانی
 به نده و، پیغه مبه ری پادشاکان ده کات.

که و ابورئبراهیم و موسا و عیسا و موحه معه _ عليهم الصلاة والسلام _ له یوسف و داود و سوله یمان _ عليهم الصلاة والسلام _ چاکترن^(۱)، وهکو چۆن پیشکه وتوره نزیکه کان (السابقون المقربون) له دۆسته چاکه کانی خاوه نانی دهستی راست (الأبرار أصحاب الیمین) چاکترن، ئەمانه نزیکانی پیشکه وتوو نین (المقربین السابقین)، بۆیه هر که سیک واجیباته کانی سه رشانی نه نجام بدات و، نهو موباح و پێپیدراوانه نه نجام بدان که حهزی پێیه تی، نهوه له دۆسته چاکه کانی خاوه نانی دهستی راست (الأبرار أصحاب الیمین)، به لام هر که سیک نهو شتانه نه نجام بدات که خوای گه وره حهزی لێیه تی و پئی پازیه، وه موباح و پێپیدراوه کان بکات به یارمه تیده ر بۆ جیبه جیکردنی نهو واجیباتانه ی که خوای گه وره فه رمانی پیداره، نهوه له چینی پیشکه وتوره نزیکه کانه^(۲).

(۱) _ ئیبراهیم و موسا و عیسا _ عليهم الصلاة والسلام _ به ندهن و پیغه مبه رن بۆیه له پیغه مبه ره پادشاکان چاکترن، وهکو یوسف _ علیه السلام _ که چوره سه ر ته ختیکی ئاسان، هه روه ها سوله یمان و داودی بابی _ علیهما الصلاة والسلام _ .

(۲) _ له و پیشکه وتوو نزیکانه ن که هه موو ژیانیان بۆ خوای گه وره ته رخان کردوو، بۆیه هه ر هه موو کرده وه کانی ژیانیان بووه به خواپه رستی، به لام چاکان (الأبرار المقتصدون) کرده وه کانیان خوا په رستیه، هه ندی شتی شی تیدایه عیباده ت نییه، نهو شتانه موباحن، ژیانیه نهوان نه نجام دانی کرده وه ی موباح و پێپیدراوی تیدایه که نه پاداشتیان ده دریته وهو، نه سزاشیان ده دریت، بۆیه پاداشته کانیان له چینی پیشکه وتووانی نزیک که متره .

به شیک

سه بارهتا به وهی که خوی به به زهی له قورناندای باسی دۆستانای خوی کردوه

خوی به به زهی له سوپه تی (فاطر) دا دۆستانای خوی و (السابقین) ی بو باسکردین^(۱)، که تیایدا ده فه رمویت: ﴿ثُمَّ أَوْزَنَّا الْكِتَابَ الَّذِينَ اضْطَقْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْذِنُ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ (۳۲)﴾^(۲)

(۱) _ خوی گوره له سوپه تی (فاطر) دا به بیرى هیناوینه ته وه که نوممه تی موحه ممه د _ صلى الله عليه وسلم _ سى به شن یان سى چینن: ﴿فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ﴾ نه وانه ی سته میان له خویان کردوه، مام ناوه نجیه کان (المقتصدون)، پیشکه وتووون به هوی چاکه کانیا نه وه (السابقون بالخیرات)، خوی گوره هه والی پیداوین که هه مووشیان له به هه شتدان، چونکه ده فه رمویت: ﴿جَنَاتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ [فاطر: ۳۳] واته: ﴿جَنَاتٌ عَدْنٍ﴾ به هه شتانیک جیکای مانه وه ی هه همیشه یه ﴿يَدْخُلُونَهَا﴾ که نه وان ده چنه ناویه وه، هه موویان چینى سته مکاران له نه فسى خویان ده چنه به هه شته وه، له وانه یه هه ر له سه ره تاوه بچنه به هه شته وه، پیده چی سزایان بدریت و پاشان له کوتادا بچنه به هه شته وه، ده ره نجام ده چنه به هه شته وه، (المقتصدون)، (السابقون بالخیرات) نه مانه له به هه شتدان و سزایان له سه ر نیه و، ناچنه ناگروه.

(۲) _ ﴿ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ﴾ بریتیه له و نیمانداره یه کخوابه رسته ی که پیده چی شتیک له تاوانی گوره نه نجام بدات که به پله ی شیرک ناگات، نه مه که سیکى سته مکاره له خودی خوی، خوی نویس سزای خوی گوره کردوه نه گه ر لیتی نه بوریت، نه مه یه سته مکار له نه فسى خوی، که وتوتنه به ره ره شه، که چی له نه هلی به هه شتیشه، یان له سه ره تاوه، یان له کوتادا، پاشان ﴿مُقْتَصِدٌ﴾ بریتیه له و که سه ی که ته نها واجیباته کانی سه رشانی نه نجام داوه، خوی له هه ره مانه کان به دوور گرتوه، نا نه مه یه که سانی (المقتصدون الأبرار أصحاب الیمین)، چینى سى به همیشه ﴿سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْذِنُ اللَّهُ﴾ که بریتین له پیشکه وتوانی نزیك (المقربون).

جَنَاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ (۳۳) (۱)
 وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ (۳۴) الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنزِلًا
 فَضْلِهِ لَّا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ (۳۵) ﴿[فاطر: ۳۲ - ۳۵] واته: له پاشان
 نه م قورپاننه مان به خشى به كه سانى كه له ناو به نده كانماندا هه لمانبژاردن نينجا
 هه نديكيان سته م له خويان ده كهن وه هه نديكيان مام ناوه ندين وه هه نديكى تريان ب
 نيزنى خوا پيشكه وتوون به هوى چا كه كانيانه وه نه م (پيدانى قورپان) له به هره يه يه
 كه وره يه نه وانه ده چنه ناو بانى تيكه وه كه نافه وتين له وييدا به بازنى نالتونى ر
 مروارى ده پازينرينه وه وه پوشاكيان تييدا ناو ريشمه وه وان ده لئين: هه مووسوپاس
 بو نه و خوايه ي كه خه فه تى لا بردين ونه بهيشت به راستى په روه ردگارمان ليبورده ي
 شايبته ي سوپاسه نه و (خوايه) كه به چا كه وه به هره ي خوى نيسته جيى كردين ل
 مالى هه ميشه يى دا (به هشت دا) له وييدا نه هيچ ماندووبونتيكمان تووش ده بي وه نه هيچ
 نرك وه زه حمه تيكممان دووچار ده بي.

(۱) _ نه م نايه ته په تدانه وه يه بو خه واريچ و موخته زيله، چونكه نه مانه نه نجام
 ده رانى تاوانى كه وره كافر ده كهن، خواى كه وره هه والى پى داوين كه نه نجام ده رانى
 تاوانى كه وره كان ده چنه به هه شته وه، كه چى خه واريچ و موخته زيله ده لئين: نه خيرا
 ناچنه به هه شته وه، به هه تا هه تايى له دوزه خدا ده ميننه وه _ داواكارين خواى كه وره
 له گومرايى بمانپارييت _ .

به نام سنی جوړه ی که له م نایه ته دا باسکراون نوممه تی موحه ممدن ^{سورۃ} به
 نیت، چونکه خوی گوره ده فهرمویت: ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
 مَنْهَ صَاةً لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَائِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بإذن اللّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
 بَكْرَةَ﴾ [فاطر: ۳۲] واته له پاشان نه م قورپانه مان به خشی به که سانی که له نار
 بنده کانماندا ه لمان بژاردن نینجا هندیکی تریان به نیزنی خوا پیشکه وتوون به هوی
 مندیکیان مام نارهندين و هندیکی تریان به نیزنی خوا پیشکه وتوون به هوی
 چا که کانیا نه وه، پیدانی نه م قورپان به هره یه کی زور گوره یه.

---

(۱) خوی گوره له نایه تی (۳۲) سوړه تی (فاطر) دا ده فهرمویت: ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا
 كِتَابَ الَّذِينَ﴾ له پاشان نه م قورپانه مان به خشی به که سانی ﴿اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ که
 له نار بنده کانماندا ه لمان بژاردن، نه وانه ش نه م نوممه ته موحه ممدین که خوی
 گوره له نیتوان هر ه موو نوممه تاندا ه لیبژاردوون و، نه م قورپانه گوره و به پرتزه ی
 بینه خشین، به و به خشینه ریژی لیټاون و فه زلیداون به سهر ه موو نوممه تانی
 نیدا، خوی گوره له ره سفی نه م نوممه ته موحه ممدیه دا که قورپانی پی به خشین
 ده فهرمویت: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ [آل عمران: ۱۱]. واته: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾
 نبوه (موسلمانان) باشرین که لیک بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بو خه لکی هینرابیته دی.

ته‌نھا ئوممه‌تی موحه‌مه‌دیش ﷺ بوو که له دواى ئوممه‌تانى ترهاتن قورپئانيان نهر به‌خششه‌گه‌وره‌يه‌ش به‌خشينه‌ش ته‌نھا تايبه‌ت نه‌کراوه به‌و که‌سانه‌ی قورپئانيان له‌به‌ره^(۱)، به‌لکو هر که‌سيک ئيمانى به‌قورپئان هيتا بئى له نه‌وانه^(۲)، بؤ سئى چينيش دابه‌شى کردوون: نه‌وانه‌ی که‌سته‌ميان له خويان نه‌کردوه ﴿ظَالِمٍ لِّنَفْسِهِ﴾، مام نيوه نجبيه‌کان (المقتصدون) و پيشکه‌وتووه‌کان به‌هؤى چاکه‌کانيانه‌وه (السابقون)، نه‌مه به پيچه‌وانه‌ی نايه‌ته‌کانى سوپه‌تى (الواقعة) و (المطففين) و (الانفطار) ه‌وه‌يه^(۳)،

(۱) _ خواى گه‌وره ده‌فه‌رمويت: ﴿لَمَّا أَوْزَنَّا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ له پاشان ئه‌م قورپئانه‌مان به‌خشى به‌که‌سانى که له ناو به‌نده‌کانماندا هه‌لمان بزاردن، که‌وا بوو پاسه‌وانانى ئه‌م قورپئانه ته‌نھا که‌سانى له به‌رکارى قورپئان نين، به‌لکو سه‌رجه‌م موسلمانانه با قورپئانيش نه‌خويننه‌وه، به‌و که‌سانه‌وه سنوردار نه‌کراوه کى قورپئانيان له‌به‌ره، به‌لکو هه‌موو تاکينکى ئه‌م ئوممه‌ته ئه‌م قورپئانه‌ی پئى به‌خسراوه، به‌راستى هه‌موو ئيماندارک نه‌هلى قورپئانه نه‌گه‌ر چى له‌به‌ريشى نه‌بيت، ئه‌م پاداشتن گه‌وره‌يه‌ش ته‌نھا لاي خواى گه‌وره‌وه‌يه .

(۲) _ هر که‌سيک ئيمانى به‌م قورپئانه هيتابئى له‌و که‌سانه‌يه که خواى گه‌وره له کوى ئه‌م ئوممه‌ته هه‌لبزاردوون و، قورپئانى پئى به‌خشيون.

(۳) _ له سوپه‌تى (الواقعة) دا ته‌نھا دوو جوړى له ئيمانداران باس کردوه (المقربون) و (أصحاب اليمين)، له‌گه‌ل نه‌وانه‌دا (أصحاب الشمال) يشى باسکردوه، که برينين له کافران، هه‌روه‌ها له سوپه‌تى (الإنسان) يشدا دوو جوړى باس کردوه، المقربون و (الأبرار)، له‌گه‌ل نه‌وانه‌دا کافرانيشى باس کردوه، له سوپه‌تى (الانفطار) يشدا ته‌نھا دوو جوړى باس کردوه ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ (۱۳) وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ (۱۴)﴾ [الانفطار: ۱۳-۱۴] واته: به‌راستى چاکان له‌ناو نازو تيعمه‌تدان بيگومان به‌دکاران له دۆزه‌خدان. له‌م سوپه‌ته‌دا ئه‌م دوو جوړه‌ی باس کردوه، که‌چى له سوپه‌تى (فاطر) دا هر سئى چينه‌که‌ی خه‌لکى ئه‌م ئوممه‌ته‌ی باس کردوه، دواى نه‌وانه‌ش نه‌هلى دۆزه‌خى باسکردوه _ په‌نا به‌خوا _ .

لیره دا هر هه موو نوممه تانی پیشووشی گرتیه وه، کافران و ئیماندارانیان^(۱)، که وا بوو دابه شبوونی نوممه تی موحه ممد ﷺ به م جوړه ده بی: سته مکاران له نه نفسی خویمان (مَا بِ لِنَفْسِهِ) نه و که سه ی تاوان نه نجام ده داو سووره له سه ری^(۲) (مُقْتَصِدٌ) نه و که سه ی نه پزه کان به جیدینی و خوئی له حه پامه کان به دور ده گریت (سَابِقٌ بِالْحَيٰرَاتِ) نه و که سه ی نه پزه کان و نافیله و سووننه ته کان به جیدینی. له نایه ته کانی پیشوودا نامازه ی پیدراوه.

(۱) _ به لی، سوپه ته کانی (الواقعة) و (الإنسان) و (المطففين) و (الأنفطار) ئیمانداران ر کافرانی هر هه موو نوممه ته کان ده گریته وه، به لام نه م نایه ته ی سوپه تی (فاطر) نه نیا تایبه ته به م نوممه ته وه، تایبه ته به ئیماندارانی نه م نوممه ته وه.

(۲) _ به لام نه و که سانه ی له تاوانه کانیان په شیمان ده بنه وه و ته وبه ده که ن، ده کو نه وانن که هیچ تاوانیکیان نه بیته، تا نه و ناسته ی نه گه ر شیرک و کوفریشیان کرد بی و لی په شیمان بو بیته وه و ته وبه یان کرد بیته، خوای گه وره ته وبه کانیان نبرل ده کات، وه کو نه و که سانه یان لی دیت که هیچ تاوانیکیان نه بیته، له راستیدا نه ری شیخولنیسلام _ په حمه تی خوای لی بیته _ لیره دا باسی ده کات سه باره ت به و که سانه یه که تاوانیان نه نجام داوه، په شیمان نه بونه ته وه و ته وبه یان لی نه کردوه، به لام تاوانه کانیان به پله ی شیرک و هاو لپه رستی نه گه یشتوه، بویه نه م که سانه له نژد ویستی خوای گه وره دان.

وه همر مسميتك له ناولنه كى به شيمان بويته وه و توبه ي كرد بيت _ همر ناولنيك
 بيت زموه به مگر سلامت و دروست نهوا له چينه كاني (السابقين) و (المفتصدين) ناچينه
 دهره وه . نهه ماره وه خواي گه وره دهه فرموت: **وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ نَّزِيلُهَا**
السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ (۱۳۳) **تَذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ أَلْمِيعِينَ**
وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاجِسَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ
رَكِبُوا دُخَانًا وَسَخَّرُوا بِدُخَانِهِمْ وَيُعْجِزُهُمْ ذَنْبُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ يَصِيرُونَ **وَهُمْ يَلْمِزُونَ**
بِذُنُوبِهِمْ حَرْثًا مَّغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَخَاتَمٌ يُخْرَجُ مِنَ خَيْبَتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنَعْمَ أُجْرًا
رَازِقًا يُرْوَىٰ أَكْثَرًا [عمران: ۱۳۳ - ۱۳۶] واته: پيشبركي بكن بو ليبورديكي
 مگوره نه لايه ن په روه رديگارتانه وه وه بو به هشتيك كه پانييه كه ي (به نه اندازه ي)
 تسمانه گز و زهوي به كه تاماده كرلوه بو له خوا ترسان نه وانه ي مال ده به خشن (له
 ريس خولان) له كاتي خوښي و (دهوله مهندي) و ناخوښي دا وه رقي به تيني خويان
 ده خوښه وه و ده بورن له خلكي خواش چا كه كاراني خوښ ده ویت وه نه وانه ي كه كاتي
 كرده وه به كي ناشيرين ده كن يا ستم له خويان ده كن كه يادي خويان كرده وه نينجا
 دنوي نيبوردين ده كن بو گونا هه كانيان ناي كى ده بورى له گونا هه كان بيجه له خوا؟
 وه به رده وه مان له سه ر نه وه ي كه كرديانه له كاتي كدا بزنان (گونا هه) نا نه وان
 پادشيان نيبوردينه له لايه ن په روه رديگارتانه وه و چند باخانيك (به هشتيك) ك
 بوره گز نه بورن به زيرباندانه ميننه وه له وه هشتانه دا به هه ميشه يي چند چا كه
 پادشهي چنگه كاران.

(۱) _ وه نه وانه ي كه كاتي كرده وه به كي ناشيرين ده كن، نه گه ر ته و به ي لتيك ن،
 ده چه به هه شته وه . وه كو نه وه ي هيج ناولنيكيان نه كرد بيت، ليره دا فه زلي ته و به مان بو
 بلور ده بيته وه .

(۲) _ نهو كه سي له ناولنه كى ته و به ده كات و په شيمان ده بيته وه، نيت له پله ي چيني
 _ نيت و (مگر نصاح ليعين) دلنابه زنت، نه گه ر كرده وه كه ي چاك بيت، نه و ناولنانه ي كه
 نه و به ي نيكروون پله كه ي دلنابه زنتيت. وه كو نه وه ي هيج ناولنيكي نه نجام نه داييت.

مەروەھا خوای گەورە دەفەر مویت: ﴿جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ [الرعد: ۲۳] واتە:
 ﴿جَنَّاتٌ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێک جێگای مانەوێ هەمیشەیی یە ﴿يَدْخُلُونَهَا﴾ کە ئەوان
 دەچنە ناویەو. ئەهلی سووننەت دەیکەن بە بەلگەی ئەوێ کە هیچ کەسێک لە
 ئەهلی یەكفر پەرستی لە دۆزەخدا بەهەتا هەتایی نامیننەو^(۱).

(۱) ئەمە بەر پەرچدانەوێ بۆ ئەو خەواریج و موعتەزیلانەوێ کە دەلێن: لە
 نۆزەخدا بە هەتا هەتایی دەمیننەو، هەر کەسێک بچیتە ئاگرەوێ هەرگیز دەرناییت،
 بەلگەکانی قورپان و سووننەت ئاماژە بۆ ئەوێ دەکەن کە ئەگەر یەکتا پەرستان بچنە
 ئاگریشەو بە هەتا هەتایی تیایدا نامیننەو، لە دۆزەخ دەردەکرین.

هه نديك له نه نجامدهرانی تاوانه گه وره كان ده چنه دۆزه خه وه

پاشان دهرده چن:

زۆرتك له نه نجامدهرانی تاوانه گه وره كان واته چینی سته مكاران له نه فسی خۆيان (الظالم لنفسه) ده خرتنه دۆزه خه وه، له م باره وه فهرمووده گه ليك به (متواتر) ی له پیغه مبهری خواوه ﷺ هاتوه^(۱)، ههروه ها فهرمووده گه ليکی تریش به (متواتر) ی هاتوه سه بارهت به دهرچونيان له دۆزه خ و، تگا کردنی پیغه مبهرمان موحه مهاد ﷺ بۆ نه نجامدهرانی تاوانه گه وره كان و، دهرکردنی نه و که سانه ی له ناگر دینه دهره وه به تگا کردنی پیغه مبهری خوا ﷺ و تگا کردنی غهیری نه ویش .

(۱) _ نه م گو تاره بهر په رچدانه وه یه بۆ ههردوو کۆمه لێ خه واریج و موخته زیله ی پێیان وایه نه نجام دهرانی تاوانه گه وره كان له دۆزه خدا به هه تا هه تایی ده میتنه وه ره هه رگیز دهرچونيان نییه، به لام کۆمه لێ مورجیئه به پیچه وانه ی ههردوو کۆمه له که ی تر پێیان وایه که نه نجام دهرانی تاوانه گه وره كان هه رگیز ناچنه دۆزه خه وه، نه وان له به هه شتدان، تاوانه گه وره كان که له شیرک و هاوه لپه رستی که مترن زیانیا ن پی ناگه یه نیت، له راستیدا نه م بۆچونانه ته نها فریو خواردن و گومراییه، چونکه چهنده ها به لگه به (متواتر) ی هاتون، ناماژه بۆ نه وه ده که ن که نه نجام دهرانی تاوانه گه وره كان پیده چی بچنه ناگره وه و سزا بدرین، له وانه یه ماوه یه که ی دریش تیايدا به میتنه وه، پاشان به خه لۆزی ده چنه دهره وه، له دۆزه خ به خه لۆزی ده چنه دهره وه، پاشان جه سته یان ده پویته وه، ده چنه به هه شته وه، نه مه بهر په رچدانه وه یه بۆ نه مورجیئانه ی که ده لیتن: له گه ل ئیمان هه بووندا سه رپیچی زیانی نییه، ئیمان به سه رپیچیکردن که م نابیته وه، هیچ زیانیکیان پی ناگه یه نیت، له راستیدا نه مه ته نها نه قامیه و قسه کردنه به بی زانست، سه رپیچیکردنی به لگه کانه، به لام نه هلی سووننهت له م باره وه _ سوپاس بۆ خوا _ مام ناوه نندن، نالین: سه رپیچیکردن زیانی نییه و،

کسی سه رپیچیکاری نه نجام دهی تاوانی گه وره خاوهن ئیمانئکی ته واوه وه کو
نه وهی مورجینه کان ده یلئین، ناشلئین: به هیچ شیوه یه ک ئیمانی نییه و کافره، وه کو
نه وهی خه واریجه کان ده یلئین، به لکو ده لئین: ئیمانداره و خاوهن ئیمانئکی ناته واوه.

بۆيە ھەر كەسنىڭ بىلىت: ئەنجامدەرانى تاوانە گەرەكان بە ھەتا ھەتايى ل
 دۆزەخدا دەمىننەو، ئايەتى (۲۳) سوپەتى (الرّعد) بە و جۆرە لىك بداتەو كە تەنھا
 چىنى پىشكە وتووان (السابقين) دەچنە بە ھەشتەو چىنەكانى (المقتصد) و (الضام
 لنفسه) ناچنە نىوى، وەكو ئەوھى موعتەزىلەكان لىكى دەدەنەو بە م شىئوھى، ئەو
 قسەكانىان بە لىك دانەوھەكەى كۆمەلى مورجىنە بەر پەرچ دەدرىتەو كە سولدن
 لەسەر ئەوھى كە ھىچ كەسنىڭ لە ئەنجامدەرانى تاوانە گەرەكان ناچنە دۆزەخو،
 وە ئەو بانگە شەيەش دەكەن كە ئەنجام دەرانى تاوانە گەرەكان پىدەچى ھەر
 ھەمويان بەبى سزادان بچنە بە ھەشتەو، بە لام ھەر دوو بۆچوونە كە پىچەوانى
 سووننەتى (متواترى) پىغەمبەرى خوان ﷺ، ھەر ھە پىچەوانەى كۆپايى و بەن
 دەنگى پىشەن و پىشەوايانى چاكى ئەم ئوممەتەن.

بە راستى ئەوھى ئامازە بۆ بۆگەنى گووتارى ھەر دوو تاقمە كە دەكات فەرمایشنى
 خوى كار بە جىيە لە دوو ئايەتى قورئانە كەيدا كە دەفەرموى: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ
 يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾^(۱) [النساء: ۴۸] واتە: بە راستى خوا خوش
 نابىت گەر ھاوبەشى بۆ دابىرى، بىجگە لەوە خوش ئەبىت لە ھەر گوناھىكى تر بۆ ھەر
 كەسنىڭ كە بىە وىت.

(۱) _ ئەمە بەر پەرچدانەوھى بە خوارىچ و موعتەزىلەكان.

لیره دا خوی گوره هه والی پیداوین که له شیرک و هاوبهش دانان خوش نابیت، ره هه والیشی پیداوین که بیجکه له وه له هر گوناهیکی تر خوش ده بیت، جایزیش نبیه مه بهست له وه دا که سی ته و به کار بیت^(۱) وه کو نه وه ی موخته زیله کان ده یلین، چونکه خوی گوره له شیرک و هاوه لپه رستی هه موو که سیک خوش ده بیت نه گه ر لئی په شیمان بیته وه و ته و به بکات^(۲)، خوی گوره له و تاوانانهش خوش ده بیت که پله که یان له شیرک و هاوه لپه رستی که متره بۆ هر که سیک لئی په شیمان بیته وه و ته و به بکات، (فلا یعلق بالمشیئة)، بۆیه کاتیک خوی گوره باسی لیخوش بوون بۆ ته و به کاران ده کات، ده فه رمویت: ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ﴾^(۳) [الزمر: ۵۳] واته: (نه ی موچه ممد ﷺ) بلئی: نه ی به نده کانم نه ی نه وانه ی که خوتان زور گونا هبار کردوه نانومید مه بن له میهره بان ی و به زه یی خوا چونکه بیگومان خوا له هه موو گونا هه کانتان خوش ده بیت به پاستی هر نه وه لی بورده ی به به زه یی.

(۱) _ نه و که سه ی ته و به ی کرد بیت، وه کو نه وه یه هیچ گونا هیکی نه بیت، له پاستیدا فرمایشته که ده رباره ی نه وانیه که ته و به یان نه کردوه و، په شیمان نه بونه ته وه، که سی نه نجام ده ری تاوانی گوره که لئی په شیمان نه بۆته وه و ته و به ی نه کردوه و له سهر نه و حاله ته مردوه، نه مه یه جیگه ی به لگه هینانه وه که.

(۲) _ خوی گوره له هه موو شتیک خوش ده بیت، با هاوه لپه رستی و کوفریش بیت، ته و به کردن تاوانه کانی پیش تر ده سپرته وه، چونکه به نه نجام ده رانی تاوانه گوره کانه وه تایبه ت نبیه.

(۳) _ خوی گوره له نایه ته که ی دوا ی نه وه دا ده فه رمویت: ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ﴾ [الزمر: ۵۴] واته: بگه رپینه وه بۆ لای په روه ردگارتان و گه ردن که چی نه و بن، لیره دا خوی گوره فرمان به ته و به ده کات، چونکه له هر هه موو تاوانیکی به نده که ی خوش ده بیت نه گه ر په شیمان بیته وه و ته و به ی لی بکات.

له م ئايه تهى سوپه تى (الزمر) دا خواى گه وره ليپوردنه كهى خوى بو هر هر موو
 تاوانه كان گشتان دوه و، په هايه تيشى پيداوه و به شيرك و هاوه لپه رستى ياخوږ به
 تاوانيكه وه تايبه تى نه كړدوه، چونكه خواى گه وره به نده كهى ده بوريت له هر
 تاوانيك ته و بهى لى كړد بيت، بو په هر كه سيك له شيرك و هاوه لپه رستى ته و به بكات،
 خواى گه وره لى خوښ ده بيت، وه هر كه سيك له نه نجامدانى تاوانه گه وره كان
 په شيمان بيته وه و ته و به بكات، خواى گه وره لى خوښ ده بيت، كه وا بو هر هر كه سيك
 له نه نجامدانى هر تاوانيك په شيمان بيته وه و ته و به بكات، خواى گه وره لى خوښ
 ده بيت. له ئايه ته كهى سوپه تى (الزمر) دا كه باسى ته و به ده كات ده يگشتينيت
 په هايى ده داتى (عمم و اطلق)، له ئايه ته كهى سوپه تى (النساء) يشدا (تايبه تى ده كات
 قه بهى ده خاته سر) (خصص و علق)^(۱)، به و جوړه ي كه شيرك و هاوه لپه رستى تايبه
 ده كات كه نايبوريت و، هر شتيكى ديكه ي جگه له شيركيشى به ويستى خو به و
 په يوه ندر دوه، له جوړه كانى شيركيش په كخستنى خواى خولقينه ره^(۲)،

(۱) _ له ئايه ته كهى سوپه تى (الزمر) دا هيچ كه سيكى جيانه كړدو ته وه،
 نه يفرمووه: هر كه سيك ته و به بكات خواى گه وره لى ده بوريت نه گه رويستى
 ليبيت، به لام له ئايه ته كهى سوپه تى (النساء) دا شيرك و هاوه لپه رستى تايبه تى ده كان
 كه نايبوريت، هر شتيكى ديكه ي جگه له شيركيشى داوه ته پال ويستى خوى لى
 ببورى يان نا.

(۲) _ واته: نكوليكردن له هه بوونى په وهر دگار، گوايه هيچ په وهر دگار ك نيبه _
 پاك و بيگردي بو خواى گه وره _.

نەم پە کخستنه نامارە بۆ بۆگەنی قسەى نەر کە سانه دەکات کە سوورن لە سەر نەرەى بە خشین و لیبوردن هەموو تاوانباریک دەگریتەو، یان بە دروستی دادەنیت کە بەهزی تاوانیکەو دە سزا نەدریت^(۱)، چونکە نەگەر بەو جۆرە بواپە باسی نەرەى بۆ نەدەکردین کە لە هەندیکى دەبوریت و، لە هەندیکیشی نا بوریت، نەگەر خوای گەرە لە هەر کە سیکى کە سستەمى لە نەفسى خۆى کردوود (الظالم لنفسه) خوش بواپە بە بى تەوبە کردن و بەبى کردەو دەى چاکى تاوان لابر (حسنات ماحیه) نیتەر لیبوردنی تاوانى بەویستی خۆیەو پەیوهند نەدەکرد^(۱).

نەرمايشتى خوای بەزەبى: ﴿وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ [النساء: ۴۸] بەلگەىە بۆ نەرەى کە خوای گەرە لە هەندى دەبوریت و، لە هەندیکیشی نابوریت، کە وابوو نەف و لیبوردنی گشتى پوچ بویەو.

(۱) _ قسەى کۆمەلى مورجینه کانه کە دەلین: بەندە بەهۆى تاوانەو سزا نادریت لەبەر نەرەى نیماندارە، با تاوانیش بکات هەرگیز سزا نادریت، ئەمە گومراپیهکی ناشکراپە.

(۲) _ خوای گەرە تەوبە کردنی بە ویستی خۆیەو پەیوهند نەکردوود، بۆیە هەر کە سیک تەوبە بکات، خوای گەرە تەوبە کەى قبول دەکات، لە راستیدا تەنها لیبوردنی نیماندارە تاوانبارەکان نەوانەى کە تەوبەیان نەکردوود بەویستی خۆیەو پەیوهند کردوود. ویستی لیبیت دەیان بوریت و، ویستی لینەبیت نایانبوریت.

به شیک

سه بارهت به وهی که جیاوازی پیگه و پله و پایه له وه لایهت

و دوستایه تیدا وه کو جیاوازی پیگه و پله و پایه نیمان و له خوا ترساندا

نه گه رهلی و دوستانی خوی په روهردگار نیمانداره له خوا ترسه کان بن، خه لکیش جیاوازی پیگه و پله و پایه یان هه بیت له نیمان و له خوا ترساندا، که وا بووب گویره ی نه وه له وه لایهت و دوستایه تیشدا جیاوازی پیگه و پله و پایه یان ده بیت^(۱)،

(۱) _ سه رهتا بنچیه له دوستایه تی خوا دا چیه؟ خوی گه وره له م نایه ته دا بوی پوون کردوینه ته وه که ده فه رمویت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ (۶۳) ﴿ [یونس: ۶۲-۶۳] واته: ناگادرا بن بی گومان دوستانی خوا ترسیان له سه ر نییه خه فه تیش ناخون نه وانیه باوه رپان هیناوه ره هه میشه خو یان ده پاریزن و له خوا ده ترسن، که وا بوو هه ره که سیگ هه ره دوو وه سفی نیمان و له خواترسان و (خوپاریزی) له خویدا کۆکاته وه، بیگومان دوستی خوی گه وره یه، هه ره که سیگیش هه ره دوو وه سفه که یا یه کیکیانی تیدا نه بی، بیگومان دوژمنی خوی وه، یه کیکه له دوستانی شهیتان، نا نه مه یه هه ره چی نه و پیناسه یه ی که قورپانی پیروز بو وهلی و دوستانی ده کات، نه که وه کو نه و پیناسه یه ی که که سا چاولیکه ره کان له سه ری پیکه وتوون به وهی گوایه وهلی نه و که سه یه که کرده وه یه کی ناسایی له سروشت به ده ری پیچه وانیه واقع نه نجام ده دات، نه مه به دوستی خوا داده نین، به پای نه وان نه گه ره سه ره ناو دا ری بکات، به هه وادا بفریت، یان بچیته نیر ناگره وه نه سوتیت و، هیچی به سه ره نه یهت، نه وه وهلی و دوستی خوی وه، به بی نه وهی ته ماشای کرده وه کانی بکه ن، به بی نه وهی ته ماشای بکه ن نایا هه ره ره وه سفه که ی سه ره وهی تیدایه؟ نایا که سیکی نیمانداری له خوا ترسه؟ نه گه ره که سیکی نیمانداری له خوا ترس بوو نه وانه و کرده وه ناساییه له سروشت به ده ره انیه

نه نجامی ده دات که رامه تیکه له که رامه تی دوستانی خوا، نه که ره هر دوو وه سفه که یان دانه په کیانی تیدا نه بوو نهو دوستی خوا نییو، کرده وه نانا ساییه له سروشت به دهره کانیشی شه یتانیه، بیگومان نه وه شه یتانه که به هه وا دا هه لیده گری و به سهر ناردا پنی پییده کات، خه لکیش وایان به خه یال دا دیت نه مه که سینکه ده چیتته نیو ناگره وه و هیچی به سهر نایه ت، له راستیدا نه مه ته نها کرده وه که لیکي نانا سایی شه یتانیه و هیچی تر، بویه نابی مرؤف به م جوړه شتانه فریو بخوات. شیخولنیسلا م _ په حمه تی خوا لی بیت _ گوتوویه تی: به راستی دوستانی خوی گه وره جیاوازن، هه ندیکیان له هه ندیکی تریان له خواوه نزیکترن، پیشکه وتووه نزیکه کان (السابقون المقربون) له خواوه نزیکترن به به راورد به (الأبرار المقصدون)، وه چاکه کاره مام ناوه نجیه کان له خواوه نزیکترن به به راورد به سته مکاران له نه فسی خویان (الظالمون لأنفسهم)، سته مکاران له کومه لی ئیماندارانن به لام سه رپیچیان هه یه و له چوار چپوهی نایینی نیسلا م دهریان ناکات، ئیمانداران له دوستایه تی خوی گه وره دا جیاوازن به گوبزه ی به هیزی و ناوه ندیتی و لاوازی ئیماننه کانیان.

ههروهها له بهر نهوهی له کوفرو نیفاق و دوو پوویشدا جیاوازی پێگه و پله و پایه ههیه، بۆیه به گوێرهی نهوه له دۆڭمنايهتی خوای گهوره دا جیاوازی پێگه و پله و پایه ههیه^(۲).

بنچینهی ئیمان و له خوا ترسانیش: بریتیه له بپروا بوون به ههه موو پێغه مبه رانی خوای گهوره^(۲)،

(۱) _ دۆڭمنايەت خاوا دۆستانێ شهیتان جیاوازیان ههیه، دۆڭمنايهتی و کوفری هه ندیکیان بۆ خوای گهوره به راورد به هه ندیکی تریان توندتره، به گوێرهی نهوه کوفرو گومپراییهی که لییانه وه پروو ده دات.

(۲) _ به لای بنچینهی ئیمان و له خواترسان بپروا بوونه به پێغه مبه ران، چونکه ههه که سیك بپروا به پێغه مبه ر بکات، نهوه بپروای به نهوه خوايهش ههیه که پێغه مبه رانی نار دوهه، بپروای به هه موو نهوه شه ریه تانهش ههیه که خوای گهوره بۆی دابه زاندوون، بپروای به هه موو کتیبه کانیاان ههیه، بپروا بوون به پێغه مبه ران، بپروا بوون به خوای گهوره، بپروا بوون به و کتیبانهی دایبه زاندوون، بپروا بوون به ههه موو نهوانهی که هه والی پێداوین له خو ده گریت، به پێچه وانهی نهوه که سهی که ئیمانی به پێغه مبه ران نییه، نهوه که سه نه گهه چی بانگه شهی دۆستایهتی خوای گهوره ش بکات، به لام له راستیدا ته نهها دۆستی شهیتانه، چونکه که کوفر به پێغه مبه ران ده کات نهوه کوفریشی به هه موو نهوه کتیبانه کردوه که بۆیان دابه زیوهه. له راستیدا نهوه ره تدانه وهی بۆ نهوه که سانی که بانگه شهی دۆستایهتی خوای گهوره ده کهن، له کاتیک دا شوینکه وتووی راستی پێغه مبه ران نیین، ده لاین: ئیمه ههچ پێویسته کمان به پێغه مبه ران نییه، ئیمه زانیمان و به خوای گهوره گه یشتین، پێویستمان به پێغه مبه ران نییه، له نهوانهی ده لاین پێغه مبه ران ته نهها بۆ خه لکی ناساین، به لام ئیمه تاییه تین، هه شیا نه ده لاین: ئیمه تاییه تی تاییه تین، باشه چۆن وهلی و دۆستی خوای گهوره نه له کاتیکدا ده لاین: ئیمه پێویستمان به پێغه مبه ران نییه، ده لاین: ئیمه خوای گهوره ده ناسین و، به بی واسیتهی پێغه مبه ران پیتی ده که یین.

توگري نه وهش بپروا هيتانه به کوتاهه ميني پيغه مبه ران موحه معد ﷺ (۱)، چونکه نيمان هيتان راست و دروست به کوتاهه ميني پيغه مبه ران، نيمان هيتان به هر هه موو پيغه مبه ران و کتیبه کانی خوی گه وره له خو ده گريت (۲).

(۱) _ هر که سيک نيمان راست و دروست به پيغه مبه ری خوا ﷺ بينيت، نه وه نيمان به هر هه موو پيغه مبه رانیش هه يه، چونکه کوتاهه ميني پيغه مبه رانه و، به راستدانه ری هه موو پيغه مبه رانه _ عليهم الصلاة والسلام _، هر که سيکيش کوفر به پيغه مبه ر ﷺ بکات، نه وه کوفری به هر هه موو پيغه مبه رانیش کردوه، وه کو جووله که و گاواره کان که بروايان به پيغه مبه ر ﷺ نييه، نه مانه به هر هه موو پيغه مبه ران کافرن تا نه و پيغه مبه رهش که بانگه شعی شوينکه وتنی ده که ن، گوايه بروايان پي هه يه، له راستيدا نه وان کوفريان به و پيغه مبه ره کردوه.

(۲) _ چونکه کوتاهه ميني پيغه مبه رانه و کتیبه که شی به سهر کتیبه کانی پيش خزیدا زاله، لابه ريانه، کتیبی حوکمداره، نه و کتیبه يه که کتیبه کانی پيش خوی لبردوه، که و بو هر که سيک نيمان به م پيغه مبه ره و به م قورپانه نه هيتيت، بينگومان به هر هه موو پيغه مبه ران کوفری کردوه، نه گهر چی بانگه شعی نه وهش بکات که بروای پييانه، چونکه هر که سيک نکولی له يه ک پيغه مبه ر بکات، نه وه نکولی له هر هه موو پيغه مبه ران کردوه، چجای نه و پيغه مبه ره ی نکولی لی ده کات چاکتريني پيغه مبه ران و کوتاهه ميني پيغه مبه ران و به راست دانه ری هر هه موو پيغه مبه ران بيت. که سانیک له نيوان خواو پيغه مبه رانيدا جياوازی ده که ن، بويه هر که سيک جياوازی بخاته نيوان خواو پيغه مبه رانیه وه و، نيمان به هه نديکيان بينی و کوفر به هه نديکيان بکات، بينگومان کافره، له م باره وه خوی گه وره ده فه رمويت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا (۱۵۰) أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا

الذکوة من ذواتها (۱۵۱) والذکرین آمنوا بالله ورسوله ولم یفرقوا بین احد منهنم اولیک سنون
 ذواتهم الحور لهم وکان الله لهموراً رحیمًا (۱۵۲) ﴿النساء: ۱۵-۱۵۲﴾ واته: به پاستی
 نهوانه بی باوه پن به خواو پیغه مبه ره کانی و ده یانه وی جیاوازی بخه نه نیتوان خواو
 پیغه مبه ره کانی وه ده لئین باوه پ به هه ندیک (له پیغه مبه ران) ده هینین و باوه پ ناهینین
 به هه ندیکی تریان و ده یانه وی له و نیتوانه دا پیگه یه ک بده نه بهر نا نهوانه به پاستی بی
 باوه پی تهواون و ناماده مان کردوه بو بی باوه پان سزایه کی پیسواکه رو نهوانه ی
 بهروایان هیناوه به خواو پیغه مبه ره کانی و هیچ جیاوازیه کیان نه خسته نیتوان هیچ کام
 له و پیغه مبه رانه نا نهوانه له داهاتودا خوا پاداشتیان ده داته وه و خوا هه میشه لی
 بوورده ی میهره بانه.

بندوبه تی کوفرو دوو بویوش: بریتیه له کوفر کردن به پیغه مبه ران و به و کتیبه ی
 میناویانه، نانه مه نه و کوفره یه که خاوه نه که ی له پوژی دوایدا به شایسته ی سزا
 ده بیت (۱): خوی گه وره له قورنانی پیروزدا پی پی راگه یاندوین که هیچ که سیک سزا
 نمانت، مه گور پاش نه وه ی که په یامه که ی خوی گه وره ی پی ده گات (۲)، له م باره وه
 ده نه رمویت: ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ [الإسراء: ۱۵] واته: نیمه مه رگیز
 مزی (به نده کان) ناده ین مه تا پیغه مبه ر نه نیرین (بویان).

(۱) چونکه کافران دوو به شن، هندیکیان له ناوه پوک و پووکار دا کافرن، نه م
 به یه بریویان به پیغه مبه ران نییه، یان باوه ریان به هندیکیان نییه، به شتیکی تریشیان
 به ناوه پوک وه کافرن نه ک به پووکار، نه م به شه بریتین له و دوو پووانه ی که به پووکار
 نیمان ده رده بپن و، له ناوه پوک ی خویانه وه کافرن، نه م به شه له و کافرانه خراپترن که
 بقدر به ناشکرا کافر بوونی خویان ده رپرپوه، چونکه نه وانه ی که به ناشکرا کافر بوونی
 خویان ده رپرپوه به دوزمنی خواو پیغه مبه ر که ی ناسراون، نیترو وه کو کافر مامه له یان
 له گال ده کری، به لام نه وان کافر بوونی خویان له ناوه پوک ی دلی خویاندا شاردوته وه و،
 به بدوکاریش خویان وه کو بریوادار پیشانی داوه، فیلیان کردوه، بویه نه وانه ی که
 نه یانناسیون فریویان پی ده خون، له راستیدا زیانی دوو پووان بۆ سه ر نیسلام له
 مه سو شتیکی تر توندتره.

(۲) بویه خوی گه وره له پوژی قیامه تدا سه رزه نشتی کافران ده کات و
 ده نه رمویت: ﴿إِنَّمَا يَأْتِكُم نَذِيرٌ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾
 نیا پیغه مبه رتی ترسینه رتان بۆ نه هاتوه؟ گوتیان: به لی بۆمان هاتوه به لام
 به نۆمان ده خسته وه، پیمان ده گوت خوی گه وره هیچی نه ناردوته خواره وه، به
 پیغه مبه رانیشیان ده گوت: ﴿إِن أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ نیتوه به س له گومراییه کی
 گرده بان، پیغه مبه رانیان به گومرا داده نا _ داواکارین خوی گه وره بمانپار تیزیت _ له

نایه تیکی دیکه دا خوی گوره پنیان ده فہرمویت: ﴿اَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ
 آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ
 [الزمر: ۷۱] واتہ: ﴿اَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ﴾ نایا پیغہ مبرانتان له خوتان بز نہان
 ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ﴾ کہ نایہ تہکانی پەرور دگارتان به سہردا بخوینتہ ورہ
 ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ﴾ وه بتانترسینن ﴿لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا﴾ له گہ یشتنتان به م پوڈہ ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾
 ده لئین: به لئ (هاتن ناگاداریان کردین) ﴿وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ به لام بریاری سرا
 دراوه ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ به سہر (ئیہمی) بی باوہ پاندا. له م نایہ تہدا خوی گوره بتوی
 پوون کردوینہ تہ وه کہ نہوان له پوڈی قیامہ تدا دانی پیدادہ نئین کہ پیغہ مبران به یامی
 خویان پیراگہ یاندوون، هیچ به ہانہ به کیان نییہ، چونکہ خوی گوره ستم له هیچ
 کہ سیك ناکات، بویہ نہ گہر بانگہ وازی پیغہ مبرانیان پیغہ گہ یشت بیت نہوا به لگہ یان
 له سہر دانامہ زریٹ، خوی گوره سزای هیچ کہ سیك نادات مہ گہر نہوانہ ی کہ به لگہ
 بانگہ وازیان پیگہ یشت بیت، له م بارہ وه خوی گوره ده فہرمویت: ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِيْ
 حَتَّىٰ نُبْعَثَ رَسُوْلًا﴾ [الإسراء: ۱۵]، کہوا بسو نہ ہلی فہ ترہ و مندالانی موشریک
 ہاوبہ شدانہ ران، نہوانہ ی بانگہ وازیان پیغہ گہ یشتوہو له جیہان دابراون هیچ شتیکیان
 نہ بیستوہ، له پوڈی قیامہ تدا کاروباریان به دەستی خوی گوره یہ.

مهروه ما خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنُّبِيِّينَ مِنْ قَبْلِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا (۱۶۳) وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا (۱۶۴) رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا (۱۶۵)﴾^(۱) [النساء: ۱۶۳ - ۱۶۵] واته: به راستی نیته نیگامان بۆ کردووی وهك چۆن نیگامان کرد بۆ نوح و بۆ پیغه مبه ره کانی باشنه و نیگامان کرد بۆ ئیپراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یه عقوب نه وه کانی به عقوب وه عیسا و ئیوب و یونس و هارون و سوله یمان و زه بوریشمان به خشی به داوود وه پیغه مبه رانیک بیگومان به سه ره اته کانیمان گپراوه ته وه بۆت وه پیغه مبه رانیک به سه ره اته کانیمان نه گپراوه ته وه بۆت وه خوا قسه ی کرد له گه ل موسا به قسه کردن پیغه مبه ران (مان ناردوه) که مورده دهرن و ترسینه رن بۆ نه وه ی بۆ خه لکی نه بیئت به لگه به سه ر خوا وه دوا ی (ناردنی) پیغه مبه ران وه خوا هه میشه زالی کار دروسته .

(۱) _ پیویسته ئیمان به هر هه موو پیغه مبه ران بینین، له یه که میانه وه تا کرتاهه مینیان، نه وانه ی خوی گه وره ناوی بردون و، نه وه شی که ناوی نه بردون، چونکه خوی گه وره کۆمه لیک لی باسکردون وه کو نه وه ی له م نایه ته دا هاتوه: ﴿وَرَبُّكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (۸۳) وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ (۸۴) وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ (۸۵) وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ (۸۶)﴾ [الأنعام: ۸۲-۸۶] واته: نه و (به لگانه) به لگه ی نیته بوون که دابوومان به ئیپراهیم له به ران به ر که له که یه وه هر که سیك بمانه ویت پله و پایه ی به رز ده که یه وه به راستی به دره دگارت کار دروستی زانایه و ئیسحاق و (له ئیسحاقیش) یه عقوبمان

پس به خشى رینمونیی همویمان کرد وه له وه و پیش رینمونیی نوو حیسمان کرد
 له نه وه گانی نوح داوود و سوله یمان و نه یوب و یوسف و موسا و هارونمان (هئ
 نمونیی کرد) نا به و چه شنه پاداشتی چاکه کارانی ده دهینه وه و زه کریاو به حیو
 عیسا و نیلیاس هر یه که له مانه له چاکه کاران بوون وه نیسماعیل و یه سع و یونس و
 لوط هر یه که له مانه ریزمانداون به سهر همووخه لکیدا. ته ماشا ده که بن خوی
 گوره نه م پیغه مبه رانه ی ناو بردوه، نیمه نیمان به و پیغه مبه رانه دینین که خوی
 گوره ناوی بردوون و، نیمان به وانه ش دینین که ناوی نه بردوون، خوی گوره
 ده فهرمویت: یه که مینی پیغه مبه رانیش نووچه _ علیه السلام _ که یه که م پیغه مبه
 بووه بؤ دانیشتوانی سهر زه مین، بؤیه خوی گوره ده فهرمویت: پاش پوودانی
 شیرک نوح _ علیه السلام _ یه که م پیغه مبه ر بووه بؤ دانیشتوانی سهر زه مین، شیرک
 هاوبه ش دانان سهره تا له نیو قه و می نووحدا بلاو بؤوه، کاتیک وه لی و پیاوچاکانی
 خویان په رست، په یکه ره کانیاں دروست کردو ده ستیان دایه په رستنیان، له و کاتوه
 شیرک و هاوه لپه رستی په یدا بوو، بؤیه خوی گوره نووچی _ علیه السلام _ بؤ
 ناردن، پیشتریش له سهر دینی ناده م _ علیه السلام _ بوون، پیغه مبه رانیاں تیدا بوو،
 فیریاں ده کردن و، رینوینیاں ده کردن، یه کتا په رست بوون، له راستیدا شیرک و
 هاوبه ش دانان له نیو قه و مه که ی نووحدا بلاو بؤوه، شاهیدیش له نایه ته که بریتیه له
 بوون کردنه وه ی حکمه ت له ناردنی پیغه مبه ران، بؤیه خوی گوره له م نایه ته دا
 ده فهرمویت: ﴿رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾ نا
 نه مه یه دانایی و حکمه ت له ناردنی پیغه مبه ران، بؤوه وه ی له پؤژی قیامه تدا هیج
 که سیک به هانه نه هینیته وه، بلیت: نه په یامی خوام پیگه یشتوه و، نه دینیکبشم
 پیگه یشتوه، بؤیه خوی گوره به ناردنی پیغه مبه ران به هانه ی برین.

خوای گوره دهریاره ی نه هلی دۆزه خ ده فه رمویت: ﴿كُلَّمَا أَلْقَىٰ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلْتَهُمْ خَزَنَتُهُمْ أَنَّمَا يَاْتِكُمْ نَذِيرٌ﴾ (۸) قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿۹﴾ [الملك: ۸-۹] واته: هر کاتی دهسته یه ک فری بدرتنه نارنوه دهرگاوانه کانی دۆزه خ پرسیاریان لیده که ن ئایا پیغه مبه ریکی ترسینه رتان بۆ نه مانوره ده لئین با بۆمان هاتوو به لام به درۆمان ده زانی، و ده مانگوت (پیی) خوا هیچی نه نارنوته خواره وه ئیوه به س له گومراییه کی گوره دان.

له م ئایه ته دا خوای گوره هه والی پیداوین که دهسته یه ک فریدرانه دۆزه خه وه و دانیان به وه دا نابوو که ترسینه ریان بۆ هاتبوو به لام نه وان به درۆزنیان دانا بوو، نه مه نامازه به بۆ نه وه ی که هیچ که سیک فری نادرته دۆزه خه وه مه گه ر نه و که سه ی که پیغه مبه ری ترسینه ری به درۆزن دانا بی^(۷).

(۱) له م ئایه ته دا خوای گوره بۆی پوون کردینه ته وه که نه وان دانی پیدا نه نین ی به لگه یان له سه ر دامه زراوه و، پیغه مبه رانیان بۆ هاتوو، په یامی خویان پیی رگه باندوون، به لام به درۆیان داناون، له م باره وه خوای گوره ده فه رمویت: ﴿قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا﴾، نکولیشیان له نیگا و وه حی خوای گوره کردو، گوتیان: ﴿وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ خوای گوره هیچ نه نارنوته خواره وه، ئیوه نه ی پیغه مبه ران ته نها له گومراییدان، هیچ ریئوینییه کتان به لاره نییه.

(۲) خوای گوره له و ئایه ته ی سه ره وه دا ده فه رمویت: ﴿قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ [الملك: ۹] ده لئین: پیغه مبه رمان بۆ هاتوو به لام به درۆمان ده زانی، و پیمان ده گوت خوای گوره هیچ نه نارنوته خواره وه ئیوه به س له گومراییه کی گوره دان، له هه مان ئایه ته دا هاتوو: ﴿وَتَالْوَالُو كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْمَلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ (۱۰) فَأَعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ فَنَسَخْنَا لَأُصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿۱۱﴾ [الملك: ۱۰-۱۱] واته: ده لئین نه گه ر قسه ی (پیغه مبه ران) مان بیستایه یان تیبگه یشتینا یه نه مرق له هاوپی یانی دۆزه خ نه ده بوین ئیتر پیی دانیان نا له گونا هه کانیان که وا بوو دووری له میهره بان ی خوا بۆ هاوپی یانی دۆزه خ.

خوای گوره به ئیبلیس دهفه رمویت: ﴿لَأْمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ﴾^(۱) | ص: ۸۵ | واته: به راستی دۆزه خ پر ده که م له تو (نه وه کانت) و نه وانسی (له ئاده میان) شوینت ده که ون تیکرا.

خوای گوره پیی راگه یاندوین که دۆزه خ به ئیبلیس و شوینکه وتوانی پر ده کات، جا که به نه وان پر بوو ئیتر که سی تر ناچیتته نیوی^(۲) ئیتر ده زانریت هبی که س ناچیتته دۆزه خ وه مه گه ر شوینکه وتوانی شه یتان^(۳)

(۱) _ ئه مانه دۆستانی ئیبلیس، که شوینی ئیبلیس ده که ون، ئه وان دۆستانی ئیبلیس و، له رۆژی قیامه تدا له گه لیدا ده چنه دۆزه خ وه، له سووره تیکی دیکه شدا خوای گوره ده فه رمویت: ﴿لَأْمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ [هود: ۱۱۹] واته: ﴿لَأْمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ که سویند به خوا دۆزه خ پر ده که م ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ له جنۆکه و له ئاده می هه موو پیکه وه، که وا بوو ئاگری دۆزه خ مالی ئیبلیس و نه وانسی که شوینی ده که ون، به هه شتیش مالی پیغه مبه ران و شوینکه وتوانیانه.

(۲) _ مه به ستی مانه وه ی هه تا هه تابه له دۆزه خدا، ئه گینا پیده چی که سانی که شوینکه وتوانی پیغه مبه ران که خاوه ن سه رپیچین بچنه دۆزه خ وه، به لام به هتا هه تایی تیایدا نامیننه وه.

(۳) _ مه گه ر نه و که سانه ی که به ته واوی شوینی شه یتان که وتبن، ئه مانه به هتا هه تایی ده چنه دۆزه خ وه، یان هه ندی شوینکه وتنی شه یتانی هه یه، بویه ده چیتته دۆزه خ وه به و نه ندازه یی که شوینی شه یتان که وتوره.

نه‌مه‌ش به‌لگه‌یه له سه‌ر نه‌وه‌ی که بی‌تاوانان ناچنه دۆزه‌خه‌وه، چونکه له‌و که‌سانه‌یه که نه‌شوینی شه‌یتان که‌وتوه‌و، نه‌تاوانیشی هه‌یه^(۱) نه‌مه‌ی که پیشتر نامازه‌ی پیدرا به‌لگه‌یه له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که هیچ که‌س ناچیته دۆزه‌خه‌وه مه‌گر نه‌و که‌سانه‌ی که به‌ناردنی پیغه‌مبه‌ران به‌لگه‌یان له سه‌ر دامه‌زراوه^(۲).

(۱) _ لایه‌نیکی سییه‌میش هه‌ن، نه‌شوینکه‌وتووی شه‌یتان و نه‌ئیمانداریشن وه‌کو مندالانی نه‌بالغ، که‌سانیک که به‌هیچ شیویه‌ک په‌یامی ئیسلامیان پی نه‌گه‌یشتبیت، که‌سانی شیت که عه‌قل و ژیریان نییه، نه‌مانه لایه‌نیکی سییه‌من که نه‌کوفریان لیه‌شاهه‌ته‌وه‌و، نه‌ئیمانیشیان هه‌بووه.

(۲) _ هر که‌س به ناردنی پیغه‌مبه‌ران به‌لگه‌ی له‌سه‌ر دامه‌زرا بیت، نه‌گینا نه‌و که‌سانه‌ی که به‌لگه‌یان له‌سه‌ر دانه‌مه‌زراوه وه‌کو نه‌وانه‌ی که به هیچ شیویه‌ک په‌یامی ئیسلامیان پی نه‌گه‌یشتوه‌و، مندالانی نه‌بالغ و، که‌سانی شیت که عه‌قل و ژیریان نییه، نه‌مانه ناچنه دۆزه‌خه‌وه، چونکه تاوانیان نییه.

به شیک

ته‌واوکردنی مانای نه‌وهی پیشتری تیدایه

که سانیک ئیمانیاں به پیغه‌مبه‌ران هه‌یه ئیمانیکي (مُجَمَّل) واته: ئیمان‌که‌یان قوئل نه‌بۆته‌وه به ناخیاں، به‌لکو ئیمانیکي ساده‌یان هه‌یه (عاماً جَمَلًا) ^(۱) به‌لام سه‌بارهت به ئیمانی وردی ته‌واو (المُفَصَّل): پیده‌چی زۆرێک له‌وهی پیغه‌مبه‌ران هیناویانه پیری که‌یشت بیټ و ^(۲)،

(۱) _ ئیمان هینان به پیغه‌مبه‌ران جیاوازه، ئیمانی که‌سانی ئاسایی له ئیمانی زانایان جیاواز تره، چونکه زانایان وهرده‌کاریه‌کان ده‌زانن، شتانیک ده‌زانن که نه‌فامان نایزانن، بۆیه نه‌وهی له‌سه‌ر زانا واجب ده‌بێ زۆر زیاتره له‌وهی که له‌سه‌ر که‌سی ئاسایی واجب ده‌بێ، چونکه زانا وهرده‌کاریه‌کان ده‌زانیت، به‌لام نه‌فام زانینیکی گشتی هه‌یه، بۆیه به نه‌ندازه‌ی زانینه‌که‌ی خۆی ئیمانی هه‌یه.

ئیمانی (عام مجمل): واته ئیمانیک به‌گویره‌ی نه‌و ئیمان هینانه‌ی که له‌ فەرمووده‌که‌ی جبریلدا هاتوه.

ئیمانی (مفصل): واته ئیمان به‌وه‌ی که له‌ قورئانی پیرۆزه و فەرمووده‌کانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ هاتوه، مرقفه‌کانیش له‌م بواره‌دا جیاوازن.

(۲) _ واته: فیر بوهو، زۆرێک له‌وانه‌ی که پیغه‌مبه‌ران هیناویانه ده‌زانیت، بۆیه بازنه‌ی ئیمانی له‌ که‌سانی ئاسایی فراوانتره، خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ [فاطر: ۲۸] واته: به‌پاستی له‌ ناو به‌نده‌کانی خوا دا ته‌نبا زانایان (وه‌ک پیویست) له‌ خوا ده‌ترسن. که‌وا بوو ترسیان له‌ خوا له‌ترسی نه‌فامان زیاتره، نه‌گه‌ر چی نه‌فامانی موسلمان ئیمانیاں به‌خوا هه‌یه‌و، له‌ خواش ده‌ترسن به‌لام ترسانیاں له‌ خوا له‌ ترسانی.

هەندیکى دیکەشى پى نەگە یشتوبیت، بۆیە ئیمان بەوانە دینیت که له پێغه مبه رانه وه پى گە یشتوه، نه وه شى که پى نەگە شتوه نایزانیته و، نه گەر پى بگات ئیمانی بو دینیت^(۱)، به لام ئیمانی هیناوه به وانەى که پێغه مبه ران هیناویانه ئیمانیکی گه نرا، بۆیە نه وه که سه نه گەر کار به وانە بگات که زانیویه تی خوی گه و ره فه رمانی بیکه و ره، له گه ل ئیمان و له خواتر سانی خۆیدا نه وا له وه که سانه هه ژمار ده کریت که ره ل و دوستی خوان^(۲)، به نه ندازه ی ئیمان و له خوا ترسانه که ی خوی وه لایه ت و بزستایه تی خوی گه و ره ی ده بیته^(۳)

(۱) به لى، نه و ئیمان به وانەى پى گە یشتوه دینیت، هه روه ها ئیمان به وانە ش نینیت که پێغه مبه ران هیناویانه، به م نه گە یشتوه و نایزانیته، چونکه هیچ که س توانای فیر بوون و تینگه یشتنى هه موو زانستی نییه، به لام ئیمانی ووردی ته واو ته واوی هه یه به هه موو نه وانەى پى گە یشتوه، ئیمانیکی گشتیشی هه یه به هه موو نه وانەى پى نه گە یشتوه، که سی ئیماندار به م جوړه یه.

(۲) به لى، نه گەر به زانسته که ی کرده وه بگات، له گه ل ئیخلاص و خو ساغ کردنه ی بۆ خوی گه و ره، نه وا دوستی خویه.

(۳) وه کو پیشتر ناماژه ی پیدرا ئیمانداران له دوستایه تیدا جیاوازن، هه ندیکیان له هەندیکى تریان به رزترن، له م باره وه خوی گه و ره ده فه رمویت: ﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ أَنفَا بِكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾ [مجادلة: ۱۱] واته: خواش پایه ی نه وه که سانه به رز ده کاته وه له ئیوه که به وایان هیناوه وه نه وانەى که زانستیان پى به خشراره به چاند په به ک (په یان به رز ده کاته وه)، هه روه ها خوی گه و ره ده فه رمویت: ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ [الزمر: ۹] واته: (نه ی موحه ممه د ﷺ) بلى نایا نه وانەى ده زانن په کسانن له گه ل نه وانەى که نازانن، هه روه ها خوی گه و ره ده فه رمویت: ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [الرعد: ۱۹] بیکومان هه ر نه وانە بیر ده که نه وه که خاوه نی ژیرین.

نهوش که زانینی له باره وه نییه و به لگه ی له سهر دانه مه زراوه پیتی، خوای گه وره به سهری نه سه پاندووه که ده بی بیزانیت و نیمانی ووردی ته وای (المفصل) ی پی بینیت^(۱)، بویه له سهر وازلیهینان و نه کردنی سزا ندریت، به لام که مالی دوستایه تی خوای گه وره ی له دست ده چیت به نه ندازه ی نه وه ی که له دهستی چوره له عیلم و زانیاری و عه مه ل^(۲).

نیتر نه و که سه ی که هه موو نه وانه ده زانیت که بو پیغه مبه ران هاتووه و، نیمانی پیتهیناوه، نیمانیک ی ووردی ته وای (المفصل) تیر و ته سه ل، بیگومان نیمان و دوستایه تیه که ی بو خوای گه وره کاملتر و ته وای تره، له چاو نه و که سه دا که نه وانه ی به ووردی و دریزی نه زانیوه و، به ووردی کاری پی نه کردووه، به لام هه ر دوکیشیان هه ر وه لی و دوستی خوای گه وره ن^(۳).

(۱) _ نه و که سه ی که زانستیان پی نه گه یشتوه و به لگه یان له سهر دانه مه زراوه و، په یامی خویان پی نه گه یشتوه و، هیچ سه پاندنیکیان له سهر نییه، چونکه پیتی نه گه یشتوه و نه یزانیوه، نه و که سه له بهر نه زانینه که ی عوزو به هانه ی وهرده گریت، چونکه له توانیدا نییه نه زانینه که ی لا به ریت، هیچ شتیکی نه بیستوه و، هیچ که سیکیش نه بوه پیتی راگه یه نیت و، به دابراوی له جیهان ژیاوه.

(۲) _ هه روه ها که سه ی ناسایی نیسلامیان پیگه یشتوه و، به لام نه ووردی کاریه ی نازانن که زانایان ده یزانن، نه و زانایانه ی که کار به زانسته که یان ده که ن، بو خوای گه وره دلسوزن بیگومان له و که سه ناسایانه پله به رترن که وورده کاریه کان نازانن.

(۳) _ هه ر دوکیان وه لی و دوستی خوای گه وره ن، چونکه نیماندری له خوا ترسن، به لام له پوی زوری و که می نیمان و له خواترسانه وه جیاوازیان هه یه، بویه لای خوای گه وره له پله شدا جیاواز ده بن.

جیاوازی له پیشتری و پیشه‌کیتی نه‌هلی به‌هشت له پله‌دا؛

به‌هشت چند پله‌یه‌کد جیاوازی له پیشتری و پیشه‌کیتیان ه‌یه به شیوه‌یه‌کی
 به‌رچاو، وه دۆستانی ئیماننداری له خواترسی خوی گوره له و پلانه‌دان به گویره‌ی
 جیاوازی ئیمان و ته‌قوای ه‌ر یه‌کیکیان^(۱)

(۱) _ خوی گوره ده‌فه‌رمویت: ﴿هُم دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ [آل
 عمران: ۱۶۳] واته: (چاکه کاران و خراپه کاران) خاوه‌نی چند پله‌یه‌که جیاوازن لای
 خوار و خوا بینایه به‌وه‌ی که ده‌یکه‌ن، ئیتر به‌هشتیش پله‌گه‌لیکه‌و ه‌ر پله‌یه‌کیش
 نه‌هلی خوی تیدا نیشته‌جی ده‌بیّت، که پی‌ی شایسته بوون، ه‌ه‌موویان له یه‌ک پله‌دا
 نین، ه‌روه‌ها دۆزه‌خیش _ په‌نا به‌خوا _ خانه‌خانه و چین‌چینه، خوی گوره
 ده‌فه‌رمویت: ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَجِدَهُمْ نَصِيرًا﴾ [النساء: ۱۴۵]
 واته: (بابزانن) دوو پوهه‌کان له خانه‌و ته‌به‌قی ه‌ره ژیره‌وه‌ی ناگردان و ه‌رگیز پزگار
 که‌ریکت بو‌نه‌وان ده‌ست ناکه‌ویّت. که‌وا بوو به‌هشت پله‌پله‌یه، بو‌پله‌پله‌یه؟
 چونکه کرده‌وه‌ی خه‌لکی نیوی جیاوازه، خوی گوره سته‌م له هیچ که‌س ناکات و،
 ه‌ر که‌سێک له شوینیکدا داده‌نیّت که کرده‌وه‌که‌ی به‌و شوینه شایسته‌ی ده‌کات، بو‌یه
 به‌گویره‌ی کرده‌وه‌کانی خو‌یان پله‌یان له به‌هشتدا جیاواز ده‌بیّت.

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصَلُّهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا﴾ (۱۸) وَمَنْ أَرَادَ الْأَجْرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا (۱۹) كَلَّا بُدُ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا (۲۰) انظر كيف فضلنا بعضهم على بعض وللآخرة أكبر درجات وأكبر تفضيلاً (۲۱) ﴿(۱) [الإسراء: ۱۸-۲۱] واته: هر که سیتک ته نها زنیانی دونیای بوی له م (دونیایا) دا نوو پتی ده دین نه وهی بمانه وی بۆ هر که سیتک له پاشان دۆزه خمان بۆ سازداوه ده چیته ناوی به لومه کراوی و ده رکراوی له میهره بانای خوا هر که سیتکیش مه به سنی پۆزی دواپی بیت و هه ولی بۆ بدات به و جۆره ی شایسته ی نه وه وه باوه پرداریش بیت تا نه وانه کرده وه و هه ول و تیکۆشاینان و هر گیراوه ده به خشین به هه مووان نه وانه (ک) هر دونیایان ده وی) و نه وانه (ی که پۆزی دواپیان ده وی) له به خشنی په روه ردگارت (له م دونیایه دا) بیگومان پۆزی و به خشراوی په روه ردگارت قه ده غه کراو نه بووه (ئی موحه ممد ﷺ سه رنج بده چۆن (له دنیادا) باوی هه ندیکمان داوه به سر هه ندیکیاندا وه بی گومان پله کان له پۆزی دواپیدا گه وره تره باوی هه ندیکیان به سر هه ندیکیان گه وره تره .

(۱) _ خوای گه وره له دنیادا له پۆزی و هیز و توانا و شتی دیکه شدا هه زاری و ده وله مهنی خستوته نیوان به ندهکانی و خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿كَلَّا بُدُ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا﴾ هیچ که سیتک توانای قه ده غه کردنی به خشینی خوای گه وره ی نییه، پیغه مبه ری خوا ﷺ له فهرمووده یه کدا که نیما می بوخاری و مسلم ده یگپرنه وه ده فهرمویت: ((اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِي لِمَا مَنَعْتَ)) واته: ((په روه ردگارا رینگر نییه بۆ نه و شته ی تو ده بیبه خشی و، به خشه ریش نییه بۆ نه وه ی تو ده یگپرنه وه))، خوای گه وره له دنیادا به خه لک ده به خشنی، له وه شدا جیاوازیان له نیواندا ده کات، به تیکرای مرقایه تی ده به خشنی، نه گه رچی کافریش بن، جا نه گه ر که سیتک ته نها دونیای بویت، بیگومان خوای گه وره ناره نووی

هار چی بکات پیی ده به خشی، له و باره وه خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوفَّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ [هود: ۱۵] واته:
 هر که س ده به ویئت جوانی و پازاوهی ژیا نی دنیا ئیتمه (به ره می) کرده وه کانیا ن به
 توار پیی ده ده بین تیایدا و نه وان له م ژیا نه دا که م و کو پی یان له گه ل ناکریت. بویه
 به لای کافران وه چه ند زانستیکی زور و هیز و توانای زور ده بینیت که به لای
 موسلمانان وه نییه، چونکه به پیچه وان وه ئیمانداران پوژی دویان ده ویئت، دنیا یان
 ره کو خودی خوی ناویت مه گه ر به نه اندازه ی نه وه ی که به پوژی دویان بگه به نیئت،
 به لام نه وان خودی دنیا یان ده ویئت، پوژی دویان ناویت، بویه نه گه رچی به ته واوی
 دنیا یان پیدراوه، به لام له پوژی قیامه تدا له به هشت بیبه ش ده بن، خوی گه وره
 له باره وه ده فه رمویت: ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا
 وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ [هود: ۱۶] واته: نه وان که سانیکن له پوژی دویان هیچیان بو
 نییه جگه له ناگروه نه وه ی کردوویان له دنیا دا پوچ و بی به ره م بووه و هرچیان
 کرد به رده وام بوو به هیچ. خوی گه وره دنیا ی پیدان، بو ی فه راهم کردوون،
 داواکاریه کانی بو جیبه جی کردن، به لام له به ر نه وه ی پوژی دویان نه ویست هیچ
 به شکیان تیدا نه بوو _ په نا به خوا _، دنیا ش هیچ سو دیکیان پیی ناگه به نیئت،
 ﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا﴾ لیره دا
 نه ماشا ده که این خوی گه وره ده فه رمویت: هر که سیکن مه به سستی پوژی دویان بوو
 بینت، هه ولی بو بدات، نه ک ته نها پوژی دویان بویت هه ولی بو نه دات، ته نها ویستن
 به س نییه، به لکو پیویسته به نه نجام دانی کرده وه ی چاک هه ولی بو بدات و له هه مان
 کاندئا ئیمانداریش بیئت، که وا بوو دوو مه رچی هه به: هه ولی بو بدات و ئیمانداریش
 بینت، باوه پی به هه مو نه وان هه بیئت که پیویسته باوه پیا ن پیی به هیز بی، باوه پی به

پاداشت و به به هشت و ناگره بیت، نه و کاته خوی گوره ده فهرمویت: نا نه وان
 کرده وه و تیکوشانه که یان و هرگیراوه، خوی گوره کرده وه کانیا و هرده گریت، و نسی
 ناکات، ﴿كُلَّا نُمَدُّ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ﴾ به هم مووان ده به خشین، نیمانداران و کافران ﴿وَمَنْ
 عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا﴾ له به خشسی په روه ردگارت له م دنیا په ده،
 بیگومان یوزی و به خسرایی په روه ردگارت قه ده غه کرا و نه بووه، ﴿انظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا
 بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا﴾ سه رنج بده چون له دنیا دا
 باوی هندیگمان داوه به سهر هندیکیاندا وه بی گومان پله کان له یوزی دوا پیدا
 که وره تره وه پیشخستنی هندیکیان به سهر هندیکیان که وره تره .

لنبره دا خوی گه وره بۆی پوون کردوینه ته وه به وانه ده به خشیت که دونیایان ده وینت و به وانه ش ده به خشیت که پۆژی دوا بیان ده وینت، بیگومان به خشینی پوره ردگار له هیچ که سیک قه ده غه کراو نه بووه، نه که سانی چاک و، نه که سانی خراپیش^(۱).

ههروه ها خوی گه وره بۆی پوون کردوینه ته وه که وانه هلی پۆژی دوا بی جیاوازی له پیشتری و پیشه کیتیان (التفاضل) یان تیدایه زۆر زیاتر له وهی که نه هلی دنیا جیاوازی له پیشتری و پیشه کیتیان (التفاضل) هیه، پله کانیسی له پله کانی دنیا گه ورتره^(۲).

(۱) _ واته: نه له که سانی چاک و نه له که سانی خراپیش قه ده غه کراو نییه، خوی گه وره به ئیماندارو کافریش ده به خشیت، باشه کی کافران پۆزی ده دات؟ خواردن و خوارده نه وه یان پی ده به خشیت، توانای خوشگوزهرانی و نه م داهینانان یان ده داتی؟ بیگومان خوی گه وره یه، ههروه ها کی ئیمان و یه قین و کرده وهی چاک به ئیمانداران ده به خشیت و، له دونیا شدا له شته خوش و به له زه ته کانی دنیا و، مال و سهروه تیان پی ده به خشیت، بیگومان خوی گه وره یه، له دنیا دا به مان و به وانیش ده به خشیت، له وانه شدا له دنیا دا جیاوازیان هیه، به لام بیگومان پله کان له پۆژی نوایدا گه ورتره و باوی هه ندی که س به سه ر هه ندیکی تریشدا گه وره تره.

(۲) _ نیوان هه ر دوو پله یه ک به نه ندازه ی نیوان ئاسمان و زه ویه وه کو نه وهی بینه مبه ری خوا ﷺ فه رموویه تی.

هروه‌ها ریزدانی هندی له پیغه مبه‌رانی _ علیهم الصلاة والسلام _ به‌سره
 هندیکیاندا بۆ پوون کردوینه ته‌وه، به هاوشیوهی ریزدانی هندی به‌نده کالی لیکه
 خوی به‌سره هندیکیاندا^(۱)، له م باره‌وه ده‌فرمویت: ﴿تِلْكَ الرِّسَالُ فَضَّلْنَا بَعْضُنَهُمْ عَلَى
 بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ
 الْقُدُسِ﴾^(۲) [البقرة: ۲۵۳] واته: نه و پیغه مبه‌رانه‌ی (که باسکران) ریزمان داره به
 هندیکیان به‌سره هندیکیاندا ﴿مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ﴾ له و پیغه مبه‌رانه‌ی وایان به،
 که خوا قسه‌ی له گه‌ل کردوه (به بیّ پرده) ﴿وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ دَرَجَاتٍ﴾ وه هندیکیان
 به‌رزکردوته وه چه‌ند پله‌یه ک ﴿وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْنَاتِ﴾ وه دامان به عیسا
 کوی مه‌ریه‌م چه‌ند به‌لگه‌یه‌کی (موعجیزه‌یه‌کی ناشکرا) ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وه
 پشت گیرمان کرد به فریشته‌ی سرووش (که جبریله)، مه‌لا موحه‌مه‌د مه‌لا صای
 بوخته‌ی ته‌فسیری قورئان.

(۱) _ ریزدار بوونی پیغه مبه‌ران به‌سره یه‌کتیدا، ریزدار بوونی هاوه‌لان به‌سره
 یه‌کتیدا، ریزدار بوونی سه‌رجه‌م ئیماندارانی تر له ئیمان و باوه‌پدا یه‌ک ناست نین
 بویه له پووی قیامه‌تدا پاداشته‌کانیشیان یه‌ک ناست نییه، هروه‌ها پله‌کانیشیان
 چونکه خوی گه‌وره سته‌م له هیچ که‌س ناکات.

(۲) _ پیغه مبه‌ران له نینوان خویاندا پتر ریزو چاکه‌یان به‌سره یه‌کتیدا هه‌ب،
 ﴿مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ﴾ له و پیغه مبه‌رانه‌ی وایان بووه که خوی گه‌وره به‌بی پرده
 قسه‌ی له گه‌ل کردوه، وه‌کو موسا پیغه مبه‌ر _ علیه السلام _، ﴿وَرَفَعَ بَعْضُهُمْ
 دَرَجَاتٍ وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾، ئیتر به‌لای موسا
 پیغه مبه‌روه _ علیه السلام _ شتانیک هه‌یه که به‌لای پیغه مبه‌رانی تره‌وه نییه، به‌لای
 عیسا پیغه مبه‌روه _ علیه السلام _ شتانیک هه‌یه که به‌لای برا پیغه مبه‌رانه‌ی
 دیکه‌یه‌وه نییه، به‌لای موحه‌مه‌دیشه‌وه ﷺ شتانیک هه‌یه که به‌لای هه‌موانه‌وه

نبيه، به لای نبيراهيم پيغه مبهروه _ عليه السلام _ شتانك هيه كه به لای پيغه مبهرانی ترهوه نبيه، پيغه مبهران پتر پيزدار بوون و چاكيان به سهر به كتريدا هيه، به لام پيغه مبهرانی تریش كه پيزو چاكيان له ناست برا پيغه مبهره كانياندا كه مته به سووك ته ماشا ناكريتن و گالته يان پيناكريت، دروست نيه هيج كه سيك به سووك ته ماشاي پيغه مبهران بكات، نه گهر چي پيزو چاكيان له ناست برا پيغه مبهره كانياندا كه متر بيت و، برا پيغه مبهره كانی ديكي له و پيزدارترو چاكتريش بن، له پيزي پيغه مبهران كه م ناكريته وه، بويه پيغه مبهري خوا _ صلى الله عليه وسلم _ نه رمويه تي: ((لا تفضلوني على يونس بن متى)) ريوايه ت؟؟ واته: فه زلي من به سهر يونسي كوري مه تتاي پيغه مبهردا مه دن، بويه جايز نيه له پوي شانازي كردن و به سووك ته ماشا كردنه وه له پيزي پيغه مبهران كه م بكريته وه و به سووك ته ماشا بكريتن. ﴿مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ﴾ هه ندی له و پيغه مبهرانه خوي بي هاوتا قسه ي له گه ل كردوون، جاعدي كوري ديرهم و كه سانك له هاوه لانی به نه با عه مری كوري عه لانیان گوت: ده مانوی نه م نايه ته به م جوړه بخوينيته وه ((مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ)) واته: وشه ي (الله) بكان به (الله) بو نه وه ي نه و مانايه به خشيت كه خوي گوره قسه ي نه كردووه، به لكو موسا _ عليه السلام _ قسه ي له گه ل خوادا كردووه، نه با عه مری كوري عه لانی پي گوت: با من به و جوړه بيخوينمه وه كه تو ده يليت، نه ي چ له و نايه ته ي خوي بي وينه ده كه ي كه ده فه رمويت: ﴿وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ﴾ [الأعراف: ۱۴۲] واته: كاتي موسا گه يشته ژوانگه بو لای نيمه و په روه ردگار ووتوويژي له گه لدا كرد، بويه كاتي به م شيويه وه لامي دانه وه ده ميان به ستراو، ريگه كه يان لي داخرا.

هروهه ما خوی گوره دهه رمویت: ﴿وَرُؤُكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَىٰ بَعْضٍ وَأَتَيْنَا دَاوُودَ زُبُورًا﴾^(۱) [الإسراء: ۵۵] واته: وه په روه ردگارن زاناره به هر چی له ناسمانه کان و له زهوی دایه و سویند به خوا بی گومان باوی هندی له پیغه مبه رانمان داوه ﴿عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ به سه ر هندیکی تریاندا وه زه بوورمان به خشی به داوود.

وفي ((صحيح مسلم)) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ^(۲)،

(۱) _ ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ باوی هندی له پیغه مبه رانی داوه به سه ر هندیکی تریاندا، ﴿وَأَتَيْنَا دَاوُودَ زُبُورًا﴾ وه زه بوورمان به خشی به داوود، داوود پیغه مبه ر _ عليه السلام _ کتیبی زه بووری به ئاوازو به لارانه وهی دهنگه وه ده خوینده وه، هر کات زه بووری به ئاوازو به لارانه وهی دهنگه وه بخویندایه ته وه سه را پای کیو بالنده کان خوشوع ده یگرتن و مل که چ ده بوون بوی، هر ه موویان پیکه وه له گه لیدا دووباره یان ده کرده وه، له بهر دهنگه خوشه کهی _ عليه السلام _ نه مه فه زیله ت و چاکه یه ک بوو تاییه ت کرا بوو به داوود پیغه مبه ره وه.

(۲) _ نه وهی ئاماژه بو جیاکاری نیوان ئیمانداران ده کات له بواری پتر پینزو چاکه بوون به سه ر یه کتریدا نه م فرمایشته ی پیغه مبه ری خویه _ صلی الله علیه وسلم _ که دهه رمویت: ((الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ)) نه مه به لگب له سه ر نه وهی موسلمانان له پووی ئیمان وه له نیوان یه کتریدا جیاوازیان هیه، نیتر کهسی به هیز له ئیمان کهیدا له کهسی لاواز له ئیمان کهیدا چاکتره، ((وَفِي كُلِّ خَيْرٍ)) هه مووشیان هر چاکن، نیتر ئیماندار با ئیمان کهشی لاواز بیته له کافرو له دوو پد چاکتره، کهوا بوو دروست نیه موسلمانانی ئیمان لاواز به سووک ته ماشا بکرن، پیویسته به چاوی سووک وه ته ماشا نه کرن، چونکه له هر ه موو کافران به لای خوی گوره وه خوشه ویسترن.

وَلِكُلِّ غَيِّبٍ خَيْرٌ اَخْرَجَ عَلٰى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعْمَلَ بِاللَّهِ وَلَا تَعْمَلُ^(۱)، وَإِنْ اَسْأَلْتُكَ فَارَا
تَهْلُ: لِأَنِّي فَعَلْتُ كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَّرَ اللَّهُ، وَمَا شَاءَ فَعَلَ^(۱)،

(۱) - نه وه نه وهی لی وهرده گیری مرفه پیویسته هؤکاره کان به کار بینیت، نه لیت:
من پشتم به خوا به ستووه، من بروام به خوا هه یه و، هؤکاره کان په ک بخات، به لکو
پیویسته هؤکاره کان به کار بینیت، سووربه له سه نه وهی سوودت پی ده که یه نیت،
پشت به خوا به ستووه، دهسته پاچه مه به، واز له کار کردن بینیت، واز له که سابهت
بینیت و، بلتیت: من پشتم به خوا به ستووه، نه مه دروست نییه.

(۲) - داواکردنی پوزی و بژوی به کارهینانی هؤکاره کان له قه دهری خوی
گورن، له قه دهری خوی کار به جی به ده رنین و دزی قه ده رنین، مه لی: نه گه ر خوا
شنگی بۆ ته قدیر کرد بیتم ده ستم ده که ویت، له خویه وه نایهت مه گه ر به هؤکار،
مه گه ر هؤکاره کان به کار بینیت، پیده چی هؤکاره کانیش به کار بینیت به لام شته که ت
دهست نه که ویت، له وه شدا هر حکمه تی خوا هه یه، پیده چی دهست نه که وتی
شته که ت بۆ باشتر بیت، نه وه ت بۆ چاکتر بیت، بویه خه مبار مه به و تووره مه به و،
مه لی: نه گه ر وام بگردایه ئاوه هاو ئاوه ها ده بوو، به لکو بلی: نه مه قه دهری خوی و
ئاوهی ویبیه وی ده یکات، چونکه (لُز) واته (نه گه ر وا بویه) کاری شه یقان زیاتر
ده کانه وه. له م باره دا مرفه بی ئارامی پووی تی ده کات و، ده لیت: بۆ ئاوه هام نه کرد،
من که مترخه م بووم، نه سه رزه نشتی خۆت بکه و، نه سه رزه نشتی قه ده ریش بکه،
شنگ بوو هؤکاره کانت به کارهینا و نه بوو، پیویسته بروات، به خوی گه ر هه بی، بروا
باره ده که ی که نه گه ر خوی گه ر هه ته قدیری بگردایه ده بوو، به لام ته قدیری
نه کردوه ((قَدَّرَ اللَّهُ، وَمَا شَاءَ فَعَلَ)) نه مه قه دهری خوی و نه وهی ویستی کردی.
شاهند له فرموده که سه ره تا که یه تی که نیمانداری به هیز به لای خوی گه ر هه
خزسه ریستره له نیمانداری لاواز، به لام هه ردو کیشیان هه ر چاکن.

فَأَنَّ لَوْ تَلْتَحُ غَمَلُ الشَّيْطَانِ))^(۱) واته: ((بپرواداری به هیز چاکترو خوشه ویستتره به لای
 خوی گه ورده وه له بپرواداری لاواز، هموشیان چاکن، سوود به له سر نه وه ی سوودت
 پی ده گه به نیت، داوی یارمه نیش ته نها له خوی گه ورده بکه و، ده سته پاچه مه ب
 نه گه ر شتیکت تووش بوو، مه لی: نه گه ر وام بگردایه ناوه ها ده بوو، به لکو بلی: نه م
 قه ده ری خوی وه نه وه ی ویستی کردی، چونکه (لُو) واته: (نه گه ر وا بویه) کاری
 شه ی تان ده کاته وه)).

وفي ((الصحيحين)) عن أبي هريرة و عمرو بن العاص رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: ((إِذَا
 اجْتَهَدَ الْحَاكِمُ فَأَصَابَ، فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا اجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ، فَلَهُ أَجْرٌ))^(۲) واته: ((هر کات
 حاکم ئیجتهادی کردو پی کای، دوو پاداشتی بُو ده نوسریت و، هر کات ئیجتهادی
 کردو نه پی کای، یه ک پاداشتی بُو ده نوسریت)).

(۱) صحیح: أخرجه مسلم (۲۶۶۴) من حديث أبي هريرة رضي الله عنه مرفوعاً.

(۲) صحیح: أخرجه البخاري (۷۳۵۲)، ومسلم (۱۷۱۶) من حديث عمرو بن

العاص وأبي هريرة رضي الله عنهما.

فهرموده که ناماژه بُو نه وه ده کات که جیاوازی له نیوان حاکمه کانداهه به
 سه بارهت به پتر ریژو له پیشتر بوونیان به سر به کتریدا، زانایان جیاوازیان له نیوان
 یه کتریدا هه یه له بواری دهرهینانی حوکم له به لگه شه رعیه کانه وه، که سانیکیان تیدا به
 به ئیجتهادی خوی حوکمه شه رعیه که ده پیکیکت، دوو پاداشتی بُو ده نوسریت،
 پاداشتی بُو ئیجتهاده که ی و پاداشتی کیش بُو پی کانه که ی، به لام نه وه ی ئیجتهاد
 ده کات و ناپیکیکت، ته نها یه ک پاداشتی بُو ده نوسریت، که پاداشتی
 ئیجتهاده که یه تی، نه مه به لگه یه له سر نه وه ی که جیاوازیان له نیواندایه سه بارهت
 به پتر ریژو له پیشتر بوونیان به سر به کتریدا، زانایان و فووه هاش جیاوازیان له
 نیواندایه سه بارهت به پتر ریژو به سر دا بوون به سر به کتریدا، فهرموده که هاندانی
 تیدایه سه بارهت به ئیجتهاد کردن و هه لهینجانی حوکمی شه رعی له به لگه کانه وه.

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتِلْ أُولَئِكَ نَفَقُوا ذَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتِلُوا وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾^(۱)
 [المحید: ۱۰] وات: په کسان نین نه وانه تان که له پیش گرتنی (مه ککه) دا مالیان به خشبوو جهنگاون (له گه ل نه وانه ی له دوی ففتح نه و کارانه یان کردووه) نه وانه پله و پایه یان زدد گه وره تره له وانه ی که له دوی (گرتنی مه ککه) مالیان به خشبووه و جهنگاون وه خوا به لینی به هه شتی داوه به هر دوولا و خوا ناگاداره به وه ی که ده یکن.

(۱) هاوه لان جیاوازن سه بارهت به پتر ریزو له پیشتر بوونیان به سهر په کتریدا، نه وانه ی پیش پزگار کردنی مه ککه ئیمانیا ن هینا و مال و نه فیان به خشی له وانه چاکترن که له دوی پزگار کردنی مه ککه ئیمانیا ن هینا و به خشیا ن، ﴿وَکُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وه به هر دوولا خوا به لینی به هه شتی داوه، نه وانه ی پیش پزگار کردنی مه ککه نه وانه ش که له پاش پزگار کردنی مه ککه ئیمانیا ن هینا و به خشیا ن، نه م نایته ی خوای گه وره که ده فهرمویت: ﴿وَکُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ له گه ل نه و نرما بشته ی پیغه مبهری خوا دا صَلَّىٰ اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ که فهرموویته ی: ((وَفِي كُلِّ خَيْرٍ)) په ک مانایان هه به. هه روه ها باقی ئیماندارانیش به هاوشیوه ی هاوه لان جیاوازن له پیشتر بوون نزلی هه ندیکیا ن به سهر هه ندیکیا ن، نه وه ش ته نها له سهر بنچینه ی کارو کرده وه یه، نه به نسب و بنه مال یه، نه به شه پافه ته، نه به هیچی تره، ته نها و ته نها به کرده وه یه، چونکه پیغه مبهری خوا صَلَّىٰ اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فهرموویته ی: ((وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبًا)) وات: ((هه رکه سیش کرده وه کانی دوا یخات، بیگومان چاکی و باشی نه سب و بنه مال پیشی ناخات)).

هروه‌ها خوی گوره ده‌فرمویت: ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا (۹۵) دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (۹۶)﴾^(۱) | النساء: ۹۵-۹۶ | واته:

یه‌کسان نین دانیشتون (له جیهادی پی‌خوادا) له باوه‌پداران جگه له خاوه‌ن عوزره‌کان (نه‌خوش، کویر، شهل) له‌گه‌ل تیکۆشه‌رانی پی‌گه‌ی خوا دا به‌مال و گیانیان خوا باوی داوه به تیکۆشه‌ران به مال و گیانیان به‌سه‌ر دانیشتون (له جیهاد) دا به پله‌یه‌ک و هه‌ریه‌ک له و دوو‌تاقمه‌خوا به‌لینی پاداشتی زۆد چاکی پی‌داون (ک به‌هسته) و خوا پی‌زی تیکۆشه‌رانی داوه به‌سه‌ر نه‌وانه‌ی که دانیشتون و جیهاد ناکه‌ن به پاداشتیکی گوره له لای (خوا) وه پله‌ی زۆد و لیخۆش بوون و میهره‌بانیان بو هه‌یه وه خوا هه‌میشه لیبورده‌ی میهره‌بانه.

(۱) _ خوی گوره فه‌زلی تیکۆشه‌رانی داوه به‌سه‌ر نه‌وانه‌دا که دانیشتون و وازیان له جیهاد هیناوه به دوو فه‌زل، فه‌زلی پی‌داون له پله‌یه‌کدا و فه‌زلیشی پی‌داون له پله‌یه‌کدا، خوی گوره فه‌زلی تیکۆشه‌رانی داوه به‌سه‌ر دانیشتوندا، جگه له‌وانه‌ی عوزریان هه‌یه (نه‌خوش، کویر، شهل) نه‌مانه عوزریان هه‌یه و پاداشتی نیه‌ته‌که‌ی خویان هه‌یه له جیهاددا، به‌لام نه‌وانه‌ی به کردار تیکۆشاوان بیگومان فه‌زلیان له‌وان زیاتره که ته‌نها نیه‌تی باشیان هه‌بووه به‌رامبه‌ر به جیهاد، به‌لام نه‌خۆشی و عوزره‌کانیان پی‌ینه‌داون به‌شداری له جیهاد دا بکه‌ن، به‌لام فه‌زلیکی گوره نیبه به‌لکو ته‌نها یه‌ک پله‌یه، چونکه نه‌مانه عوزرو به‌هانه‌کانیان رایگرتن، بو‌یه پاداشتی نه‌که‌سانه‌یان هه‌یه که ده‌رچوون و به کرداری تیکۆشاوان، ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ یه‌کسان نین نه‌وانه‌ی دانیشتون له ئیمانداران، باشه بوچی دانیشتون؟ بیگومان دانیشتون و وازیان له جیهاد هیناوه، ﴿غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ﴾ جگه له خاوه‌ن عوزره‌کان (نه‌خوش، کویر، شهل) ﴿وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ له‌گه‌ل تیکۆشه‌رانی

پینگای خوادا، ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى﴾ وه هر یهك له و دوو تاقمه خوا به لینی
 پاداشتی نقد چاکی پیداون که به هشته، چونکه خوی گوره هیچ کس بی نومند
 ناکات، ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْفَاعِلِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ وه خوا ریزی نیکوشه رانی
 دله به سر دانیشتوره کانداه پاداشتیکی گوره، نه و دانیشتوانه ی که عوزو
 بهانه یان نییه، نه مه له جیهادی فه رزی کیفایه دایه، چونکه جیهاد دوو جوره:
 جیهادی فه رزی عین له و کاته یه، نه گره دوژمن گه مارزی شارو وولاتی دا بوو، به لام
 جیهادی فه رزی کیفایه نه گره جیهادی ته له ب بوو، نه م جوره جیهاده نه گره ژماره یهك
 له خهك پینی ههستان، له سر نه وانی تر ده که وی، به لام نه و که سی پینی
 هله دستیت، خوی گوره چهنده ها پله به سر نه وانه دا به رزی ده کاته وه که
 به شداریان تیدا نه کردووه ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْفَاعِلِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ (۹۵)
 ذِخْرًا مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾، نه مه به لگه یه له سر نه وه ی که
 نیکوشه رانیش له پیتاوی خوادا جیاوازن، نه و که سانه ی به عمل و به نفسی خویان
 له جیهاد دا به شدار ده بن، به یهك پله فه زلیان له وانه زودتره که عوزو به هانه یهك
 رابگرنون، وه هر که سیکیش به بی هیچ به هانه یهك دانیشت جایزه به لام نه وانه ی که
 به عمل و به نفسی خویان به شداری جیهاد بوونه به چه ندین پله که هر خوی
 گوره ده بزانیت له سه روی نه وانه وهن، چونکه خوی گوره نه و پلانه ی دیاری
 نه کردووه.

هروهه ما له نایه تیکی تر داخوای گه وده دهه فرمویت: ﴿أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ أَمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (۱۹) الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ (۲۰)﴾^(۱)

(۱) _ کردهوه کانیش جیاوازن و هه ندیکیان له هه ندیکیی تریان به پریزترو به رزترن، ئاودان به حاجیان و سه ره رشتی کردن و ئاوه دانکردنه وهی مزگه وتی چه پام بیگومان کردهوه گه لیکیی زور چاکن، به لام تیکوشان له پیناوی خوادا له وان چاکتره، چونکه هه مووان به ئاوه دانکردنه وهی مزگه وتی چه پام و ئاودان به حاجیان و خزمه تکردنی حاجیانه وه شانازیان ده کردو، وایان ده زانی ئه مه به سه، که چی خوای گه وده بوی پوونکردوینه ته وه که شتانیکی دیکه هه یه له وانه چاکتره، که بریتیه له تیکوشان له پیناوی خوادا، ﴿سِقَايَةَ الْحَاجِّ﴾ بریتیه له دابینکردنی ئاو له بیری زه مزهم بو حاجیان، ئه م کارهش بو هه ندی له تیره کانی به نی هاشم بوو، هه ندیکیی تریشیان (الرَّفَادَة) یان له ئه ستو گرت بوو، که بریتی بوو له خوراکدانی حاجیان، هه ندیکیی تریشیان (السِدَانَة) یان له ئه ستو گرت بوو، کاره کانی چه جیان له نیوان خویاندا دابهش کرد بوو، ئه مه کردهوه گه لیکیی به پریزن، به لام تیکوشان له پیناوی خوادا له وانه به پریزترو چاکتره، ئه مه به لگه یه له سه ره ئه وهی که کردهوه کانیش جیاوازیان هه یه و هه ندیکیان له هه ندیکیی تریان به پریزترو، بویه ئه وهی له پیناوی خوا دا تیده کوشیت بیگومان له که سه به پریزترو چاکتره که له مزگه تی چه پامدا ئیعتیکاف ده کات _ سبحان الله _ به راستی سه رسورمانه، نویژیک له مزگه وتی چه پام دا به سه د هه زار نویژه، له گه له ئه وه شدا که سی تیکوشه ره له پیناوی خوا دا له و به پریزترو چاکتره.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِرَحْمَةِ مِنْهُ وَرِضْوَانِ وَجَنَّتِ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُقِيمٌ (۲۱) (۱) خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ
 جِنْدًا أَخْرَ عَظِيمٌ (۲۲) ﴿ (۲) [التوبة: ۱۹ - ۲۲] واته: نایا پیتان وایه ئاودان به حاجیان
 و (سهرپه رشتی و) ئاوه دانکردنه وهی مزگه وتی چه پام وه کو که سیکه که باوه پی هیئا
 بیت به خوا و به پوژی دواپی وه تیکۆشانی کرد بی له پی خوا دا؟ وه ک یه ک نین به
 لای خواوه (و یه کسان نین) و خوا پینموونی کۆمه لی سته مکاران ناکات ئه وانهی که
 بیدایان هیئاوه و کۆچیان کردوه تیکۆشاون له ریگای خوا دا به مالیان و به گیانیان
 به بیان به رزتره لای خوا و هر ئه وانهن سه رکه وتوون په روه ردگاریان موژده بیان
 ده دانی به میهره بانی و په زامه ندی له لایهن خۆیه وه هه روه ها به هه شتانیکیان بو هه یه
 نازده نیعمتی به رده وام و هه میشه یی تیدایه ده میننه وه تیایدا به هه میشه یی به راستی
 خوا پاداشتی هه ره که وره ی لایه .

---

(۱) - ئه مه به لگه یه له سه ر ئه وه ی که تیکۆشان له پیناوی خوا دا له
 ئاوه دانکردنه وه و سه رپه رشتی کردنی مزگه وتی چه پام و ئاودانی حاجیان به پیزترو
 چاکتره، نه گه ر چی ئه مانه کرده وه گه لیکی چاکن له گه ل خۆ یه کلاکردنه وه بو خوی
 گه رده، به لام تیکۆشان زۆر زۆر له وانه به پیزترو چاکتره .
 (۲) - ئه مه بو تیکۆشه رانه له پیناوی خوا دا به تایبته .

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿أَمْنٌ هُوَ قَانِتٌ أَنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [الزمر: ۹] واته: (هاوبه ش دانهران چاکترن) یا که سی ملکچه و په رست کاره (بو خوا) له کاته کانی شه ودا به سوژده بردن و پاوهستان (له شه و نویتدا) که له (سزای) دوا پوژ ده ترسیت و به هیوای به زهیی په روه ردگاریه تی (نه ی موحه ممه د ﷺ) بلسی نایا نه وانه ی ده زانن به کسانن له گه ل نه وانه ی که نازانن به پاستی ته نها خاوه نانی ژیریر ناموژگاری وهرده گرن.

(۱) _ ﴿أَمْنٌ هُوَ قَانِتٌ﴾ مه به ست خوا په رستی و دریتی شه و نویتره ﴿أَنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ﴾ له کاته کانی شه ودا به سوژده بردن و پاوهستان له شه و نویتدا که له سزای دوا پوژ ده ترسیت و به هیوای به زهیی په روه ردگاریه تی، نایا نه و که سه له گه ل که سیکی ئیمانداری نوستوو به کسانن، بیگومان به کسان نین، پاشان خوای گه وره له و نایه ته دا ده فهرمویت: ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ نایا نه وانه ی ده زانن به کسانن له گه ل نه وانه ی که نازانن، نه مه به لگه یه له سهر نه وهی که زانایان له که سانی ئیماندارانی ناسایی چاکترن.

خوای گوره ده فەرمویت: ﴿بِأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَحَالِسِ فَفَرَّجُوا رِجْلَهُمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنُوتُوا الْعِلْمَ وَرَجَبَاتِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾^(۱) | المجادلة: ۱۱ | واتە: خواش پایە ی ئەو کە سانه بەرز دەکاتووه له ئێوه کە بپروایان هیناوه و ئەوانە ی کە زانستیان پێ بە خشراره به چەند پلەبەك (پلەیان بەرز دەکاتووه).

(۱) - له سەرەتای ئایەتە کە دا خوای گوره ده فەرمویت: ﴿بِأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَحَالِسِ فَافْسَحُوا﴾ ئە ی ئەو کە سانه ی کە باوه پرتان هیناوه کاتێک له کۆرپو دانیشتنه کانی زیکرو یادکردنه وه دا، ئەلقه کانی زیکرو یادی خوای گوره دا، پیتان گوترا جیگه بکه نه وه و فراوانی بکه ن بۆ ئەو کە سانه ی دواده کە ون و پاشان بەجێده گەن، فراوانی بکه ن چونکه پێده چێ وستی گویگرتنی هەبیت و، جیگه یه ک نەدزیته وه بۆ دانیشتن، بۆیه خوای گوره فەرمانی پێکردون جیگه ی بۆ بکه نه وه و، مارکاری بکه ن بۆ ئەوه ی بتوانیت له کۆرپو دانیشتنه کانی فیروونی زانست و زیکری خوای گوره ناماده بیت، ﴿يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾ خواش فراوانی به ئێوه ده دات، چونکه پاداشت له به رامبه ر خودی کرده وه یه، هەر کاتێک مه جلیسه کانتان فراوان کرده وه و، پنگه ی کە سانی دیکه تان کرده وه، خوای گوره ش به هه شتان بۆ فراوانده کات، له دنیادا خۆشیتان پێ ده به خشییت ﴿وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فانشُرُوا﴾ ئە گەر پیتان گوترا هه ستن بۆ نوێز، ئێوه ش هه ستن، پاشان خوای گوره ده فەرمویت: ﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ ئە مه به لگه یه له سه ر ئەوه ی که ئیمانداران له پاداشتدا جیاوازن و زانایانیش له پاداشتدا جیاوازن، هه روه ها کرده وه کانی ش جیاکاریان هه یه وه هندیکیان له هندیکی تریان پتر پێزو به سه ر دابونیان به سه ر یه کتریدا هه یه، هه روه ها ئیماندارانیش جیاکاریان هه یه وه هندیکیان له هندیکی تریان پتر پێزو به سه ر دابونیان به سه ر یه کتریدا هه یه.

به شیک

سه بارهت به وهی که پاریزکاری (ته قوا) مهرجه بو دستکه وتنی دوستایهتی

به نده نابیت به دوستی خوی گوره مه گه ر نیمانداریکی له خوا ترس نه بیند چونکه خوی گوره ده فهرمویت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَخْزَوْنَ﴾ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ (۶۳) لَكُمْ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿۶۴﴾ ﴿يونس: ۶۲ - ۶۴﴾ واته: ناگادرا بن بی گومان دوستانر خوا ترسیان له سهر نی به خه فه تیش ناخون نه وانه ی باوه ریان هیناوه وه هه بیف خویان ده پاریزن و له خوا ده ترسن هه ر بو نه وانه مزگینی له ژیان دنیادا و له برا پوزیشدا گوران نی به بو فهرمایش و (و به لینه کانی خوا) هه ر نه وه به سهرکه وتنی تده گوره.

هه روه ها له فهرمایشتیکی قودسی دا هاتووه: ((وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَعَرَّبُ إِلَىٰ غَسَقِ حَتَّىٰ أُجِبَهُ)) واته: ((به نده که م به رده وام به سووننهت و نافيله کان لیم نریک ده بیته و تا خوشم ده ویت)).

وه ناشبیت به نیمانداریکی له خوا ترس تا وه کو به به جیهینانی فهرزه کان ل خوی گوره نریک نه بیته وه، که نه وهی به جیهینا ده بیت به به کیک له چاکان (الأیز أهل الیمین)^(۱)،

(۱) پیشتتر بومان پوونکردنه وه که نیمانداران پله پله ن، کومه لیکان ل پیشکه وتووه نریکه کان (السابقون المقربون)، نه مانه له ریگه ی به جیهینانی فهرزه نافیلر سووننه ته کانه وه خوشویستن و پشتگیری و سهرخستنی خوی گوره یان بو خویان به ده ست هیناوه، چینیکی دیکه ی نیماندارانیش چاکانن (المقتصدون الأبرار أصحاب الیمین) نه مانه ته نها واجیباتی سهرشانیان به جیهیناوه و، خویان له حه رامه کان لده خستوته وه، که وا بوو نیمانداران جیاوازن.

روای نه وه ش به رده وام له ریگه ی نه جامدانی نویژ و سووننه ته کان کرده وه خو
 نه خنده مان خو ی له خوای گوره نزیك ده کاته وه تا ده بیټ به په کیک له پیشکه وتووه
 نزیك به مان (السابقون المقربون) (۱).

زانرا ویله که هیچ که سیک له کافران و دوو پروان نابن به دوستی خوای بی
 وینه (۲) هروها نه وانه ش که نیمان و پرستنه کانیان به راست دانانرین، نه گه رچی
 رانه قدیر کراوه که هیچ تاوانیکی نه بیټ، وه کو مندالانی کافران و، نه وانه ی که
 بانگه وازی نیسلامیان پی نه گه یشتووه و هاوشیوه کانی وه کو نه وان (۳).

(۱) پیشکه وتوانی نزیك (السابقون المقربون) سه ره پای فه رزه کان نافیله و
 سووننه تیش نه نجام ده دن، به لام چاکان (المقتصدون) ته نها فه رزه کانیان نه نجام
 داره، نه میش خیریکی گه وره یه، فه رزه کان خیریکی گه رو هن.

(۲) چونکه فه رمایشته که ی خوای گه وره ده فه رموی: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾
 که واته: نه وانی لی ده چیته ده ر.

(۳) نه مه جوړی سییه مه که نه پاداشت و نه سزاشیان هیه، نه مانه بریتین له
 مندالی بچوک که بالغ نه بونه و، نه و شیتانه ی که عه قلیان نییه و، نه و که سانه ی که
 بانگه وازی نیسلامیان پینه گه یشتووه، نه مانه نیمان و پرستنه کانیان به راست
 دانانرین، چونکه موکه لله ف و پیسپیردراو نین، نه ک له بهر نه وه ی ه لوه شینه ریکی
 ه به و نیمان و پرستنه کانی ه لده وه شینیته وه، نه خیر، نه مانه نیمان و
 پرستنه کانیان به راست دانانرین، چونکه موکه لله ف و پیسپیردراو نین، مه رجه کانی
 راست و دوستی کارو کرده وه یان تیدا نییه.

نه گهر چی گوتراوه: نه وانه سزا نادرین تا پیغه مبه ریکیان بؤ ده نیردیت^(۱)
 نه مانه نابن به وهلی و دوستی خوی گوره مه گهر بین به نیمانداریکی له خواترس^(۲)،
 که وای بوهر که سیک نه به نه دجام دانی کرده وه چاکه کان و نه به وازهینان له
 کرده وه خراپه کان له خوی گوره نزیك نه بیته وه، بینگومان به وهلی و دوستی خوی
 گوره دانانریت^(۳).

(۱) _ مه بهستی نه وده که زانایان سه بارهت به وانه ی که به هیچ شیوه دیه
 بانگه وازی نیسلامیان پینه که یشتوه، هه روه ها مندالانی موشریکان بیروپای
 جیا وازیان هه بووه، بویه زانایانی وا هه بووه له م مه سه له یه دا پاوه ستاون، کاروباریانی
 بؤ خوی گوره که راندوته وه، زانایانی واش هه بووه گوتوویانه: له بؤژی قیامتدا
 خوی گوره پیغه مبه ریکیان بؤ ده نیریت، هر که سیکیان نیمانی پی هینا ده چیتته
 به هه شته وه، هر که سیکیشیان نیمانی پی نه هینا ده چیتته دوزه خه وه، چونکه خوی
 گوره ده فرمویت: ﴿مَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ [الإسراء: ۱۵] واته: نیمه
 هه رگیز سزای (به نده کان) نادهین هه تا پیغه مبه ر نه نیرین (بویان). هه ندی له
 زانایانیش فرموویانه خوی گوره ده فرمویت: ﴿وَيُنْفِخُنَّهَا فِي صَاحِبِهَا﴾ [الأعراف: ۴۶]
 واته: له نیوان به هه شت و دوزه خدا په رده و جیا که ره وه یه ک هه یه و، مندالانی
 هاوبه شدانه ران نه وانه ی به هیچ شیوه دیه ک بانگه وازی نیسلامیان پی نه که یشتوه
 له سه ر نه و په رده و جیا که ره وه یه ن.

(۲) _ به لام سزا نادرین، وهلی و دوستی خوی گوره نین، به لام کافریش نین،
 بویه سزا نادرین، چونکه عوزریان هه یه و به هانه دارن.

(۳) _ هیچ که سیک نابیت به وهلی و دوستی خوی گوره مه گهر له خوی گوره
 نزیك بیته وه، چونکه پیغه مبه ری خوا ﷺ فرمویه تی: ((وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ))
 واته: ((به رده وام به نده که م لیم نزیك ده بیته وه)) هه روه ها له هه مان فرمووده دا

فرموده‌تی: ((وَمَا تَقْرُبُ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ. وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُجِبَّهُ)) (وہ بہندہ کہم بہ ہیچ شتیک لیم نزیك نہ بوته وہ و خوشه ویستر نہ بووه بہ لامه وه بہ نه ندازه ی نه و فہ پزانہ ی کہ بہ سہ ریدام سہ پاندووه ،ر بہندہ کہم بہ رده وام بہ سووننت و نافیلہ کان لیم نزیك دہ بیته وه تا خوشم دہوی))، کہ وا بوو ہیچ کہ سیک نابیت بہ وه لی و دوستی خوی گہ ورہ کہ فہ پزه کان و پاشان سووننت و نافیلہ کانیشی بہ جینہ میتابیت.

نایا مندال و شیئت دوستی خوی گه ورهن؟

مهروه ما شیئت و مندالیش دوست وه لی خوی بی وینه و نین، چونکه پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموویه تی: ((رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثٍ: عَنِ الْمَجْنُونِ حَتَّى يُفِيقَ، وَعَنِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَحْتَلِمَ، وَعَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ)) وهذا الحديث قد رواه أهل السنن من حديث علي و عائشة رضي الله عنهما، واتفق أهل المعرفة على تلقيه بالقبول. واته: ((پینوسی سه پاندنی شرعی و تاوانی ل سهر سی جور که س هه لگیراوه: له سهر شیئت تا به ناگا دیته وه و چاک ده بیته وه، له سهر مندال تا بالغ ده بیئت، له سهر نووستوو تا خه به ری ده بیته وه)).

به لام مندالی هوشیاری زرنگ په رستنه کانی به راست و دروست داده نریتو، به پی بیروپای جه ماوه ری زانایانیش پاداشتی ده دریته وه^(۱)، به لام شیئت که پینوسی سه پاندنی شرعی و تاوانی له سهر هه لگیراوه، به پی ری ککه وتنی (اتفاق) ی زانایان هیچ په رستنیکی به راست و دروست دانانریت^(۲)،

(۱) _ به لی، له بهر فرموده که ی پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ((مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ، وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرٍ)) واته: ((فه رمانی نویژکردن به منداله کانتان بدهن که ته مه نیان بوو به حوت سالان و، که له ته مه نی ده سالانیشدا نه نجامیان نه دا لیان بدهن))، که وا بوو نه م فرموده یه به لگه یه کی پوونه له سهر نه وه ی که په رستنه کانیان راست و دروسته و، له سهر نه نجام دانیشی پاداشتیان ده دریته وه، نه گهر چی له سه ریان واجب نییه.

(۲) _ له بهر نه بوونی (نیهت) هینان، چونکه پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموویه تی: ((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى)) واته: ((له راستیدا نه نجامدانی کرده وه کان ته نها به نیه ته وه، وه له راستیدا هه موو مرقیقک به گویره ی چاک و خرابی نیه ته که ی خوی پاداشت وهرده گریت)) شیئتیش هیچ نیهت و مه به ستیکی نییه.

بۆیە نە ئیمان و نە کوفرو، نە نوێژو، نە هیچ پەرستنه‌کانی دیکه‌ی به پاست و دروست دانانریت^(۱)، به‌لکو به لای سەرجه‌م ژیرو عاقلانه‌وه بۆ هیچ کاروباریکی دونیایی وه‌کو بازگانی و پیشه‌سازی ناشییت^(۲)، لیها تووی و شیاویتی تیدا نییه بۆ نه‌وه‌ی ببییت به کوتا‌لفروش، یا عه‌تار، یا ئاسنگه‌ر، یا دارتاش، هه‌روه‌ها به پیکه‌وتنی زانایان گزینیه‌سته‌کانی به پاست و دروست دانانرین، بۆیه نه‌کپینه‌که‌ی، نه‌فرۆشته‌که‌ی، نه‌نیکاح و هاوسه‌رگیریه‌که‌ی، نه‌ته‌لاقه‌که‌ی، نه‌دان‌پیدا‌نانه‌که‌ی، نه‌شایه‌تیه‌که‌ی و، سەرجه‌م گوفتاره‌کانی دیکه‌ی به پاست و دروست دانانریت^(۳)، به‌لکو سەرجه‌م گوفتاره‌کانی قسه‌ی پرپووچ و به‌تال‌ن و هیچ حوکمیکی شرعی و^(۴) پاداشت و سزایه‌کی^(۵) پێوه په‌یوه‌ست نابییت،

(۱) _ چونکه موکه‌لله‌ف و پێ‌سپێردراو نییه، قه‌ل‌م له‌سه‌ر هه‌لگیراوه، هیچ مه‌به‌ستیکی خه‌یرو شه‌ری له‌کرده‌وه‌کانی خۆیدا نییه، هیچ نیه‌ت و مه‌به‌ستیکی نییه.

(۲) _ نه‌گه‌ر بۆ کاروباری دونیایی نه‌شییت و هیچ کاریکی دونیایی پێ‌ناسپێدریت، له‌به‌ر نه‌بوونی لیها تووی، که‌وا بوو بۆ کاروباری پۆژی دوا‌ییش شیاو نییه‌ر لیها توو نابییت.

(۳) _ چونکه عه‌قل و ژیری له‌ده‌ست داوه.

(۴) _ تا ئه‌و ئاسته‌ی ئه‌و قسه‌ نا‌شیرینانه‌ش که ده‌یکات وه‌کو جویندان و کوفر کردن سه‌رزه‌نشست نا‌کریت و، تاوانی ناگات، چونکه عه‌قلی نییه‌وه هیچ مه‌به‌ستیکی نییه.

(۵) _ نه‌مه‌یه په‌حمه‌ت و به‌زه‌یی و دادپه‌روه‌ری خوای گه‌وره که هیچ که‌سیک سزا نادات، مه‌گه‌ر نه‌وه‌ی که په‌یامی خوای گه‌وره‌ی پێگه‌یشتبیت و له‌پرووی عه‌قل و ژیریشه‌وه لیها توو بییت.

ده‌نمده و گم‌نماری مدداند که توانای جیاکردنه‌وهی مه‌به و عاقل و زبیر هلمسپاره
 مو صاده‌وه و داده‌هی بی ده‌دریت له زور جنگه‌دا به‌پنی ده‌تی و به‌پنی کله‌ده‌نگی
 رانامان وه له زور جنگی بیکه‌شدا که جیاوازی و ناکوکی زانابانی نبدابه.

نه‌گه‌ر شینت به‌نیمان و، نه‌له‌خوا ترسان و، نه‌نزیك بوونه‌وه له‌خوای‌گه‌وره‌ب
 هه‌ره‌کار و، نه‌نافیله و سووننه‌ته‌کانی به‌راست و دروست دانه‌نرین، که‌وا بوونایی‌نه‌و
 که‌سه‌وه‌لی و دوزمنی‌خوا بیته، بویه دروست نییه بؤ هیج که‌سینک به‌وای به‌وه‌بین
 که‌شینت دوزمنی‌خوای‌گه‌وره‌به^(۱)

(۱) بویه به‌مندالیک ناوده‌بریت که‌توانای جیاکردنه‌وهی باش و خرابی‌شنه‌کان
 ده‌زانیت، چونکه‌توانای جیاکردنه‌وهی راست و دروست و خراب ده‌زانیت، توانای
 جیاکردنه‌وهی زیانبه‌خش و به‌سوود ده‌زانیت، وه‌کونه‌منداله‌نیه‌که‌له‌ته‌منی
 جیاکردنه‌وه به‌خواره، یان وه‌کو شینت نیه که‌توانای جیاکردنه‌وهی هیج شتیکی نیه،
 که‌وا بووننه‌منداله‌عقل و زیره‌که‌له‌سه‌ر یادکردنه‌وه و نویژکردن و هه‌موو
 به‌رسنه‌کان پاداشت ده‌دریته‌وه، به‌کرده‌وه‌گه‌لیکی نافیله و سووننه‌ت بزی
 داده‌نریت.

(۲) لیره‌دا مه‌به‌ست نه‌وه‌یه که‌شینت نه‌به‌دوست و نه‌به‌دوزمنی‌خوای‌گه‌وره
 وه‌سلف ناکریت، نه‌به‌نه‌وه‌نه‌به‌مه‌وه‌سلف ناکریت، چونکه‌موکه‌لله‌ف و
 پینسپنرادر نیبه‌و، خوای‌گه‌وره‌سه‌پاندنه‌شهرعیه‌کانی له‌سه‌ر لابرده‌وه، به‌لام
 شه‌بخلوئبسلام .. په‌حمه‌تی‌خوای‌بیت .. لیره‌دا مه‌به‌ستی ناماره‌کردنه‌بؤ شتیکی
 زور گرنگ که‌برینبه‌له‌وه‌ی هه‌نوبه‌کان شینته‌کان به‌دوستانی‌تایبه‌تی‌خوای‌گه‌وره
 داده‌نن، پنبیان وابه‌نه‌وه‌ی که‌شینته‌کان ده‌یکه‌ن کرده‌وه‌ی وه‌لی و دوستانی‌خوابه.
 به‌راستی‌سه‌کانی‌پیشه‌وا‌نبن و ته‌میه‌به‌رپه‌رچدانه‌وه‌ی‌نه‌وه‌هه‌نیانه‌به‌که‌له‌و
 باوه‌په‌دان‌شینته‌کان و بی‌عقله‌کان دوزمنی‌خوان. پتویسته‌بزانین‌فریشته‌کان

دېش نابىن و تەنھا يەك جۆرن و ھەر ھەموويان دۆستى خىواي گەرەن، بەلام نەوھى
 ئادەم و جنۆكەكان سى بەشن، بەشىكىيان دۆستى خىوان و برىتىن لە ئيماندارە لە خوا
 نراسەكان، بەشىكىيان دوزمنى خىوان و برىتىن لە كافر و ھاوئەلپەرستان و دوو پرووان،
 بەشى سىيەمىش ھەن كە نە بە دۆست و نە بە دوزمن وەسەف ناكرىن و برىتىن لە وانەى
 كە عەقل و ھوشيان نىيە وەكو شىت و ئەو مندالانى كە ھىشتا عەقل و ھوشيان بۆ
 پەيدا نەبوو، ئەمانە نە بە دۆست و نە بە دوزمن خوا وەسەف ناكرىن، بەلام كەسانىك
 لەو بىروايەدان كە شىتەكان دۆستى خىوان لىيان داوا دەكرىت و پارانەوھيان لى دەكرىت
 با نۆزبەى صوفىيەكان و گۆرپەرستان و خەلەفا و و سەرلىشىئاوھەكان، ئەمانە لەو
 بىروايەدان شىتەكان دۆستى خىوان، لە كاتىكدا كە نە دۆست و نە دوزمنى خىواي
 گەرە، چونكە موكەلف و پىسپىردراو نىن.

بەو بەھانە بەی گواپە موکاشەفە بە کی لێو بە دیکردووہ^(۱)، یان جۆرە تەھە پروفیتک^(۲)،
 بۆ نمونە: بینویەتی ئاماژە ی بۆ کە سێک کردووہ و دەست بە جی مردووہ یان پەرکەم
 گرنویەتی^(۳)، چونکە بە دنیایی زانراوہ و ساغ بۆتەوہ کە کافران و دوو پوووان _ ل
 ھاوبە شدران و ئەھلی کیتاب _ چەندین موکاشەفە و تەھە پروفاتی شەیتانیان ھەبە^(۴)،

(۱) _ واتە لەو برۆایە دایە کە دۆستی خواپە، ئەگەر پێشی بگوتریت: بە لگەت جی
 یە کە دۆستی خواپە؟ دە لیت: لە سەر دەستی ئەو شیتە چەندین شتی نامۆ بەدی
 دیت وەکو موکاشەفە _ موکاشەفە: بریتیبە لە ھەوالدان بە شتگە لیکێ نادیار بیان
 شتگە لیک لە داھاتوودا دیتە دی، یان ئاماژە بۆ کە سێک دەکات و تووش دەبیت،
 ئەمەش کردووہ گە لیکێ ئاناسایی و لە سروشت بەدەرە، کەوا بوو ئەمە دۆستی
 خواپە، بۆیە بەم جۆرە کە سانە دەگوتریت: ئەگەر ئەو کردەوانە لە سەر دەستی
 عاقلانیش بەدی بیت، بێگومان کردووہ گە لیکێ شەیتانیەو، ئاماژە بۆ دۆستایەتی
 ناکات، چ جایی ئەگەر ئەو کردەوانە لە سەر دەستی کە سانیکێ شیت و بی عەقل بەدی
 بیت، ئەوہ زۆر پێشترە بەوہی کە دۆستی خواپە گەرە نە بیت.

(۲) _ کە پەفتاریکی نامۆی نواند، ئیتەر کە سانیک لەو برۆایە دا دەبن ئەوہ
 کە پاماتەو، ھەر کە سیکیش کە پامەتی ھە بیت وەلی و دۆستە، دلیا بن ئەمە ل
 کردەوہی ئاناسایی لە سروشت بەدەری شەیتانی دەرناییت کە بۆ ئەم جۆرە
 کە سانە ی ئەنجام دەدەن، بێگومان ئەگەر ئەو کردەوانە لە سەر دەستی کە سانیک
 بیتەدی کە لە چینی ئیمانداران و لە خوا ترسان نەبن بە وەلی و دۆستی خواپە گەرە
 دانانرین، چ جایی ئەگەر لە سەر دەستی کە سانیکێ وەکو ئەوانە بەدی بیت.

(۳) _ ھۆکاری ئەمە تەنھا شەیتانە بۆ ئەوہی سەر لە خەلکی ئاسایی بێشویینت.

(۴) _ شەیتانیەو خودی خۆیان ئەنجامیان نە داوہ، بە لکو تەنھا شەیتان بۆیان

ئەنجام دەدات کە تیکە لیان دە بیت.

وهكو خۆ به غه بيزان و جادو و گهران و، هاوبه شدران و، نه هلی کيتاب^(۱). كه وا بوو
 ددوست نيبه بۆ هيچ كه سيك نه و کرده وه نانا سايبانه ی که كه سيك نه نجامي ده دات
 بگانه به لگه ی نه وه ی گوايه نه و كه سه وه لی و دوستی خوا بيت، نه گهر چي هيچ
 کرده وه و گوفتاريکيش له و كه سه وه نه بينيبيت که له گه ل دوستايه تی خوا دا پيچه وانه و
 نانه با بي^(۲)، چ جای نه گهر شتيکی ليتوه به ديکردو له گه ل وه لايه ت و دوستايه تيدا
 پيچه وانه و نانه با بوو^(۳)،

(۱) _ نه وان کافرو هاوبه شدرانن و شهيتانه کان چه ندين شتي نامويان بۆ نه نجام
 ده دن، شهيتانه کان تيکه ليان بوونه و، نه وانه يان بۆ نه نجام ده دن بۆ نه وه ی سهر له
 خالك بشيوتينن، نه مانه دوستی خواي گهره نين، ته نها نه نجامدانی کرده وه گه ليکی
 نانا سايبی نابيته به لگه ی نه وه ی که نه و كه سه دوستی خوا بيت تا ته ماشای
 کرده وه کانی نه کریت، نه گهر له ئيمانداره له خوا ترسه کان بوو نه وه دوستی خوايه و،
 نه کرده وه نانا سايبانه ش که پامه ته و خواي گهره له سهر ده ستی هيتاويه تيه دی
 نه گهر گونا هکاريکی داوين پيسي کافری موشريکيش بوو، بيگومان کرده وه کانی
 شبتانيه، بويه هاوه لپه رستان خۆ به غه بيزان و فالچی و له هه موو نه و جورانه يان زوره
 نه گهر چي هاوه لپه رستيشن.

(۲) _ به لي، نه و کرده وه نانا سايبانه نا کرين به هيچ به لگه يه ک بۆ بوونی
 دزستايه تی خواي گهره، له بهر نه وه ی که سيکی له خواترس و ئيماندار نيبه، به لکو
 نه نها که سيکی هاوه لپه رست يا کافر يا دوو پروه، کرده وه نانا سايبه کانيشی ته نها
 شينانی ده بن.

(۳) _ نه وانه ی بانگه شه ی دوستايه تی خواي گهره ده کهن، چه نده ها کوفرو
 خراپه يان ليتوه به دهر ده که ویت، وه کو فه وتاندنی فه رزه کان و، نه نجام دانی کرده وه
 ناشيرينه کان، که چي که سانيکی نه فام ده ليتن: نه مانه به خواي گهره گه يشتون،

سەپاندنە شەرىئە كانىيان (واجبا) تەكانيان لە سەر ھەلگىراوھ، ئەمانە دۆستى خوان، بەلام با دۇنيا بن تەنھا شەيتانە كە سەريان لى دەشتوئىنئىت و، بەلگە پوچەكانيان بىز دەپازىنئىتەوھ، لە راستىدا ئەوان تەنھا دۆستى شەيتانن و، دۆستى خوائ گەورە نىن، كەردەوھ نائاسايىيەكانىشيان شەيتانىوھ، بەو كەردەوانە سەر لە خەلك دەشتوئىنن، ئەوان شىرك ئەنجام دەدەن، كەردەوھى خراب ئەنجام دەدەن، كە چى پىيان دەگوتىت: ئەمانە موكلەف و پى سپىردراو نىن، حەلال و حەپاميان لە سەر ھەلگىراوھ، ھەمور شتىك بۆ ئەوان پىدرا و موباحە، چونكە بە خوا گەيشتون، دەلئىن: لە راستىدا سەپاندنە شەرىئەكان تەنھا بۆ خەلكانى ئاسايىيە، بەلام ئەمانە دۆستانى تايىبەتى تايىبەتن، سەپاندنە شەرىئەكانيان لە سەر ھەلگىراوھ، ھىچ شتىكىان لى حەپام ناكىت، ئاوەھا دەلئىن.

د مبرونه که سبکی به دی کرد بهوای به شوینکه وتنی پیغه مبری خوا ^{بیت} نه بوو، له
 د و له بدوخسار (باطناً و ظاهراً)، به لکو بهوای به شوینکه وتنی شهرعی بووکار (ظاهر)
 مبرو به بی هه قیقه تی ناوه کی (اتباع الشرع الظاهر دون الحقیقة الباطنة) ^(۱) یان له و
 مبرو دا بیت که وهلی و دوستانی خوا ریگه به کی دیکه یان هه به بو به خوا که یشتن
 مبری ریگه ی پیغه مبران ^(۲).

یان بلین: پیغه مبران ریگا که یان ته سک کردو ته وه ^(۳).

(۱) - جیاوازی له نیوان شهریعت و هه قیقه تدا ده که ن، نه وان ده لئین: شهریعت
 نه نا بو خه لکانی ناساییه، به لام هه قیقه ت بو دوسته تاییه تمه نده کانه، نه وان
 شهریعت و هه قیقه تیان هه به، نا نه مه دابه شکردنی نه هلی (باطله)، به لام له راستیدا
 به لای نه هلی هه قه وه هیچ جیاوازییه که له نیوان شهریعت و هه قیقه تدا بوونی نییه.

(۲) - وه کو پیشتریش ناماژه ی پیدرا ده لئین: نیمه پیویستمان به پیغه مبران
 نییه، پیغه مبران ته نا بو خه لکانی ناسایی نیردراون، به لام نیمه پیویستمان به
 پیغه مبران نییه، چونکه راسته وخو له خوی گه وره وه وهرده گرین، گوايه له ریگه ی
 سرزکه کانیا نه وه که راسته وخو به خوی گه وره وه په یوه ندی ده که ن، راسته وخو
 شی لویه وهرده گرین، گوايه له که ل خوی گه وره دا داده نیشن و، راسته وخو لویه
 وهرده گرین، گوايه نه وان له پیغه مبران چاکترن که له ریگه ی سرووش و وه حیه وه له
 ریگه ی جبریله وه شته کان له خوا وه وهرده گرین، ته ماشا که ن کوفری نه م تا قمه له چ
 ناسنیک، ده شگوتریت: نه مانه دوستانی خوی گه وره ن.

(۳) - ده لئین: پیغه مبران ریگه که یان ته سک کردو ته وه، ده لئین: باشه هیچ
 ریگه به کی تر نییه بو به خوا که یشتن ته نا ریگه ی پیغه مبران نه بیت؟ برا که م ریگه ی
 به خوا که یشتن فراوانه، له ریگه ی پیغه مبران وه به خوا ده گه بیت و، له ریگه ی
 که سانی دیکه ی غهیری نه وانیشه وه هر به خوا ده گه بیت، به لکو له ریگه کانی تره وه
 نلذ چاکتره.

یان بَلَّيْن: پیغه مبه‌ران ته‌نھا پیئشه‌نگی خه‌لکانی ئاسایین نه‌ک تاییه‌تعه‌ندان و^(۱)،
 قسه‌ی دیکه‌ی له‌و هاوشیوانه که که‌سانیک له‌وانه‌ی بانگه‌شه‌ی دۆستایه‌تی خوا ده‌کهن
 ده‌بَلَّيْن.

ئا ئه‌مانه کوفریان تیدایه که له‌گه‌ل ئیماندا پیچه‌وانه و ناته‌بایه^(۲)، سه‌ره‌پای
 وه‌لایه‌ت و دۆستایه‌تی خوای گه‌وره، که‌وا بوو هه‌ر که‌سیک ئه‌نجام دانسی کرده‌وه‌ی
 نا‌ئاسایی له‌ سروشت به‌ده‌ری که‌سیکیان بکاته به‌لگه‌ بو ئه‌وه‌ی گوایه‌ ئه‌وکسه
 دۆستی خواجه^(۳)،

(۱) _ ده‌لَیْن: پیغه مبه‌ران ته‌نھا بو په‌مه‌کی خه‌لکن که هه‌قیقه‌ت نازانن و، جگه‌ل
 شه‌رعه‌ پروکاره‌که هه‌چی تریان نییه، به‌لام ئه‌وان پیوستیان به‌ پیغه مبه‌ران نییه _
 داواکارین خوای گه‌وره بمانپاریزیت _

(۲) _ کوفر له‌گه‌ل ئیماندا کو نابه‌وه، کوفری گه‌وره له‌گه‌ل ئیماندا کۆنابه‌ره،
 شیرکی گه‌وره له‌گه‌ل یه‌کخواپه‌رستیدا هه‌ر گیز کو نابه‌وه، دوو دژن کۆبونه‌وه‌یان بز
 نییه، خوای گه‌وره مه‌رجی ئه‌وه‌ی داناوه که وه‌لی ئیماندار ی له‌ خوا ترس بیت وه‌کو
 ئه‌وه‌ی ده‌فه‌رمویت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا
 وَكَانُوا يَتَّقُونَ (۶۳) ﴿ [یونس: ۶۲ - ۶۳]. واته: ئاگادار بن بی گومان دۆستانی خوا ترسیان
 له سه‌ر نیه خه‌فه‌تیش ناخۆن ئه‌وانه‌ی باوه‌ریان هه‌تاوه وه هه‌میشه خۆیان ده‌پاریزن
 له خوا ده‌ترسن، ئا ئه‌مانه وه‌لی و دۆستانی راستی خوای گه‌وره‌ن، به‌لام ئه‌وکسه‌ی
 ئیماندار یکی له‌ خوا ترس نه‌بیت بیگومان له‌ دۆستانی خوای گه‌وره نییه، به‌لکو دۆستی
 شه‌یتانه، نه‌گه‌ر چی چند کرده‌وه‌یه‌کی نا ئاسایی له‌ سروشت به‌ ده‌ریش ئه‌نجام بدات،
 هه‌ر کرده‌وه گه‌لیکی شه‌یتانیه‌وه هه‌چی تر، به‌ دلنایایی که‌رامه‌ت نییه.

(۳) _ خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
 وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾ [البقرة ۲۵۷]

دوستان و کارسازی نهوانه به که بپردازن ده ریانده هیتیت له تاریکستانی بی
 مدنی بی بلوناکی باوه بو پتیموونی و نهوانه ی که بی بیرون شهیتان دوستیانه
 ده ریان ده هیتیت له بلوناکی (و بیروباوه ر) هوه بو تاریکستان. هه روه ها خوی گه روه
 ده هیتیت **إِنَّمَا وَبِعَهْدِ اللَّهِ وَأَمَّا وَبِعَهْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ**
تَقِيُونَ (۵۵) وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَائِبُونَ (۵۶) [المائدة:
۵۶] واته: بیگومان دوست و یارمته ی ده ری نئوه ته نها خواو پیغه مبه ره که بی و
 بپردازن نهوانه ی که به ریک و پیکی نویژه کانیان به جی ده هیتیت و زه کات ده دن
 به ده رام مل که چن بو فرمانی خوا و هر که س خواو پیغه مبه رو نیمانداران بکات به
 پشیمان خوی نه وه بیگومان هر کومه لی خوا زال و سه رکه وتوون. له م نایه ته
 پیژده دا نه و نامارده پیکراوانه ی سه ره وه بومان ناشکرا ده بیت که قوربان نقد زود به
 بلانی دوستانی خواو دوستانی شهیتان جیا ده کاته وه.

با دلتیا بیٽ له جولہ کہ و گاوردہ کان گومرا ترہ^(۱).

(۱) _ بهائی، چونکہ تہنہا ئہ نجام دانی چہند کردہ وہیہ کی نائاسایی له سروشت بہدہر ئاماژہ بؤ بوونی وہ لایہت و دؤستایہ تی خوی گوردہ ناکات، مہ گہر ئیمان و تہ قواو له خوا ترسانی له گہل دا بیٽ، بہ لآم ئہ گہر کوفرو دوو پووی و هاوہ لپہ رستی له گہل دا بوو، ئہ وہ بیگومان له دؤستانی شہیتانہ و کردہ وہ نائاسایہ کانیشی شہیتانیہ، کہ پامہ تی خوی گوردہ نییہ، له وانہ یہ ئہ وان بہ ہوا دا بقیہ، بہ سہر ناردا پئی بکن، بچنہ نیو ناگرہ وہ نہ یان سوتینیت، ئہ و کردہ وانہ یان بہ خودی خویان ئہ نجام نہ داوہ، بہ لکو تہنہا شہیتانہ کہ بؤیان ئہ نجام دہ دات، ہہ والی چہند شتیکی زؤر دوور یان نادیار بہ خہ لک دہدہن کہ خویان نہ یان بینیوہ، بہ لکو تہنہا شہیتانہ کان دہیزانن و پییان پادہ گہ یہ نن، ئہ وانیش بہ نیو خہ لکدا بلآوی دہ کہ نہ وہ، شہیتانہ کان خزمہ تی دؤستانی خویان دہ کەن، خوی گوردہ له و بارہ وہ دہ فہ رمویت: ﴿قُلْ اُنْتُمْ عَلٰی مَنْ تَنْزَلُ الشَّيَاطِیْنُ (۲۲۱) تَنْزَلُ عَلٰی كُلِّ اَفَّاكٍ اَیْمٍ (۲۲۲) یُلْقَوْنَ السَّمْعَ وَاُكْرَفُوْهُمُ کَاذِبُوْنَ (۲۲۳)﴾ [الشعراء: ۲۲۱-۲۲۳] واتہ: ہہ والتان بدہ می شہیتانہ کان دادہ بہ زنہ سہر کی؟ دادہ بہ زنہ سہر ہہ موو (کہ سیکی) زؤر درؤزنی زؤر تاوانبار باش گوئ دہ گرن (بؤ شہیتانہ کان) وہ زؤر بہ یان درؤزنن (لہ و ہہ والانہ دا دہیدہن بہ خہ لکی). خوی گوردہ ئہ و شتہ ی بہ تہ واوی پوون کردو تہ وہ، بہ لآم ئہ وان گوئی بہ قورپان نادہن، بہ لکو بہ گوئی شہیتانہ کان و شیخہ کانیاں دہ کەن، ئہ مہ ہہ قہ بہ لابانہ وہ، بہ لآم بہ بؤچونی ئہ وان قورپان تہنہا پووکارہو (ظواہر) بؤ خہ لکانی ناسایی چاکہ.

ههروه ها شیتیش، شیت بوونه که ی له گه ل پاستی و دروستی نیمان و پرستنه کانیدا پیچه وانه و نا ته بایه^(۱) چونکه پاست و دروستی نیمان و پرستنه کان مارجن بو دوستایه تی خوی گه وره^(۲).

(۱) - پیده چی پشتگوی خستنی نیمان و ته قوا به هوی خودی مرفه وه بیت، برینه له و عاقل و ژیره ی که ده رک به شته کان ده کات، به لام تا عت و گوپراهی خوی گه وره پشتگوی ده خات، ده بیته دوستی شهیتان به هه لباردنی خودی خوی، له وانه شه به هه لباردنی خودی خوی نه بیت، کاتی که واجیباته کانی سه ر شانی واز لهنیناوه یان هندی له چه پام کراوه کانی نه نجام داوه به ویستی خودی خوی نه بووه، به لکو له بهر نه وه ی شیت بووه هیچ عه قل و ژیره کی نه بووه به هوی وه ده رک به شته کان بکات، چاک و خراب، نیمان و کوفر له یه ک جیا بکاته وه، نه م جو ره که سانه شیت و مندالی بچوک ده گریته وه، به کافر دانانرین نه گه ر چی هه ر شتیک نه نجام بده ت، واز له هه ر شتیکیش بینن، به کافر دانانرین، چونکه عه قل و هوشیان نییه و، سه پاندنه شه ربه کانیش ته نها له سه ر که سانی ژیره عاقله .

(۲) - شیت پرستنه کانی به پاست و دروست دانانرین، چونکه پاستی و دروستی پرستنه کان مارجن بو وه لایه ت و دوستایه تی خوی گه وره، به لام عاقل و ژیران چنده بشکن، پیغه مبه ری خوا صَلَّى له م باره وه فه رموویه تی: ((وَمَا تَقْرَبُ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ. وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالْأَوْفَلِ حَتَّى أُحِبَّهُ)) ربه وایه ت؟؟ (وه بنده که م به هیچ شتیک لیم نزیک نه بوته وه و خوشه ویستر بیت به لاه وه به نه ندازه ی نه رفه رزانه ی که به سه ریدام سه پاندوه، بنده که م به رده وام به سووننه ت و نانبه کان لیم نزیک ده بیته وه تا خوشم ده وی))، که وا بوو نه و که سه ی ته نها به نه نجام دانی فره زه کان له خوی گه وره نزیک ده بیته وه، له به شی چاکانن (الأبرار أصحاب الیمین) و، نه و که سه ش که به نه نجام دانی فره زه کان و نافیه و سووننه ته کان له خوا نزیک ده بیته وه، له پیشکه واتوانی نزیکن (السابقین المقربین).

در این باره

به لام سه باروت بهر که سهی که چار به چار شایست در ایست و چار در به چار در به چار در
 در بیته و به (۱) نه که در له کانی چاک بوا و به و به ایوان به خوا و به و به و به و به و به و به و به
 له بزه کانی نه انجام بدات، خونی له چه براه کانی به دور بگنویت، هم چله و که سه ایوان
 چو شایستش بیت، شایست به و به که بی ایوان به هیچ بگنویان و خوی که سه و به و به و به و به
 نیمان و نه قوا و له خوا ترسالی که له کانی به ناگنا و ناگنا و ناگنا و ناگنا و ناگنا و ناگنا و ناگنا
 پاداشتی دوداته و به (۱) به گویونی کرد و به به و به و به و به و به و به و به و به و به و به و به
 بل خوی که و به دودیت (۱)

(۱) شیت بوزن دور چله و: شیت بونیکسی به ته بی ته وای نه م چله شله به
 له سه ر نیبه و سه رزه نشت ناکریت، پیلشی ناگوتیست دویستی خوی به بیان کانی به
 نیمانداره، چونی دودم که سانیکن چار به چار شیت دودین، چار به چار بی چار
 دینه و به، چونی دودم له کانی چاکبونه و دیاندا که به رسته کانیان نه انجام دودین
 دویستی خوی که و ردن، له کانی شیت بوزن و نه مانی عه قل و هنوشیشیاندا نه به نه
 و نه به دوزنی خوا و سف ناکرین.

(۲) چونکه خوی که و رد کرده و دی هیچ که سیک وین ناکات، نیتر کرد و به
 به رستی نه و که سهی که چار به چار شیت دودیت، ناسایبه و به هنر
 شیتبونه و که به و به تال نابینه و به، به لکو خوی که و رد بوی حساب ده کاد و
 له سه ری پاداشتی دوداته و به.

(۳) وهلی و دویستی خوی له کانی به ناگهاتن و له خوا ترسان و کرد و به
 چاکه کانیان، به لام که شیت بونه که بی بزه که ریت و به سه پاننده سه رعبه کانی له سه
 هل ده گبریت، نیتر سه رزه نشت ناکریت و، نه به دویستی خوا و نه به دوزنی خوا
 و سف ناکریت.

ههروه ها نهو كه سهى كه پاش ئيمان و ته قواو له خوا ترسانه كهى كوتوپر شىت بوو بىت، بىگومان خواى گوره له سهر نهو ئيمان و ته قواو له خوا ترسانهى كه پيش شىتبونه كهى نه نجامى دابوو پاداشتى ده داته وه^(۱)، كرده وه كانى به هوى نهو شىتبونه وه كه تووشى بووه پووچ ناكاته وه، به بى نه وهى هيچ تاوانىكى نه نجام داىت، له كاتى شىتتىكه شيدا ته كليفى شه رعى له سهر هه لگراوه^(۲).

به م پىيه هه ر كه سىك بانگه شهى وه لايهت و دوستايه تى خواى گوره بكات، له كاتىكا فه رزه كان به جى نه هينىت و خوى له حه رامه كان به دور نه گرىت، به لكو شتانيكىش نه نجام بدات كه له گه ل دوستايه تى خوادا پىچه وانه و ناتا با بىت، نهو كاته بو هيچ كه سىك نىيه بلتت: نهو كه سه وهلى و دوستى خواى گوره يه^(۳)،

(۱) نه گه ر له سه ره تاي ژيانيدا ئيمانى به خوا هه بىت، فه رزه كانى نه نجام داىت، خوى له حه رامه كان به دور گرت بىت، پاشان له كو تاييه كانى ته مه نيدا شىت بو بىت تا وه كو مردن، بىگومان خواى گوره كرده وه و په رسته نه كانى پيشترى وون ناكات، به لكو بوى حىساب ده كات و، پاداشتى ده داته وه، چونكه خواى گوره كرده وهى چا كه كاران وون ناكات، وه كرده وه و په رسته نه كان به هيچ شتىك به تال نابىته وه، مه گه ر به شىرك و كو فرو هه لگه رانه وه نه بىت، به لام شىت بوون كرده وه و په رسته نه كان به تال ناكاته وه.

(۲) بويه نه پاداشتى ده درىته وه و، نه سزاشى ده درىت.

(۳) بو هيچ كه سىك له نه هلى زانست و حكمهت نىيه، به لكو بو نهو كه سه ئاسايانهى كه ئيمان و بىروبا وه رپكى دروستيشيان هه يه بويان نىيه بلتت: نهو جوړه كه سانه كه فه رزه كان به جى ناهينن و، حه رام نه نجام ده دن وهلى و دوستى خواى گوره ن، له راستيدا ته نها نه هلى باتل نه وه ده لىن.

نه م جوړه کهسه نه گهر شیتیش نه بیت، به لکو ته نها شه یداو سرگهردان (الوَلَةُ) بیت به بی شیت بوون^(۱)، یا خود جار به جار به هوی شیت بوونه وه عه قتل و هوشی نه مینیت و، جار به جاریش چاک بیته وه، فرهزه کان به جی نه هینیت و، باوه ریشی وایت که له سهری پیوست نییه شوینی پیغمبری خوا ﷺ بکه ویت، نه و کهسه کافره^(۲)،

(۱) _ (الوَلَةُ) واته: شه یدا بوون و سرگهردان بوون، بریتیه له خو شه ویسنی، چونکه خو شه ویستی چند پله په که و په کی له و پلانesh (الوَلَةُ) ه واته شه یدا بوون سرگهردان بوون.

(۲) _ نه و کهسه ی له و باوه رپه دا بیت که له سهری پیوست نییه شوینی پیغمبری خوا ﷺ بکه ویت، به لکو له ریگه په کی دیکه ی جگه له ریگه که ی نه وه وه به خواد ه گات، بیگومان کافره، خوی گه وره ده فره مویت: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ [آل عمران: ۳۱] واته: (نه ی موحه ممه د ﷺ) بلی نه گهر نیوه خواتان خو شه ده ویت که واته دوی من بکه ون تا خواش نیوه ی خو شه بویت ول گونا ه کانتان خو شه بیت. نه گهر ته نها خوی خوشبویت و به پی هی او نار ه زوی خوی و به گویره ی نه وه ی بو خودی خوی دایناوه په روه ردگار بپه رستیت، به بی نه وه ی شوینی پیغمبری خوا ﷺ بکه ویت، بیگومان کافره هر چه نده بانگه شه ی نه وه ش بکات که خوا ده په رستیت، له خوا نریک ده بیته وه، چونکه کرده وه و په رستنه کانی راست و دروست نیین، پیغمبری خوا ﷺ فره مویه تی: ((مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ زَدٌّ)) واته: ((هر که س کرده وه یه که نه نجام بدات و فره مانی نیه ی له سر نه بیت، قبول نییه و په تکراره ته وه)) که وا بوو هیچ ریگه یه که به خوی گه وره ناگات جگ له ریگه که ی پیغمبری خوا ﷺ، نه مهش بهر په رچدانه وه ی نه و که سانه یه که ده لیز: نیمه پیوستمان به شوینکه وتنی پیغمبری خوا ﷺ نییه، نیمه ده زانین و به خوا ده گه یین، به بی نه وه ی پیوستمان به پیغمبر بیت ﷺ، بیگومان نه و کهسه ی نام قسانه بلیت له هه موو بیباوه ران کافر تره.

له و بئس الحشر له و باوه ره دا بیت که نه و جوره که سه وهلی و دؤستی خواجه دیسان به ره و نه گهر رووخسار و ناوه لکه وه به ته واری شیت بیت، نه و پینوسی شه رعبه کانی له سه ره لگیراوه^(۱) — نه م جوره شیتانه چون هاوشیوهی به هاوشیوهی کافران سزا نادرین — نه و به هه مان شیتوه هاوشیوهی نه هلی نیمان و نفوس به که راهت و پیزی خوی گوره شایسته نین^(۲).

که و بو سه بارهت به هر دو جوره که ی سه ره وه دروست نییه بؤ هیچ که سیک ره و پنی و ابیت که وهلی وه دؤستی خوی گوره ن(۳)، به م پتیه نه گهر شیتیک له گانه کانی به ناگا بوون و چاکبونیدا نیمانی به خوا ه بی و ته قواو له خوا ترسانی ه بیت، بیگومان به گویره ی نه وه وه لایهت و دؤستایه تی خوی گوره شی ده بیت، وه هر که سبکیش له کاته کانی به ناگا بوون و چاکبونیدا کوفرو دوو پوویی تیدا بیت، بان کافر بان دوو پوو بیت، پاشان کوتوپر شیت بو بیت، نه م جوره که سه به قه دهر نره نده کوفرو دوو پوویی تییدایه که له سه ری سزاده دریت^(۴)،

(۱) — بیگومان قه له می ته کلیفی شه ری له سه ره لگیراوه، بویه نه به کافر و، نه به نیماندارو، نه به دؤست و نه به دوزمنی خوی گوره وه سف ناکریت.

(۲) — نه و جوره شیتانه به پله ی نه هلی نیمان و نه هلی ته قواو له خوا ترسان ناگن، نه گهر چی موکه للف و پیس پیردراو نین و، پینوسی سه پاننده شه رعبه کانیشیان له سه ره لگیراوه، بیگومان ناتوانن به پله ی به نده نیمانداره له خوا نرسکان و نه هلی کرده وه و نه هلی جهاد بگن.

(۳) — نه مه بهر په چ دانه وه یه بؤ نه و که سانه ی که شیت به دؤستی خوا وه سف ده که ن.

(۴) — شیتی نیمانداران و شیتی کافران جیاوازیان له نیواندایه، شیتی نیمانداران نه و کرده وه و په رستنانه ی که پیش شیتبوننه که ی نه جامی داوه ناسپردریته وه، به لام

سه بارهت به شیتی کافران نه گه ر پیش شیت بوونه که ی کافر بوو بیت و کرده روی
 خراب و حه پامه کان و شیرکی نه نجام دابیت و، پاشان شیت بوو بیت نه و له کانر
 شیت بونیدا هیچی له سه ر نییه و سه رزه نشست ناکریت، به لام له کاته کانر ب
 ناگابونه وه و چاکبونیدا له سه ر کوفر و شیرکه که ی سزا ده دریت.

شېت بونەكەشى نابىي بە ھۆكارى سېنەوھى ئەو كوفرو دوو پھويپھى كە لە كاتەكانى بە ناگا بوون و چاكبونيذا ئەنجامى دەدات^(۱).

(۱) _ خوائ گەورە ئەو شېت بوونە ناكات بە ھۆكارى سېنەوھى ئەو كوفرو دوو پھويپھى كە لە كاتەكانى بە ناگا بوون و چاك بونيذا ئەنجامى دەدات، لە راستيدا وازى لە كوفرد كردن ھېناوھ، چونكە بىي دەسەلات بووھ، بۆيە كافر بونەكەى ھەر بەردەوامو، ئەو شېت بونەش نابىي بە ھۆكارى سېنەوھى ئەو كوفرو سەرىپچيانەى كە تووشى بووھ پېش شېت بوونەكەى.

ئەم بەشە زۆر گرنگە، چونكە مەزۇفە فېر دەكات چۆن وەلامى ئەو كەسانە بداتەوھ كە شېت بە وەلى و دوستى خوائ گەورە دادەنېن، ئەو شېتەنە شېتى موسلمانان يان شېتى كافرانن، شېتى موسلمانانېش دوو جۆرن: جۆرىك شېتېكى پەتەرى تەواوھ و لە ھەموو زيانيدا چاك بونەوھى نېيە، ئەم جۆرە نەھىچى ھەيە و نەھىچىشى لەسەرە، جۆرىكى دېكەش جار بە جار شېتە و جار بە جارېش بە ناگا دېتەوھ چاك دەبېتەوھ، بەلام لە كاتى بە ناگا بوونيدا خوائ گەورە دەپەرسىتېت، بۆيە لەسەر كەردەوھ چاكەكانى كە لەو كاتەدا ئەنجامى دەدات پاداھت دەدرېتەوھ، بە ئەندازەى ئەو كەردەوھ چاكەكانەى كە لە كاتى بە ناگا بوونيدا ئەنجامى دەدات وەلايەت و دزستاپەتېشى بۆ خوائ گەورە دەبېت. شېتى كافرانېش دوو جۆرە: جۆرىكيان شېتېكى پەتەرى تەواوھ و بە درېژايى تەمەنى بونەوھى نېيە، ئەمە وەكو جۆرى بەكەمى شېتى موسلمانان نە ھېچى لەسەرە و نەھىچىشى ھەيە، ئەگەر چى لە پىزى كافرانداپە بەلام حېسابى لەگەلدا ناكرىت، چونكە نە كوفرو نە ھاوئپەرسىتى ئەنجام نەداوھ، جۆرىكى دېكەش ھەن جار بە جار شېتن و جار بە جارېش بە ناگا دېنەوھ و چاك دەبنەوھ، ئەم جۆرە ئەگەر لە كاتى بە ناگا بوونەكەيدا كوفرو و شېركى و كەردەوھ خرابەكان ئەنجام بدات، ئەوا لەسەر كەردەوانە سزا دەدرېت و شېت بوونەكەى تاوانەى ئەو كەردەوانەى كە لە كاتى بە ناگا بوونيدا دەيكات ناسرېتەوھ.

به شیک

سه بارهت به ووی که دوستانی خوا به شته رنپیدراوه دیارمکانه وه له

خه لکانی دیکه جیانابنه وه

دۆستانی خوی گوره شتانیکی تایبهتی موباح و رنپیدراویان نییه که له هه
دهره وه له خه لکانی دیکه یان جیا بکاته وه^(۱)،

(۱) _ نه مه شتیکی زۆر گرنگه چونکه نه و که سه خه له فاوو سه رلیشیتواوانه چند
نیشانه یه ک بو جیا کردنه وهی وهلی و دۆستانی خوی گوره له خه لکانی دیک
به کار دینن، وه کو نیشانه کانی جلوه به رگ و پله و پایه و هیترا، خه رمانه یه ک له ریزگرتن و
پیرۆزکردنی به ده وردا داده نین، به لام وهلی و دۆستانی خوا به لای نه هلی سووننه
و جه ماعت هیچ نیشانه یه کی دیاریان نییه، به لکو ده ر ناکه ون، دۆستانی خوی گوره
پیده چی نه ناسرینه وه، چونکه دۆستانی راسته قینه ی خوی گوره حه زیان به وه نییه
بناسرین، جلوه به رگیکی تایبهت ناپۆشن و به خه لکی بلین: ئیمه دۆستانی خواین، یا
به شتیکی دیکه ی تایبهت وه خوی له خه لکی جیا بکاته وه و بلیت: من دۆستی خوا،
دلنیا بن نه گه ر شتانیکی وه کو نه وه نه نجام بدهن ته نها بو روپاماییه و (ریاء) وه هیچی
تر، نه وه روپاماییه و دۆستایه تیه که ی که م ده کاته وه یان پوچی ده کاته وه، که وا بو
دۆستانی خوا جلوه به رگیکی تایبهت یا شیوه و سه روسیمایه کی تایبهت یان نییه، وه کو
نه وه ی که سانی خه له فاوو سه رلیشیتواو کاری پیده که ن، به لکو له وانیه دۆستانی
راستی خوی گوره هه ر نه ناسرینه وه، پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رمویه تی: ((رَبُّ
أَشْعَثَ أَعْبَرَ مَذْفُوعٌ بِالْأَبْوَابِ لَوْ أُنْسِمَ عَلَى اللَّهِ لِأَبْرَهُ)) واته: ((پیده چی که سیکی قزبزی
زۆر ته پو تو زاری که له ده رگا کاندای پال ده نریت و دور ده خریتته وه، نه گه ر سویند
بخوات خوی گوره نزا که ی قبول بکات، نه وا قبولی ده کات)) تا نه و ئاسنه ی
پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رمویه تی: ((نه گه ر داوای تکا کردن بکات تکای بو

بگيرت و نه گهر خوازبېنېش بکات ژنی پي نادرېت)) له کاتيکدا که وهلی و دوستی له خوا نرسی خوی گه وره به، چونکه خوی به شتيک له تيکرای جه ماوهری خه لک جيا مکرزته وهو، کرده وهو په رسته کانيشی ناشکرا نه کردوه، نه مه به لگه به له سر نيخلاصی بو خوی گه وره. به لام نه و که سهی خوی ناشکرا ده کات، يا خود خه لکی ناشکرای ده کن و، خه رمانه يه ک پيزو پيرۆزی به ده وردا داده نين، نه وه به لگه ي نرستانه تي نييه بو خوی گه وره، چونکه وه لايهت و دوستايه تي به نيشانه نييه، به لکو وه لايهت و دوستايه تي خوی گه وره به ئيمانه، به نه جامدانی کرده وهی چاکه که هيچ مه به ستيکی وه کو به ده ست هيئانی ناوبانگی و به رزبونه وهو پروپامایي تيدا نبيت، به لکو به نيخلاص بو خوی گه وره ی نه نجام بدات، سيفه تي خاکيتي تيدا بيت نه لوت به رزی و شانازی به خو وه کردن، نه مانه دوستانی راسته قينه ی خوی گه وره. له راستيدا نه مه سوديکی زور گه وره ی تيدايه نه وه مان بو پوونده کاته وه که دزستانی خوی گه وره هيچ نيشانه يه کی ديار و ناشکرايان بو ناسينه وه يان نييه، به لکو پيده چی خویان به ده ر نه خه ن، خاکيتي و مه لکه چی زور بو خوی گه وره ددوين، خویان به که م ته رخه م داده نين له ناستی به جي هيئانی هه قه کانی خوی گه وره، نه به کرده وه کانی خویانه وهو، نه به جل و به رگ و سه روسيمایانه وه شانازی ناکه ن، نا نه مانه وهلی و دوستانی راسته قينه ی خوی گه وره.

بۆیه به جۆره جلوبه رگیک تا جلوبه رگی تر جیانا بنه وه، نه گهر هر دوکیان ریتیدراو بیت^(۱)، ههروهها به جۆره سهرتاشینیك یا کورت کردنه وه یهک یا به هۆنینه وه یهک نه گهر موباح و ریتیدراو بیت له خه لکانی دیکه جیا نابنه وه^(۲)، له سهه زمانی عه ره ب قسه یه کی باو هه یه ده لێن: (گم من صدیق فی قباء، وگم من زندیق فی عباء)^(۳)،

(۱) _ به لکو دۆستانی خوا نه وه ده پۆشن که خه لکانی تر ده پپۆشن، یا خود له خه لکانی دیکه ش که متر ده پۆشن، میزر که لیککی زل ناپۆشن، یا خود سهه ره قۆله که یان زۆر فراوان نییه بۆ نه وه ی بگوتریت: نه مانه دۆستانی خوان، نه خیر، وه کو خه لکن و، له که لیاندا تیکه لێن، نا ناسرینه وه، به لام ته نهها نه وه یان زیاده که دلایان به ته واری لای خوای که وره یه .

(۲) _ به نیشانه ی پرچ له خه لکی ناسایی جیا نابنه وه، دۆستانی راسته قینه ی خوای که وره پرچیکی تایبه ی تیان نییه، به لکو وه کو تیکرایی خه لکانی ناساین، ریشیان دریز ده که ن و سمیلیان کورت ده که نه وه، به هیچ شتیك له خه لکانی ناسایی خۆیان جیا ناکه نه وه .

(۳) _ (گم من صدیق فی قباء): (الصّدیق) بریتیه له و مرقه ی که زۆر راستگۆیه، راستگۆیه کی که وره یه، (فی قباء) که پۆشاکیکی بیبایه خی پۆشیوه، واته: (چه نهدها که سی زۆر راستگۆ هه ن که پۆشاککی بیبایه خیان پۆشیوه)، وه (وگم من زندیق فی عباء) واته: (وه چه نهدها زه ندیق _ که سیکی بیباوه ره و خۆی به ئیماندار ده ره ده خات _ هه ن که عه با و پۆشاککی به نرخ و جوان ده پۆشن)، که وا بوو وه لایه ت و دۆستایه تی به سهه ر و سیمای جوان و پۆشاککی جوان نییه، به لکو دۆستایه تی ته نهها له نیوان به نه ده و خوای که وره دایه و، ته نهها خوای که وره پیی ده زانیت .

دول و دوستانی خوی گوره له هه موو چین و تویره گانی نوممه تی موحه مه ددا ﷺ
 مان (1) نه گه له بیده عه چینی دیارو خراپه کاران نه بن، له نیوان نه هلی قورنمان و،
 نه هلی زانستدا هه ن، له نیوان نه هلی جیهاد و شمشیردا هه ن، له نیوان بازرگانان و،
 پیشه سازان و، جوتیاران دا هه ن.

(1) _ دۆستانی خوی گوره له کۆمه لێکی تایبه تی خه لکدا نابن، به لکو له هه موو
 چین و تویره گانندان، له نیوان زانایانندان، له نیوان خه لکانی ئاساییدان، له نیوان
 بازرگانانندان، له نیوان جوتیاران دان، له خه لک جیا نابنه وه و دیار نین، ناگوتریت:
 دۆستانی خوی گوره به کاریکی دیاری کراو وه سف ده کرین، نه خیر، تیکه ل به
 نیکپای خه لک ده بن، وه کو هه موو خه لکی تر به دوا ی پهیدا کردنی پۆزیی خۆیاندا
 ده گه رین، ده بن به جوتیار، ده بن به تیکۆشه ر له پیناوی خوادا، ده بن به زانا، ده بن
 به خه لکی ئاسایی و یه کخوایه رستن، ده بن به بازرگان، مانای وه لی دۆستی خوی
 گوره نه وه نییه که واز له بازرگانی بینیت و خه لک پیی بیه خشن و به و جوړه بتوانن
 خزیانی لی نزیک بکه نه وه، نه خیر، به لکو وه کو تیکپرای خه لکانی تر کار ده کات، داوود
 پیغه مبه ر _ علیه السلام _ پیغه مبه رو پادشاش بوو، هه موو جوړه سامان و مالێکی
 مه بوو، که چی له به ره مه می دهستی خۆی ده خوارد، قه لغانی دروست ده کردو،
 ده یفرۆشت و له به ره مه می دهستی خۆی ده خوارد، له (بیت المال) ی نه ده برد، هه ر
 چاند له ژیر دهستی خوشیدا بوو، هیچ شتیکی لی نه ده برد، ئا ئه مه وه لی خوی
 گوره یه. بویه پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رموویه تی: ((مَا أَكَلُ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ
 يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ)) رواه
 البخاري، واته: ((هه رگیز هیچ که سیك خۆراکیك ناخوات له وه چاکتر بیت که له
 به ره مه می کاری دهستی خۆی بخوات، دلنیا بن داوود پیغه مبه ریش _ علیه السلام _ له
 به ره مه می کاری دهستی خۆی ده خوارد))، له کاتی کدا پادشا و پیغه مبه ریش بوو.

خوای گه وره چین و تویره کانی نوممه تی موحه ممدی ﷺ له م نایه ته دا باس کردوه: ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصَوْهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَىٰ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ يَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (۱)

[المزمل: ۲۰] واته: بیگومان په روه ردگاری تو ده زانی (ته ی موحه ممد ﷺ) که تو ه لده ستیت (بو شه و نویژ) نه ختیک که متر له دوو بهش له سی بهشی شه وو نیوه ی یا سییه کی و دهسته یه که له وانه ی که له گه لتان و خوا نه ندازه ی شه و و پوژ دیاری ده کات (خوا) زانی که ئیوه ناتوان نه ندازه ی شه و نویژ پابگرن له بهر شه و لیتان خوش بوو ده ی شه و نه ده ی بوتان ئاسانه له قورپان ده وری بکه نه وه (خوا) ده زانی که له مه و لا که سانیکتان نه خوش ده بیت، وه که سانیک ترتان که ده پون به زه ویدا، به شوین پوژی خوادا ده گه رین، وه هی تری واتان ده بن که ده جه نگن له پی خوادا ئینجا بخویننه وه له قورپان شه و نه ده ی بوتان ئاسانه و نویژ بکه ن و زه کات بده ن وه قه رز بده ن به خوا به قه رزیکي چاک هر چاکه یه که پیش بخه ن بو خوتان لای خوا ده ستان ده که ویت شه و ی لای خوا چاکترو گه وره تره له پوی پادا شته وه و داوای لیخوش بوون بکه ن له خوا به راستی خوا لیخوش بوویه کی میهره بان.

(۱) _ خوای گه وره له م نایه ته دا بو ی پوون کردوینه ته وه که دوستانیکي خوای گه وره هه ن به زه ویدا ده پون و به شوین پوژی خوا دا ده گه رین، بو بازرگانی کردن سه فهر ده که ن و، واز له شه و نویژیش ناهینن، به لکو به جیی ده هینن و، شه و ی بو یان ئاسان بیت له قورپان ده یخوینن، هه شیانه له پیناوی خوادا تیده کوشن، له گه ل

کافراندا ده جهنگن بو به رزکردنه وهی وشه کانی خوی گه وره، په رسته کان و شه و
نویژ پشت گوی ناخن، نه مه به لگه یه کی ناشکرایه که دۆستانی خوی گه وره به
ناپه فیه یه کی دیاریکراوه وه په یوه ست نین، له نیوان تیکۆشه راندا هه ن، له نیوان نه و
بازرگانانای که به زه ویدا ده پۆن و به دوی پۆزی خویاندا ده گه پین هه ن، له نیوان
زانایاندا هه ن، له نیوان خواپه رستاندا هه ن.

وشه‌ی صوفی و ماناکی

پیشینانی چاک نه‌هلی دین و زانستیان به گشتی به (القرء) ناو ده‌برد، نیت زانایان و خواپه‌رستانیشی ده‌گرته‌وه^(۱)، دواتر ناوه‌کانی (صوفی و الفقراء) په‌یدا بوون^(۲).

(۱) _ وشه‌ی (القرء) له عورف و نه‌ریتی پیشینانی چاکدا بریتی بوو له زانایان، نه‌ک ته‌نہا نه‌وانه‌ی که قورپان ده‌خوینن، هاوه‌لئیک فہرموویہ‌تی: ((أنهم كانوا إذا تعلموا عشرَ آياتٍ لم يُجاوزوهنَّ إلى العشرِ الآخرِ حتى يتعلموا ما فيهنَّ من العملِ، قال: فتعلمنا العلمَ والعملَ جميعاً)) واتہ: ((هاوه‌لانی پیغہ‌مبہ‌ری خوا صلى الله عليه وسلم هہرکات ده‌نایہ‌تی قورپان فیر بوویان، نہ ده‌چونہ سہ‌رده نایہ‌تی دیکہ تاوه‌کو چونیہ‌تی کارپیگردنیشی فیر ده‌بوون، هاوه‌له‌که فہرمووی: بویہ زانین و کارپیگردن به‌یہ‌که‌وه فیر بوین))، نا نه‌وانہ (القرء) واتہ: خوینہ‌ری قورپان بوون به‌مانا راسته‌که‌ی، به‌لام نه‌وکه‌سه‌ی ته‌نہا قورپان ده‌خوینیت و ہەر (ده) خویندنه‌که‌ی قورپان ده‌زانیت، به‌لام کارب قورپان ناکات، نه‌مه له دؤستانی خوی گورہ نییہ، خوی گورہ ده‌فہرمویت: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ﴾ [البقرة: ۱۲۱] واتہ: نه‌وانہ که کتیبایان پیداوون به‌راستی ده‌وری ده‌که‌نه‌وه. کار به‌قورپان ده‌که‌ن و ماناکانی تیدہ‌گن و ده‌وری ده‌که‌نه‌وه. که‌وا بوو وشه‌ی (القرء) به‌لای پیشینی چاکه‌وه نه‌و زانایانہ ده‌گرته‌وه که نیوان خویندن و زانستیان کو کردوتہ‌وه، هہروه‌ها خوا په‌رستانیش ده‌گرته‌وه، نه‌گر چی قورپانیشیان نہ‌خویند بیت، بویہ هہر که‌سیک نیمانی به‌خوا هہبی و بروای به‌پیغہ‌مبہ‌ر هہبی و بروای به‌قورپان هہبیت، نه‌وه له نه‌هلی قورپانہ با له‌به‌ریشی نہ‌بیت، هہر که‌سیکیش قورپانی له‌به‌ر بیت و کاری پی نہ‌کات، بیگومان له نه‌هلی قورپان نییہ.

(۲) _ هہر سی سہ‌ده چاکه‌که تیپه‌ربوون و، ته‌صوف په‌یدا نہ‌بوو، له راستیدا

ته‌صوف دواتر په‌یدا بوو، له بنچینه‌دا ته‌صوف واتای هہول دان و تیگوشان له

ھەپەرسىتى و زوھد لە دونىا، بۆيە بە (النُساك) ناو دەبران، واتە: ئەوانەى خۆيان بۆ
 ھەپەرسىتى و، خويتىندى قورشان يەكلا كىردىبۆۋە، ھىچ بىدعە و شىركى يان تى
 يەكوت بو، لە ئەنجام دانى پەرسىتنەكاندا خۆيان ماندوو دەكردو، خۆيان خىستىبۆۋە
 بەرھەتتە، ئەمانە رىنگە يەكى قورس و گرانيان لە خوا پەرسىتىدا گرتە بەر كە
 ئەرمانىيان پى نەكرا بو، ئەو كارەى ئەوان لە پەگەزى پەھبانيەتى گاۋرەكان بو، ئەو
 پەھبانيەتى كە خۋاي گەرە فەرمانى پىنە كىردىبون، بەلام لە خۆيانەۋە كۆششىيان
 ئەخۋاپەرسىتىدا دەكردو، بەو ئاقارەدا چوون، لەسەرەتادا صۆفىيەكان خوا پەرسىت
 بوون و ازىيان لە دونىا ھىنا بو، ئەگەر چى ئەم شتە ستايش كراۋ نەبو، بەلام لە
 پىزى كەم نەدەكردنەۋە، دواتر تەصەۋف پەرەى سەند، ئا بەم جۆرە بىدعە
 پەرەدەسىنىت، تەصەۋف پەرەى سەند تا لە ئايىن چوونە دەرەۋە، بىباۋەر بوون و،
 بىۋايان بە (وحدة الوجود) و پەرسىتى گۆپو ھتد... ھىنا. پاشان شىخولئىسلام _
 رەھمەتى خۋالى بىت _ ھۆكارى ناۋنايىيان بە صۆفى پوون كىردۆتەۋە، بۆچونەكانى لەو
 بارەۋە خىستۆتە پوو، پاشان يەكلای كىردۆتەۋە كە ناۋى صۆفى بۆ (صوف) واتە خورى
 دەگىرتەۋە، چونكە خورىيان دەپۆشى بۆ خۆ پاهىنان لەسەر ژيانى قورس و دونىا بە
 كەم گرتن بۆيە بە صۆفى ناۋنران، كەتان و لۆكە و شتى نەرمىيان نەدەپۆشى، بەلكى
 شى زىريان دەپۆشى، بە ھۆى زوھدو و ازھىنان لە دونىا، ئەمە پاستىرىن بۆچونە لە
 بەرەى ناۋنايىيانەۋە .

ناوی صۆفی: بۆ پۆشینى (صوف) واته: خورى دهگه پیتته وه^(۱)، نه وه یه بۆچونى راسته وه گوتراوه بۆ وشه ی (صفوة)^(۲) دهگه پیتته وه، وه گوتراوه بۆ پیاویک به ناوی (صفوة) ی کورپی (مُر) ی کورپی (اُد) ی کورپی (طابحة)^(۳) که سه ر به هۆزیکى عه ره ب بوون و به زوه دو ته قه شوف ناسرا بوون دهگه پیتته وه، وه گوتراوه بۆ (أهل الصفة)^(۴)،

(۱) _ به لى، نه مه راسته، نه مه شیوازی جل و به رگیان بوو.

(۲) _ گوتراوه بۆ وشه ی (صفوة) واته هه لبرارده، دهگه پیتته وه، به لام بۆچونیکى راست نییه، چونکه نه گه ر بۆ وشه ی (صفوة) بگه رایه ته وه، پێیان ده گوترا: صه فوی، نه ک صۆفی، له یووی زمانى عه ره بیه وه.

(۳) _ گوتراوه ناوه که یان بۆ پیاویک به ناوی (صفوة) ی کورپی (مُر) ی کورپی (اُد) ی کورپی (طابحة) دهگه پیتته وه، گوايه یه که م که س بووه که ته صه فوی به ده رخشوره. واته: وشه ی صۆفی بۆ نه و پیاوه ی که ناوی (صفوة) بووه دهگه پیتته وه.

(۴) _ مه به ست به (أهل الصفة) هه ژارانى هاوه لانی پینغه مبه رى خواجه عَلَيْهِ السَّلَام نه وانى که هه یچ مال و شوینیکى نیشته جى بونیان نه بوو، بۆیه پینغه مبه رى خواجه عَلَيْهِ السَّلَام زوریکى له مزگه وته که دا بۆ دروست کرد بوون، خه لکیش خیرو صه ده قه ی پیده به خشین، هاوه لى و اشیان تیدا بوو به پۆژ کارى ده کردو، به شه وانیش له وى ده مایه وه، چونکه مال و شوینى نیشته جیبوونى نه بوو، بۆیه به (أهل الصفة) ناسران، نه مانه پێیان وابه که ناوی صۆفی بۆ (أهل الصفة) دهگه پیتته وه، نه مه بۆچونیکى هه له یه، چونکه نه گه ر بۆ (أهل الصفة) بگه رایه ته وه پێیان ده گوترا (صَفِي) نه ک صۆفی، له نیتوان نه وان و (أهل الصفة) دا جیاوازیه کی زۆر هه یه.

ده گوتراوه بئو (الصفاء) ^(۱) ده گه پیتته وه، ده ش گوتريت بئو (الصف المقدم بين يدي الله
بئو) ^(۲)

مه موو نهو بئو چونانه لاوازن ^(۳)، چونکه نه گه ر به پئی نهو بئو چونانه بوايه، پييان
ده گوترا: (صَفِيٍّ) و (صفائي)، يان (صفوي)، يان (صَفِيٍّ)، وه به صؤفي ناو نه ده بران.
مه روه ها ناوی: (الفقراء) واته: مه ژارانش پهيذا بوو، كه واتاي نه هلی سلوکی
ده به خشی، نه مه ش عورفيکی تازه داهينراوه (عُرْفُ حَادِثٍ) ^(۴).

(۱) _ (صفاء) واته: (صفاء القلب) واته: دلّ سافي و دلّ پاکی، به لام نه م بئو چونه
مه له يه، چونکه نه گه ر بئو وشه ی (صفاء) بگه رايه ته وه، پييان ده گوترا (صفائي) نه ك
صؤفي، وشه ی صؤفي بئو (صوف) ده گه پیتته وه، نه م شته پوون و ناشکرايه، نه مه
مه سه له ی زمانه .

(۲) _ واته: بئو پييزی پيش خراو له به ر ده ستي خواي گه وره دا له پؤزي قيامه تدا
ده گه پیتته وه، نه مه مه له يه چونکه نه گه ر به و جوړه بوايه پييان ده گوترا (صَفِيٍّ) نه ك
صؤفي، نه وه ش ته نها به باش ناوه ينان و، ته زکيه دانه به نه فسي خويان .

(۳) _ مه ر مه موو نهو بئو چونانه لاوازن و، بئو چونی راستيش به که مه که ناوی
صؤفي بئو (صوف) ده گه پیتته وه، چونکه خوريان ده پؤشي بئو نه وه ی پؤشاکي زير
پيوشن، بئو دنيا به که م گرتن و خؤدورخستنه وه له خؤش گوزه رانی .

(۴) _ مه روه ها خويان به (الفقراء) واته: مه ژاران ناو ده به ن، مه ژاريش دوو جوړه:
مه ژاريه که مه يه ماناي پيويستی و ده ست کورتیی ده به خشيت، مه ژاريه کيش مه يه
ماناي پيويست بوون به خواي گه وره ده به خشيت، له راستيدا مه موو مرؤقايه تی
پنيستان به خواي گه وره يه، نه گه ر چی ملياره ها و مليونه ها پاره شيان مه بيت،
خواي گه وره له م باره وه ده فه رمويت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ
الْمَبْدِيُّ﴾ [فاطر: ۱۵] واته: نه ی خه لکينه مه ر نيوه مه ژاری لای خوان و ته نيا خوايه بي
نيازی ستايش کراوه . که وا بوو نه گه ر مرؤف سه روه ت و سامانی زؤرو قه به شي مه بيت
مه ر مه ژاری لای خواي گه وره يه .

خه لکیش جیاوازیان تیکه وت سه بارهت به وهی کامیان چاکتره: ناوی صۆفی یاخورد
 ناوی فقیر^(۱)، ههروه ها جیاوازیشیان تیکه وت سه بارهت به وهی کامیان چاکتره:
 دهوله مهندی سوپاس گوزار یاخود هه ژاری نارامگر^(۲)؟
 له راستیدا له کۆنه وه جیاوازیه کی زۆر له نیوان جونهد و ئه بی ئه لعه باسی کوپی
 عه تادا سه بارهت به م مه سه له هه بووه^(۳)،

(۱) _ که سانیک ده لئین: (الفقراء) و نالئین: صوفیه کان، به لام بوچونی راست نه وهی
 که هه ره موو مرقایه تی هه ژاری لای خوای گه ورن، به لام وشه ی صۆفی هیه
 مانایه کی راست و دروستی نییه.

(۲) _ پیشه وا ئیبنولقهیم _ ره حمه تی خوا لی بییت _ کتیبیکی داناو به ناوی
 (عدة الصابرين)، له ویدا بۆی پوون کردینه ته وه که چاکترینیان پاریزگارترین و له خوا
 ترسترینیانه، خوای گه وره له و باره وه ده فه رمویت: ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ﴾
 [الحجرات: ۱۳] واته: به راستی به پریتزرتینتان لای خوا پاریزگار تینتانه.

(۳) _ پیشینانی ئه هلی ته صه وف وه کو فوزه بلی کوپی عیاض و، بیشری حافی له
 خوا په رستان بوون و، ئه و بیدعه و شه په یان لیوه به دهرنه که وت که له پاشینانیانه وه
 به دهرکه وت، پیشینانی ته صه وف ته نها خوا په رستی و کوششکردن له خوا په رستی و
 زهد و ته فه شوفیان نه نجام ده داو، شوینکه وتووی سووننه ت بوون. جونه ی دو، فوزه بلی
 کوپی عیاض و، ئیپراهیمی کوپی ئه ده م و، ئه بی ئه لعه باسی کوپی عه تا که سانیک
 بوون له به پریتزرتینی خوا په رستان و ئه هلی شوینکه وتووی راستی سووننه تی پیغه مبه ری
 خوا ﷺ بوون، ئه گه ر چی خۆیان زیاد له پیویست له خوا په رستیدا نازار ده دا.

مهره‌ها له پیشه‌وا نه حمه‌دی کوپی حه‌نبه‌لیشه‌وه دوو ریوایه‌ت باس کراوه^(۱)، به‌لام ریاست و دروست نه‌ویه که خوی گوره له‌م نایه‌ته‌دا ده‌فه‌رمویت: ﴿یا ائیها الناس انا خلقناکم من ذکرٍ وَاُنثٰی وَجَعَلْنَاکُمْ شُعُوْبًا وَقَبٰیِلَ لِتَعَارَفُوْا اِنَّ اَکْرَمَکُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰیْکُمْ بِاللّٰهِ عَلَیْمٌ خَبِیْرٌ﴾^(۲)، [الحجرات: ۱۳] واته: نه‌ی خه‌لکینه بیگومان نی‌مه دروستمان کردون له نیرو می‌یه‌ک و کردومانن به‌چند گه‌ل و هوزه‌وه تا یه‌کتری بناسن به‌راستی به‌پیزترینتان لای خوا پاریزگارترینتانه بیگومان خوا زانای ناگاداره.

(۱) _ واته: سه‌بارت به‌وه‌ی کامیان چاکتره؟ ده‌وله‌مندی سوپاس گوزار یان مه‌زاری نارام گر، دوو ریوایه‌ت له‌پیشه‌وا نه‌حمه‌دی کوپی حه‌نبه‌له‌وه باس کراوه، مهره‌ها پیشه‌وایان نیبنولقه‌ییم و، نیبنوته‌ییمه ئاماره‌یانداه به‌وه‌ی که چاکترینیان پاریزگارترین و له خواترستریانیانه.

(۲) _ ﴿یا ائیها الناس انا خلقناکم من ذکرٍ وَاُنثٰی﴾ هه‌موو مروقیایه‌تی بو نیرو مییه‌ک ی نادم و حه‌وایه ده‌گه‌پینه‌وه، که‌وابوو سه‌رجه‌م مروقیایه‌تی له‌نه‌سب و په‌چه‌له‌کدا به‌کسانن و بو نادم ده‌گه‌پینه‌وه و هه‌ر هه‌مووشیان نه‌وه‌ی نادم، ﴿وَجَعَلْنَاکُمْ شُعُوْبًا وَقَبٰیِلَ﴾ گوتراوه: ﴿شُعُوْبًا﴾ واته: گه‌لان بو عه‌جه‌مه و ﴿قَبٰیِلَ﴾ واته هوزه‌کانیش بو عه‌ر به، بوچی؟ بیروکه که‌چییه؟ ﴿لِتَعَارَفُوْا﴾ بو نه‌وه‌ی یه‌کتر بناسن، که‌وا بوو لیکرینه‌وه و فی‌ر بوونی نه‌سب و په‌چه‌له‌ک ته‌نها بو یه‌کترناسین و به‌جیه‌تینانی په‌یوه‌ندی خزمایه‌تییه، نه‌مه‌ش هیچی تیدا نییه، به‌لام نه‌گه‌ر بو شانازی کردن بیت نه‌مه دروست نییه، پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی: ((لاَ فَضْلَ لِعَرَبٍ عَلٰی اَعْجَمِیِّ، وَلَا لِاَبِیْضٍ عَلٰی اَسْوَدٍ، اِلَّا بِالتَّقْوٰی)) واته: نه‌عه‌ره‌بیه‌ک فه‌زلتی به‌سه‌ر نه‌عه‌جه‌میه‌کدا هه‌بو، نه‌سپی پیستیکیش فه‌زلتی به‌سه‌ر په‌ش پیستیکیدا هه‌یه، مه‌گه‌ر به‌ته‌قواو له‌خواترسان، بویه له‌فه‌رمووده‌دا هاتووه: ((اِنَّ الْفَخْرَ بِالْاَنْسَابِ مِنْ اُمُوْرِ الْجَاهِلِیَّةِ)) واته: ((به‌راستی شانازی کردن به‌نه‌سب و بنه‌ماله‌و په‌چه‌له‌که‌وه له‌کرده‌وه‌کانی سارده‌می نه‌فامییه))، خوی گوره نه‌سب و په‌چه‌له‌کی بو شانازی کردن دانانه‌وه، به‌لکونه‌ها بو ناسینه‌وه و به‌جیه‌تینانی په‌یوه‌ندی خزمایه‌تی و یه‌کتر ناسین داناوه.

وفي ((الصحيح)) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ سُئِلَ: أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: ((أَتْقَاهُمْ)) قِيلَ لَهُ: لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسْأَلُكَ، قَالَ: ((يُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ اللَّهِ ابْنِ إِسْحَاقَ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ))، فَقِيلَ لَهُ: لَيْسَ عَنِ هَذَا نَسْأَلُكَ، قَالَ: ((مَعَدِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِي؟ النَّاسُ مَعَادِنُ، كَمَعَادِنِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَفُهُوا))^(۱) صحيح: أخرجه البخاري (۳۳۸۳)، ومسلم (۲۳۷۸) عن أبي هريرة رضي الله عنه. واته: ((له پیغمبهری خویان صلى الله عليه وسلم پرسى: چ که سانیک چاکن؟ فهرموی: ((کامیان له خوا ترس و ته قواکار تر بیت))، پئی گو ترا: پرسىاری نه وهت لیتا کهین، فهرموی: ((یوسف پیغمبهری خوا کورپی یه عقوبی پیغمبهری خوا کورپی نیسحاقی پیغمبهری خوا کورپی نیبراهیمی خوشه ویستی خوا))، پئی گو ترا: پرسىاری نه وهشت لی ناکهین، فهرموی: ((کهوا بو سه بارهت به بنه چه کانی عه ره ب لیم ده پرسن؟ بیگومان بنه چه کانی خه لک وه کو کانزان، هر وه کو کانزاکانی زینبوزیو، کامیان له سه رده می نه فامیدا چاک بو بیت له نیسلامیشدا هر چاک ده بیت، نه گه رل ناییندا شاره زا بن)).

کهوا بوو قورپان و سووننه تی پیغمبهری خوا صلى الله عليه وسلم ناماژه بو نه وه ده که ن ی چاکترین که سان به لای خواوه ته قواکارترین و له خوا ترسترین و پاریزگارتربنیانه.

(۱) _ نه گه ر موسلمان بین و له ناییندا شاره زا بن نه وا ده بن به هه لبریزدراوانی

وفي ((السنن)) عن النبي ﷺ أنه قال ((لا فضل لعربي على أعجمي، ولا لعجمي على عربي، ولا لأشود على أبيض، ولا لأبيض على أسود، إلا بالتقوى، كُلكم لآدم، وآدم من نوح))^(۱) واته: ((نه عره بيهك فه زلی به سهر نه عجه ميه كدا هيه و، نه نه عجه ميه كيش نه زلی به سهر عره بيه كدا هيه و نه رهش پیستیک فه زلی به سهر سپی پیستیکدا ميه و نه سپی پیستیکش فه زلی به سهر رهش پیستیکدا هیه، مه گر به ته قواو له خوا ترسان نه بی، هموتان له ناده من و، ناده میش له خا که)).
 وعنه أيضاً ﷺ أنه قال: ((إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخَرَهَا بِالْآبَاءِ، النَّاسُ رَجُلَانِ: مُؤْمِنٌ نَقِيٌّ، وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ))^(۲)

(۱) صحیح: أخرجه أحمد (۴۱۱/۵)، وله شاهد عند أحمد (۴/۱۴۵ و ۱۵۸)، ولمزيد أنظر ((تفسير ابن كثير)) (۴/۲۱۷).

بنه رت نه وه یه که یه کسانین، همومان نه وه ی ناده مین، له راستیدا جیاوازی چاکیتی نیوان بنده کانی خوی گه وره ته نها به ته قواو له خوا ترسانه، به لام نه سب و بنه ماله و ره چه له ک هیچ چاکیتیه ک دروست ناکات.

(۲) له راستیدا شانازی کردن به باو باپیران و نه سه به وه له کرده وه کانی سرده می نه فامیه ته، پیویسته مرؤف به نه سب و بنه ماله و باو باپیرانی خویه وه شانازی نه کات و به که م ته ماشای خه لکی نه کات.

فی هشام بن سعد کلام: أخرجه أبوداود (۵۱۱۶)، والترمذی (۳۹۵۶)، من طریق هشام بن سعد، عن سعید بن أبي سعید، عن أبيه، عن أبي هريرة. واته: هروهها پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فهرموویه تی: ((به پاستی خوی گوره لووت به رزی و خو به زل زانینی سرده می نه فامیتی و شانازی کردن به باو باپیرانه وهی له سهر لا بردن، خه لکی دوو جورده پیاون: ئیمانداریکی له خوا ترس و خراپه کاریکی به د به خت))، ئیتر هر که سیک له م جورانه له هممووان له خوا ترس تر بیت بیگومان له هممووانیش به لای خوی گوره وه به ریژ ترده بیت، وه نه گهر له ته قواو له خوا ترساندا یه کسان بوون نهوا له پله شدا یه کسان ده بن^(۱).

(۱) _ عه ره بی و نه عجه می له پروی بنه په ته وه یه کسانن، به لام په نگه له پروی ته قواو له خوا ترسانه وه نه عجه می له عه ره بی چاکتر بیت، له وانه شه عه ره بی له نه عجه می چاکتر بیت، ته ماشای سه لمانی فارسی و بیلالی حه به شی و صوهه بی پرومی و که سانی دیکه ی به و هاوشیوانه بکه له سرده می پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَام نه وانه ی که خوی گوره نیعمه تی ئیمانی پیدان، بوون به که سانیک له سهر دارانی ئیمانداران و پیشه نگه یه که مینه کان له کوچکردندا، بیلال له کوچکردووان بوو، وه کاتیک پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَام بو مه دینه ی پیروژ کوچی کرد سه لمان به نده ی که سیک یه هودی بوو پاشان پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَام هه ستا به کرینی و نازادکردنی، نه م دوو هاوه له به ریژه یه کیکیان حه به شی و، نه ویتریان فارسی بوو، که چی نه م شته زیانی پینه گه یاندن و، بوون به که سانیک پایه به رزیش، خزمایه تیش هیچ سوودیکی بوو نه بی جهل و، نه بی له هه ب نه بوو، که که سانیک هاشمی و، قوره یشی بوون، نزکی و خزمایه تیه که یان له پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَام هیچ سوودیکی پی نه گه یاندن، پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَام فهرموویه تی: ((وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ)) واته: ((هر که سیک به هوی کرده وه خراپه کانی خو یه وه دواکه ویت با دنیا بیت که نه سب و بنه ماله سوودی بوو نابیت و به رزی ناکاته وه و پیشیشی ناخات)).

له شه رعدا مه به ست به بیژهی (الفقر) واته: هه ژاری: نه بوونی مال و سهروه ته،
 خوی گوره له و باره وه ده فرمویت: ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ﴾^(۱) [التوبة:
 ۶۰] واته: به راستی خیره کان بو بی نه وایان و هه ژارن. هه روه ها مه به ست به و بیژهی
 پیویست بوونی که سی خولقینراوه به خوی خولقینر^(۲)، له و باره وه خوی گوره
 ده فرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾^(۳) [فاطر: ۱۵] واته: ئهی خه لکینه
 هه ر ئیوه هه ژاری لای خوان.

- (۱) _ ئه مه به لگه به بو جوری به که م که بریتیه له هه ژاری و نه بوونی مال و سهروه ت و سامان که خاوه نه که ی به خیره سه ده قه شایسته ده بیئت.
- (۲) _ چونکه خواپه رسته کانیاں خویان ده دایه پال ته سه ووف، که سانیکیاں خویان به فه قیر ناو ده برد، یان که سانی تر له جیاتی صوفی به فوقه رائیاں ناو ده بردن، شیخولئیسلام _ په حمه تی خوا لی بیئت _ فرمویه تی: هه ژاری دوو جوره، جوری به که م: هه ژاری و نه بوونی مال و سهروه ته، جوری دوو میش: هه ره موو خه لک هه ژاری لای خوی گوره ن، ئه که رچی سامانی هه ره موو دونیا شیاں هه بیئت. به واتا به کی تر صوفیه کان ده سته واژه به کی دیکه ی جگه له ته سه ووفیاں هه به ئه ویش ئه وه به که خویان به فه قیر ناو ده به ن شیخولئیسلام _ په حمه تی خوا لی بیئت _ فرمویه تی: هه ژاری دوو جوره، جوری به که م: هه ژاری و نه بوونی مال و سهروه ته که خاوه نه که ی به خیره سه ده قه شایسته ده بیئت، جوری دوو میش هه ره موو مرؤفایه تی ده گریته وه و هه مووان هه ژاری لای خوان، ئه و جوره ته نها به صوفیه کانه وه نایبته نه کراوه تا بیکه ن به دوروشمی خویان، به لکو گشتیه بو هه ره موو مرؤفایه تی، چونکه هه مووان پیویستیاں به خوی گوره به .
- (۳) _ ئه مه ش به لگه ی جوری دوو مه و هه ره موو مرؤفایه تی ده گریته وه و ته نها به نایبته به که وه تاییبته نه کراوه .

هه ندى جور له هه ژارانی ستایشکراو

خوای گه وره له قورنانی پیروزدا دوو جوری له هه ژاران ستایشکردووه: نه هلی شایسته به خیرو صه ده قات و نه هلی شایسته به (الفی).

خوای گه وره سه بارهت به جوری به کم ده فه رمویت: ﴿لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعْقُفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِخْفًا﴾^(۱) [البقرة: ۲۷۳] واته: (نه و که خیره) بو نه و هه ژارانه به ی ده ست و پی به ستراون له پی خوادا که ناتوانن (بو یوزی په یدا کردن) بگه پین ب زه ویدا نادانی بیخه بهر وا هه ست ده کات نه وان که ده وله مه ندن به هوی بینیا زانه وه (سوال نه کردنیانه وه) تو (نه ی موحه ممه د ﷺ) ده بیان ناسیبت به شیوه یاندا داوای هیچ له که س ناکه ن به زور (وه ک سوالکرا نی تر).

(۱) _ خوای گه وره دوو جوری له هه ژاران ستایشکردووه، به که میان: نه هلی شایسته به خیرو صه ده قات، وه کو نه وه ی له و نایه ته ی سوپه تی (البقرة) دا باسی ده کات، له و باره وه خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ نه م خیره بو نه و هه ژارانه به که ده ست و پی به ستراون له پی خوادا، ناتوانن بو په یدا کردنی یوزی به زه ویدا بگه پین، له گه ل نه وه شدا بینیا زن و سوال ناکه ن و، هه ژاریه که یان بو خه لک به ده رناخن، ﴿يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعْقُفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِخْفًا﴾ نه زانی بی خه بهر وا هه ست ده کات نه وان ده وله مه ندن به هوی بینیا زنی و سوال نه کردنیانه وه، داوای هیچ له که س ناکه ن به زور، وه ک سوالکرا نیتر. خوای گه وره به و سیفاتانه ستایشی کردوون، نه وان هه ش که سوال ناکه ن زور له و که سانه شایسته ترن به خیرو صه ده قه به راورد به و که سانه ی که سوال ده که ن، ده ست پان ده که نه وه، پیغه مبه ری خوا ﷺ له م باره وه فه رمو یه تی: ((لَيْسَ الْمِسْكِينُ بِهَذَا الطَّوْفِ الَّذِي يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ فَرَدُّهُ اللَّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ، وَالْتَمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ،

قَالُوا: فَمَا الْمِسْكِينُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: الَّذِي لَا يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ، وَلَا يَفْطِنُ النَّاسُ لَهُ فَيَتَصَدَّقَ عَلَيْهِ، وَلَا يَقُومُ فَيَسْأَلُ النَّاسَ)) واته: ((هه ژار نه و که سه نییه که به سه ر خه لکیدا ده گ ریت و، پارویه ک و دوو پاروو، یا خود خورمایه ک و دوخورمای ده ست ده که ویت، هاره لانیس فهرموویان: باشه هه ژار کییه نه ی پیغه مبه ری خوا؟ فهرمووی: نه و که سه به که نه وه نده ی نییه به شی بکات و، خه لکیش هه ستی پیئا که ن تا خیر و مه ده قه ی بده نی و له هیچ که سیش داوا ناکات)).

سه بارهت به جوّری دووه‌میش خوی گه‌وره ده‌فه‌رموئیت: ﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾^(۱) [الحشر: ۸] واته: (نه‌و ده‌سکه‌وته‌ی له به‌نی نضیر گیرا) بو‌نه‌دارانی کۆچکه‌رانه نه‌وانه‌ی که ده‌رکران له مالّ و سامانیان هه‌ولی به‌هره‌ی خواو په‌زامه‌ندی نه‌و ده‌ده‌ن و یارمه‌تی (دینی) خواو پیغه‌مبه‌ری خوا ده‌ده‌ن هه‌ر نه‌وانن پاستگۆیان.

(۱) _ جوّری دووه‌میش هه‌ژارانی کۆچکردوانه (مهاجرین)، نه‌وانه‌ی مالّ و سه‌روهت و سامان و نیستمانی خۆیانیان به‌جیه‌یشت و، به‌هۆی ئیمان‌ه‌که‌یان‌ه‌وه بو‌وولاتی ئیسلام کۆچیان کرد، هاوه‌لان کۆچیانکردو ویستیان له‌گه‌ل پیغه‌مبه‌ری خواو ﷺ جیهاد بکه‌ن، ﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ﴾ هه‌ژارانی کۆچکردوان نه‌وانه‌ی له مالّ و سامانیان ده‌رکران خوی گه‌وره به‌ دووشت وه‌سفی کردوون، یه‌که‌م: ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾ هه‌ولی به‌هره‌ی خواو په‌زامه‌ندی نه‌و ده‌ده‌ن، دووه‌م: ﴿وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وه یارمه‌تی (دینی) خواو پیغه‌مبه‌ری خوا ده‌ده‌ن، پاشان خوی گه‌وره پێیاندا هه‌لده‌داو ده‌فه‌رموئیت: ﴿أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هه‌ر نه‌وانن پاستگۆیان، بۆیه له‌پێدانی (الفیء) یشدا _ _ پێش ده‌خرین، مالّ و سامانی بیباوه‌رانه که به‌ بێ جه‌نگ ده‌ستی موسلمانان ده‌که‌وئیت یه‌که‌م جار به‌ کۆچکردوان ده‌دریّت، له‌ دوا‌ی نه‌وانیش به‌ پشتیوانان ده‌دریّت، خوی گه‌وره له‌و باره‌وه ده‌فه‌رموئیت: ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ [الحشر: ۹] واته: بو‌نه‌و هه‌ژارانه‌ی که له‌ پێش کۆچکه‌راندا نیشته‌جی بوون له‌ مه‌دینه و کردیان به‌ باره‌گای باوه‌ر نه‌وه‌ی کۆچ بکات بو‌لایان خۆشیان ده‌وی وه‌ شک نابهن له‌ دلی خۆیاندا هیه‌ج جوّره

۱. مورو دی و به خلیه ک له بهر نه وهی به کوچکه ران درا و باوی نه وان نه دن به سه ر
 مویاندا با خوشیان زقد پیویست بن پیتی و نه و که سه ی خوی له پژیسی دهروونی
 پیانزیت (به راستی) هر نه وانن سرفه رازان. تابه فی سیه م نه وانن که له پاش
 کرچکردان و پشتیوانان وه هاتوون و، نه مانیش به شیان له (الفیء) دا هیه، خوی
 گرده ده فرمویت: ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا
 بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ [الحشر: ۱۰]. واته:
 نه وانن له پاش نه مانه وه هاتوون نه لئین نه ی پهروه ردگارمان خوشبیه له نیمه و له و
 بریانه شمان (خوشبیه) که پیشمان که وتوون له نیمان هیناندا و هیچ بق و کینه یه ک
 مخره دلمانه وه ده باره ی باوه پداران نه ی پهروه ردگارمان به راستی هه رتوی
 بسوزی میهره بانی. زانایان فرموویانه که و ابو هه رکس رقی له هاوه لان بیته وه هیچ
 مانیکی له ده سته که وته کانی (الفیء) دا نابیت به به لگه ی نه م نایه ته.

نا نه مه په سیفته تی نه و کوچکردوانه ی که وازیان له خرابه کاری هیئتیاو، به
 بیوکاری و ناوړه کی به رامبه ر به دوزمانی خوی گه وره تینکوشان^(۱)،

(۱) _ له زمانی عه ریدیدا وشه ی (المجرة) واتای وازیتهینان ده گه په نیت، به و به لگه بیهو
 که خوی گه وره ده فرمویت: ﴿وَالْحِجْرُ فَأُحْجِرُ﴾ [المذثر: ۵] واته: به رده وام به له وازیتهینان له
 بت په رستی و گوناه. ده گوترتیت: (هجرة): واته: وازیتهینا، به لام وشه ی (المجرة) وازیتهینان
 له شه رعدا دوو جوړه: (عامه) گشتی و (الخاصة) تاییهت، (المجرة العامة) وازیتهینانی گشتی:
 بریتیه له وازیتهینان له هر ه مو نه و سه رپیچی و خرابه کاریانه ی که خوی گه وره
 قه ده غه ی کردون، پیغه مبه ری خوا ^{میکنه} فرمویه تی: ((المسلم من مسلم المسلمون من است
 ویا به والمهاجر من هجر ما نهی الله عنه)) واته: ((موسلمانی راست نه و که سه یه که موسلمانان
 له نازارده کانی زمان و دهستی به دون و، موهاجیری راستیش نه و که سه یه که وازی له هر
 ه مو نه و سه رپیچی و خرابانه هیئا بیت که خوی گه وره قه ده غه ی کردون))، که واپو
 (المجرة العامة) واته: وازیتهینان له هاوړه لپه رستی، وازیتهینان له سه رپیچی، وازیتهینان له ونازلو
 قسه خرابانه ی که خوی گه وره قه ده غه ی کردون... و هتد. به لام (المجرة الخاصة) واتا
 کوچکردن ده گه په نیت له وولاتی کوفرده و بؤ نیو وه لاتی نیسلام له پینا و پاراستنی بیو
 نیماندا، نه مه ش به کینکه له هر ه کرده و چاکه کان، پیشه وای نیبنولقه بیم _ په حمه تی خوا
 لی بیت _ فرمویه تی: (المجرة) دوو جوړه: (هجرة الأبدان) واته: کوچکردنی جهسته کان له
 وولاتی کوفرده و بؤ نیو وه لاتی نیسلام، (هجرة القلوب) واته وازیتهینانی دله کانه له کوفر بؤ
 نیمان، له هاوړه لپه رستی بؤ په کخو ا په رستی، له بیدعه بؤ سوونتهت، نا نه مه په (هجرة
 القلوب)، که به دریزایی ژبانی به نده ی موسلمان به رده وام ده بیت، به لام کوچ کردو
 به جیهیشتنی نیشتیمان له کاتی پتویست بوندا نه نجام ده دریت، هاوړه لان هر دوو
 جوړه که یان نه نجام دا، (المجرة العامة) که بریتی بوو له وازیتهینان له هر ه مو نه وانه ی که
 خوی گه وره قه ده غه ی کردون و، (المجرة الخاصة) که بریتی بوو له کوچکردن له وولاتی
 کوفرده و بؤ نیو وولاتی نیسلام.

له و باره وه پیغه مبه ری خوا صلی الله علیه و آله فرمویه تی: ((الْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَانْفِالِهِمْ))^(۱) صحیح: أخرجه أحمد (۲/۶ و ۲۲)، وابن ماجه (۳۹۳۴)، من حدیث فضالة بن عبید رضی الله عنه مرفوعاً.

(۱) _ نه مه پیناسه ی گشتی نیمان نییه، به لکو نه مه ته نها به شیکه له نیمان، نیمانداری پاست نه و که سه یه که خه لکی ده یکن به نه میندارو ده ستپاک و سه ر پاستی سه ر خوین و مالی خوین، به لام نه و که سه ی که خه لک نایکن به نه میندار و ده ستپاک و سه ر پاستی سه ر خوین و مال و مولکیان با دنیا بیت نیمانه که ی که م و کورتی تی دایه، موسلمانیکه نیمانی ته واو نییه، به لکو نیمانه که ی که موکورتی تی دایه، به واتایه کی دیکه نیمانداری ته واو نه و که سه یه که نازاری هیچ موسلمانیک نادات، خوینی هیچ موسلمانیک به ناهق نارپژیت، با موسلمان بیت (معاهد) بیت _ نه و که سه یه که له نیوان نیمه و نه ودا په یمانی راگرتنی شه ره یه _، با (المستأمن) بیت _ نه و که سه یه که له لایه ن موسلمانانوه مؤله تی هاتنه ژوره وه ی وولاتی پیدراوه بو پاپه راندنی نیشوکاریکی خوی _، خوی گه وره له و باره وه ده فرمویت: ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ [الاسراء: ۳۳] واته: که سیك مه کورن که خوا کوشتنی نه وه ی چه رام کردوه مه گه ر به (هویه کی) پاست و په وا. خوی گه وره کوشتنی نه فسی موسلمان یا نه فسی (المعاهد) و هر که سیکی تری چه رام کردوه، که وا بوو نیمانداری پاست نه و که سه یه که خه لکی برویان پییه تی و کردویانه به نه میندارو ده ست پاک و سه ر پاستی سه ر خوین و مال و مولکی خوین، فیل و دزی و غه ش ناکات، ناپاکی ناکات، دزی ناکات، ناپاکی ته نها له دزیکرندا نییه، به لکو گزی و غه ش و فیلیش ناپاکییه، گزی و غه ش و فیل له کرین و فروشتندا ده کریت، نا نه مه یه گزی و غه ش به و ناسته ی که نیتر خه لک به نه مینداری سه ر مال و مولکی خوینی دانانین، لیشی دنیا نابن مامه له ی له گندا بکن، نا نه مه که م و کورتیه له نیمانه که یدا.

وأخرجه أحمد أيضاً (٥٤/٣)، من حديث أنس رضي الله عنه مرفوعاً، وأخرجه الترمذي (٢٦٢٧)،
والنسائي (١٠٥ / ٨)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه مرفوعاً. واته: ((موسلمانی راست نهو
که سه یه که خه لکی ده یکه ن به نه مینداری سه ر خوین و مال و سامانی خوین)).

((المسلمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ^(١) وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ))
صحيح: أخرجه البخاري (١ و ٦٤٨٤) من حديث عبدالله بن عمرو رضي الله عنه مرفوعاً مطولاً
بذكر المهاجر وأقتصر مسلم على إخراج الجزء الأول منه (٤٠) من حديث عمرو رضي الله عنه أن رجلاً
سأل رسول الله صلى الله عليه وسلم أي المسلمين خير؟ قال: ((مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ)). واته:
((موسلمانی راست نهو که سه یه که موسلمانان له نازاره کانی زمان و دهستی به دین
و، موهاجیری راستیش نهو که سه یه که وازی له هر هه موو نهو سه ریچی و خرابان
هینابیت که خوی گوره قه دهغهی کردون)).

(١) __ نأ نه مه یه ئیسلامی کامل و تهواو، موسلمانان تهواو نهو که سه یه که سه رجهم
موسلمان له نازاره کانی زمان و دهستی بیوهی بن، به لام نه گهر موسلمانان له زمانی
بیوهی نه بوون و قسهی پیکردن و، له پیزی که م کردنه وه، یان له نازاره کانی دهستی
بیوهی نه بوون و، لییدان و کوشتنی و به و هاوشیوانه، با دنیا بیت موسلمانیکی نه وار
نییه، مانای نه وه نییه کافر بیت به لکو موسلمانیکه ئیسلامه تیه که ی تهواو نییه،
چونکه خه سه لک تیک له خه سه لک ته کانی ئیسلامی پشتگوئی خستوه، بویه که م و کورنی
تیدایه.

هرودها له فرموده به کی دیکه دا ده فرمووی: ((والمجاهد من جامد نفسه في ذات
 صحیح: أخرجه أحمد (٦ / ٢٠ و ٢٢)، والترمذي، من حديث فضالة بن عبيد الله
 مروي عن: وانه: ((تیکۆشهری راست ئه و که سه یه که به رامبه ر به نه فسی خوی
 تیده کۆش و ه کو گویرایه لیه ک بو خوی گه وره)).
 به لام ئه و فرموده به ی که سانیک ده یگێرنه وه که گویه پیغه مبه ری خوا عنه
 به غزای ته بو کدا فرمووی: ((رَجَعْنَا مِنَ الْجِهَادِ الْأَصْغَرِ إِلَى الْجِهَادِ الْأَكْبَرِ))^(۲)

(۱) ئه مه جۆرئکه له جۆره کانی جههاد، به وه ی مرۆف به رامبه ر به نه فسی خوی
 تیکۆشیت، به که مینی ئه و دوژمنانه ی که به رامبه ریان تیده کۆشیت نه فسی خۆته،
 چونکه جههاد چه ندين به شه، تیکۆشان به رامبه ر به نه فس به که م جۆره کانی جهاده،
 پاشان تیکۆشان به رامبه ر به شه يتانه کانی ئینس و جنۆکه، پاشان تیکۆشان به رامبه ر
 به بر ووان و فاسیقان، پاشانیش تیکۆشانه به چه ک به رامبه ر به کافران، ئیتر جههاد
 چه ندين جۆره. به واتایه کی دیکه به که م له و جۆرانه تیکۆشانه به رامبه ر به نه فس،
 چونکه ئه و که سه ی نه توانیت به رامبه ر به نه فسی خوی تیکۆشیت ناشتوانیت
 جۆره کانی دیکه ی تیکۆشان ئه نجام بدات.

(۲) ضعيف: قال العجلوني في ((كشف الخفاء)) (١٣٦٢)، قال الحافظ ابن حجر في
 (تسديد القوس): وهو مشهور على الألسنة وهو من كلام إبراهيم بن عبله. أنتهى.
 نكت: الحديث في ((الإحياء)) قال الحافظ العراقي فيه: رواه البيهقي بسند ضعيف عن
 حماد بن عمار، ورواه الخطيب عن جابر (في التاريخ ١٣ / ٤٩٣)، وانظر: ((الدرر المنتثرة في الأحاديث
 مشتهرة)) (٢٤٥).

واته: ((له تیکۆشانی بچوک گه راینه وه بۆ تیکۆشانی گه وده)) هیچ بنچینه به کی راست و دروستی نییه^(۱)، هیچ که سیککی شارهزا به گوفتارو کرداره کانی پیغه مبهری خوا ﷺ نه یگپراوه ته وه.

وه تیکۆشان به رامبه ر به کافران به کیکه له کرده وه هه ره گه وده کان^(۲)، به لکر بریتیه له چاکترین نه و کرده وه خۆبه خشانه ی که مرؤف ئه نجامی ده دات،

(۱) _ جیهادی گه وده جیهاده به رامبه ر به کافران نه ک جیهاد کردنی نه فس، جیهادی گه وده جیهاده به رامبه ر به کافران به چه ک و نه فس و مال له پیناوی خوای گه وده دا، که وا بوو تیکۆشان به رامبه ر به کافران چاکترین جوړه کانی تیکۆشانه، به لام گوايه پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: له تیکۆشانی بچوک _ که غه زای ته بکه _ گه راینه وه بۆ تیکۆشانی گه وده _ که تیکۆشانه به رامبه ر به نه فس _ هیچ سه نه دیککی راست و دروستی نییه و، ناکریت به به لگه و، ناوه پۆک (مَنْ) ه که شی راست و دروست نییه، له راستیدا تیکۆشان به رامبه ر به نه فس له تیکۆشان به رامبه ر به کافران گه وده تر نییه، به لکو تیکۆشان به رامبه ر به کافران گه وده تره، چونکه خوای گه وده ستایشی تیکۆشه رانی کردوه و، ریزیشی داون به سه ر که سانی تر دا، که وا بوو چۆن ده بی به جیهادیکی بچوک له کاتی کدا خوای گه وده زۆر به گه وده ی باسی کردوه، ستایشی نه و تیکۆشه رانه شی کردوه که پیی هه لده ستن.

(۲) _ نه گه ر تیکۆشان به رامبه ر به نه فس گه وده تر بوایه هاوه لانی پیغه مبهری خوا ﷺ ده یانفه رموو: له مال له وه داده نیشین به رامبه ر به نه فسی خۆمان تیده کۆشین، بۆ کوئ بچین؟ بچین بۆ جیهادی بچوک و جیهادی گه وده به جی بیلین؟ نه مه راست نییه، نه وه ده که یه نیت که هاوه لان به هه لدا چوونه به وه ی له مالدا دانه نیشتون و به رامبه ر به نه فسی خۆیان تی نه کۆشاون و، وازیان له جیهادی کافران نه هیتاوه.

له و باره وه خوی گوره ده فمویت: ﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي
 مِثْرٍ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
 عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا
 عَظِيمًا﴾ (۱) [النساء: ۹۵] واته: یه کسان نین دانیشتون (له جیهادی ری خوادا) له
 یلوه باران جگه له خاوهن عوزده کان (نه خووش، کویر، شهل) له گه ل تیکوشه رانی
 ینگی خوا دا به مال و گیانیان خوا باوی داوه تیکوشه ران به مال و گیانیان به سهر
 دانیشتوان (له جیهاد) دا به پله یه ک و هر یه ک له و دوو تاقمه خوا به لینی پاداشتی زور
 چاکی پی داون (که به هشته) و خوا ریزی تیکوشه رانی داوه به سهر دانیشتوووه کاند
 به پاداشتیکی گوره.

(۱) _ نه وانه ی له جیهاد کردن داده نیشن له دوو بارو حال به دهر نین، حاله تی
 به کم: خاوهن عوزدن، واته: نازارو زیانکیان ده بیت که دهر چوونیان بو جیهاد
 نه دغه ده کات، حاله تی دووهم: نه و که سانه ن که بو جیهادی موسته حه ب دهر
 نه چرونه، به بی نه وه ی هیچ به هانه و عوزریکیان هه بیت، خوی گوره هر دوو
 جزه کی له م نایه ته دا بو باس کردوین ﴿فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
 الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً﴾ خوی گوره باوی تیکوشه رانی داوه به مال و گیانیان به سهر
 دانیشتوان له جیهاد که به هانه و عوزریان هه به پله یه ک، ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى
 الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ وه خوی گوره ریزی تیکوشه رانی داوه به سهر دانیشتوووه کاند
 که هیچ به هانه و عوزریکیان نیبه به پاداشتیکی گوره، جیهادیش وه کو زانراوه دوو
 جزه (فرض عین) _ که له سهر همووان پیویسته _ و (فرض کفایه) _ که نه گهر
 به شیکی خه لک پی هه ستان له سهر نه وانی دیکه ده بی به فه پزی کیفایه، نه نجام دانی
 نه رفه پزی کیفایه به یه کیکه له چاکترین کرده وه کان.

هر روزه‌ها خورای که وره ده‌فهرمویت: ﴿أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ أَمَرَ بِاللَّهِ وَأَنْتُمْ الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الضَّالِّينَ (۱۹) الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفَارِقُونَ (۲۰) يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُنِيمٌ (۲۱) خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ (۲۲) [التوبة: ۱۹-۲۲] واته: نایا پینتان وایه ناودان به حاجیان و (سه‌رپه‌رشتی و) ناوه‌دان کردنه‌وهی مزگه‌وتی به‌ریزوه‌کو که‌سیکه که باوه‌ری هینا بیت به‌خوا و به‌پوژی دوا‌یی و تیکوشانی کردبی‌له‌پنی خوادا؟ چوون به‌ک نین به‌لای خاوه (و به‌کسان نین) و خوا‌رینمونی کومه‌لی سته‌مکاران ناکات نه‌وانه‌ی که بروایان هیناوه‌و کورچیان کردوه و تیکوشاون له‌پنگای خوادا به‌مالیان و به‌گیانیا ن پله‌یان به‌رزتره لای خوا وه هر نه‌وانه‌ن سه‌رکه‌وتوون به‌روه‌ردگاریان موژده‌یان ده‌داتی به‌میهره‌بانی و په‌زامه‌ندی له‌لایه‌ن خویه‌وه هر روزه‌ها به‌هشتانیکیان بو‌ه‌یه نازو نیعمه‌تی به‌رده‌وام و هه‌میشه‌یی تیداب ده‌میتنه‌وه تیایدا به‌ه‌میشه‌یی به‌راستی خوا‌پاداشتی هه‌ره گه‌وره‌ی لایه.

وَبَيَّنَتْ فِي ((صَحِيحِ مُسْلِمٍ)) وَغَيْرِهِ عَنِ النَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ، فَقَالَ رَجُلٌ: مَا أَبَالِي أَنْ لَا أَعْمَلَ عَمَلًا بَعْدَ لِإِسْلَامٍ، إِلَّا أَنْ أَسْقِيَ الْحَاجَّ، وَقَالَ آخَرُ: مَا أَبَالِي أَنْ لَا أَعْمَلَ عَمَلًا بَعْدَ الْإِسْلَامِ، إِلَّا أَنْ أَعْمَرَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ! وَقَالَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِمَّا ذَكَرْتُمَا! فَقَالَ عُمَرُ: لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ عِنْدَ مَنْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَلَكِنْ إِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ سَأَلْتَهُ فَسَأَلَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى هَذِهِ الْآيَةَ ﴿أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾^(۱)

(۱) _ نه‌و‌فهرمووده‌یه‌ی که شیخولئیسلاام _ په‌حمه‌تی خوا‌لی بیت _ لی‌ره‌دا نووسیه‌تی هوکاری دابه‌زینی نایه‌ته‌که‌یه، هه‌ندی له‌و‌هاوه‌لانه ناماده‌کردنی ناویان بو‌حاجیان به‌چاکترین کرده‌وه دانا، هه‌ندی‌کیشیان ناوه‌دانکردنه‌وه‌ی مزگه‌وتی

چه پامی له جیهاد به چاکتر دانا، به لام پیشه واهلی کورپی نه بی تالب به فیه زانیتی و
 زانینی خوی جیهادی له هر کرده ویه کی دیکه به چاکتر دانا، وه که نه وه یان بو
 پینه مبری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کتیرایه وه، خوی گوره نه و نایه تهی دابه زاند، له و نایه ته دا خوی
 گوره به چاکتر دانانی ئاو پیدانی حاجیان و ئاوه دان کردنه وهی مزگه وتی چه پام و
 پیشخستنی به سر جیهادا به ستم دانا، چونکه ستم واته: دانه نانی شته کان له
 جیکه ی شایسته ی خویان که و بوو که فه زیله ت و چاکیتی جیهاد له جیکه ی شایسته
 بروی خویدا دانه نریت ستمه، له و نایه ته دا خوی گوره ده فه رمویت: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا
 وَفَجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ﴾ نه مه وه لامدانه وه یه
 بز نه که سانه ی که ئاوه دان کردنه وهی مزگه وتی چه پام و ئاو پیدانی حاجیان له جیهاد
 به چاکتر داده نین.

صحیح: أخرجه مسلم (۱۸۷۹)، من حدیث النعمان بن بشیر، وأخرجه أحمد (۴/ ۲۶۹)، وابن جریر الطبری (۱/ ۹۵)، ولس فیہ ذکر علی بن ابی طالب، وعزاه ابن کثیر أيضاً الی ابی داؤد. وابن حجر الی ابن مردویه وابن ابی حاتم فی تفسیرهما، وابن حبان. واته: هاوہالی بهرینز نوعمانی کوری به شیر فہرمویہ تی: له خزمہ تی پیغہ مبری خوادا بووم ﷺ، پیایوئک گووتی: پاش موسلمان بوونم گوئی به وہ نادم ہیچ کردہ وہیہ کی تر نہ کہم جگہ له ناود پیدانی حاجیان، کہ سیکی دیکہش گووتی: پاش موسلمان بوونم گوئی به وہ نادم ہیچ کردہ وہیہ کی تر نہ کہم جگہ له ناوہ دان کردنہ وہی مزگہ وتی حہ پام، عہلی کوری نہی تالبیش فہرموی: تیکوشان له پیناوی خوادا له وانه چاکترہ کہ ہردووکتان گووتتان! عومہ ریش گووتی: دہنگتان بہ رزمہ کہ نہ وہ لای مینبہری پیغہ مبری خوا ﷺ، بہ لام ک نویژی ہینی تہ واو بوو لئی دہ پرسم، نہ وہ بوو لئی پرسی و خوی گہ و ریش نہ و نایہ تی دابہ زاند: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾

وفي ((الصحيحين)) عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال: قلت: يا رسول الله صلى الله عليه وسلم أي الأعمال أفضل عند الله؟ قال: ((الصلاة على وقتها))، قلت: ثم أي؟ قال: ((بر الوالدین))، قلت: ثم أي؟ قال: ((ثم الجهاد في سبيل الله))، قال: حدثني عن رسول الله صلى الله عليه وسلم ولو استرذته لزدني))^(۱) واته: له عہ بدولای کوری مہ سعودہ وہ رضي الله عنه فہرمویہ تی: گووتم: نہی پیغہ مبری خوا صلى الله عليه وسلم چاکترین کردہ وہ بہ لای خواوہ چیبہ؟ فہرموی: ((نہ نجامدانی نویژہ له کاتی خویدا))، گووتم: نہی پاش نہ وہ؟ فہرموی: ((چاکہ کردنہ له گہل دایک و باب))، گووتم: نہی پاش نہ وہ؟ فہرموی: ((پاشان تیکوشانہ له پیناوی خوادا))، فہرموی: ہموو نہ وانه پیغہ مبری خوا صلى الله عليه وسلم بوئی باس کردم، نہ گہر زیاتریشم داوا لیکردایہ بوئی زیاد دہ کردم.

(۱) صحیح: أخرجه البخاري (۵۲۷)، وفي عدة مواضع من صحيحه، ومسلم (۸۵)

من حدیث ابن مسعود رضي الله عنه مرفوعاً.

* له م فرموده به دا عه بدوللای کورپی مه سعود ﷺ له پیغه مبهری خوای ﷺ
 پرسى: ((چاکترین کرده وه به لای خواوه چیه؟ فرموی: ((نه نجام دانی نویژه کان له
 کسانى خویدا)) چونکه خوای گوره ده فرمویت:
 ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ [النساء: ۱۰۳] واته: ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ﴾
 به راستی نویژ ﴿كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ هه میسه له سه ر باوه رداران ﴿كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾
 نه بزکراویکی کات بو دیاری کراوه، پاشان دووباره لی پیرسی، فرموی:
 ((چاکه کردنه له گه ل دایک و باوک))، له پله کانی فزل و چاکیتیدا چاکه کردن له گه ل
 دایک و بابدا دواى نه نجامدانی نویژه کانه له کاتی خویدا، پاشان دووباره لی
 ده پرسیته وه؟ پیغه مبهری خواش ﷺ ده فرموی: ((تیکوشانه له پیناوی خوادا))،
 نه وه نامازه ده کات بو گوره یی نویژو نه نجامدانی له و کاتانه دا که خوای گوره دیاری
 کردوه، هروه ها نامازه بو چاکه کردن له گه ل دایک و بابدا ده کات، پاشانیش
 تیکوشانه له پیناوی خوادا، ناگادارین چاکه کردن له گه ل دایک و بابدا خراوته پیش
 تیکوشانه وه له پیناوی خوادا، جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَسْتَأْذِنُهُ فِي الْجِهَادِ، فَقَالَ: ((أَخِيَّ
 وَبِذَاكَ))، قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: ((فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ)) واته: ((پیاویک چوه خزمه تی پیغه مبهری
 خوا ﷺ بو نه وهی مؤله تی جهادکردنی پی بدات، فرموی: ((نایا دایک و بابت
 زیندوون))، فرموی: به لی، نه وه بوو پی فرموی: ((نه و پهری توانای خوت بو
 چاکه کردن له گه لیاندا به کاربینه چونکه نه وه جیگه ی جهادت بو ده گریته وه))،
 نه که سانه ی نیستا ده چنه دهره وه گوايه جهاد ده کن، له کاتیکدا دایک و بابیان به
 جینیشتروه و مؤله تیان لی وهرناگرن، بانگه شهی نه وه ده کن که جهاد له چاکه
 کردن له گه ل دایک و بابدا له پیشترو چاکتره، به راستی نه فامی به _ په نا به خوا _ ،
 چونکه چاکه کردن له گه ل دایک و بابدا له جهاد له پیشتره .

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ (البقرة: ۱۸) قَالَ: ((إِيمَانُ نَبِيِّهِ وَجِهَادُهُ فِي سَبِيلِهِ)) قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: ((حُجٌّ مَبْرُورٌ))^(۱)، وَاتَهُ لَهُ بَيْتُ مَبْرُورٍ خَوَابِيَانِ مَبْرُورٌ بِرُحْمَى كَرْدَةٍ وَهِيَ كَاجَاكَه؟ فَهَرْمُورِي: ((نَيْمَانُ هَيْتَانِ بِه خَوَابِيَانِ تَيْكُوشَانِ لَه بَيْتَانِوَيْدَا))، كُورِيوِي: نَهِي پَاش نَهْوَه؟ فَهَرْمُورِي: ((حَاجِيكِي پَاك وَ پُوخْت)).

(۱) _ نَهْوَه رَمُورِدَانَهِي كَه سَه بَارَهْت بَه كَرْدَهْوَه چَاكَه كَان (فَضَائِلُ الْأَعْمَالِ) هَاتُونِ نَقْدِن، لَهْوَه دَا جِيَاوَاژِن كَه پَيْتَه مَبْرُورِ خَوَابِيَانِ جَار بَه جَار نَهْمَه وَ جَار بَه جَارِيش نَهْوَه بَاس دَه كَات، نَهْمَه ش نَامَاژَه يَه بُو نَهْوَهِي كَه كَرْدَهْوَه چَاكَه كَان نَقْدِن _ سَوِپَاس بُو خَوَابِيَانِ _ خَوَابِيَانِ كَه وَرَه ش دَه رَوَاژَه كَانِي خَه يِرِي فَرَاوَان كَرْدَهْوَه، كَه وَابِرُو چَاكَه تَرِينِي كَرْدَهْوَه كَان نَيْمَانِ هَيْتَانَه بَه خَوَابِيَانِ تَيْكُوشَانَه لَه پَيْتَانَوِي خَوَابِيَانِ بَه رِز پَاكِرْتَنِي وَ شَهِي خَوَابِيَانِ كَه وَرَه پَاشَانِ حَاجِيكِي پَاك وَ پُوخْتَه، نَه كَه هَمُورِ حَاجِيكِي بَه لَكُو حَاجِيكِي پَاك وَ پُوخْت كَه خَوَابِيَانِ كَه وَرَه لَه خَاوَه نَه كَه ي وَهَرِي دَه كَرْتِن وَ، خَاوَه نَه كَه شِي بَه كُورِيَه ي شَهْرِع بَه جِيئِي هَيْتَانَوَه، خَوَابِيَانِ كَه وَرَه لَه وَ بَارَهْوَه دَه فَرْمُورِي: ﴿وَأْتُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ [البقرة: ۱۹۶] وَاتَه: حَاج وَ عُمَرَه (تَان كَه دَه سَت پَنْكِرْد) تَه نَهَا بُو خَوَابِيَانِ بَه تَه وَارِي بِيكَه ن. كَه وَابِرُو حَاج دَه بِيئِي بَه دَلَسُوژِي وَ تَه نَهَا بُو خَوَابِيَانِ كَه وَرَه نَه نَجَام بَدْرِيئَت وَ، پَاسْتِيش بِيئَت بَه وَهِي كَه لَه سَه ر سَوُونَنَه تِي پَيْتَه مَبْرُورِي خَوَابِيَانِ نَه نَجَام بَدْرِيئَت، هِيچ تَاوَان وَ سَه ر پَيْچِيه كِي شِي تَيْكَه لَ نَه كَرْتِن، نَهْوَه يَه حَاجِي پَاك وَ پُوخْت.

روي ((نصحيحين)) أن رجلاً قال له صلى الله عليه وسلم: يا رسول الله، أخبرتني بعمل يغدب الجهاد في
 الدنيا قال: ((لا تستطبعه أو لا تطيقه))، قال: فأخبرني به؟ قال: ((هل تستطع إذا خرج
 معك من نضوم ولا تفضير، وتقوم ولا تقتر))^(۱) صحيح: أخرجه البخاري (۲۷۸۵)، ومسلم
 (۱۷۱۱)، من حديث أبي هريرة رضي الله عنه. واته: پیاویک به پیغه مبری خوی صلى الله عليه وسلم فرموو:
 بی پیغه مبری خوا، کرده وه به کم پی بلی که خیره کی به نه ندازه ی تیکوشان بیت
 له پیناوی خوا دا؟ فرمووی: ((ناتوانیت نه نجامی بدهیت یا به رگی ناگریت))،
 پیاره که ش پتی فرموو: که وا بوو پیم بلی؟ نه ویش فرمووی: ((نایا ده توانیت
 هرکاتیک تیکوشه ر له پیناوی خوا دا چوو ده روه به پوژوو بیت و نه یسکینیت، شه و
 نوینز بکیت و سستی نه نوینیت)).

(۱) _ فرموده که نامه بۆ فه زل و گه وره یی جیهاد ده کات، نه و که سه ی
 نیده کوشیت له پیناوی خوا دا له و که سه چاکتره که به پوژوو ده بیت و نایشکینیت و،
 له و که سه ش چاکتره که به به رده و امی شه و نوینز ده کات و سستی نانوینیت، به لگه یه
 له ر نه وه ی که جیهاد له هر ه موو کرده وه کان چاکتره، مه به سستی شیخولنیسلام
 _ به حمته ی خوا لی بیت _ له هینانه وه ی نه و فرمودانه دا نه وه یه که سیفاتی وه لی
 و نوستانی ره حمانمان بۆ باس بکات، به وه ی که دوستانی خوی گه وره نه نجام ده ری
 نه و کرده وه چاکانه ن، دوستانیه تی خوی گه وره به بانگ شه کردن یا به پوخسارو
 بولات یا به دانانی خه رمانه یه ک له ریز نییه به ده وری که سه که دا، به لکو دوستانیه تی
 خوی گه وره پتویستی به م کرده وه چاکانه یه، نه نجام ده رانی نه و کرده وه چاکانه
 نوستانی خوی گه وره ن، له و باره وه خوی گه وره ده فرمویت: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا
 سَخِرُونَ﴾ [بونس: ۶۳] ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نه وانسه ی باوه پیمان هیناوه ﴿وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وه
 همیشه خویان ده پارینن و له خوا ده ترسن.

وفي ((السنن)) عن معاذ بن جبل عن النبي ﷺ أنه وصاه لما بعثه إلى اليمن، فقال: ((أتق الله خيفةً كنت، وأتبع السبقة الحسنة ثمحها، وخالف الناس بخلق حسن))^(۱) إسناده ضعيف، ومعناه صحيح: أخرجه الترمذي (۱۹۸۷)، وأحمد (۵/۵۳ و ۱۵۸)، والدارمي (۳/۳۲۳)، والحاكم (۱/۵۴)، وهذا لمعاني الحديث شواهد متكاثرة من الكتاب والسنة، فمن ناحية المعنى فمعناه صحيح. واته: كاتی پیغه مبهری خوا ﷺ هاوه لی به پیزی خوی موعادی ﷺ بو به من نارد، ئاموژگاری کردو، پی پی فهرموو: ((له هر کوئی بویت له خوا بترسه و ته قوای خوا بکه، وه که خراپه یه که ده که یه کیت چاکه یه کی به دوا دا نه نجام بده ده سپرته وه، وه به ره وشتی چاک له گه ل خه لکدا تیکه ل به)).

(۱) _ کاتی پیغه مبهری خوا ﷺ موعادی کوپی جه به لی ﷺ له به ر زوری فه زل و چاکیتی و زانسته که ی وه کو بانگه و ازخواز و ماموستاو دادوهریک بو ده و روبه ری و ولاتی به من نارد، نه و ئاموژگاریه گه وره یه ی کرد، به سی شت ئاموژگاری کرد ((أتق الله خيفةً كنت)) له خوا ترسان و ته قوای خوا پیویسته، مه که که چ بوون بو فه رمانه کانی خواو، و ازهینان له قه ده غه کراوه کانی له هر شوینیکدا بیت، له به من بیت، له شام بیت، له مصر بیت، له ده شت بیت، له نیو ده ریادا بیت، له ئاسمان بیت، له هر شوینیک بوییت له خوا بترسه و ته قوای خوا بکه، یا خود له گه ل خه لکدا بوییت، یا خود به ته نیا بوبییت و هیچ که سیکت له گه لدا نه بوو، له هر بارو حالیکدا ته قوای خوا پیویسته، ئا نه مه یه له خواترسان و ته قوای راستی خوی گه وره، به لام نه و که سه ی له شوینیک ته قوا ده کات و له شوینیکی تردا نایکات، یان نه گه ر له گه ل خه لکیدا بیت ته قوا ده کات و نه گه ر به ته نیا بوو بارو حالیکدا ده گوریت، نه و که سه ته قوای خوی نه کردوه، نه و به شیان حقی خوی گه وره و هقی نه فسی خوشته، ((وأتبع السبقة الحسنة ثمحها)) مروّف پاریزداو نییه، چه ندین هه ل ده کات، چه ندین سه ریچی

دهکات، پیوسته تهبه بکات و په شیمان بیته وه، به دوی هر خراپه یه کدا با چاکه یه ک نه نجام بدات دهیسه رپته وه، خوی گوره له نایه تیکدا ده فهرمویت: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحُسْنَآتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ [هود: ۱۱۴] واته: وه نویژ نه نجام بده له م سهرو نه و سهری پوژدا و له به شیک له شه ودا چونکه به راستی (کرده وه) چاکه کان (کرده وه) خراپه کان لا ده دن. به و جوړه سه رپیچی ده بی به ملکه چی و، ملکه چیسه سه رپیچیسه کان لا ده دن و دهیسه رپنه وه، نه م به شه له نیوان مروّف و نه فسی خویدایه، به وهی مروّف چاودیری نه فسی خوی ده کات و، وازی لیتا هیئت هه موو شتیک به ناره زوی خوی نه نجام بدات، ((وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ)) به سنگیکی فراوانه وه پیشوازیان ده کات و شادی و دلخوشی و که یف خوشی ده نویئت، هوگریان ده بیئت، نا نه مه یه په وشتی جوان که خوی گوره به پیغه مبهری خواوه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تایبه تی کردوه وه، له و باره وه ده فهرمویت: ﴿فِيمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظًا لَفُضُّوا مِنْ حَوْلِكَ﴾ [آل عمران: ۱۵۹] واته: به هو ی به زه یی خواوه یه بو نه وان نرم و نیان بووی نه گهر تو خو نا په سندو قسه په ق و دل په ق بوویتایه نه وه هه موو بلاوه یان ده کرد له ده ورت. هه روه ها سه باره ت به پیغه مبه ره که یی ده فهرمویت: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ [القلم: ۴] وه به راستی تو له سه ر په وشت و خویه کی نیجگار به رزو گوره ییت. سه باره ت به په وشتی پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له خاتوو عانیشه یان پرسی، فه رمووی: ((كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنُ)) واته: ((په وشتی پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په وشتی قورئان بوو واته: {کرده وه کردن بوو به قورئان}) واته: ملکه چی فرمانه کانی قورئان بوو، کرده وه ی پیده کرد، نا نه مه بوو په وشتی پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بویه نه و که سانه ی کاری بانگخوازی ده کن پیوستیان به په وشتی جوانه، خوی گوره له و باره وه ده فهرمویت:

﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ [النحل: ۱۲۵]

واته: (خه لکی) بانگ بکه بۆ ریبازی په روه ردگارت به لیزانی و دانایی و ناموزگاری چاک و شیرین وه له گه لیان بدوی (موجاده له بکه) به چاکترین شیوه. نا نه م سیفاتانیکه پیویسته له که سی بانگخوازدا هه بی و خوی پیبرازینیتته وه، بانگه وازخواز له هه شوینیکدا بیت پیویسته ته قوای خوا بکات، به دوی هه خراپه یه کدا چاکه یه ک نه نجام بدات دهیسریتته وه، به ره فتاری جوانه وه تیکه ل به خه لک بیت، نه وه به گه وره ترین سیفاته کانی بانگه وازخوازان بۆ ریبگی پاستی خوی گه وره.

نه مانه دۆستانی خوی گه وره که نه م سی سیفه تانه یان تیدایه له هه شوینیک دابن ته قوای خوا ده که ن، به دوی هه خراپه یه کدا چاکه یه ک نه نجام ده دن دهیسریتته وه، ناهیلن تاوان له هه موو لایه که وه ئابلۆقه یان بدات، به ره فتاری جوانه وه تیکه ل به خه لک ده بن، خوی گه وره له و باره وه ده فه رمویت: ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ [البقرة: ۸۳] قسه ی جوان بکه ن له گه ل خه لکیدا.

وقال: ((يا معاذًا إني لأحبك، فلا تدعَنَّ أن تقولَ في دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى بِشْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ))^(۱) صحیح: أخرجه أبو داود (۱۵۲۲)، من حديث معاذ بن جبل، ومزيد انظر كتابي: ((الصحيح المسند من أذكار اليوم والليلة)). واته: پیغهمبری خوا پیغهمبری: ((نهی موعاذ، دلنیا به خوشم دهوی، واز مهینه لهوی که له دوی هموو نویتک بلتی: په روهردگارا یارمه تیم بده له سر یادکردنه وه و سوپاس گوزاری و به جوانی په رستنت)).

(۱) _ دیسان به موعاذی فرموو: خوشم دهوی، نه مه فزل و چاکه به بو موعاذ پیغهمبری، له راستیدا گوره ترین فزل و چاکه به که پیغهمبری خوا ﷺ پیغهمبری: خوشم دهوی، نه و سوودهی له و فرموده یوه و ورده گیریت نه و به که هر که سیک به کیکی خوشویست له بهر دین و ئیمان که ی با پیغهمبری راگه یه نیت، چونکه پیغهمبری خوا ﷺ به موعاذی راگه یاند که خوشی دهوی، پاشان پیغهمبری: واز مهینه لهوی که له دوی هموو نویتکدا بلتی: په روهردگارا یارمه تیم بده له سر یادکردنه وه و سوپاس گوزاری و به جوانی په رستنت، نه و سوودهی لیتره وه فیتری ده بین نه و به که هر که سیکت خوشویست هسته به ناموزگاری کردنی به و هی سرودی بو ده بیت، چونکه پیغهمبری خوا ﷺ کاتی موعاذی خوشویست نه و ناموزگاریه گوره یه ی پیشکه ش کرد بو نه و هی له پاش هموو نویتکه وه بیخوینیت. دهسته واره ی ((دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ)) به دوو شیوه ته فسیر کراوه: یه که م: کوتایی نویتکه وه پیش سلودانه وه، دوو م: پاش نویتکه وه دوی سلودانه وه، ئیحتیمالی هر دوو بوچونه که ده کات، به لام ئیحتماله که ی به که م بوچون به هیتره، چونکه دوعا و نزا له نیتو په رستنه که دا چاکتره له و هی که له دهره وه یدا نه نجام بدریت، که وا بوو به چاکتر داده نیت که له پاش نویتو پیش سلودانه وه بخویندریت، به لام نه گه دوی سلودانه وه ش بخویندریت هیچی تیدا نییه، به لام له یه که م که متره، ((اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ))، نه مه سیفاتی دوستانی خوی گوره یه، هر که س نه و سیفاته ی تیدا بیت دوستی خوی گوره یه.

وقال له _ وهو رديفه: ((يَا مُعَاذُ أَتَدْرِي مَا حَقَّقَ اللَّهُ عَلَى عِبَادِهِ ؟))، قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: ((حَقُّهُ عَلَيْهِمْ: أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، أَتَدْرِي مَا حَقَّقَ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ إِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ ؟)) قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: ((حَقُّهُمْ عَلَيْهِ أَلَّا يُعَذِّبَهُمْ))^(۱) صحیح: أخرجه البخاري (۷۳۷۳)، ومسلم (۰۳)، من حديث مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ. واته: پیغمبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به موعاڈی فہرموو: ((ئەئە موعاڈ ئایا دەزانیت هەقی خوای گەورە بەسەر بەندەکانیەورە چی بە ؟))، گوتم: خواو پیغمبەرە کەئە زانائرن، فہرموو: ((هەقی بەسەریانەورە ئەوہیە کە بە تەنہا بیپەرستن و هیچ هاوبەشیککی بۆ بپیار نەدەن، ئایا دەزانیت هەقی بەندەکان بە لای خواوہ چی بە ئەگەر ئەوہیان ئەنجام دا؟ گووتم: خواو پیغمبەرە کەئە زانائرن، فہرموو: ((هەقیان بەلای خواوہ ئەوہیە کە سزایان نەدات)).

(۱) _ ئەمە فہرموودەئە سییەمە کە پیغمبەری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بۆ هاوہلی بەرێز موعاڈی باس دەکات، موعاڈ لەگەڵ پیغمبەری خوادا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سواری گوئی درێژتک بوو بون، ئەو سوودەئە لەو گێرانەوہ وەر دەگیریت شیاویتی سوار بوونی دوو کەسە لەسەر چوار پیپەک ئەگەر توانای بەرگەگرتنی ئەوہی هەبیت، هەروہا فہرموودە کە خاکیتی پیغمبەری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بەدەر دەخات، چونکە سواری گویدرێژ دەبوو و کەسانیک لە هاوہلانیشی لەگەڵ خۆیدا سوار دەکرد، ئەوہش فەزێلەت و چاکەئەکی زۆر گەورە بە بۆ موعاڈ کە لەگەڵ پیغمبەری خوادا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سواری گویدرێژتک بیت. فہرموودە کە نامۆژگاری و فیربونیشی تێدایە ((يَا مُعَاذُ أَتَدْرِي مَا حَقَّقَ اللَّهُ عَلَى عِبَادِهِ ؟))، ((قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ)) ئەو سوودەئە لێرەوہ وەر دەگیریت ئەوہیە کە ئەگەر مرۆف لێیان پرسی و هیچ زانیاریەکی سەبارەت بەوہ نەبوو با پەلەئە وەلام دانەوہ نەکات، با لە کەسێ پرسسیارکار داوا بکات زیاتر بۆی پوون بکاتەوہو، بە درۆ وەلام نەداتەوہ، فەرمایشتە کەئە پیغمبەری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ئەوہ بەدەر دەخات کە خوای گەورە هەقی

به سهر به نده کانی خویوه هه به که به که مین و واجبتین هه قه و بریتیه له په رستنی
 برای گوره به تنها، واته: بیپه رستن و هاوبه شی بۆ بریار نده ن، نه مهش نه و
 مزگاره به که خوی گوره به نده کانی خوی له پیناویدا به دی هیناوه، خوی گوره
 نه و باره وه ده فهرمویت: ﴿مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاریات: ۵۶] واته: وه
 من جنۆکه و ناده میزادم تنها بۆ نه وه دروست کردوه که به ندایه تی من بکه ن. نا
 نه به هقی خوی گوره به سهر به نده کانی وه. که سانتیک خوی گوره ده په رستن،
 له همان کاتیشدا هاوبه شی بۆ بریار نده ن، نه و که سانه با دنیا بن نه و جوړه
 په رستنه سوودیان پی ناگه یه نیت، به لکو پتویسته خوی گوره به تنها په رستن و
 هیچ هاوبه شیک بۆ بریار نده ن، خوی گوره نه یه فهرمووه: بیپه رستن و هیچی تر
 به لکو پتویسته هاوبه شیشی بۆ بریار نده ن، چونکه هاوبه ش دانان په رستنه کان
 پرچال ده کاته وه. هقی خوی گوره به سهر به نده کانی وه واجیبه، به لام هقی
 به نده کان لای خوا واجیب نییه، به لکو نه وه قه به خششیکه و خوی گوره پی
 به خشبون، چونکه هیچ که سیک له توانایدا نییه شتیک له سهر خوی گوره واجیب
 بکات، به لام خوی گوره له سهر به نده کان واجیب ده کات، بۆیه په رستن و
 به کتاپ رستی خوی له سهر واجیب کردون، نه و که سانه ش به تنها ده په رستن و
 هاوبه شی بۆ بریار نده ن خوی گوره به خششی خوی پیداون و، سزایان نادات، نه مه
 مزده به کی زۆر گوره به، هروه ها چاکه به کی گوره شه بۆ هاوه لی به پرتز موعاد ^{خوشت}،
 به راستی نا نه مه به سیفاتی دۆستانی خوی گوره که خوی گوره به تنها
 ده په رستن و، هیچ هاوبه شیک بۆ بریار نده ن، هروه ها فهرمووده که فزلی
 به کخوپه رستی به ده ر ده خات که خوی گوره تاوانه کانی پی ده سپرته وه.

وقال أيضاً لمعاذ: ((رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ، وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ، وَذُرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ))^(۱)

(۱) _ ((رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ)) مه به سستی نه وه بوو که یه که م شنتیک له سار
 موسلمان یان له سر به نده نه وه یه که خوی به ته سلیم خوی گوره بکات، بچینه نیر
 نایینه راسته که ی خواوهو، موسلمان بییت، ((وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ)) کوله که ی نایینه
 نیسلام نویژه، لیره دا پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نیسلامی به به خیره تیک که له تووک یان
 پیسته دروست کرا بییت چواندوه، خیره تیش به بی کوله که راناوه ستیت وبرز
 نابیته وه، نه مه ش شنتیکه مروف هر به فیرهت و تاقیکردنه وه دهیزانیت و شنتیک
 ناساییه، بویه نه گهر خیره تیکت هیئا که له تووک یان پیسته و شتی تر دروست کرا
 بییت و، هیچ کوله که یه کیشیت پینه بییت به دلنیا یی نه سوودی لی ده بینیت، نه له
 سیبه ره که شی دا دهحه سیته وه، تا نه و کاته ی کوله که یه کت پیده بییت و خیره ته که ی
 پی راده وه ستینیت، دلنیا بن نایینه نیسلامیش ناوه هایه که له سر نویژ نه بین
 راناوه ستیت، نه و که سه ی نویژی نه بییت نایینه که شی راوه ستا و نابیت، نه مه به لگه به
 له سر نه وه ی که هر که سیک به نه نقهست واز له نویژکردن بینیت کوفری کردوه،
 چونکه کوله که ی نایینه نیسلامی پی نییه، کوله که که ی نویژ کردنه، ((وَذُرْوَةُ سَنَامِهِ))
 واته: بلندترین و به رزترین کرده وه کانی نایینه نیسلام ((الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ))
 تیکوشانه له پیناوی خوادا، لیره دا فزل و چاکیتی جیهادمان بووون ده کانه وه،
 به وه ی که چاکترین جوړه کانی تاعهت و پرستنه کانه. که وا بوو ده روازه کانی خنډ
 تاعهت فراوان و نغدن.

وقال: ((يا معاذُ، ألا أُحِبُّكَ بِأَبْوَابِ الْبِرِّ؟ الصَّوْمُ جُنَّةٌ ^(۱)، وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْحَطِيبَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ ^(۲)، وَقِيَامُ الرَّجُلِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ ^(۳)

(۱) _ ((الصَّوْمُ جُنَّةٌ)) رَوَدُو قه لغانه، وشه ی ((جُنَّةٌ)) واته: نه و قه لغانه ی که به مزیه وه مرؤف خوی له چه کی دوژمن ده پاریزیت، بریتیه له و پارچه ناسنه ی که له بنیوان خوت و تیره کانی دوژمندا دایده نییت و، خوتی پیده پاریزیت، لییره دا پوژووی به قه لغان چواندوه، چونکه له سه ریچی و تاوان ده تپاریزیت، پاریزه ره که وا بوو نه گه مرؤف به پوژوو بوو له تاوانه کان دوور ده که ویته وه، پوو له به جیهینانی به رستنه کان ده کات، نه مه ش به کیکه له فه زل و چاکه کانی پوژوو، چونکه مرؤف له هراو ناره زوو دور ده خاته وه، ته نها به به رستنه کانه وه خوی سه ر قال ده کات.

(۲) _ ((وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْحَطِيبَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ)) خیرو سه ده قه دان به هه ژاران ده دست کورتان، خوی گه وره تاوان و خرابه کانی پیده کورژینیتته وه، وه کو چوون ناو ناگر ده کورژینیتته وه، تاوانیش ناگره، جوړیکه له ناگر، خیرو سه ده قه دانیش ده بکورژینیتته وه، نه و ناگره ده کورژینیتته وه، لییره دا فه زل و چاکه ی خیرو سه ده قه دان به هه ژارو و ده دست کورتانمان بو پوون ده بیتته وه.

(۳) _ ((وَقِيَامُ الرَّجُلِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ)) هه روه ها شه و نوپژ که یه ک له سه ر سیی کرتایی شه وه، یا له نیوه شه ودا که کاری داود پیغه مبه ر بووه _ علیه السلام _، نیوه شه و ده نوست و یه ک له سه ر سیی هه ل ده ستاو، یه ک له سه ر شه شی ده نوسته وه، واته: پاش شه و نوپژه که، نا نه مه یه مه به ست به ((جَوْفِ اللَّيْلِ))، باشتین شه و نوپژیش له و کاته دایه چونکه هه موو کارو سه ر قالیه کان ده وه ستن، خه لک نووستوون، نیخلاص زیاتره، له پوو پاماییه وه به دووره، هه روه ها دل ناماده یه، خوی گه وره له و باره وه ده فه رموی: ﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلاً﴾ [المزمل: ۶] واته: به راستی هه ستانی شه و دوی خه و (بو خواپه رستی) قورپسترو گرانتره له پووی کرداره وه (له هی پوژ به هیتره بو دل) دروست تره له پووی ووتنه وه.

ثُمَّ قَرَأَ قَوْلَهُ تَعَالَى ﴿تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ (١٦) فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (١٧) ﴿١﴾

(١) _ ﴿تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ﴾ له سەر نوینه کانیان هه‌ڵ ده‌ستن له کاتی‌کدا که حه‌زیان به‌نووستنه، حه‌زیان به‌جیگه‌ی گه‌رم و گوپه‌ ئه‌گه‌ر که‌ش و هه‌وا سارر بی‌ت، حه‌زی به‌ نووستنه له‌گه‌ڵ خه‌زانه‌که‌یدا، به‌لام بو‌ خوای گه‌وره‌ هه‌موو نه‌ر خوشیا‌نه به‌جی‌دی‌لن، نوینه‌کانیا‌ن به‌جی‌دی‌لن له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی حه‌زیان لێ‌یه‌تی، ته‌نها بو‌ به‌ ده‌ست هه‌ینانی ئه‌و خه‌یره‌ی که‌ به‌لای خواوه‌یه ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ هه‌ڵده‌ستن له‌ په‌روه‌ردگاریان ده‌پا‌رینه‌وه، چونکه‌ له‌ سزاکانی ده‌ترسن و به‌ته‌مای پادا‌شته‌که‌شین، ئه‌مه‌ به‌لگه‌یه‌ له‌سەر کو‌کردنه‌وه‌ی هه‌ر دوو عیبا‌ده‌تی ترس و ئومید، وه‌ پێویسته‌ مرۆف‌ ته‌نها له‌به‌ر ترس په‌رسته‌کانی ئه‌نجام نه‌دات، به‌لکو‌ پێویسته‌ که‌ په‌رسته‌کان ئه‌نجام ده‌دات به‌ ئومیدی به‌هه‌شته‌که‌شی بی‌ت، که‌وا بوو نابی‌ت له‌به‌ر ترس په‌رسته‌کان ئه‌نجام بده‌یت و به‌ ئومید بوون پشتگویی‌ بخه‌یت، وه‌ ناشی‌ت ته‌نها به‌ ئومیدی به‌هه‌شته‌وه‌ په‌رسته‌کان ئه‌نجام بده‌یت و، ترسی سزای خوای گه‌وره‌ پشتگویی‌ بخه‌یت، به‌لگو‌ گو‌په‌رایه‌لی هه‌موو فه‌رمانه‌کانی خوای گه‌وره‌ ده‌بین چونکه‌ له‌ سزای سه‌ختی ده‌ترسین و، له‌ هه‌مان کاتی‌شدا به‌ ئومیدی به‌هه‌شته‌که‌شین ﴿خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ ئه‌مه‌ رێبازی هه‌ر هه‌موو پێغه‌مبه‌ران بووه‌ _ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ _ ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ خه‌یرو سه‌ده‌قه‌ به‌هه‌ژاران و ده‌ست کورتان ده‌ده‌ن، ئه‌وان هه‌ر هه‌موو ئه‌و خه‌سه‌له‌تانه‌یان له‌ خۆیا‌ندا کو‌ کردۆته‌وه‌و، له‌ نیوانی‌شیاندا خه‌یرو سه‌ده‌قه‌ به‌هه‌ژاران و ده‌ست‌کورتان ده‌ده‌ن. پاشان خوای گه‌وره‌ له‌ ئایه‌ته‌که‌ی دیکه‌دا باسی پادا‌شته‌که‌شیان ده‌کات و، ده‌فه‌رموی: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ وه‌کو‌ چۆن ئه‌وان کرده‌وه‌کانی خۆیان ده‌شارده‌وه‌و، دوا‌ی نیوه‌ شه‌و ئه‌نجامیان ده‌دا،

بِسْمِ كَاتِبِكَا كِه هِر هَمُوو خَه لَكِي نُووسْتُوون، نِه وه هاش خَوای گه وره پاده شتتِكي
 گه وره ی بُو شاردونه ته وه، به جُوْرِيك به خَه يَالِي هِيچ كه سِيكدا نه يه ت نِه وه ی كه خَوای
 گه وره ده يِنَادَاتِي، ﴿جَزَاءِ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ پَادَاشْت لِه رَه گه زِي كِرْدَه وه يِه، وه كو
 چُوْن نِه وان پِه رِسْتِنِي پِه روه رِدگَارِيَان لِه نُووسْتَن وَ حِه وانِه وه ی خُوْيَان به چَاكْتِرْدَانَاو،
 لِه مال و سَامَانِه ی كه خَوای گه وره پِيِي به خَشِيُوْن ده يِه خَشَن، هِر چه نده مال و
 سَامَانِيَان خُوْش ده وِيِي، نَاوَش خَوای گه وره پَادَاشْتِيكي بُو دَانَاوْن كه لِه تَوَانَاي هِيچ
 كه سِيكدا نِيِيِه وه سَفِي بَكَات، نِه وه يِه سِيْفَاتِي دُوَسْتَانِي خَوای گه وره.

ثم قال: ((يا معاذُ ألا أُخبرُكَ بِمَلَاكٍ ذَلِكُ كُلُّهُ؟)) فقال: ((أَمْسِكْ عَلَيكَ لِسَانَكَ هَذَا))^(۱)
فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ^(۲)،

(۱) _ به لئی، نه گهر هه موو نه و کرده وانه ت به جیهینا، ناگاداری خۆت به له هه موو نه وانه ی که پوچیانده کاته وه، گه وره ترین شتیش که هه موو نه و کرده وه چاگانه پوچ بکاته وه زمانه، بویه ته ماشا ده که یه ت مروقی وا ده بینیت جوین به مه ده دات و له پاشم له به خراپی باسی نه و ده کات، زمانی زال ده کاته سه ر خه لکانی ده وروبهری خۆی تا هه موو کرده وه چاگه کانی پوچ ده بنه وه، که وا بوو پیویسته مروف زمانی خۆی له قسه ی خراپ و به د گویی پابگریت، ته نها و ته نها له زیگرو یاد کردنه وه ی خوی که ورده دا به کاری بینیت، به پیچه وانه وه زمانی زیانی پی ده که یه نیت، زمانی تووشی ده کات.

(۲) _ پیغه مبهری خوا ﷺ زمانی پیروزی خۆی گرت، مه بهستی نه وه بوو هه له کانی زمان بۆ هاوه لئی به ریز موعاد ﷺ پوون بکاته وه.

بِسْمِ رَسُولِ اللَّهِ، وَإِنَّا لَمُؤَاخِدُونَ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ؟ فقال: ((ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ يَا مُعَاذُ، وَهَلْ يَكُفُّ
 شَرَّيَ شَارِغَتِي مَنَاجِرِهِمْ إِلَّا خَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ))^(۱). حسن بمجموع طرفه: أخرجه الترمذي
 (۲۰۱۰)، وقال: هذا حديث حسن صحيح، وأخرجه ابن ماجه (۳۹۷۳)، وأحمد
 (۲۳۱۰). وانه: ديسان پیغه مبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به هاوه لی به ریژ موعادی فه رموو:
 ((سهری (لووتکه ی) نایینه که موسلمان بوونه، کۆله که که شی نویژه، لووتکه ی
 کۆپاره که شی تیکۆشانه له پیناوی خوا دا))، فه رموو: ((ئه ی موعا ذ، نایا
 ده روزه کانی خیرت پی بلیم؟ پۆژوو قه لغانه، خیرو سه ده قه تاوان ده کورژینیتته وه
 ره که چون ناو ناگر ده کورژینیتته وه، هه ستانی پیاویش بو شه و نویژ، پاشان ئه و
 نایه ته ی خوینده وه ﴿تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ﴾ ته ینشتیان دور نه که ویتته وه له
 جینگای خه وتنیان (له خه وه له ده ستن شه و نویژ ده که ن) ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾
 ماوارو نزا له په ره ردگاریان ده که ن به ترس و هیواوه ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ و له و
 بیزی و سامانه ی پیمانداون ده به خشن ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ﴾ ئینجا هیچ که س نازانی ﴿مَا
 أَخْفَى لِمَنْ مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ چی شاراوه ته وه بویان له (به هشت دا که هوی) که شبوونی
 چاوانن ﴿جَزَاء بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئه م پاداشته (ده دریتته وه) به هوی ئه و کرده وانه وه ی
 که کردویانه، پاشان فه رموو: ((ئه ی موعا ذ نایا پاگری هه موو ئه وانه ت پی بلیم؟))
 فه رموو: ((نا ئه م زمانه ی خۆت بپاریژه)) ئه وه بوو زمانی خوشیگرت، موعا ذیش
 فه رموو: ئه ی پیغه مبهری خوا: نایا له سه ره ئه وانه ش سزا ده دریین که ده یلین؟
 فه رموو: ((ئه ی موعا ذ له باری دایکت بچوایه ت، نایا ده ره نجامی دروینه ی زمانیان
 نیبه که خه لک به روویاندا ده خرینه ناگره وه)).

(۱) _ موعا ذ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سه ری سوپماو، فه رموو: ((ئه ی پیغه مبهری خوا! نایا له سه ره
 ئه وانه ش سزا ده دریین که ده یلین))، مرۆف گوئی به هیچ نادات و هه موو قسه یه کی به
 ده م دا دیت، به لایه وه شته که ناسایی بوته وه، به رده وام چه نه بازی ده کات و، جوین

به مه دهدات و ستایشی نه مه دهکات، نیشی بووه به قسه کردن به نه و نه و، خه لکی گوی به و شته نادهن، قسه کردنیان به لاهه ناسانه، پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پتی فه رمود ((نُكِلْتُكَ أُمَّكَ يَا مُعَاذُ)) نه مه وشه یه که له بنه پرتدا دوعا لیکردنه، ((نُكِلْتُكَ أُمَّكَ)) وات له باری دایکت بچوایه بیت، به لام پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نایه وی دوعا له موعاذ بکات، به لکو ته نها وشه یه که و به سهر زاری خه لکدا ده هات و، هیچی تر، ((نُكِلْتُكَ أُمَّكَ يَا مُعَاذُ)) پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له پرووی نکولیکردنه وه نه مه ی به موعاذ فه رمود، مه به سستی نه وه بوو که هه ست به مه ترسیتی زمان ناکات، پاشان ده فه رموی: ((وَقُلْ يَكُفُّ النَّاسَ فِي النَّارِ عَلَىٰ مَنَاجِرِهِمْ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ)) خه لکی به هوی زمانیان وه فریده درینه ناگره وه، جوین، غه یبه ت، دوو زمانی و چه نده ها شتی تری پیده لئین، شایه تی دروی پیده دهن، له هه مووشی که وره تر نه وه یه که کوفرو ها وه لپه رستی پیده کن، کاره که زور مه ترسیداره به لام خه لکی هه سستی پیناکهن، نه م زمانه مه ترسیه که ی زور که وره یه، عَنْ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَ: ((أَنَّ رَجُلًا قَالَ: وَاللَّهِ لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلَانٍ، وَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ ذَا الَّذِي يَتَأَلَّى عَلَيَّ أَيُّ لَا أَعْفِرُ لِفُلَانٍ، فَإِنِّي قَدْ عَفَرْتُ لِفُلَانٍ وَأَخْبَطْتُ عَمَلَكَ)) رواه مسلم، واته: پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه رمویه تی: ((پیاویک گوتویه تی: سویند به خوا خوی که وره له فلان که س خوشنا بیت، خوی که وره ش فه رموی: نه وه کییه به ناوی منه وه سویند ده خوات گویه له فلان که س خوش نابم، دلنیا به له فلان که س خوش بووم و کرده وه کانی تو شم پوچ کرده وه))، ته ماشاکهن قسه یه کی کرد دونیاو دوی پوژی خوشی فه وتاند، ته نها قسه یه کی کرد، پیویسته مروء زمانی خوی به ره للاً نه کات بو گوتنی هه موو قسه یه کی خراپ.

بیده‌نگ‌بوونی ستایشکراو و بیده‌نگ بوونی زهم کراو

فهرموده‌ک‌ی پیشوو به‌م فهرموده‌یه ته‌فسیر ده‌کریت، ثبت فی ((الصحيحین)) عنه عليه السلام انه قال: ((مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ))^(۱) واته پیغه‌مب‌ری خوا عليه السلام فهرموویه‌تی: ((هر که سیتک بروای به خواو پوژی دواى هه‌یه، با قسه‌ی خیر بکات یان بیده‌نگ بیت)).

ک‌را بوو قسه‌کردن له بواری خیردا له‌وه چاکتره که لیتی بیده‌نگ بیت^(۲)،

(۱) نه و فهرمایشته‌ی که پیغه‌مب‌ری خوا عليه السلام به‌هاوه‌لی به‌ریز موعاذاى عليه السلام فهرموو: ((أَمْسِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ هَذَا)) واته ((نه و زمانه‌ی خوت بپاریزه)) به‌م فهرموده‌یه‌ی تر ته‌فسیری کردوو ((مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا)) ((هر که سیتک بروای به خواو پوژی دواى هه‌یه، با قسه‌ی خیر بکات)) وه‌کو زی‌کرو بادی خواى گ‌وره، بانگ‌واز کردن بو نایینه راسته‌ک‌ی خواى گ‌وره، فهرمان به چاکه و ریگریکردن له خراپه، قورئان خویندن، به گوفتارگه‌لیکی خیر بدویت ((أَوْ لِيَصْمُتْ)) نه‌گ‌ر نا با بی ده‌نگ بیت، نه‌گ‌ر بیده‌نگیش بوو، بیتوه‌ی و پاریزراو ده‌بیت، نه‌گ‌ر زمانی خوی له قسه‌کردنی خراپ پاراست نه‌وا له‌تاوان دورده‌ک‌ه‌ویته‌وه، ک‌را بوو مرؤف با قسه‌ی خیر بکات یان بیده‌نگ بیت و قسه‌ی شه‌ر نه‌کات.

(۲) ته‌ماشاکه‌ن، قسه‌کردن له بواری خیردا له‌وه چاکتره که به‌رامبه‌ر به‌گوتنی خیر بیده‌نگی بنوینیت، نیمه‌نالین: بیده‌نگ به‌و هیچی تر، هرگیز هیچ شتیک مه‌لی، نه‌خیرو نه‌شه‌ر، به‌لکو ده‌لین: به‌رامبه‌ر به‌گوتنی شه‌ر بیده‌نگ به‌و، له‌بواره‌کانی خیردا بدوی، وه قسه‌کردنیش له بواره‌کانی خیردا له‌وه چاکتره که له به‌رامبه‌ری گوتنی خیردا بیده‌نگی بنوینیت، که‌وا بوو پیده‌چی جار به جار بیده‌نگ بوون خیر بیت و جار به جاریش که‌م و کورتی بیت.

بیده‌نگ بوونیش به‌رام‌بهر به‌گوتنی شهر له‌وه چاکتره که له بواری شهر‌دا قسه بکرت، به‌لام سه‌بارت به بیده‌نگ بوونی به‌رده‌وامیش، بیدعه‌یه و قده‌غه کراوه^(۱).
 مه‌روه‌ها وازمینان له‌نان و گوشت خواردن و خوارنده‌وه‌ی ناو، دیسان له‌بیدعه زهم کراوه‌کانه^(۲).

(۱) _ فرمان به مروّف نه‌کراوه به‌رده‌وام بیده‌نگ بیّت، که پیغم‌بهر خوا صَلَّى فرموویه‌تی: ((أَمْسِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ هَذَا)) مانای نه‌وه ناب‌ه‌خشیت که به‌رده‌وام تو بیده‌نگ بیّت، مانای نه‌وه‌ش نییه که له بواری خیرو شته ریپیدراوه‌کاندا قسه‌نه‌کیت، نه‌خیر، نه‌مه مه‌به‌ست نییه، مه‌به‌ست نه‌وه‌یه که تنها له شهر زمانت بیاریزیست، له گوتنی شهر بیاریزیست و هیچی تر، مه‌به‌ست بیده‌نگ بوونی به‌رده‌وام نییه، مه‌به‌ست به فرموده‌که‌ی موعاذ صَلَّى نه‌وه نییه که مروّف تنها بیسه‌ر بیّت، نه له بواری خیرو نه له بواری شهر‌دا قسه نه‌کات، نه‌مه عیبادهت نییه، بیده‌نگ بوون عیبادهت نییه مه‌گر له بواری شهر‌دا، بیده‌نگ بوون له بواری شهر‌دا عیباده‌ته. به واتایه‌کی تر هر که‌س بانگ‌ش‌ه‌ی بیده‌نگ بوونی به‌رده‌وام بکات و، گوايه مروّف قسه نه‌کات و، بیّت: چونکه پیغم‌بهری خوا صَلَّى فرموویه‌تی: ((أَمْسِكْ عَلَيْكَ لِسَانَكَ هَذَا))، نه‌مه تیگه‌یشتنیکی مه‌له‌یه و بیده‌عه‌یه. خوای گه‌وره فرمانی زیکرو، فرمان کردن به چاکه و، قده‌غه کردن له خرابه‌ی پیگردوین، فرمانی پیگردوین بانگ‌وازی بو ریگه پاسته‌که‌ی خوای گه‌وره بکه‌ین، فرمانی قسه‌کردنی پیگردوین به‌لام له بواره‌کانی خیردا.

(۲) _ به‌لی، بیده‌نگ بوونی به‌رده‌وام بیدعه‌یه، که‌سانیک به عیباده‌تی داده‌نین و ده‌لین: له دهره‌نجامه خرابه‌کانی زمان بیوه‌ی ده‌بین، زمانی له هیچ بواریکدا ناجولینیت، له زیگری خوای گه‌وره‌دا ناجولینیت نه‌گر که‌میش بیّت، نه‌مه بیدعه‌یه. مه‌روه‌ها نه‌وه که‌سانه‌ش که شته ریپیدراوه خوشه‌کان واز لیدیتن و، ده‌لین: نه‌وه

عیباده ته، نه ماشا ده کهیت گوشت ناخوات، میوه ناخوات، واز له پۆشاکى چاک و جوان دینیت و، ده لیت: نه مه عیباده ته، نه خیر، هه مو نه وانه پپیدراوه و، خوی گوره پپیدراویتی نه وانه ی پپبه خشیویت، له و باره وه خوی گوره ده فه رمویت:

وَأَنْتَ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿۳۲﴾ [الأعراف: ۳۲] واته: (نه ی موحه ممد ﷺ) بلی کی نارایش
 و جوانی به خوییه کانی چه رام کردوه که خوا بو به نده کانی دروستی کردوه
 هه ره ما پۆزی و خۆراکه پاک و خۆشه کان (کی چه پامی کردون) (نه ی موحه ممد
 ﷺ) بلی نه وانه بو پرواداران له ژبانی دنیا دا (بی پروایانیش له په نای نه واند
 به شاری ده کن) (به لام) له پۆزی دوی دا تایبه ته به پرواداران وه. که وا بوو نه و
 که سی واز له پپیدراوه کان بینیت و، بلیت: عیباده ته، نه مه بیدعه یه، وازهینان
 له شته پپیدراوه کان وه کو عیباده تیک بو خوی گوره بیدعه یه.

له و باره وه له ((صحیح)) ی نیمامی بوخاریدا هاتوه: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى رَجُلًا قَائِمًا فِي الشَّمْسِ، فَقَالَ: ((مَا هَذَا؟))، فَقَالُوا: أَبُو إِسْرَائِيلَ، نَذَرَ أَنْ يَقُومَ فِي الشَّمْسِ، وَلَا يَسْتَقِظَ، وَلَا يَتَكَلَّمَ، وَيَصُومَ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ((مُرُوهُ فَلْيَجْلِسْ، وَلْيَسْتَقِظْ، وَلْيَتَكَلَّمْ، وَلْيَتِمَّ صِيَامَهُ))^(۱)، واته: پیغه مبهری خوا ﷺ پیاویکی به دیکرد له بهر هه تاوه که دا به پیوه وه ستا بوو، فه رموی: ((نمه چییه؟)) وتیان: نه بو ئیسرائیله، نه زری کردوه له بهر هه تاوه که دا بوهستی و، نه چیتته بهر سیبهرو، قسه نه کات و، به پۆژووش بیت، بۆیه پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموی: ((فرمانی پینه با دانیشتی و، بچیتته بهر سیبهرو، قسه بکات و، پۆژووه که شی ته واو بکات)).

(۱) _ نه م پیاوه نه زری چوار شتی کرد بوو، یه که م: بوهستیت و دانه نیشیت، دووه م: له بهر سیبهردا دانه نیشیت و له بهر هه تاودا بوهستیت، سییه م: قسه نه کات، چواره م: به پۆژوو بیت، پیغه مبهری خوا ﷺ فرمانی دانه یه کیانی پینکرد که پۆژووه که بوو، له وانی دیکهش قه ده غه ی کرد، که بریتی بوو له وه ستانی به رده وام و، له بهر سیبهردا دانه نیشتن و، بیده نگ بوونی به رده وام، قه ده غه ی نه نجام دانی نه م شتانه ی لیکرد، که وا بوو نه مه ئامازه بقو بیدعه بوونی نه و شتانه ده کات، بۆیه له ریگه ی نه نجام دانی نه م شتانه وه ناتوانیت خۆت له خوای گه وره نزیك بکه پته ره، پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموی: ((فرمانی پی بکه ن با دانیشتیت)) چونکه پیاوه که وه ستا بوو، فه رموی: ((با له بهر سیبهردا دانیشتیت)) نه مه فرمانه به چوونه بهر سیبهرو له بهر هه تاونه مانه وه، فه رموی: ((با قسه بکات)) چونکه نه زری کرد بوو قسه نه کات، فه رموی: ((با پۆژووه که ی ته واو بکات)) چونکه له فه رموده یه کی دیکه دا ده فه رمویت: ((مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعْهُ، وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَ اللَّهَ فَلَا يَعْصِهِ)) واته: فه رموی ته ی: ((هه رکه سیک نه زری گوپرایه لیتی خوای گه وره ی کردوه، با گوپرایه لی بیت، هه رکه سیکیش نه زری سه رپیچی کردنی خوای گه وره

ڪردووه، با سهر پيڇي نه ڪات))، پڙووش تاعهت و گوڙپايه لَ بوونه ڪه و ابوو ته و اوي ده ڪات، نه م فارموده به لگيه له سهر نه وهي ڪه هر ڪه سيڪ نه زري نه ڄامداني شتيڪي ڪه پام بڪات، نه زره ڪهي دانامه زريٽ، له سهريشي واجيب نيبه جيٻه جيٻي بڪات، هيچ ڪه فارهه تيڪيشي له سهر نايٽ.

وَبُتِ فِي ((الصحيحين)) عن أنس: ((أَنَّ رَجُلًا سَأَلُوا عَنْ عِبَادَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي السِّرِّ فَكَأَنَّهُمْ تَقَالُوهَا، فَعَالُوا: وَأَيْنَا مِثْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ؟ قَالَ أَخَذَهُمْ: أَمَا أَنَا فَأَصُومُ وَلَا أَفْطِرُ، وَقَالَ الْآخَرُ: أَمَا أَنَا فَأَقُومُ وَلَا أَنَامُ، وَقَالَ آخَرُ: أَمَا أَنَا فَلَا أَكُلُ اللَّحْمَ، وَقَالَ آخَرُ: فَلَا أَتَزَوِّجُ النِّسَاءَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَا بَالُ رَجَالٍ يَقُولُ أَحَدُهُمْ كَذَا وَكَذَا؟! لَكِنِّي أَصُومُ وَأَفْطِرُ، وَأَقُومُ وَأَنَامُ، وَأَكُلُ اللَّحْمَ، وَأَتَزَوِّجُ النِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي))^(۱)، صحيح: أخرجه البخاري (۵. ۶۳)، ومسلم (۱۴. ۱)، من حديث أنس رضي الله عنه.

واته: هاوه لی به پیز نه نه س رضي الله عنه ده گپریته وه: ((که پیاوانیک پرسپاری نه و پرستنانه یانکرد که پیغمبری خوا رضي الله عنه به نهینی نه نجامی ده دات، به لام به که میان دانا، گوتیان: کام له نیمه وه کو پیغمبری خواین رضي الله عنه؟ بویه به کیکیان گوتی: من به پوژوو ده بم و نایشکینم، به کیکی تریشیان گوتی: منیش به رده وام شه و نوپژ ده که م و ناخوم، به کیکی تریشیان گوتی: من چیر گوشت ناخوم، نه وی تریشیان گوتی: هر گیز له گهل ژناندا هاوسه رگیری ناکه م، نه وه بوو پیغمبری خوا رضي الله عنه فه رموی: ((نه وه بو پیاوانیک نه وه هاو ناوه ها ده لین؟! به لام من به پوژوو ده بم و ده شیشکینم، شه و نوپژ ده که م و ده شخوم، گوشتیش ده خوم، له گهل ژنانیشدا هاوسه رگیری ده که م، بویه هر که سیک واز له سووننه تی من بینیت له من نییه)).

(۱) _ فه رموده که به لگه به بو نه وه ی که هر که سیک وه کو عیباده تیک بو خوی که وره واز له شته ریپیدراوه کان بینیت، با دلنیا بیت که سیک بیده چیه و، له همان کاتیشدا زیدپویی کردنه له پرستندا، چونکه نیوه نجیتی و میانره ویی داواکراوه، پیغمبری خوا رضي الله عنه فه رمویته تی: ((من به پوژوو ده بم و ده شیشکینم، شه و نوپژ ده که م و ده شخوم، گوشتیش ده خوم، له گهل ژنانیشدا هاوسه رگیری ده که م، بویه هر که سیک واز له سووننه تی من بینیت له من نییه)).

نارهی که هر که سیک واز له و شتانه بیتیت وه کو عیاده تیک بو خوی گه وره
 که سیک بیده چیه و، عیاده تی خوی گه وره نه کردوه و، پیغه مبری خواش صَلَوَاتُ
 له که سیک ناره ها به ریه، ((هر که سیک واز له سووننه تی من بیتیت له من نیه))
 نه به ریبه ونه که ی پیغه مبری خوی صَلَوَاتُ که وا بو نه و سوودانه ی له و
 نه موده یه وه به دست دیت بریتیه له وهی که به وازهینان له شته پیدراوه کان
 عیاده تی خوی گه وره ناکریت، نایینی نیسلام نایینی میانرهبیه، زیده پوی وه
 نه اموش کردن پیکه ی پی نه دراوه.

فهرمایشتی پیغمبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ((فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي)) واته: که سیتک سووننهت و پربازتیکی دیکه په پیره و بکات به و گومانهی که سووننهت و پربازتیکی دیکه له سووننهت و پربازی پیغمبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چاکتره ^(۱)، نه گهر هر که سیتک نه و جورده گومانهی هه بیته به دنئیایی له خواو پیغمبهره که ی به ریبه، له م باره وه خوا ی گوره ده فهرمویت: ﴿وَمَنْ يَرْغَبْ عَن مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ﴾ ^(۲) [البقرة: ۱۳۰]

(۱) _ واته: هر که سیتک گومانی وا بیته که سووننهت و پربازتیکی دیکه ی جگه له پربازو سووننهت ته که ی پیغمبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چاکتر بیته که سیتکی گومرایه، نه و که سی پیره و باوه په دا بیته که عیبادهتیک ده کات له عیبادهت کانی پیغمبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چاکتر بیته که سیتکی گومرایه و پیغمبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له که سیتکی به و جورده به ریبه، نه موش په تدانه وهی بیدعه چیانه که واز له سووننهتی پیغمبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دینن وله خویانه وه عیبادهت گه لیک نه نجام ده دن که خوا ی گوره فهرمانی پی نه کردون، پیغمبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فهرمویت: ((مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ زِدٌّ)) واته: ((هر که سیتک کرده وه یه که نه نجام بدات که فهرمانی نیمه ی له سه ر نه بیته په تکراره ته وه))، هه روه ها فهرمویت: ((أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرُ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ)) واته: پاشان پاست ترین گوت و فهرمووده کیتابه که ی خویبه و چاکترین رینمووی رینمووی پیغمبهره صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وه خرابترینی کاروباره کان تازه گریه کانیته وه هه موو تازه گریه کیش له دیندا (که تیایدا نه بیته) داهینراوه و هه موو داهینراویکیش گومرایبه و هه موو گومرایبه کیش له ناگردایه.

(۲) _ سووننهتی پیغمبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نایینی ئیبراهیم پیغمبهره _ علیه السلام _ خوا ی گوره ده فهرمویت: ﴿وَمَنْ يَرْغَبْ عَن مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ﴾ ئایا هیچ که سیتک هه یه له نایینه که ی ئیبراهیم پیغمبهره رووگپیت مه گهر که سانیک ی هه رزه و گه مژه که هیچ

عقل و ذریه کیان نه بیت. ﴿وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ﴾ واته: هیچ کسینک له نایینه که ی ئیبراهیم پیغه مبه ر _ علیه السلام _ یووناگپیت مه گه ر نه و کسه ی که گه مژه و هرزه بیت، چونکه نایینی ئیبراهیم نایینکی حه نیفی پاک ی نراوه که پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به و نایینه وه نیردراوه، له م باره وه خوی گه وره ده فرموت: ﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفاً﴾ [النحل: ۱۲۳] واته: پاشان نیگامان بو کردی که په پره وی نایینی ئیبراهیم بکه چونکه پاک و راست بوو. پیغه مبه ری خواش صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموویه تی: ((فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي)) واته: هر کسینک واز له سووننه تی من بینیت له نوممه تی من نییه، که و ابو نه و کسه ی که سووننه و پیبازیکی دیکه ی ه لبراردوه، وازی له سووننه تی پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هیناوه، هروه ها وازی له سووننه تی ئیبراهیم پیغه مبه ریش هیناوه.

واته: ﴿وَمَنْ يَرْغُبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ﴾ کسی بود و هر نه گیتی له نایینی نیسبراهیم
 ﴿إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ﴾ مه گه ر که سیک که خوی هه رزه کرد بیت. به پیچه وانه وه له سهر
 هه موو که سیک واجیبه بروای وا بیت که چاکترین و راست ترین گوته و فه رموده
 کیتابه که ی خوابه و چاکترین رینمووی رینمووی پیغه مبه ره صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چونکه به
 فه رموده ی (صحیح) ^(۱) جیگیر بووه که پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له ووتاری هه موو
 پوژتیکی هه ینیدا نه وه ی ده فه رموو ^(۲).

(۱) _ صحیح: أخرجه مسلم (۸۶۷) من حدیث جابر بن عبد الله رضی الله عنه مرفوعاً.

(۲) _ به لی، پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده یفه رموو راست ترین گوته و فه رموده
 کیتابه که ی خوابه و چاکترین رینمووی رینمووی پیغه مبه ره صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وه خرابترینی
 کاروباره کان تازه گه ریه کانیه تی، هه موو پوژتیکی هه یینی نه وه ی ده فه رموو، خه لکی
 ناگادار ده کرده وه، هانیده دان بو ده سترتن به کیتابه که ی خواو سووننه تی پاستی
 پیغه مبه ره که یه وه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

به شینک

سه بارهت به وهی که مهرج نییه دوستی خوی گوره له هه له و تاوان پارینزاو بیت

مهرج نییه وهلی و دوستی خوی گوره پارینزاو بیت هه له و تاوان نه کات^(۱)

(۱) خوی گوره له باره ی دوستانی خویه وه ده فه رمویت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ [یونس: ۶۲-۶۳].
 واته: ﴿أَلَا إِنَّ﴾ ناگادرابن بی گومان ﴿أَوْلِيَاءَ اللَّهِ﴾ دوستانی خوا ﴿لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ترسیان له سه ر نیه ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ خه فه تیش ناخون ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نه وان هی باوه ر بیان هیناوه ﴿وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وه هه میشه خویان ده پارینزا و له خوا ده ترسن. که وا برده هر که سی ئیماندار ی له خوا ترس بی دوستی خویه، بیشتریش نامارزه مان به وه دا که دوستانی خوی گوره هیچ نیشانه یه کیان نییه که پتی بناسرینه وه، نه له پو شاک و، نه له مامه له کردن له گه ل خه لکیشدا، به لکو نه وان وه کو تیکرای جه ماوه ری خه لکن، نا ناسرینه وه، هیچ نیشانه یه ک بو خویان دانانین، جلوبه رگیک ناپوشن که تیکرای جه ماوه ی خه لکی نه پپوشن، هیچ ده ست و پیوه ندیکیان نییه، به لکو به پینچوانه وه هر چند دوستانی خوی گوره شاروه بن نه وه نده دوستایه تیه که یان نه واو تر ده بیت، چونکه دوستایه تی خو ساغ کردنه وه ی ته واوه بو خوی گوره، که وا برده هر که سی ک حزی له خو ده رخستن بیت نه وه کاره که ی پروپاماییه و، وه لی و دزستی خوا نییه، چونکه دوستانی خوی گوره حزیان به خو ده رخستن نییه، حزیان به وه نییه ستایش و پیا هه لدانیا ن بکرین، حزیان به وه نییه له نیو خه لکیدا هه و پایه یان هه بیت، نه مه ش رینکی فه رموده که ی پیغه مبه ری خویه ﷺ که ده فه رموی: ((رُبُّ أَشْعَثَ أَغْبَرَ مَذْفُوعٌ بِالْأَبْوَابِ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لِأَبْرَهُ)) واته: ((پیده چی هه زارینکی قزبئی تو زوی که له ده رگای

مالان دور ده خرىته وه و هيچ شه رافات و به پىزيه كى به لاي خه لكه وه نيه نه گهر سويند بخوات خواي گوره شتيكى بو جيبه جي بكات، به دنيايى بو جيبه جي ده كات)) خواي گوره نزاكاني قبول ده كات، چونكه دوستى خواي گوره يه، نه ماش نمازه بو نه وه ده كات كه خوي به كلاكردوه بو خوا، وه كو چيرؤكى نوه يسي قهره ني كه پيغه مبهري خوا ﷺ هواله كى پى راگه ياندوين، كه سيك بوو له و شانده ي كه له يه مه نه وه هات بوون، پيغه مبهري خوا ﷺ به هاوه لاني خوي فرموو: هر كه سيكتان پى گيشت با داواي لى بكات نزاى بو بكات، بو يه كه له گه ل شانده كى يه مه ندا هات، كه سيكى خوي شار دبووه، نيمامى عومر ﷺ به داواي دا گه را تا پى گيشت، داواي ليكرد نزاى بو بكات، پاشان نيمامى عومر پى فرموو: نه ي بوت نه نووسم بو نه هلى عىراق، گوتى: حزم به وه يه له گه ل تيكراي خه لكدا يم، نه وه بوو له گه ل خه لكه كه دا چوو و نيت نه دوزرايه وه. پاشان مهرج نيه دوستى خواي گوره پاريزراو بيت و هيچ هه له يه كه نه كات، به لكو له بواري نيجتهاد كردندا هه له ده كات مه گهر پيغه مبهران، پيشه وايانى دوستانى خواي گوره پيغه مبهران، نه مانه مه عصوم و پاريزراون، به لام جگه له وان تيكراي مروفايه تى هه ندئ جار ده پيكت و هه ندئ جاريش نا پيكت، بو يه ناگوتريت: نه وان دوستانى خوان و هه له ناكهن، قسه كانيان وه رده گيريت وه كو نه وه ي پيغه مبهري بن، نه خير، نه مه قسه ي صوفيه كانه كه به رامبهري به سه ركردوه و شيخه كانيان ده يكه ن، له و بروايه دان كه له هه له و تاوان پاريزراون، ده لئى: موريد له گه ل شيخه كه پدا به هاوشيوه ي مردووه له گه ل نه و كه سه دا كه هه ل ده ستيت به شوشتنى، له هيچ شتيكدا ريگري له شيخه كى ناكات، به ته واوي خوي ته سليمي ده كات، نه مه به بيروباوه پى ته سه و فى گومرا، دواتريش شيخولئيسلام _ په حمه تى خوا لى بيت _ نه مه مان بو بوون ده كاته وه. به راستى نه مه وه لام دانه وه يه بو نه و كه سانه ي كه

بېروايان به مه عصوميه ت و پاريزراويتى وهلى ههيه، بويه شيخ هه رچى شتيك بليت
پهخهه ليناگرن و نكوليه ليناگرن، وهكو نه وهى صوفيه كان ده بارهه شيخه كانيان
ده بيلين يان گورپه رستان سه بارهه به شيخه كانيان ده بيلين، له راستيدا نه مه
مه سه له به كه زور گرنكه .

به لکو ده شیت هندی له زاستی شریعه تیشی به لاه نادیار بیت^(۱) پنده چی هندی کاروباری نایینه کەشی به لاه نالوزینت، تا نه و ناسته ی وا بزانتیت خوی گوره فرمانی به هندی شت کردوه، به لام له راستیدا خوی گوره ریگری لیکردون^(۲)

(۱) _ جایزه وهلی هندی زانستی شریعه تیشی به لاه نادیار بیت و هله بکات، فهتوایه ک دعات، گوفتاریک ده لیت و له شریعه تدا شتانیکی ترهن له گهل فهتوایه نه ودا، له گهل قسه کانی نه ودا پیچه وانن، چونکه نه یبینیوه و نه یخویندۆته وه، به قهستی موخاله فهی نه کردوه، به لکو ته نه نه یبینیوه و نه یخویندۆته وه، خوی گوره ده فه رمویت: ﴿وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ [یوسف: ۷۶] واته: له سه ره موو خاوهن زانستی که وه زانتره یه. هه روه ها خوی گوره به پیغه مبه ره که ی ده فه رمویت: ﴿رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ [طه: ۱۱۴] واته: وه بلی نه ی په روه ردگارم زانست و زانیاریم زیاد بکه. که وا بوو نابیت مرؤفه له و باوه ره دا بیت که وهلی و دوستان له هله و تاوان پاریزاون، به لکو هله ش ده کهن و راستیش ده کهن، به لام بو هه ق ده که پینه وه، نامۆزگاری قبول ده کهن، پاوێژ به زانایان ده کهن، وه کو نیمامی عومەر ﷺ نه گهر شتیک رووی بدابا پاوێژی ده کرد به هاوه لانی کوچ کردو و پشتیوانان.

(۲) _ پنده چی هندی کاروباری نایینه کەشی به لاه نادیار بیت، ئیتر وا ده زانیت نه مه سووننه ته به لام له راستیدا سووننه ت نییه، نه مه (صحیح) ه به لام (صحیح) نییه، چونکه مرؤفه هله ده کات و راستیش ده کات، مانای نه وه نییه که بوو به وهلی ئیتر له ره گزی مرؤفایه تی ده چیته دهره وه، نه خیر، به لکو ته نه مرؤفیکه جاروبار هله ده کات و جاروباریش ده پیکیکیت.

پینده چی و ابزانیت هندی کرده وهی نائاسایی له سروشت به دهر که پاماتی وهلی و دزستانی خوی گوره به، به لام له راستیدا تنها شهیتانه که بوی جیبه چی دهکات، چونکه پله که ی که م و کورتی تیدایه^(۱)، ناشزانیت له لایه ن شهیتانه وه به، نه گهر چی به هوی نه رانه وه له چوار چپوهی دوستایه تی خوی گوره نه شچیته دهر وه^(۲)،

(۱) - دوستی راستگو نابی له و باوره دابیت که هموو کاریکی نائاسایی له سروشت به دهر که پامه ته، به لکو ده بی بترسیت نه وانه کاری شهیتان بن، بویه پنیسته به و کرده وه نائاساییانه ی که له سهر دهستی دینه دی فریو نه خوات، که گرابه که رامه ته، با له سهر نه م شته پیداگری نه کات، چونکه له وانه به نه مه فریودانیکی شهیتان بیت بو نه وهی ته نها سهری لی تیک بدات، نه مه به سیفاتی دزستانی خوی گوره، به کیک له سیفاته کانیا ن نه وه به که به که پامه ت فریو ناخون، ناشیکه ن به هوکاریک بو فیز نواندن و لوت به رزی نواندن، به لکو ده یشارنه وه و پشته پی نابه ستن. وه کو پیشتر ناماژه مان پیدا نه گهر کاری نائاسایی له سروشت به دهر له سهر دهستی نیمانداریکی ته قواداری له خواتر س هاته دی که رامه ته و، نه گهر له سهر دهستی که سیکی خراپی به د به ختیش هاته دی نه و کرده وه به کی نائاسایی له سروشت به دهری شهیتانه وه، که رامه ت نییه، بو نه وهی پله که ی که م بکاته وه و له و ریگه به وه زبانی پی بگه یه نیت. دنیا بن دوستانی خوی گوره به که پامه ت فریو ناخوات.

(۲) - نه گهر چی به هوی هله کانیه وه له چوارچپوهی دوستایه تی خوی گوره ناچبته دهر وه، نه و دوستی خویبه نه گهر چی هله ش بکات، چونکه به قهستی هله کانی نه کردوه، تا نه و ناسته ی پیغه مبه ر خوا ﷺ فرمویه تی: ((اذا اجتهد الحاكم فأصاب فله أجران وإذا اجتهد فأخطأ فله أجر)) رواه البخاري، واته: ((نه گهر دادره نیجتیهادی کردو پیکای دوو پادستی بو دهنوسریت و، نه گهر نیجتیهادی کردو هالی کرد یه ک پاداشتی بو دهنوسریت))، که و ابو نه و پاداشت دراوه ته وه، له سهر هله کانی تاوانبار نابیت، له سهر راست پیکانه که شی دوو جار پاداشت ده دریتته وه.

خوای گوره له مه له و له بیر چوونی ئەم نۆمه ته چاوپۆشی کردوه، مه روه مال کردوهی نه و که سانهش خوش ده بیته که به ناچاری و به زۆر پێیان کراوه^(۱)،

---

(۱) _ له م باره وه پێغه مبه ری خوا ﷺ ده فه رمویت: ((إِنَّ اللَّهَ بَخَّاءٌ لِّأُمَّتِي عَنِ الْخَطَا وَالنُّسْيَانِ)) ابن ماجه والبيهقي وغيرهما، واته: ((به راستی خوای گوره له مه له و بیرچوونه وهی ئەم نۆمه ته ی بوردوه))، خوای گوره له کرده وهی نه و که سانهش خوش ده بیته که له سه ر نه نجام دانی ناچار کراون و به زۆر پێیان کراوه، له و باره وه خوای گوره ده فه رموی: ﴿إِلَّا مَنْ أَكْرَهُ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ﴾ [النحل: ۱.۶] واته: مه گه ر که سیک زۆری لی کرا بیته وه دلێشی دامه زراو بیته به باوه پ.

له و باره وه خوی گه وره ده فه رمویت: ((أمن الرسول بما أنزل إليه من ربه والمؤمنون كلًا
 من ربه وذلّابكبه وكتبه ورسوله لا نفرق بين أحد من رسله وقالوا سمعنا وأطعنا غفرانك ربنا
 ببيت المنصير (۲۸۵) لا يكلف الله نفسًا إلا وسعها لها ما كسبت وعليها ما اكتسبت ربنا لا
 نؤخذنا إن نسينا أو أخطأنا ربنا ولا نحمل حملنا إصرًا كما حملته على الذين من قبلنا ربنا ولا
 نمسنا ما لا طاقة لنا به واعف عنا واعرز لنا وازحمتنا أنت مولانا فانصرنا على القوم
 الكافرين))^(۱)، واته: پیغه مبه ر پروای هیئا به و نامه یه ی که بوی نیرداوه له
 په رده ردگار به وه له گه ل پرواداراندا هه موو پروایان هیئاوه به خوا و فریشته گانی و
 نامه گانی و په یامبه رانی جیاوازی ناکه یین له نیوان هیچ یه کیک له په یامبه رانی
 (پرواداره کان) گووتیان (پیغه مبه ر نایینی خوی پی گه یان دین نیمه ش) بیستمان
 نرمانبه ریمان کرد داوای لی خوشبوونت لیده که یین ئه ی په روه ردگارمان و هر بو لای
 تویه گه پانه وه خوا داوا له هیچ که سیک ناکات مه گه ر به نه ندازه ی توانای خوی
 (سوودی) بو خوی هه یه هر چاکه یه ک بکات (با هر به دلش بیت) و (زیانی) بو
 خزیه تی هر خراپه یه ک بکات (به عمدی و نه ندای له ش) ئه ی په روه ردگارمان لیمان
 مگره نه گه ر کرده وه یه کی پیویستمان له بیرچوو یا به هله گونا هیگمان کرد ئه ی
 په روه ردگار له سه رمان دامه نی باری قورس وه ک داتناوه له سه ر نه وانه ی پیش نیمه
 ئه ی په روه ردگارمان به لای و امان به سه ردا مه ده که بومان هه لئه گیریت و
 گرناه کانمان بسره وه وه لیمان خوش به و میهره بانیمان له گه ل دا بکه توی
 باریده ده رو کار سازمان که واته سه رمان بخه به سه ر گه لی بی پروایاندا.

(۱) _ نه مه نایه ته گانی کوتایی سوپه تی (البقرة) یه، سیفاتی دوستانی خوی
 گه رده ی تیدایه، نه وان پروایان به خواو هیئاوه و ئه وه ی که خوی گه وره دایبه زاندووه،
 به خواو، فریشته گانی و، کتیبه گانی و پیغه مبه رانی پروایان هیئاوه، سیفاتیان ئه وه یه
 که پروا به خوا ده که ن و، هر گیز له و پروایه دا نین بتوانن له شه ریه ته که ی بچنه

دهره وه، به لام گومراکان له و برپایه دان که به خوای گوره گیشتون و پیوستیان به
 شریعت نییه، به لام دوستانی راستی خوای گوره برپایان به خوای گوره هیناوه،
 شوینی دهکون و، هرگیز له و برپایه دان نین که پیوستیان به شریعت نه ما بیت، له
 برپایه دان نین که پیوستیان به وانه نه ما بیت که خوای گوره دایبه زاندوه، سیفته تیکی
 دیکه یان نه وه یه که دان به هله و بیرچونه وهی خوایاندا ده نین و، به رده وام له خوای
 گوره داوای لیخوشبون دهکن. سیفته تیکی دیکه یان نه وه یه که ده لین: بیستان و
 گوپرایه لی ده بین، گوفتاره کانی خواو گوفتاره کانی پیغه مبه ره که ی ده بیستن و قبولی
 دهکن و گوپرایه لی خواو پیغه مبه ره که ی ده بن، نا نه مه یه سیفاتی دوستانی خوای
 گوره.

به فرموده‌ی (صحیح) بش جنگیربوره که خوی گوره نه و دوعایه‌ی قبول

کردوه، فرموده‌ی: (قد فعلت) واته: به دنیایی جیبه جیم کرد^(۱).

عن انس عسی رضی الله عنه قال لما نزلت هذه الآية: ﴿وَإِنْ تَدْرُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْنَ بِهَا مِنْهُ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ فَعِيمٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ [البقرة: ۲۸۴]،
 من دخل قلوبهم منها شيء لم يدخلها قبل ذلك شيء أشد منه، فقال النبي ﷺ: ((فولوا
 صفا واضحا وعلنا وسئلنا))، قال: فألقى الله الإيمان في قلوبهم، فأنزل الله تعالى: ﴿لَا يَكْفُرُ اللَّهُ
 بِنِسَاءِ إِتْرَائِيَّاتِهِمْ﴾^(۲) [البقرة: ۲۸۶] الآية،

(۱) له هه موو رسته یه کدا خوی گوره ده فرمودت: (قد فعلت) واته: به دنیایی
 جیبه جیم کرد، ﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ [البقرة: ۲۸۶] خوی گوره
 ده فرمودت: (قد فعلت) واته: به دنیایی جیبه جیم کرد، ﴿رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا
 كُنَّا عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا﴾ [البقرة: ۲۸۶] خوی گوره فرمودی: (قد فعلت) واته: به
 دنیایی جیبه جیم کرد، ﴿رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾ [البقرة: ۲۸۶] خوی گوره
 فرمودی: (قد فعلت) واته: به دنیایی جیبه جیم کرد، ﴿وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ
 مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ [البقرة: ۲۸۶] خوی گوره فرمودی: (قد فعلت)
 وات: به دنیایی جیبه جیم کرد. خوی گوره نه م نزیانه‌ی قبول کردوه، وه کو
 نودی له (الصحيحين) دا هاتوره، نه مه به سیفته‌ی دوستانی خوی گوره که له
 ثابت پیروزانه وه به دست دیت. ته ماشاکن نه وان دان به وه دا ده نین که هه له
 ده کن و بربیان ده چیته وه، دانیان به وه دا ناوه، بانگه‌شی نه وه بیان نه کردوه که
 باریندوان و هه له تاوان ناکه ن.

(۲) به لی، که خوی گوره نه م نایه‌ته‌ی دابه زاند ﴿وَإِنْ تَدْرُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ
 تُخْفَوْنَ بِهَا مِنْهُ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ فَعِيمٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ [البقرة: ۲۸۴]
 [۲۸۴] نوره بیان به لاوه قورس و سهخت بوو، که خوی گوره له سه ر نه وه‌ی

که له دهروون و ویزدان و ناخیان دایه لییان ده پرسیتته وه، به پاستی به لایانه وه سهخت و دژوار بوو، به چوکدا هاتن، فهرموویان: چهند کارو کرده وه یه کمان پیسپیردرا که توانای بهرگه گرتنیمان هه بوو، بویه گوپرایه ل بووین، به لام توانای بهرگه گرتنی نه مه مان نابیت، نه وهی له م نایه ته دا هاتووه بهرگه ی ناگرین، پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَام پیی فهرموون: ((نایا ده تانه وی نه و قسانه بکن که نه وه کانی ئیسرائل کردیان و، گوتیان: بیستمان و سه ریچیمان کرد، ئیوه بلین: بیستمان و گوپرایه ل بووین، ئیتر گوتیان: بیستمان و گوپرایه ل بووین))، بویه خوای گه وده نه و نایه ته ی دابه زاند: ﴿أَمَرَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ [البقرة: ۲۸۶] پاشان خوای گه وده نه م نایه ته ی (نسخ) کرد به م نایه ته ی تر ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ [البقرة: ۲۸۶]، که و بوو نه و نایه ته (نسخ) ی نایه ته که ی پیش خو ی ده کات، پاش نه وه ی که ناماده یی خو یان بو قبول کردنی نایه ته که پیشانداو، ئیمانیا ن پیهینا، هر چند قورسی و نارپهحه تیشی تیدا بوو، بویه خوای گه وده لییانی بوری و نایه ته که شی (نسخ) کردو، فهرمووی: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ [البقرة: ۲۸۶].

بنی قوله: ﴿أَوْ أخطأنا﴾ [البقرة: ۲۸۶]، قال الله: قَدْ فعلت: ﴿رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا ثَمًا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾^(۱) [البقرة: ۲۸۶]،

(۱) - خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾ وشعی (إِصْرٌ) واتای قورسی و نارچه حتی ده گه یه نیت، په روه ردگارا باری نورسماں له سهر دامه نی و هکوه وهی که له سهر نوممه تانی پیش نیمه ت داناو، چونکه پیشتر خوی گه وره به نی نیسپرائیلی سزا داو تووشی قورسی و نارچه حتی کرد بوون، له م باره وه خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَكُمْ﴾ [النساء: ۱۶]. واته: به هوی ستم کردنه وه له لایه ن جووله که کانه وه چه پامان کرد لیان چند خوراکیکی پاک و خاوین که چه لال کرا بوو بویان. هه روه ها خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفْرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُم بِبَغْيِهِمْ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ [الأنعام: ۱۴۶] واته: ته نها له سهر نه وانه ی بوونه جووله که چه پامان کرد هه موو چرنووک داریک (بالدار یان نازهل) و له (گوشتی) ره شه وولاخ و مه پرو بزنیس پیوه کانیا نمان لی چه پام کردن مه گهر نه وهی که به سهر پشتیانه وه بیث یا نه وهی به ریخوله کانیا نه وه بیث یا تیکه ل بوو بی و لکابی به نیسکه وه به هوی سرکه شیانه وه نه و توله و سزایمان دان و بی گومان نیمه راستگوین. ته ماشا که ن کاتی که جووله که کان دلره قیان نواند خوی گه وره شتانیکی له سهر شان دانان که توانای بارگه گرتنیان نه بوو، به و شیوه سزای دان. به لام نه م نوممه ته کاتی که گوتیان: (بیستمان و گوپرایه ل بووین) خوی گه وره باری سهر شانی سووک کردن.

قَالَ: قَدْ فَعَلْتُ: ﴿رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ [البقرة: ۲۸۶]، قَالَ: قَدْ فَعَلْتُ^(۱). وَاَتَه: لَهُ ثَبِين وَعَبِيَّاسُ وَهُوَ
 ﴿يَعْتَبِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ [البقرة: ۲۸۴] وَاَتَه: نَهَكَر
 نَاشِكِرَايَ بَكَنَ نَهْوَهِي لَهُ دَلْتَانِدَايَه يَا بِيْشَارَنَهْوَه خَوَا مَه حَاسَه بَه تَان دَه كَات لَهُ سَهْرِي
 نَهْوَسَا خَوْش دَه بِيْت لَهُ وَكَه سَهِي كَه بِيَهْوِيْت وَ سَزَاي كَه سِيْكَ دَه دَات كَه بِيَهْوِي وَ خَوَا
 بَه تَوَانِيَه بَه سَهْر هَه مَوُو شَتِيْكَدَا، ثَبِين وَعَبِيَّاس فَهْرَمُوِي: لَهُ وَ بَارَهْوَه شَتِيْكَ چَوْبَه
 دَلْيَانَهْوَه كَه هَه رَكِيْز بِيْشْتَر شَتِي لَهُوَه بَه هِيْزْتَر نَه چَوُو بَوُوَه نِيْوِي، نَهْوَه بَوُو
 بِيْغَه مَبَهْرِي خَوَا ﷺ پِيِي فَهْرَمُوِي: ((بَلِيْن بِيْسْتَمَان وَ كُوِيْرِيَاه لَ بَوُوِيْن وَ تَه سَلِيْم
 بَوُوِيْن))، دَه لَيْت: نِيْتَر خَوَاي كَه وَرَه نِيْمَانِي خَسْتَه دَلْيَانَهْوَه، بُوِيَه خَوَاي كَه وَرَه نَهْو
 نَايَه تَهِي دَابَه زَانَد: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ [البقرة: ۲۸۶] تَا ﴿أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ [البقرة:
 ۲۸۶]، خَوَاي كَه وَرَه فَهْرَمُوِي: (قَدْ فَعَلْتُ) وَاَتَه بَه دَلْتِيَايِي جِيْبَه جِيْم كَرَد: ﴿رَبَّنَا وَلَا
 تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِمْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا﴾ [البقرة: ۲۸۶] خَوَاي كَه وَرَه فَهْرَمُوِي:
 (قَدْ فَعَلْتُ) وَاَتَه: بَه دَلْتِيَايِي جِيْبَه جِيْم كَرَد: ﴿رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا
 وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ [البقرة: ۲۸۶] خَوَاي كَه وَرَه
 فَهْرَمُوِي: (قَدْ فَعَلْتُ) وَاَتَه: بَه دَلْتِيَايِي جِيْبَه جِيْم كَرَد .

(۱) _ صحیح: أخرجه مسلم (۱۲۶)، من حديث ابن عباس ؓ بلفظ قريب جداً من

هذا الذي ساقه شيخ الإسلام، ونحوه عند مسلم أيضا (۱۲۵)، من حديث أبي هريرة ؓ.

مه‌روهه‌ها خوی گوره ده‌مه‌مویت: ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾^(۱) | الأحزاب: ۵ | واته: هیچ گونا‌می‌کتان له‌سه‌ر نییه له‌و (بانگ‌کرده‌دا) که به نه‌زانی‌ن گوت‌بی‌تتان (پیش‌هاتنی نه‌و نایه‌ته) به‌لام (گونا‌مه‌بار ده‌بن) نه‌گه‌ر به‌دل و به‌ده‌ست نه‌نقه‌ست بی‌که‌ن و خوا‌لی‌بوره‌دی مه‌بره‌بانه.

وقد ثبت في ((الصحيحين)) عن النبي ﷺ من حديث أبي هريرة وعمرو بن العاص مرفوعاً أنه قال: ((ذَا اجْتَهَدَ الْحَاكِمُ فَأَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ وَإِذَا اجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ))^(۲) واته: له‌نه‌بی هوره‌ی‌روهه و عه‌مری کوری عاصوه ﷺ له‌پنجه‌مه‌بری خواوه ﷺ ده‌گرنه‌وه فه‌رمویه‌تی: ((نه‌گه‌ر دادوه‌ر نیجته‌ی‌ادی کردو پی‌کای دوو پاداشتی هه‌یه‌و نه‌گه‌ر نیجته‌ی‌ادی کردو هه‌له‌ی کرد ته‌نها پاداشتی‌کی هه‌یه)).

(۱) ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ﴾ هیچ گونا‌می‌کتان له‌سه‌ر نییه له‌و بانگ‌کرده‌دا که به نه‌زانی‌ن گوت‌بی‌تتان پیش‌هاتنی نه‌م نایه‌ته، ﴿وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ به‌لام گونا‌مه‌بار ده‌بن نه‌گه‌ر به‌دل و به‌قه‌ستی بی‌که‌ن، نا‌نه‌مه تاوانی تیدایه، چونکه نه‌وه‌ی دل به‌قه‌ستی بی‌کات تاوانه، به‌لام نه‌وه‌ی که به‌هه‌له‌و له‌بیر چون کرا بیت‌خوی گوره نه‌م نوممه‌ته‌ی له‌سه‌ر سزا نادات، په‌حم و به‌زه‌بیان پنده‌کات، له‌سه‌ریان سووک ده‌کاته‌وه، چونکه ته‌سلیم بوون و نیمانیان هیناو و هیچ به‌ره‌له‌ستی‌ه‌کیان نه‌کرد، به‌هاوشیوه‌ی نه‌و به‌ره‌له‌ستی‌ه‌ی که به‌نو نیسرائیل نواندیان، به‌لکو نه‌م نوممه‌ته‌ گوتیان: ((بیستمان و گو‌ی‌رایه‌ل بووین)).

(۲) نه‌مه نامازه‌یه بو نه‌وه‌ی که دادوه‌ر هه‌له‌ ده‌کات، نه‌و که‌سه‌ی نیجته‌ی‌ادیش ده‌کات هه‌له‌ ده‌کات، به‌لام به‌قه‌ستی هه‌له‌یان نه‌کردوه، بویه خوی گوره‌لی‌ی بردون و، له‌سه‌ر نیجته‌ی‌اده‌که‌شیان پاداشتی کردون، نه‌مه به‌شیکه له‌به‌زه‌یی و نزل‌ی خوی گوره، مه‌به‌ست به‌و که‌سه‌ی نیجته‌ی‌اد ده‌کات زانایه‌که که به‌پله‌ی

ئیجتیهاد گه یشتبیت، ته ماشاکه ن نه گه رچی به پله ی ئیجتیهادیش بگات رهنگه هل بکات، به لام خوای گه وره لئی ده بورئ و له سه ر ئیجتیهاده که شی پاداشتی بؤ ده نوسیت. که سانیک ده لئین: ئیجتیهاد کردن مافی هه موو که سیکه، که سی ناسایی و نه فامیش توانای ئیجتیهاد کردنی هه یه، هه موو که سیکه ئیجتیهاد ده کات، دلنیا بن نهو جوړه قسانه گومراییه _ په نا به خوا _، دلنیا بن که سانیک ده لئین: ئیجتیهاد کردن مافی هه موو موسلمانیکه، که سانی ناسایی و نه فامیش مافی ئیجتیهاد کردنیان هه یه، به لام دلنیا بن قسه کانیاں گومراییه کی په تییه _ په نا به خوا _، له راستیدا ئیجتیهاد کردن ته نها مافی زانایانی شایسته ی خو بؤ ناماده کردوره وه کو چوار پیشواکی خاوه ن مه زه به کان و هاوشیوه کانیاں، نه وانهی که مه رجه کانی ئیجتیهادیاں تیدا به دی هاتووه، نه مه به رزترین پله کانی ئیجتیهاده. ئیجتیهادیکی دیکه ش هه یه که پله کی له یه که م که متره و بریتیه له ته رجیح و په سه ند کردن له نیوان گوفتاری زانایاندا، واته: گوفتاری نهو زانایانه ی که به لگه کان پالپشتی ده که ن، وه رده گریت، نه مه به (المذهبی) ناوده به ن که بریتیه له ئیجتیهاد کردن به ته رجیح و په سه ند کردن، جوړی یه که م به (الأجتهد المطلق) ناو ده به ن، جوړی یه که م جگه له و که له زانایانه ی که مه رجه کانی ئیجتیهادیاں تیدایه هیچ که سیکی دیکه توانای به سه ریدا نابیت، به لام ئیجتیهادی جوړئی یا ئیجتیهادی ته رجیحی نه مه نهو که سانه ی که زانستی شرعی ده خوینن و، گوفتاری زانایان و به لگه کانیاں ده زانن ده توانن نه نجامی بده ن، نهو که سانه نابیت وه کو جوړی یه که م ئیجتیهاد بکه ن، نه خیر، به لکو ته نها ته ماشای گوفتاری زانایان ده که ن و، نه وه ی که به لگه کان پالپشتی ده که ن وه رده گریت، شاهید له فرموده که نه وه یه که فرموده تی: ((وَإِذَا اجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ)) نه مه نامازه یه بؤ نه وه ی که که له زانایانیش رهنگه هه له بکه ن، هیچ که سیکه مه عصوم و پاریزراو نییه.

که وا بوو خوای گه وره موجته هیدی هه له کاری تاوانبار نه کرده، به لکو بو
 نیجته پاده که ی پاداشتی داناوه، له هه له که شی خوش بووه، به لام نه و موجته هیده ی
 ی ده بیبیکیت دوو پاداشتی هه یه، بویه نه م له نه و چاکتره.
 که وا بوو له بهر نه وه ی وه لی و دوستی خوای گه وره شیواه هه له بکات، بویه
 له سر خه لکی واجیب نییه باوه ر به هه مو نه وانه بکه ن که وه لی و دوستی خوا
 ده بیبیت^(۱)،

(۱) _ نه مه یه ده ره نجامی نه و لی کولینه وه یه که له سه ره تای نه و به شه وه تا ئیره
 باس کراوه، نه مه یه نه نجامه که، نه گه ر وه لی جار به جار هه له بکات و مه عصوم و
 پاریزراو نه بییت، واجیب نییه ئیمه هه مو نه و شتانه قبول بکه ن که ده بیبیت، نابیت
 باوه رمان به مه عصومیه ت و پاریزراو یتیشی هه بییت، به لکو نه گه ر به لکه کانی قورپان و
 سووننه ت پالپشتی گو فتاره کانی بکه ن نه و وه ری ده گرین و، نه گه ر پیچه وانه ی قورپان
 و سووننه تیش بوون نه و ره تکراره ته وه، به لام نه مه له ریزی که م ناکاته وه، چونکه نه و
 پاداشتی دراوه ته وه، وه کو نه وه ی له فه رموده که دا هاتوو ه ((وَإِذَا اجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ فَلَهُ
 أُجْرٌ)) نه و پاداشت دراوه ته وه، بویه له ریزی که م نابیته وه، چونکه توانای خو ی
 خستوته کارو، به قهستی هه له ی نه کرده وه، که وا بوو پیویسته له ریزی نه هلی زانست
 که م نه که ینه وه و، به دوا ی که م و کورتیه کانیا ندا نه گه ریپن و له مه جلیسه کاند ا قسه یان
 بی نه لئین و، ناو و شوره تیان نه زپینین نه خیر، نه مه نه گه ر زانا بن. به لام نه گه ر نه هلی
 نیجته پاده نه بن له بنه ره ته وه جایز نییه به هیچ جوریک نزدیکی نیجته پاده بنه وه، چونکه
 له هر حال و باریکدا نه و هه له یه، تا نه و ناسته ی نه گه ر پیکابیتیشی هر به هه له دا
 چوه، چونکه مه رجه کانی نیجته پاده ی تیدانییه، له باره وه پیغه مبه ری خوا ﷺ
 ده فره مویت: ((مَنْ قَالَ الْقُرْآنَ بِرَأْيِهِ وَمَا لَا يَعْلَمُ فَلْيَبْئُؤًا مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ وَأَخْطَأَ وَلَوْ أَصَابَ))
 وانه: فره مو یه تی: ((هر که سیک به گویره ی هه واو ناره زوواتی خو ی و به بی نه وه ی
 زانستی هه بییت قورپان ته فسیر بکات و لیکی بداته وه، با جیگه یه که له

ناگردا بۆ خۆی دیاری بکات، وه هه‌له‌ی کردووه نه‌گه‌ر چى پێکابێتى))، چونکه
 پێکانه‌که‌ی ده‌ره‌نجامی زانین و لێهاتووێی نه‌بووه به‌لکو ته‌نها پێکه‌وت بووه، هه‌له‌ی
 چونکه له‌ قورئاندا ئیجتیهادی کردووه به‌بێ زانستی ته‌واو.

مه‌گەر پیغه مبه‌ر بیټ^(۱)، به‌لکو جایز نییه دۆستی خوا پشت به‌و شتانه بیه‌ستیت که به‌دلی دادیت^(۲) مه‌گەر موافیق و سازیاری شهرع بن وه نابیت پشت به‌وه بیه‌ستیت که به‌دلیدا دین و، به‌بۆچوونی خۆی ئیلهام و نیگاوار پاسپارده‌یه‌که له‌خوای هه‌قه‌وه، به‌لکو پیویسته هه‌موو ئه‌وه‌ی که به‌دلیدا دین بگه‌رینیتته‌وه بۆ ئه‌وه‌ی که موحه‌مه‌د ﷺ هیناویه‌تی، نه‌گەر موافیق و سازیاری بوو با قبولی بکات و، نه‌گەر موخالیفیشی بوو با قبولی نه‌کات، نه‌گەر نه‌شیزانی ئایا موافیق و سازیاریتی یان موخالیف و پیچه‌وانه‌یه‌تی با تیایدا بوه‌ستیت^(۳).

(۱) چونکه پیغه مبه‌ران له‌هه‌له‌و تاوانکردن پاریزراون و مه‌عصومن.

(۲) نابی‌خه‌لک هه‌موو ئه‌وه‌ی که وه‌لی ده‌یلیت به‌بی‌چه‌ن و چوون وه‌ریگرن، مه‌گەر له‌وه دنیاییت که به‌لگه‌کان پالپشتی ده‌که‌ن. هه‌تا خودی خووشی نابیت پشت به‌و نه‌ندیشه‌و خه‌یال و شتانه بیه‌ستیت که به‌بیری دا دین، مه‌گەر له‌وه دنیاییت که به‌لگه‌کانی قورئان پالپشتی بکه‌ن، با نه‌لیت: ئه‌مه‌که‌رامه‌ته‌ئه‌مه‌موکاشه‌فه‌یه‌وه‌کو ئه‌وه‌ی که سانیکی گومرا ده‌یلین، به‌لکو هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی که به‌دلیدا دین با بۆ به‌لگه‌کانی قورئان و سووننه‌تی بگه‌رینیتته‌وه، با یه‌کسه‌ر وه‌ری نه‌گریت، چونکه په‌نگه‌له‌لایه‌ن شه‌یتانه‌وه بیټ، عومه‌ر رضی‌الله‌عنه ئه‌و پیاوه هیچ شتیکی وه‌رنه‌ده‌گرت تا له‌وه دنیایا ده‌بوو که قورئان و سووننه‌ت پالپشتی ده‌که‌ن.

(۳) موافیق و سازیاری شهرع بن به‌وه‌ی که بیگه‌رینیتته‌وه بۆ به‌لگه‌کانی قورئان و سووننه‌ت، به‌نمونه‌ئه‌گەر له‌حوکمییکی شهرعی دا بیروکه‌یه‌کی بۆ دروست بوو، نه‌ماشات کرد واجیبه‌یان موسته‌حه‌به‌یان حه‌رامه‌یان مه‌کروه‌یه‌که‌رینته‌وه بۆ قورئان و سووننه‌ت. ئه‌و بیروکه‌و نه‌ندیشه‌و شتانه‌ی که بیریدا دین با بۆ قورئان و سووننه‌تی بگه‌رینیتته‌وه، ئیتر نه‌گەر سازیاری بوون ئه‌وا هه‌قه‌و نه‌گەر پیچه‌وانه‌شی بوو با وازی لی‌بینت، له‌کاتی‌کدا نه‌گەر یه‌کیک له‌و دوانه‌شی بۆ روون نه‌بویه‌وه با بوه‌ستیت.

هەلوئىستى خەلك بەرامبەر بەو ەلايەت و دۆستايەتى

لەم دەروازەيەدا جەماوەرى خەلك سى جۆرن^(۱): دوو لاو ناو ەپاستىك.

لەوانە: كەسانىك ەن ئەگەر باو ەپيان وابوو كە كەسىك دۆستى خواي كەورەب
ئىتر موافىق و سازيارى دەبن لە ەموو ئەو شتانەدا كە وا دەزانىت دۆستەكە ئىتر
كەسى دۆستى خوايە ەر شتىك بە دلى دابى ئەو ە لە پەروەردگار ەو ەيە^(۲)، ئىتر
ەموو كاروكر دەو ەكان بۆ خودى خۆى دەگەپىننئەو ە^(۳).

(۱) ەلوئىستى جەماوەرى خەلك بەرامبەر بە وەلى و دۆستانى خواي كەورە سى
جۆرە: لەوانە كەسانىك لەو باو ەپدان كە دۆستانى خوا لە ەلە و تاوان پارىزاون و
ەموو ئەو ەي كە دەلئىن راستن، دلىيا بن ئەمە پۆچوون و زىدەپۆيى ە و پىچەوانەي
قورئان و سووننەتيشە، جۆرىكى دىكەي خەلكىش گوپيان پى نادەن و بە ەپچيان
دانانىن ئەمەش ديسان پىچەوانەي قورئان و سووننەتە، جۆرىكى ترى خەلك ميان
پەون و دەلئىن: ئەگەر گوفتارى وەلى و دۆستانى خواي كەورە سازيارى قورئان و
سووننەت بن ەقەو، ئەگەر پىچەوانەي قورئان و سووننەتيش بوون ەلەيە، نالىن:
باتل و پوچە، چونكە لە نىوان ەلە و باتلدا جياوازي ەيە، باتل ئەو قسانەيە كە
كەسەكە بە قەستى دەيكات، بەلام ەلە ئەو كارو گوفتارەيە كە بە قەستى نايكات
بۆيە بە ەلە ناودەبرىت.

(۲) ئەمە قەسى صوفىەكانە كە دەربارەي شىخەكانيان دەيكەن، دەلئىن: ئەوان
ئەولياو دۆستانن، قوتبن و ... ەتد.

(۳) چونكە دەلئىن: دۆستانى خوا راستەوخۆ شت لە خواو ەوردەگرن،
پىويستيان بە قورئان و سووننەت نىيە، بەلام دلىيا بن ئەو جۆرە قسانە پۆچوون و
زىدەپۆيە _ پەنا بە خوا _، بەگويرەي ئەم قسانە بىت ئەوان لە پىغەمبەران پە
بەرزتن، بۆيە وا دەزانن كە دۆستان لە پىغەمبەران پە بەرزتن.

له روانه: که سانیکی دیکه ش هه ن نه گه ر وه لی و دۆستانی بینی قسه به کی کرد یان
 ندره وه به کی پیچه وانه ی شهرعی نه نجام دا نه وا به ته واری له وه لایه ت و دۆستایه تی
 خوای گه وره ده یکاته دهره وه^(۱)، نه گه رچی که سیکی موجته هیدی هه له کاریش
 برینت^(۲).

(۱) - نه مه ته ره فی دووه مه، وا تیگه یشتون که ته نها به هه له کردنی زانا له چوار
 چیره ی شهرع به ته واری ده چیتته دهره وه و، ئیتر دۆستی خوانینه، له راستیدا نه مه
 زنده بژییه له به هه له دانانی دۆستانی خوادا، چونکه نه و که سه وه لی و دۆستی خوای
 گه وره به نه گه ر چی هه له ش بکات و، له هه له که شی بور دراوه له لایه ن خواوه، وه کو
 نه وه له فه رموده که دا هاتووه: ﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ [البقرة: ۲۸۶]
 خوای گه وره ده فه رمویت: (قَدْ فَعَلْتُ) واته: به دلنیایی جیبه جیم کرد. دۆستی خوای
 گه وره ته نها به هه له کردن له چوار چیره ی وه لایه ت و دۆستایه تی ناچیتته دهره وه،
 ی ئیجتیهادی کردو هه له ی کرد له دۆستایه تی خوای گه وره ناچیتته دهره وه، دۆستی
 خوای گه وره شه و هه له ده کات.

(۲) - نه گه ر گوفتارو کرداره کانی به قهستی نه کرد بیئت، به لکو ئیجتیهادی کرد
 بیئت وای زانیبیئت پیکاویه تی به لام هه له ی کرد بیئت، له هه له که ی بور دراوه و له سه ر
 ئیجتیهاده که شی پاداشت ده دریتته وه، له وه لایه ت و دۆستایه تی خوای گه وره ش
 ناچیتته دهره وه، چونکه دۆستانی خوا له بواری ئیجتیهادیشدا هه له ده که ن، به لام
 نه گه ر به قهستی سه رپیچی شهرعی خوا بکات، چه رام کراوه کان حه لال بکات، نه وا له
 ده لایه ت و دۆستایه تی خوای گه وره ده چیتته دهره وه، بۆ نمونه به قهستی خراپه و
 کرده وه ی ناشیرین نه نجام بدات و بانگه شه ی دۆستایه تی خوای گه وره ش بکات و
 بانگه شه ی نه وه بکات که نه و کرده وانه زیانی پیناگه یه نن، نه وا با دلنیابیئت که له
 دۆستایه تی خوا ده چیتته دهره وه و، ده بی به دۆستی شه یتان.

چاکترین و باشتترین بۆچوونیش له م بابه ته دا مام نئوه ندییه، که هیچ که سیک به معصوم و پارنزارو یان به تاوانبار دانه نریت، له کاتیکدا نه گهر که سه که موجته هیدیک بیت و هه له ی کرد بن، نیت ناییت له هه مو نه واندا که ده یلیت شوینی بکه ویت، هه روه ها ددی بریاری کوفرو له پنی راست لادانیسی به سهردا نه دات نه گهر نیجتیهادی کرد بیت^(۱).
به راستی واجیبی سهره کی له سهر تیکرای جه ماوردی خه لک نه و دیه که شوینی نه و بکه ون که خوی گه وره به پیغه مبه ره که یدا نار دویه تی^(۲).

(۱) _ نه گهر نیجتیهادی کرد بیت، به لام نه گهر به قهستی نه نجامی دابیت بریاری کوفرو له پنی لادانی به سهردا ده دریت، چونکه نه مه له پووی نیجتیهاده وه نه کراره، به لکو نه وه سهر که شی و یاخیبونه، که وابوو به باشی له مه وردبنه وه.
(۲) _ له سهر تیکرای جه ماوردی خه لک نه ولیاو غه یری نه ولیاش واجیبه شوینی نه وه بکه ون که خوی گه وره بۆی دابه زاندوین، هیچ که سیک توانای نه وه ی نییه له چوارچیوهی نه وه ی که خوی گه وره بۆی دابه زاندوین بچیتته دهره وه، هه مووان به نده ی خون و واجیبه شوینی نه وه بکه ون که خوی گه وره بۆی دابه زاندوین، با هیچ که سیکیش بانگه شه ی نه وه نه کات که ده توانیت له چوارچیوهی شرع بچیتته دهره وه، شوینی نه وه نه که ویت که خوی گه وره بۆی دابه زواندوین، با وا نه زانیت که بوه به ولی و دوست و نیت هرچی تیدا نییه و هر شتیک بکات ده یکات و هر شتیک بلیت ده یلیت، چونکه بوه به دوست، نه مه دوستی شه یقانه و دوستی په حمان نییه.
خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿فَلَا وَرَيْكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ [النساء: ۶۵] واته: نه خیر خویان به باوه پدار نیشان ده دهن) بروا دارن تا تو نه که نه دادوهر له هه ئازاوه و دووبه ره کی به کی نیوانیان دا له پاشان له دهرونیان دا هه ست به هیچ بیزاری به ک نه که ن له و بریاری تو داوته و مل که چ بن به ملکه چی به کی ته واو، لیره دا خوی گه وره سویتند ده خوان که هیچ که سیک نیمانی نییه تا پیغه مبه ری خوا ﷺ نه کاته دادوهر بۆ هه مو نه و ئازاوه و دووبه ره کیانه ی که له نیوانیاندا پوو ده دهن.

١٠٠
١٠١
١٠٢
١٠٣
١٠٤
١٠٥
١٠٦
١٠٧
١٠٨
١٠٩
١١٠
١١١
١١٢
١١٣
١١٤
١١٥
١١٦
١١٧
١١٨
١١٩
١٢٠
١٢١
١٢٢
١٢٣
١٢٤
١٢٥
١٢٦
١٢٧
١٢٨
١٢٩
١٣٠
١٣١
١٣٢
١٣٣
١٣٤
١٣٥
١٣٦
١٣٧
١٣٨
١٣٩
١٤٠
١٤١
١٤٢
١٤٣
١٤٤
١٤٥
١٤٦
١٤٧
١٤٨
١٤٩
١٥٠
١٥١
١٥٢
١٥٣
١٥٤
١٥٥
١٥٦
١٥٧
١٥٨
١٥٩
١٦٠
١٦١
١٦٢
١٦٣
١٦٤
١٦٥
١٦٦
١٦٧
١٦٨
١٦٩
١٧٠
١٧١
١٧٢
١٧٣
١٧٤
١٧٥
١٧٦
١٧٧
١٧٨
١٧٩
١٨٠
١٨١
١٨٢
١٨٣
١٨٤
١٨٥
١٨٦
١٨٧
١٨٨
١٨٩
١٩٠
١٩١
١٩٢
١٩٣
١٩٤
١٩٥
١٩٦
١٩٧
١٩٨
١٩٩
٢٠٠
٢٠١
٢٠٢
٢٠٣
٢٠٤
٢٠٥
٢٠٦
٢٠٧
٢٠٨
٢٠٩
٢١٠
٢١١
٢١٢
٢١٣
٢١٤
٢١٥
٢١٦
٢١٧
٢١٨
٢١٩
٢٢٠
٢٢١
٢٢٢
٢٢٣
٢٢٤
٢٢٥
٢٢٦
٢٢٧
٢٢٨
٢٢٩
٢٣٠
٢٣١
٢٣٢
٢٣٣
٢٣٤
٢٣٥
٢٣٦
٢٣٧
٢٣٨
٢٣٩
٢٤٠
٢٤١
٢٤٢
٢٤٣
٢٤٤
٢٤٥
٢٤٦
٢٤٧
٢٤٨
٢٤٩
٢٥٠
٢٥١
٢٥٢
٢٥٣
٢٥٤
٢٥٥
٢٥٦
٢٥٧
٢٥٨
٢٥٩
٢٦٠
٢٦١
٢٦٢
٢٦٣
٢٦٤
٢٦٥
٢٦٦
٢٦٧
٢٦٨
٢٦٩
٢٧٠
٢٧١
٢٧٢
٢٧٣
٢٧٤
٢٧٥
٢٧٦
٢٧٧
٢٧٨
٢٧٩
٢٨٠
٢٨١
٢٨٢
٢٨٣
٢٨٤
٢٨٥
٢٨٦
٢٨٧
٢٨٨
٢٨٩
٢٩٠
٢٩١
٢٩٢
٢٩٣
٢٩٤
٢٩٥
٢٩٦
٢٩٧
٢٩٨
٢٩٩
٣٠٠
٣٠١
٣٠٢
٣٠٣
٣٠٤
٣٠٥
٣٠٦
٣٠٧
٣٠٨
٣٠٩
٣١٠
٣١١
٣١٢
٣١٣
٣١٤
٣١٥
٣١٦
٣١٧
٣١٨
٣١٩
٣٢٠
٣٢١
٣٢٢
٣٢٣
٣٢٤
٣٢٥
٣٢٦
٣٢٧
٣٢٨
٣٢٩
٣٣٠
٣٣١
٣٣٢
٣٣٣
٣٣٤
٣٣٥
٣٣٦
٣٣٧
٣٣٨
٣٣٩
٣٤٠
٣٤١
٣٤٢
٣٤٣
٣٤٤
٣٤٥
٣٤٦
٣٤٧
٣٤٨
٣٤٩
٣٥٠
٣٥١
٣٥٢
٣٥٣
٣٥٤
٣٥٥
٣٥٦
٣٥٧
٣٥٨
٣٥٩
٣٦٠
٣٦١
٣٦٢
٣٦٣
٣٦٤
٣٦٥
٣٦٦
٣٦٧
٣٦٨
٣٦٩
٣٧٠
٣٧١
٣٧٢
٣٧٣
٣٧٤
٣٧٥
٣٧٦
٣٧٧
٣٧٨
٣٧٩
٣٨٠
٣٨١
٣٨٢
٣٨٣
٣٨٤
٣٨٥
٣٨٦
٣٨٧
٣٨٨
٣٨٩
٣٩٠
٣٩١
٣٩٢
٣٩٣
٣٩٤
٣٩٥
٣٩٦
٣٩٧
٣٩٨
٣٩٩
٤٠٠
٤٠١
٤٠٢
٤٠٣
٤٠٤
٤٠٥
٤٠٦
٤٠٧
٤٠٨
٤٠٩
٤١٠
٤١١
٤١٢
٤١٣
٤١٤
٤١٥
٤١٦
٤١٧
٤١٨
٤١٩
٤٢٠
٤٢١
٤٢٢
٤٢٣
٤٢٤
٤٢٥
٤٢٦
٤٢٧
٤٢٨
٤٢٩
٤٣٠
٤٣١
٤٣٢
٤٣٣
٤٣٤
٤٣٥
٤٣٦
٤٣٧
٤٣٨
٤٣٩
٤٤٠
٤٤١
٤٤٢
٤٤٣
٤٤٤
٤٤٥
٤٤٦
٤٤٧
٤٤٨
٤٤٩
٤٥٠
٤٥١
٤٥٢
٤٥٣
٤٥٤
٤٥٥
٤٥٦
٤٥٧
٤٥٨
٤٥٩
٤٦٠
٤٦١
٤٦٢
٤٦٣
٤٦٤
٤٦٥
٤٦٦
٤٦٧
٤٦٨
٤٦٩
٤٧٠
٤٧١
٤٧٢
٤٧٣
٤٧٤
٤٧٥
٤٧٦
٤٧٧
٤٧٨
٤٧٩
٤٨٠
٤٨١
٤٨٢
٤٨٣
٤٨٤
٤٨٥
٤٨٦
٤٨٧
٤٨٨
٤٨٩
٤٩٠
٤٩١
٤٩٢
٤٩٣
٤٩٤
٤٩٥
٤٩٦
٤٩٧
٤٩٨
٤٩٩
٥٠٠
٥٠١
٥٠٢
٥٠٣
٥٠٤
٥٠٥
٥٠٦
٥٠٧
٥٠٨
٥٠٩
٥١٠
٥١١
٥١٢
٥١٣
٥١٤
٥١٥
٥١٦
٥١٧
٥١٨
٥١٩
٥٢٠
٥٢١
٥٢٢
٥٢٣
٥٢٤
٥٢٥
٥٢٦
٥٢٧
٥٢٨
٥٢٩
٥٣٠
٥٣١
٥٣٢
٥٣٣
٥٣٤
٥٣٥
٥٣٦
٥٣٧
٥٣٨
٥٣٩
٥٤٠
٥٤١
٥٤٢
٥٤٣
٥٤٤
٥٤٥
٥٤٦
٥٤٧
٥٤٨
٥٤٩
٥٥٠
٥٥١
٥٥٢
٥٥٣
٥٥٤
٥٥٥
٥٥٦
٥٥٧
٥٥٨
٥٥٩
٥٦٠
٥٦١
٥٦٢
٥٦٣
٥٦٤
٥٦٥
٥٦٦
٥٦٧
٥٦٨
٥٦٩
٥٧٠
٥٧١
٥٧٢
٥٧٣
٥٧٤
٥٧٥
٥٧٦
٥٧٧
٥٧٨
٥٧٩
٥٨٠
٥٨١
٥٨٢
٥٨٣
٥٨٤
٥٨٥
٥٨٦
٥٨٧
٥٨٨
٥٨٩
٥٩٠
٥٩١
٥٩٢
٥٩٣
٥٩٤
٥٩٥
٥٩٦
٥٩٧
٥٩٨
٥٩٩
٦٠٠
٦٠١
٦٠٢
٦٠٣
٦٠٤
٦٠٥
٦٠٦
٦٠٧
٦٠٨
٦٠٩
٦١٠
٦١١
٦١٢
٦١٣
٦١٤
٦١٥
٦١٦
٦١٧
٦١٨
٦١٩
٦٢٠
٦٢١
٦٢٢
٦٢٣
٦٢٤
٦٢٥
٦٢٦
٦٢٧
٦٢٨
٦٢٩
٦٣٠
٦٣١
٦٣٢
٦٣٣
٦٣٤
٦٣٥
٦٣٦
٦٣٧
٦٣٨
٦٣٩
٦٤٠
٦٤١
٦٤٢
٦٤٣
٦٤٤
٦٤٥
٦٤٦
٦٤٧
٦٤٨
٦٤٩
٦٥٠
٦٥١
٦٥٢
٦٥٣
٦٥٤
٦٥٥
٦٥٦
٦٥٧
٦٥٨
٦٥٩
٦٦٠
٦٦١
٦٦٢
٦٦٣
٦٦٤
٦٦٥
٦٦٦
٦٦٧
٦٦٨
٦٦٩
٦٧٠
٦٧١
٦٧٢
٦٧٣
٦٧٤
٦٧٥
٦٧٦
٦٧٧
٦٧٨
٦٧٩
٦٨٠
٦٨١
٦٨٢
٦٨٣
٦٨٤
٦٨٥
٦٨٦
٦٨٧
٦٨٨
٦٨٩
٦٩٠
٦٩١
٦٩٢
٦٩٣
٦٩٤
٦٩٥
٦٩٦
٦٩٧
٦٩٨
٦٩٩
٧٠٠
٧٠١
٧٠٢
٧٠٣
٧٠٤
٧٠٥
٧٠٦
٧٠٧
٧٠٨
٧٠٩
٧١٠
٧١١
٧١٢
٧١٣
٧١٤
٧١٥
٧١٦
٧١٧
٧١٨
٧١٩
٧٢٠
٧٢١
٧٢٢
٧٢٣
٧٢٤
٧٢٥
٧٢٦
٧٢٧
٧٢٨
٧٢٩
٧٣٠
٧٣١
٧٣٢
٧٣٣
٧٣٤
٧٣٥
٧٣٦
٧٣٧
٧٣٨
٧٣٩
٧٤٠
٧٤١
٧٤٢
٧٤٣
٧٤٤
٧٤٥
٧٤٦
٧٤٧
٧٤٨
٧٤٩
٧٥٠
٧٥١
٧٥٢
٧٥٣
٧٥٤
٧٥٥
٧٥٦
٧٥٧
٧٥٨
٧٥٩
٧٦٠
٧٦١
٧٦٢
٧٦٣
٧٦٤
٧٦٥
٧٦٦
٧٦٧
٧٦٨
٧٦٩
٧٧٠
٧٧١
٧٧٢
٧٧٣
٧٧٤
٧٧٥
٧٧٦
٧٧٧
٧٧٨
٧٧٩
٧٨٠
٧٨١
٧٨٢
٧٨٣
٧٨٤
٧٨٥
٧٨٦
٧٨٧
٧٨٨
٧٨٩
٧٩٠
٧٩١
٧٩٢
٧٩٣
٧٩٤
٧٩٥
٧٩٦
٧٩٧
٧٩٨
٧٩٩
٨٠٠
٨٠١
٨٠٢
٨٠٣
٨٠٤
٨٠٥
٨٠٦
٨٠٧
٨٠٨
٨٠٩
٨١٠
٨١١
٨١٢
٨١٣
٨١٤
٨١٥
٨١٦
٨١٧
٨١٨
٨١٩
٨٢٠
٨٢١
٨٢٢
٨٢٣
٨٢٤
٨٢٥
٨٢٦
٨٢٧
٨٢٨
٨٢٩
٨٣٠
٨٣١
٨٣٢
٨٣٣
٨٣٤
٨٣٥
٨٣٦
٨٣٧
٨٣٨
٨٣٩
٨٤٠
٨٤١
٨٤٢
٨٤٣
٨٤٤
٨٤٥
٨٤٦
٨٤٧
٨٤٨
٨٤٩
٨٥٠
٨٥١
٨٥٢
٨٥٣
٨٥٤
٨٥٥
٨٥٦
٨٥٧
٨٥٨
٨٥٩
٨٦٠
٨٦١
٨٦٢
٨٦٣
٨٦٤
٨٦٥
٨٦٦
٨٦٧
٨٦٨
٨٦٩
٨٧٠
٨٧١
٨٧٢
٨٧٣
٨٧٤
٨٧٥
٨٧٦
٨٧٧
٨٧٨
٨٧٩
٨٨٠
٨٨١
٨٨٢
٨٨٣
٨٨٤
٨٨٥
٨٨٦
٨٨٧
٨٨٨
٨٨٩
٨٩٠
٨٩١
٨٩٢
٨٩٣
٨٩٤
٨٩٥
٨٩٦
٨٩٧
٨٩٨
٨٩٩
٩٠٠
٩٠١
٩٠٢
٩٠٣
٩٠٤
٩٠٥
٩٠٦
٩٠٧
٩٠٨
٩٠٩
٩١٠
٩١١
٩١٢
٩١٣
٩١٤
٩١٥
٩١٦
٩١٧
٩١٨
٩١٩
٩٢٠
٩٢١
٩٢٢
٩٢٣
٩٢٤
٩٢٥
٩٢٦
٩٢٧
٩٢٨
٩٢٩
٩٣٠
٩٣١
٩٣٢
٩٣٣
٩٣٤
٩٣٥
٩٣٦
٩٣٧
٩٣٨
٩٣٩
٩٤٠
٩٤١
٩٤٢
٩٤٣
٩٤٤
٩٤٥
٩٤٦
٩٤٧
٩٤٨
٩٤٩
٩٥٠
٩٥١
٩٥٢
٩٥٣
٩٥٤
٩٥٥
٩٥٦
٩٥٧
٩٥٨
٩٥٩
٩٦٠
٩٦١
٩٦٢
٩٦٣
٩٦٤
٩٦٥
٩٦٦
٩٦٧
٩٦٨
٩٦٩
٩٧٠
٩٧١
٩٧٢
٩٧٣
٩٧٤
٩٧٥
٩٧٦
٩٧٧
٩٧٨
٩٧٩
٩٨٠
٩٨١
٩٨٢
٩٨٣
٩٨٤
٩٨٥
٩٨٦
٩٨٧
٩٨٨
٩٨٩
٩٩٠
٩٩١
٩٩٢
٩٩٣
٩٩٤
٩٩٥
٩٩٦
٩٩٧
٩٩٨
٩٩٩
١٠٠٠

١٠١
١٠٢
١٠٣
١٠٤
١٠٥
١٠٦
١٠٧
١٠٨
١٠٩
١١٠
١١١
١١٢
١١٣
١١٤
١١٥
١١٦
١١٧
١١٨
١١٩
١٢٠
١٢١
١٢٢
١٢٣
١٢٤
١٢٥
١٢٦
١٢٧
١٢٨
١٢٩
١٣٠
١٣١
١٣٢
١٣٣
١٣٤
١٣٥
١٣٦
١٣٧
١٣٨
١٣٩
١٤٠
١٤١
١٤٢
١٤٣
١٤٤
١٤٥
١٤٦
١٤٧
١٤٨
١٤٩
١٥٠
١٥١
١٥٢
١٥٣
١٥٤
١٥٥
١٥٦
١٥٧
١٥٨
١٥٩
١٦٠
١٦١
١٦٢
١٦٣
١٦٤
١٦٥
١٦٦
١٦٧
١٦٨
١٦٩
١٧٠
١٧١
١٧٢
١٧٣
١٧٤
١٧٥
١٧٦
١٧٧
١٧٨
١٧٩
١٨٠
١٨١
١٨٢
١٨٣
١٨٤
١٨٥
١٨٦
١٨٧
١٨٨
١٨٩
١٩٠
١٩١
١٩٢
١٩٣
١٩٤
١٩٥
١٩٦
١٩٧
١٩٨
١٩٩
٢٠٠
٢٠١
٢٠٢
٢٠٣
٢٠٤
٢٠٥
٢٠٦
٢٠٧
٢٠٨
٢٠٩
٢١٠
٢١١
٢١٢
٢١٣
٢١٤
٢١٥
٢١٦
٢١٧
٢١٨
٢١٩
٢٢٠
٢٢١
٢٢٢
٢٢٣
٢٢٤
٢٢٥
٢٢٦
٢٢٧
٢٢٨
٢٢٩
٢٣٠
٢٣١
٢٣٢
٢٣٣
٢٣٤
٢٣٥
٢٣٦
٢٣٧
٢٣٨
٢٣٩
٢٤٠
٢٤١
٢٤٢
٢٤٣
٢٤٤
٢٤٥
٢٤٦
٢٤٧
٢٤٨
٢٤٩
٢٥٠
٢٥١
٢٥٢
٢٥٣
٢٥٤
٢٥٥
٢٥٦
٢٥٧
٢٥٨
٢٥٩
٢٦٠
٢٦١
٢٦٢
٢٦٣
٢٦٤
٢٦٥
٢٦٦
٢٦٧
٢٦٨
٢٦٩
٢٧٠
٢٧١
٢٧٢
٢٧٣
٢٧٤
٢٧٥
٢٧٦
٢٧٧
٢٧٨
٢٧٩
٢٨٠
٢٨١
٢٨٢
٢٨٣
٢٨٤
٢٨٥
٢٨٦
٢٨٧
٢٨٨
٢٨٩
٢٩٠
٢٩١
٢٩٢
٢٩٣
٢٩٤
٢٩٥
٢٩٦
٢٩٧
٢٩٨
٢٩٩
٣٠٠
٣٠١
٣٠٢
٣٠٣
٣٠٤
٣٠٥
٣٠٦
٣٠٧
٣٠٨
٣٠٩
٣١٠
٣١١
٣١٢
٣١٣
٣١٤
٣١٥
٣١٦
٣١٧
٣١٨
٣١٩
٣٢٠
٣٢١
٣٢٢
٣٢٣
٣٢٤
٣٢٥
٣٢٦
٣٢٧
٣٢٨
٣٢٩
٣٣٠
٣٣١
٣٣٢
٣٣٣
٣٣٤
٣٣٥
٣٣٦
٣٣٧
٣٣٨
٣٣٩
٣٤٠
٣٤١
٣٤٢
٣٤٣
٣٤٤
٣٤٥
٣٤٦
٣٤٧
٣٤٨
٣٤٩
٣٥٠
٣٥١
٣٥٢
٣٥٣
٣٥٤
٣٥٥
٣٥٦
٣٥٧
٣٥٨
٣٥٩
٣٦٠
٣٦١
٣٦٢
٣٦٣
٣٦٤
٣٦٥
٣٦٦
٣٦٧
٣٦٨
٣٦٩
٣٧٠
٣٧١
٣٧٢
٣٧٣
٣٧٤
٣٧٥
٣٧٦
٣٧٧
٣٧٨
٣٧٩
٣٨٠
٣٨١
٣٨٢
٣٨٣
٣٨٤
٣٨٥
٣٨٦
٣٨٧
٣٨٨
٣٨٩
٣٩٠
٣٩١
٣٩٢
٣٩٣
٣٩٤
٣٩٥
٣٩٦
٣٩٧
٣٩٨
٣٩٩
٤٠٠

(١) نه ماشاڪن، نه گهر خيلاف و جياوازي له ننيوان زاناياندا هارسهنگ بچو، بهلگي راست به لاي هيچ كاميانه وه دهر نه كهوت، بهلکو هر به كينكيان بانگه شهي نه وه بكت كه بهلگه راسته كه به لاي نه وه وه به و پينكاويه تي، ليره دا هيچ نكوليه ك له و كه سانه بگريته كه نه گهر شويته به كيك له مه سه له نيجتياهو به كان كه وتن، به لام نه گهر بهلگي راست به لاي به كيك له زانايانه وه دهر كهوت، نه وا پنيويسته شويته نه و بهلگه راسته بگريته كه به لاي نه وه وه دهر كهوت وه. پنيويست به به كيك له و شته ي سه ره وه ده كات، به كم: نه وه به كه بهلگي راست به لاي هيچ كاميانه وه دهر نه كهوت و هر كه سينكيان بانگه شهي نه وه بكات كه راست به لاي نه وه وه به و خوي پينكاويه تي، نه و كاته هيچ نكوليه ك له و كه سانه ناكريته كه نه گهر شويته به كيك له مه سه له نيجتياهو به كان كه وتن، چونكه ليره دا ناتوانريته گوفتاري به كيك له زانايان به سه ر نه وي تر دا فهرز بگريته، چونكه هه موويان به كسانن، دو وه م: نه وه به كه بهلگي راست به لاي به كينكيان وه بينت، ليره دا پنيويسته گوفتاري نه و زانا به وه رگريته كه بهلگه راسته كه ي پنيه، نه گهر چي له كال هه وار ناره زوواتي نيمه دا بگونجيت يان نه گونجيت.

بچو كه سينكيش نيبه نكولي له مروفيك بكات كه گوفتاري زانا به كي موخاليفي وه رگريته، له حاله تيكدا نه گهر بهلگي راست به لاي هيچ زانا به كه وه دهر نه كهوت.

(٢) چونكه موخاله فهي شرعي نه كرده، بهلکو نه نها موخاله فهي گوفتاري زانا به كي كرده، گوفتاري زانا به كي تري وه رگريته، كه له كال نه ودا به كسان بده، چونكه هه رده زانا كه بهلگي راستيان به لاوه دهر نه كهوت وه، هر به كينكيشيان بانگه شهي بز راستيته خوي و پينكاويته خوي كرده، بويه ليره دا هيچي تيدا نيبه نه گهر گوفتاري به كيك له و زانا يانه وه رگريته و، هيچ نكوليه كي لي ناكريته.

وقد ثبت فی ((الصحيحین)) عن النبی ﷺ أنه قال: ((فذ كان فی الأمم قبلکم محمدٌ، فإز نکر فی أمتی أخذ فَعَمُرُ مِنْهُمْ))^(۱) صحیح: أخرجه البخاری (۳۶۸۹)، من حدیث ابی هریره رضی الله عنه مرفوعاً، ومسلم (۲۳۹۸) من حدیث عائشة مرفوعاً. واته: پیغمبر می خواستند که رومیان: ((له نومه تانی پیش نیه دا که سانیک هه بوون خاوه نی نیلهام بوون، نه گه ره نومه ته که ی مندا که سانیک هه بن نه وا عومه ره له وانه)).

(۱) _ نه وه عومه ری کوری خه تتابه رضی الله عنه موله م بووه _ موله م: نه وه یه که خوی گه وره شتیک ده هاویته نیو دلی به نده که یه وه وای لیده کات شتیک نه نجام بدات یان وازی لی بینیت، نه وه ش پله و پایه یه که خوی گه وره به هندی له به نده کانی خویزه تایبه تی ده کات _ به شایه تی دانی پیغمبر می خواستند رضی الله عنه، چه ندین شتی فرموره که قورنانی پیروزی له سهر دابه زیوه، له زانست و لیها تووی و باشیتیدا به م پله به گه یشتوره، له گه ل هه موو نه مانه شدا جار به جار عومه رضی الله عنه هه له ده کات، دواتریش شیخ الإسلام _ ره حمه تی خوی لی بی _ چه ند نمونه یه کمان له وه لانه بز ده هینیت وه، که خودی خویشی دانی پیداناوه، که وا بوو له هه له و تاوان پاریزراو نه بووه له کاتیکدا که له گه وره دوستانی خوی گه وره یه و، پیغمبر می خواستند رضی الله عنه شایه تی بز داوه که فریشته کان قسه یان له گه لدا کردوه، پاریزراو نه بووه نیتر ده بی باروحالی که سانی غه بری نه و چون بیت.

وروی الترمذی وغیره عن النبی ﷺ أنه قال: ((لَوْ لَمْ أَنْعَثْ فِيكُمْ لَبُئِثَ فِيكُمْ عَمْرٌ))^(۱)
 مؤنث-وع: قاله العجلوني في ((كشف الخفاء)) (۲۱۲۰). وقال الشوكاني في ((الفوائد
 المجموعة)) (ص ۳۳۶): رواه ابن عدي عن بلال بن رباح في إسناده وضاع.

قلت: أخرجه ابن عدي في ((الكامل)) (ص ۱۰۷۱)، ترجمة زكريا بن يحيى أبو يحيى الوقار
 المعمری، وزكريا قد أتمم بوضع الحديث.

قلت: ولزبد بحث، انظر تعليق المعلمي - رحمه الله - على ((الفوائد المجموعة)).

واته: پیغهمبیری خوا ﷺ فهرموویه تی: ((نه گهر منتان بؤ نه نیردرایه به دلنیا بی
 عومهرتان بؤ ده نیردرا)).

(۱) - به لی، نه و فهرمووده له پیغهمبیری خواوه ﷺ گنیدراوه ته وه، به لام چند
 شنبکیان له باره یه وه گوتوه، لیره شدا که شیخولئیسلام - په حمه تی خوا ی لی بی -
 باسی ده کات، پشتی به قسه ی نه و که سانه به ستوه که فهرمووده که به هیز ده که ن،
 چند فهرمووده یه کی دیکه ش شاهیدی بؤ ده دن که عومهر ﷺ که سیکی خواوه ن
 نیلها م بووه.

وفي حديث آخر: ((إِنَّ اللَّهَ ضَرَبَ الْحَقُّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ))^(۱) واته: ((به راستی خدای گزورده هفتی خستوته سهر زمان و دلی عومره وه)).
 وبه: ((أُوْ كَانَ بَعْدِي نَبِيٌّ لَّكَانَ عُمَرَ))^(۲) واته: پیغه مبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده تی: ((نه گه ر پیغه مبهریکی تر له دواى من بوايه به دنيايی عومره ده بو)).

(۱) _ صحیح بمجموع طرفه: أخرجه الترمذي (۳۶۸۲)، وأحمد (۹۵/۲) من طريق خارجة بن عبدالله (بن سليمان بن زيد بن ثابت)، عن نافع، عن ابن عمرو مرفوعاً. وخارجة ضعفه أحمد والدارقطني، وقال ابن معين: ليس به بأس، وقال ابن عدي: عندي لا بأس به.

قلت: لكنه قد توبع تابعه نافع بن أبي نعيم (وهو ابن عبدالرحمن بن أبي نعيم)، كما عند أحمد (۵۳/۲).

قلت: وقد ورد الحديث من طريق أخرى من حديث أبي ذر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مرفوعاً عند أبي داود (۲۹۶۲)، وأحمد (۱۶۵/۲ و ۱۷۷)، وابن ماجه في الفتن (۱۱)، وابن أبي شيبة (۲۱/۱۲)، وأخرجه أبو نعيم في ((الحلية)) (۴۲/۱)، من حديث أبي هريرة رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مرفوعاً، وابن أبي شيبة (۲۵/۱۲).

شايه تيدانيتکه له پیغه مبهری خواوه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بو عومره رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ له گه ل نه وه شداه له ده کات، که وا بوو ده بی که سانی دیکه چون بن که بانگه شهی پاریزاویان بو ده کری.
 (۲) _ في إسناده مقال: أخرجه الترمذي (۳۶۸۶)، من طريق مشرح بن هاعان، عن عبدة بن عامر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مرفوعاً، وهو عند أحمد أيضاً (۱۵۴/۴)، وفي مشرح بعض الكلام.

وإنما علي بن أبي طالب عليه السلام يقول: ما كنا لهذا أن السكينة تنطلق على لسان عمر ^(١)
 وهذا من رواية الشيخين، واته: علي كوفي نهى نائب عليه السلام دهيفرمو: به دوران
 به زمانه، به هيمنى و شكودارى له سهر زمانى عومر قسه بكات.
 وقال ابن جرير: ما كان عمر يقول في شيء: إنى لأراه كذا، إلا كان كما يقول ^(٢) واته
 به عومر دهيفرمو: عومر له هيج شتيكدا نهيده كوت: وا بزائم ناوه هايه، به
 ليهام، بهو جوره ده بوو كه نهو دهيفرمو.
 وعن قيس ^(٣) ابن طارقي قال: كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ عُمَرَ يُنْطِقُ عَلَى لِسَانِهِ مَلَكًا، واته: قه يسي
 كورى ناريني دهيفرمو: له نيو خوماندا ده مانكوت كه فريشته يه ك له سهر زمانى
 عومر قسه ده كات.

(١) أخرجه ابن أبي شيبة في المصنف (٢٣/١٢)، من طريق الشعبي عن علي عليه السلام.

وأخرجه أبو نعيم في ((الحلية)) (٤٢/١)، من طريق الشعبي، عن أبي جحيفة، عن علي عليه السلام، ومن طريق عمرو بن ميمون، عن علي عليه السلام، وأخرجه عبدالرزاق من طريق زر بن حبيش، عن علي (٢٢٢/١١)، ولمزيد أنظر التعليق على مصنف عبدالرزاق.

(٢) أخرجه البخاري (٣٨٦٦).

(٣) صوابه عن قيس عن طارق، وقيس هو ابن مسلم وطارق هو ابن شهاب، والأثر

أخرجه ابن أبي شيبة في المصنف (٣٥/١٢)، أخرجه أبو نعيم في ((الحلية)) (٤٢/١).

وَكَانَ عُمَرُ يَقُولُ: اقْتَرِبُوا مِنْ أَفْوَاهِ الْمُطْعِمِينَ، وَاسْمَعُوا مِنْهُمْ مَا يَقُولُونَ، فَإِنَّهُ تَحْتَلِي لَكُمْ
 أُمُورٌ صَادِقَةٌ^(۱) واته عومەر ده یفه رموو: له زاری گو یزایه لکاران و خواپه رستان نزیك
 بنه وه، گو بیستی نه وه بن که ده یلین: چونکه شتگه لیکی راستیان بو ناشکرا ده بیست.
 وه نه و شته راستانه ش که پیشه واه عومهری کوری خه تباب ﷺ پیسی پاگه یاندوین
 که بو خواپه رستان و گو یزایه لکاران ناشکرا ده بیست، بریتیه له و شتانه ی که خوای
 که وره بو نه و خواپه رستانه ی ناشکرا ده کات، چونکه جیگیر بووه که دوستانی خوای
 که وره چه ندین موخاته بات و موکاشه فاتیان بو ده کریت، وه چاکترین که سانی نه م
 نوممه ته ش که موخاته بات و موکاشه فاتیان بو ده کریت پاش نه بو به کر عومهری
 کوری خه تبابه ﷺ^(۲)، چونکه چاکترین که سانی نه م نوممه ته پاش پیغه مبهری خوا
ﷺ نه بو به کره پاشان عومهره ﷺ^(۳).

(۱) _ لم أقف عليه بهذه اللفظ، لكن أخرج أبو نعیم في ((الحدیة)) (۵۱/۱)، عن عمر
 قال: جالسوا التوابین فإنهم أرق أفئدة.

به لیّ خوای گه وره خواپه رستان گو یزایه لکاران بو راستیتی رینموونی ده کات،
 شتانیکیان لیّ قبول ده کات که له غهیری نه وانی قبول ناکات، به لام بانگه شه ی
 نه وه یان بو ناکریت که له هه له و تاوان مه عصوم و پاریزراو بن، به لام له راستیدا
 نه وان شایسته ترن به راستیتی.

(۲) _ به لیّ، نه و موخاته بات و موکاشه فات و ئیلهامه له راستیدا ته نها فریشته کان
 ده یانخسته سه ر زمانی پیشه واه عومهری کوری خه تباب ﷺ یا خود که سانی تر به هزی
 به هیزی ئیمان و یه قین و زانسته که یانه وه.

(۳) _ پیشه واه نه بو به کر ﷺ راستگویه، پیشه واه عومهری کوری خه تابیش خاوه ن
 ئیلهام (مولهم) بووه، صیدیقیش له مولهم چاکتره، صیددیق نه و که سه یه که نقد
 راستگویه و، دروی لینا وه شیته وه و، هیچ شتیکیش له وانیه که بو پیغه مبهری خوا ﷺ

مانوره به نرف دانانیت، هیج گومانیکی خرابیش ناکه ویته دلیه وه سه باره د به وهی که
 پینه مبه ری خوا ^{بیت} نه دجامی داوه، جگه له پیشه وا نه بوبه کر ^{بیت} هیج که سیکی تر
 به شنه نه که یشتورده، چیرۆکی حوده بییه، کوچی نوایی پینه مبه ری خوا ^{بیت} و
 جینگه هه لگه راوه کان که زه کاتیان نه دا ناماژده بو نه وه ده که ن، نه مانه چه ند
 هه لوینستنیکی نه بوبه کرن ^{بیت} که بو هیج که سیکی تر بوینه داوه، هه مووان له و
 هه لوینستانه دا هه ندی پارایی و دوو دلیمان بو دروست بوو، جگه له پیشه وا نه بوبه کر
^{بیت} که وه کو کینو و شاخه کان جینگه بوو، دهره دجامیش پاکی و چاکی بوو، نیت
 بییان بولن بویه وه که نه بوبه کر له سه ر پاستییه، بویه له پیشه وا عومه ری کوپی
 هه کتاب ^{بیت} چاکتره.

له فرموده‌ی (صحیح) دا جیگیر بووه که عومر به خاوه‌ن نیلهامی ئەم نوممت
 دهست نیشانکراوه، نیت هر که سنیکی موله‌م و موحه‌دهس له نوممتی
 موحه‌مه‌ده‌دهست نیشان بکرنیت، بیگومان عومر رضی الله عنه له و چاکتره ^(۱)، له‌گه‌ن
 هه‌موو ئەمانه‌شدا عومر رضی الله عنه نه‌وه‌ی جیبه‌جیبه‌کرد که له‌سه‌ری واجیب کرا بوو، بزیه
 هه‌موو نه‌وه‌ی که ده‌که‌وته دلپه‌وه بز نه‌و شه‌رعی ده‌که‌پانده‌وه که بز پیتغه‌مبهری
 خوا رضی الله عنه دابه‌زیوو ^(۲)، جار به جار موافیق و سازیاری شه‌رعه‌که ده‌بوو نیت ده‌بووه
 به‌کێک له فزیله‌ت و چاکه‌کانی عومر رضی الله عنه، وه‌کو نه‌وه‌ی چه‌ندین جار قورپان له‌سه‌ر
 گوفتاره‌کانی دابه‌زیوو ^(۳)،

(۱) _ ئەم شته له‌سه‌ر پیتشه‌وا عومهری کوپری خه‌تتاب رضی الله عنه سنوردار نه‌کراوه،
 پیده‌چی له نیتو موسلمانانیشدا که سانیکی تری له‌و جووره هه‌بن به‌لام بیگومان عومر
 له‌هر هه‌موو نه‌وانه به‌پیتزتر چاکتره که شتانیکی له‌و جووره‌یان بز هاتوته دی. له‌گه‌ن
 هه‌موو نه‌وانه‌شدا عومر هه‌له‌ده‌کات. ئا نه‌مه‌یه مه‌به‌ستی سه‌ره‌کی شیخولئیسلام -
 په‌حمه‌تی خوا لی بی - که نه‌گه‌ر مروؤ له به‌رزترین پله‌دا بیت هه‌رگیز مه‌عصوم و
 پاریزراو نابیت.

(۲) _ ئەمه پیتشه‌وا عومهری کوپری خه‌تتابه رضی الله عنه خوای گه‌وره له زانست و
 موکاشه‌فه‌و شتی تری پیتبه‌خشیوه، له‌گه‌ن نه‌وه‌شدا پشت به‌و نیلهام و ته‌حدیس و
 موکاشه‌فه‌و شتانه نابه‌ستی که ده‌که‌ویته دلپه‌وه، به‌لکو هه‌موو نه‌وانه‌ی بز سووننه‌ی
 پیتغه‌مبهری خوا رضی الله عنه ده‌که‌پانده‌وه.

(۳) _ له سی شتدا قورپان له‌سه‌ر گوفتاره‌کانی پیتشه‌وا عومهری کوپری خه‌تتاب
رضی الله عنه دابه‌زیوه، به‌که‌م: ده‌باره‌ی به‌دیل گیراوه‌کانی به‌در، چونکه موسلمانان هه‌فتا
 که‌سیان له نازاو به‌جه‌رگه‌کانی قوره‌یش به‌دیل گرت، پیتغه‌مبهری خوا رضی الله عنه پاریزری
 به‌هاره‌لانی خۆی کرد، سه‌باره‌ت به‌وه‌ی که چ بکه‌ن؟، که سانیکیان وایان پی باش

بود که فیدیه‌یان لیّ و هرگیری و نازاد بکرین، له وانه‌ش پیشه‌وا نه‌بویه کر ﷺ بوو،
 به‌لام عومر ﷺ فه‌رمووی: نه‌خیر، پیویسته له ملیان بدریت، نه‌مه یه‌که‌م غه‌زای
 موسلمانانه، پیویسته له ملیان بدریت، تا که‌سانی تر بسلمینه‌وه‌و وازبینن، بویه
 خوی گه‌وره نه‌و نایه‌ته‌ی دابه‌زاند ﴿ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُفْجِرَ فِي
 الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴾ (٦٧) لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ
 لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (٦٨) ﴿ [الأنفال: ٦٧-٦٨] واته: بو هیچ پیغه‌مبه‌ریک
 ره‌وا نییه که دیلی (له دوزمنان) هه‌بی هه‌تا کوشتاری نوردیان لیّ نه‌کات له زه‌ویدا
 نیوه مالی دونیاتان ده‌وی (به وهرگرتنی فیدیه) وه خواش (پاداشتی) پوڈی دواپی
 ده‌وی (بو نیوه) وه خوا تواناو زالی کار دروسته نه‌گه‌ر نووسراو (و بریاریک) له لایه‌ن
 خواره پیش نه‌که‌وتایه (که حه‌لال بوونی ده‌ستکوت و غه‌نیمه‌تی جه‌نگه) بیگومان له
 به‌ر نه‌و (فیدیه‌ی که وهرتان گرت سزایه‌کی گه‌وره تووشتان ده‌بوو، له‌و شوینه‌دا
 نورئان له‌سه‌ر گوفتاره‌کانی ئیمامی عومر ﷺ دابه‌زی، سه‌باره‌ت به‌وه‌ی که کاری
 پاست و دروست نه‌وه‌یه که به‌دیل گیراوه‌کان بکوژدین و فیدیه‌یان لیّ وهرنه‌گیریت،
 نه‌مه یه‌که‌م بوو، دووه‌م: ئیمامی عومر ﷺ به‌ پیغه‌مبه‌ری خوی ﷺ فه‌رموو:
 نه‌وه‌بو شوینی نه‌و به‌رده‌ی که پیغه‌مبه‌ر ئیبراهیم _ علیه‌السلام _ له‌سه‌ری
 پاده‌وه‌ستا له‌کاتی دروستکردنی که‌عبه‌دا ناکه‌ی به‌ جیگه‌ی نویژ، نه‌وه بوو خوی
 گه‌وره نه‌م نایه‌ته‌ی دابه‌زاند ﴿ وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى ﴾ [البقرة: ١٢٥] واته:
 (پیمان‌گوتن) شوینی نه‌و به‌رده‌ی که ئیبراهیم _ علیه‌السلام _ له‌سه‌ری پاده‌وه‌ستا
 (کاتی دروستکردنی که‌عبه) بکه‌نه جیگای نویژ، سیّ یه‌م: مه‌سه‌له‌ی بالا پوشی بوو،
 ئیمامی عومر ﷺ به‌ پیغه‌مبه‌ری خوی ﷺ فه‌رموو: بو خیزانه‌کانت بالا پوشی
 ناکه‌ن، پیشی فه‌رموو: خه‌لکی دیده‌نیت ده‌که‌ن، باشتر وایه خیزانه‌کانت بالا پوشی

بیپوشن، نه وه بوو خوای گه وره نایه تی حیجابی دابه زانند ﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا
 فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ [الأحزاب: ۵۳] واته: هر کاتن
 داوای شتیکی ناومالتان کرد له (هاوسه ره کانی پیغه مبه ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) نه وه له پشنی
 په رده وه لییان داواکه ن نه و (شیوه داواکردنه) تان خاوین تره بق دلی نیوه و نه وانیش.
 که وا بوو خوای گه وره له سی شتدا قورپئانی له سه ر گوفتاره کانی نیمامی عومهر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 ده به زاندوه.

جاریش قورئان موخاله فهی به دل داها تن و بۆچونه کانی عومری رضی الله عنه ده کرد، ئیتر لئی پاشگه ز ده بویه وه، وه کو ئه وهی له پۆزی حوده بیبه دا پاش گه ز بویه وه ^(۱)، چونکه له و پۆزه دا وای پی باش بوو که له گه ل هاوبه ش دانه راندا بیهنگن، فه رموده که ش ناسراوه و له بوخاری و ئه وانی تریشدا هه یه.

(۱) _ پۆزی حوده بیبه، ئه وه یه کیک بوو له هه له کانی ئیمامی عومر رضی الله عنه، سه ره پای ئه و پله و پایه و پیزه ی که هه بیوو که چی له مه دا هه له ده کات، چونکه پیغه مبه ری خوا رضی الله عنه خۆی و هاوه لانی به نیازی عه مره هات بوون، قوربانیه کانی شیان پیبوو، سالی شه شه می کوچی، هاوه لپه رستان ریگریان لی کردن و، نه یانه یلا به مزگوتی حه پام بگه ن، بۆیه له حوده بیبه چه ند پۆزیک مانه وه، له و ماوه یه دا هاوه لپه رستان نوینه ری خۆیان ده نارده لای پیغه مبه ری خوا رضی الله عنه به نیازی دانوستان و گفتوگو کردن له گه لیدا، له ئه نجامدا ریکه و تن له سه ر ئه وه ی که پیغه مبه رو هاوه لانی ئه و ساله بگه ریینه وه بۆ مه دینه ی پیروز، سالی داها توو بۆ عه مره بچه وه، که به (عمره القضیه) ناسراوه، ئه و شته به لای ئیمامی عومر رضی الله عنه وه زۆر سه خت بوو، فه رموی: چۆن بگه ریینه وه؟ ئایا ئیمه له سه ر هه ق نین؟ ئایا ئه وان له سه ر باتل نا هه ق نین؟ پیغه مبه ری خوا رضی الله عنه فه رموی: به لی، ئیمامی عومر فه رموی: ئایا کرژراوانی ئیمه له به هه شتا نین و کوژراوانی ئه وان له ئاگر دا؟ پیغه مبه ری خوا رضی الله عنه فه رموی: به لی، ئیمامی عومر فه رموی: ئه ی تو پیت رانه گه یان دین که ئیمه ده چینه نیو که عبه ی پیروزه وه سه رمان تاشیوه و کورتمان کردۆته وه و ناترسین، ئیتر بۆی ده رکوت که پیغه مبه ری خوا رضی الله عنه له سه ر هه لویستی خۆی سووره، بۆیه ئیمامی عومر رضی الله عنه چوه لای ئیمامی ئه بوبه کر رضی الله عنه پیی فه رموو: شته که مان به لاوه ئاسان نیبه، پیشه وا ئه بوبه کر پیی فه رموو: ئه وه پیغه مبه ری خوا به، گوپرایه لی هه به سته کانی به. له راستیدا ئه مه فه زیله ت و چاکه یه ک بوو بۆ ئه بوبه کر رضی الله عنه که به وه له عومر جیاکرایه وه، به ئیمامی عومر فه رموو: ئه و پیغه مبه ری خوا به و پیویسته

گویند ایاه لی بین، نه و کاته نیمامی عومر رضی الله عنه ته سلیم بوو، دهره نجامیش بۆ موسلمانان بوو، خوای گه وده به (فتح) ناوزه ندی کردووه فه رموی: ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾ [الفتح: ۱] واته: (نهی موحه ممد صلی الله علیه و آله) بیگومان نیمه سرکه و تنیکی ناشکرمان پسر دایت (که پیکه و تنی حوده بیبیه). به لام پزگار کردنی مه ککه له سوپه تی (النصر) دا باسکراوه ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ﴾ [النصر: ۱] واته: کاتیک که یارمه تی و کومه کی خوا هات له گه ل سهرکه و تن (شاری مه ککه نازاد کرا). پیکه و تنی حوده بیبیه بز موسلمانان بوو به (فتح) یک، خوای گه وده نیسلامی سهرخست، کوفری سهر شرد کرد، نیتر خه لکی نازاد بوون، نه وهی ویستی نیسلامی هه بوایه موسلمان ده بوو، هیه که سیک به ره لستی نه ده کردن، نه وهی ویستی کۆچکردنی بوایه، کۆچی ده کرد، جهنگ هیور بویه وه، به رزه وه ندی و دهره نجامی باش بۆ موسلمانان بوو، نه و کاته نیمامی عومر رضی الله عنه بۆی دهرکه وت که هه له ی کردووه، بۆیه فه رموی ته تی: ((بَا أَيُّهَا النَّاسُ: اتَّهَمُوا الرَّأْيَ عَلَى الدِّينِ، فَلَقَدْ رَأَيْتَنِي يَوْمَ أَبِي جَنْدَلٍ أَنْ أَرُدُّ أَمْرَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْبَهُدْ وَلَا أَلُو)) واته: ((نهی خه لکینه: له کاروباری ناییندا به پای تایبته تی خوتان کار مه کهن، دنلیا بن له پوژی نه بو جهنده لدا _ واته: له پوژی حوده بیبیه داب موسلمانیه تی هات و گه پیندرایه وه _ وام به دی کرد که فرمانی پیغمبری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پهت بکه مه وهو، نیجتیهاد بکه م و گوئی پینه دهم))، نه بو جهنده لی کوپی سوه بلی کوپی عمر، موسلمان بوو، له ژیر دهستی هاوه لپه رستاندا بوو، له پوژی حوده بیبیه دار پاش پیکه و تنه که هاته خزمه تی پیغمبری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به لام وه رینه گرت و فه رموی: خوای گه وده دهرویه کی پزگار بوونی بۆ ده کاته وه، نه و شته به لای عومه ره وه ندد سخت بوو، چونکه درکی به و دهره نجامه نه کرد بوو که خوای گه وده ده به ویست، دواتر به هه له که ی خوی زانی و پاش گه زبویه وه و دهره نجامه که ی زانی.

فه زنی راستگویی (صدیق) به سهر خاوهن ئیلهام (مولههه) دا^(۱)

پتغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سالی شه شه می کوچی عومره ی کرد، نزیکه ی هه زارو چوار سه د هاره لی له گه لدا بوو، بریتی بوون له وانه ی که له ژیر دره خته که دا به یعه تیان پتدا، پاش چارینکه وتن و دانوستانیک که له نیتوان پتغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و بیباوه پاندا پوویدا، له سه ر ناره پتکه وتن که نه و ساله بگه ریتنه وه، سالی داهاتوو بۆ عومره کردن بچنه وه، چه ند مارجیکیشی تیدا بوو به پوو خسار بۆ موسلمانان جوریک له ناته وای بۆ دروست ده کردن، نه رسته به لای زورتک له موسلمانانه وه سهخت بوو، به لام خواو پتغه مبهره که ی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زانارو داناتر بوون سه بارهت به و به رزه وه ندیانه ی که له و پتکه وتن دا بوو، نیمامی عومره صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له پیزی نه و که سانه دا بوو که نه وه ی به لاه ناخوش بوو، نه وه بوو به پتغه مبهری خوی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه رموو: ((یا رسول الله، أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَعَدُّونَا عَلَى الْبَاطِلِ؟ قَالَ: ((بَلَى))، قَالَ: أَفَلَيْسَ قَتَلْنَا فِي الْجَنَّةِ وَقَتَلَهُمْ فِي النَّارِ؟ قَالَ: ((بَلَى))، قَالَ: فَعَلَامَ نُعْطِي الدِّيَّةَ فِي دِينِنَا؟ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ((إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ وَهُوَ نَاصِرِي وَلَسْتُ أَغْصِيهِ))، ثُمَّ قَالَ: أَوْ لَمْ تُكُنْ تُحَدِّثُنَا أَنَا نَأْتِي بُيُوتَ وَتَطُوفُ بِهِ؟ قَالَ: ((بَلَى))، قَالَ: ((أَقُلْتُ لَكَ: إِنَّكَ تَأْتِيهِ الْعَامَ؟)) قَالَ: لَا، قَالَ: ((إِنَّكَ آتِيهِ وَتَطُوفُ بِهِ))^(۲).

(۱) _ له زمانی عه ره بیدا وشه ی (مُحَدَّث) واتای (مُلْهَم) ده به خشیت، وشه ی (مُلْهَم) یش له (الإلهام) ه وه هاتوو، نه میش بریتی له وه ی شتیک بخریته نیتو دل وه، دهرون پی ی نارام بیت، ئیلهام خستنه دلش حاله تیک و پله و پایه یه که په روه ردگار به ه ندیک له به نده هه لبرارده کانی خویه وه تایه تی دهکات، پروانه: قاموسی پرسته، هلا مه حمه دی گه لاله یی، وه رگتیر.

(۲) _ پتغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به نیمامی عومره ی فه رموو: ((دلنیا به ده چیته که عبه و به ده وریشیدا ته واف ده که ی)) نه مهش هاو پتکی نه وه یه که خوی گه وره ده فه رمویت: **لَمَّا سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَقَدْ خُلِنَ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ﷻ [الفتح: ۲۷] واته:** سربند به خوا بیگومان خوا نه و خه وه ی پتغه مبهره که ی دیبوی به راستی گتیراو پتیا به دی که (ووتبوی) دلنیا بن ده چنه ناو که عبه ی پیروزه وه به ویستی خوا.

واته: ((نهى پیغمبهرى خوا ﷺ، نایا نیمه له سهر هه ق نین و دوژمه که مان له سهر باتل نییه؟ فرمووی: ((با))، عومەر ﷺ، فرمووی: نایا کوژدا وانمان له به هشتدا نین و کوژداوانی نه وان له ناگردا؟ فرمووی: ((با))، عومەر ﷺ، فرمووی: که وا بوو بۆ له دینه که ماندا ناته واوی و زه لیلی بنوینین؟ پیغمبهرى خوا ﷺ، پیى فرموو: ((من پیغمبهرى خوام و نه و زاته پشتگیریم ده کات و منیش سه رینجی ناکه م))، پاشان عومەر ﷺ، فرمووی: نایا بۆت باس نه ده کردین که ده چینه ماله که ی خواو به ده وریدا ته واف ده که یین؟ فرمووی: ((با))، پاشان پیغمبهرى خوا ﷺ فرمووی: ((نهى پیم گویتیت: تو نه مسال ده چیته که عبه؟))، عومەر ﷺ، فرمووی: نه خیر، نه وه بوو پیغمبهرى خوا ﷺ، فرمووی: ((ده دلنیا به ده چیته که عبه و به ده وریشیدا ته واف ده که ی))، پاشان نیمامی عومەر ﷺ، چوه لای نیمامی نه بو به کور ﷺ، هه مان نه و شته ی پیگوت که به پیغمبهرى خوا ﷺ، گووت بوو، نه ویش به هاوشیوه ی وه لامه که ی پیغمبهرى خوی ﷺ، وه لامی دایه وه، به بی نه وه ی پیشتر گوئیستی وه لامه که ی پیغمبهرى خواش ﷺ، بو بیئت، بۆیه موافه قهت و هاوړیکی و سازانی نیمامی نه بو به کور ﷺ، بۆ خواو بۆ پیغمبهرى ﷺ له نیمامی عومەر ﷺ ته واوتر و کامل تر بوو، نیتر نیمامی عومەر ﷺ، پاش گه زبویه وه، فرمووی: چه ندین کرده وه ی چاکم نه نجام دا بۆ نه وه ی نه و تاوانه ی پی بسرپه وه ^(۱).

(۱) _ واته: دانی به هه له که ی خویدا ناو، چه ندین کرده وه ی چاکى نه نجامدا بۆ

نه وه ی نه و شته ی پی بسرپته وه، بۆ نه وه ی خوی گه وړه لئی خوشبیئت.

مردوه‌ها کاتی پیغه‌مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کۆچی دوی کرد (۱)

(۱) - نه مه هه‌لویستی دووه‌م بوو که ئیمامی عومەر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ هه‌له‌ی تیدا کرد، کاتی پیغه‌مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کۆچی دوی کرد، ئیمامی نه‌بویه‌کر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ له (السَّنخ) بوو، شونینکی مه‌دینه‌ی پیروز بوو، ناو و داره‌خورمای تیدا بوو، کاتی پیغه‌مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کۆچی دوی کرد خه‌لکه‌که هه‌ژان و جولان و تیکچوون، ئیمامی عومهریان تیدا بوو، مه‌په‌شهی لیده‌کردن و، ده‌یفه‌رموو: پیغه‌مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه‌مردوو، نه‌ولای په‌روه‌دگاری خۆیه‌تی وه‌کو چۆن موسا پیغه‌مبهر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ علیه السلام - بۆ لای په‌روه‌دگاره‌که‌ی خۆی چوو، پاشان ده‌گه‌رینه‌وه، له‌و کاته‌دا ئیمامی نه‌بویه‌کر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ مانه ژوده‌وه ته‌ماشای کرد پیغه‌مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مردوو، داپۆشهری سه‌ر ده‌م و چاری پیروزی لاداو ماچی کرد، له‌وه دلنیا بوو که مردوو، ئیتر چوو مه‌زگه‌وت و ئیمامی عومهری رَضِيَ اللهُ عَنْهُ له‌سه‌ر مینه‌ره‌که‌هینایه‌ خواره‌وه‌و، خۆی چوو سه‌ر مینه‌ره‌که‌و وتاریکی بۆ خه‌لکه‌که‌ داو، فه‌رمووی: ((هه‌ر که‌س موحه‌مه‌دی ده‌په‌رست با دلنیا بن موحه‌مه‌د مرد، نه‌و ئایه‌ته‌شی خۆینده‌وه ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ﴾ [الزمر: ۳]. واته: (نه‌ی موحه‌مه‌د صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) به‌ پاستی تو ده‌مری و نه‌وانیش ده‌مرن. پاشان نه‌م ئایه‌ته‌شی خۆینده‌وه ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ﴾ [آل عمران: ۱۴۴] واته: موحه‌مه‌د صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته‌نها پیغه‌مبهریکه‌ نه‌رنییه، بیگومان له‌ پیش نه‌و پیغه‌مبهرانی تر پابوردون جا نه‌گه‌ر وه‌فاتی کرد یان کۆزا ده‌گه‌رینه‌وه بۆ دواوه‌ی خۆتان (پاشگه‌ز ده‌بنه‌وه)؟ نه‌و جا ئیمامی عومەر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بۆی ده‌رکه‌وت که پیغه‌مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مردوو، ئیتر دانیشت و نه‌یتوانی بجولینه‌وه، له‌سه‌ر زه‌وی چوو به‌ چۆکداو نه‌یده‌توانی هه‌ستیت کاتی بۆی پوون بویه‌وه که پیغه‌مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مردوو، نه‌وه‌ش هه‌لویستی نه‌بویه‌کر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بوو، که هه‌لویستی به‌وادارینکی پته‌و بوو که هه‌رگیز له‌ق نه‌ ده‌بوو،

به لام نيمامی عومەر ﷺ له مه دا پارایی و دودلیی بۆ دروست بوو، به لام نيمامی نه بوبه کر ﷺ هيچ پارایی و دوو دلیه کی بۆ دروست نه بوو، به لکو وه کو شاخ و کتوه کان به رامبه ر به و کاره ساته پاره ستاو جیگیر بوو، که هر گیز کاره ساتنکی دیکه ی به و جوړه به سه ر مرؤفایه تیدا نه هاتبوو، نا نه مه بوو به هیزی نيمان و نازایانی پیشه واه نه بوبه کر ﷺ، نه مه ناماژه یه کی به هیزه که نيمامی نه بوبه کر ﷺ چاکترینی نه م نوممه ته یه . هه لویستی سی یه م: مه سه له ی هه لگه پاره کان بوو، کاتی پیغه مبه ری خوا ﷺ کوچی دوايي کرد، زۆریک له عه ره به کان هه لگه پانه وه و، زه کاتیان نه دا، بۆبه نيمامی نه بوبه کر ﷺ سوور بوو له سه ر نه وه ی له دژیان بجه نگیت، نيمامی عومەر هاوه لانیکی تر پیمان فه رموو: چون دژیان ده جه نگیت له کاتی کدا نه وان شایه تومان ده هیئن، پیغه مبه ری خواش ﷺ فه رمو یه تی ((فه رمانم پیکراوه له گه ل خه لکیدا بجه نگم، هه تا ده لئین: (لا إله إلا الله وأبي رسول الله)، جا نه گه ر نه وه یان به جیهینا خویان و مال و سامانیشیان له من پاریزراوه، مه گه ر به هه قی خوی نه بیئت))، نیتر نيمامی نه بوبه کر ﷺ پیی فه رموو: ئایا نه یفه رموو: ((مه گه ر به هه قی خوی نه بیئت))، بنگومان زه کاتیش له وه هه قیه، سویند به خوا نه گه ر کاريله یه کم نه ده نی که به پیغه مبه ری خویان ﷺ داوه، له سه ر نه وه نه دانه له گه لئاندا ده جه نگم، نیتر کاتیک سووربوونی نيمامی نه بوبه کریان بینی بۆیان پوون بویه وه که له سه ر هه قه، بۆیه به هه لویسته که ی قایل بوون و، له گه ل هه لگه پاره کانداهه نگان و، ده ره نجامی باشیش ته نها بۆ موسلمانان بوو، هه لگه پاره کان سه ر شوپ بوون، نه وه بوو پاش کوچی دوايي پیغه مبه ری خوا ﷺ نیسلام به ته وای جیگیر بوو، نا نه مه هه لویسته کانی نيمامی نه بوبه کر ﷺ که هيچ که سیکی دیکه ی جگه له وه نه ی توانیوه به و جوړه له سه ر هه ق جیگیر بیئت، نه وه هه لویستانه بۆ موسلمان سه خترین و قورستین هه لویسته کان بوون له گه ل نه وه شدا به هاوشیوه ی جیگیر بوونی شاخ و کتوه کان له سه ر هه ق جیگیر بوو

— خوی له هه موویان پازی بیئت _ له کاتی کدا که که سانی تر شلوق بوون.

به نام جابر نیمیامی عومر رضی الله عنه نکولی له مردنه کی کرد، به لام که نیمامی نه بو به کر
 پش نه رموی: به راستی نه و مردوده، نیمامی عومر رضی الله عنه پاش گه زبویه وه ^(۱)،
 مه ده ها سه باره ت به جه نگان دربه به وانهی که زه کاتیان نه دا (هه لکه پاره کان)،
 نیمامی عومر رضی الله عنه به نیمامی نه بو به کر رضی الله عنه فرموی: کیف نقاتل الناس وقد قال رسول
 الله ﷺ: ((مِيتٌ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ، حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ، فَإِذَا فَعَلُوا
 بِنِي عَضُّوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بَعْضَهَا))، فقال له أبو بكر رضی الله عنه أم یقول: ((إِلَّا بَعْضَهَا))،
 بِرَبِّكَ مِنْ حَقِّهَا، وَاللَّهِ لَوْ مَنَعُونِي عَنَّا قَاتُوا يُؤَدُّنَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَمَاتَلْتُهُمْ عَلَى
 لِبْنِهِ، قَالَ عُمَرُ: فَأَوَّلُهُ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ رَأَيْتُ اللَّهَ قَدْ شَرَحَ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ لِلْقِتَالِ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ
 خَيْرٌ ^(۲) صحیح: أخرجه البخاري (۱۳۹۹)، (۶۹۲۴)، (۷۲۸۵)، ومسلم (۲۰)، من
 حيث أبي لمريرة. واته: نیمامی عومر رضی الله عنه به نیمامی نه بو به کر رضی الله عنه فرموی: چون له
 نه بو خه لکه دا بجه نگین له کاتیکدا پیغه مبری خوا رضی الله عنه فرمویه تی: ((فرمانم
 پیکروه له گه له خه لکیدا بجه نگم، هه تا ده لئین: (لا إله إلا الله وأني رسول الله)، جا نه گه ر
 نه دیان به جیهینا خویان و مال و سامانیان له من پاریزاوه، مه گه ر به هه قی خوی
 نه بیت))، نیتر نیمامی نه بو به کر رضی الله عنه پیتی فرموی: نایا نه یفه رموی: ((مه گه ر به هه قی
 خوی نه بیت))، بینگومان زه کاتیش له و هه قیه، سویتند به خوا نه گه ر کاریله به کم
 نه ده نی که به پیغه مبری خویان رضی الله عنه داوه، له سه ر نه و نه دانه یان له گه لیان
 به جتگم، نیمامی عومر رضی الله عنه فرموی: سویتند به خوا خیرا بؤم ده رکوت که خوی
 گه رده دلی نیمامی نه بو به کری رضی الله عنه بؤ جه نگ کردوته وه، نینجا بؤشم ده رکوت نه و
 ، سه ره قه .

(۱) - نه مه نیمامی عومره رضی الله عنه وه لی و دوستیکی گه ورده ی خوابه له گه ل
 نه وشدا له مه دا هه له ده کات، نه و گیرانه وانه ش نه وه یان لی و ورده گیری که وه لی هه له
 ده کات و معصوم نییه .

(۲) - نیمامی عومر رضی الله عنه فرموی: سویتند به خوا خیرا بؤم ده رکوت که خوی
 گه رده دلی نیمامی نه بو به کری رضی الله عنه بؤ جه نگ کردوته وه، نینجا بؤشم ده رکوت نه و

له سهر هه قه. ئه مه ئاماژه به بۆ ئه وهى كه هه ر كه ستيك هه له بكات و، له قورپشان و
سورننه ت به لگه يه ك بۆ هه له كاني خۆى بينيته وه، ئه وا با دلنيا بييت كه له نيو هه مان
ئه و به لگه يه دا شتانيكى ديكه هه يه كه به ر په رچى هه له كه ي ده داته وه، ئه وه بوو
ئيمامى ئه بو به كر ﷺ به وشه يه ك له نيو هه مان ئه و به لگه يه ي كه پييان بوو وه لامى
دانه وه، كه بريتي بوو له: ((إِلَّا بِحَقِّهَا)).

چەندین نموونەى دیکەش هەن که لە پێشتر بوونی نىمامى ئەبو بەکر بە سەر
 بەمى عومەر دا ناسکرا دەکەن، لە کاتیکدا که عومەر رضي الله عنه (مُحَدَّث) بووه، بەلام پلەى
 خەبىق) لە سەر ووى پلەى (مُحَدَّث) هەوێه^(١)، چونکه (الصُّدِّيق) لە پێغه مبهرى
 مەعصوم و پارێزداوه هەموو ئەوێ که پێغه مبهر دە یلێت و ئەنجامى دەدات
 وەر دەگرت، بەلام (مُحَدَّث) لە دلى خۆیه وه چەندها شت وەر دەگرت و، دلێشى
 مەعصوم و پارێزداو نیه^(٢)، بۆیه ناچار دەبیت بۆ ئەو بگەریته وه که بۆ پێغه مبهرى
 مەعصوم و پارێزداو دابە زیووہ صلى الله عليه وسلم، بۆیه نىمامى عومەر رضي الله عنه راوێژى بە هاوہ لان،
 پێدا گزینە وهى دەکردو لە هەندى کاروباردا راپرسى پێ دەکردن^(٣)،

(١) نىمامى ئەبو بەکر رضي الله عنه (الصُّدِّيق) ه، بەلام نىمامى عومەر رضي الله عنه (مُحَدَّث) ه،
 پلەى (الصُّدِّيق) پتێ لە پلەى (مُحَدَّث) چاکتره، ئەمە مان لە هەلوێستەکانى ئەبو بەکر وه
 پێ بۆ پوون دەبیته وه، که بەرامبەر بە هەلوێستە زۆر سەخت و دژوارەکان جیگەر
 دەبرو، لە کاتیکدا شاخ و کێوہ مەزنەکانیش هیندەى نەما بوو لە پێشیدا ووردو خاش
 بێ.

(٢) بەلى، ئەمە جیاوازیه کهى نىوان (الصُّدِّيق) و (مُحَدَّث) ه، چونکه (الصُّدِّيق)
 پێ شتیک لە خودى خۆیه وه ئەنجام نادات، بەلکو هەر هەموو شتەکان لە پێغه مبهرى
 خواوہ صلى الله عليه وسلم وەر دەگرت، بەلام (مُحَدَّث) هەندى شت لە وه وه وەر دەگرت که دلى پتێ
 دەبێت، ئەمەش لەوانه یه هەندى جار هەلە بن. واتە: مەرف ئەگەر پشت بە شتانیکی
 بیکى جگە لە قورپان و سووننەت بیهستیت هەلە دەکات.

(٣) لەگەڵ ئەو هەموو نیلھام و نیدراکەى که خواى گەرە پتێ بە خشیبوو، پشتى بە راي
 نىمانى خزی نەدە بەست، بەلکو لەو کاروبارانەدا که دەهاتە پێش بە هاوہ لان راوێژى دەکرد،
 کێج کربوان و پشتیوانانى کۆ دەکرده وه و کێشه کهى دەخستنه پێش و، بېروپای وەر دەگرتن،
 نەبەنەر موو: من جینشینم، من (مُحَدَّث) م، من (مُلْهَم) م، پێغه مبهرى خوا صلى الله عليه وسلم شایه تى بۆ داوم،
 ئە چەندها شویندا قورپان لە سەر بېروپای من دابە زیووہ، بەم شتانه فریوى نە دەخوارد، بەلکو
 بەهارة لان راپرسى دەکرد.

که وای بو هر که سیک بانگه شه ی کرد یان هاوه لانی بانگه شه یان بو کرد که گویا وهلی و دوستی خوییه و (مُخاطَب) هو، له سه ر ده ست و پیوه نده کانی پیویسته قبولی مه مور نه و شتانه بکن که ده یلیت و به ره لستی نه کن، ملکه چی بن به بی هیچ گویدانیک به قورپان و سوونته، به دلنیایی خوی و نه وانیش هه لهن^(١)، نه گه روا دانرا که سیک به م جوړه چاکترینی خه لک بیت، با دلنیا بن نیمامی عومهری کوی خه تناب ﷺ زور له و چاکتره، له کاتیکیدا نه میری موسلمانان بو له و شتانه دا که ده یفه رمور موسلمانان کیشمه کیشمیان له گه ل ده کرد، له کاتیکیدا هه ردوو لاشیان له سه ر قورپان و سوونته بوون.

---

(١) _ نا نه مه یه ده ره نجامه که، به لی، هه ر دوستیکی خوا له و باوه پردا بیت که قسه کانی نه گوړه و، بو هیچ که سیک نییه ره خنه ی لی بگریت، با دلنیا بیت به هه لدا چوه، دوستی راسته قینه ی خوی گه وره نه وه یه که نه فسی خوی تاوانبار ده کات، بیروپاکانی تاوانبار ده کات، بو قورپان و سوونته ده گه ریته وه، ته سلیمی خواو پیغه مبه ره که ی ده بیت و، ته نها به بیروپای تایبه تی خوی کار ناکات، نا نه مه یه دوستی راسته قینه، نیمامی عومهر ﷺ به و شیوه بوو. که وای بو هر که سیک له و باوه پردا بیت که وهلی خوا مه عصوم و پاریزراوه، با بو قورپان و سوونته نه گه ریته وه، با دلنیا بیت گومراترین که سه _ په نا به خوا _ .

چهند جیواوزیبه کی نیوان پیغه مبه ران و کهسانی دیکه

پیشینی چاک و پیشه وایانی ئەم ئوممه ته هاوران له سه رهوهی که هه موو که سیک له گوفتاره کانی و هه رده گیریت و په تده کریتته وه، مه گه ر پیغه مبه ری خوا ﷺ، نا ئەم به کیکه له جیواوزیبه کانی نیوان پیغه مبه ران و کهسانی دیکه ^(۱)، چونکه سه باره ت به پیغه مبه ران _ صلوات الله علیهم و سلامه _ واجیبه ئیمان به هه ره موو ئەوانه بکریت که له خوی گه وره وه پایده گه یه نن، هه روه ها واجیبه گوپرایه لیان بکریت له هه ره موو ئەو شتانه دا که فرمانی پی ده که ن، ئەم به به پیچه وانهی ئەولیاو دژستانه وه به که واجیب نیبه گوپرایه لیان بکریت له کوی هه موو ئەو شتانه دا که فرمانی پنده که ن، هه روه ها واجیب نیبه باوه ر به کوی هه موو ئەو شتانه بکریت که پایده گه یه نن، به لکو کاروبارو هه واله کانیا بۆ قورئان و سووننه ت ده گه رینریتته وه، نه وهی له گه ل قورئان و سووننه تدا بگونجیت قبول کردنی واجیبه، نه وهشی که موخاله فهی قورئان و سووننه ت بیت په تده کریتته وه، ئەگه ر چی خاوه نه که ی له دژستانی خواش بیت و ^(۲) موجته هیدیکی خاوه ن عوزریش بی له وه دا که ده یلیت و له سه ر ئیجتیهاده که شی پادا شتی هه بیت، چونکه ئەگه ر موخاله فهی قورئان و سووننه ت بکات ئەوا هه له ی کردوه، به لام هه له یه کی چاوپۆشی لیکراوه ئەگه ر خاوه نه که ی به گویره ی توانای خوی له خوا ترسا بیت و ته قوای خوی کرد بیت،

- (۱) _ پیغه مبه ران مه عصوم و پاریزاون به هیچ جوریک گومان و هه له یان لی نزیك نابینه وه، به لام غهیری وان هه موو کاتیک ئەگه ری هه له کردنیا هه یه ئەگه رچی چاکترین خه لکی ئەم ئوممه ته ش بن وه کو پیشه وایان ئەبوه کرو عومه ر ﷺ.
- (۲) _ ئەو شته له وه لایه ت و دۆستایه تیه که یان بۆ خوی گه وره که م ناکاته وه، چرکه به قهستی هه له ی نه کردوه، به لکو ئیجتیهادی کردو هه له ی کرد، به دوی هه فا ده گه را به لام پی نه گه یشت، بۆیه ئەو مه عزوو به هانه داره، ئەو شته له پریتی که م ناکاته وه، له دۆستایه تی خوی گه وره ش ناچیتته ده ره وه.

خوای گوره له م باره وه ده فه رمویت: ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ [التغابن: ١٦] واته: که وا بوو له خوا بترسن نه وه ندهی که ده توانن، نه وه ش ته فسیری نه م نایه ته یه ﴿بِهَا لَهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ﴾^(١) [آل عمران: ١٠٢] واته: نهی نه وانهی که بپرواتان هیناوه بترسن له خوا ترسانیک که شیایوی خویه.

ئیبین و مه سعور ﷺ و که سانی دیکه ش فه رموویانه: مانای: ﴿حَقَّ تُقَاتِهِ﴾ نه وه یه ی گوپرایه لی خوای گوره بکریت و سه ریچی نه کریت، یادو زیکی بکریت و له بیر نه بریته وه، سوپاس گوزاری بکریت و کوفری پینه کریت، به واتای نه وه ندهی که ده توانن، چونکه خوای گوره داوا له هیچ که سیک ناکات مه گه ر به نه ندازهی توانای خوی، خوای گوره له و باره وه ده فه رمویت: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ [البقرة: ٢٨٦] واته: خوا داوا له هیچ که سیک ناکات مه گه ر به نه ندازهی توانای خوی (سوودی) بو خوی هیه هر چاکه یه ک بکات (با هر به دلش بیت) وه (زیانی) بو خویه تی هر خراپه یه ک بکات (به عه مدی و نه ندامانی له ش).

هه روه ها خوای گوره ده فه رمویت: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ [الأعراف: ٤٢] واته: وه نه وانهی که بپروایان هیناوه و کرده وهی چاکیشیان کردوه داوا له هیچ که س ناکه یین زیاد له توانای خوی نا نه وانه هاوه لانی به هه شتن نه وان هه میشه یین تیایدا.

(١) _ خوای گوره ده فه رمویت: ﴿اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ﴾ [آل عمران: ١٠٢] له خوا بترسه ترسانیک که شیایوی خویه، مانای: ﴿حَقَّ تُقَاتِهِ﴾ واته: ترسانیک که شیایویته ی خویه، نه وه یه که گوپرایه لی خوای گوره بکریت و سه ریچی نه کریت، یادو زیکی بکریت و له بیر نه بریته وه، سوپاس گوزاری بکریت و کوفری پینه کریت، نه مه ش سه خته که مرؤف به م ناست و پله یه بگات، به لام خوشبه ختانه نایه ته که ی تر ته فسیری نه و نایه ته ده کات، خوای گوره ده فه رمویت: ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ [التغابن: ١٦] واته: که وا بوو له خوا بترسن نه وه ندهی که ده توانن، که وا بوو هر که سیک نه وه ندهی که ده توانیت ته قوای خوا بکات، نه و ته قوای خوای کردوه به و جوړه ی که شیایویته ی.

مهروده‌ها خوی گه‌وره ده‌فهرمویت: ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾^(۱) [الأنعام: ۱۵۲] واته: وه پیوانه و کیشانه بی زیادو کهم نه‌نجامی دهن به دادگری داوای تهرک له کهس ناکه‌ین مه‌گر به نه‌ندازه‌ی توانای خوی .

خوای گه‌وره له چه‌ندین جیگه‌ی قورپاندا باسی پیویستی‌تی نیمان هیتانی کردوه به‌وه‌ی که پیغه‌مبه‌ران هیتاویانه، وه‌کو نه‌وه‌ی که ده‌فهرمویت: ﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾^(۲) [البقرة: ۱۳۶] واته: بلین: (ته‌ی موسلمانینه) بیرومان هیتا به‌خوا و به‌قورپانده‌ی که بو‌خومان نی‌راوه‌ته‌خواره‌وه و به‌نامه‌یه‌ی که نی‌راوه‌ بو‌نی‌براهیم و نی‌سماعیل و نی‌سحاق و یه‌عقوب و کوره‌کانی یه‌عقوب و به‌وه‌ی که دراوه به‌موسا و عیسا و به‌وه‌ی که دراوه به‌ه‌موو پیغه‌مبه‌ران له لایه‌ن په‌روه‌ردگاریانه‌وه جیاوازی ناکه‌ین له نی‌وان هیچ کامیکیان دا و نی‌مه‌فرمانبه‌ری خواین.

(۱) _ ته‌م نایه‌تانه له قورپاندا زۆن، نامازه بو‌نه‌وه ده‌کن که خوای گه‌وره له هیچ کهس داوا ناکات مه‌گر به نه‌ندازه‌ی توانای خوی، له‌سه‌ر نه‌و شتانه سزایان نادات که توانای به‌رگه‌گرتنیان نی‌یه، چونکه نه‌و شتانه‌ی لی داوا نه‌کردون، خوای گه‌وره‌ش زاناره، له پاستیدا ته‌م به‌شه باسیکی به پی‌زه پیویسته زۆر گرنگی پی‌ بدریت.

(۲) _ میانه‌ی باسه‌که ده‌رباره‌ی وه‌رگرتنی‌ی گوفتاری زانایانه بی‌چه‌ن و چوون، به‌نایه‌ت قسه‌ی نه‌و که‌سانه‌ی که به‌ته‌ولیا‌یان ناو‌ده‌به‌ن، چونکه صوفیه‌کان ته‌قدیسی نه‌ولیاکان ده‌کن و زۆر به‌گه‌وره‌و به‌پریزیان داده‌نین، گوفتاره‌کانیان وه‌رده‌گرن وه‌کو مه‌سه‌له‌یک که چه‌ن و چونی ناوی و گومان و مشتومر هه‌لنه‌گرت، ته‌مه‌ش گومرایی و کوفره _ په‌نا به‌خوا _، چونکه نه‌و که‌سانه‌ی که واجیبه‌ گوفتاره‌کانیان بی‌چه‌ن و چوون و دوو دلئی وه‌رگرتی‌ت ته‌نھا پیغه‌مبه‌رانن _ علیهم الصلاة والسلام _، به‌لام به‌ده‌ر له‌وان گوفتاری هیچ که‌سیکی دیکه وه‌رناگرتی‌ت مه‌گر له‌که‌ل گوفتاری

پیتھمبهراندا موافیق و سازیار بیت، چونکہ کہسانی دیکھی غیری پیتھمبهران
 بہرہوام لہ بہرہدم لیشاری ہلہ کردندان، بہ لام پیتھمبهران _ علیہم الصلاة والسلام _
 معصوم و پاریزاون و گومان لہ ہیچ گوفتاریکیان ناکریت، صوفیہکان و ہرودہما
 نہوانی کہ لاسایان دہکہنہوہ پیتھمبهران و سہر کردہکانی خویان زود بہ گہورہومہزن
 و شکومہند دادہننن، قسہکانیان و ہرہدہگرن بی چہن و چوون و بی نہوی ہیچ
 مشتمپرک ہلہبگریت، تا نہو ناستہی لہ سہر نہوہ گفتیان پی دہدہن، گفتیان پی
 دہدہن لہ سہر و ہرگرتنی تہریقہت، خو تہ سلیم کردن بہ شیخی تہریقہت، پیویستہ
 مشتمپرو کیشمہ کیشمی لہ گہلدا نہ کریت، گومان لہ قسہکانی نہ کریت، لہ سہر شتانیکی
 و ہکو نہمانہ گفتیان پیدہدہن، نہمہش گومپایہکی ناشکرایہ، چونکہ کہسانی دیکھی
 جگہ لہ پیتھمبهران بہرہوام لہ بہرہدم ہلہ کردن و راستکردن دان، پیتھر
 شیخولنیسلام _ رہحمہتی خوا لی بی _ گہورہ دوستانیکی خوی گہورہی بز
 باسکردین و ہکو عومہری کوپی خہتتاب و ^ﷺ ہاوہ لانی دیکہش کہ لہ ہندی
 نیجتیہاداتا یان لہ ہندی گوفتاردا روو بہ رووی ہلہ کردن بونہتہوہ، ہلہیان
 کردوہ، نہوان لہ ہلہ و تاوان پاریزاون نین، نہمہیہ مہبہستی نہو باسہی کہ
 شیخولنیسلام _ رہحمہتی خوا لی بی _ تا نیستا باسی دہکات و، بہ بی
 ہیناوینہتہوہ کہ بہلگہی و ہرگرتنی گوفتاری پیتھمبهران _ علیہم الصلاة والسلام _
 بہ بی ہیچ دوو دلئی و گومانیک نہو نایہتہیہ، لہو نایہتہوہ نہوہمان دہستگیر دہبیت کہ
 گوفتاری پیتھمبهران _ علیہم الصلاة والسلام _ و ہرہدہگیریت و، موناقہشہ ناکریت و
 گومان و دوو دلئی لی ناکریت، کہوا بوو ہر مرؤفیک گوفتاریان و ہرنہگریت و گومانی
 خرابی لی بکات، با دلنیا بیت ہیچ نیمانیکی بہ پیتھمبهران _ علیہم الصلاة والسلام _
 نیہ، ﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا
 أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ چونکہ پیتھمبهران ہیچ شتیکیان لہ خویانہوہ نہ ہیناوہ،

بلكو نه وده مان پئی راده گه یه نن که له خوای گه ورده بویان دابه زیوه، پاشان به مورنیش باسیان ده کات و ده فرمویت: ﴿وَمَا أَرْبَى النَّيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُنَّ﴾، نه مه یه بیروباوه پری نه هلی سووننهت و جه ماعت، نه وان له نیوان پیغه مبه راندا جیاوازی ناکه، به جوریک باوه پریان به هندیکیان هه بیت و کوفر به هندیکیان بکه، ره مو جوله که و گاوره کان، به لکو بروایان به هر هه موو پیغه مبه ران _ عليهم الصلاة والسلام _ هه یه، بروایان به هر هه موو نه و کتیبانه هه یه که خوای گه ورده بوی بابه زاندوون، خوای گه ورده له و باره وه ده فرمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ (۱۵۰) ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا﴾ (۱۵۱) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ (۱۵۲) ﴿النساء: ۱۵۲﴾ واته: به راستی نه وان هه ی بی باوه پری به خواو پیغه مبه ره کانی و ده یانه وی جیاوازی بخه نه نیوان خواو پیغه مبه ره کانی و ده لئین باوه به هندیکی (له پیغه مبه ران) ده یینین و باوه پناهینین به هندیکی تریان و ده یانه وی له و نیوانه دا ریگه یه که بده نه بر نانه وان به راستی بی باوه پری ته واون و ناماده مان کردوه بق بی باوه پان سزایه کی رسواکه و نه وان هه ی بروایان هیناوه به خواو پیغه مبه ره کانی و هیه جیاوازیه کیان نه خسته نیوان هیه کام له و پیغه مبه رانه نا نه وان له داهاتودا خوا پاداشتیان ده داته وه ره خوا هه همیشه لیبورده ی میهره بانه، به راستی نه مه بنچینه یه کی هه ره گه ورده له بنچینه کانی بیروباوه پری، برواهینان به هر هه موو کتیبه کان و برواهینان به هر هه موو پیغه مبه ران، به بی نه وه ی جیاوازی له نیوان کتیب و کتیبکی تردا یان پیغه مبه ریگ و پیغه مبه ریگ تردا بکرت.

هروه ها خوی گوره ده فەرمویت: ﴿الم (۱) ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ
(۲) الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (۳) وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ (۴) أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُتَّقُونَ (۵)﴾ (۱) [البقرة: ۱-۵].

(۱) _ خوی گوره ده فەرمویت: ﴿الم (۱) ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾
نەم قورئانە هیچ گومانیکى تیدا نییه پێنیشاندهره بۆ پارێزگارو ته قواکاران، که وابوو
نەو پارێزگارو ته قواکارانە کێن؟ ئەوانەن که بپروایان بە غەیب و پەنھان و نادیارەکان
هەبە کە نەیانبینوو، بە لکو تەنھا پشت بە وەوالە راستانە دە بەستن کە بۆ
پێغەمبەران دابەزیوو، کتیبی لە بارەو دە دابەزیوو، ﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ﴾ ئەوانەى
کە بپروا بە غەیب و بە شتە پەنھان و نادیارەکان دە هینن، بۆ ئەو بپروا هینانەش پشت
بە بە لگە سەلماندن و ئایەتە پێ نیشان دەرەکان دە بەستن، ئەگەر چى بە چاوی
نەیان بینیب، ئەو ش بپروا هینان بە خوا، بپروا هینان بە فریشتەکان و، بپروا هینان
بە هەوالی کە لانی پێشتر و هەوالەکانی داھاتوو دە گریتەو، هەر هەموو ئەمان
دە چنە چوار چێوێ بپروا بوون بە غەیب و پەنھان و نادیارەکانەو کە ناتوان
بیانبینن، بە لکو تەنھا پشت بە وەوحى و سروشە دە بەستن کە بۆ پێغەمبەران
دابەزیوو، ﴿وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ هەر پێنج نوێژە فەرزە کە بە جى دینن، ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
يُنْفِقُونَ﴾ لەوێ کردوومانە بە پۆزی بۆیان لە بەر خوی گوره دە بە خشن، ئەمەش
زەکات دە گریتەو، کە پایەى سى یەمە لە پایەکانى ئیسلام، ﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ﴾ ئەمە یە شوینی بە لگە و مە بەستى ئیمە، تە قواکاران بپروا
بەوانە دینن کە بۆ تۆ دابەزیوو ئەى موخەمەد ﷺ، وە بپروا بەوانەش دە کەن کە بۆ
پێغەمبەرانى پێش تۆ دابەزیوو، لەو دەا هیچ گومان و دو دلیەکیان بۆ دروست
نابیت، قسەى هیچ کە سینک پێش ناخەن، ﴿وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وە بپروایان بە پۆزی

برای مهیه، نه مهیه پایه کانی نیسلام، بروا بوون به خواو، فریشته کانی و، کتیبه کانی و، پیغه مبه رانی و، پۆژی دواپی، خوی گوره له و باره وه ده فهرمویت: ﴿وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ تَنَّى بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ﴾ [البقرة: ۱۷۷] واته: ﴿وَلَكِنَّ الْبِرَّ﴾ به لکو چاکه نه وهیه ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ که مروف بروای بیی به خوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بۆژی دواپی ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و فریشته کان ﴿وَالْكِتَابِ﴾ و کتیبه کان ﴿وَالنَّبِيِّينَ﴾ و پیغه مبه ران، مه لا موحه ممد مه لا صالح، پوخته ی ته فسیری قورئان. نه مه به زوری له نوباندا دروباره ده بیته وه، نه مهیه بنچینه کانی ئیمان، بنچینه کانی ئیمان شه شن، بروا بوون به خواو، فریشته کانی و، کتیبه کانی و، پیغه مبه رانی و، به پۆژی دواپی و، به ندهر خه یرو شه پی، ﴿أَوْلَئِكَ﴾ واته: نه وانه ی که نه و سیفاتانه یان له خوگرتووه، ﴿عَلَىٰ هٰذِي مِنْ رَبِّكُمْ﴾ خوی گوره له سه ر پیی پاست جیگیری کردوون و، ده ستیان پیوه گره تووه، ﴿وَأَوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وه هر نه وانن ریگای پزگاریان له دنیاو بۆژی دوایدا به ده ست هیناوه، به لام که سانی دیکه ی غهیری نه وان له سه ر ریگه راسته که نین، به لکو گومران، خوی گوره له م سوپه ته دا سی جۆری خه لکی باس کردوه، جۆری یه که م: بروادارن به پوخسار و ناوه پۆک، نه وانن که له سه ره تایی سوپه ته که دا باس کراون، جۆری دووه م: کافرن به پوخسار و ناوه پۆک، هیچ بروابه کیان به پیغه مبه ران و، کتیبه کان و، فریشته کان نییه، بروایان به هیچ شتیکی نییه، له پووکارو ناوه کیه وه کافرن، جۆری سییه م: نه وانن که به پوخسار ئیمانیان هیناوه، له ناخوه کافرن، نه مانه دوو پوهه کانن، نه مانه زۆر له کافره ته واوه کان خرابترن، چونکه به گومانی خویان فیلا له خواو ئیماندارانیش ده که ن.

مهروه‌ها خوی گه‌وره ده‌فهرمویت: ﴿لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾^(۱) [البقرة: ۱۷۷] واته: چاکه نه‌وه نییه که بید بکن به‌ره و پوژهل‌ات و پوژئاوا به‌لکو چاکه نه‌وه‌یه که مرؤف برپوی ببی به‌خوا و بپژیی دواپی و فریشته‌کان و کتیبه‌کان و پیغه‌مهران و دارایی ببه‌خشی له‌گه‌ان نه‌ودی که خوشی ده‌ویت به‌خزمان و هه‌تیوان و بی‌نه‌ویان (هه‌ژاران) رپیوارانی که‌م دست‌ر سوالکه‌ران و له‌رپی نازاد کردنی کویله‌کاندا وه‌نوژی به‌چاکی کرد بیت و زه‌کانی دابیت و په‌یمان به‌جی هینه‌ران ﴿إِذَا عَاهَدُوا﴾ کاتیک که په‌یمانیان دابیت و خنپاگران له‌کاتی ته‌نگ ده‌ستی و نه‌خوشی و له‌کاتی جه‌نگدا نانه‌وانه‌ن که راستیان کرده هه‌نه‌وانن پاریزکاران.

(۱) _ خوی گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ چاکه بریتی نییه له‌وه‌ی که پوو بکه‌نه به‌ره و پوژهل‌ات و پوژئاوا، خوی گه‌وره‌نم نایه‌ته‌ی دابه‌زاندوو به‌بوته‌ی گوپینی قبیله‌وه له‌(بیت المقدس) وه‌بو که‌عبی پیروز، وه‌سوربونی جووله‌که له‌سه‌ر قبیله‌که‌ی خویان بو (قودس)، وه‌قبول نه‌کرنی که‌عبه له‌لایه‌ن نه‌وانه‌وه وه‌کو قبیله، خوی گه‌وره ده‌فهرمویت: چاکه بریتی نییه له‌وه‌ی که پوو بکه‌نه و پوژهل‌ات و پوژئاوا، به‌لکو چاکه‌ی راست نه‌وه‌یه که برپوت به‌خوی گه‌وره هه‌بیت، پوو کردنه قبیله‌ش به‌شیکه له‌برپوا بوون به‌خوی گه‌وره، چونکه خوی گه‌وره فه‌رمانی به‌وشته‌کردوه، نه‌و که‌سه‌ی برپوی به‌خوی گه‌وره هه‌بیت ملکه‌چی فه‌رمانه‌کانی ده‌بیت، پوو له‌قبیله ده‌کات، نا نه‌مه‌یه چاکه، چاکه بریتی له‌وه‌ی که پوو بکه‌یته نه‌وشوینه‌ی که خوی گه‌وره پووی بو وه‌رگپاری، نه‌ک

به گویزه‌ی هوا و ناره‌زواتی خۆت پروو بکه‌یت، به‌لکو به گویزه‌ی فرمانی خوای گوره پروو ده‌که‌یت، سه‌ره‌تا خوای گوره فرمانی به‌وه کرد بوو که موسلمانان پروو بکنه (بیت المقدس)، پاشان فرمانی به موسلمانان کرد پروو بکنه که‌عبه، کاروباره‌کانیش تنها به ده‌ستی خۆیه‌تی، له کاتی خۆیدا پرووکردنه به‌ره‌و (بیت المقدس) گویزایه‌لیی بوو بۆ خوای گوره، پاشان پرووکردنه که‌عبه‌ش بوبه گویزایه‌ل برون بۆ خوای گوره، هم‌مووی گویزایه‌ل بوونی خواجه، کاروباره‌کانیش تنها به ده‌ستی خۆیه‌تی، له م‌ثایه‌ته‌دا نه‌وه‌مان بۆ پروون ده‌بیته‌وه که هم‌وو چاکه‌یه‌ک له گویزایه‌لیی و ملکه‌چبووندایه بۆ خوای گوره، فرمانه‌کانی قبول بکه‌یت، فرمانی بیکردیت بۆ پروو له هر کوی بکه‌یت قبولت بیّت، بۆ (بیت المقدس) یان بۆ که‌عبه.

وه نه وهی که باسم کرد سه بارهت به وهی که واجیبه دوستانی خوی گوره دهست به قورپان و سووننه ته وه بگرن و، هیچ که سیکی مه عصوم و پارترزاویان تیدا نییه که بوی ره وای بیت یان بو غیری نه و ره وای بیت شوینی نه و شتانه بکه ویت که ده که ونه دلیه وه به بی هیچ بایه خ پیدانیک به قورپان و سووننهت: نه وه یه که نه ولیار دوستانی راسته قینهی خوی گوره له سه ری به کپراو هاوده نگن^(۱)،

(۱) _ دوستانی خوی گوره ته قواکارانن، ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ (۶۳) ﴿[یونس: ۶۲ - ۶۳]. واته: ناگادرا بن بی گومان دوستانی خوا ترسیان له سه ر نیه خه فه تیش ناخون نه وانه ی باوه پریان هیناوه وه هه همیشه خویان ده پاریزن و له خوا ده ترسن. نه مانه دوستی راسته قینهی خوی گوره ن، به لام نه و که سانه ی گوپرایه لی فرمانه کانی خوا نابن و، خویان له حه رام کراوه کانی ناپاریزن و شوینی هه و او ناره زوو و مواجیدو چه ندین دهسته واژه ی تری صوفیه کان ده که ون، نه و جو ره که سانه دوستی راسته قینهی خوی گوره نین، دوستانی خوی گوره نه وانه ن که به م نایه ته سنوردار کراون ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ نه وانه ی باوه پریان هیناوه، وه هه همیشه خویان ده پاریزن و له خوا ده ترسن، هر که س نه و دوو مه رجه ی تیدا بیت دوستی خوی گوره یه، نه گینا نه خیر، نه و دوو مه رجه سنووری ریکخه رو جیا که ره وه ی نیوان دوستان و غیری دوستانه، دوستی راسته قینه گوپرایه لی خواو پیغه مبه ره که یه تی و سه ریچی فرمانه کانیا ناکات نه گه ر چی له گه ل هه و او ناره زوواتی خوشیدا نه گونجیت، وه لی و دوستی خوی گوره نه وه نییه که صوفی و بیدعه چیان مه رجیان بو داناوه که ناوه هاو ناوه ها نه نجام بدات، کرده وه ی ناسروشتی ناسابه دهر له سه ر دهستی پووبدات، نه خیر، هه موو نه م شتانه مه رج نین بو دوستایه تی خوی گوره .

مهر که سنجکیش موخاله فهی نه وه بکات بنگومان له دۆستانی خوی گه وده
به لکو پنده چی کافر بیت وه یان نه فامیکی له راده به دهر بیت^(۱).
نه هس له قسهی شیخه کاندای زقون، نه وه نه بی سوله یمانی دارانییه گوتوییه تی:
بیرۆکه یه ک له خال و بیرۆکه کانی نه و قومه ده که ویته دله وه، به لام
مهر ناگه مگر به دوو شاهیت: قورپان و سوننه ت^(۲).

(۱) نه وه که سهی سه رپیچی نه م مهرجه بکات، که بریتیه له گوپرائی کردنی خواو
پنه به ره که ی نه وا له دۆستانی خوی گه وده نییه، به لکو دۆستی شه ی تانه.
(۲) له راستیدا له و شته به دهر نییه، یا کافره نه گه ر بزانیته به لام به قهستی
سه رپیچی کرد بیت و، شوینی هه واو ئاره زوواتی خوی که وت بیت، وه یا نه فامه، به
نه نی سه رپیچی نه کرد ووه چونکه له و شته دا نه فام بووه، نه و جۆره که سه لاسایی
کرته وه و نابئ شوینی شی بکه ویت، نه و که سه گومراییه، نه و که سه ش که گومرایی بوو
به لاسایی ده کرته وه و نه شوینی شی ده که ویت.

(۲) خال و بیرۆکه یه کی صۆفیه کانی ده که ویته دله وه، به لام به و دوو شاهیته
مهر قبولی ناکات: قورپان و سوننه ت، وه کو چۆن دادوهر داواکاریش کات کار قبول
بکات مگر به دوو شایه ت، به هه مان شیوه شیخ هیچ خال و بیرۆکه یه ک قبول ناکات
مگر به دوو شایه ت: قورپان و سوننه ت، واته نه گه ر له قورپان و سوننه تدا به لگه ی
سه سه ره بوو نه وا هه قه و وه ری ده گریته، وه نه گه ر موخاله فهی قورپان و
سوننه تیش بوو، نه وه باتله، واته قورپان و سوننه ت ته رازوون.

ههروهه ها نه وه نه بولقاسم نه لجونه يده^(١) ره حمه تي خوا ليبييت _ ده ليت: نه م
 زانسته مان به قورپان و سووننه ته وه به ستراره ته وه، بويه هه ركه سيك قورپان
 نه خوئينيته وه وه فهرمووده نه نوسيت گونجاو نيبه بوي له زانسته كه ماندا قسه بكات^(٢)،
 يا گووتی: په پیره و ناکریت و لاسایی ناکریتته وه.
 نه وه نه بو عوسمان نه لنه یسابوریی^(٣) ده لیت: هه ركه سيك سووننه تي به سهر
 سووننه ت خویدا پیشخست به گوفتارو کرده وه نه وه به حکمه ته وه ده دوت،

(١) _ نه وه نه لجونه يده، له و پیشه وایانه ن که په پیره وی ده که ن و شوینی ده که ون
 و لاسایی ده که نه وه، خوین ده دهنه پالی، _ ره حمه تي خوا ليبييت _ هه رچه نده
 شیخی نه و رپیازه یه به لام شوینی قورپان و سووننه ت ده که ویت، باشه بچی نه وان
 له وه دا شوینی ناکه ون و لاسایی ناکه نه وه، له کاتیکدا بانگه شه ی نه وه ده که ن که له
 نه تباع و شوینکه وتوانی نه و پیاوه ن و، گوايه شیخیانه.

(٢) _ نه وه نه لجونه يده که یه کیکه له پیشه وایانیان، یه کیکه له و خواپه رستان و
 زاهدانه ی که صوفیه کان به سهر کرده ی خوینی ده زانن، ده لیت: زانسته که مان به
 قورپان و سووننه ته وه پابه ند کراوه، که وا بوو هه ركه سيك قورپان وهرنه گرت و،
 فهرمووده نه نوسيت له سهر ته ریفه تي نیمه نيبه.

(٣) _ نه م پیاوه ش دیسان له و پیشه واهیده خواپه رستانه یه که صوفیه کان
 خوینی ده دهنه پال، به لام نه و موخاله فه یان ده کات.

وه هر که سیتکیض هه‌واو ناره‌زوات به‌سه‌ر نه‌فسی پیش خست به‌گوفتارو کرده‌وه نه‌وه به‌بیدعه قسه ده‌کات^(۱)، چونکه له‌م باره‌وه خوی گه‌وره ده‌ه‌رموینت: *وَمَنْ يُضِلِّمُوا اللَّهَ وَأَصْفَا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حَمَلْتُمْ وَإِن تُبْغِضُوا تَبْغِضُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ* [النور: ۵۴] واته: بلی‌فرمانبه‌رداری خوار مه‌رمانبه‌رداری پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله بن‌ئینجا نه‌گه‌ر پشتیان هه‌لکرد نه‌وه نه‌و (پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله نه‌نهما به‌ر پرسیاره له‌وه‌ی دراوه به‌سه‌ریدا (که گه‌یاندنی په‌یامی خویبه) وه نیره‌ش به‌رپرسن له‌وه‌ی دراوه به‌سه‌رتاندا (که باوه‌ره‌یتانه) وه نه‌گه‌ر گوپرایه‌لی پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه و آله بکه‌ن، نه‌وه هیدایه‌ت وه‌رده‌گرن وه پیغه‌مبه‌ر هیچی له‌سه‌ر نییه بیجگه له‌گه‌یاندنی پوون و ناشکرا (ی په‌یامی خوا).

نه‌وه نه‌بوعه‌مری کوپی نوجه‌یده ده‌لئیت: هر سۆزو خوشه‌ویسته‌کی به‌هیزو (و‌خ‌د) *يَك قورپان* و سوننه‌ت شایه‌تی بۆ نه‌ده‌ن پوچ و باتله^(۵).

(۱) نه‌وه نه‌لنه‌یسا‌بوریه ده‌لئیت: هر که سیک قورپان و سوننه‌ت به‌سه‌ر نه‌فسی خزیدا پیش خست نه‌وه به‌حیکمه‌ت و دانای ده‌دوینت، واته هر که سیک قورپان و سوننه‌ت بکات به‌نه‌میری خۆی و فرمانه‌کانیان به‌جیبینیت و گوپرایه‌لیان بیت، چونکه فرمانه‌کانی نه‌میر ده‌بیستریت و گوپرایه‌لیی ده‌کریت، که‌وا بوو هر که سیک قورپان و سوننه‌ت به‌سه‌ر نه‌فسی خۆیدا پیش بخات نه‌وه به‌دانایی ده‌دوینت و، هر که سیش هه‌واو ناره‌زوات نه‌فسی خۆی پیش بخا نه‌وه به‌بیدعه قسه ده‌کات. به‌راستی نه‌مه قسه‌یه‌کی نۆد گه‌وره‌یه.

(۲) (و‌خ‌د) و (دۆب) دوو له‌و ده‌سته‌واژانه‌ن که صۆفیه‌کان به‌کاری دینن و، هیچ بنه‌ره‌تیک‌ی راستی له‌قورپان و سوننه‌تدا نییه، پوچ و باتلن. ئا نه‌مه بوو قسه‌ی نه‌و شیخانه‌ی که شو‌بخولیسلام په‌حمه‌تی خوا لیبیت _ بۆی باسکردوین. گوفتاری هر هه‌موویان له‌سه‌ر نه‌وه کۆبۆته‌وه.

خه لکیکی زور له م شوینه دا هله ده کهن، نه گهر واتیکه یشت که سیک وهلی و
دوستی خواجه، نیر و اتیده گات هه موو نه وهی دوستی خوا بیلیت لئی قبول ده کریت،
وه هه موو گوفتاره کانی بو خودی خوی ده گهر پینیتته وه (سلم إليه جمع ما یقوله) (۱)،

(۱) _ نه مه به کیکه له هله کانیان، نه وان له و باوه په دان که وهلی خوا موناقه ش
ناکریت، وه هه موو گوفتاریکی لیوه رده گیریت، تا نه و ناسته ی ده لئین: مورید وات
خویندکار لای شیخه که ی خوی وه کو مردوو له به رده م که سی مردوو شوردا، که
به ناره زوی خوی ده یجولینیت، خویندکار مانی هیچ هه لبرارد نیکی نییه، وه هه ی
ناپیکیت مه گهر دوا ی نه وهی که هر هه موو شتیک له شیخه که یه وه قبول بکات، هه تا
نه گهر گوتی بچوره نیو ناگره وه، ده چیتته نیو ناگره وه، ناگریکی بو داده گیر سینریت
و، فرمانی پیده دات بچیتته نیوی، ده چیتته نیوی، سه رپیچی ناکات، نه مه به کیکه ل
بیرو باوه په کانی ته صه وف، به لام نه مه باتله، نه مه دوستی شه ی تانه، نه و که سی
فرمانیک بدات پیچه وانه ی فرمانی خوا و فرمانی پیغه مبه ره که ی بیت، با دنیا بیت
دوستی شه ی تانه، نه و دوستی خوی گه وره نییه، نه وان ته سلیم به شیخه کانی خویان
ده بن، له سهر راستی بن یان له سهر هله بن، موناقه یان ناکهن، نه مه هله یه، هه موو
که سیک له گوفتاره کانی وهرده گیریت و په تده کریتته وه، جگه له پیغه مبه ری خوا صَلَّى
هه رچه ند مرؤف له زانست و خوا په رستیدا له پیش و گه وره بیت، گوفتاره کانی
به په های وهرنا گیریت، مه گهر هاوړیکی قورپان و سووننه ت بیت، له م باره وه خوی
گه وره ده فرموی: ﴿فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ [النساء: ۵۹] واته: جا نه گهر دوو به ره کیتان هه بوو له شتیکدا نه وه
بیگرینه وه بو لای خوا و پیغه مبه ر صَلَّى نه گهر نیوه باوه پرتان هه یه به خوا و به پندی
دوا یی. به واتا یه کی دیکه نه وه یه مانای وه لایه ت و دوستا یه تی به لای نه وان وه، گواب
وهلی موناقه شه ی نا کریت و، قسه کانی به په های وهرده گیریت، چونکه مه عصوم و
پاریزراوه، هه له ناکات، نه و شته ی نه وان ده یلین ته نها بو پیغه مبه ری

خواب و سحر به لام که سانی تری غهیری نه و هرچه ند له زانست و خوابه رستیدا
 به رزبوینه وه له هه له و تاوان پارینزاوینین، هه له ده که ن، باشه چ شتیک راست و هه له
 له به ک جیاده کاته وه، قورپان و سوننه ت، بویه گوفتاره کانی وه لی ده خریته نه رازوی
 قورپان و سوننه ت، نه وه ی له که ل قورپان و سوننه تدا گونجاو بیت هه قه و، نه وه شی
 که موخاله فه ی قورپان و سوننه ت بیت پوچه، له و باره وه خوی گه وره ده فه رمویت:
 وَنَمَازًا بِنَدَى الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿۳۲﴾ [یونس: ۳۲] واته: ده ی له پاش راستی هیچ
 هه به، جگه له گومپایی ده ی چۆن له پتگی راست لاده درتین؟! دلنیابن هیچ هه قیتک له
 نارادانییه مه که ر نه وه ی قورپان و سوننه ت ئاماژه ی بو کرد بیت، ته نها نه وه هه قه،
 جگه له و دووانه هه موو شتیک گومپایی سه ر لی شیوانه.

وه هموو کرداره کانی بز خودی خوئی ده گه پینیتته وه (سلم إليه جمیع ما یفعله)، نه گهر چی موخاله فهی قورپان و سوونه تیش بکات^(۱)، نیتر ته ماشاده که ی موافیق و سازباری نه و که سه ده بیت و، موخاله فهی نه وه ده کات که خوی گه وره به پیغه مبه ره که ی خویدا ناردویه تی و به سر هموو خه لکیشدا فره زی کردوه که به پاستگری دابنرین له هموو نه وانه دا که هه والی پیداوه، گوپرایه لیشی بکریت، له هموو نه وانه دا ی فره مانی پیداوه^(۲)،

(۱) _ ته نانه ت نه گهر گوتی: بچوره نیو ئاگره وه، ده چیتته نیوی و موناقه شه ناکات، به لام مهرجنیه وه لی له هه له و تاوان پاریزراوبیت و، نه وه ی نه و بیلیت به بی هیچ چهن و چونیک قبول بکریت، نه مه مهرج نییه، نه مه درویه، به لکو وه لی به نده یه که له به نده کانی خوی گه وره، دلتیا بن وه لی و دوستی پاسته قینه ی خوی گه وره له هموو ان زیاتر شوینکه وتوتتری قورپان و سوونه تی پیغه مبه ره ﷺ، دوستی پاسته قینه قبول ناکات گوفتاره کانی پیش قورپان و فره مایشته کانی پیغه مبه ری خوا ﷺ بخریت، به مه پازی نابیت، نه گهر به وه پازی بوو نه وه دوستی پاسته قینه نییه.

(۲) _ له پاستیدا خوی گه وره به سر هموو خه لکیدا فره زی کردوه ته نها گوپرایه لی فره مانه کانی پیغه مبه ری خوا ﷺ بن، به پاست دابنریت له وانه دا که هه والی پیداوه، خوی گه وره ده فره مویت: ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ [النساء: ۸۰]. واته: هر که سیک کوپرایه لی پیغه مبه ر ﷺ بکات نه وه به پاستی گوپرایه لی خوی کردوه، هه روه ها خوی گه وره ده فره مویت: ﴿وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا﴾ [النور: ۵۴] واته: وه نه گهر گوپرایه لی پیغه مبه ر ﷺ بکن، نه وه هیدایه ت وهرده گرن، هه روه ها خوی گه وره ده فره مویت: ﴿إِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ

شيخ فؤاد بغير هدى من الله ﴿[القصص: ٥٠] واته: نینجا نه گه ربه گوئیان نه کردی (و
 ده لامیان نه دایته وه) نه وه بزانه که ته نها شوین هه واو ناره زوی خویان ده که ون وه
 کن له و که سه گومراتره که شوین ناره زوی خوئی بکه ویت بی پینموونی له لایه ن
 خواوه، هه روه ها خوی گه وره ده فهرموئی: ﴿مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ
 فَاتَّقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ [الحشر: ٧] واته: وه نه وهی پیغه مبه ر ﷺ پیی
 دان وه ری بگرن وه نه وهی لیسانی قه ده غه کرد وازی لی بینن وه له خوا بترسن
 بیگومان خوی گه وره سزای سه خته. نه مه ته نها بو پیغه مبه ری خوی به لام ﷺ به لام
 زانایان و شیخ و دوستانی تر گوئیایه لیان ناکریت، ته نها له وانده دا نه بیت که فهرمانی
 پیغه مبه ری خویان ﷺ تیدا جیبه جی کردوه.

وه کردویه تی به سنوودی جیاکاری نیتوان دؤستان و دورمنانی خوی، نیتوان بهخته وهران و بهد بهختان^(۱)، که وایوو هر کهس به راستی شوینی که ویت نه وال دؤسته ته فواکاره کان و، سه ریازه سه رکه ونوه کان و، به نده چاکه کانی خوی گه وده به^(۲)، هر که سیش شوینی که ویت نه وه به کینکه له دورمنه دؤلوه تا ونباره کانی خوی گه وده^(۳) نینجا سه ریچی کردنی پیغه مبری خوا^{سینه} و، ملکه جکردن و سازیار بوون بؤ نه و که سه ی که گویا به ولسی خوابه به که م حار بؤ بیدعه و گومرایی که مه ندکیش ده کات، دواتریش بؤ کوفر و نیتوان و دور بودی^(۴)

- (۱) خوی گه وده پیغه مبره که ی خوی کردوه به جیاکاری نیتوان دؤستان و دورمنانی خوی، هر وه ها کردویه تی به جیاکاری نیتوان نه هلی به هشت و نه هلی دؤزه خ، نیتوان بهخته وهران و بهد بهختان، نه نها پیغه مبری خوا^{سینه} جیاکاره، گویا به لی کردنی خوی گه وده، به جینینانی فرمانه کانی، خو دورخسته وه له قه ده غه کراوه کانی، پیغه مبری خوا^{سینه} جیاکاره، به لام به ده ر له وه هر که سبگر تر شیایوی تووشبوونه به هله کردن و راستکردن و، مه عصوم و پارینزاو نیبه.
- (۲) هر که سبک به راستی شوینی نه و پیغه مبره^{سینه} بکه ویت، نه وه به کینکه له سه ریازه ته فواکاره کان و حیزبه سه رکه ونوه که ی خوی گه وده.
- (۳) هر که سبک شوینی نه که ویت نه وه به کینکه له دورمنانی خوا نه که ر چس به دؤستی خوی گه وده ناوبرنت، نه و دؤستی خوی گه وده نیبه.
- (۴) به لی، سه ریچی کردنی پیغه مبری خوا^{سینه} به که م جار به ره و گومرایی بوون و بیدعه و داهیتان مرؤده که مه ندکیش ده کات، دوره میش به ره و ده ره نجاسی خرابی بوژی دوابی، به واتا به کی دیکه بؤ کوفر بؤ گومرایی، پله به پله له سه ریچی کردنه وه بؤ بیدعه بؤ گومرایی و کوفر که مه ندکیش ده بیت، نه مه بؤ نه و که سانه به که سه ریچی پیغه مبری خوا^{سینه} ده کن، پله به پله له سه ریچی کردنه وه بؤ بیدعه ده چیت و، له بیدعه شه وه بؤ گومرایی بوون و کوفر ده چیت.

ده شنبه مبهری ده بیست لهو نایه تدها که خوی که ورد دده ره مویت: ﴿يَوْمَ بَعْضُ الظَّالِمِ عَلَى بَعْضِهِ يَكُومٌ﴾ (۲۸) یا ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ أَخَذْتُم مَّا فَطَرْنَا لَكُمْ مِنْهُ لَمَّا جَاءَكُم مِّنَ الْمَذْكَرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُم مَّا كَانِ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ حَاوِلًا﴾ (۲۹) ﴿(۱)﴾

ده سه ردها به شنبه کیسی لهو نایه تدها ده بیست: ﴿يَوْمَ تُقَالُ بُرُوجُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا أَيُّهَا ظَلَمْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ﴾ (۶۶) وَقَالُوا إِنَّا أَنْطَقْنَا سَادَتَنَا وَكِبْرَانَنَا فَأَنْصَرُوا الشَّيْبِلَا (۶۷) رَبَّنَا أَنْتُمْ مُرْسِلُوهُمْ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْتُهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ (۶۸) ﴿(۱)﴾

(۱) ... هر که سینک گویرایه لی مرئیکی تری غهیری پیغه مبهری خوا سَلَامٌ بکات له سر پیچی کردنی خوی که ورد نابه و جوره په شیمان ده بیته وه، ﴿يَوْمَ بَعْضُ الظَّالِمِ عَلَى بَعْضِهِ يَكُومٌ﴾ پوزیکه که سته مکار قه پ ده کات به هر دوو دوستی خویدا، له بهر په شیمان بوونه وه نه ودها ده کات، ﴿يَقُولُ يَا لَيْتَنِي أَخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا﴾ ده لیت خوزگه له گه ل پیغه مبهردا پینکای راستم بگرتایه ته بهر، کاتی له پوزی قیامه تدا خرابه دوزده وه نه و قسانه ده لیت: ﴿يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَخَذْ فَلَانَا خَلِيلًا﴾ تیا چون بو من خوزگه فلان که سم نه کردایه به هاو دل و خوشه ویستی خوم، ﴿لَقَدْ أَخَذْنَا مِنَ الذَّكَرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ حَاوِلًا﴾ به راستی نه و که سه ی کردم به هاو دل منی له قوربان ویل کرد، دوی نه وهی قوربانم پینگه یشت و باوه رم پی هینا، وه شه یتان هه همیشه پشتیکه رو پشتبه رده ره بو ناده میزاد، نه مه دهره دجامه که یه _ په نا به خوا _ بز نه و که سانه ی که سه ریچی پیغه مبهری خوا سَلَامٌ ده کن و، گویرایه لی که سانی ترده کن له سه ریچی پیغه مبهری خوا سَلَامٌ ، له کاتی کدا خویان به وهلی و دوستی خوی که ورد ده زانن.

(۲) ... ﴿يَوْمَ تُقَالُ بُرُوجُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَّا أَنْطَقْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ﴾ پوزی که دهمو چاوه کان له ناگری دوزده خدا نه مدیو نه و دیو ده کرین، ده لیت: خوزگه

گوپرایه لی خواو گوپرایه لی پیغه مبه رمان بگردایه، خۆزگه ده خوانن، بۆ یانده رکوت نه وهی که خستنیه نیو ناگری دۆزه خه وه ته نها سه رپیچی خواو سه رپیچی پیغه مبه ره که ی ﷺ بوو، هه له که ی خۆیان بۆ ده رکوت، نه وهی تووشی کردن برینی بوو له گوپرایه لی نه کردنی خواو گوپرایه لی نه کردنی پیغه مبه ره که ی ﷺ، ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبْرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلًا﴾ ده لئین: نه ی په روه ردگارمان به راستی نیمه به گوئی سهران و گه وره کانمان کرد نیتر له ریگای راست گومرایان کردین، نه مه به هاوشیوهی نه و نایه ته یه که خوای گه وره ده فرموی: ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ [التوبة: ۳۱] واته: زاناو عابیده کانیان کردوه به په روه ردگار له جیاتی خوا. پاشانیش سه رزه نشتی یه کتر ده کن ﴿رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَاهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ نه ی په روه ردگارمان دوو به رامبه ر سزایان بده و به ر نه فرینی گه وره ی خۆتیا ن بخه ی، به لام نه مه هیچ سوودیك نابه خشیت، سه رزه نشتکردنی یه کتر هیچ سوودیکی نییه _ په نا به خوا _ .

مرددها به شیکیشی له نایه تدها ده بییت: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنَ اللَّهِ آندَادًا يُخَوِّنُهُمْ كَخُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ (۱۶۵)﴾ إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ (۱۶۶) وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةٌ فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأُوا مِنَّا فَنَزَلَ اللَّهُ أَعْمَاهُمْ حَسْرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ (۱۶۷) يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ (۱۶۸)﴾^(۱) واته: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن﴾ وه كه سانی وا هه یه له خه لکی كه هاوبه شی زؤر بؤ خوا په یدایا ده که ن خویشیان ده وین وهك خوشه ویستی (نیمانداران بؤ) خوا به لام نه وانه ی بپوایان میناوه زؤر زیاتر خویان خوش ده ویت نه گهر ببینن نه وانه ی سته میان کردوه (به مزای هاوبه شی په یداکردن بؤ خوا) کاتیک که چاویان ده که ویت به سزا (ی خوا ده زانن که هرچی ده سه لات هه یه هه مووی بؤ خویا وه بیگومان سزای خوا زؤر سه خته کاتیک که پیشه واکان یه خه هه لئه ته کینن له وانه ی (له دنیا دا) دویان که وتوون وه سزایان (به چاوی خویان) بینن وه هه موو په یوه ندی یه کیان بچراپه وه، وه نه وانه ی که دویان که وتوون گوتیان خوزگه نیمه بگه راپنایه ته وه (بؤ دنیا) تا یه خه مان لی هه ل بنه کاندنایه هه روهك (نه وان) یه خه یان له نیمه هه لئه کاند ناوا خوا کرده وه کانیان نشان نه دات به داخ له سهر دلایان وه نه وان ده رچوونیان نیبه له ناگر نه ی خه لکینه بخن له وه ی که له زه ویی دایه به چه لالی و پاکی وه دوی هه نگاهه کانی شه یتان مه که ون به راستی شه یتان دوزمنیکی ناشکراتانه.

(۱) _ که سانی وا هه ن له نیو خه لکیدا که هاوبه شیکی زؤر بؤ خوا په یداده که ن،

هاوبه شیکی زؤر که به خویان ده چوینن، به هاوبه شی خویا که وره یان ده که ن، نه مه

پنپازی گورپه رستان و دره خت و به رد په رستانه، هه ر که سیک شتیکی تری غه یری

خوای گه وره بپه رستیت، با دلنیا بیټ له بهر ئه وه ده پپه رستیت چونکه خوشی ده ویت، کافران ئه و بت و درهخت و به رده یان خوش ده ویت که ده پپه رستن، گورپان خوی ده ویت، نه گه ر خوشیان نه ویستبا نه یان ده پپه رست، نه گه ر رقیان لیبوابه نه یانده پپه رست، به لام نیمانداران خوای گه وره یان خوشی ده ویت به خوشویستنیکی پاک و بیگه رد بویه به تهنه ئه و زاته ده پپه رستن، که هیچ هاوبه شیکی نییه، تهنه خویان خوشی ده ویت به (حجة العبادة) واته: به خوشه ویستی پپه رستن، (حجة العبادة) خوشه ویستی پپه رستن: جگه له خوای گه وره بؤ هیچ که سیکی تر شیواو نییه، نه مه حه بهت و خوشه ویستی به که زه لیلبون و ملدان و ملکه چیتی له گه لدا یه، نه مه ش جگه له خوای گه وره بؤ هیچ که سیکی تر شیواو نابیت، به لام ئه و مه حه بهت و خوشویستنه ی که زه لیلی و ملکه چی له گه ل دا نییه بریتیه له مه حه بهتیکی سروشتی و ئاسایی وه کو ئه وه ی مرؤفیک خیزان و مندال و سه روهت و سامانه که ی خوی خوشی ده ویت، نه و خوشویستنه زه لیلی و ملکه چ بوونی له گه لدا نییه و تهنه مه حه بهت و خوشویستنیکی سروشتی و ئاساییه. کافران بتیان خوشی ده ویت بویه ده پپه رستن، نیمانداران خوای گه وره یان به تهنه خوشویست بویه به تهنه زیاتر له هه موو شتیک نه و زاته یان پپه رست، نه نجامه که ش له پوژی قیامه تدا ئاشکرا ده بیټ، نه وانه ی له جیانی خوای گه وره بتیان خوشی ده ویت، له و پوژده دا خوی له شوینکه وتوانی به ری ده کات، نه وانه ی فریشته یان ده پپه رست، نه وانه ی ئه ولیایان ده پپه رست، نه وانه ی پیغه مبه رانیان ده پپه رست، هه موو نه مانه خویان له شوینکه وتوانیان به ری ده کهن، خوای گه وره له م باره وه ده فه رموی: ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ (۵) وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ (۶)﴾ [الأحقاف: ۵-۶] واته: کی گومراره له و که سه ی که هاوار له غه پری

خوادەكەت كە وەلامى نادانەتە وە تا پۆڭى دوايى وە ئەو (ھاوارلىكرا) انە لە ھاوارى ئەوان بى ئاگان كاتىكىش خەلك كۆدەكرىنە وە (لە قىامەت) پەرستراوەكان دەبنە دوزمىيان وە (پەرستراوەكان) بە پەرستنە كە يان باوەر ناكەن. ھەر وەھا خواي گەورە دەفەر مويىت: ﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ أَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ مِنْهُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ﴾ (۱۶) قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءٍ وَلَكِنْ تَتَّبِعُهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿۱۷﴾ [الفرقان: ۱۶-۱۷] واتە: وە لەو بۆدەدا خوا ئەو (بت پەرست) انە كۆدەكاتە وە لە گەل ئەو پەرستراوانەى كە پەرستونيان جگە لە خوا ئىنجا خوا (بە پەرستراوەكان) دەلى ئايا ئىو ئەو بەندانەى منتان گومرا كرد يا خۆيان پىگای (پاستيان) ونكردو گومرا بوون (پەرستراوەكان) دەلىن پاك و بىگەردى بۆ تۆ بۆ ئىمە شايستە نەبوو كە بىجگە لە تۆ پەرستراويك بۆ خۆمان دابنيتىن، بەلام نازو نىعمەتت دا بەوان و باوو باپىرانىيان ھەتا (وايان لىھات) يادى تۆيان لە بىرچوو وە ئەوانە كۆمەلىكى تياچووى بى خىر بوون. لە پۆڭى قىامەتدا پەرستراوەكان ئەو كەسانەى كە دەيانپەرستن بە درۆ دەخەنە وەو، دەلىن: ھەرگىز ئىمە فەرمانمان پىنەداون و، پازى نەبوين لە جياتى خواي گەورە بمانپەرستن، ئا نەمىە دەرەنجامى ئەو كەسانەى كە گوپرايەلى غەيرى پىغەمبەرى خوا ﷺ دەبن، نەمىە دەرەنجامى كۆتاييان لە پۆڭى قىامەتدا، بۆيە دەلىن: ﴿يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا﴾ [الفرقان: ۲۷] واتە: دەلىن خۆزگە لە گەل پىغەمبەردا پىگای پاستم بگرتايەتە بەر.

نه م جوړه که سانه هاوشیوهی نه و گاوردانه^(۱) که خوی گوره ده رباره بیان ده ره رمویت: ﴿اتَّخَذُوا أَخْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ^(۲) وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾^(۳) [التوبة: ۳۱] واته: زاناسو عابیده کانیان کردوه به پوره ردگار له جیاتی خوا مه روه ها مه سیحی کوپی مه ریمیش (بیان کردوه به خوا) له کاتی کدا فه رمانیان پینه دراوه بیجگه له وهی که به ک خوا به رستن که هیچ په رستراویکی راست نییه بیجگه له نه و پاک و بیگه ردی بو نه و (خوا) له وهی ده یکه نه هاو به شی.

(۱) نه وانهی که نه ولیاو پیاوچاکان ده کهن به په رستراوی خویان و له هیچ شتی کدا موناقه شه یان ناکه ن، کویرانه ملکه چیان ده بن، نه مانه هاوشیوهی گاوره کانن.

(۲) (الاحبار) واته زانایان، وه (الرهبان) واته: خوا په رستان، له جیاتی خوی گوره کردنیان به خوا، نه مه مانای نه وه نییه سوژده یان بو بردن و، سه رپرینیان بز کردن، نه خیر، به لکو به و جوړه یه که پیغه مبه ری خوا ﷺ بو یی باس کردوین که چه پامه کانیان بو چه لال کردن و، چه لاله کانیان بو چه پام کردن، گوپراه لیان بوون، نا نه مه په رستنیان بوو بو نه وان.

(۳) نه مه ناماژیه بو نه وهی که شیوا نییه گوپراه لئی زانایان و کار به ده رستان و پیغه مبه ران بکریت، ته نانه ت پیغه مبه رانیش شیواونییه له جیاتی خوی گوره بکرین به پوره ردگار، به لام گاوره کان مه سیحی کوپی مه پیه میان کردوه به کوپی خوا، پاک و بیگه ردی بو خوا گوره له وهی که ده یلین، په روه ردگاریتی تایبه ته به خوی گوره وه.

وفي المسند وصححه الترمذي عن عدي بن حاتم في تفسيره هذه الآية لما سأل النبي ﷺ عنها فقال: ما عبدوهم؟ فقال النبي ﷺ ((أحلوا لكم الحرام، وحرّموا عليكم الحلال، فطاعوهم، وكانت هذه عبادتهم إياهم))^(۱) واته: عدي كوی حاتم گوئیستی پیغه مبری خوا ﷺ بوو نه و نایه تهی ده خوینده وه، به پیغه مبری خوا ﷺ نهرموو: نیمه نه مان ده پهرستن! پیغه مبری خوا ﷺ پیی فهرموو: ((نه وان چه پامه کانیان بو چه لال کردن و، چه لاله کانیان بو چه رامکردن، گویرایه لیان بوون، نا نه مه پهرستنیان بوو بو نه وان)).

(۱) _إسناده ضعيف: أخرجه الترمذي (۳.۹۵)، والطبري في تفسيره (۲۰۹/۱۴-۲۱۱).

قال أبو عيسى: هذا حديث غريب، لا نعرفه، إلا من حديث عبدالسلام بن حرب، وعُظيْفُ بْنُ أُعَيْنٍ ليس بمعروفٍ في الحديث.

قلت: كذا قال: وغطيف ضعيف، وقد ورد هذا المعنى، عن حذيفة موقوفاً عليه عند الطبري، وكذلك روي عن جماعة من السلف نحو هذا التفسير وظاهر الآية يساعده، والله أعلم. به لی، له چه لالکردنی چه پام کردنی چه لالدا گویرایه لیان کردن، به لام چه لالکردن و چه پام کردنی ته نها مافی خوی گه وره یه، بو هیچ که سیکی تر شیاو نییه چه لال و چه پام بکات، به بی نه وهی بو قورپان و سوننه ت بگه ریته وه، هر که سیک شتیک چه پام بکات به بی نه وهی له قورپان و سوننه تدا به لگهی له سه ر هاتبیّت، با دلنیا بیّت، ماوه شی خوی گه وره ی کردوه له په روه ردگار تییدا، چونکه نه وه مافی په روه ردگار تییه .

بویه گووتراوه: له راستیدا گهشتنیان لی قهدهغه کرا چونکه بنچینه کانیان پشتگوی خست (إنما حرما الوصول بتضییع الأصول)^(۱)، چونکه بنچینه همور بنه رته کان به جیهنانی پرواهینانه به وهی که بۆ پیغه مبری خوا ﷺ دابه زیوه، پیویسته پروا به خوا و پیغه مبره که ی و به وهی که بۆ پیغه مبره که ی دابه زیوه بکریت، پروا بکریت به وهی موحه ممد پیغه مبری خوابه ﷺ، بۆ هر همور مه خلوقات نیردراوه، ئاده میزادو جنۆکه کان، عه ره ب و عه جه مه کانیان، زانار خوابه رسته کانیان، پاشاو جه ماوه ره که یان^(۲)،

(۱) _ ده رباره ی ئه و که سانه ی که گوپرایه لئی ئه حبارو پوهبان و ئه ولیا ده که ن گووتراوه: گهشتیان لی قهدهغه کرا چونکه ئوصول و بنه رته کانیان پشت گوی خست، مه به ست به (ئوصول): بریتیه له گوپرایه لئی خوا و پیغه مبره که ی، شوینکه وتنی قورشان و سوننه ت، ئانه مانه ئوصول و، کاتی پشتگوییان خست، گهشتنیان به ره حمه ت و به زهیی به به ندی له ده ستدا بویه زانایان ده لئین: (إنما حرما الوصول بتضییع الأصول).

(۲) _ پیویسته پروا به وه بکریت که پیغه مبری خوا ﷺ بۆ ئاده میزادو جنۆکه، عه ره ب و عه جه م نیردراوه، بۆ هر همور مروفایه تی نیردراوه، بۆ پاشاکان، ئه میره کان، ره مه کی خه لک، زانایان، نه فامان نیردراوه، ئه و بۆ هر همور مروفایه تی نیردراوه، له سه ر هر همور خه لکی واجیبه گوپرایه لی بن، له سه ر هر همور خه لکی واجیبه پا به ندی فه رمانه کانی بن، بۆ هیچ که سیک نییه له چوار چیوه ی گوپرایه ل بوونی پیغه مبری خوا ﷺ بجیته ده ره وه، دواتریش بانگه شه ی ئه وه بکات که به خوی گه ره گه یشتووه، پیویستی به پیغه مبره ﷺ! نییه وه کو ئه وه ی صوفیه کان ده لئین، یا بانگه شه ی ئه وه بۆ وه لیه کان بکات که گوایه زاناترن، بوه به زاناو عاریف و راسته وخۆ له خواوه شت وهرده گری و، چیتر پیویستی به پیغه مبره نه ماوه، وه کو

نارهی زنده پایبیکارانی نه سهوف واده لنین، به لام پاش لاردنی پیغه مبری خوا علیه السلام پیوسته هر سهوف مرئیایه تی گوئی پایهل و شوینکه و توهی نه و بن، نه نانه نه گهر پیغه مبری دیکه ش هه بیت واجیبه شوینی پیغه مبری خوا علیه السلام بکه ویت و دکو نه وده خورای گه ورده ده فهرمویت علیه السلام «إِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ تُمْ آتَيْتُكُمْ مِنْهُ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الَّذِينَ هُمْ أَنْفُسُهُمْ إِذْ أَخَذَ مِنْهُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ أَنْ يَقُولُوا إِذْ سَمِعْنَا مِنْهُ خُذْهُ» (قرآن: ۲۴۸) واته: (بهینه رده وادیان) کاتبک که خوا په یمانی ودرگرت له پیغه مبران که هرچیم دانسی له نامه و حیکمت (شریعت) له پاشان پیغه مبرینکتان بۆ هات به بپروا هینه ر به و نامه ی که له لاتانه دهبی بپروای پی بهینن وده یارمه تی بدهن خوا فهرمووی: نایا دانتان نا به م په یمانه دا؟ وده لسه ر نه وده په یمانی منتان ودرگرت پیغه مبران گوتیان: به لی دانمان پیا ناو په یمانمان به ست خوا فهرمووی که واته نیود به شاهید بن وده منیش له گه ل نیوه به کیکم له شاهیدان، که خورای گه ورده ده فهرمویت: له پاشان پیغه مبرینکتان بۆ هات، مه بهستی موحمه مده علیه السلام، له م نایه ته دا نه وده ناشکرا ده بیت که خورای گه ورده له پیغه مبران په یمانی ودرگرتوود، نیتر بۆ که سانی غهیری نه وان دهبی چونبیت، خورای گه ورده نه و په یمانه ی له پیغه مبران ودرگرتوود که نه گهر پیغه مبری خوا علیه السلام نیردراو، به کیکم له وان موسا یان عیسا یان هر یه کیکم له وان زیندوو بوو پیوسته شوینی نه م پیغه مبره علیه السلام بکه ون، چونکه په یامه که به نه و درا علیه السلام، که کوتا پیغه مبران، هه مو که سیک پیوسته شوینی که ویت علیه السلام، چونکه په یامه که ی گشتیه و بۆ ناده میزادو جنوک و پیغه مبران و غهیری نه وانیشه، هیچ که سیک ناتوانیت له چوارچتوهی گوئی پایلی نه و بچیته دهره وه علیه السلام، که وابوو شیخانی نه هلی ته صوف چون ده توانن له چوار چتوهی گوئی پایلی نه و بچنه دهره وه، نه گهر له گوئی پایلی پیغه مبری خوا علیه السلام چونده دهره وه نه وده و دلی و دوستی خوا نین، به لکو ته نها دوستی شهیتان.

وه هیچ که سبک پرتگه به کی دیکه ی نیبه بؤ نه وهی به خوی گه وره بگات مه گه ر شوینی نه م پیغه مبه ره صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بکه ویت هم به پوخسار و هم به ناخ^(۱)، دلنیا بن نه گه ر موساو عیساو پیغه مبه رانی دیکه ی غه یری نه وانیش پیی بگه یشتنایه بیگومان له سه ریان واجیب بوو شوینی بکه ون، له و باره وه خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَضْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ (۸۱) فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ (۸۲)﴾^(۲) [آل عمران: ۸۱-۸۲].

قال ابن عباس رضي الله عنه ما بعث الله نبيا إلا أخذ عليه الميثاق، لئن بعث محمد وهو حي لئؤمنن به ولينصرنه، وأمره أن يأخذ على أمته الميثاق: لئن بعث محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وهم أحياء لئؤمنن به ولينصرنه^(۳). واته: ثيبن وعه بباس رضي الله عنه فه رمويه تي: خوی گه وره هر پیغه مبه ریکی نار دبیت په یمانی نه وهی لیوه رگرتووه که نه گه ر زیندوو بوو و موحه مه د صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نیردرا ده بیت ئیمانی پی بینیت و سه ریخات، وه فه رمانی به و پیغه مبه ره ش کردوه له ئومه ته که ی خوی په یمان وه ربگریت به وهی نه گه ر زیندوو بوون و موحه مه د صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نیردرا ده بیت ئیمانی پی بینن و سه ری بخه ن .

(۱) _ به پووکارو ناوه کی، نه وه به س نیبه ته نها به پووکار شوینی بکه ویت، نه وه پیبازی مونا فیق و دوو پوهه کانه، به لکو پیویسته به پووکارو ناوه کی شوینی پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بکه ویت.

(۲) _ ﴿فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ جا نه وهی پاش وه رگرتنی نه م په یمان پستی ه لکرد، نه وه که سانیک ی فاسیق و ده رچوانن له فه رمان، واته: له گوپرایه ل بوونی خوی گه وره .

(۳) _ أخرجه الطبري بلفظ قريب (۵۵۶/۶)، من طريق محمد بن أبي محمد، عن عكرمة أو سعيد بن جبیر، عن ابن عباس.

وعمد بن ابي عماد (وهو مولی نهد بن ثابت مجهول، فالأثر ضعيف: وقد ورد معنى هذا خبر عن علي أيضا عند ابن حبان (۵۵۵/۶)، وفي إسناده سيف بن عمر وقد أتم بالموضع بهذه هذا المعنى عن جمع من السلف،
 وبنحو أخر في تفسير الأئمة، والله أعلم.

خوای گورده گوئیرایه ل بونی نه م پیغه مبردی به سهر هر ه موو خه لکیدا واجیب
 کردوده، عه رب و عه جم، په پیامه کی گشتییه بنو تیکرایی ناده میزادو جنوکه،
 نه ماش په کینکه له و شتانه ی که خوای گورده نه نها به م پیغه مبرده دی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تاییهت
 کردوده، پیچه وانهی له پیغه مبرانی دیکه، له تاییه تمه ندیه کانی نه و پیغه مبره صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 نه و په که په پیامه کی گشتییه به لام په یامی پیغه مبرانی تری پیش نه و به قه و مه کانی
 خویانه وده تاییهت بوو. مه به سستی سهره کی لیره دا نه و په به ره چی نه و که سانه
 بریفته وده که بانگه شه ی نه وده ده کن که که سانیکی دیکه ی غه یری پیغه مبرای خوا
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هن واجیبه گوئیرایه لیان بکریت به سهر خواو پیغه مبره، به نمورنه ی نه و که سانه ی
 شیخ و ته ریفه ته کانی خویان ده کن به هوکاری که یشتن به خوای گورده، وه کو
 زنده برزییکارانی ته صوف، به لام دلنیا بن هیچ رینگه په ک بو به خوا که یشتن نییه ته نها
 له پتگی نه و پیغه مبره وه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه بیته، خوای گورده له باره وه ده فهرموی: ﴿قُلْ إِنْ
 كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (۳۱) قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ
 وَاتَّبِعُوا فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿۳۲﴾ [آل عمران: ۳۱-۳۲] واته: (نه ی
 موحه مه د صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) بلی نه گره نیتوه خواتان خوش ده ویت که واته دوا ی من بکه ون تا
 خواش نیتودی خوش بویت وه له گونا مه کانتان خوش ببیت وه خوا لیخوش بووی
 مبره بانه بلی فرمانبهری خوا و پیغه مبره بکه ن نینجا نه گره پشت ه لکن نه وه
 بنگرمان خوا بی بریایانی خوش ناویت. هه روه ها که سانیکی تریش هن

نهو بانگه شه به ده کهن که جووله که و گاورده کان له سه ریان پیویست نیبه شوینی
 موحمه مد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بکه ون، به لکو له سه ر شوینکه وتنی موساو عیسا ده میتنه وه، دنلیا بن
 که سانیکی تریش هن له وانهی خویمان داوه ته پال نیسلام نهو جوړه قسانه ده کهن،
 ده لئین: واجیب نیبه تیکرایی خه لکی شوینی موحمه مد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بکه ون، به لکو هر
 که سیک شوینی موسا بکه ویت له سه ر نایینیکی راسته، هر که س شوینی عیسا
 بکه ویت له کاتی نه مپوماندا له سه ر نایینیکی راسته،، هر مه موویان به خوا ده کهن،
 وه لامدانه وهی نهو جوړه قسانه ش له قورناندایه وه کو نه وهی گوئیستی بوون: ﴿وَإِذْ
 أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الْبَنِي إِسْرَائِيلَ لَمَّا آتَيْنُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ
 لْتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلْتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضُكُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَيَّ ذَلِكَمْ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 مَنْ الشَّاهِدِينَ (۸۱) فَمَنْ تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ (۸۲) أَفَعَيَّرَ دِينَ اللَّهِ
 يَتَّبِعُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ (۸۳)﴾ [آل عمران:
 ۸۱-۸۳]. یارمه تی بدهن، که وا بوو نه که ر به کی که له پیغه مبه ران زیندوو بوایه ن له و
 کاته دا که پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نیردرا له سه ری واجیب ده بوو شوینی بکه ویت، نیتر
 بارو حالی که سانی دیکه ی وه کو سه رانی ته سه ووف ده بی چون بیت؟ نهو که سانه ی
 نه مپو ده لئین: نیمه له سه ر نایینی موساین یان له سه ر نایینی عیساین دروزنن، چونکه
 به ناردن پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نایینی موسا ته واو بوو، نایینی عیسا ته واو بوو،
 نایینی موحمه مد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته نها ریگه به که بو که یشتن به خوی گوره، بو به هر که سیک
 به راستی شوینی نه م پیغه مبه ره نه که ویت کافره نه که رچی واش پابگه به نیت که
 له سه ر نایینی موسا یان عیسایه، یان شوینی شیخه که ی خوی یان که سانی تر
 ده که ون، خوی گوره ده فه رمویت: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ [آل
 عمران: ۳۱]، نه مه شتی که واجیبه باوه رت پی هه بیت، پیویسته

بارە پىنكى بەھىزت ھەبىت كە ھىچ ئايىنىكى دىكەى جگە لە ئايىنەكەى موحمەد
ئەلەيھى سەلام لە ئارادا نىيە ھەتا پۆڭى قىامەت، ھىچ ئايىنىك نىيە تەنھا ئايىنى ئەو نەبىت، ھىچ
كەسنىك پزگارى نابىت مەگەر بە شوپىنكەوتى موحمەد ﷺ، ئەمە بوو ماناى
نابەتەكە.

هروهها خواى گه وره له و باره يه وه ده فه رمويت: ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ (٦٠) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا (٦١) فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا (٦٢) أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا (٦٣) وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا (٦٤) فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا (٦٥) ﴿^(١)﴾ [النساء: ٦٠-٦٥]

(١) _ پټويسته له دووبه ره کي و جياوازي دا شهريعه ته که ی موحمه مه د ﷺ بکريت به دادوهر، که بریتیه له قورپانی پیروزو سوننه تی پیغه مبه ر ﷺ، نه گه ر له بواری بیروباوهر دا یان له مال و سامان و ناکوکی و مشتومر دا جياوازيه ک له نیوان خه لکیدا پوویدا پټويسته قورپان و سوننه ت بکريت به دادوهر، هر که سيک شتیکی دیکه ی غه یری شهريعه تی پیغه مبه ری خوا ﷺ بکات به دادوهر کافره به و مه رجه ی له و باوهر دا بیت که بوی دروسته وا بکات، یان سه رپشک کراوه و نه گه ر ئاره زوی لیبیت حوکم به شهري موحمه مه د ﷺ ده کات یان به یاسا دانراوه کانی نه مپو، یان حوکمیکی تر هه یه یه کسانه به حوکمی قورپان و سوننه ت، یان له حوکمی قورپان و سوننه ت چاکتره، یان له و باوهر دا بیت که له مپو دا یاسا دانراوه کان بۆ خه لک چاکتره، که سيکی له و جوهره کافره به کوفری گه وره که له چوار چپوه ی ئیسلام ده یکان ده ره وه _ په نا به خوا _، هوی دابه زینی نه و نایه تانه وه کو نه وه ی پرافه کارانی قورپان باسیان بۆ کردوین نه وه بوو که له نیوان پیاویکی مونا فیک که بانگه شه ی نه وه یده کرد

واته: نايا ناويريكت نه داوه ته وه به لای نه وانه ی ^{بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ} وَا خَفَلْ بِشَمَانِ دِه دهن که به راستی نه وان باوره پریان هیناوه به وهی دابه زیوه بونو (که قهرمانه) به وهی که پلش تو دابه زیوه (که تهراته) ده یانه ویت که داد به ن بون لای به کتیک که حوکم به به پنامه ی خوا ناکات له کاتیکدا به راستی فرمانیان پیکراوه که به ایمان پلینه بیت وه شیتان ده به ویت که گومرایان بکات به گومراه کی دور له راستی وه نه گور پنیان بیوتی: وه رد بون لای نه وهی خوا نارویه تبه خواره وه وه بون لای پیغه مبه رتگه ده بینی (نه ی موحمه مد ^{بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ}) دو پوهه کان پوت لی وه ده گپن به وه رگپ ائیکی نه وار نايا حالیان چوز نه بیت کاتیک به سه رمانیکی ناخوشیمان تهرهش بیت؟ به هفی نه وهی ده سیان پنیشی خستوه (کردویانه) پاشان دینه وه بولات و سویند ده خون به خوا نه نها نیازی چاکه و به ک خستنه وه مان بووه (کاتیک که حوکم ده به ن بون لای غیبری خوا) نه وانه که سانیکن خوا ده زانیت چی له دلیاندا هه به که واته پوویمان لی وه رگپره وه ناموزگاریان بکه وه پنیان بلی ده باره ی خویان ووت به کی پده وان و کاریگر وه هیچ پیغه مبه ریکمان پده وانه نه کردووه ته نها بون وه نه بیت گونپابه لی بکیت به فرمانی خوا وه بنگومان نه گور نه وان کاتی سته میان له نه فسی خویان کرد به اتنا به بولات و داوای لی بورنیان بکردابه له خوا پیغه مبه ریش داوای لی خوشبوونی بون بکردنا به بی گومان ده یان بینی خوا په شیمانی وه رگری به به زه بیه نه خیر (وانیبه که خویان به باوره پدار نیشان دهن) سویند به په روه ردگار پوادارین تا تو نه که نه دادور له هر نارلوه و بوه ره کیه کی نیونیااندا له پاشان هست نه کن له ده رونیااندا به هیچ بیزاریه ک له و بپاره ی تو دلوته و مل که چ نه کن به ملک چیه کی ته واو.

نیمانی به موحمه مد ^{بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ} هه به و له نیوان پیاوینکی جووله که دا ناگوریک پهویدا، پیاوه جووله که که گوتی با کیش و دواکه مان به رینه لای موحمه مد ^{بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ} چونکه بیشتر ده یزانی موحمه مد ^{بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ} به رتیل وه رناگرنیت، به لام پیاوه دو پوهه که گوتی:

کیشو داواکه مان ده‌بینه لای که عبی کورپی نه شره فی جووله که چونکه پیشتر ده‌بیزانی که عبی کورپی نه شره ف به‌رتیل وه‌رگره، بویه خوی گه‌وره نه‌م نایه‌ته‌ی دابه‌زاند ﴿أَمَّ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ﴾ نایا ناو‌پیکت نه‌داوه‌ته‌وه به لای نه‌وانه‌دا که وا خو‌نیشان ده‌دهن، ته‌ماشاکه‌ن خوی گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿يَزْعُمُونَ﴾ وشه‌ی (الرَّعْم) یش مانای درو‌کردن ده‌به‌خشیت، که‌وا بوو نه‌وان درو‌زنن کاتی وا خو‌نیشان ده‌دهن که باوه‌پریان به موحه‌مه‌د ﷺ هه‌یه، له پاستیدا نه‌وه ته‌نھا بانگه‌شه‌کردنه، که به‌پاستی نه‌وان باوه‌پریان هیناوه، واته خو‌یان وانیشان ده‌دهن که باوه‌پریان هیناوه واته: به‌و قورئانه‌ی که بو تو دابه‌زیووه به‌و کتیبانه‌ش که پیش تو دابه‌زیووه ده‌یانه‌ویت دادو داواکاریه‌کانیان به‌رن بو لای یه‌کیک که حوکم به به‌رنامه‌ی خوا ناکات، وه‌کو پیشتر باسم بو‌کردن خو وانیشان ده‌دهن که باوه‌پریان به موحه‌مه‌د ﷺ هیناوه که‌چی پاشانیش دادو داواکاریه‌کانیان بو لای یه‌کیکی تری غه‌یری نه‌و ده‌به‌ن، وه‌کو پیشتر ناماژم پیدا نه‌و که‌سه‌ی داواکاری خو‌ی بو لای که‌سیکی دیکه‌ی غه‌یری پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌ریت نه‌وه هیچ باوه‌پیکی پی نییه نه‌گه‌رچی بانگه‌شه‌ی نه‌وش بکات، ﴿الطَّاغُوتِ﴾ یش هه‌موو یه‌کیکه که حوکم به به‌رنامه‌ی غه‌یری خوی گه‌وره بکات، هه‌ر یه‌کیک حوکم به‌شتیکی دیکه‌ی غه‌یری نی‌سلام بکات نه‌وه تاغوته، نه‌گه‌ر جووله‌که بی‌ت یان گا‌ور بی‌ت یان هه‌ر که‌سیکی دیکه بی‌ت، له کاتی‌کدا به پاستی فه‌رمانیان پی‌کراوه که بر‌وایان پی‌نه‌بی‌ت، خوی گه‌وره فه‌رمانی پی‌کردوون بر‌وایان به‌تاغوت نه‌بی‌ت، خوی گه‌وره له‌م باره‌وه له‌نایه‌تیکی تر‌دا ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [البقرة: ۲۵۶] واته: نینجا هه‌ر که‌س له پی‌ی بی‌ بر‌وایی بگه‌رپیته‌وه (بی‌ باوه‌ر بی‌ به هه‌ر په‌رستراویک جگه له خوا) وه بر‌وابه‌ینی به خوا نه‌وه بی‌گومان به‌توندی ده‌ستی

مَرزوه به دهسته گيره به کی قایمی به هیزی وا (که نیسلام، یان نیمانه که به تی) که
 بچرانی و به ربونی بۆ نییه وه خوا بیسه ری زانایه. له م نایه ته پیروزه دا خوی گه وه
 م بپو بوونی به تاغوت پیشی بروا بوون به خوی گه وه خستوه، چونکه مه رچی
 نیمان نه وای بیتاوه ر بوونه به تاغوت ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ شه يتان نیلیس _ به ر
 نه فره تی خوا بکه ویت _ هه روه ها شوینکه وتوانی شه يتان له شه يتانه کانی ناده میزادو
 جنۆکه ده یانه ویت ﴿أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ گومرایان بکه ن به گومرایه کی دور له
 پستی، واته له هه ق و له نیسلام دوریان ده خه نه وه، گومرایان ده که ن به گومرایه کی
 دور که هیچ کوتایه کی نییه، نه و که سه ی حوکمی تاغوتی به لاه له حوکمی نیسلام
 بی چاکتر بیت، با دلنیا بیت گومرایه به گومرایه کی زۆر دور، دور له پتی راست، دور
 نیسلام، دور له نیمان به خوا، به هه مور جوړه دور بوونیک، ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ
 يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ گوپرایه لی شه يتان بوون و گوپرایه لی فرمانی نه و خوی نه بوون
 که فرمانی پیکردن بیتاوه رین به تاغوت، ته ماشا که ن گوپرایه لی شه يتان بوون و
 گوپرایه لی فرمانی نه و خوی نه بوون که فرمانی پیکردن بیتاوه رین به تاغوت،
 له گه ل نه وه ش دا بانگه شه ی نیمان به خوا ده که ن، ته ماشای گوفتاری خوی گه وه
 بکن ﴿يُرِيدُونَ أَنْ يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ ده یانه ویت که داد به رن بۆ لای به کیک که
 حوکم به به رنامه ی خوا ناکات، ﴿يُرِيدُونَ﴾ ده یانه ویت، واته: تا نیستا داده که شیان
 نه بروره، به لام ته نها ده یانه ویت داده که بۆ لای تاغوت به رن، ته نها به وه کوفرده که ن
 نه گه رچی نه شیان بر د بیت، ته نها به ویستویانه ببین به وه نده کوفر ده که ن نه گه رچی
 نه بامیشیان نه دابیت _ په نا به خوا _ پاشان خوی گه وه له و نایه ته دا ده فرمویت:
 ﴿يَكْفُرُ إِذَا آسَأْتَهُمْ مَصِيبَةً مِمَّا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ نایا بارو حالیان چون ده بیت نه گه ر
 به سرمانتیکي ناخوشیان تووش بیت به هوی نه وه وه که کردویانه؟ نه گه ر به هوی نه م

کاره نه شیاه و یانه وه سزایه کیان بۆ هاته خواره وه، دلنیا بن سزای ئه م کاره ناشیاوانه ش زۆر نزیکه، ئایا بارو حالیان چۆن ده بیته ئه گه ر به هوی ئه و کاره نه شیاه وه سزایه کیان بۆ بیته خواره وه، ﴿ثُمَّ جَاءُوكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا﴾ پاشان دینه وه بۆ لات و سویند ده خۆن: به خوا ته نها نیازی چاکه و یه ک خستنه وه مان بووه، کاتی ویستمان که سیکی غهیری تو داوه ریمان له نیوان دا بکات، مه به ستمان ئه وه بوو ته نها چاکه بۆ خه لک بکهین و یه کیان بخهینه وه، ده لئین: نیازمان پاکه، مه به ستمان ئه وه نه بوو به تو بیاه و پهبین، نیازمان پاکه، به لکو مه به ستمان ئه وه بوو خه لک ناشت کهینه وه و چاکه یان له گه ل بکهین به برینه وه ی ناکۆکی و ناژاوه کانی نیوانیان، باشه چاکه و یه ک خستنه وه به غهیری شه ریه ته که ی خوی گه و ره دروسته؟ له راستیدا چاکه کردن و یه ک خستنه وه ی نیوان خه لک ته نها به شه ریه ته که ی خوی گه و ره دروسته، تاغوت به داوه رو ریکخه ر دانانریت، ته ماشاکه ن سویند به خوا ده خۆن که ته نها نیازی چاکه کردن و یه ک خستنه وه یان هه بووه، به لام نه گه رچی خۆیان وانیشان بدهن و عوزرو به هانه ش بیته وه، خوی گه و ره هه ر زانابه به و هۆکاره ی که هانیدان ده دا بۆ ئه وه ی تاغوت بکه ن به داوه ری نیوانیان با عوزرو به هانه ش بیته وه، نیازی پاکه ی شتی پووچ و باتل نا شه رعینی، باتل هه ر باتله، نه گه رچی مرۆف نیازی پاکه بیته له نه جامدانیدا، ئه ی نه گه ر نیازی پاکه له ئارادا نه بوو له و گوفتاره دا، ده بیته چۆن بیته؟ نه گه ر راستگۆش بن که گوایه غهیری چاکه و یه ک خستنه وه یان مه به ست نه بووه، ئه مه ش دیسان نابیته به لگه و به هانه بۆ ئه وه ی له شه رع لادهن و، شتی تر به داوه ر بکه ن، نه خیر، ئه ی نه گه ر ئه وان درۆزن بن ده بیته چۆن بیته، ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ ئه وان هه که سانیکن خوا ده زانیته چی له دلاندا هه یه که واته پووینان لیوه رگتیره، با ئه وان سویند بخۆن که

غیری چاکه و خیریان مه به ست نه بووه به لام عوزرو به هانه یان قبول مه که، ﴿وَعِظُهُمْ﴾
 وه نامؤزگاریان بکه، ته نها پوویمان لی وه رمه گیره و ازیان لیبنیت، نه خیر، به لکو
 پیویسته نکولیان لیبکه ن و نامؤزگاریشیان بکه ن، پوویمان لی وه رمه گیره و ازیان
 لیبنیت، نه خیر، به لکو پیویسته نه وه یان بؤ پوون بکه یته وه که نه وان له سهر گومرای
 بوونه، له هق پوویمان وه رگیراوه، توش عوزرو به هانه یان قبول مه که ﴿وَعِظُهُمْ﴾
 نامؤزگاریان بکه له وه دا که کردویانه، به شکو په شیمان بینه وه و ته وه بکه ن، نه وه ی
 لی ده فامریته وه نه وه یه که هر که سیک هه له یه کی ناشکرای کرد پشتگوی ناخریت،
 به لکو واجیبه نامؤزگاری بکریت، به شکو بگه ریته وه و په شیمان بیته وه یان به لگه ی
 به سه ره وه دامه زریت، ﴿وَقُلْ هُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا﴾ ده رباره ی نه فسی خویان
 روتیه کی ره وان و کاریگریان پی بلی، له نیوان خوت و نه وا، گوته یه کی توندی
 فه ده غه کاریان پی بلی، نه ک گوته یه کی ناسان یا به شیوازیک نه رمونیانی تیدابیت،
 نه خیر، گوته یه کی ره وان و کاریگر، له سهر بیسه ر کاریگری خوی هه بیت، چونکه
 ره فتاریکی مه ترسیداریان نه نجام داوه، بویه پیویسته گوفتاره کانت به رامبه ریان
 توندی و زبری تیدابیت، به لام پیویسته شته که به نهینی بیت ته نها له نیوان تو و
 نه واندا، ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ وه هر پیغه مبه ریکمان ره وان ه کرد
 بیت ته نها بؤ نه وه بووه که گوپرایه لی بکریت به فرمانی خوا، به لام ره فتاره که ی
 نه وان سه رپیچی کردنی پیغه مبه ری خواجه ﷺ له کاتیکدا که واجیبه گوپرایه لی
 بکریت ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ واته به شرعه که ی و به فرمانی شرعی و به فرمانی
 فه ده ری ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ چونکه پیغه مبه ر ﷺ جگه له شرعی خوی گه وره
 هیچی تر ناهینیت، نه مه نامارزه یه بؤ نه وه ی پیغه مبه ر فرمان به وه ده کات ته نها
 به وه ی که خوی گه وره فرمانی پیداوه، حوکمیش ناکات ته نها به وه نه بیت که

خوای گه وره حوکمی پیکرد بییت، ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ وه بیگومان نه گهر نه وان کاتی سته میان له نه فسی خویمان کرد، ته ماشاکه خوای گه وره په شیمان بونه وه و ته وبه ی خسته پوو، نه گهر چی نه وان له گوفتاری پیشویاندا سته میان له نه فسی خویمان کردو، ویستیان دادو کیسه که یان بهرن بو لای یه کیک که حوکم به بهرنامه ی خوای گه وره ناکات، پاشان عوزرو به هانه یه کی درویشان هینا یه وه، له گهل نه وه موو تاوانه ناشیرینانه دا نه گهر بو لای خوای گه وره بگه پانایه وه، داوای لی خویشبونیان بگردایه و، داوایان له توش بگردایه داوای لی خویشبونیان بو بکه ییت، ﴿لَوْ جَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا﴾ بیگومان ده یان بینی خوا په شیمانی وهرگری به به زه ییه، خوای گه وره له وانه خوش ده بییت که داوای ته وبه ی لیده کهن نه گهر چی تاوانه کانیا ناشیرین و گهره ش بییت، که وا بوو تاوانبار نابیت له ره حمهت و به زه یی خوای گه وره بی نومید بییت، پیویسته هه ستییت داوای لی خویشبون له خوای گه وره بکات، بویه نه گهر نه وان داوای لی خویشبونیان له خوای گه وره بگردایه پاشانیش له پیغه مبهری خوا ﷺ داوایان بگردایه داوای لی خویشبونیان بو بکات، بیگومان ده یان بینی خوای گه وره په شیمانی وهرگری به به زه ییه، چونکه دوعا و نزای پیغه مبهری خوا ﷺ گیرا بوو، هه روه ها ئیستیغفار ه که شی قبول کراو بوو، خوای گه وره ته وبه وهرگره، خیرا سزای بهنده کانی نادات، که وا بوو نه گهر که سیک توشی تاوانیک بوو نه گهر گهره ش بییت با په شیمان بیته وه و داوای وهرگرتنی ته وبه له خوای گه وره بکات، ته وبه له بهنده کانی خو ی وهرده گریت، له کاتی پیغه مبهری خوا ﷺ له زیان دا بوو داوای لیده کرا ئیستیغفاریان بو بکات، به لام پاش مردنی پیغه مبهری خوا ﷺ داوای ئیستیغفار له پیغه مبهری خوا ﷺ ناکریت، که سانیکی نه قام و گومرا نه م نابه نه ده که نه به لگو و ده چنه لای گوری پیغه مبهری خوا ﷺ و داوای ئیستیغفاری لیده کهن،

له کاتیکدا ئەم نایه ته مه بهستی ئەو کاته یه که پیغه مبهری خوايه ﷺ له زیان دا بوو نه ک پاش مردنی، چونکه پاش مردنی پیغه مبهری خوا ﷺ داوای هیچ شتیکی لیناکریت، نه ئیستیغفارو نه شتی تریش، هاوه لآن کاتی تووشی ووشکه سالی و بیبارانی بوون داوایان لینه کرد، به لکو له عه بباسی مامی پیغه مبهریان ﷺ داوا کرد، داوایانی لی کرد له خوی گه وره بپاریته وه بارانیان بو ببارینیت، له کاتیکدا ئەوان زانانترینی خه لکن به ته فسیرکردنی قورئان، ئەگەر له نایه ته که واتیکه یشتنایه بچنه لای گۆره که ی پیغه مبهری خوا ﷺ و داوای دوعا و نزاو ئیستیغفاری لیبکه ن، به دلنیا یی بو لای گۆره که ی ده چون، نه ده چونه لای عه بباسی مامی، باشه بو نه چونه لای گۆری پیغه مبهری خوا و چونه لای عه بباسی مامی؟ چونکه پیغه مبهری خوا ﷺ مردبوو، عه بباسی مامی زیندوو بوو، هیچ شتیکیش له مردوو داوا ناکریت، به لام زیندوو داوای نه جامدانی ئەو شتانه ی لیده کریت که توانای به جیهینانی هیه وه کو دوعا ئیستیغفارکردن بو که سانی دیکه، هاوه لآن ده چونه لای گۆری پیغه مبهری خوا ﷺ تنها بو ئەوه ی سلوی لیبکه ن و هیچی تر، ئەگەر له سه فهر به اتنایه وه ده چونه لای گۆری پیغه مبهری خوا ﷺ ته نها بو ئەوه ی سلو له خوی و هاوه له کانی بکه ن، هه روه ها سلویان له مردووانی گۆرستانیش ده کرد، سه ردانی گۆرستان ته نها بو سلوکردن دروسته، به لام بو ئەوه ی داوای پیداویستیان لی بکریت دروست نییه، شیرک و هاوه ل بپیاردانه بو خوی گه وره، هه روه ها بیژهی نایه ته که ش ئاماژه بو ئەوه ده کات که چون بو لای گۆر بو داوای ئیستیغفارکردن جایز نییه، بوچی؟ چونکه خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ له زمانی عه ره بیدا ئاوه لفه رمانی (إذ) بو ئەو شتانه به کاردیت که له زه مه نی رابردودا ئەجام دراوه، لی ره دا خوی گه وره ئاوه لفه رمانی (إذا) ی به کارنه هیناوه، چونکه (إذا) ئاوه لفه رمانی که بو ئەو شتانه ی که

له داهاتور دا پرو ده دن، که وا بوو له نیتوان (اذ) و (اذا) دا جیاوازی هیه، بیزه ی نایه ته که ش ده لیت: ﴿إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ کاتی سته میان له نه فسی خویان کرد، وان له رابرو دا، نه که له داهاتور دا پاش مردنی پیغه مبری خوا ﷺ، پاشان له کونای نایه ته کانداسوتند به خوی ده خوات و ده فرمویت: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ نه خیز وانیه که خویان به باوه پردار نیشان ده دن به وهی که بو تو دابه زیوه و نه وه ش کی بز پیغه مبرانی پیش تو دابه زیوه، نه مه به رپه رچ دانه وهیه بو نه وان ﴿حَتَّىٰ يُجْزَكُوا مِنَّا﴾ شجر بینهم ﴿تا تو نه که نه دادوه له هر ناژاوه و دوبه ره کیه کی نیتوانیاند، ﴿فَیْمَا﴾ له زمانی عه ره پیدا مانای گشتاند ده به خشیت، واته: پیویسته هه موو ناکوکی و دوبه ره کی و جیاوازیه کان بو خواو پیغه مبری خوا ﷺ بگه پیندریتته وه، له و باره وه خوی گه وه له نایه تیکی دیکه دا ده فرمویت: ﴿وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَىٰ﴾ انله ﴿الشوری: ۱﴾ واته: ﴿وه هر شتیک که تیایدا جیاواز بوون نه وه برپاره که ی بز لای خوا ده گه ریتته وه. هه روه ها خوی گه وه ده فرمویت: ﴿فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ [النساء: ۵۹] واته: جا نه گه ر دوبه ره کیتان هه بوو له شتیکدا نه وه بیگیرنه وه بو لای خواو پیغه مبر ﷺ. پیویسته ته نها له یاساکانی باری که سینتیدا بز شریعت نه گه ریتته وه، وه کو نه وهی له زوربه ی یان هر هه موو وولاته عه ره بیه کانداسه گه ر که منکی نه بیت په پره و ده کریت، له و وولاتانه دا ته نها له بواری یاساکانی باری که سینتیدا وه کو میرات و هاوسه رگیری و شتی تر دا حوکم به شریعت ده که ن، به لام له موعامه لات و له بیروباوه پردا حوکم به شریعت تناکه ن و، بو قورپان و سووننه نی پیغه مبری خوا ﷺ ناگه ریتته وه، دلنیا بن نه مه به سنیه، خوی گه وه ده فرمویت: ﴿فَیْمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ واته: له هر ناژاوه و دوبه ره کیه کی نیتوانیاند، له بیروباوه پردا، له ناژاوه و

دوبه ره کیدا، له مال و سه روهت و ساماندا، هه موو شتیک بۆ قورئان و سووننهت ده گه پئیریتته وه، ﴿لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرْجًا مَّا قَضَيْتَ﴾ له پاشان ههست له دهرونیاندا به هیچ بیزاریه ک نه کهن له و بریاره ی تو داوته، نه وه بهس نییه ته نها تو بکن به دادور له هر نازاوه و دوبه ره کیه کی نیوانیاندا، به لکو پیویسته له ناخوه ههست نه کهن به هیچ بیزاریه ک له و بریاره ی تو داوته، پیویسته پازیبین به حوکمی خواو به حوکمی پیغه مبه ره که ی و ﷺ پیی قایل بن به قایل بونیک ی ته واو، به لام نه و که سه ی له ناخوه ههست به بیزاری و نارچه تی ده کات به رامبه ر به حوکمی خواو حوکمی پیغه مبه ره که ی نیماندار نییه، خوی گه وره له و باره وه له نایه تیکی دیکه دا ده فه رمویت: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ [محمد: ۹] واته: نه و توله یان له بهر نه وه یه که بیگومان نه وانه رقیان له و قورئانه بوو که خوا ناردوویه تی بویه خواش کرده وه کاننیانی پوچ کرده وه. پیویسته باوه ریکی بته ویان هه بیته نه و هه قه و خویان به هه له دا چوونه، نه گهر به ناشکرا قسه یان کردو گوتیان به مه پازیبی نابین و دادوره ریکی دیکه مان ده وی، نه وه باره پداریکی ته واو نین، ﴿وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ و ملکه چ بکن به ملکه چیه کی ته واو، پیویسته نسلیم و ملکه چی ته واو بۆ حوکمی خواو پیغه مبه ری خوا ﷺ بکریت، پیویسته هیچ نارهبازی و دواخستنیک نه کریت بۆ دریزکردنه وه ی ناکوکی و نازاوه یه ک له پیناو پرچکردنه وه ی هه قی دژو نه یار یان خاوه خاوردنی پی بکریت، به لکو پیویست به نسلیم و ملکه چی ده کات، پیویسته هه قی خاوه ن هه قه کان بدریتته وه که خواو پیغه مبه ره که ی حوکمیان بۆ بریوه ته وه به بی هیچ خاوه خاوردن و دواخستنیک ی به نه قهست، شاهیده قسه کانمان له نایه ته که دا نه وه یه که پیویسته خواو پیغه مبه ره که ی بکرین به دادور له هه موو کیشیه کدا، حوکمیان بکریت قبول بکریت و خو به و حوکمه نسلیم بکریت نه ک حوکمی که سانی دیکه و صوفیه کان، جووله که و گاور نه ک حوکمی یاسا دانراوه کانی نه مرق.

پیوست بوونی شوینکه وتنی پیغه مبه‌ر علیه السلام

وه هر مرؤفیک موخاله‌فه‌ی شتیک له‌وانه بکات که پیغه‌مبه‌ری خوا علیه السلام هیناویه‌تی، له‌وه‌دا لاسایی و چاولیکه‌ریی که سیک بکاته‌وه که به بۆچوونی خوئی وه‌لی و دۆستی خواجه، بیگومان بۆچونه‌که‌شی له‌سه‌ر نه‌وه بونیادناوه که که‌سه‌که دۆستی خواجه، گوايه له هیچ شتیکدا موخاله‌فه‌ی دۆستی خوا ناکریت، به‌لام نه‌گه‌ر نه‌و که‌سه که‌وره‌ترین دۆستانی خواش بیت _ وه‌کو گه‌وره هاوه‌لانی و شوینی که‌وتوانیان به‌چای _ نه‌و شتانه‌یان لیوه‌رناگیریت که موخاله‌فه‌ی قورپان و سوننه‌ت بکات ^(١).

(١) _ پیشت‌ر شیخولئیسلام _ په‌حمه‌تی خوا لیبتت _ پاش نایه‌ته‌کان نه‌وه‌ی دوباره‌کردۆته‌وه که گوترايه‌لی هیچ که‌سیک ناکریت له‌و شتانه‌دا که موخاله‌فه‌ی قورپان و سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی علیه السلام تیدا ده‌کات، نه‌گه‌رچی له دۆستانی خواجه‌وره‌ش بیت، پاش پیغه‌مبه‌ران هاوه‌لانی به‌رپیز گه‌وره‌ترین دۆستانی خواجه‌وره‌ن له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا نه‌گه‌ر ئیجتیهاد بکه‌ن و، گوفتاره‌کانیان موخاله‌فه‌ی فه‌رمایشته‌کانی خواو پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی علیه السلام بوون، موخاله‌فه‌ی ریبازی پاست و دروستی بوون، نه‌وه وه‌رناگیریت با عومه‌ری کوری خه‌تتاب علیه السلام یان نه‌بوه‌کر علیه السلام یان هر که‌سیکی تر بیت، نه‌گه‌ر گوفتاره‌کانی پیچه‌وانه‌ی قورپان و سوننه‌ت بوون وه‌رناگیریت، نه‌گه‌رچی ئیجتیهادیشی کرد بیت، هاوه‌لانی به‌رپیز به‌قه‌ستی موخاله‌فه‌یان نه‌ده‌کرد، نه‌وان مه‌عصوم و پاریزاو نه‌بوون، ئیجتیهادیان ده‌کرد، هه‌موو سیک هه‌له‌ ده‌کات و ده‌شیپیکیت، هاوه‌لانی به‌رپیز بن یان که‌سانی تری غه‌یری نه‌وانبن، له‌هاوه‌لانی نه‌وه‌ی موخاله‌فه‌ی هه‌ق بکات وه‌رناگیریت، که‌وا بوو له که‌سانی دیکه‌ چون وه‌ریگیریت، به‌تایبه‌ت نه‌و که‌سانه‌ی بانگه‌شه‌ی دۆستایه‌تی خواجه‌وره‌ ده‌که‌ن و، گوايه فه‌رمانی وه‌لی په‌تناکریته‌وه، له بنچینه‌دا دۆستانی هه‌ره گه‌وره‌ی په‌روه‌ردگار هاوه‌لانی به‌رپیزن، له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا نه‌گه‌ر ئیجتیهادیانکردو به‌دوای هه‌قدا ده‌گه‌ران، به‌لام

نه یانپیکا نه وه جایز نییه گوفتاره کانیاں قبول بکریت، بویه کاتی جیاوازی له نیتوان زانایاندا پویدا سه بارهت به مه سه له ی (فسخ الحج الی العمرة) و نه بوبه کرو عومهر ﷺ پنگریان له وه ده کرد، ئیبن وعه بباس ﷺ پیی فه رموون: هینده ی نه ماوه له ناسمانه وه به رده باران بکرین، من ده لیم: پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموی، به لام ئیوه ده لین: نه بوبه کرو عومهر ﷺ فه رموی، مه به سستی نه وه بوو پای نه بوبه کرو عومهر ﷺ و ه رده گرن سه بارهت به (عدم فسخ الحج الی العمرة) و، فه رمایشتی پیغه مبهری خوا ﷺ پشتگوی ده خن که فه رمانی به هاوه لانی کرد کاتی که ته واف و سه عیشیان کرد بوو که ته حلیل بکه ن و بیکه ن به عومره، پاشان ئیحرام بیه ستن و ده بن به (متمتع)، که وا بوو گوفتاری هیچ که سیک پیشی گوفتاری پیغه مبهری خوا ﷺ ناخریت.

ئەي ئەگەر ئەو كەسە ھەر لە بنەرەوتەوہ دۆستی خوا نەبوو دەبیت چۆن بێت^(١).

(١) _ باشە ئەگەر وەلی و دۆستی خوا نەبوو دەبیت چۆن بێت؟ بئگومان ئەو كان دۆستی شەیتانە كە نەگوێرايەلی خواو نەگوێرايەلی پیغەمبەریش دەكات، كەسانێك لەوانەي بانگەشەي دۆستایەتی خوای گەرە دەكەن، جادووگەرن یان خۆ بەغەیب زانن یا شەیتانن، ئەمانە بانگەشەي دۆستایەتی خوای گەرە دەكەن، لە كاتیكدا دوزمنی خوای گەرەو پیغەمبەرن ﷺ، دوزمنايەتی ئەم جۆرە كەسانە بۆ خواو پیغەمبەرەكەي ﷺ ئاشكرايە، نوێژ ناكەن و لە بێنوێژی خۆیان ناشۆن و زەكات نادەن، چونكە لەو باوەرەدان كە لە چوار چێوہی تەكلیفی شەری چونەتە دەرەوہ، بە خوای گەرە گەشتوون، هیچ تەكلیفی شەریان لەسەر نەماوہ، دەلێن: ئەم جۆرە كەسانە دۆستی خوان لە كاتیكدا دەیانبینن فەرزەكان پشەتگویی دەخەن و حەرامكراوہكان ئەنجام دەدەن، دەلێن: ئەمانە تەكلیف و سەپاندنە شەریەكانیان لەسەر نییە چونكە بەخوای گەرە گەشتن، بەلام با دُنیا بن ئەوان تەكلیفی شەریان لەسەر نەماوہ، چونكە شیت بوونە.

فریو نه خواردن به کردهوه ناناساییه له سروشت به ددرهکان

نه ماشای که سانیکي نذر ده که ی پالپشتیان بؤ بهوا برون به ودهی که سانیک دوستی
خوابن به لگه یان نه ودهیه که له هندی کاروبار دا موکاشه فیه کی لئوه به دیکراوه^(۱).

(۱) کاتی پنیان ده گوتریت: به لگت چیه له سه ر نه ودهی فلان که س دوستی
خوابنت؟ ده لئین: چونکه شتانیکی غریب و ناموی لئوه به دیده کریت، که پامه تی
هیه، بیشتر نه وده مان بؤ پوونکرده وه که له نئوان که پامه ت و نه و کرده وه ناناساییه
له سروشت به دهره شهیتانیانه ی که جادووگه ران و خو به غه بیزانه کان و شهیتانه کان
ده یکن جیاوازی هیه، نه مانه کرده وهی ناناسایی له سروشت به دهر نه انجام دده دن،
به لام که راماتی پیناگوتریت، به لکو کرده وهی ناناسایی له سروشته دهری شهیتانی
پنده گوتریت، وه کو فرین به هوا دا، نه سکل خواردن، به نئو ناگردا رینکردن، به سه ر
ناوردا رینکردن، نه مانه کرده وهی ناناسایی له سروشت به دهری شهیتانین، چونکه
شهیتانه کان هه لیان ده گرن و به هه واو ده یانفرینن، نه وان دروژنن نه سکل ناخون و
ناچنه نئو ناگره وه، به لکو ته نها چاو به سستی له خه لک ده که ن، وای بؤ خه لک پیشان
ده دن ناگرده خون و، به چه قو له سکی خو یان دده دن، نه وه درویه، له راستیدا
ته نها چاو به سستی له خه لکی ده که ن، وه کو جادووگه رانی زه مه نی فیرعه ون، خوای
که رده له و باره وه له نایه تیکی تر دا ده فهرمویت: ﴿سَخَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا
بِسِحْرِ عَظِيمٍ﴾ [الأعراف: ۱۱۶] واته: چاو به ستیان له خه لک کرد و ترسیکی گه وره یان
خسته دلئانه وه وه جادوویه کی گه وره یان نواند. نه و جوړه جادووه به جادووی
(خجیل)ی ناوزه ند کراوه، نه و جوړه جادووه نه انجام دده دن و، که سانی نه فامیش
ده لئین: نه وه که پامه ته، نه وه که پامه ت نییه، به لکو ته نها کرده وهی شهیتانی ناناسایی
له سروشت به دهره، به واتایه کی تر که سانیک موکاشه فیه یان بؤ ده کریت، موکاشه فیه ش
بریتیه له وهی که سانیک شتانیک ده بینن که که سانی تر نایبینن، به لام

نه مه يان له لايه ن شه يتانه وه بۆ نه نجام ده دريټ، چونكه له گه ل شه يتاندا مامه له ده كه ن،
 بۆيه هه والي شتانيكيان پيټي راده گه يه نيټ كه كه سانيتر نايزانن، يان شتانيكيان پيشان
 ده دات و ده يبينن كه كه ساني تر نايبينن، هه موو نه مانه كرده وه ي شه يتانين و نه و بۆيان
 جيبه جي ده كات، به لام وه لي و دوستي راست و دروست نه وه يه كه خوي گه و ره له و
 نايه ته دا له باره يه وه ده فه رمويټ: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (٦٢)
 الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ (٦٣) [يونس: ٦٢ - ٦٣]. واته: ناگادرا بن بي گومان دوستاني خوا
 ترسيان له سه ر نيه خه فه تيش ناخون نه وانه ي باوه پريان هيناوه وه هه ميشه خويان
 ده پاريزن و له خوا ده ترسن. نائمه يه دوستي خوا، برواداري له خواترسي ته قواكاره،
 به لام پياوي خراپه كاري كافر نه مانه دوستي خوي گه و ره نين، بۆ جيا كرده وه ي دوستان
 له دوژمنان ته ماشاي كارو كرده وه يان ده كه ين، نه گه ر كارو كرده وه كاني راست بن به پيټي
 شه رعه كه ي خوي گه و ره جيبه جي كرده ين و، گوټپرايه لي په روه رديگاري تيدا كرد بن،
 ته قواكار بيټ نه وه دوستي خوي گه و ره يه و، نه و كرده وه نائاسايانه ي نه نجامي ده دات
 پيزو كه پامه ته و خوي گه و ره پيټي به خشيووه، به لام نه گه ر كه سيكي كافرو خراپه كارو له
 ريټي راست لاده ربوو، فه پزه كاني پشتگوي ده خست و، زيناكارو، نير بازو، خراپ بوو نه وه
 دوستي خوي گه و ره نيبه، نه گه رچي كرده وه ي نائاسايي له سروشت به ده ريش نه نجام
 بدات، به لكو نه وه كرده وه ي شه يتانيه و كه پامه ت نيبه، شه يتانه كان له گه ليدا مامه له
 ده كه ن، به هه وادا ده يانفرينن، ماوه ي زور دوريان پيټي ده بپن، به سه ر ناودا رينان
 پيده كات، له ناوي قولدا نوقميان ده كات، به سه ر ناگردا هه ليان ده گريټ و ناكه و نه نيټوي،
 به لام نابيټ به م كرده وانه فريوبخوريټ، مه گه ر خاوه نه كه ي به ته واوي گوټپرايه لي خوي
 گه و ره بكات و مروفتيكي ته قوا كار بيټ، وه كو نه وه ي به سه ر نه هلي نه شكه وت (أصحاب
 الكهف) دا پوويدا، وه كو نه وه ي به سه ر (خَضِر) دا هات، هه موو نه مانه كه پامه ت بوون.

باخود هندی کرده‌وی نائاسایی له سروشت به‌دهری نه‌جامداوه، وه‌کو نه‌وهی
 ناماژه بۆ به‌کیک ده‌کات و ده‌مریت^(۱) یا به‌هوا دا بۆ مه‌ککه و شوینی تر ده‌فریت^(۲)

(۱) - له‌م باره‌وه یارمه‌تی له‌ شه‌یتان وه‌رده‌گریت، شه‌یتان نه‌و مرۆفه
 ده‌خنکینیت که نه‌و ناماژه‌ی بۆ ده‌کات، ئیتر مرۆفه‌که ده‌مریت، که‌وا بوو لیتره‌دا
 شه‌یتان و کرده‌وه‌کانی پۆل ده‌بینن، ئیتر ده‌لین: فلان که‌س دۆستی خویه، له
 کانی‌کدا مرۆفیکی کوشتووه.

(۲) - نه‌وه‌ی ده‌یانفرینیت ته‌نها شه‌یتانه، شه‌یتان هه‌لیان ده‌گریت و، به‌هه‌وا دا
 ده‌یانفرینیت، چونکه شه‌یتانه‌کان ده‌توانن به‌هه‌وا دا بفرین، ئیتر له‌گه‌ل خویاندا هه‌لی
 ده‌گرن، نه‌گه‌ر مرۆف شه‌یتانه‌کان بپه‌رستیت و گوپراه‌لیان بیت و سه‌رپیچی خوی
 گه‌ره بکات نه‌وان خزمه‌تی ده‌که‌ن، له‌و باره‌وه خوی گه‌وره له‌ ئایه‌تیکی تردا
 ده‌فه‌رمویت: ﴿وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ جَمِيعًا يَا مَعْشَرَ الْجِنَّ قَدِ اسْتَكْبَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ
 الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَّغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا
 إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ [الأنعام: ۱۲۸] واته: وه پۆژیک (خوا) تیکرا کویان
 ده‌کاته‌وه (ده‌فه‌رموی) نه‌ی ده‌سته و کۆمه‌لی جنۆکه بیگومان ئیوه زۆر که‌ستان له
 ئاده‌میه‌کان گومرا کرد وه دۆسته‌کانیان له ئاده‌می ده‌لین: نه‌ی په‌روه‌ردگارمان
 هه‌ندی‌کمان سوودو که‌لکمان له هه‌ندی‌کمان وه‌رگرت وه به‌و کاته‌و مۆله‌ته‌گه‌یشتین
 که‌بۆت دیاری کردبووین خوا فه‌رموی ئاگر شوینتانه به‌هه‌میشه‌یی و بی‌برانه‌وه
 ده‌میننه‌وه تیایدا جگه له‌و کاته‌ی که خوا بیه‌وی به‌پاستی په‌روه‌ردگارت کاردروستی
 زانابه، پاشان خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿كَذَلِكَ نُؤَيُّ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا
 يَكْسِبُونَ﴾ [الأنعام: ۱۲۹] واته: به‌و شیوه‌یه هه‌ندی له‌سته‌مکاران ده‌که‌ین به‌دۆست و
 پشتیوانی هه‌ندیکی تریان به‌هۆی نه‌و کرده‌وانه‌وه‌ی نه‌جامیان داوه. خوی گه‌وره
 شه‌یتانه‌کان به‌سه‌ر نه‌و جۆره‌که‌سانه‌دا زال ده‌کات، چونکه گومرا بوون و خه‌لکی
 نریشیان گومرا ده‌کرد.

یا جار بە جار بەسەر ئاودا پێدەکات^(١) یا بەبێ بوونی ئاوا لە هەوا دا مەسینە یەک پێر دەکات^(٢) یا هەندێ کاتی خۆی بە غەبیزانییەوه بەسەر دەبات^(٣) یا جار بە جار لە پیش چاوی خەلک دیار نامینیت^(٤) یا هەندێ خەلک داوای یارمەتی لێدەکەن لە کاتی کەدا نەو لەوێ ئامادە نییە یا مردوو، ئیتر دەببینن دیتە لایان و پێویستیەکانیان بۆ جیبە جیبە کات^(٥)

(١) _ بە هەقیقەت بەسەر ئاوه کەدا پێناکات، بە لکو شەیتانەکان پێی پێدەکەن، ئیتر خەلکی وادەزانن بەسەر ئاودا پێدەکات، بەلام لە راستیدا ئاوه هانییە، ئەو لە شوێنێکدا لەسەر زەوی دانیشتووه، وای بۆ خەلک پیشانداه کە بەسەر ئاودا پێدەکات، چاوەستیان لێدەکات.

(٢) _ مەسینە یەکی بە تال دەهینیت و، لەدەرەوه دایدەنیت و، بەبێ بوونی هیچ ئاویک پێر دەبیت لە ئاوا، ئەمە لە لایەن شەیتانەکانەوه ئەنجام دەدریت.

(٣) _ بە غبیزانی دەدویت، واتە لە غبیهوه هەوالی شتانیک دەدات، ئایا شتی لەو جۆرە دەشیت؟ لە هەندێ کاتدا هەوالی شتانیک بە خەلک دەدات، فلان کەس هات، فلان کەس چوو، فلان کەس مرد، هەوالی شتانیک بە خەلک دەدات کە لە پیش چاودا نییە و دیار نییە، ئەم شتە بە هۆی شەیتانەکانەوه بۆی ئەنجام دەدریت.

(٤) _ ئەو لە گەل خەلکیدا بەلام جار بە جار دیار نامینیت، نازانن بۆ کوێ چوو؟ شەیتانەکان هەلی دەگرن یان لە پیش چاوی خەلک دەشارنەوه، پاشان خەلکیش دەلێن: ئەمە دۆستی خوایه.

(٥) _ وەکو پیشتر ئاماژە ی پێدرا، خەلکانیک کە لە کەسانی ئامادە نەبوو یا لە مردووان داوای یارمەتی دەکەن، دەست بە جی شەیتان خۆی بە شیوهی مردوو کە یان کەسە ئامادە نەبووه کە دەنویینیت، چونکە شەیتان دەتوانیت خۆی لە شیوهی شتاندا بنویینیت، ئینجا کە بانگی مردوو کە یا کەسە ئامادە نەبووه کە یان کرد،

شەیتان خۆی بە شیوەی ئەو دەنوینت و، وەلامیان دەداتەو، نامادە دەبیت و ئەو
 شەیتان بۆ دەهینت کە ئەوان دەیانەوینت، پاشانیش خەڵکە کە دەلێن: ئەمە مردووکە یە
 یان کەسە نامادە نەبوو کە یە، لە کاتی کدا بە قیقەت شەیتانەو، لەو شیوەیەدا خۆی بۆ
 نواندوون.

یان هەوایی شتە دزراوەکان بە خەڵک دەلێت^(١) یان باروحوالی کە سێکی نامادە نەبوو
 یان نەخۆشی خۆیان و شتانیکی بەو هاوشیوانەیان پێ دەلێت^(٢).

(١) بە پاستی ئەمە کارەساتە، ئەگەر شتیکیان لێ وون بوو دەچنە لای خۆ
 بەغیب زانەکان و لێی دەپرسن کە مال و شتەکانیان لە کویە؟، ئەو کەسە ی
 دزیوێتی، ئیتر دەلێن: ئەمە یەکیکە لەو هەلیه کانی خوای گەرە، لە کاتی کدا بە
 هەقیقەت دۆستی کە لە دۆستەکانی شەیتان، چونکە خۆدی شەیتانە کە هەوایی ئەو
 شتە و نەبووانە و دزراوانەیان پێدەلێت، یاخود شتە دوورە کە یان بە خێرایی بۆ
 دەهینت.

(٢) بە لێ، کەوا بوو پێویست ناکات چێتر بە مۆبایل و بە تەلەفون و شتی تر
 نەبکەیت، تەنھا دادەنیشیت و شەیتان هەوایی هەموو شتی کت پێپرا دەگە بە نیت،
 پێیان دەلێت: فلان کەستان ئاواهیە و فلان کەستان نەخۆشەو، فلان کەستان ئانیستا
 بێدەکات و، فلان کەستان ئا ئیستا تەندروستە و هتد.

به لّام هيچ يه كيك له و كرده وانه به لگه نين كه نه و جوره كه سانه دوستي خوا بن^(١) به لكو نه ولياو دۆستاني خوي گه وره يه كه هه لۆيستن له سهر نه وه ي كه نه گهر پياو به هه وا دا بفریت، يا به سهر ناودا پښيكات، فريوي پي ناخورت تاوه كو شوينكه وتي بو پيغه مبهري خوا ﷺ و موافيق و سازيار بووني بو فرمان و قه ده غه كاني ته ماشا نه كريت^(٢).

وه كه پامه تي دۆستاني خوي گه وره زور له و كرده وانه گه وره تره^(٣)

(١) _ هيچ يه كيك له و كرده وانه به لگه نين له سهر نه وه ي نه و جوره كه سانه دوستي خوا بن، مه گهر خاوه نه كه ي له سهر گوپرايه لي و ته قواي خوي گه وره به پښيكي پاستدا بروات.

(٢) _ وريا بن نه مه سوديكي زور گه وره ي تيدايه، نه وه يه جياكاري نيوان دۆستاي خواو دۆستاي شه يتان، جياكاريه كه برتتبه له شوينكه وتني قورپان و سوننه ت، بويه نه گهر بروادريكي شوينكه وتوي قورپان و سوننه ت بيت، نه و كرده وه نااساييه له سروشت به ده رانه ي نه نجام يده دات ريزو كه پامه تي كه و له لايه ن خوي گه وره وه پي دراوه، به لّام نه گهر موخاله فه ي قورپان و سوننه ت بكات، نه و كرده وه نااسايه له سروشت به ده رانه ي نه نجامي ده دات شه يتانيه و، كه پامه ت نيبه، نا نه مه به نيشانه ي جياوازيه كه، نيشانه ي جياوازيه كه ته نها كرده وه ي نااسايي له سروشت به ده ر نيبه به لكو شوينكه وتني ته واوه بو پيغه مبهري خوا ﷺ.

(٣) _ به لي، خوي گه وره جوره كه پامه تي كه به دۆستاني خوي ده به خشيت كه هه رگيز به خه يالدا نايه ت، به لّام دۆستاني خوي گه وره فريوي پيناخون، لوت به رزي پيوه نا نوينن، داوا له خه لك ناكه ن به گه وره يان دابننن، به لكو خاكي تي ده نوينن، كه پامه ت ته نها خاكي تي به دۆستاني خوي گه وره ده به خشيت، هه روه ها دۆستاني پاسته قينه له سهر شاردنه وه ي كه پامه ته كانيان سوورن، بو نه وه ي هيچ كه سبك نايانبينن، چونكه ترسي خويان له دلدايه.

وہ نہ انجامدہ رانی نہو کردہ وہ ناناساییہ له سروشت بہدہ رانہ وہ کو چوں له وانہ یہ دؤستی
خوا بن، پتدہ چی دوزمنانی خواش بن^(۱) چونکہ نہو کردہ وہ ناناساییہ له سروشت
بہدہ رانہ له لایہن زوریک له کافرو هاوہ لپہ رستان و، نہ هلی کیتاب و دوو پووانه وہ نہ انجام
دہدریت^(۲) وہ له لایہن بیدعہ چیانیشہ وہ نہ انجام دہدریت، بہ لام تہنہا شہیتان بؤیان
جنیہ جیدہ کات^(۳) کہوا بوو جایز نییہ و ابرازنریت کہ ہر کہ سیک شتیک لهو کردہ وانہ ی
نہ انجام دا نیر دؤستی خوایہ، بہ لکو دؤستانی خوای گہورہ بہو سیفات و کردہ وہو
باروحالانہ ہل دہسہ نگتری کہ قورپان و سوننہت ناماژہ ی بؤ کردوون^(۴)

(۱) تہنہا کہ پامہت بہ لگہ نییہ، چونکہ خاوانہ کہ ی یان و ہلی و دؤستی خوای
گہورہ یہ، نہ گہر له سہر گوپرایہ لی خوای گہورہ بہر دہوام بیت، وہ دہشبیت بہ دوزمنی
خوای گہورہ نہ گہر یاخی بیت و، سہر پیچی فرمانہ کانی بکات.

(۲) له م سہر دہمدا کافران و مولحیدان شتانیکی غہیبیان ہہ یہ، بہ لام له لایہن
شہیتانہ وہ بؤیان نہ انجام دہدریت، له لایہن خوای گہورہ وہ نییہ.

(۳) ہر ہموو نہو کردہ وانہ شہیتانین، ریزو کہ پامہت نین له لایہن خوای
گہورہ، خوای گہورہ شہیتانہ کانی بہ سہر دا زال کردوون، له م بارہ وہ خوای گہورہ
دہ فہرمویت: ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوۡزُؤُهُمۡ أَرْۗءَا﴾ [مریم: ۸۳] واتہ: نایا
نہندیوہ (سہر نجت نہ داوہ) کہ بیگومان نیمہ شہیتانہ کانمان زال کردووہ بہ سہر
بیناوہ پاندا چاک ہانیاں دہدہن (بؤ کوفرو تاوان). نیر نہو شتانه له سہر دہستیان
بہ دیدیت، بؤ نہوہ ی بہو جوہرہ فریو بخون و، گومرا بن.

(۴) دؤستاتی خوای گہورہ بہو سیفات و کردہ وہو باروحالانہ ہل دہسہ نگیرین
کہ قورپان و سوننہت ناماژہ ی بؤ کردوون، نہک تہنہا بہ کردہ وہی ناناسایی له
سروشت بہدہر، بہ لکو بہ نیمان و له خوا ترسان و تہ قواکاری سہنگیان بؤ دادہ نریت،
خوای گہورہ دہ فہرمویت: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللّٰهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ (۶۲) الَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ (۶۳).

وه به نورو پرووناکی نیمان و قورپان شه ریعت ده ناسریت^(١) .
 نمونه ی نه وه: وهك نه و شته نانا ساییانه ی نامازه مان پیکرد^(٢) هاوشیوه کانیاں
 پیده چی له که سانیکدا هه بن و، مرؤفی وایان تی دابیت ده ستنوئیز نه شوات و، نوئزه
 فه رزه کان به جینه هینیت^(٣) ،

(١) _ دۆستانی خوی گه وره به نیشانه و نامازه کانی نورو پوناکی سه ر پوخساریان
 و، به به رده وام بوون له سه ر نه جامدانی کرده وه چاکه کانیاں و، به گوفتاره کانیاں و،
 به هیمنی و هیوری و، دلخوشبوون به زیکرو یادی خوی گه وره ده ناسرینه وه،
 نانه مانه ن دۆستانی خوی گه وره، به لام نه گه ر زیکرو یادی خوی گه وره لای دۆستانی
 شه یقان بکریت پرویان گرژ ده بیت، چونکه نه و زیکرو یاده شه یقانه کان ده سوتینیت،
 له م باره وه خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا
 يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ [الزمر: ٤٥] واته: وه کاتیک
 یادی خوا بکرئ به تاک و ته نیا دلی که سانی تیکده چی و بیزار ده بی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ
 بِالْآخِرَةِ﴾ که باوه پریان نییه به پوژی دواپی که چی کاتیک ناوی په رستروانی بیجگه له
 خوا بپریت ده بن.

(٢) _ نه و شته نامازه بو کراوانه ی سه ره وه وه کو کرده وه ی نانا سایی له سروشت
 به ده رو، به سه ر ناودا پیکردن و، به نیو ناگردا پیکردن و به و هاوشیوانه یه، نه م شتانه
 به زوری له لایه ن شه یقانه کانه وه نه نجام ده درین، نه و جوړه که سانه دۆستی خوی
 گه وره نین.

(٣) _ به لی، ده لین: نه مه یه وه لی و دۆستی خوا، ته کالیف و سه پاندنه
 شه رعیه کانی له سه ر نییه، به لکو نه و ته کالیف و سه پاندنه شه رعیانه ته نها له سه ر
 په مه کی خه لکن، نه ک که سانی تایبه ت کراو، نه م جوړه که سانه تایبه تی تایبه ت کراون،
 ته کالیف و سه پاندنه شه رعیه کانیاں له سه ر هه لگیراوه .

به لکو تیکه لآو به شته پیس و بۆگه نه که بیت، تیکه لآوی سه که کان بیت^(۱) بۆ
 گه رماوه کان و، بۆ لای گسک دهران و، بۆ گۆرستانه کان و، سه رگوردان و جیگه ی خۆل
 و خاشاک بجیئت^(۲)، بۆنیان پیسه و خۆی پاک ناکاته وه به پاکیتی شهرعی به غوسل و
 ده ستنویژ شتن و شوینی پیسی پاکردنه وه، وه خۆی له سه رجه م پیسیه کانی تر پاک
 ناکاته وه، وقد قال النَّبِيُّ ﷺ: ((لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ جُنبٌ وَلَا كَلْبٌ))^(۳) واته:
 پیغه مبهری خوا ﷺ فه رموویه تی: ((فریشته کان ناچنه مالتیکه وه له ش گران و سه گی
 تیدا بیت)).

(۱) _ ئەم جووره که سانه نیشانه کانیاں ئاشکرایه که له حه رامه کان و خراپه کاری و
 پشتگو یخستنی فه رزه کان خۆیان دوور ناخه نه وه، له پیسیتی و گه ندل بوون خۆیان
 پاک ناکه نه وه، خۆیان له سه گ دوور ناخه نه وه، که سووک و ریسواترینی ئازه له کانه،
 به لکو تیکه لآویان ده بن، له گه لیاندا ده ژین، دلایان پیخۆشه، له کاتی کدا پیغه مبهری
 خوا ﷺ سه گ راگرتنی قه ده غه کردووه مه گه ر بۆ سی شت: پاسه وانیتی مه ر و مالات،
 پاسه وانیتی کشتوکال، بۆ راوکردن، ته نها سی شت، به ده ر له مانه تیکه لآویه تی سه گ
 جایز نییه، چونکه پیسه.

(۲) _ دۆستانی خوای گه وره بۆ مزگه وته کان ده چن، دۆستانی شه ی تانیش بۆ
 گه رماوه کان ده چن، چونکه گه رماوه کان شوینی مانه وه ی شه ی تانه کانن، بۆیه
 دۆستانی شه ی تان له ویدا دلایان ئاسووده ده بیئت، په نا ده به نه بهر ئاو دهسته کان
 چونکه جیگای شه ی تانه کانه، به لام دۆستانی خوای گه وره مزگه وته کان و ماله کانی
 خوای گه وره جیگه یانه، به لام دۆستانی شه ی تان بۆ مزگه وت ناچن و نایانه وی.

(۳) _ أخرجه أبو داود (۲۲۷ و ۴۱۵۲)، والنسائي (۱/ ۱۴۱)، (۱۸۵/۷)، والدارمي

(۲/ ۲۸۵)، وأحمد (۱/ ۸ و ۸۳ و ۱۰۷ و ۱۳۹ و ۱۵۰)، من طريق عبد الله بن نجح عن علي بن

مرفوعاً.

فریضه‌گان حاجه مانیکه وه له ش گرتنی بقدا بقیت، ناو سووده ی لبره وه به ده سن
 بقیت برینیه له خویورخسته وه له (حجت اکثر) که له ش گرتنییه، چونکه
 ببعینه کی مه عه وه، هاره ها سه گیش، چونکه خودی سه گ پیسه، ناو حفره
 که سانه خویان له ش گرتنی پاک ناکه ناره، ده ست نوینز ناشون، هه لفاستنه
 پاکرتنه وه و شوشتنی نه و پیسه ی که له جلو به رگ و جهسته یان ده دات، چونکه نه
 شنه به حاکیتی و خو نریک خسته وه له خوی گه وره وه داده نین هاره ها به عیادنه
 و به رستنی دانه نین، به لن چونکه شتانه کان پوخله واتیان خوش ده ویت، شوینتی
 بعبسار خوش ده ویت، بویه نه وان له دؤستانی شه بیتان چونکه هؤگری نه و شتانه.

.....

هاره ها سه بارهت به شوینتی سه ر ناو ده فرموی: ((إِنْ هَدَا الْحَشْوِشُ مُخْتَصِرًا))^(۱)
 وان: ((مه راستی شه بیتانه کان له م ناوده ستانه دا ناماده ن)).

(۱) حرجه بودود (۶)، واین مانجه (۲۹۶)، وأحمد (۳۶۹/۴).

(اختار) وان: ناو ده ست، شه بیتان به شوینتی مانه وه ی خویده کات، بویه دؤستی
 شه بیتانیش مه بلی ده کات و نیابدا دانه نبشیت.

ههروهه ده فهرموئى: ((من أكل من هاتين الشحرتين الحبيبتين، فلا يقربن مسجدا،
ولا مراكبة تتأذى مما يتأذى منه بنو آدم))^(١)، واته: پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی:
دهره که سینک له م دوو سه وزه خرابانه بخوات، با نزیکی مزگه وتنه که مان نه بیته وه،
چونکه فریشته کان بیزار ده بن به هه موئو نه و شتانه ی که نه وه ی ناده می پی بیزار
ده بی)).

وقال: ((إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا))^(٢) واته: پیغه مبهری خوا ﷺ
فهرموویه تی: ((به پاستی خوی گه وره پاکه و جگه له پاکیش هیچی تری قبول نیه)).

(١) _ صحیح: أخرجه البخاري (٨٥٥)، (٧٣٥٩)، ومسلم (٥٦٤).

پیغه مبهری خوا ﷺ بو به کارهینانی بوئی خووش هانیداوین، ته نانه ت خواردنی
سه رزه کانی وه ک سیرو پیازو هه رشتیکی بوئی پیسی لی قه دهغه کردوین، نه و
که سانه ش نه وانه ده خون ریگری لی کردوون بچنه مزگه وتنه وه، چونکه که سانیک
به چاندین بوئی پیسه وه ده چنه مزگه وتنه وه، له فهرمووده که شدا وشه ی (الحبيبتين)
واتای خراب و ناخوش ده گه یه نیت، به لام له شوینی تر داهاتوو وه واتای پیس و چه پام
ده گه یه نیت.

(٢) _ صحیح: أخرجه مسلم (١٠١٥) من حديث أبي هريرة رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مرفوعاً.

به لی، خوی گه وره پاکه و ته نها کرده وه و گوفتارو بوئه پاک و خووشه کانی قبوله،
نه نه شته پاک و خووشه کانی قبوله، نه مه به پیچه وانه ی شه ی تانه کانه وه یه که پیسه و
نه نها پیسه کانیشی قبوله، بوئه پیغه مبهری خوا ﷺ که ده یه ویست بچیته ناو
دهسته وه سه ره تا قاجی چه پی بو نیو ناو دهسته که پیشده خست و، ده یه فهرموئى:
((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْحُبِّثِ وَالْحَبَائِثِ)) واته: ((په روه ردگارا په نات پیده گرم له
هه موو جوړه پیسیته ک و زیانی نیروه و مییه ی شه ی تانه کان)).

وقال: ((إِنَّ اللَّهَ نَظِيفٌ يُجِبُّ النَّظَافَةَ))^(۱) واته: پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَامُ فه رمویه تر:

((به پاستی خوی گوره خاوینه و خاوینتی خوش دهویت)).

وقال: ((خَمْسٌ مِنَ الْفَوَاسِقِ يُقْتَلْنَ فِي الْحِلِّ وَالْحَرَمِ: الْحَيَّةُ، وَالْفَأْرَدُ، وَالْعُرَابُ، وَالْحِدَاذُ،

وَالكَلْبُ الْعَمُورُ))^(۲) وفي رواية: ((الْحَيَّةُ وَالْعَقْرَبُ)) واته: پیغه مبهری خوا عَلَيْهِ السَّلَامُ فه رمویه تر:

((پینج شت زیانبه خشن له نیو حرم و دهره وه شیدا ده کوژرین: مار، مشک، قه

رهش، سووره دال، سهگی گاز گر))، له ریوایه تیکی تردا: ((مارو دوویشک)).

(۱) _ضعیف: أخرجه الترمذي (۲۷۹۹)، من حديث سعد بن أبي وقاص رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مرفوعاً،

وفي إسناده خالد بن إلياس وهو ضعيف. وقد أخرج مسلم من حديث ابن مسعود رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أنه قال: ((إن الله جميل يحب الجمال))، (حديث ۹۱)، فهذا يغني عن حديث الباب الذي ذكره ابن تيمية.

بهائی، خوی گوره جوانه و جوانی خوش دهوی، خاوینه پاک و پووخته، به لام شهیتانه کان پیسن زیان به خشن بوگه نن.

(۲) _صحيح: أخرجه البخاري (۱۸۲۹)، ومسلم (۱۱۹۸)، من حديث عائشة رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا مرفوعاً.

زیانبه خشه کان ده کوژرین، چونکه زیان به خه لکی ده گه یه نن، به لام تا قمیکی خه لک ده یخون و، به خواردنه پاکه کانی داده نیین، قالونجه و دوویشک و زهرده واله و میش ده خون و، به خواردنه پاکه کانی داده نیین، وشه ی (الفواسق) لیتره دا مانای دهرچوون له ناسایی ده گه یه نییت، نهک مه عصیهت و سه ریچی کردن.

وه پیغه مبهری خوا سید **وَ سَلَا** فرمانی داوه به کوشتنی سهگ^(۱).

وقال: ((من اقتنى كلباً لا يُغني عنه زرعاً ولا حَرْباً، نقص كل يوم من عمله قيراطاً))^(۲)

واته پیغه مبهری خوا سید **وَ سَلَا** فرمویه تی: ((نه و که سهی سهگی پابگرینت که بو مکنوکال و پاسه وانیتی مه پومالاته که ی سوودی نه بیت، هه موو پوزتیک به نه اندازه ی ریزه ییک له پاداشتی کرده وه کانی که م ده بیته وه)).

وقال: ((لا تصحب الملائكة رُفَّةً معهم كلب))^(۳) واته پیغه مبهری خوا سید **وَ سَلَا**

فرمویه تی: ((فرشته کان هاوه لیتی که سانتیک ناکن که سه گیان له گه ل دابیت)).

هه روه ها له فرموده یه کی دیکه دا ده فرموی: ((إِذَا وَلَعَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ،

تَغْبِطُهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ إِحْدَاهُنَّ بِالتُّرَابِ))^(۴) صحیح: أخرجه البخاري (۱۷۲)، ومسلم (۲۷۹)، من حديث أبي هريرة رضی اللہ عنہ مرفوعاً.

واته: پیغه مبهری خوا سید **وَ سَلَا** فرمویه تی: ((هه رکات سه گیک له ده فری به کیکتانداندا

ناوی خوارده وه، با حهوت جار بیشوات جاریکیان به خاک و خول)).

(۱) صحیح: أخرجه البخاري (۳۳۲۳)، ومسلم (۱۵۷). من حديث ابن عمر رضی اللہ عنہما

مرفوعاً.

وقد ورد نسخ الأمر بقتل الكلاب فيما أخرجه مسلم (۱۵۷۲)، من حديث جابر بن

عبدالله: أمرنا رسول الله بقتل الكلاب، حتى أن المرأة تقدم من البادية بكلبها فنقله، ثم نحى

نبي صلى الله عليه وسلم عن قتلها، وقال: ((عليكم بالأسود البهيم ذي النقطتين، فإنه شيطان)).

(۲) صحیح: أخرجه البخاري (۳۳۲۵)، ومسلم (۱۵۷۶)، من حديث سفيان بن زيبر

رضی اللہ عنہ مرفوعاً، وله عدة طرق عن النبي صلى الله عليه وسلم في الصحيحين وغيرها.

(۳) صحیح: أخرجه مسلم (۲۱۱۳) من حديث أبي هريرة رضی اللہ عنہ مرفوعاً.

(۴) تا نیستا کافران به سهگ دلخوش و شادومانن، به ختویان ده که ن، تا نه و

ناسته ی دهوله مه ندانیان له سه ره مه رگدا بریک پاره بو سه گه کانیشیان وه ست

دەكەن، چونكە سەربازى شەيتانن و، شەيتانىش سەگى خۆش دەوى، ھەر ھەمما
 كەسانىك لەوانەى خۆيان داوھتە پال ئىسلام لە مالاھەكانياندا سەگ پادەگرن، لەگەلدا
 پىدەكەن و لە ئۆتۆمبىلدا لەگەل خۆيدا سواری دەكات، خۆى بە كافران دەچوینىت
 _ سبحان الله _ ھەموو شتىك مەیلی بۆ لای پەگەزى خۆیەتى، لەبەر ئەوھى ئەو جۆرە
 كەسانە تەبیەت و سروشتیان ھەكو سەگە بۆیە مەیلی لای سەگیش دەكەن.

خوای گه وره ده فه رمویت: ﴿وَإَكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُنَا وَإِلَيْكَ
 نَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءَ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
 وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ (۱۵۶) الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ
 فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يُجِزِلُ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
 الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ
 وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۱۵۷)﴾^(۱) [الأعراف: ۱۵۶-۱۵۷] واته:

(خوایه) له م دونیا به دا چاکه مان بو بنووسه هه روه ها له بوژی دوا بیشتا به راستی نیمه
 بو لای تو گه پراوینه ته وه (په روه ردگار) فه رموی سزارو نازارم دوو چاری هه ر که سی
 ده که م که بمه وی وه به زه بی و په حمه تیشم هه موو شتیکی گرتوته وه جا له دوا بی دا
 نه و (به زه بی یه م) ده نووسم بو نه وانه ی پاریزگارو له خواترسن و زه کات ده دن
 نه وانه ش که بپوا به به لگه و نیشانه کانی نیمه دینن نه وانه ی که شوین پیغه مبه ر و
 نیردراوی نه خوینده وار ده که ون (که له لایه ن په روه ردگار وه هاتووه) نه و که سه ی که
 (خاوه ن کتیبه کان) ده بیینن به نوسراوی لایانه له ته ورات و ئینجیلدا که فه رمانیان پی
 ده کات به چاکه و پیگریان لی ده کات له خراپه شته خاوین و پا که کانیا ن بو چه لال
 ده کات وه شته پیسه کانیا ن لی چه رام (قه ده غه) ده کات و باره قورس و گرانه کانیا ن
 له سه ر لا ده بات و نه و کووت و زنجیرانه ش که به سه ریا نه وه بوون نه نجا نه و که سانه ی
 که باره پیا ن به و (پیغه مبه ره) هیئا بیّت و پیزو قه دریا ن بو دانا بیّت یارمه تیا ن دا بیّت
 و پشتیوانیا ن لی کرد بیّت و په یره وی نه و نووره یان کرد بیّت (که قورپئانه) که له گه لیدا
 نیراوه ته خواره وه نه وان هه موو یان (خاوه ن نه و سیفه تانه ی باس کران) له پرگار
 بووانن.

(۱) ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ﴾ نه وانه ی شوین پیغه مبه رو نیردراوی

نه خوینده وار ده که ون که له لایه ن په روه ردگار وه هاتووه، خوای گه وره په حمه ت و

به زهیی خوی بُو ئه و که سانهی که شوینی پیغه مبه ره که ی ده که ون ده نوسیت، به لام
 نه وانه ی شوینی پیغه مبه ره که ی ناکه ون په حمهت و به زهیی خوی گه وره
 نایانگریته وه، ﴿وَبِجِلِّ هُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِنَّ الْحَبَائِثَ﴾ شته خاوین و پا که کانیا ن بُو
 چه لال ده کات و شته پیسه کانیا ن لی قه دهغه ده کات، که وا بوو شته پا که کان بُو
 نیمانداران بوو ته چه لال و شته پیسه کانیشیا ن لی چه رام کراوه به لام شه ی تانه کان و
 شوینکه و توانی شه ی تان پیسه کانیا ن خۆش ده ویّت و هوگری بوونه، ﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ
 إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾ باره قورپس و گرانه کانیا ن له سه ر لاده بات و نه و
 کوّت و زنجیرانه ش که به سه ریانه وه بوون، چونکه خوی گه وره و کوّتی به سه ریانه
 دابوو به هوی کوفره کانیا نه وه، به لام نه گه ر به پیغه مبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ برپواییتن، خوی
 گه وره نه و کوّتانه یان له سه ر لاده بات، مانای وشه ی (إِصْر) ی نیو نایه ته که بریتیه له
 قورپس کرده وه ی فه رمان و قه دهغه کانی سه ریا ن، مانای وشه ی (الأغلال) ی نیو
 نایه ته که ش بریتیه له و شتانه ی که خوی گه وره لیی چه رام کردن و، له پیشدا بویان
 چه لال بوو، خوی گه وره له م باره وه له نایه تیکی تر دا ده فه رمویّت: ﴿فَبِظُلْمٍ مِّنَ
 الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ﴾ [النساء: ۱۶]. واته: به هوی سته مکرده وه
 له لایه ن جو له که کانه وه لییا نمان چه رام کرد چه ند خوراکیکی پاک و خاوین که چه لال
 کرا بوو بویان. ته ماشای نه م نایه ته بکه ن که چۆن خوی گه وره چه ند خوراکیکی
 چه لال و پاکی لی چه رام کردن وه کو سزایه ک. ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا
 النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ نه نجا نه و که سانه ی که باوه ریان به و
 پیغه مبه ره هی نابیّت و ری زو قه دریا ن بُو دانا بیّت و یارمه تیا ن دابیّت و پشتیوانیا ن لی
 کرد بیّت و پهیره وی نه و نووره یان کرد بیّت که قورپانه و له گه لیدا نی ررا وه ته خواره وه
 نه وانه هر هه موویان له رزگار بووانن، بیگومان ته نها نه وه به س

نبيه كه بزانيت پيغمبره و ستايشى بكهيت و ... هتد، بهلكو پيويسته شويني
 بكهويت، نه وه نه بوتاليبه ستايشى پيغمبره خواي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ده كردو، به چاكي باسى
 نايينه كه ي ده كرد، به لام شويني نه كه وت و له سه ر كو فر مردو و چوه ناگره وه،
 به جيهناني شوينكه وتنى راست و دروست زور پيويسته، شويني به لگه ي قسه كه نماز
 له نايه ته موباره كه كه نه و راسته قورئانيه كه شاهيديش ده فه مورى: ﴿وَاتَّبِعُوا النُّورَ
 الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ﴾.

نیشانه‌کانی دۆستانی شه‌یتان

که‌وا بوو ئەگەر مرۆف تیکەل بەو شتە پیس و بۆگە‌نانه بیټ که شه‌یتان خوشی دەوین، یان له‌گەر ماوه‌کان و ئەو ئاوده‌ستانه‌دا بمینیتته‌وه که شه‌یتانه‌کانی تیدا ئاماده‌ن، یان مارو دوو‌پشک و زهرده‌واله‌و، گوپی سه‌گه‌کان بخوات که بۆگه‌نن و زیانبه‌خشن و له‌ته‌بیعه‌تی ئاسایی به‌ده‌رن، یان میزو هه‌ر پیسیه‌کی تری به‌ر هاشیوانه‌ی که شه‌یتان خوشی ده‌وین بخواته‌وه، یان داوا له‌غه‌یری خوای گه‌وره‌بکات، له‌مه‌خلوقات داوای فریاگوزاری بکات و پوویمان تییکات، یان به‌ره‌و‌گۆپی شیخه‌که‌ی سوژده به‌ریت و ئیخلاصه‌وه بۆ په‌روه‌ردگاری جیهانیان دینداری نه‌کات، یان تیکه‌ل به‌سه‌گ، یان موماره‌سه‌ی ئاگر کاری بکات، یان بۆ سه‌رگوردان و جینگه‌ پیسه‌کان په‌نا به‌ریت، یان بۆ گۆره‌کان به‌تایبه‌ت گۆپی کافرانی وه‌کو جووله‌که‌و گاوره‌کان و موشریکن په‌نا به‌ریت، یان چه‌زی به‌بیستنی قورئان نه‌بیټ و خۆی لی‌ دور بخاته‌وه، وه‌ بیستنی گۆرانی و شیعی پیس بخات، بیستنی شمشالی شه‌یتان له‌بیستنی گوفتاری په‌حمان په‌سه‌ند تر بکات: هه‌موو ئەمانه‌ی سه‌ره‌وه له‌ نیشانه‌کانی دۆستانی شه‌یتانه نه‌ک نیشانه‌کانی دۆستانی په‌حمان .

که‌چی ئیبن ومه‌سعود رضی اللہ عنہ ده‌یفه‌رموو: ((با هه‌ر یه‌کیکتان ته‌نها پرسیا ری قورئان له‌نه‌فسی خۆی بکات، ئەگەر قورئانی خوشویست ئەوه‌ خواشی خوش ده‌ویت، ئەگەر پقیشی له‌ قورئان ده‌بۆوه ئەوه‌ پقیشی له‌خواو پیغه‌مبه‌ره‌که‌یه‌تی))^(۱).

(۱) _ له‌سیفه‌ته‌جیاکه‌ره‌وه‌کانی نیوان دۆستانی خواو دۆستانی شه‌یتان ئەوه‌به‌ که دۆستانی خوای گه‌وره‌ قورئانیان خوش ده‌ویت، پیی شادومان ده‌بن، ده‌یخویننه‌وه‌و، له‌مانا‌کانی وورد بنه‌وه، چیژی لی‌وه‌رده‌گرن، به‌قورئان خۆیان له‌خوای گه‌وره‌ نزیک ده‌که‌نه‌وه، پوی خۆیانی لی‌ وه‌رناگین و، نابن به‌کۆسپ له‌به‌رده‌م فی‌ربوونیدا، به‌لکو ئەوان به‌به‌رده‌وامی له‌گه‌ل قورئاندان. به‌لام دۆستانی

شه پٺان له قورٺان ده سلميټنه وه، به گورٺانی و هورٺاوه و ده ف و ته پل ليدان و
 ناميره کانی پابواردن ده يگورٺنه وه، وه کو نه وهی زالسراوه هسولويه کان و بيدهه چيان
 شه يدای گورٺانی ناميره کانی پابواردن، نه مه يه کيکه له جياکه رده کانی نيوان
 دږستانی خواو دږستانی شه يتان، که وا بوو هر کات قورٺانی خوشويست و پوهی
 ننگردو، گوييستی خويندنه وهی بوو نه وه بزانه يه کيکه له دږستانی خواي گه ورده، وه
 هرکات که سيکت بينی پوهی له قورٺان وه رگيټرا بوو، خوشی نه ده ويست، هورگري
 نه بوو، بوو به کوسپ له به رده م فير بونيدا نه وه بزانه له دږستانی شه يتانه، به
 واتايه کی تر هر که سيکت رقی له قورٺان ده پوره بيگومان رقی له خواو
 پيغه مبه ره که يه تی ^{بِسْمِ} ~~بِسْمِ~~، نه مه نيشانه يه کی ناشکرايه.

عوسمانی کوری عه فانیش ﷺ ده یفه رموو: ((نه گه ر دلّه کانمان به ته وای پاک بویه ته وه دلنیا بن له فه رمایشتی خوی گه وره تیر نه ده بوو))^(۱).

مه روه ها نیبن و مه سعور ﷺ ده یفه رموو: ((زیکرو یادکردن نیمان له دلدا ده چینیّت وه کو چون ئاو سه وزه ده پروینیّت، گورانیشت دوو پووی له دلدا ده چینیّت وه کو چون ئاو سه وزه ده پروینیّت))^(۲).

(۱) _ عوسمانی کوری عه فغان ﷺ فه رموویه تی: نه گه ر دلّه کانمان پاک بویه ته وه دلنیا بن له فه رمایشتی خوی گه وره تیر نه ده بوو، له فه رمایشتی خوی گه وره بیزار نه ده بوو، به لکو دلّه کان به به رده وای به قورپانه وه په یوه ستن، چونکه خوشیان ده ویت و، هر که سیکیش به کیکی خوشویست زور یادی ده کاته وه، بویه هر کات بیزا بوون و پوو وه رگپرانی مرقیکت له قورپان به دیکرد، بزانه له قبونی نیمان و ناپاکی له دلدایه.

(۲) _ له نیوان قورپان و گورانیشت جیاوازیه کی گه وره هیه، قورپان فه رمایشتی خوی گه وره هیه، گورانیشت قسه ی شه ی تانه کانه، شه ی تانه کانی ئاده میزادو جنوکه، قورپان زیکرو یادکردنی خوی گه وره له دلدا ده پروینیّت، وه کو چون ئاو سه وزه ده پروینیّت، چونکه هر کات ئاو دابه زیه سهر زه وی پوهه که کان ده پروینیّت، له و باره وه خوی گه وره له نایه تیکی ترده ده فه رموی: ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ [الحج: ۵] واته: وه زه وی ده بینی (له زستاندا) خاموشه ووشک و بیگیایه جا کاتی بارنمان به سه ریدا باراند زه وی (پوهه کی لی ده پوی و) ده جولی زه وی هلّ ده دات (به رزده بیته وه) و(زه وی) ده پوینی له هه موو جوړه (گیاو گولتیکی) جوان. به م جوړه یه نمونه ی قورپان له دلاندا به و شیوه یه، به لام گورانی نیفاق دوو پووی له دلدا ده پروینیّت، نیفاق و دوو پوویش بریتیه له ده رخیستی خه یرو شارندنه وه ی شه پی گه وره ی له دلدا، نه مه یه نیفاق و دوو پووی،

که وای سو گۆرانی دوو پووی ده پوینیت، نیشانه کانیشی بریتیه له حه ز به قورنانه
 مکردن، حه ز به زیگرو یاد نه کردن، حه ز به نایین نه کردن، بۆیه نه گه ر که سینکت به
 ببنی شه یدای گۆرانی و گۆرانیبیژان بو نه وه بزانه نه و شتانه دوو پووی له دلیدا
 ده پوینیتی، نیت رقی له قورنانه ده بیتته وه، رقی له نیمانداران ده بیتته وه، رقی له نه هلی
 خهیر ده بیتته وه، نه وه یه به ره می جیگیر بوونی گۆرانی و شمشال و دهنگی گۆرانی
 بیژان له دله کاندای که عاشقان و صوفیه کان مهیلی ده کهن، نه وان ته نها له گۆرانی چیژ
 رده گرن، به رده وام و هه تا هه تایه له ئوتومبیل و له مال و له هه ر شوینیکدا بن
 گۆرانی هاوده میانه، یا له ئیزگه کانه وه یا له و نامیره تو مارکارانه وه گوئیستی ده بن.
 نه ویه نیشانه ی نیفاق و دوو پووی: بق لیبونه وه ی زیگرو یادی خوی گه و ره، بق
 لیبونه وه له ئیمان و نه هلی ئیمان، نه و سووده ی لییره وه ده ستمان ده که ویت بریتیه له
 ریا کردنه وه ی جه ماوه ری خه لک له گوئی نه گرتن له گۆرانی که ده سستی گرتوه به سه ر
 خه لکانیکی زۆدی نه مپۆ دا، تا نه و ناسته ی خویان به کاته کانی بلاو کردنه وه ی
 گۆرانی وه سه رقال ده کهن، ته نانه ت بو نوژی به کومه لی مزگه وته کانیش ناچن نه گه ر
 کانی بلاو کردنه وه ی گۆرانی هات، نیت به لای گۆرانی وه داده نیشن و نوژی به کومه ل
 پشتگوئی ده خات و ناماده یه نویره کانی خوی له کاتی دیاریکراوی خویدا پشتگوئی
 بخان به مه رجیک گۆرانی کانی له ده ست نه چیت. ده بن به هانده ری گۆرانیبیژان و به
 هونه رمه ندانیان ناو ده بن، وینه ی یادگاریان له گه ل ده گرن.

۱۱۱ و او را در راه کربلا به پاسته‌گانی نیمان شاره زانیت و حیوانی له نینوان
 هالو. مؤسسه و بیستانی، په همانی و حالی خوشه و بیستانی شه یقان بکات: نه وه به پاستی
 حوا، که و ده له نورو په ویناکی خفی خستونه بلیه وه^(۱)، له م باره وه خوای که و ده
 ده ده ره موی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانَ وَيُخْرِجْكُمْ
 مِنْ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ [الأنفال: ۲۹].

(۱) دل نورو په ویناکی تیدایه، نورو په ویناکی نیمان تیدایه که به هوییه وه موزو
 ده نوانی حیوانی بکات له نینوان هق و باتل، پینمونی و گومپایی، خه یو شه پ
 کوهرو نیمان، دۆستانی خوا و دۆستانی شه یقانی، له و باره وه خوای که و ده له
 نایه تیکی ترده ده ره موی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانَ وَيُخْرِجْكُمْ
 مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ [الأنفال: ۲۹] واته: نهی نه و که سانه ی باو درتان هیناوه نه که ر نینود
 خواناس بن و خوتان پپاریندن هوی جیا که ره وه (ی راست و ناراست) تان بق به دست
 دینیت و له گونا مه کانتان ده بوری. وشه ی (القرآن) ی نینو نایه ته که نه و واتایه
 ده به خشیت که خوای که و ده توانای جیا کردنه وه ی نورو په ویناکی خه یو تاریکی شه پ
 نه هلی خه یو نه هلی شه پ به به نده که ی خوی ده به خشیت، به لام نه که ره مرؤفیت
 نه و توانایه ی پینه درا بو نه وه به لکه یه له سر تاریکی بونی دلی و نه بونی هیچ نورو
 په ویناکیه ک تیدایه، له م باره وه خوای که و ده ده ره موی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَتَّقُوا اللَّهَ
 وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَخْرِجْكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ﴾ [الحمد: ۲۸] واته: نهی نه و که سانه ی باو درتان هیناوه له خوا بترسن و
 باو ره پینن به پینغه مبه ره که ی دوو به شتان له په حمه ت و به زده یی خوی پی ده به خشی
 وه په ویناکی به کتان ده دانی که پینمونی پینکه ن ولینان خوش ده بیت وه خوا
 لیکر شپوری میهره بانه، که را بو نایه ته که په یامینکه بو نه هلی کیتاب که برولیان
 به پینغه مبه رانی پینشو هیناوه بو نه وه ی به موحه مه دیش ^{سوره} بروا بیتن، بو نه وه ی

دوو پاداشتیان ده‌ستکه‌ویت، پاداشتی بپوا بوون به پیغه‌مبه‌رانی پیشوو، وه پاداشتی
 بپوابوون به موحه‌مه‌د ﷺ، نه‌وه بوو سوودی به‌که‌م، سوودی دووه‌م: بریتیه له‌وه‌ی
 که خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ﴾ وه پووناکیه‌کتان ده‌داتی که
 پینمرونی و پینوینیی پیبکه‌ن، خوای گه‌وره نورو پووناکیه‌کی راسته‌قینه ده‌خاته نیو
 دلانه‌وه که به هیچ شیوه‌یه‌ک له پووناکیه هه‌ست پی کراوه‌کانی وه‌کو پووناکی خوړو،
 پووناکی کاره‌باو ... هتد ناچیت. به‌لام با مه‌به‌ستی سه‌ره‌کیمان بیر نه‌چیته‌وه که
 نورو پووناکی دلانه، له‌وانه‌یه که‌سی وا هه‌بیٔ چاوانی کویر بن به‌لام خوای گه‌وره
 دلایی به نیمان و زانست پووناک کردۆته‌وه، له‌و باره‌وه خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی:
 ﴿بِأَنفِهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ﴾ [الحج: ٤٦] واته: له‌راستی
 دا‌چاوه‌کان کویر نابن به‌لکو نه‌و دلانه کویر ده‌بن که له‌سینه‌کاندان. دلنیابن
 چنده‌ها که‌سی وا هه‌ن نابینان به‌لام دلّه‌کانیان به‌زانست و نیمان پووناکه، وه
 چنده‌ها که‌سی واش هه‌ن ده‌بینن چاویان ساغه به‌لام دلّه‌کانیان کویر بوو _ په‌نا
 به‌خو _، که‌وا بوو پشت به‌ستن به نورو پووناکی دلّه‌کانه، نه‌گه‌ر نورو پووناکی
 چاره‌کان له‌گه‌ل نورو پووناکی دلّه‌کان به‌کیان گرت، نه‌وه نیعمه‌ت و به‌هره‌یه‌کی
 گه‌وره‌یه.

هه روه ها خوی گه وره ده فهرمویت: ﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^(١) [الشوری: ٥٢] واته ﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا﴾ هه ر به و شیوه (که وه حی پی دی) قورپانمان بو تو نارد (ئهی موحه ممه د ﷺ) ﴿مِّنْ أَمْرِنَا﴾ به فهرمانی خو مان ﴿مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾ که تو نه تده زانی کتیب و ئیمان چی به ﴿وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا﴾ به لام ئیمه ئه وه مان کرده پووناکی یه ک ﴿نَهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ﴾ پینموونی هه ر که سیکی پی ده که یین که بمانه ویت ﴿مِّنْ عِبَادِنَا﴾ له به نده کانمان ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ وه به راستی تو (خه لک) پینموونی ده که ییت بو پینگی راست.

(١) _ خوی گه وره منه ت به سه ر پیغه مبه ره که ی ﷺ ده کات و نیعمه ت و به ره کانی خوی بیر ده خاته وه و ده فهرمویت: ﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا﴾ هه ر به و شیوه که وه حی پی دی قورپانمان بو تو نارد ئهی موحه ممه د ﷺ به فهرمانی خو مان، قورپان پوحی دلّه کانه، دلّ به و پوحه ده ژی، وه کو چون جهسته به پوحی ژیان دنیا ده ژی ژیانی، وشهی (روح) چه ند مانایه ک ده به خشیت جار به جار مه به ست به و پوحه پوحی نیو جهسته یه که ژیان به مروّ ده به خشیت و، ئیتر پی ده جولیته وه، پیّ ده کات و، هه ست ده کات، جار به جار ئه و پوحه مانای پوحی زانست و زرنگی ده به خشیت، روحی نیو ئایه ته که ش ئه و مانایه ده به خشیت، واته: قورپان و سووننه تمان به تو به خشی ئهی موحه ممه د ﷺ، که به پوح ناوی بردون، چونکه دلّه کانی پیّ ده ژیته وه، ئه مه شی پوحی راسته قینه له، جار به جار پوح مانای هیژ ده به خشیت، وه کو ئه وه ی خوی گه وره له ئایه تیکی ترده ده فهرمویت: ﴿وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنْهُ﴾ [المجادلة: ٢٢] واته: به هیژی کردون و سه ری خستون به قورپان و ئیمان له لایه ن خویه وه. جار به جار پوح به ست به و پوحه جبريله _ علیه السلام _

وه كو نه وهى خواى گوره له نايه تيكي تر دا ده فه رموي: ﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ
 الْأَمِينُ﴾ [الشعراء: ۱۹۳] واته جو پره ئيلى نه مين هينايه خواره وه. ﴿وَكَذَلِكَ أَوْخَيْنَا إِلَيْكَ
 رُوحًا﴾ نه م پووحه برتبه له و سروش و وه حيهى كه به سه ر پيغه مبه ردا ﷺ
 دابه زيويه، خواى گوره به پوح ناوى بردووه چونكه هوكارى زينده گى دله، ﴿مَنْ
 أَمْرًا﴾ واته به شهرع و فه رمانى خواى گوره، ﴿مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾
 پيش ناردن، پيغه مبه رى خوا ﷺ نه م شتانهى نه ده زانى، كتيبى نه ده خوينده وه، له م
 باره وه خواى گوره له نايه تيكي تر دا ده فه رمويت: ﴿وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ
 وَلَا تَخْطُهُ يَمِينِكَ إِذَا لَازَتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ [العنكبوت: ۴۸] واته: وه تو (نهى موحه ممه د
 ﷺ) پيش نه م قورپانه هيج كتيبى كت نه خويندوتته وه ﴿وَلَا تَخْطُهُ يَمِينِكَ﴾ وه
 به ده ستى راستت نه تنوسيووه ﴿إِذَا لَازَتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ (نه گه ر وا بوايه) نه و كاته
 ناراسته كان (بى برويان) ده كه وتنه گومانه وه. پيشتر پيغه مبه رى خوا ﷺ نه يده زانى
 كتيب و ئيمان و وورده كاربه كانى ئيمانى چين، به لام پيش بوونى به پيغه مبه ر خواى
 گوره به فيتره ت ئيمانى خستبووه دليه وه بويه خوى له هاوه لپه رستان جيا كرد بووه،
 له سه ر ريبازى ئيبراهيم پيغه مبه ر _ عليه السلام _ خوا په رستى ده كرد، له راستيدا
 ورده كاربه كانى ئيمان ته نها پاش بوونى به پيغه مبه ر زانى، پيغه مبه رى خوا ﷺ
 خويندنه وهى نه ده زانى به پيچه وانهى نه وه وه كه هاوه لپه رستان بانگه شه يان بو ده كرد
 كه گوايه نه م قورپانه به سه رها ت و داستانى پيشووه كانه و موحه ممه د داواى كردووه
 بوى بنووسنه وه، له جووله كه كانه وه وه ريگرتووه، پيغه مبه رى خوا ﷺ نه يده زانى
 بخوينت و بنووسيت، ﴿وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا﴾ به لام ئيمه نه وه مان كردووه به پووناكيه ك،
 نا نه مه يه شوينى مه به ستى ئيمه له نايه ته كه، نه م كتيببه مان كردووه به نور و
 پووناكى، قورپان نور و پووناكيه، ﴿نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا﴾ رينموونى

هر که سیکی پیده کهین که بمانه ویت له بهنده کانمان، که وا بوو هیدایهت و پینمونی
 و پینوینی ته‌نجا به دهستی خوای گوره‌یه‌و، خوئی ده‌زانی کئی به هیدایهت
 شایسته‌یه و کئی به هیدایه‌تدان شایسته نییه، خوای گوره‌ئه و هیدایهت و پینمونیبه
 به‌هیچ که‌سیک نابه‌خشیت، مه‌گه‌ر به‌وانه‌ی که پیی شایسته‌ن، له‌م باره‌وه خوای
 گوره له‌نایه‌تیکی تردا ده‌فرموی: ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ
 يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ [القصص: ۵۶] واته: به‌راستی (ئه‌ی موحه‌مه‌د
 و ﷺ) تو ناتوانی‌ئه و که‌سه‌ی خوشتبوی پینمونی بکه‌یت به‌لام خوا هر که‌سی بوئی
 هیدایه‌تی ده‌دات ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ و‌ئه‌و (خوایه) زاناره به‌وانه‌ی پینمونی
 و‌رده‌گرن. هر‌وه‌ها خوای گوره ده‌فرمویت: ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ
 وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ [القلم: ۷] واته: بیگومان په‌روه‌ردگاری تو له‌ه‌موو که‌س
 زاناره به‌و که‌سه‌ی که پیی راستی خوای وون کرد بی‌و‌ئه‌و زاناره به‌و که‌سانه‌ی
 که‌ریی راستیان گرتبی. ته‌نجا خوای گوره زانایه به‌وه‌ی چ که‌سیک هیدایه‌تی قبوله‌و،
 چ که‌سیکیش قبولی نییه، ﴿تَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا﴾ ئه‌مه هیدایه‌تی سه‌رخستن
 و ئیمان‌ه (التوفیق و‌الایمان)، به‌لام هیدایه‌تی پینمای‌ی و پینوینی (الدلالة و‌الإرشاد)
 گشتیبه و بو تی‌کرای جه‌ماوه‌ری خه‌لکه، بر‌واداران و کافران، بو سه‌راپای خه‌لکه،
 قوربان پینمونی و پینوینه بو خه‌لکی، واته: پی‌گی هه‌ق له پی‌گی گومرای
 پرونده‌کاته‌وه، پینوینی ده‌کات، به‌لام هیدایه‌ت و پینمونی تایبه‌ت ته‌نجا بو ئه‌لی
 ئیمان‌ه، ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ و‌ه به‌راستی تو خه‌لک پینمونی ده‌که‌یت بو
 پی‌گای راست. کو‌کردنه‌وه‌ی (الجمع) نیوان ئه‌و دوو نایه‌ته: نایه‌تی ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى
 صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ صِرَاطِ اللَّهِ﴾ و‌ه نایه‌تی ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ﴾ چون ده‌بیست؟
 مه‌به‌ست به‌وشه‌ی هیدایه‌تی نیو نایه‌تی به‌که‌م: هیدایه‌تی پینمای‌ی و پینوینی و

بدونکردنه وهیه (الدلالة والإرشاد والبيان)، به لام مه به ست به وشه ی هیدایه تی نیو نایه تی
 نووهم: هیدایه تی توفیق سه رخستن و ئیمانته (التوفیق والإیمان)، ئەمه تهنها به دهستی
 خوای گه وره یه، ﴿صِرَاطِ اللَّهِ﴾ واته: ئەو رینگه راسته ی تو پینموونی خه لکی بو
 ده که بیت رینگه ی راستی خوای گه وره یه. ئەمه ش پینزیکه گه وره یه بو پیغه مبه ری خوا

﴿صِرَاطِ اللَّهِ﴾

نه مهش له و نيماندارانه يه كه نه و فرموده يه ي له باره وه هاتوه كه پيشه وا
 الترمذى له نه بى سه عيدى خودريه وه عليه السلام له پيغه مبرى خواوه عليه السلام ده يگيرپته وه،
 فرموده يه تى: ((اتقوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ))^(١) ضعيف: أخرجه الترمذى
 (٣١٢٧)، وابن جرير الطبري (٤٦/٤)، من طريق عطية، عن أبي سعيد مرفوعاً، وعطية -
 وهو العوفي - ضعيف. قال الترمذى: حديث حسن. واته: ((خۆتان له فيرسته و
 پووناسى بپروادار بپاريزن - هه ستيكه له دلدايه و به رانبه ر يه كيک دروست ده بيت و
 له واقعيشدا کوتومت وه کو خوی دیته دی - چونکه به نورو پووناکی خواوه تهماشا
 ده کات)).

(١) - هه ر كه سيك به ته واوی گوپرايه لی په روه ردگاری بيت و، به قورپان كار
 بکات، نه وه نورو پووناکیه كه له دلیدا دروست ده بيت، كه نورو پووناکی نيمان و نورو
 پووناکی زانسته، نيتر به و نورو پووناکیه خواييه تهماشا ده کات و، توانای
 جياکردنه وه ی نيوان هه ق و باتل و، ريگه ی راست و گومرايي و، سوود به خشر و
 زيانبه خشی ده بيت، به پيچه وانه شه وه هه ر كه سيك له و نورو پووناکیه بيته ش كرا،
 نيتر توانای جياکردنه وه ی نيوان خه يرو شه پو، نيوان دوستانى خواو دوژمنانى خواى
 نابيت، شته كانى به لاوه يه كسان ده بيت. فيرسته ت و پووناسى: هه ستيكه له دلدايه ر
 به رانبه ر به يه كيک دروست ده بيت و پيشبيني شتيكى لی ده كريت و له واقعيشدا
 کوتومت وه کو خوی به ديديت، نيماندار فيرسته ت و پووناسى بۆ دروسته بيت، چونکه
 به نورو پووناکی خواوه تهماشا ده کات، توانای جياکردنه وه ی نه هلی خه ير له نه هلی
 شه پى ده بيت، هه روه ها نه وانه ده ناسيت كه پيشبيني خه يريان ليده کات و، نه وانه ش
 كه پيشبيني شه پريان ليده کات، ته نها ته ماشای كه سه كه بکات يه كسه ر ده زانيت نابا
 له نه هلی خه يره يان له نه هلی شه پره، پيشبيني نه وه ش ده کات كه له نايينده داچ
 به سه ر كه سه كه دا ديت، چونکه به نورو پووناکی خواوه تهماشا ده کات، به پوالت و
 ديمه ن و سيماو پووخسار فريو ناخوات.

پیشتریش نه و فهرمووده (مسحیح) همان بو باسکردن که نیمانی بوخاری و کهسانی
 بیکهش ده بگتیرنه وه، ((لا یزال عَبْدِي یَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالتَّوَابِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ
 لِيَوْمِئِذٍ نَدَى يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصْرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، لِي
 يَنْصُرَهُ. وَإِي يَنْصِرُ، وَإِي يَبْطِشُ، وَإِي يَمْشِي، وَإِنْ سَأَلَنِي لِأَعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لِأَعِيذَنَّهُ، وَمَا
 يَزُوتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرُدُّدِي عَنْ قَبْضِ نَفْسِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ،
 بِرَبِّهِ لَه مِثْلَهُ))^(۱)

(۱) - نه و فهرمووده هه ندیکی هه ندیکی دیکه ی رافه ده کات، هه ندیکی هه ندیکی
 بیکه ی برون ده کاته وه، پیغه مبهری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه وه ی پوونکردوته وه که خوی گه وره
 به سروش و وه حی بو ی ده نیتریت و فیبری ده کات، نه وه فهرمووده یه کی قودوسییه و
 خوی گه وره ده فهرموویت: ((لا یزال عَبْدِي یَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالتَّوَابِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ)) نه وه نیمه له
 نسه کانمان ده که یه به لگه و په شمانه نه و فهرمووده که ت، خو نزیکردنه وه له خوی
 گه وره به کرده وه چاکه کان ده بیته هۆکاری به ده ست هینانی خوشه ویستی خوی
 گه وره، به لام سه ریچی کردنی خوی گه وره هۆکاره بو نه وه ی خوی گه وره رقی له
 بنده که ی خوی بیت، خوی گه وره ته وبه کارانی خوش ده ویت، پاریزکاران خوش
 ده ویت، نه وانیه خویان پاک ده که نه وه خوشی ده وین، چاکه کارانی خوش ده ویت،
 نه ملی کرده وه چاکه کانی خوش ده ویت، نه وانیه به به جیهینانی فه پزو نافیله و
 سرونه ته کان خویان له خوا نزیک ده که نه وه خوشی ده وین، نه وه یه هۆکاری
 خزه ویستی خوی گه وره بو به بنده که ی و، پشتگیریکردنی خوی گه وره بو
 بنده که ی خوی، ((فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصْرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي
 يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا)) مانای نه مه چییه؟ مانا کانی نه وه یه که ده فهرموی:
 ((لِي يَسْمَعُ، وَإِي يَبْصِرُ، وَإِي يَبْطِشُ، وَإِي يَمْشِي))، واته نه م نه ندام و هه ستانه بو هیچی
 نر به کارنا هینیت مه گه ر بو تااعت و گوپرایه لی خوی گه وره نه بیت،

بویه ته ماشای نه و شتاته ناکات که خوی گوره تووړه دهکات، ته ماشای نه و شتانه ناکات که خوی گوره چه پامی کردوون، وهکو ژنانی نامه حېرم و، عه وپوت و، فیلمه پروته کان و، شته کانی ئینترنیت، ته ماشای نه و شتانه ناکات، به لکو ته ماشای نه و شتانه دهکات که سوودی پیده گه یه نن، له بواری بیستنیشدا گوئیستی گورانی و شمشال و نامیره کانی پابواردن نابیت، به لکو گوئیستی زیکرو یادی خوی گوره و قورپان و، (سبحان الله) و (لا اله الا الله) ده بیت، گوئیستی هیچ شتیک نابیت مه گره نه و شتانه ی سوودی پیده گه یه نن، گوئیستی غه بیته و دوو زمانی و له پاش مله باسکردن و به خرابی باسکردن نابیت، به لکو گوئیستی خه یر ده بیت، چونکه خوی گوره بیستنی ده پاریزیت، هه روه ها به دهسته کانی هیچ وه رناگریت و نابه خشیت مه گره له بواری تاعهت و گوپراهی خوی گوره دا بیت، ته نها له بواری خه یردا و هره گریت و ده به خشیت، دهسته کانی له خه یردا به کار دینیت، له بواری شه یردا به کاریان ناهیتیت، بو کوشتنی خه لک و، لیدانی خه لک به نا هه ق به کاریان ناهیتیت، هه روه ها گرتنه به ری ریگاشی ته نها بو تاعهت و گوپراهی خوی گوره به کار دینیت، بو فیتر بوونی زانست، بو نه لقه کانی زیکر، بو دهرسه شه رعیه کان، بو کوره به سووده کان، بو مزگه وته کان بو به جیهینانی نویژو دانیشن تیایدا ریده کات، بو شاتو و شوینه کانی پابواردن و، کومه ل به سته خراپه کان ری ناکات، به لکو رقی شتانه یو و خوی له و شوینانه دور ده خاته وه، چونکه خوی گوره له ری کردندا پالپشتی دهکات و ریتمایی دهکات، له زبرو زهنگی دهسته کانیدا پالپشتی دهکات و ریتمایی دهکات، له بیستنی گوئیکانیدا پالپشتی دهکات و ریتمایی دهکات، له بینینی چاوه کانیدا پالپشتی دهکات و ریتمایی دهکات، نه وه یه مانای راستی فرموده که . مانای فرموده که به و جوړه نییه که (حلولیه کان) لیکي ده دهنه وه، گوايه خوی گوره داده به زیتته نیو

جاسته‌ی مرۆفه‌وه _ تعالی الله عن ذلك _ ، چونکه هه‌ندیکی فه‌رمووده‌که هه‌ندیکی دیکه‌ی ته‌فسیرو پافه ده‌کات، پیتغه‌مبه‌ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه‌رمووده‌که‌ی پافه کردووه، یان خوای گه‌وره پافه‌ی کردووه، پیتغه‌مبه‌ری خواش صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له‌په‌روه‌ردگاریه‌وه ده‌یگریته‌وه: ((فِي يَسْمَعُ، وَبِي يُبْصِرُ، وَبِي يَبْطِشُ، وَبِي يَمْشِي))، پاشان ده‌فه‌رموی: ((وَإِنْ سَأَلْتَنِي لِأَعْطَيْتَنِي، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لِأَعِيذَنَّهُ)) به‌دنیایی هه‌ر کات داوام لی بکات پیتی ده‌به‌خشم، هه‌ر کات په‌نام پی بگریته په‌نای ده‌دهم، چونکه نه‌م مرۆفه‌ خوای له‌گه‌ل دایه‌و، ده‌یگریته نه‌ستو، پاشان خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ((وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدَّدِي عَنْ قَبْضِ نَفْسِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ)) وه‌ له‌هیچ شتیکی دیکه‌دا پاراوه‌دووه دل نه‌بووم به‌ نه‌ندازه‌ی پارایی و دودلیه‌که‌م به‌رامبه‌ر به‌ روح کیشانی به‌نده نیمانداره‌که‌م، نایا خوای گه‌وره پاراوه‌دووه دل ده‌بیت؟ وه‌لامه‌که‌ی له‌وه‌دایه‌که‌ خوی ده‌فه‌رمویت: ((يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ)) چه‌زی به‌مردن و منیش چه‌زم به‌نازاردانی نییه، که‌وا بوو مانای پارایی و دودلیه‌که‌ی خوای گه‌وره نه‌وه‌یه که‌ چه‌زی به‌وانه نییه که‌ به‌نده‌که‌ی چه‌زی پینیه، مرۆف هه‌ر به‌سروشته‌ چه‌زی به‌مردن نییه، خوای گه‌وره‌ش چه‌زی به‌وانه نییه که‌ به‌نده‌که‌ی چه‌زی پینیه، پاشان ده‌فه‌رموی: ((وَلَا بُدَّ لَهُ مِنْهُ)) به‌لام مردنی نه‌وه‌بی هه‌ر پوو بدات.

كەۋا بوو ھەر كات بەندە يەك لەو بەندە صالحانەى كە لە فەرمودە كەدا ھاتتورە: لە
 نىوان سىفە تەكانى دۆستانى پەحمان و دۆستانى شەيتاندا جياۋازى كرد^(۱) ۋە كو چۆن
 كەسى دراۋ كۆر لە نىوان دىرھەمى چاك و دىرھەمى ساختەدا جياۋازى دەكات^(۲)

(۱) _ چونكە دۇنيا ھەر دەبىت دۆستانىك بۇ پەحمان و دۆستانىكىش بۇ شەيتانى
 تىدابت، ھەموو ئەو دۇنيايە دۆستى پەحمان نىن، ھەمووشىيان دۆستى شەيتان نىن،
 بەلكو كەسانىكى تىدايە دۆستى پەحمانەو كەسانىكىشى تىدايە دۆستى شەيتانە،
 بەندەى موسلمانىش تواناى جياكردنەو ھى ھەر دوو كۆمەلەكەى نابىت مەگەر بە دور
 شت كە ئيمان بەھۆى نورو پووناكى زانست، پووناكى عىبادەت و پەرىستە كە خۋاى
 كەورە دەبخاتە دلئەو ھە.

(۲) _ بەلام ئەو كەسەى لەو باۋە پەدايە كە گۋايە بە پەھايى ھەر كەسىك كردهو ھى
 نائاسايى لە سىروشت بەدەر ئەنجام بدات دۆستى خۋاى كەورەيە، با دلئيا بىت تواناى
 جياۋازى كوردنى نىوان ھەق و باتلى نىيە، چونكە تەنھا كردهو ھى نائاسايى لە سىروشت
 بەدەر بەلگە نىيە بۇ دۆستايەتى خۋاى كەورە، تاۋەكو تەماشاي كردهو ھى كەنى
 نەكرىت، ئەگەر كردهو ھى كەنى بىرىتى بوون لە تاعەت و گوپرايەلى و پەرىستى خۋاى
 كەورە ئەو كردهو ھى نائاسايى لە سىروشت بەدەرە كانىشى كە پاماتىكە و خۋاى
 كەورە لەسەر دەستى ئەو بەدىدئىنئىت، ۋەكو رىزگرتنىك بۇ ئەو، ھەروەھا لەبەر ئەو ھى
 خۋى و كەسانىترىش پىۋىستىيان بەو كەرامەتەيە، بەلام ئەگەر كەسى ئەنجامدەرى ئەو
 كردهو ھى نائاسايى لە سىروشت بەدەرەنە لە خۋاى كەورە ياخى بوو، فەرزەكەنى
 پشتگوى دەخست، كە پامكراۋەكەنى ئەنجام دەدا، ئەو ھى دۆستى شەيتانە و كردهو ھى
 نائاسايى لە سىروشت بەدەرەكەنىشى شەيتانىن و كەرامەت نىن، پىۋىستە مەۋفى
 موسلمان تواناى جياكردنەو ھى نىوان دۆستانى پەحمان و دۆستانى شەيتانى ھەبىت،
 ھەر لەو كردهوانەو كە ئەنجامى دەدەن، نەك تەنھا تەماشاي سىماۋ پوخسارو پۋالەت

بکات، چونکه دۆستانی راسته قینه نه وانن که خوی گه وره له باره یانه وه
ده رمویت: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ (یونس: ۶۳). واته: نه وانن با وه پیمان
میناوه وه همیشه خویان ده پاریزن و له خوا ده ترسن. به واتا یه کی تر که سانی دراو
گۆره وه نه گهر دراوی زیرین و زیویان بو بچیت، هر به دهنگ کانزای پوخت له
کانزای ساخته کراو له یه ک جیاده که نه وه، ته نها گوئیستی دهنگی بیت پیی ده زانیت،
بان له تاقیگه تاقیان ده کاته وه، هر وه ها پیویسته مرؤفی موسلمانیش دۆستانی خواو
دۆستانی شهیتان له یه ک جیا کاته وه وه کو چون که سی دراو گۆره وه داوی چاک و
ساخته له یه ک جیاده کاته وه.

وهكو چون نهوانه‌ی وه‌لاخه به‌رزه ده‌ناسن نه‌سپی چاك و نه‌سپی خراب له به‌ك
 جياده‌كه‌نه‌وه^(١) وهكو چون نهوانه‌ی سوار چاكی ده‌زانن نازاو ترستوك له به‌ك
 جياده‌كه‌نه‌وه^(٢) وهكو چون پتويسته جياوازی له نيوان (پتغه‌مبه‌ر زان) ی راستگور
 كه‌سی خو به پتغه‌مبه‌ر كه‌ری دروژن بكریت^(٣)

(١) _ له رواله‌ت نه‌سپ و ماین وه‌كو به‌كن، به‌لام له پووی سیفات و
 سووده‌كانیانه‌وه جياوازن، هیچ كه‌سك توانای ناسینه‌وه‌یانی نیبه مه‌گر سوارچاكان
 و لیزانانی نه‌و بواره، نهوانه‌ی به‌كرده‌یی له‌و بواره‌دا کاریان كرده‌وه، جياپان
 كردوته‌وه، به‌لام نه‌و كه‌سه‌ی نه‌زانیت هه‌موویانی به‌لاوه وه‌ك به‌كه.

(٢) _ هه‌روه‌ها هه‌موو كه‌سك سواری نه‌سپ و ماین ده‌بیئت، به‌لام كه‌سانیکیان
 تیدایه ترستوك و له‌رزوكن و له‌كاتی ترس و سلمینه‌وه‌دا نه‌ندامه‌كاني هه‌لیناگرن،
 نه‌گر سواری نه‌سپ و ماین بیئت ده‌كه‌ویتته خواره‌وه، به‌لام كه‌سانیکي سوارچاكی
 لیزانیش له‌نیو‌خه‌لكیدا هه‌ن كه‌گویی به‌پوو به‌پوو بوونه‌وه‌ی دوژمن ناده‌ن، كه‌وا بوو
 مه‌رج نیبه هه‌ر كه‌سك سواری نه‌سپ و ماین بیئت سوار چاك بیئت، ته‌نها سوار
 چاكانیش نازاكان و ترستوكه‌كان له‌به‌ك جياده‌كه‌نه‌وه، هه‌موو هونه‌رئكیش كه‌سانی
 لیزان و شاره‌زای هه‌یه ده‌یزانن و نه‌مه له‌نه‌وه جياده‌كه‌نه‌وه.

(٣) _ هه‌روه‌ها پتغه‌مبه‌رایه‌تیش، كه‌سانیکي زور بانگه‌شه‌ی پتغه‌مبه‌رایه‌تی
 ده‌كه‌ن، په‌نگه كرده‌وه‌ی نا‌ناسایی له‌سروشت به‌ده‌ریش نه‌نجام به‌ده‌ن، ده‌لین: نه‌مه
 موعجیزه‌یه به‌لام وه‌كو پتغتریش ناماژه‌مان پیدا كرده‌وه‌ی نا‌ناسایی له‌سروشت
 به‌ده‌ری شه‌یتانین، موعجیزه‌نین، هیچ كه‌سیكیش توانای جياكردنه‌وه‌ی پتغه‌مبه‌ری
 راستگور و كه‌سی خو به پتغه‌مبه‌ر كه‌ری دروژنی نیبه مه‌گر نه‌هلی ئیمان و نه‌هلی
 زانست و كه‌سانی زرنگ و كارامه‌نه‌بیئت، نهوانه‌ی نیشانه‌كاني پتغه‌مبه‌رایه‌تی و
 به‌لگه‌كاني پتغه‌مبه‌رایه‌تی له‌هیتر جياده‌كه‌نه‌وه، كه‌وا بوو پتغه‌مبه‌ر نیشانه‌ی هه‌یه
 موعجیزه‌ی هه‌یه، به‌وانه له‌كه‌سی خو به پتغه‌مبه‌ر كه‌ری دروژن جيا ده‌بیته‌وه.

نیت له نیوان موحه ممدی راستگوی دهستپاکی پیغه مبهری په روه ردگاری جیهانیان و موسا و مه سیح و غه پیری نه وان و، له نیوان موسه یله مهی درۆزون و، نه سوه دی نه عه نسسی و توله یحهی نه لئه سه دی و نه لحاریس نه لدیمه شقی و باباهی نه لپومی و درۆزانی غه پیری نه وانیش جیاوازی ده کریت^(۱)،

(۱) _ به و نیشانه پیغه مبهرایه تیانهی که نامه ژه بۆ راستگویان ده کات، جیاوازی له نیوان پیغه مبهران و که سانی خو به پیغه مبه رزانی درۆزندا ده کریت، که له نیوان خه لکیدا بازاپی خو یان گرم ده کهن و بره و به کاره که یان ده دن، نه مانه فیل له خه لکی ده کهن، به لام هر زوو به زوو درۆزینی په فتارو کرداریان ناشکرا ده بیت، ته نها پیغه مبه رانی که ناسه وارو نیشانه و موعجزاته کانیاں به درۆزایه ی زه من ده میتینه وه، دزستی راسته قینه ی خوی گه وره که دلی به زانست و نیمان پووناک بۆته وه ده توانیت له نیوان موحه ممدی راستگوو، موسه یله مهی درۆزن و، نه لئه سوه دی عه نسسی و، توله یحهی نه لئه سه دیدا جیاوازی بکات، نه مانه پاش پیغه مبهری خوا ﷺ بانگه شهی پیغه مبه رایه تیان کرد، موسه یله مهی درۆزن و نه لئه سوه ده عه نسسی له کوتایی ژیا نی پیغه مبهری خوادا ﷺ بانگه شهی پیغه مبه رایه تیان کرد، به لام درۆزانی خو به پیغه مبه رزان پاش که میک شه په که یان ده وه ستیت و نامیتیت، درۆکه یان ناشکرا ده بیت و، خوی گه وره کوتایان پیدیتیت، به لام پیغه مبه رانی راستگوی ده ستپاک ناسه وارده راسته کانیاں و، نیمانه که یان و، نایینه که یان هه رده میتیت، که وا بوو له نیوان نیبراهیم و موسا و موحه ممدی راستگو و پیغه مبه رانی دیکه ی خوی گه وره و، له نیوان درۆزناندا جیاوازییه کی گه وره هه یه . موسه یله مهی درۆزن له به مامه درکه وت، پیشه وا نه بوبه کری صیددیق سوپای موسلمانانی به سه رکردایه تی خالیدی کوبی وه لیدی بۆ نارد، شه رتیکی سه خت له نیوان هر دوو لا دا پوویداو، به کوشتنی موسه یله مه کوتایی هات، نیتر شه رو هه والی و ناوبانگی برپایه وه و نه ما _ سوپاس بۆ خوا _، به لام نه سوه دی عه نسسی له به من درکه وت، پیشتر موسلمان بوبو، به لام له

ئیسلام هه لگه رایه وه، بانگه شهی پیغه مبه رایه تی کرد، خه لکیکی بی شو مار له دهوری کۆبونه وه، شانوشه و که تیکی بۆ خۆی په یدا کرد، پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رمانی به موسلمانانی ده و روبه ری کرد بیکوژن ئه وه بوو کوشتیان و، ئه میش شه پوهه والی و ناویانگی برایه وه و نه مار، موسلمانان هه وانه وه _ سو پاس بۆ خوا _، توله یحه ی ئه لئه سه دی ئه مه موسلمان بوو، پاش مردنی پیغه مبه ری خوا ﷺ له گه ل کۆمه لی هه لگه پراوه کاندا له ئیسلام هه لگه رایه وه، هاره لان له گه لیدا جهنگان تا شکستی هینا، پاشان خوای گه و ره جاریکی تر نیعمه تی ئیسلامی پیبه خشی و ته و به ی کردو گوتراوه به شه هیدی له جهنگه کانی دژ به فارسه کاندا کوزراوه، ئه لحاریسی لدیمه شفی له زه مه نی عه بدولمه لیکی کوپی مه پواندا ده رکه وت، نازناوی (حارث الأعور)، خه لکی دیمه شقه، بانگه شهی پیغه مبه رایه تی کرد، بۆیه عه بدولمه لیکی کوپی مروان ده ستگیر کردو کوشتی، باباهی ئه لپومی نایناسین، نازانم.

به همان شیوه نه و که سه ده توانیت له نیوان دۆستانی خوی پاریزگار و دۆستانی شهیتانی گومرادا جیاوازی بکات^(۱).

(۱) _ ئیماندار ده توانیت جیاوازی له نیوان پیغه مبه رانی راستگور که سانی خو به پیغه مبه رکه ری درۆزندا بکات، چونکه پیغه مبه ران نیشانه و به لکه کانی پیغه مبه رایه تیان مه لگرتووه، به پیچه وانه ی درۆزنانه وه که هیچ نیشانه یه کیان به دهسته وه نییه، به لکو نه نها سه ر ل خه لک ده شیوینن، به و جوره مروقی موسلمان ده توانیت له نیوان دۆستانی خواو دۆستانی شهیتاندا جیاوازی بکات، چونکه دۆستانی خوی گه وره ش نیشانه ی دیارو ناشکرایان هیه، له و باره وه خوی گه وره ده فرمویت: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ [یونس: ۶۳]. واته: نه وانه ی باوه ریان هیناوه وه هه میسه خو یان ده پاریزن و له خوا ده ترسن. نه ویه نیشانه کانیان، به لام دۆستانی شهیتان خراپه کارن، درۆزنن، یاخی بوون که ته نها شوینی ئاره زووه کانیان ده که ون، فه رزه کانیان پشتگویی ده خه ن، حه پامکراوه کان نه نجام ده دن، له گه ل هه موو نه مانه شدا وا راده گه یه نن که دۆستانی خوان، له کاتیگدا دوژمنانی خوان، وه نه و که سانه ی که نورو پووناکی ئیمانیان له دلدا نییه باوه ریان پی ده که ن ده لئین: نه مانه دۆستی خوی گه وره ن، نه م جوره که سانه زۆرن، نه وانه ی باوه ریان پیده که ن خه لکیکی زۆرن که له و باوه رهدان دۆستایه تیان هه بیته و له جیاتی خوی گه وره ده یانپه رستن، سه رپرنیان بو ده که ن، نه زریان بو ده که ن _ په نا به خوا _ ته نانه ت نه گه ر دۆستانی راستی خوی گه وره ش بن دروست نییه بپه رسترین، به لام نه گه ر بانگی خه لکی ده کرد بو په رستنی خوی نه وه بیگومان دۆستی خوا نییه به لکو دۆستی شهیتانه، دۆستانی راسته قینه ی خوی گه وره قایل نابن بپه رسترین به لکو نکۆلی له و کرده وه قیزه ونه ده که ن، به لام پاش مردنیان خه لک ده یانپه رستن و ده چنه سه ر گۆرپه کانیان، نه وانه دۆستانی خوی گه وره ن به لام په رستنیان جایز نییه، چونکه په رستن به ته نها ماف و هه قی خوی گه وره یه.

به شیک سه بارهت به وهی که حه قیقهت بریتیه

له وهی که پیغه مبه ران له سه ری ریکه و تون (١)

(١) _ حه قیقهت بریتیه له حه قیقهتی ناین که تیگرای پیغه مبه ران له به که میانه وه تا وه کو کوتایان له سه ری بوون، که بریتیه له حه قیقهتی نیسلام، چونکه پیغه مبه ران و شوینکه وتوانیان هر هه موویان موسلمانن، چونکه نیسلام له زمانی عه ره بیدا واتای ته سلیم بوون به خوا به یه ک خوا په رستی، ملکه چی بو خوا به گوپرایه ل کردن، وه به ری بوون له شیک و شوینکه وتوانی ده که یه نیت، نه مه ش ناینی تیگرای پیغه مبه ران بووه، هر هه موویان موسلمانن، شوین که وتوانیشیان موسلمانن، هر که سیک شوینی پیغه مبه ری که له پیغه مبه ران که وتبیت نه وه موسلمانه تا به موحه ممد ﷺ کوتایی هات، بویه نیر موسلمان نه و که سه یه که شوینی موحه ممد ﷺ ده که ویت، چونکه په یامه که ی گشتیه و ناینه که شی هر ده مینیت و تا وه کو پوژی قیامت له نار ناچیت، بویه پاش ناردنی موحه ممد ﷺ پیویسته هر هه موو خه لکی شوینی بکون و، نیمان پیبیتن، ته نانهت جووله که و گاوران و سه راپای ری بازو میلله تانی ترو هر هه موو خه لکی پیویسته نیمان به موحه ممد ﷺ بینن، پاش ناردنی پیغه مبه ری خوا ﷺ هیچ که سیک ناتوانیت خوی به دوستیک له دوسته کانی خوی گه وره وه پابه ند بکات و، له جیاتی خوی گه وره بیپه رستیت، یان شوینی بکه ویت، جایز نییه شوینی بکه ویت نه گه ر موخاله فه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ بکات، با وه لیه ک یان زانایه ک یان ... هتد بیت، گوپرایه لی ته نها بو خواو پیغه مبه ری خوی ﷺ، نا نه مه حه قیقه ته که یه، که وا بوو پیغه مبه ران و شوینکه وتوانیان هر هه موویان موسلمانن، چونکه خویان په رستوه به پیی نه و شه رعی بو پیغه مبه ره کان دابه زیووه، له هر سه رده می که له سه رده مه کان به گویره ی خوی، شه ریه تی که لا ده براو، شه ریه تی که تر ده هات، پاشان لا ده براو، شه ریه تی که تر ده هات، تا به موحه ممد ﷺ کوتایی هات،

مُبْتَر شہریعت بپوو بہ شہریعتہ تہ کہی نہ و کہ دہ مینیت و، ہہرگیز لا نابریت و،
 ناگوردرنتہ و، گورپانکاریشی بہ سہردانایہ ت. بہ واتایہ کی تر ہہر ہہ موو پیغہ مہہ ران
 لہ سہر بہ کخوابہ رستی و، پیگریی کردن لہ شیرک و ہا و ہ لپہ رستی پیگکہ و توون، لہ و
 بارہ و ہ خوی گہ و رہ دہ فہرمویت: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا
 الطَّاغُوتَ﴾ [النحل: ۳۶] واتہ: سویند بہ خوا لہ نا و ہ موو گہ ل و نومہ تیکدا
 پیغہ مہہ ریکمان ناردو و ہ بہ و ہی تہ نا خوا بیہ رستن و دوورکہ و نہ و ہ لہ (پہ رستن) ہہر
 پہ رستاویکی تر. ہہر ہہ موو پیغہ مہہ ران بہ پہ رستن خوی گہ و رہ فہرمان دہ کەن و،
 لہ شیرک و ہا و بہ شدانان پیگریی دہ کەن، لہ سہر نہ مہہ بوون ہہر ہہ موو پیغہ مہہ ران
 _ علیہم الصلاة والسلام _ و خوی گہ و رہ دہ پہ رستن بہ گویرہی نہ و شہریعتہ تہی لہ
 کاتی خویاندا بویان دابہ زیبوو.

حقیقت: حقیقتی نایب، نایبی پهروه‌دگاری جیهانیان، بریتیه له‌وهی که هر هم‌مو پیغه‌مبه‌ران له‌سهری رتکه‌وتون، نه‌گرچی هر یه‌کیکیان (شُرْعَةُ) و (منهاج) یکیشیان هه‌بیت^(١).

وشه‌ی (شُرْعَةُ): بریتیه له شه‌ریعت، له‌م باره‌وه خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنْهَا جَا﴾^(٢) [المائدة: ٤٨] واته: دامان ناوه بو هر نوممه‌تیک له ئیوه شه‌ریعت و رتکه‌یه‌کی پوون .

هه‌روه‌ها خوی گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿لَمْ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾^(٣) (١٨)

(١) _ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی شه‌ریعی خوی گه‌وره‌بوو، به‌دلنیا‌یی ده‌ستگرتن پی‌وه‌ی عیبادت و په‌رستن بوو، تاوه‌کو نه‌سخ ده‌برویه‌وه و لا ده‌برا، ئینجا که نه‌سخ کراو لابرا وازی لیده‌هینراو، کار به شه‌ریعتی نوی ده‌کرا، بو‌یه په‌رستنی خوی گه‌وره بریتیه له په‌رستنی به‌گویره‌ی هر شه‌ریعتیک له کاتی خویدا تاوه‌کو نه‌سخ ده‌کراو لا ده‌برا، ئینجا ده‌چونه سه‌ر ئه‌و نایب نه‌وییه و واز له نایبی نه‌سخ کراو و لا براو ده‌هینرا، چونکه ئه‌وه‌ی ئه‌و فه‌رمانه‌ی ده‌دا هر خوی گه‌وره بوو.

(٢) _ وشه‌ی (شُرْعَةُ): واتای شه‌ریعت ده‌گه‌یه‌نیت، پیغه‌مبه‌ران شه‌ریعتیان پی‌دراوه‌و، هر یه‌کیک له‌وانیتر جیاوازه، به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه‌ی شه‌ریعت نه‌سخ نه‌کراوه‌و لانه براوه پی‌ویسته کاری پی‌بکریت، کار پی‌کردنیشی ده‌بیته عیبادت و په‌رستن بو خوی گه‌وره .

(٣) _ خوی گه‌وره پی‌ی راگه‌یاندوین که بو پیغه‌مبه‌رانی تر شه‌ریعتیک داناه، بو موحه‌مه‌دیش ﷺ شه‌ریعتیک داناه، فه‌رمانی پی‌کردوون شوینیبکه‌ون خوی و نه‌وانه‌ی که ئیمانیا‌ن پی‌هیناوه . که‌وا بوو هر که‌سیک شوینی شه‌ریعتی موحه‌مه‌د ﷺ نه‌که‌ویت، بیگومان شوینی هه‌واو ئاره‌زووی خوی که‌وتوو، جایز نییه شوینی

شهریعت ته کانی موسا و عیسا بکه ویت، چونکه شهریعت ته کانی موسا و عیسا ته واو بوو و نه نسخ کراو لا برا، به لکو ته نها شوینی هه واو نار ه زوواتی خوی که وتووه، له م باره وه خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ [التقصص: ۵]. واته: نینجا نه گه ر به گوئیان نه کردی (و وه لامیان نه دایته وه) نه وه بزانه که ته نها شوین هه واو نار ه زووی خوئیان ده که ون وه کی له و که سه گومرا تره که شوین نار ه زووی خوی بکه ویت بی پینموونیی له لایه ن خواوه ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بیگومان خوا پینموونیی گه لی سته م کار ناکات. بویه هه ر که سیک شوینی پیغه مبه ر موحه ممه د صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه که ویت، بیگومان شوینی نار ه زووه کانی خوی که وتووه، نه گه ر چی بلیت: گوايه شوینکه وتووی موسا یان عیسا یه _ علیهما السلام _، له راستیدا نه و که سه ته نها دروزنیکه و هیچی تر، چونکه موسا و عیسا _ علیهما السلام _ هانی خه لکیانداوه بو شوینکه وتنی موحه ممه د صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هه ر کات له لایه ن خواوه نیردرا، ته نانات خوی گه وره په یمانی له خودی پیغه مبه رانیش وه رگرتووه که هه ر کات موحه ممه د صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نیردراو، به کیکیان زیندوو بوو پیویسته شوینی بکه ون، خوی گه وره ده فه رمویت: ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ﴾ [آل عمران: ۸۱] واته: (بهینه ره وه یادیان) کاتیک که خوا په یمانی وه رگرت له پیغه مبه ران که هه رچیم دانی له نامه و حکمت (شهریعت) له پاشان پیغه مبه ریکتان بو هات به پروا هینه ر به و نامه ی که له لاتانه ﴿ده بی بروای پی بهینن. نه ماشاکن خوی گه وره په یمانی له پیغه مبه ران وه رگرتووه شوینی موحه ممه د صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بکه ون، نه ی بو که سانی غه یری نه وان ده بیت چون بیت؟.

إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ
 الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾ (١) [الجاثية: ١٨-١٩] واته: له پاشان تۆمان خسته سهر شه ريبه تيك له
 باره ي نايينه وه توش شويني بكه وه وه شوين هه واو ناره زوي نه وانه مه كه وه ك
 نازانن بيگومان نه وانه له لايه ن خواوه هيچ سوود يكت پيناگه يه نن وه به راستي ستم
 كاران هه نديكيان دوست و پشتيواني هه نديكيانن وه خوا دوست و پشتيواني
 پاريزكارانه .

(١) _ ستمكاران هه نديكيان دوست و پشتگيري هه نديكي ديكه يانن، له م باره وه
 خواي گه وه ده فه رمويت: ﴿وَكَذَلِكَ نُؤَيِّ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا
 يَكْسِبُونَ﴾ [الأنعام: ١٢٩] واته: به وشيوه يه هه ندي له ستمكاران ده كه ين به دوست و
 پشتيواني هينديكي تريان به هوي نه وكرده وانه ي نه نجاميان ده دا. خواي گه وه
 هيندي له ستمكاران به سهر هينديكي ترياندا زال ده كات، له م باره وه خواي گه وه
 ده فه رمويت: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاءُ هُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ
 أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ [البقرة: ٢٥٧] واته: وه نه وانه ي كه بي بروان شه يتان
 دوستيانه ده ريان ده هيني له پروناكي (ويروباوه) ه وه بو تاريكستان نه وانه هاوپي
 دوزه خن تيايا نه ميننه وه هه تا هه تايه. به لام نيمانداران خواي گه وه دوست و
 پشتگيريانه، له م باره وه خواي گه وه ده فه رمويت: ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ [البقرة:
 ٢٥٧] واته: خوا دوست و كار سازي نه وانه يه كه بروادارن.

وشه‌ی (المنهاج) یش: بریتیه له ریگه‌یه^(۱)، له م باره‌وه خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت:
﴿وَأَلِّوْا اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾ (۱۶) لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُغْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ
بِسُنُّكَ غَدَابًا صَعْدًا﴾ (۱۷) ﴿[الجن: ۱۶-۱۷]

که‌وا بوو (شِرْعَة): له زمانی عه‌ره‌بیدا وه‌کو سه‌رچاوه‌یه بو پووبار^(۳)، وشه‌ی
(المنهاج) یش: بریتیه له و ریگه‌یه‌ی که پووباره‌که‌ی پیدا ده‌پوات .

-
- (۱) _ (المنهاج) بریتیه له و ریگه‌یه‌ی که مرؤف له‌تایینه‌که‌یدا له سه‌ری ده‌چیت.
- (۲) _ نه‌گه‌ر له سه‌ر ریگه‌که‌ به‌رده‌وام بوونایه واته: له سه‌ر ریگه‌ی راست که به‌خوای گه‌وره ده‌گات، نه‌وا خوای گه‌وره ناوی بارانی پیده‌نوشین و، له کاتی خویدا بوی ده‌باراندن، به‌لام که م بونه‌وه‌ی باران له راستیدا بو تاوانه‌کانی نه‌وه‌ی ئاده‌م ده‌گه‌رپته‌وه، خوای گه‌وره به‌هوی تاوانی نه‌وه‌ی ئاده‌مه‌وه باران ده‌گرپته‌وه، شوینی مه‌به‌ستمان له پرسته قورپانه‌که نه‌وه‌یه که خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَلِّوْا اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ﴾ واته له سه‌ر ریگه‌ی راستی خوایی.
- (۳) _ له زمانی عه‌ره‌بیدا به‌سه‌ر چاوه‌ی ئاو ده‌گوتریت: شه‌ریعت، (شریعة الماء) واته سه‌رچاوه‌ی ئاو.

مه به سستی خوازراویش: بریتیه له حه قیقه تی ئاین، که بریتیه له په رستنی خوای گه وره به ته نها که هیچ هاوبه شیکی نییه، نه مه ش بریتیه له حه قیقه تی ئاینی ئیسلام^(۱) که بریتیه له وهی به نده خوی به په روه ردگاری جیهانیان ته سلیم بکات و، خوی به غهیری نه و زاته ته سلیم نه کات^(۲) که وا بوو هر که سیک به خوا و غهیری نه ویش ته سلیم بوو موشریک و هاوه لپه رسته، خوای گه وره ش له وانه خوش نابیت که هاوبه شی بو داده نیین، وه هر که سیکیش به خوای گه وره ته سلیم نه بوو، وه خوی به گه وره بزانیّت و نه و زاته نه په رستیت نه وه به کیکه له و که سانه ی که خوای گه وره له باره یان وه ده فـرمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ [غافر: ۶۰] واته: به راستی نه وانه ی خو به گه وره ده زانن که بمپه رستن بیگومان به سهر شوړی ده چنه دۆزه خه وه .

(۱) _ په رستنی خوای گه وره به ته نها که هیچ هاوبه شیکی نییه، نه مه ش بریتیه له حه قیقه تی ئاینی ئیسلام، که ئاینی تیکرای پیغه مبه رانه، بویه پیغه مبه ری خوا ﷺ فـرموویه تی: ((نَحْنُ مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ إِخْوَةٌ لِعَلَّاتٍ دِينَنَا وَاجِدٌ، وَشَرَاتِعُنَا مُخْتَلِفَةٌ)) واته: ((ئیمه ی کومه لی پیغه مبه ران برای باوکین و دایکمان جیاوازه، ئاینمان به کیکه و، شه ریه ته کانمان جیاوازه)) که وا بوو ئاینی پیغه مبه ران به که که ئاینی ئیسلامه نه گه رچی شه ریه ته کانمان جیاوازه که خوای گه وره بوی داناون، چونکه خوای گه وره بو هر ئومه تیک شه رعیکیان بو داده نیّت که له و کاته دا گونجاویان بیت، پاشان خوای گه وره نه وه نه سخ ده کات و لاده بات، شه رعیک ی تر داده نیّت که گونجاوی ئاینده بیت، نیتر به و جوړه بوو تاوه کو موحه ممه دیش ﷺ نیردرا، نیتر خوای گه وره ئاینی ئیسلامی دابه زاند، که گونجاوی هه موو زه من و شوینیکه تاوه کو روژی قیامت.

(۲) _ ئیسلام بریتیه له خو به ده سته وه دان و ته سلیم بوون به خوای گه وره به

یه ک خواپه رستی، و ملکه چکردن بو خوای گه وره به گوپرایه لی کردن (الإسلام هو

الإسلام لله بالتوحيد، والإنقياد له بالطاعة، وه ته سليم نه بوون به غه يري نه وزاته، بويه
 هر كه س به ته نها ته سليمي خواي كه و ره بوو نه وه مروفتيكي موسلمانى
 راسته قينه يه، وه هر كه س ته سليم به خوا و غه يري خواش بوو نه وه هاوه لپه رسته،
 وه هر كه سيش ته سليم به خواي كه و ره نه بوو نه وه مولحيديكي كافره.

وه ئایینی ئیسلام: بریتیه له ئایینی پئشین و پاشینانی هرهموو پیغه مهران^(۱)، وه ئایه ته که ی خوی گه وره که ده فەرمویت: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ﴾^(۲) [آل عمران: ۸۵] واته: هر که سیک دوی دینیک بکه ویت جگه له دینی ئیسلام نه وه لئی وەرناگیری. گشتیه بو هرهموو سه رده م و شوینیک، بویه نوح و ئیبراهیم و یه عقوب و نه وه کانی یه عقوب أسباط و موساو عیساو حه وارییه کان ئایینی هرهموویان ئیسلامه که بریتیه له په رستنی خوی گه وره به ته نها که هیچ هاوبه شیکی نییه .

(۱) _ که ماناکه ی بریتیه له یه کخوابه رستی و نه جامدانی عیبادهت و په رستن بو خوی گه وره به ئیخلاص، ته واو نه مه بووه ئایینی هرهموو پیغه مهران، تی کرای پیغه مهران عیبادهت و په رستنیان ته نها بو خوی گه وره بووه، له شیرک و هاوه لپه رستی خویان به دوردده گرت، پاشان شه یخوئیسلام _ په حمه تی خوا لیبت _ چند ئایه تی کیش له قورئان ده هیئیه وه که ئاماره بو نه وه ده کات.

(۲) _ ئیسلام بریتیه له یه کخوابه رستی و خو د ورخستنه وه له شیرک و هاوبه ش بریاردان، ئا نه مه یه ئیسلام.

خوای گوره له باره ی نوحه وه ده فره موی: ﴿يَا قَوْمِ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذِكْرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجِئُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ تَقْتُلُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونَ﴾ (۷۱) فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿۷۲﴾^(۱) [یونس: ۷۱-۷۲] واته: نه ی گه له که م نه گه ر به لاتانه وه نرس و گرانه مانه وه م له ناوتاندا و ناموزگاری کردنم (بوتان) به نایه ته کانی خوا نه وامن پشتم به خوا به ستووه نیوه ش کارو بریاری خوتان کوکه نه وه له گه ل هاربه شه کانتاندا ئینجا باکارو بریاره کانتان شراوه نه بی به لاتانه وه (به لکو ناشکرا بیت) پاشان په لامارم بدهن و ماوهم مه دهن جا نه گه ر سه ریچیتان کردم (پشتم تی ده که ن) نه وه من هیچ پاداشتیک داوام نه کردووه لیتان پاداشتی من هر له سه ر خویه وه فرمانم پی دراوه که له فره مانبه ر و موسلمانان بم.

(۱) نوح _ علیه السلام _ که یه که م پیغه مبه ر بووه فره موویه تی: ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وه فره مانم پیکراوه که له موسلمانان بم، که وا بوو نه و موسلمانان.

هروه‌ها خوای گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَمَنْ يَرْغُبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ اضْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ (۱۳۰) إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ (۱۳۱) وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿۱﴾ واته: کی پوو وهرنه‌گتپئی له نایینی نیبراهیم؟ مه‌گر که‌سیتک که خوی هه‌رزه کرد بیت؟ سویند بی بیگومان نیبراهیممان هه‌لبژارد له دونیادا وه بی گومان نه‌و له پوژی دواپی دا له چاکانه ﴿إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْتُ﴾ (هه‌لی بژارد) له کاتیکدا خوا پئی گووت: فه‌رمانبه‌ردار به (نیبراهیمیش) ووتی: وا خۆم سپارد به په‌روه‌ردگاری جیهانیان (۱۳۱) ﴿وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ﴾ نیبراهیم ویه‌عقوب نامۆژگاری کوره‌کانی خۆیانیان کرد (وه هه‌ر یه‌که‌یان پییان گووتن) پۆله‌کانم: خوا نایینی نیسلامی بو هه‌لبژاردوون ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ که‌واته مه‌مرن به‌موسلمانیتی نه‌بیت.

هروه‌ها خوای گه‌وره ده‌فهرموی: ﴿وَقَالَ مُوسَى يَا قَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ﴾ (۲) [یونس: ۸۴] واته: وه مووسا ووتی ئه‌ی گه‌له‌که‌م گه‌ر ئیوه بپرواتان به‌خوا هیئاوه ئه‌وه ته‌نها پشت به‌خوا ببه‌ستن ئه‌گه‌ر ئیوه فه‌رمانبه‌رو ملکه‌چن.

(۱) _ ئه‌وه نیبراهیم پیغه‌مبه‌ره _ علیه السلام _ فه‌رموویه‌تی: ﴿أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ نیبراهیم فه‌رموی: وا خۆم به‌په‌روه‌ردگاری جیهانیان سپارد، پاشانیش نامۆژگاری پۆله‌کانی خۆیان ده‌که‌ن و، پییان ده‌فهرموی: نیبراهیم ویه‌عقوب نامۆژگاری کوره‌کانی خۆیانیان کردو، هه‌ر یه‌که‌یان پییان ووتن پۆله‌کانم: خوا نایینی نیسلامی بو هه‌لبژاردوون که‌واته مه‌مرن به‌موسلمانیتی نه‌بیت، که‌وا بوونه‌وه‌ی نیبراهیم هه‌ر هه‌موویان موسلمانن.

(۲) _ ئه‌مانه‌ش قه‌ومه‌که‌ی موسا پیغه‌مبه‌رن _ علیه السلام _ ئه‌وانه‌ی ئیمانیان بپه‌ینا، ملکه‌چن واته ملکه‌چی خوای گه‌وره بوون و، موسلمان بوون.

هروه‌ها خوای گه‌وره ده‌فهرمویت: ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّنَا مُسْلِمِينَ﴾^(۱)
 [الأعراف: ۱۲۶] واته: نه‌ی په‌روه‌ردگارمان نارامیمان به‌سهردا بریزه و به‌موسلمانیتی
 بمان مرتنه.

(۱) _ نه‌و جادووگه‌رانه‌ی که فیرعون هینابوونی بو نه‌وه‌ی به‌ره‌نگاری
 موعجیزه‌کانی موسا _ علیه السلام _ ببنه‌وه، بو‌یان ده‌رکوت نه‌وه کرده ناناساییه
 له سروشت به‌ده‌رانه‌ی موساو هارونی برای سیحرو جادوو نین، له پاستیدا ته‌نها
 موعجیزه بوون، چونکه هیچ ده‌ستکاریه‌کی مروفی تیدا نییه، سیحرو جادوو نه‌بوون،
 بویه کاتی نه‌و شته‌یان بووون بویه‌وه گوتیان: ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّنَا مُسْلِمِينَ﴾
 نه‌ی په‌روه‌ردگارمان نارامیمان به‌سهردا بریزه و به‌موسلمانیتی بمان مرتنه، کاتی‌کیش
 فیرعون هره‌شه‌ی کوشتن و له خاچدانی لیکردن، گوتیان به‌وه نه‌داو، گوتیان:
 ﴿قَالُوا لَنْ نُؤْتِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ (۷۲) إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيُغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ
 وَأَبْقَى (۷۳) ﴿[طه: ۷۲-۷۳] واته: (ساحیره‌کان) ووتیان ئیمه هه‌ر گیز تو هه‌لنابزترین
 به‌سهر نه‌و نیشانه‌و موعجیزانه‌دا که بو‌مان هاتوو (وه تو هه‌لنابزترین به‌سهر) نه‌و
 خویه‌ی که له نه‌بوون ئیمه‌ی دروست کردوو جا هه‌ر چیت له ده‌ست دیت بیکه
 بیگومان تو ته‌نها له‌م ژیانی دنیا ده‌ستت ده‌پواو بریار ده‌ده‌یت به‌پاستی ئیمه
 باوه‌رمان هینا به‌په‌روه‌ردگارمان بو نه‌وه‌ی له تاوانه‌کانمان خوش ببیت هه‌روه‌ها له‌و
 جادووه‌ش که به زور بیت کردین وه خوای گه‌وره (پاداشتی) چاکتره و به‌رده‌وامتره.
 نه‌وه‌بوو فیرعون کوشتنی و سووکایه‌تی پیکردن، به‌لام به‌موسلمانیتی مردن.

وه يوسف پیغه مبر _ عليه السلام _ دهیفرمووی: ﴿تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِنِي
بِالصَّالِحِينَ﴾^(۱) [یوسف: ۱۰۱] واته: به موسلمانیتی بم مرتنه و بمخاره ریزی پیاو
چاكانه وه (له دوا پوژدا).
به لقیسیس گوتی: ﴿وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾^(۲) [النمل: ۴۴] واته
له گه ل سوله یماندا منیش ملکه چ بووم بۆ په روه ردگاری جیهانیان .

(۱) _ پاش نه وه مو مهینه تیه ی به سه ر یوسف پیغه مبردا هات _ عليه السلام _
، وه پاش نه وه ی خوای گوره به و جوړه ریزی پیغه خشی و، پاش کوبونه وه ی
نه دمانی خیزانه کی، سوپاسی په روه ردگاری خوی کردو، فرمووی: ﴿رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي
مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِنِي بِالصَّالِحِينَ﴾ [یوسف: ۱۰۱] واته: نه ی په روه ردگارم به راستی پیست
به خشییوم هندیك له ده سلات و پاشایه تی وه هندیکیس له لیكدانه وه ی خوت
فیترکردوم نه ی دروست کاری ناسمانه کان و زهوی تو پشتیوان و یارمه تی ده ری منی
له دنیا و له پوژدی دوا یی دا به موسلمانیتی بم مرتنه و بمخاره ریزی پیاو چاكانه وه (له
دوا پوژدا). یوسف پیغه مبر _ عليه السلام _ داوای له په روه ردگاری کرد دهره نجامی
چاکی پیغه خشیت و به موسلمانیتی بیمرتیت، نه مه به لگه یه کی ناشکرایه که یوسف
_ عليه السلام _ موسلمان بووه .

(۲) _ به لقیس شازنی یه من بوو له نیو هوزی سه به ندا، له گه ل سوله یمان
پیغه مبردا چیروکیکیان هیه که قورپان له سوپه تی (النمل) دا باسی ده کات، به وه
ته واو ده بیت که کاتی نه و په یام و پیغه مبرایه تیه ده بینتی که خوای گوره
به سوله یمانی به خشیه، موسولمان بوونی خوی ناشکراده کات و ده لیت: ﴿قَالَتْ رَبِّ
إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ [النمل: ۴۴] واته: (به لقیس)
گوتی نه ی په روه ردگارم به راستی من ستمم له خوم کردووه له گه ل سوله یماندا
منیش ملکه چ بووم بۆ په روه ردگاری جیهانیان .

هروه‌ها خوی گوره ده‌فهرمویت: ﴿يَنْكُرُكُمْ بِمَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا
وَالرُّبَابِيُونَ وَالْأَخْبَارُ﴾^(۱) [المائدة: ۴۴] واته: نه و پیغه‌مبه‌رانه حوکمیان پیّ ده‌کرد
موسلمان و ملکه‌چ بوون بۆ نه‌وانه‌ی که جووله‌که بوو هروه‌ها زانا و خوا ناسه‌کان و
زانا شهرع زانه‌کان (حوکمیان پیّ ده‌کرد).

حه‌واریه‌کانیش ده‌یانگوت: ﴿أَمَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَا مُسْلِمُونَ﴾^(۲) [آل عمران: ۵۲].

(۱) _ خوی گوره ده‌فهرموی: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ﴾ بیگومان نیمه
ته‌وراتمان نارده خواره‌وه که ریتمونیی و پروناکی تی‌دا بوو، ته‌ورات نه و کتیبه‌بوو که
خوی گوره بۆ موسا پیغه‌مبه‌ری _ علیه‌السلام _ دابه‌زاند، که کتیبیکی نۆد
گوره‌یه، نه و پیغه‌مبه‌رانه‌ی که له‌پاش موسا پیغه‌مبه‌ر _ علیه‌السلام _ نیردران
حوکمیان به‌ته‌ورات ده‌کرد، ﴿الَّذِينَ أَسْلَمُوا﴾ گوتراوه پیغه‌مبه‌رانی به‌نی ئیسرائیل به
موسلمان ناوده‌برین ﴿لِلَّذِينَ هَادُوا﴾ پیغه‌مبه‌ران به‌ته‌ورات حوکمیان له‌نیوان
جووله‌که‌دا ده‌کرد.

(۲) _ خوی گوره ده‌فهرموی: ﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَا مُسْلِمُونَ﴾ واته: کاتیک که عیسا
هستی کرد به‌بی بروایی که له‌که‌ی ووتی: کی له‌که‌ل مندا یارمه‌تی ده‌ری دینی خوی
شاگرده‌کانی (حه‌واریه‌کانی) گوتیان نیمه یارمه‌تی ده‌ری دینی خواین، بروامان به‌خوا
هیناوه و تو نه‌ی عیسا شاهید به‌که نیمه‌فهرمانبه‌ری نه‌وین.

که وای بوو نایبنی هه ره هه مور پیتغه مبه ران: به که، نه که رچی شه ربه ته کانیشیان
 جۆراو جۆر موبیت، کما جاء فی الفسحیحین عن النبی ﷺ انه قال: ((إنا معاشر الأنبياء ديننا
 واحد)) صحیح: أخرجه البخاري (٣٤٤٣)، ومسلم (٢٣٦٥). واته: پیتغه مبه ری خوا
 ﷺ فه رمویه تی: ((نیمه ی کۆمه لی پیتغه مبه ران نایبینه که مان به که)).
 خوای گوره ده فه رمویت: ﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
 وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾^(١)

(١) _ پیتغه مبه ری خوا ﷺ فه رمویه تی: ((نَحْنُ مَعَاشِرُ الْأَنْبِيَاءِ إِخْوَةٌ لِعَلَّاتِ دِينَنَا
 وَاحِدٌ، وَشَرَائِعُنَا مُخْتَلِفَةٌ)) واته: ((نیمه ی کۆمه لی پیتغه مبه ران برای باو کین و دایکمان
 جیاوازه، نایبیمان به که و، شه ربه ته کانمان جیاوازه)).

(٢) _ خوای گوره له نایه ته که ی سه ره وه ده فه رموی: نه و نایبینه ی بۆ داناوون که
 بریتیه له به کخوابه رستی که فه رمانی داوه به نوح، به که م پیتغه مبه ره شه وهش نیگامان
 کردوه بۆ تو و شه وهش که فه رمانمان داوه به ئیبراهیم و موسا و عیسا، نه مانه پیتنج
 پیتغه مبه رانی (أولو العزم) ن که نایبیمان به که _ عليهم الصلاة والسلام _ که بریتیه له
 به ک خوابه رستی و وازهینان له شیرک و هاوه لپه رستی و، خۆدورخستنه وه لی.

(٣) _ نه وه ی خوای گوره فه رمانی پیدابوون بریتی بوو له وه ی که له سه ره نه و
 نایبینه بن به ریک و پاستی و جیاوازی تیدانه که ن، شه وهش بریتی بوو له به کخوابه رستی
 و، په رستنی خوای گوره به ته نها و وازهینان له په رستنی جگه له خوای گوره،
 پاشان فه رموی: ((وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ)) جایز نییه بیروباوه ر جیاوازی تیدا بکریت، به لگو
 ته نها به ک عه قیده و بیروباوه ر بوونی هه به که بریتیه خوا به به کگرتن (به کخوابه رستی)
 و وازهینان له هه مور نه وانه ی له غه یری خوا ده په رسترین.

كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ^(۱) اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿

[الشوری: ۱۳] واته: ئەو ئایینەى بۆ داناون که فه رمانى داوه به نوح و ئەو هەش نىگامان کردووہ بۆ تۆ و ئەو هەش که فه رمانان داوه به ئیبراھیم و موسا و عیسا که له سەر ئەو ئایینە بن به پێک و پاستى و جیاوازی تیدا مەکن زۆر قورس و گرانه به لای هاریهش دانەرانه وه ئەو هى ئەوانى بۆ بانگ دەکەیت خوا هەرکەسى بوی هەلى دەبژێرى بۆ (موسولمان بوون) وه پێنموونى که سێک دەکات بۆ لای خوا بگه پێته وه.

(۱) _ موشريك و هاولپه رست له يه كخوape رستى دوردە كه ویتە وه، له م باره وه خواى گه وره ده فه رمویت: ﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ [الزمر: ۴۵] واته: وه كاتیک يادى خوا بکريت به تانک و ته نها دلئى که سانی تیکده چى وه بیزار ده بى که باوه پریان نییه به پۆژى دواى که چى کاتیک ناوى په رستراوانى بیجگه له خوا به ریت يه کسه ر شادو پوو خوش ده بن. چونکه که سانیکى زۆر له باسکردنى يه كخوape رستى و، بانگه وازکردن بۆ يه كخوape رستى بیزار ده بن، ده لئین: به باسکردنى يه ك خوape رستى خه لکى دور مه خه نه وه، به پاستى ئەم شته مه ترسیه کى گه وره يه، ئەو هى له يه كخوape رستى پقى ده بیته وه مه ترسیه کى گه وره ي له سه ره، په نگه تووشى کوفر ببیت، که وا بوو ئەو هى ئیمانى له دلدا بیت پقى له يه ك خوape رستى نابیته وه.

هروه‌ها له نایه‌تیکی تردا خوای گه‌ورده ده‌فهرموی: ﴿لَمَّا آتَاهَا الزُّبُرُ الْفُضَّلِيَّةُ مِنْ
الطُّبِيَّاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (۵۱) وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاتَّقُونِ (۵۲) فَتَقَطُّوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبْرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ (۵۳) ﴿١﴾ | المائدة: ۵۱-۵۳
[۵۳-۵۱] واته: ئە‌ی نیتراوانی خودا له خۆراکی پاک (حە‌لال) بخۆن وه کرده‌وه‌ی چاک
بکه‌ن (چونکه) به‌پاستی من به‌وه‌ی نێوه ده‌یکه‌ن ناگادارم وه بیگومان هه‌ر نه‌مه‌یه
نایین و دینی نێوه (ئە‌ی پیغه‌مبه‌ران ده‌ستی پیوه بگرن) که یه‌ک نایین و به‌نامه‌یه
وه منیش په‌روه‌ردگارتانم که‌واته خۆتان بپاریزن (له تۆله‌م) (شوینکه‌وتوانیان
نایینه‌که‌یان (که یه‌ک نایین بوو) پارچه‌ پارچه کرد له نێوان خۆیاندا به‌چه‌ند
پارچه‌یه‌ک جا هه‌ر کۆمه‌ل و ده‌سته‌یه‌کیان دلخۆشن به‌و (به‌شه نایینه‌ی) که هه‌یان.

-----

(۱) _ شاهیدی قسه‌کانمان له‌ورسته‌قورنیه‌دایه‌که ده‌فهرموی: ﴿وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ
أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ﴾ ئە‌ی پیغه‌مبه‌ران بیگومان هه‌ر نه‌مه‌یه نایین و دینی نێوه،
ده‌ستی پیوه بگرن، که یه‌ک نایین و به‌نامه‌یه، منیش په‌روه‌ردگارتانم که‌واته: خۆتان
له تۆله‌م بپاریزن، که‌وا بوو نایینی پیغه‌مبه‌ران یه‌که نایینه‌و، ئە‌وان یه‌ک ئوممه‌تن که
هه‌ر هه‌موویان له‌سه‌ر یه‌کخواپه‌رستی و، ئیمان به‌خووان، ئە‌وان یه‌ک ئوممه‌تن له
یه‌که‌میانه‌وه تا کۆتاهه‌مینیان.

مهروه‌ها خوی گوره ده‌فهرمویت: ﴿فَأَنفُكْ وَخُفَّكَ لِلدَّيْنِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ
 لِنَفْسِهَا لَا تَدْبِيلُ وَلَا تَدْبِيلُ خَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَائِمُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ (۳۰) مُبَيِّنِينَ
 بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ (۳۱) مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِبَعًا
 مِمَّا جَزَبَ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾^(۱) [الروم: ۳۰-۳۲] واته: كه‌واته پووی خوت رینك
 بگه‌ره نایینی نیسلام پاك و راست بۆ خوا (شوین نایینی) داهینراوی خوا بگه‌وه كه
 خه‌لكی له سهر دروست کردوه داهینراوی خوا هیچ جور گورانی بۆ نییه نه و (نایینه‌ی
 باسکرا) هر نه‌وه نایینی رینك و راسته به‌لام زوربه‌ی ئاده‌می نازانن (شوین نایین
 بگه‌ون) به تو به‌کارانه بۆ لای خوا بگه‌رینه‌وه و له و بترسن و به‌چاکی نویژه‌کانتان
 بکن وه له هاوبه‌ش دانه‌ران مه‌بن له‌وانه‌ی كه نایینه‌که‌یان به‌ش به‌ش کرد و بوون به
 چند به‌شه‌وه هر کومه‌لیکیان به‌و (نایینه‌ی) خویان دلخوش بوون.

(۱) _ له م نایه‌ته‌دا خوی گوره‌فهرمانی پیکردوون یه‌ك ئوممه‌ت بن، له‌سهر یه‌ك
 خوا په‌رستی و نیمانبن، به‌لام هر جیابوونه‌وه‌و، جیاواز بوون، له‌م باره‌وه خوی
 گوره له نایه‌تیکی تردا ده‌فهرموی: ﴿فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا﴾ [المؤمنون: ۵۳]
 شوینکه‌وتوانیان نایینه‌که‌یان كه یه‌ك نایین بوو، له نیتوان خویاندا پارچه‌ پارچه‌ی کرد
 به‌ چند پارچه‌یه‌ك، کتیب، هر یه‌کێك چه‌نده‌ها کتیب و دانراوی هه‌یه، پێچه‌وانه‌ی
 نه‌وه‌یه كه به‌رامبه‌ره‌که‌ی له‌سهریه‌تی و بپوای پێیه‌تی، به‌ر په‌رچی نه‌ووتر ده‌داته‌وه‌و،
 کاره‌کانی ناشکرا ده‌کات _ لا حول ولا قوة إلا بالله _، ئا ئه‌م په‌فتاره‌یه كه خوی
 گه‌وره ناگاداری له باره‌وه، وه ناگاداری کردوین، ﴿كُلُّ جَزْبٍ مِّمَّا لَدَيْهِمْ
 فَرِحُونَ﴾ [المؤمنون: ۵۳] هر کومه‌ل و ده‌سته‌یه‌کیان دلخوشن به‌و به‌شه نایینه‌ی كه
 هه‌یانه، نه‌مه‌ش کیشه‌یه‌کی تره، گریمان جیاوازی پوویدا، به‌لام كه جیاوازیه‌که
 بووده‌دا له‌توانای مرؤفدا نابیت له‌سهر راست و دروستی خوی پیداکری بکات، وه
 به‌رامبه‌ره‌که‌شی له‌سهر هه‌له بیت، ناتوانیت پیداکری له‌سهر نه‌مه بکات، به‌لکو

شياوى پيچوانه بوونه، پهنگه نهو كه سهى موخاليفيتى له سهه ههق بيت و، خوى
 له سهه ههله بيت، به لام نهگر له باريكدا له سهه راست و دروستى خوى سوور بوو،
 به رامبه ره كهى له سهه ههله بيت نه مه كاره ساته، چونكه ناگه پيټه وه، به لام يه كه م
 ده شى بگه پيټه وه، به لام نه وهى له سهه راست و دروستيى خوى پيداگرى ده كات و،
 گوايه كه سهه موخاليفه كهى ههله يه، نهو جوړه ناگه پيټه وه.

ناومرؤك

- پيشه كى وه رگيتر..... ۵
- دۇستانى ره حمان و دۇستانى شهيتان..... ۱۵
- دۇستانى شهيتان..... ۲۸
- به شينك سه بارهت به پيويستيتى جياكردنه وه له نيوان دۇستانى خواو دۇستانى شهيتاندا (سيفاتى دۇستانى خواو دۇستانى شهيتان)..... ۶۱
- چاكترينى دۇستان..... ۸۲
- نه هلى صوفه..... ۱۲۵
- كومه ليك فهرموده ي (موضوع) سه بارهت به وه لايهت و دۇستايهتى..... ۱۳۱
- له هؤكاره كانى كوفرى جووله كه و گاوده كان..... ۱۴۳
- پيويستيتى باوه ر هيتان به ه مو نه وه ي كه بز پيغه مبرمان موحه مه د سبح دابه زيروه و كوفر كردنى نه و كه سه ي سه رپيچى ليده كات..... ۱۶۸
- زالبوونى شهيتان به سه ر دۇسته كانيدا..... ۱۷۳
- به شينك له جه ماومرى خه لكدا كه سانينك هه ن ئيمانين تيدايه و لقيكى نيفاق و دوو روويشيان تيدايه (زيادبوون و كه مبوونى ئيمان)..... ۱۸۵
- به شينك سه بارهت به وه ي كه دۇستانى خوا دوو چينن (پله كانى دۇستايهتى)..... ۲۰۸
- به ندايه تى و پيغه مبرايه تى، پيغه مبرايه تى پادشايه تى..... ۲۳۹
- به شينك سه بارهت به وه ي كه خواي به به زه يى له قورئاندا باسى دۇستانى خويكردوو..... ۲۴۷
- مه نديك له نه نجامده رانى تاوانه كه وره كان ده چنه دۆزه خه وه و پاشان ده رده چن..... ۲۵۴
- به شينك سه بارهت به وه ي كه جياوازي پينگه و پله و پايه له وه لايهت و دۇستايه تيدا و دكو جياوازي پينگه و پله و پايه ئيمان و له خوا ترساندا..... ۲۶۰
- به شينك ته واو كردنى ماناي نه وه ي پيشترى تيدايه..... ۲۷۲

- جیاوازی له پښتري و پښه کیتی نه ملی به هشت له پله دا..... ۲۷۵
- به شینک سه بارت به وهی که پاریزکاری (ته قوا) مهرجه بو ده سته وتنی
دوستایه تی..... ۲۹۲
- نایا مندا ل و شیت دوستی خوی گوره ن ؟..... ۲۹۶
- به شینک سه بارت به وهی که دوستانی خوا به شته رپییدراوه دیاره کانه وه له خه لکانی
دیکه جیانابنه وه..... ۳۱۴
- رشی صوفی و ماناکه ی..... ۳۲۰
- مه ندی جور له مه ژارانی ستایشکراو..... ۳۳۰
- بیده نگبونی ستایشکراو و بیده نگ بوونی زه م کراو..... ۳۵۹
- به شینک سه بارت به وهی که مهرج نییه دوستی خوی گوره له هه له و تاوان پاریزراو
بییت..... ۳۶۹
- مه لو یستی خه لک به رامبه ر به وه لایه ت و دوستایه تی..... ۳۸۶
- فه زلی راستگویی (صدیق) به سه ر خاوه ن ئیله ام (موله م) دا..... ۴۰۱
- چه ند جیاوازیه کی نیوان پیغه مبه ران و که سانی دیکه..... ۴۰۹
- پتویست بوونی شوینکه وتنی پیغه مبه ر ﷺ..... ۴۵۰
- فریو نه خواردن به کرده وه نا ناساییه له سروشت به دهره کان..... ۴۵۳
- نیشانه کانی دوستانی شهیتان..... ۴۷۰
- به شینک سه بارت به وهی که حه قیقه ت بریتیه له وهی که پیغه مبه ران له سه ری
رینکه وتوون..... ۴۹۰